

Badoyi' ul-Bidoya
Alisher NAVOIY

Debocha

Fasohat devonining gʻazal saroylari tabʻ maxzaanidin shoʻridahol oshiqqlar xirmanini joniga oʻt solgʻudek bir otashin laʼl nazm silkiga torta olmagʻaylar, agar soʻz debochasin ul soniʻ javohiri hamdi bila murassaʻ qilmagʻaylarkim, ishq ahlin olmosi lison sharafi va gavhari bayon lutfi bila soyir insonning durratul-toji qildi.

Subhonallohu huval-al-yul-mutaol,
Kim ayladi ishq bahrini molomol.
Insonni chu anda soldi gʻavvos misol,
Ham gavhari hol berdi, ham durri maqol.

Va balogʻat boʻstonining chamanoroylari xayol gulshanidin sohibjamol maʻshuqlar gulbuni husnigʻa ziynat bergudek bir otashin gul vazn guldastasigʻa bogʻlay olmagʻaylar, agar kalom fihrastin ul qodir zavohiri shukri bila mulammaʻ qilmagʻaylarkim, husn xaylin gulbargi uzor bogʻi va nargisi bemor charogʻi bila koffayi xaloyiq qurratul-ayni etti.

Alhamdu limujidil-hadoyo va niʻam,
Kim kesti vujud bogʻidin xori adam.
Ul bogʻda har gul oʻtikim, chekti alam,
Jon evini yorutti, nazar shamʻinn ham.

Bu hamdi mazkur va sanoyi masturgʻa koʻngul moyil va til qoyil boʻlub, koʻngulga orom va tilga kom yetishmagay, to risolat burjining munir axtari va nubuvvat durjining samin gavhari va «mo yantiq an-il-havo» taronasining mushorun ilayhi va «in huva illo vahyun yuho» xazonasining muʻtamadun alayhi va «ana afsahu» surudining mutarannimi va «ana amlahu» durudining mutakallimi naʼtining tuhfasiga anga vosita va durudning hadiyasi anga vasila boʻlmagʻay.

Muhammadkim, rusul anjumdur, ul oy,
Qayu oy, balki mehri olamoroy.
Vujudining tufayli toʻqquz aflok,
Bu daʼvo shohidi manshuri «lavlok».
Olib yuz barqdin surʻat samandi,
Yangi oy ul oy samandi siynabandi.
Sitomi markabi Birjisu Nohid,
Iki yondin chanoqi oyu xurshid.
Zalolat koʻyining mahzunlarigʻa,
Jaholat dashtining majnunlarigʻa,
Shafiʻ etkil oni jovid, ilohiy,
Meni ham qoʻymagʻil navmid, ilohiy.

Va sallallohu alayhi va alo olihit-tayibin va ashobihittohirin va alo man tabaʻahum ajmaʻin ila yavmidin.

Bu parishon ajzoning varaqnigori va bu oshufta avroqning qissaguzori, mehnat paymonasining

jur'achashi va malomat xumxonasining sabukashi, shaydoliq mahallasining rasvosi va rasvoliq ko'chasinnng shaydosi

Vafo bo'stonining dostonsaroyi,

Malomat bulbuli, ya'ni Navoiy

g'afarallohu zunubahu andoq arz qilurkim, ul chog'kim Xuroson taxti ko'ragonliq duvoji ila ziynatafzoy va Ko'ragon farqi jahonbonliq toji bila falakfarsoy erdi, umrum shabistoni shabob sham'lari nuridin munavvar va hayotim gulistoni yigitlik gullari atridin muattar erdi, sinn muqtazosidin tabiatg'a havo g'olib va havo g'alabasidin tabiat lahvig'a tolib erdi, ko'nlagim chokidin ko'ksumdagi eski to'ganlar bir-bir ayon va ko'kragimda kesgan yangi aliflardin ko'nlagim xat-xat qon, mudom may rag'ba-ti ko'ngulga mahbub va hamisha mahbub ulfati xotirg'a marg'ub, jonim ishq bodasidin mast va ko'nglum boda ishqidin mayparast:

Bo'lmasa ollimda gulrux soqiy, ahvolim xarob,

Yo'q esa soqiyda gulgun jomi may, bag'rim kabob.

Oz vaqtda boda selidin hushu aqlim evi yiqildi va ishq barqi salohu ofiyatim xirmanin kul qildi:

Birovki, ishq may ilgida muftalo bo'lg'ay,

Ne tong, agar anga har lahza yuz balo bo'lg'ay.

Agarchi sa'b balodur, vale budur tilagim,

Ki bu balo manga bo'lg'ay hamisha, to bo'lg'ay.

Bori shuur surati ko'nglumdin ketdi va ko'ngul surati holi bir yerga yetdikim,

Tun-kun ayog'im yalang, yoqam chok,

Mayxona yo'lida mastu bebok.

Har dam yetibon falakka huyum,

Avbosh ila barcha guftugo'yum.

Chun tab'i jibilliy salomatdin va jibillat zoti istiqomatdin oriy ermas erdi, oshiqliq ko'chasidakim, ajib holotg'a g'oyat va xumorliq mahallasidakim, g'arib mushkilotg'a nihoyat yo'qturur; ishqda xoh habib jamoli hayratidin va xoh raqib xayoli g'ayratidin va xoh visol bahori intizoridin va xoh firoq xazoni xor-xori iztiroridin har nav' ish yuzlansa erdi; va mayda xoh mastliq ayshu tarabidin va xoh maxmurliq ranju taabidin va xoh mayfurush inoyatidin va xoh muhtasib shikoyatidin har amr voqi' bo'lsa erdi, ul holg'a loyiq va ul xayolg'a muvofiq:

Ko'nglumda ne ma'ni o'lsa erdi paydo,

Til aylar edi nazm libosida ado.

Ul nazmg'a jonin qilibon xalq fido,

Solurlar edi gunbazi gardung'a sado.

Bu vayron tab'ni bayt etsa mastur,

Tutub shuhrat nechukkim bayti ma'mur.

Xarobot ichra paydovu nihoniy,

Ul erdi xalqning ratbul-lisoni.

Yo'qkim, xarobot durdno'shlari, balki munojot xirqapo'shlari va demaykim, avom arozili, balki xavos afozilining tillariga joriy va ko'ngullariga koriy tushar erdi va ul zamonning karimul-xulq ozodalari, balki azimush-sha'n shahzodalari iltifotig'a musharraf bo'lur erdi. Xususan, saltanat ganjining durri samini va qanoat kunjining xoknishini, ilmu zako ahlining yagonasi va faqru fano xaylining benishonasi, itik zehni daqoyiq rishtalarining girihkushoyi va arig' tab'i haqoyiq chehralarining pardaraboyi

Tab'i darveshu o'zi shohnishon,

Shohi darvesh Muhammad Sulton

abqol-lohu kanza fanoihi va adoma izza g'inoihikim, matla'e yo ortuqroq, yo tamom g'azal tilim xomasi taqririg'a kelsa erdi, yo xomam tili tahrir qilsa erdi, filhol ani mushkbor qalam birla kofurkirdor safhag'a raqam qilib, oqu qaroni andin maxtut qilur erdi va yana ham anga qarobat hisobliq tezfaahm shahzodalar va musohib intisobliq xushtab' mirzodalar mutaaddid savod qilib, soyir ulusg'a yoyilur erdi va oshiqpesha beqarorlarning ja-lisi mehnati va ma'shuqsheva gul'uzorlarning anisi suhbati bo'lub, xavosu avom orasida ishtihori tamom va intishori molokalom topar erdi. Va lekin xotiring'a kelmaskim, bu parishon abyotni jam' qilmoq xotiring'a kelmish bo'lg'ay va ko'nglumga kechmaskim, bu parokanda ash'org'a tartib bermak ko'nglumga kechmish bo'lg'ay. Agarchi, alarkim axassi ashob va aazzi ahbob erdilar, ko'p qatla bu ish irtikobig'a iltimos va taklif qilur erdi-lar, ammo oshufta xayolg'a andoq kelur erdikim,

Kulmakka o'rganur el har so'zki desa majnun,

Ul so'zni jam' qilsa, kulmakni istar afzun.

Devonaki, mast bo'lsa doyim,

Kulmakka erur so'zi muloyim.

O'rgansa ulus, emas tahayyur,

Gohi kerak elga ham tamasxur.

Va farzankim, bu so'zlardin ba'zi zavqu hol yuzidin tadving'a mustahiq va aazzahu aning tartibi istid'osido muhaqqiq bo'lg'aylar, ammo qoyilekim,

Har kun yana bir ishq iladur afsona,

Har tun yana bir shay'g'adur parvona,

Ish anga junun, manzil anga mayxona,

Devon yasamoqni ne bilur devona?!

Va bar taqdirekim, qoyil jununi iloj qobili bo'lg'ay va avqoti jomi saloh bodasidin tulg'ay,

Bartaraf bo'lg'ay mayu ishqun junun,

Barchag'a qoyimmaqom o'lg'ay funun.

Ammo ash'or tadvin qilg'onlardin ba'zikim, baqo mulkida foniy va ba'zikim, holo fano dayrida boqiy dururlar. Avvalg'i zumradin bovujudi dard beshasining g'azanfari va ishq otashgoxining samandari, ma'dani javohiri ma'naviy Amir Xusrav Dehlaviy qaddasal-lohu taolo ruhah va fano mayxonasinnng rindi xirkachoki va balo paymonasining masti beboki, ishq muhabbat asrori aminlarining hamrozi Xoja Hofiz Sheroziy saqol-lohu saroh. Va so'ngg'i firqadin quds shabistonining sham'i anvari va uns gulistonining andalibi suxanvari, balog'at shakkaristonining to'tiyi shirinkalomi janobi maxdumiy mavlono Abdurahmon Jomiy maddal-lohu taolo zilola irshodihi alo maforiqit-tolibin devonlari orada bo'lg'ay. Va uyg'ur iboratining fusahosidin va turk alfozining bulag'osidin mavlono Sakkokiy va mavlono Lutfiy rahimahumol-lohkim, birining shirin abyoti ishtihori Turkistonda beg'oyat va birining latif g'azaliyoti intishori Iroqu Xurosonda benihoyatdurur, ham devonlari mavjud bo'lg'ai. Va g'aribroq bukim, g'aroyibi maoniy iktisobi uchun g'arobat iqlimlarida tab' sayyohini g'urbatg'a solg'on forsiydisor va turkiyshior yigitlar sarxayli yori aziz Suhayliy doma tavfiqahkim, forsiy ash'or bahorida fayz sahobidin yoqqan maoniy yomg'urinnng har qatrasini rishtasig'a sho'xtab' abkori barmog'lari uchi bila yuz girih tugar va turkiy abyot maydonida azimat bodpoyin po'yag'a solsa, yuz yilg'i o'lgan daqoyiq parivashlarining silsilayi zulfidin chobukluq zaman shahsuvori sinoni no'gi bila yuz zirih ko'tarur. Holiyo ikkalasi alfoz nazmig'a qoyil, balki devon takmilig'a moyil bo'lg'ay.

Va yana dog'i latofatshior nozimlar zaroyifi va zarofatdisor roqimlar latoyifi har yondin istimo' tusharkim, ko'pragi g'azal uslubig'a mashg'ul va aytilg'on g'azallaridin ko'pragi matbu' va maqbuldur. Ma'no daryosida muncha g'avvos orasida bir biyobong'a xo'y qilg'an devonakim, shino fanidin dog'i begona bo'lg'ay, o'zin ne nav' bu daryog'a solg'ay va solsa ham, ne gavhar topa olg'ay?

Bu qofila ahlig'a haram shavqi tamom,
Jammozalari po'ya bila abrxiom.
Men xastaki, yerdin ola olmon bir gom,
Hamrahliq alar birla xayoledur xom.

Doim el qoshida bu nav' maqbul uzr bila mashhur va o'z ollimda bu tavr ma'qul bahona bila ma'zur erdim, to ro'zgor havodisi ul jahondor saltanati asosin barham urdi va yel taharrukluk sipehr ul komgor sham'i hayotin o'churdi, mulksitonliq taxti bir shahanshoh maqdami bila tafoxur qildikim, saodat axtari tojining gavhari bo'lmoqliq bila boshin ko'kka yetkurdi va jahonbonliq toji bir anjumsipoh farqi bila mubohot ko'r-guzdikim, iqbol kavkabi chatrining qubbasi bo'lmog'liq bila farqin quyoshg'a yetkurdi. Mulk shabistoni bir davlat mash'ali bila ravshan bo'ldikim, uchqunining ashi'asida badri munir badr ollida Suhodek yoshundi va adl shahristoni bir ma'dilat xurshidi bila yorudikim, ashi'asining partavida mehri olamgir mehr ollida zarradek ko'rundi. Iqlimgirekim, humoyun alqobi sharafidin farmonravoliq xutbasining minbari poyasi Mushtariy avjig'a yetti va g'anjbaxshekim, ro'zafzun janobi ismidin kishvarkushoyliq sikkasining mir'oti behbud naqshin zohir etti. Pokdinekim, shariat rivojida xurshidi ra'yati ixtisobidin Zuhra udi yuzidagi torlardin mushaf bitir mistar yuziga chekti. Adloyinekim, raiyat rioyatida insofi dehqoni madadidin Mirrix qahrandesh savobit donalarin sipehr mazra'ida ekti. Sohibqironekim, tiyg'i suyidin razm bo'stonida fath gullari ochildi, mulksitonekim, azmi asaridin bazmi anjumanida inoyat sahobidin zafar durlari sochildi.

Shahekim, vasfi yuz ming yil tuganmas, desa yuz ming til,
Bu aytilg'oncha yuz ming bil, yana har birni yuz ming qil.
Ki yuz mingdin biri zikr o'lmag'ay zikr o'lsa yuz ming qarn,
Bu yuz ming qaridin ham bo'lsa har bir lahza yuz ming yil.
Oliy nasabi bila quvonib xonlar,
Tun-kun eshigini yastanib xoqonlar,
Oy-yil qadamida bosh qo'yub qoonlar,
Jonlar bila qullug'in qilib sultonlar.
Gardun qadi hilmi yukidin xam bo'ldi,
Oy lam'asi ra'yi nuridin kam bo'ldi,
Sultonlig'anga garchi musallam bo'ldi,
Bu turfaki, darveshsifat ham bo'ldi.
Bu yanglig' yozdi alqobini davron,
Ki sulton ibni sulton ibni sulton —

Abulg'oziy Sulton Husayn Bahodirxon xalladal-lohu taolo mulkahu va saltanahu va afoza alal-olamina birrahu va ihsonah

Ro'ziy anga barcha kom bo'lsun, yo rab,
Iqboli mayi mudom bo'lsun, yo rab,
Ham ishrati bardavom bo'lsun, yo rab,
Ham davlati mustadom bo'lsun, yo rab.

Omin, yo rabbul-olamin.

Hosilkim, chun ul saltanat sipehrining quyoshi anjum shoxi to'rtunchi sipehr anjumanini musaxxar qilg'ondek, to'rtunchi iqlim taxtida mutamakkin bo'ldi. Rub'i maskun xaloyiqi farog'at maskanida muraffahul-hol va rifohiyat ma'manida forig'ul-bol bo'lub,

Nechukkim qamar tegrasida nujum

Ulus ul quyosh sori:qildi hujum.
Jahon mulkatining ulug' beklari,
Yana poyada o'rtarog'deklari.
Ulug' neyu, o'rta nekim, xosu om
Rafi' ostonig'a aylab xirom.
Yetib dargahig'a, topib bor ham,
Budur turfaroqkim, meni zor ham.
Falak javfida bir ovuch xokdek,
Karonsiz tengiz ichra xoshokdek.
Janobig'akim, arsasidur sipehr,
O'shul arsa kirpichlari mohu mehr.
Uzumni solib zarradek beqaror,
Itib ul quyosh nurida zarravor.
Kuyosh arsasini chun matof ayladim,
Ani zarra yanglig' tazof ayladim.

Chun yuzum bu sipehroso dargoh tufrog'idin bahramand va boshim bu falakfarso borgoh itlari
ayog'idin arjumand bo'ldi, agarchi ota-otadin yetti pushtg'a degincha bu rafi' dudmonning
boyiri bandasi va bu vasi' ostonning mavrusi tug'masi, ya'ni bu xonazodaning xonavodasi va bu
xonavodaning xonazodasi erdi:

Otam bu ostonning xokbezi,
Onam ham bu saro bo'ston kanizi.
Manga, gar xud bo'lay bulbul, vagar zog',
Kim ushbu dargah o'lg'ay gulshanu bog'.
Vale umre bu gulshandin havodis
Qilib jonimga hijron ranji hodis.

Va lekin qobiliyat qillatidin va haqorat kasratidin hargiz salotini oliymiqdor mulozamati
muddaosi xotirimg'a xutur qilmaydurur erdi va xavoqini sipehriqtidor xususiyati tamannosi
botinimda zuhur etmaydurur erdi. Ammo ul hazratning kimyo xosiyatliq iltifotlaridin va iksir
manfaatliq murootlaridin mulozamatda beixtiyor va ubudiyatda devonavor erdim va xurshidi
ra'yatidin nihoyatsiz tarbiyatlar quyosh tog'din anvo'i javohir paydo qilg'ondek, ko'nglum konin
daqoyiq gavharlari birla orosta qilib va sahobi kafidin g'oyatsiz taqviyatlar bo'lub, tufrog'din
turluk rayohin huvaydo qilg'ondek, xotirim bo'stonin latoyif gullari birla perosta aylar erdi. Va
durarbor tiliga majolisida ba'zi abyotim mazkur va gavharnisor ilgiga mahofilda ba'zi
g'azaliyotim mastur bo'lur erdi. Va gohi iboratim qusurin tag'yir bermak bila aybdin mubarro,
va gohi maoniyimdin futurin isloh qilmoq bila nuqsondin muarro qilur erdi. Ba'zi baytimdin
biror nomunosib lafzni chiqorib, bir dasta subha ichra bir durri shahvor tortqondek biror lafz
kiyurur erdi va ba'zi g'azalimdin biror nohanjor baytqa xat urub, bir buzug' dasht ichra bir qasri
zarnigor yasag'ondek, biror baytg'a daxl berur erdi. Bu oshufta abyotimda ul lafz va bu parishon
g'azaliyotimda ul bayt

Xoro orasinda erdi gavhar yanglig',
Yo kullar ichinda erdi axgar yanglig',
Yoxud tikan ichra guli ahmar yanglig',
Balkim tan aro ruhi musavvar yanglig'.

Chun bu baytlar ayvoni ul islohlari naqshu nigoridin rashk» nigorxonayi Chin va bu g'azallar
bo'stoni ul ihtimomlar bahoridin g'ayrati xuldi barin bo'la boshladi; sohibnazarlar ko'ziga

mahbubroq va ahli dillar ko'ngliga marg'ubroq bo'lub, hurmati g'oyatdin va shuhrati nihoyatdin o'tti, val-haq

Bo'ldi, chu shoh surdi isloh etarga xoma,
Har bayti — shohbayte, har noma — shohnoma.

Men bu vayronani ul javohir naqdi maxzan qilg'an hayratdin mutafakkir va bu koshonani ul mashoil nuri ravshan etgan fikratdin mutahayyir:

Ravshan qilib ul charog'i tobanda meni,
Mas'ud etib ul axtari farxanda meni,
Har nuktasi yuz qatla qilib banda meni.
Har shafqati bandaliqda sharmanda meni.

Mundoq holatda:

Nido yetkurdi nogah munhiyi roz,
Ki:— «Ey afsungaru afsonapardoz,
Balog'at kishvarining nukladoni,
Fasohat mulkining sohibqironi,
Ravon xomang uchun aylab murattab,
Atorud ko'z qarosidin murakkab,
Maoniy xaylikim, mar'iy emas ul,
Hamono qildi xomang javfidin yo'l.
Ulus tab'ing sahobi yomg'uridin
Bo'lub serob, bal nazming duridin
So'zung bir avj uza chekti alamni,
Ki surdung arsh lavhig'a qalamni.
Agarchi axtaredur har so'zung pok,
Ki evrulur aning boshig'a aflok.
Valekin bu qadar bikri parison
Banotun-na'shdek bo'lmish parishon.
Tilarbiz, bu parishon bo'lsa majmu',
Ravon bo'lkim, emastur uzr masmu'.
Chu oliy himmatimiz bo'ldi moyil,
Sen o'ldung muncha nodir so'zga qoyil.
Bu nav' istaydur emdi royi oliy,
Ki qilg'ay fikrating devon xayoli.
Jahonda kimga bo'lsa muncha farzand,
Ki bo'lg'ay barcha ruhafzovu dilband.
Ravomudur bizing farrux zamonda
Alarni darbadar qilmoq jahonda?!
Barin yig' emdi andog'kim atolar,
Suruk tiflin nechukkim kadxudolar.
Ki bor ul xayli sargardoni soda
Sanga farzand, bizga xonazoda.
Alar bechoravu biz chorarasbiz,

Sen ar nomehribonsen, biz emasbiz.
Chu bilding hukm, bor ishtin ruju' et,
Ravon maqsud sori-o'q shuru' et.
Murattab qilmag'uncha tinma bir dam,
So'z o'ldi muxtasar, vallohu a'lam".

Bu vojibul-ittibo' amr vuqu'idin va bu yasius-sukut hukm suduridin dud boshimg'a oshti va o't dumog'imga tutoshti, xomam tili lol va tilim xomasi shikastamaqol bo'ldi. Ne shurg' qilurg'a quvvat va ne uzr ayturg'a qudrat; g'oyati iztirob, balki iztirordin o'z voqi'amg'a sodiq va o'z holimg'a muvofiq tilim bu baytg'a mutakallim va ko'nglum bu navog'a mutarannim erdikim:

Navoiy g'amg'a qoldi o'z kalomi jonfizosidin,
Aningdekkim, yetar bulbulg'a mehnat o'z navosidin.

Ki nogah xirad piri nahib urdi va aql xabiri yuzumga yugurdi:

Ki:—«Falon, bu ne tiyrajonliqdur?
Ne balo ajzu notavonliqdur?
Ranj ko'rmay kishi toparmu farog'?!
Ko'ngli o'rtanmayin yonarmu charog'?!
Tuxm yerga kirib chechak bo'ldi,
Qurt jondin kechib ipak bo'ldi.
Lola tuxmicha g'ayrating yo'qmu?!
Pilla qurticha himmating yo'qmu?!
Aylasang ham shuru'u jon cheksang,
Sa'yda yuz piyola qon cheksang.
Senmu bergungdurur anga tazyin?
Balki shah sa'yi etgusi tadvin». Chun xiraddin yetishti buyla navid,
Manga bo'ldi o'zumdin o'zga umid.
Tengri tavfiqin iddio aylab,
Shah janobig'a iltijo aylab,
Hukm mazmunig'a qalam chektim,
Safha tartibig'a raqam chektim.
Arzimas gar yig'arg'a ul xoshok,
Chun bu durlar nihondur anda, ne bok?
Garchi bas tiyraro'dur ul zulumot,
G'am emas, chun bor anda obi hayot.

Bu devon, inshoolloh, bu zobita bilakim mazkur bo'lur, murattab bo'lg'ay va bu robita bilakim mastur bo'lur, ihyo topqay. Necha nav' ishkim, munda mar'iy bo'lubturur, o'zga davovinda ko'rulmaydurur. Avval budurkim, har kishikim devon tartib qilibdurur, o'ttiz ikki harfdinki, xaloyiq iboratida voqi'durur va ulus kitobatida shoyi', to'rt harfg'a taarruz qilmaydururlar. Chun so'z arusi nazm haririning matbu' kisvatin va mavzun xil'atin kiyib, jilva og'oz qilsa, huqqayi yoquti dog'i o'ttuz ikkita gavhardin qachonkim to'rtig'a nuqson voqi' bo'lsa, muqarrardurkim, jamolig'a andin qusur va kalomig'a andin futur voqi' bo'lg'usidurur.

Sho'xeqi, o'kush husnu jamol o'lg'ay anga,
Bir husn yana husni maqol o'lg'ay anga.
La'li aro durlarida gar bo'lsa qusur,

Soʻz derda kerakkim, infiol oʻlgʻay anga,
Bu jihatdin ul toʻrt harf gavharlarin dogʻi oʻzga huruf javohiri silkiga tortib, gʻazaliyotni oʻttuz
ikki harf tartibi bila murattab qilindi.

Yana bukim, har harf gʻazaliyotining avval bitigan gʻazal bila oʻzga gʻazallar orasida uslub
xaysiyatidin tafovut rioyat qilmaydururlar. Muqarrardurkim, har amrda bir lahza haq subhonahu
va taolo hamdidin yo rasul alayhis-salom naʼtidin, yo bu ikki ishga dalolat qilurdek bir amrdin
gʻofil boʻlmamogʻliq avlodurur. Agar lahzaye bu saodat muyassar boʻlmasa, har mutaayyin amr
iftigohida xud ne navʼ tagʻoful va takosul ravo koʻrulgay:

Garchi erur tengri taolo soʻzi
Boshtin-ayogʻigʻa kalomi qadim.
Koʻrki, erur avvali har suraning
«Bismillohir-rahmonir-rahim».
Bu ishga hadis ham erur shohidi hol,
Kim sobit erurki kulli amrin zi bol.
Ham buyla ayon qildi xudoyi mutaol,
Ham ulcha rasul dedi, bordur anga dol.

Bu navʼ xayole xotirgʻa kelgan uchun har harf gʻazaliyotining avvalgʻi gʻazalini yo tangri taolo
hamdi bila muvashshah, yo rasul alayhis-salom naʼti bila mufattah, yo bir mavʼiza bilakim, bu
ikki ishdin biriga dol boʻlgʻay, muvazzah qilindi.

Yana bir bukim, goʻyiyo baʼzi el ashʼor tahsilidin va devon takmilidin gʻaraz majoziy husnu
jamol tavsifi va maqsud zohiriy xattu xol taʼrifidin oʻzga nima anglamaydururlar. Devon
topilgʻaykim, anda maʼrifatomiz bir gʻazal topilmagʻay va gʻazal boʻlgʻaykim, anda
mavʼizatangiz bir bayt boʻlmagʻay. Mundoq devon bitilsa, xud asru behuda zahmax va zoyiʼ
mashaqqat tortilgʻon boʻlgay. Ul jihatdin bu devonda hamdu naʼt va mavʼizadin boshqa har
shoʻrangiz gʻazaldinkim, istimoʻi mahvashlargʻa mujibi sarkashlik va gʻamkashlargʻa boisi
mushavvashliq boʻlgʻay, biror-ikkiror nasihatoro va mavʼizatoso bayt irtikob qilindikim, alarning
lamʼayi ruxsori iffat burqaʼidin koʻp tashqari lomiʼ boʻlmagʻay, to bularning vujudi xirmani ul
barq ixroqidin bilqul zoyiʼ boʻlmagʻay, yoʻqkim, bu gʻazallar gʻazolalari jilvagarlik soz, balki
pardadarlik ogʻoz qilsalar, bu baytlarning nasihatsoz voʻizlari va mavʼizapardoz nosihlari moniʼ
boʻlgʻaylar.

Yaʼni ul gulchehralar noz etsalar,
Aqlu din yagʻmosin ogʻoz etsalar.
Ishvagarlik qilsalar gʻammoz oʻlub,
Pardadarlik etsalar tannoz oʻlub.
Lamʼayi orazlaridin har nafas,
Qilsalar olamni kuydurmak havas.
Bu nasoyih ahli hikmatlar bila,
Yuz tuman pandu nasihatlar bila,
Moniʼ oʻlgʻaylar alargʻa har zamon,
To zamon ul fitnadin topqay omon.

Yana bukim, soyir davovinda rasmiy gʻazal uslubidinkim, shoyiʼdurur, tajovuz qilib, maxsus
navʼlarda soʻz arusing jilvasigʻa namoyish va jamoligʻa oroyish bermaydururlar. Ba agar
ahyonan matlaʼe maxsus navʼda voqiʼ boʻlgʻon boʻlsa, hamul matlaʼ uslubi bila itmom xilʼatin
va anjom kisvatin kiydurmaydururlar, balki tugangʻuncha agar bir bayt mazmuni visol bahorida

guloroyliq qilsa, yana biri firoq xazonida xornamoyliq qilibdurur. Bu surat dog'i munosabatdin yiroq va muloyamatdin qiroq ko'rundi. Ul jihatdin sa'y qilindikim, har mazmunda matla'e voqi' bo'lsa, aksar andog' bo'lg'aykim, maqta'g'acha surat xaysiyatidin muvofiq va ma'ni jonibidin mutobiq tushkay.

Har yerda bahor o'lsa, chaman bo'lsa kerak,
Har yerda chaman, gulu suman bo'lsa kerak.
Har qayda xazon bo'lsa, tikan bo'lsa kerak,
Har qayda tikan, ranju mihan bo'lsa kerak.
Zohid xush emasturur xarobot ichra,
Fosiq ne tilar ahli munojot ichra?
G'urbatki, qotiq tutubtur oni bori xalq,
Budurki, tushar kishi suruk yot ichra.

Yana masnaviy bila qasoyiddin boshqakim, inshoolloh, alar dog'i har qaysi boshqa mujallad bo'lg'ay, har nav' she'rdin, masalan, ruhafzo muxammaslar, barcha xamsaziynat; va ravonoso musaddaslar, barcha sittaziynat; va mufid ruboiyot, barcha latofatomiz; va nofi' muqattaot, barcha manfaatangiz; va dilpazir mustazodlar, barchaning vasfi zoyidul-had; va benazir fardlar, barcha lutfu ravonliqda mufrad; va nomiy muammolar, barchasi ot yoshurmoqda sotir; va kiromiy lug'zlar, barchaning mabtunlug'i zohir; va musalsal tarji'lar, barcha marg'ub; va mu'tadil tuyug'-lar, barcha turkiy uslub bu abyot zaylida muxayyal va bu ash'or xaylida muzayyal bo'ldi. Va g'araz bu fihrastdinkim, bu zebo uzorig'a yozildi, va maqsad bu debochadankim, bu ra'no ruxsorig'a bitildi, ul erdikim, chun salotindin qay birikim binoye qo'yubdururlar mann' va ayvone chekibtururlar rafi', ul bino ravoqida va ul ayvon toqida o'z ismlarin tahrir va o'z alqoblarin tanqir qilibdururlarkim, to ul ayvon toqi bo'lg'ay, ul ism anda boqiy bo'lg'ay:

Kim qilsa imorateki, maqdur o'lg'ay,
Chun ismi kitobasida mastur o'lg'ay
Ne choqqacha ul binoki ma'mur o'lg'ay,
Ul ism ulus tiliga mazkur o'lg'ay.

Chun bu qubbayi sipehrtimsol qasredurur muallo, ul hazratning tab'i latifining me'mori bino qilg'on va bu ravzayi firdavsmisol bog'edurur jahonoro, ul janobning xayoli sharifining bog'boni tarh solg'on va bu qasr asosining toqida ul ro'zafzun janob yozilsa, ne g'arib va bu bog' kiryosining ravoqida ul humoyun alqob bitilsa, ne ajib:

G'araz ul erdikim, bu qasri oliy,
Qi hargiz bo'lmag'ay, yo rab, zavoli,
Binoyedurki, shah bunyod qilmish,
Zamona qasridek obod qilmish.
Ani shah ixtimomi qildi ma'mur,
Meni me'mor farz et, balki muzdur,
Agar muzdur, agar me'mori mohir,
Ishicha ming chu muzdi bo'ldi zohir.
Tugangach shoh qasri zarnigori,
Alarg'a qasr aro ne daxl bori?
Xalil ar Ka'bani obod qildi,
Yaqin bormuki, ne ustod qildi?!
Hamul sadkim, Sikandar qildi ma'mur,

Kim ayturkim, anga kim erdi muzdur?
Imorat sa'yida kim bo'lsa zarposh,
Bino oning oti birla bo'lur fosh.
Binog'a garchi har kim bo'lsa boniy,
Atarlar boniy ismi birla oni.
Va lekin xalq aro bu bo'ldi dastur,
Ki bo'lg'ay onda boniy ismi mastur.
Shah otin, chunki bu ma'nini bildim,
Bu qasr ayvoni uzra sabt qildim.
Ki to bo'lg'ay bu qasri charxkirdor,
Bu ism ayvonida bo'lg'ay namudor.
Alo, to charx qasri soyir o'lg'ay,
Nujum ayvoni uzra doyr o'lg'ay,
Bu shoh ayvoni umrining binosi
Matin o'lsun, nechukkim charx asosi.
Qadar devonidin har lahza komin
Qazo dilxohidek yetkursun, omin!

Yana daqoyiqshior muxaqqiqlar xizmatida va haqoyiqdisor mudaqqiqlar hazratida arzim uldururkim, bu parishon abyotkim, sharh qilg'ondek tartib topti, bu zobita qaydig'a kirmasdin va bu robita silkiga tortilmasdin burun, bu jihatdinkim, agar ba'zisi vasati sinda aytilg'on bo'lsa, ba'zi sig'ari sinda deyilib erdi va ba'zi fikriy bo'lsa, ba'zi badiha va ba'zi sog' erkanda bo'lsa, ba'zi usruklikda, va ba'zi hushmandlikda bo'lsa, ba'zi devonaliqda voqi' bo'lub erdi; oralarida, shoyadki, fohish tafovut bo'lg'ay deb jam' qilmog'ida dalirlik qilinmas erdi, ammo xaloyiq arosida ming bayt-ikki ming bayt ortug'roq-o'ksukrakkim o'zlari jam' qilib erdilar, bag'oyat mashhur bo'lub erdi. Bularning tartibig'a hukm bo'lg'ondin so'ngra ba'zi abyotekim, xomroq va ba'zi g'azaliyotekim, notamomroq erdi, kitobat shuyu'idin va shuhrat vuqu'idin o'zgalar orasidin xorij qilmoqliq mutaazzir, balki muhol ko'rindi, ul jihatdin har qaysi o'z yerida nazm silkiga kirdi.

Gul bo'lsa, tikan dog'i bo'lur bo'stonda,
Dur bo'lsa, sadaf dog'i bo'lur ummonda.
Sukr o'lsa, xummor ham bo'lur davronda,
Ayb aylama, soda bayt bu devonda.
Yuz gul arosida bir tikan bo'lsa, ne tong?!
Yuz yaxshi ichinda bir yoman bo'lsa, ne tong?!
Ming sog'ar ichilsa, uylakim obi hayot,
Birining tahida durdi dan bo'lsa, ne tong?!

So'z rishtasi uzoldi va maqsud gavhari orada qoldi. Bu mazkur bo'lg'on mahodimg'a hosilki, iltimosim budururkim, ya'ni:

Bu nomag'akim, xomam etibtur tahrir,
Aylarda nazzora ahli ma'ni bir-bir,
Taqsir topilsa, aylasunlar tag'yir,
Tag'yir berurda qilmasunlar taqsir.
Ayb istaguchiki, so'zidur barcha xilof,
Feruzani xarmuhra debon sursa gazof.

Chun javharini zohir etar, ayla muof,
Mundoq javhariyg'a tengri bergay insof.
Yo rab, chekibon ko'p raqam jurmu gunoh
Nomamni qaro qildimu umrumni taboh.
Rahmat suyidin yumasang ul nomani, oh,
Mahshar kuni netkamen meni nomasiyoh?!
Kom ayla Navoiyg'a fanoni, yo rab!
Chun bo'ldi sening yo'lingda foni, yo rab!
Lutf ayla baqoyi jovidoniy, yo rab!
Ul dam sen bil, ne qilsang oni, yo rab!

G'azallar

1

Ashraquat min aksi shamsil-ka'si anvorul-xudo,
Yor aksin mayda ko'r, deb jomdin chiqti sado.
G'ayr naqshidin ko'ngul jomida bo'lsa zangi g'am,
Yo'qtur, ey soqiy, mayi vahdat masallik g'amzudo.
Ey xush ul maykim, anga zarf o'lsa bir sing'on safol,
Jom o'lur getinamo, Jamshid ani ichgan gado.
Jomu may gar buyladur, ul jom uchun qilmoq bo'lur
Yuz jahon har dam nisor, ul may uchun ming jon fido.
Dayr aro hush ahli rasvo bo'lg'ali, ey mug'bacha,
Jomi may tutsang meni devonadin qil ibtido.
Toki ul maydin ko'ngul jomida bo'lg'ach jilvagar
Chehrayi maqsud, mahv o'lg'ay hamul dam moado.
Vahdate bo'lg'ay muyassar may bila jom ichrakim,
Jomu may lafzin degan bir ism ila qilg'ay ado,
Sen gumon qilg'ondin o'zga jomu may mavjud erur,
Bilmayin nafy etma bu mayxona ahlin, zohido.
Tashnalab o'lma, Navoiy, chun azal soqiysidin
«Israbu yo ayyuhal-atshon» kelur har dam nido.

2

Zihi husnung zuhuridin tushub har kimga bir savdo,
Bu savdolar bila kavnayn bozorida yuz g'avg'o.
Seni topmoq base mushkildurur, topmaslig' osonkim,
Erur paydoliq'ing pinhon, vale pinhonlig'ing paydo.
Chaman otashgahiga otashin guldin chu o't solding,
Samandardek ul o'tdin kulga botti bulbuli shaydo.
Ne ishga bo'ldi beorom ko'zgu aksidek Majnun,
Yuzi ko'zgusida aksingni ko'rguzmadi Laylo.
Quyoshg'a gah qizormoq, goh sorg'ormoq erur andin,
Ki sun'ung bog'ida bor ul sifat yuz ming guli ra'no.

Nedin yuz gul ochar ishq o'tidin bulbul kibi Vomiq,
Yuzungdin gar uzori bog'ida gul ochmadi Uzro?
Kalomingni agar Shirin labida qilmading muzmar,
Nedin bas la'l o'lur Farhodning qon yoshidin xoro?
Jamoling partavidin sham' o'ti gar gulsiton ermas,
Nedin parvona o't ichra o'zin solur Xaliloso?
Malohat birla tuzdung sarvqadlar qomatin, ya'ni
Ki mundoq zeb birla ul alifni aylading zebo.
Qanoatning dalilin inzivo qilding, yana bir ham
Dalil ushbuki qoni' harfidin xalq aylading anqo.
Navoiy qaysi til birla sening hamding bayon qilsun,
Tikan jannat guli vasfin qilurda gung erur go'yo.

3

Ey, mushafi ruxsoring azal xattidin insho,
Debochayi husnunga abad nuqtasi tug'ro.
Zarrot aro har zarraki bor, zikringa zokir,
Amtor aro har qatraki bor, hamdinga go'yo.
Mashshotayi husnungdurur ulkim, nafas ichra
Kun ko'zgusin oqshom kulidin qildi mujallo.
Kun shakli yuzung sajdasidin bo'ldi mushakkal,
Tun turrasi qahring yelidin bo'lda mutarro.
Sun'ung qilibon subhni ul nav' musha'bad,
Kim mehr o'ti og'zidin etar har nafas ifsho.
Go'yoki kuyar og'zi ul o't xirqatidinkim,
Anjumdin o'lur obilalar girdida paydo.
Muhtoj sening dargahinga xusravu darvesh,
Parvarda sening ne'matinga johilu dono.
Gul yuzida bulbul sening asroringa notiq,
Sham' o'tida parvona sening husnunga shaydo.
Ushshoq aro, yo rabki, Navoiyg'a maqome
Bergilki, sening hamdinga bo'lsun tili go'yo.

4

Ey, hamd o'lub mahol fasohat bila sanga,
Andoqki, qurbi taqviyu toat bila sanga.
Topmoq ajib fikru taxayyul bila seni,
Yetmak xayol aqlu farosat bila sanga.
Chun koinot zubdasi ojiz ko'rub o'zin,
Hamd eta olmas oncha fasohat bila sanga.
Izhori ajz bizdin adab tarkidur base,
Yuz ming qusuru nuqsu kasofat bila sanga.
Har tiyra ro'zgorki, vaslingg'a yo'l topib,
Sendin yetib charog'i hidoyat bila sanga.

Lutfung rafiqim o'lasa, ne hadki, yetkamen
Boshtin-ayoq gunohu zalolat bila sanga.
Chun sendin o'zga yo'q panahim, qochmayin netay
Jurmu gunahdin ohu nadomat bila sanga?
Isyoni ko'p Navoiyningu yo'q uyotikim,
Istar yetishsa muncha xijolat bila sanga.
Lutf aylagilki, mumkin emas qilmasang qabul,
Yetmak tamomi umr ibodat bila sanga.

5

Yo rab, ulus nihoni emastur nihon sanga,
Ne dey nihon g'amimni, erur chun ayon sanga.
Qaysi makon aro seni istayki, kavnda
Sensiz emas makoniyu yo'qtur makon sanga.
Amringdin ayru tilga takallum chu yo'q, ne ayb,
Gar hamd ayta olmasa bu bezabon sanga.
Ey kosh, topsa jonu ko'ngul oncha qurbkim,
Jonni ko'ngul, ko'ngulnn fido qilsa jon sanga
Zohir qilurda hojat erur hazratingda teng
Sultoni asru soyili bexonumon sanga.
Izhoru ajz etarda janobingda birdurur
Neshi sinuq singak bila pili damon sanga.
Chun pashsha ojiz o'ldiki, yuz mencha qurbi bor,
Hayhot, agar yetarni men etsam gumon sanga.
Haq sirridin, Navoiy, agar istasang nishon,
Jahd aylagilki, qolmasun avval nishon sanga.
Yo rab, bu xasta ulcha tamanno qilibdurur,
Chun bor ayon sanga, nesin aylay bayon sanga?

6

Ey, nubuvvat xaylig'a xotam bani Odam aro,
Gar alar xotam, sen ul otkim, bo'lur xotam aro.
Yuz eshiging tufrog'ig'a surta olg'aymenmu deb
Charx qasridin quyosh har kun tushar olam aro.
Anjum ichra orazing me'roj shomi uylakim,
Tushsa durri shabcharog'i har taraf shabnam aro.
Ne uchun kiymish qaro har yon solib jaybig'a chok,
Furqatingdin Ka'ba gar qolmaydurur motam aro?
Sof ko'nglida yuzung mehrini go'yo asramish,
Tush chog'i har kun quyosh aksi emas Zamzam aro.
Mash'ale bo'lmish malak ilgida ravzang boshig'a
Oy charog'i har kecha bu nilgun toram aro.
Qum emas Bathodakim, mehri jamoling hajridin
Zarra-zarra jismi bir-birdin to'kuldi g'am aro.

Yo'l emas, Yasribda yirtibtur yuzin tirnog' ila
Maqdaming to yetmadi ul vodiya xurram aro.
Itlaring maxsus mahzundur Navoiy, koshki,
Kirs bu mahrum ham ul zumrayi mahram aro.

7

Zihi javlongahing aflok uza maydoni «av adno»,
Buroqingg'a to'quz gunbaz bu to'quz gunbazi xazro.
Qilib chun xay gulobe mil na'layning, bo'lub ondin
Malak ra'nolarining jabhasig'a charxi sandalso.
Esib rahmat nasimi chun damodam sunbulung sori,
Bo'lub ruhonilar jaybi labolab anbari soro.
Malak qolib buroqingdin, emas vasfi falak sur'at,
Qamar yorub jamolingdin, emas na'ling qamar siymo.
Yuzungdin anjum, anjumdin quyosh nur iktisob aylab,
Aningdekkim quyoshdin oyu oydin qiyrgun g'abro.
Falak vodiylari qat'ig'a azming chun surub markab,
Xirad paykiga ham avval qadamda ranj o'lub paydo.
Rafiqing toyir andoqkim Sulaymon ollida hudhud,
Buroqing soyir anjum shohi ostida sariroso.
Qilib bu sayr aro ma'shuq vasli ko'yida manzil,
Tilab sargashta ushshoqig'a ham rahmat evin ma'vo.
Navoiy xush ko'rar olamni oning yodidin, yo'qsa
Anga xoshok aro o'tdek durur dunyovu mofiho.

8

Zihi hiloling o'lub oy boshig'a tiyg'i balo,
Bir olma san ikki yorg'on senu quyosh maslo.
Tutub sanga chu mayi lutf soqiyi rahmat,
Shafoating urub ikki jahon eliga salo.
Risolating damidin shar' ko'zgusida jilo,
Siyosating o'tidin kufr rohibig'a jalo.
Ham ahli ravzag'a firdavs sensizin chahi vayl,
Ham ahli vayl ishi hajring o'tida vovaylo.
Xumor dofi'i bo'lg'aymu, soqiyi kavsar,
Bu dayr ichiada mayi ishqing ichmaganga to'lo.
Tilimda zikringu ko'nglumda xayolingdur, shukr,
Ki bori sensiz emas suhbatim xalovu malo.
Navoiy o'ldi base xoru past xas yanglig',
Sening yo'lungda esa bas anga bu izzu alo.

9

Har gadokim, bo'ryoyi faqr erur kisvat anga,
Saltanat zarbaftidin hojat emas xil'at anga.
Kim fano tufrog'ig'a yotib qo'yar tosh uzra bosh,

Text uza ermas muzahhab muttako hojat anga.
Shah yurub olam ochar, darvesh olamdin qochar;
Ham o'zung insof bergilkim, bu ne nisbat anga?!
Har ne shah maqsudidur — darveshning mardudidur
Ko'r nedur himmat munga, ne nav' erur holat anga.
Faqr ko'yi tufrog'in shah mulkiga bermas faqir,
Mulk, ko'rkim, teng emas tufrog' ila qiymat anga.
Shah sipah cheksa, faqir ahvolig'a yetmas futur,
Bu vale chekkach nafas, barbod o'lur hashmat anga.
Shoh emastur bir nafas osuda do'zax vahmidin,
Ey xusho darveshkim, mardud erur jannat anga.
Shahg'a sidq ahli damidin mash'ali davlat yorur,
Mehrdekkim, subh anfosi ochar tal'at anga.
Shohg'a shahlig' musallamdur, agar bo'lg'ay mudom
Shohg'a tarkin qilib, darvesh o'lur niyat anga.
Mumkin ermas shahlar ichra buyla niyatlig', magar
Shohi G'oziykim, muyassar bo'ldi bu davlat anga.
Shohlar darveshiyu darveshlar shohiki, bor
Shohlig' surat anga, darveshlik siyrat anga.
To shahu darvesh bo'lg'ay, aylagil, yo rab, ayon
Shohdin xizmat anga, darveshdin himmat anga.
Gar Navoiy so'z uzatti, faqrdin ermas demang,
Bo'lmag'uncha hukm shahdin, qayda bu jur'at anga?

10

Falak nilufaridin chashmayi mehr o'ldi gar paydo,
Yuzungda nildin ul chashma qilmish nilufar paydo.
O'qung ko'nglumga yetgach, qatra qonlar tomidi, kim ko'rmish
Nihol andoqki oni tekkach o'q, bo'lg'ay samar paydo.
Achig' so'z birla bel qatlimg'a bog'lar, turfaroq, bukim,
Nazarg'a ne og'iz zohirdur andin, ne kamar paydo.
Labi shavqi ichimda, yuzda qon yoshim, ajab ermas.
Yuzida la'l yutqonning bo'lur derlar asar paydo.
Ko'ngulni to parishon aylading, yuz barqi g'am sochti,
Nechakim o'tni qo'zg'arlar, bo'lur andin sharar paydo.
Yorutti vasl sham'i ahli hijron tiyra avqotin,
Mening shomimg'a, vahkim, qilmadi davron sahar paydo.
Ajal qasrin hakimi sun' bas mushkil tilsim etmish,
Ki har kim anda kirdi, bo'lmadi andin xabar paydo.
Masihodin dam urmankim, habibim gardig'a yetmas,
Agar Jibrildek ilkidin oning bo'lsa par paydo.
Navoiy ishqin, ey zohid, sening panding ayon qildi,
Bale, ayb o'lmag'uncha oshkor, o'lmas hunar paydo.

11

Manga ne manzilu ma'vo ayon, ne xonumon paydo,
Ne jonimdin asar zohir, ne ko'nglumdin nishon paydo.
Xirad maxfiy, badan foni, ko'ngul g'oyib, tarab ma'dum,
Bori sahl erdi, bo'lsa erdi ul nomehribon paydo.
Shikebu aqlu hush itmish, qaroru sabru jon ketmish,
Ne g'am, gar bo'lsa ul oromi ruhu quti jon paydo.
Xayoli jonda paydodur, so'zi afg'onda paydodur,
O'zi ham vah, netay, ollimda bo'lsa bir zamon paydo.
O'lar holatdamen onsiz, tarabdin o'lmayin ko'rmay,
Demang, ta'jil ila ul umr bo'lsa nogahon paydo.
Qiyomat erdi ul mahkim, yuz ochti, ey musulmonlar,
Bo'lung voqifki, bo'ldi fitnayi oxir zamon paydo.
Kesar yuz sarvni har dam, qilur yuz naxlni xurram,
Taajjub, ko'rki, bu gulshanda ermas bog'bon paydo.
Hazar qilmoq qazo jallodidin bo'lmaski, yillardur
Qilur qatl, uylakim, ne tiyg' erur zohir, ne qon paydo.
Sanga jon shavqidin berdi Navoiy, yo'q ajaldinkim,
Ajal topquncha ermas ul zaifu notavon paydo.

12

Ham ramad tekkan ko'zungga jismi bemorim fido,
Ham uchuq chiqqan labingg'a joni afgorim fido.
Ashkkim, andin tomar giryon ko'z oning sadqasi,
Qong'akim mundin chiqar, bu chashmi xunborim fido.
Ul ko'zu bu labg'a umrum bog'u gulzorindag'i
Nargisu gulbargi yo'qkim, bog'u gulzorim fido.
Ko'zu og'zingdin ketarga boru yo'q oshubu ranj,
Sabru, ishqim sadqa, ya'nikim yo'qu borim fido.
Gar ko'ngul ohu ko'zung ollinda loyiq bo'lmasa,
Itlaringga bo'lsun, ey sho'xi sitamkorim, fido.
Jon agar shirin labingg'a o'lgali darxo'r emas,
Ayla alfozing uchun, ey talxguftorim, fido.
Uzlugumnung qaydidin bir may bila qilding xalos,
Vah, ne dey, ey mug', sanga but birla zunnorim fido.
Boda mir'otida shohid aksi zohir bo'lmadi,
Bodavu shohidg'a bo'lmay naqdi pindorim fido.
Ey Navoiy, demakim jonu ko'ngulni naylading,
Ayladim javlon qilib chiqqanda dildorim fido.

13

Nuqtayi mushkdur bu yo xoli aning jabin aro,
Kufr savodini ne xush sizdi bayozi din aro.
Xotami la'l og'zidur, lek hadisi jon olur,

Zahr nihon qilibdurur la'li magar nigin aro?
Sajdadadur yuzum, vale jon aro ul sanam g'ami,
Bo'ynuma subhadur, vale butdurur ostin aro.
Jon ko'ngul necha dedi: asrali o'zni, kelgach ul,
Vah, yana qo'zg'alishtilar ko'rgach oni ichin aro.
La'li hadisida demangkim sifat uyla kirpigin,
Og'zima chunki sanchilur nesh bu angubin aro.
Aqlu havos erur adam, jonu ko'ngulga yo'q vujud,
Tafriqa tushgali menu ul butn nozanin aro.
Esti magar xazon yelikim, xam o'lub vido' uchun
Voqe'ayi firoq erur sunbulu yosamin aro.
Bu chaman ichra har gulekim ochilur, fig'onki, bor
Hodisa tifli muntazir uzmak uchun kamin aro.
Belingu inju tishlaring hasratida Navoiyning
Jismiyyu ashki bordurur rishta duri samin aro.

14

Ey, alifdek qomating mili buzulg'on jon aro,
Ganji husnung javhari bu xotiri vayron aro.
Kulmaging ichra malohat uyladurkim, sho'xlar
O'ynamoqdin yuz yoshururlar guli xandon aro.
Gar kalomingni Masih anfosi dedim, ey habib,
Ayb qilmakim, g'alat gohi tushar Qur'on aro.
O'qlaringdin jon toparmen, go'yiyo paykonlari
Suv icharda g'o'ta topmish chashmayi hayvon aro.
Xasta ko'nglum ohi ko'nglungga dedi qilg'ay asar,
Qayda o'ltursun vale bemor o'qi sandon aro?
Boshta gavhar go'yining fikridin ortar dardi sar,
Kimki kechti boshidin, go'y urdi bu maydon aro.
Uyki, o'ynab tebratur sokinga xotir jam' emas,
Ne ajab, gar amn yo'qtur gunbazi gardon aro.
La'ling olg'an ko'nglum ahvolin munajjim chun ko'rar,
Aytur ul ovvora bo'lg'on g'oyibingdur qon aro.
Ey Navoiy, ishq dardi ko'rgan el ko'nglin buzur,
Har xaroshekim unung zohir qilur afg'on aro.

15

Mehnat o'qidin qabaqdek qolmisham afg'on aro,
Kim bugun chobuksuvorim yo'qturur maydon aro.
Tiyralikdin ko'r etibtur ko'zlarim har kungi gard
Kim, bor erdi to'tiyo bu diydayi giryon aro.
Senki bu maydonda yo'qsen, paykaredur joni yo'q,
Har pari paykarki markab sekretur javlon aro.
Garchi har sho'xe surar maydong'a o'q yanglig' samand,.

Chun sening raxshing emas, billah, o'qidur jon aro.
Ter oqizg'an ablaqingdekdu seni kelgaymu deb,
Har sari tushgan ko'zum yuz ming duri g'alton aro.
Onsiz urmish halqa chobuklar, ne yanglig' itmayin,
Kim ko'runmas zarra, xurshid o'lmasa davron aro.
Mehrdek kel tavsani gardunga mingilkim, sipehr
Past etarda farq yo'q xurshid ila Kayvon aro.
Kel quyosh zangin falakraftorlig' raxshingg'a os,
Kim to'zar ul zang navhang nag'masin afg'on aro.
Ey Navoiy, ket bu maydondinki ul hur o'lmasa,
Billah, o'lsam turmag'aymen ravzayi rizvon aro.

16

Kimki ko'rsa mushki nob ul sunbuli serob aro,
Bir qaro tufrog' degaykim tushti mushki nob aro.
Qoshing ichra rishtayi jonimg'a chirmang'on ko'ngul
Ankabutedurki, aylabtur vatan mehrob aro.
Ul quyoshdin ayru ashkim yomg'urining barqidur
O't tutashqan rishta yanglig' jismi pechu tob aro.
Ul labi unnobgun ko'nglumda ekkan tuxmi mehr
Ko'nglum ichra yoshurun durdonadek unnob aro.
Uyqu saydi qasdig'a otqon toshingdindur nishon,
Ko'z qarosi demagil bu diydayi bexob aro.
Charxi doir bahridin el tutmasun sohil umid,
Kim qutulmas har kishikim, tushti ul girdob aro.
Gar Navoiy yodini qilmoq habib imkon emas,
Basdudur mazkur ham bo'lsa gahi ahbob aro.

17

Vahki, rasvomen yana devonavu oqil aro,
Bul'ajab holim erur afsona har mahfil aro.
Muztar erdim hajridin, yor etgan ermish tarki mehr,
Mushkuledur ishqdin har dam manga mushkil aro.
Aqlu sabru hush itib, ko'nglumda qoldi dog'lar,
Korvon ko'chsa qolur o'tlar yeri manzil aro.
O'qlaring mujgon kibi giryon ko'zum atrofida,—
Rost bordur ul qamishliqkim bo'lur sohil aro.
Kirpiging tushgan ko'ngul ichra xayoling, ey pari,
Go'yiyo Yusuf nuzul etmish chahi Bobil aro.
Qullug'ung dog'idin o'lsam, istamon ozodlik,
Kim bu tamg'odur nishone mudbiru muqbil aro.
Ko'yung-o'q istar Navoiy, nasya jannat ahli zuhd,
Muncha-o'q bo'lg'ay tafovut olimu johil aro.

18

Zavraq ichra ul quyosh sayr aylamas Jayhun aro,
Axtari sa'de hilol ichra kezar gardun aro.
Anglamon Jayhunda ul oy kema birla sayr etar
Yo hilolu mehr aksin el ko'rar Jayhun aro.
Kemadin har dam chiqib rangin suv ko'zum qonidek,
Anda yor andoqki mardum diydayi purxun aro.
Borg'il, ey Majnunkim, ul oy zavraqidek tez emas
Jo'ngkim Layli amoriysin chekar homun aro.
Olma xum girdobidin bir lahza sog'ar zavraqni,
Bahri g'amdin istasang maxlas bu dahri dun aro.
Bahr mavjiddin mushavvash bo'lmasun deb xotiring,
Mavj urar yuz bahri g'am bu xotiri mahzun aro.
Dur bo'lur bahr ichra pinhon, nazmidin shah madhida
Bahr yoshurmish Navoiy har duri maknun aro.

19

Ey, alifdek rost qadding hasrati jonlar aro,
Jism ichinda jon kibi sen barcha sultonlar aro.
Qushg'a o'xsharkim, tikandur oshyoni, to ko'ngul
Tiyrboroni g'amingdin qoldi paykonlar aro.
G'am topar hajringda ashkim ichra ko'nglum porasin,
Ish kuni topqan kibi el g'oyibin qonlar aro.
Chok ko'nglum xo'blar ko'ngli aro topti shikast,
Vah, butun qolg'aymu yoruq shisha sandonlar aro?
Dog'lar ichra aliflar zor jismim mulkida
G'am sipohig'a, qilichlar bo'ldi qolg'onlar aro.
Elga ko'yungdur makon, men qulni qavmog'liq nedur,
Bulbul o'lsa, zog' ham bo'lur gulistonlar aro.
Ista yirtuq janda kiyganlarda ma'ni maxzanin,
Kim bu yanglig' ganj o'lur ul nav' vayronlar aro.
Atlasu zarbaft aro nodon aningdek hajv erur,
Kim xatoye safhada sabt o'ldi afshonlar aro.
Bu eshikni chun tilab keldi Navoiy tengridin,
Ul sababdin go'yyokim qoldi darbonlar aro.

20

Savodi xoli aning la'li ruhparvar aro,
Magarki mo'rcha nisfi uzuldi shakkar aro.
Ko'ngulda nuqtayi xoling xayoli to'sh-to'shdin
Yog'in asarlaridur nuqta-nuqta axgar aro.
Yuzungda qatrayi xay kasrati arosida xol,
Birisi munxasif o'lmish bu xayli axtar aro.
Kecha ne nav' yumay kirpiging xayolida ko'z,
Mangaki, igna butar tongg'a tegru bistar aro.

Bu o'tki mendadurur, do'zax ichra qochqay xalq,
Kiyursalar meni oshub birla mahshar aro.
Qadah keturki, falak javridin amon hirzi,
Zamona yozmadi juz davri jomu sog'ar aro.
Navoiy, ayla makon charx gulshanin, ya'ni
Ki chug'z bo'lma bu vayronayi muhaqqar aro.

21

Ming zaxm urdi xanjari ishqing bu tan aro,
Bu tanni hajr tashladi yuz ming tikan aro.
Lek ul tikanlar uzra xayoling bila ko'ngul
O'ynar magar gul uzravu ag'nar suman aro.
Jism uyidin ko'ngul tilar ul ko'yni, valek
G'urbat suubatin kishi bilmas vatan aro.
Ermas uchug labingdagi, ul yuz Suhaylidan
Rang olmadi bu qatra aqiqi Yaman aro.
Jonim labing shahidi ekanga tonuq durur,
Har ol rishta qong'a bo'yalg'on kafan aro.
Bulbul ne kuymasunki, bir o't yoqti qasdig'a
Har otashin gul ushbu vafosiz chaman aro.
Ko'rdung, Navoiy, ul sari zulf uzra yuz shikan,
Ko'r emdi, yuz shikasta ko'ngul har shikan aro.

22

Necha ko'nglum yora bo'lsa, rahm qilmas yor anga,
Necha bag'rim to'lsa qon, boqmas dame dildor anga.
Bir yuguruk tifi erur kirpiklarim ichinda yosh,
Kim, yiqilib sonchilibtur har tarafdin xor anga.
Nomam eltur qush agar mazmunin eltib qilsa sharh,
Sochqay o't qaqnus kibi ming chok o'lub minqor anga.
La'ling ollida chekar el jonini olg'ach ko'zung,
Vah, ne sharbatdur labingkim, jon berur bemor anga.
Aql evi sori inonin boshlamoq, nosih, ne sud,
Telbakim, dasht uzra markabdur buzuq devor anga.
Tortasen isyon yukin, xam qil qading toatg'akim,
Yuk og'ir bo'lsa, ruku' ul dam bo'lur nochor anga.
Umr g'aflat uyqusi birla tilarsen, kecha, oh,
Ko'z yumub-ochquncha kimning i'timodi bor anga?
Men xud o'ldum, ey sabo, ko'nglumni ko'rsang ko'yida,
Chiqma andin, deb nasihat qilg'asen zinhor anga.
Zor jismim tushgali hajr o'tidin g'am changiga,
Ey Navoiy, o'xshashur ham ud anga, ham tor anga.

23

Ul parivashkim, bo'lubmen zoru sargardon anga,

Ishqidin olam manga hayronu men hayron anga.
O'qlaringdin har zamon taskin topar ko'nglum o'ti,
Bordurur bir qatra suv go'yoki har paykon anga.
Bir dilovardur ko'ngulkim g'am sipohi qalbida,
Ohi novak toza dog'idur qizil qalqon anga.
Novakining parru paykonida rangin tus erur,
Yoki ko'nglumdin chu parron o'tti, yuqmiş qon anga.
Nomayi shavqum ne nav' ul oyg'a yetgay, chunki men
El otin o'qur hasaddin yozmadim unvon anga.
Xizr xattingning ajab yo'q sabzu xurram bo'lmog'i,
Lab-balab chunkim suv berur chashmayi hayvon anga.
Ey xusho mug' dayrikim, ziynat bila rif'atda bor
Mehr anga bir shamsavu ko'k toqi bir ayvon anga.
Istamish bulbul vafo guldin, magarkim joladin
Bag'ri qotmiş g'unchaning baskim erur xandon anga.
Qilmag'on jonin fido jonong'a yetmas der emish,
Ey Navoiy, ushbu so'z birla fido yuz jon anga.

24

Sinsa ko'nglumda o'qung surtub isig' qondin anga,
Pay masallik chirmag'aymen rishtayi jondin anga.
Bodayi la'ling mizoji ruhparvardur base,
Go'yiyo mamzuj etibsen obi hayvondin anga.
O'ti ko'nglum shu'lasin gah sokin etti, goh tez,
Gah o'tun bo'ldi, gahi suv urdi paykondin anga.
Dardu g'am bo'stonining tovisidur ko'nglum qushi,
Gul bo'lub jismimda kesgan na'l har yondin anga.
Ne kabutar yeta olur ul quyoshg'a, ne nasim,
Ey ko'ngul, holingni i'lom ayla afg'ondin anga.
Ko'zga to kirdi xayoling sovug' ohim vahmidin,
Bog'lamishmen qo'ryo har sori mujgondin anga.
Ey Navoiy, yig'lamoq ohimg'a taskin bermadi,
Vah, bu ne o'tturki, yo'q ta'sir to'fondin anga.

25

Chin kiyigi desam ko'zin, vah nedurur itob anga,
Chunki qarosi ko'rguzur har sori mushki nob anga.
La'li labingda ter bo'lub obi hayot qatrasi,
Yoki Xizr suyi labing qatra bo'lub hubob anga.
Yopmadi ko'zni ashkkim, boqmasun o'zga yuzga deb,
Har sori ayn rashkidin yopti g'aming niqob anga.
Jismim agar kuyar, ko'ngul tolpinuri ajab emas,
Kimki uyiga tushsa o't, yo'q ajab, iztirob anga.
Oqmadi xo'y uzoridin la'lig'akim, hakimi sun'

Ezdi hayot sharbatin, emdi urar gulob anga.
Zulfi xayolidin ko'ngul har yon etar havo, valek
Saydg'a ne xalos chun bog'lig' erur tanob anga.
O'zlukining hijobidin kimki o'zin xalos etar,
O'zga qayonki solsa ko'z, mumkin emas hijob anga.
Ahli mazallat ohining novakidin sipehr agar
Qochmadi, muncha bas nedur xam bo'lubon shitob anga?
Va'dayi vasl etib edi, tushda ayog'in o'pmisham,
Dema, Navoiy, ul pari aylamasun hisob anga.

26

Ko'rgali husnungi zoru muftalo bo'ldum sanga,
Ne balolig' kun edikim, oshno bo'ldum sanga.
Har necha dedimki, kun-kundin uzay sendin ko'ngul,
Vahki, kun-kundin batarrak muftalo bo'ldum sanga.
Men qachon dedim, vafo qilg'il manga, zulm aylading,
Sen qachon deding, fido bo'lg'il fido, bo'ldum sanga.
Qay pari paykarga dersen telba bo'ldung bu sifat,
Ey pari paykar, ne qilsang qil, sanga bo'ldum, sanga.
Ey ko'ngul, tarki nasihat ayladim, ovora bo'l,
Yuz balo yetmaski, men ham bir balo bo'ldum sanga.
Jomi Jam ichra Xizr suyi nasibimdur mudom,
Soqiyo, to tarki joh aylab gado bo'ldum sanga.
G'ussa changidin navoye topmadim ushshoq aro,
To Navoiydek asiru benavo bo'ldum sanga.

27

Qahring o'lsa barcha ishimdin malolattur sanga,
Lutfung o'lsa yuz meningdekdin farog'attur sanga.
Ey, meni sargashtadin gah forig'u gohi malul,
Qahring ul, lutfung bu, yo rabkim, ne odattur sanga?!
Lutfung ozi jon olur, qahring ko'pi ham o'lturur,
Bul'ajab holedurur, oyo, ne holattur sanga?!
Pand eshitmay sevdung oni, ey ko'ngul, chek dardu ranj,—
Ozdurur har lahza gar yuz muncha ofattur sanga.
Vahm et ohim o'tidin, ey gulki, davron bog'ida
Ko'z yoshimdin bu qadar lufu tarovattur sanga.
Ey quyosh, mehr ahlini kuydurma bu vodiya kim,
Garmro'lar ohidin muncha harorattur sanga.
Ey Navoiy, istama vasl ul quyoshdin zarradek,
Chun necha ul qilsa istig'no — haqorattur sanga.

28

Iydi ruxsoring ko'rub, bo'ldi ulus hayron sanga,
Ey ulus iydi yuzung, jonim mening qurbon sanga.

Sham' emas yerdin, kavokib charxdin bayram tuni,
Kim erur yer-ko'k tuman ming ko'z bilan hayron sanga.
Iydahda gard emas, balkim yetishgach maqdaming,
Qo'pti yerdin sadqa bo'lmoq istabon maydon sanga.
Xusravi anjum degaysen, sekretur ko'k tavsanin,
Iydahda kimki ko'rsa raxsh ila javlon sanga.
Chatr shaklidan samoviy barcha ofat daf'ig'a
Tengri aylabtur nasib o'z hifzidin qalqon sanga.
Notavon jismimg'a bayramliq bila ber suhbate,
Kim ko'ngul ummedvoru muntazirdur jon sanga.
Necha bayramlarda kiygan jandasin faqr ahlining
Xor ko'rma, eyki, xil'attur necha alvon sanga.
Iydgoh ahlin dame qilma parishon, ey sipehr,
Kim erur bu jam' bir-ikki zamon mehmon sanga.
Ey Navoiy, durri nazming xutbadek topqay sharaf,
Lutf ila qilsa nazar bayram kuni sulton sanga.

29

Javru zulming garchi o'lmaklik nishonidur manga,
Chunki sendindur hayoti jovidonidur manga.
Ul parivash ishqidin, nosih, meni man' etmakim,
Telbalik vaqtiyu oshiqlik zamonidur manga.
To o'qubmen ishq harfin darsu takroru sabaq
Vomiqu Farhodu Majnun dostonidur manga.
Muztaribmen charx yanglig'kim, nujumi tiyradin
Tanda har kun yuz tuman dog'i nihonidur manga.
Hech ranje zohir o'lmay men xud o'ldum, ey tabib,
Lek bilkim, qasdi jon etgan falonidur manga.
Eyki, dersen ishq aro o'lmoq ziyondur, umr sud,
Har ne sudedur sanga, nekim ziyonidur manga.
Ko'rmisham vojib baqosin ravshan andoqkim quyosh,
Toki imkon soya yanglig' ko'zda fonidur manga.
Bu fano dayrin baqosiz erkanin to angladim,
El surudi ishrati Motam fig'onidur manga.
Ey Navoiy, voizu firdavsi a'lo zikrikim,
Bog'i xuld ul huri paykar ostonidur manga.

30

Ul malohat kunji hajrida buzug' maskan manga,
Uyladurkim jondin ayru yuz yarolig' tan manga.
Mehr ila mah partavidin ko'zni ravshan qilmadim,
Bo'lg'ali mehri ruxung mohiyati ravshan manga.
Bo'ldi ravzan-ravzan ul qotil xadangidin ko'ngul,
Jon qushi chiqmoqqa bir yo'l angla har ravzan manga.

Men o'larmen g'amdinu yig'lab kuyub boshimda sham',
Dudidin chirmab haro har tun tutar shevan manga.
Rahm ztib holimg'a dushman do'st bo'lmoq, vah, ne sud,
Do'st uchun rahm aylamay bo'lmishturur dushman manga,
G'am tuni zulmida xandon bo'lmadi holimg'a subh,
Subhdek, ne tongki, bo'lg'ay chok pirohan manga.
Ey Navoiy, ishq mushkil deb nechuk tarkin tutay,
Eyla gar bu ish hunar bo'lsa, bo'lubtur fan manga.

31

Vahki, ishqing zohir etsam vahm erur o'lmak manga,
Gar nihon tutsam dog'i jon xavfidur beshak manga.
Kelgan ermish ul Masih o'lganlarin tirguzgali,
Men tirik, vah, yaxshiroq bu umrdin o'lmak manga.
Juzv-juzvimni, fig'onkim, munfak etti tiyg'i hajr,
Bir-biridin lek o'zidur juzvi loyanfak manga.
Ko'nglum o'tidin yig'och kuldur, boshqoq bir qatra suv,
Nogah ul sho'xi jafokash otsa bir novak manga.
Oltun ezib, erib kuygan soyi xolis bo'lur,
Ne ajab, sorg'orsa yuz yetgan soyi emgak manga.
Chok aylarmen yaqo ul qoshi yoni ko'rgach-o'q,
Kim xadangin otsa hoyil bo'lmag'ay ko'nglak manga.
Boda hajridin oqarmish ko'zlarim, ei piri dayr,
Aylagil may shishasidin sindurub aynak manga.
Sarsari hijron, vujudum xirmanin andoq sovur,
Kim fano yo'lida sarsar bo'lmasun hamtak manga.
Ey Navoiy, gar manga ko'prak emas ummedi vasl,
Bas nag'o' ushshoqdin javri erur ko'prak manga,

32

Agarchi yo'q talabingdin dame qaror manga,
Irodat emgagidur bu, ne ixtiyor manga?!
Visol davlatin ul kun o'zumga jazm ettim,
Ki hajr g'ussasin etti havola yor manga.
Chu yor ko'nglida bo'lsa, balo manga yovumas,
Bu vajh ilaki, temurdin bo'lur hisor manga.
Ne bilsun ul kishikim, chekmamish firoq tuni,
Ki ne sifat kechadur tiyra ro'zgor manga.
Qochib adamg'a boray-aqlu fahmu donishdin,
Vatan borinda bu yot el aro ne bor manga?!
Buyurmag'in yana sabr, ey tabib, tengri uchun,
Ki ushbu sharbat emas emdi sazovor manga.
Navoiydek qadidin qilsam o'lgali ohang,
Biyik maqom topibon yasang mazor manga.

33

Lablaringdin garchi qon yutmoq damo-damdur manga,
Gar dame jomi visoling yiqsa, ne g'amdur manga?
Pand eshitmay, ko'rub oni, yuz balog'a uchradim,
Ko'zlarim chiqsunki, yuz muncha sazo kamdur manga!
Qofi shavqum sharhini tahrir qildim, vah, iye sud,
Kim anga irsol uchun simurg' mahramdur manga.
Yor mundoqkim nihondur ko'zdinu men telbamen,
Kim degaykim, fitna bo'lg'on nasli Odamdur manga.
Qora chirmab yosh to'kub, afg'on qilurmen xomadek,
Etgali nolon ko'ngul bu nav' motamdur manga.
O'zga yuzga boqma deb, har bir ko'zumga bosti muhr,
Iynak-iynak har qaro bir naqshi xotamdur manga.
Dahr aro tushgan havodis o'tidin moni' emas,
Ko'z yoshimdin garchi ko'z tushguncha bir namdur manga
Soqiyo, jomi jahonbin tutki, andin kashf etay,
Kim ko'p ish bu korgah vaz'ida mubhamdur manga.
Dilbari ollida Majnun naqdi jon sarf etmadi,
Ey Navoiy, ishq atvori musallamdur manga.

34

To seningdek qotili xunxoraye bordur manga,
Billah, ar o'lmakdin o'zga choraye bordur manga?
No'shi jon har bodakim ahhob ila no'sh aylading,
Garchi hargiz demading ovoraye bordur manga.
Vasling iqboliyu men, hayhot, basdur bu sharaf,
Kim yiroqdin davlati nazzoraye bordur manga.
Deb emish har kimda bor zaxme, otay marham bir o'q,
Shukr erurkim, har sari mo'yoraye bordur manga.
Bordi ul xurshidu ashkim oqti, vah, toli' ko'rung,
Kim ne yanglig' axtari sayyoraye bordur manga.
Sabr soldim ko'ngluma vasling tilab, vah, bot kelib,
Turfa ko'rkim, shisha ichra xoraye bordur manga.
Dema ko'p, ey nafskim, dunyo arusin aqd qil,
Uyda ba'zidek sog'in makkoraye bordur manga.
Dev urub ishq majoziy ichra majnun aylagan,
Yova der, bukim pari ruxsoraye bordur manga.
Ey Navoiy, kuymagimni qilmag'aysan man', agar
Jon aro bilsang ne otashporaye bordur manga.

35

Labing sori tokim nazardur manga,
Yosh o'rnida xuni jigardur manga.
Dema, mendin ayril, dog'i umr sur,

Ki ul umr o'lumdin batardur manga.
Tuganlar diram shaklidur zod uchun,
Adam sori chunkim safardur manga.
Qilur ayb oshiqlik'im barcha xalq,
Ulus aybi, vahkim, hunardur manga.
Tabibo, yana sabrdin dema so'z,
Ki bu sharbatingdin zarardur manga.
Dema, mayni tark etki, soqiy yuzi
Bu ko'zgu aro jilvagardur manga.
Chuchukdur qamish o'qlaring jonima,
Bu nay ichra go'yo shakardur manga.
Navoiy, ul oy hajrida tunu kun
Qotiq shomu tiyra sahardur manga.

36

Shahr bir oy furqatidin baytul-ahzandur manga,
Bir guli ra'no g'amidin bog' zindondur manga.
Bazmi ishrat ichra siz may no'sh eting, ey do'stlar,
Kim nasib ul la'li lab hijronidin qondur manga.
Chiqti aqlu fahm ila sabru ko'ngul tan mulkidin,
Chiqmayin har lahza zahmat berguchi jondur manga.
O'qi baskim tandadur, tegmas tanimg'a o'zga o'q,
Ulki o'q deb nola qildim, emdi qalqondur manga.
Uyla rasvomenki, ko'yu ko'chada holim ko'rub
Ba'zi el giryonu ba'zi xalq xandondur manga.
Hajridin bag'rim suvdur, ul suv aro bolig' kibi
Dardu mehnat o'qidin bir necha paykondur manga.
Hur mujgonin agar surtay desa qilmon qabul,
Kim ayoqda orzu xori mug'ilondur manga.
May ichib toatni favt etmangki, ul o't tobidin
Necha boqsam bahra holo dog'i hirmondur manga.
Ey Navoiy, xalq der: jon ber, vayo kech ishqidin,
Garchi bu dushvor erur, lekin ul osondur manga.

37

Menmudurmenkim sening vasling muyassardur manga,
Baxti gumrahdin qachon bu qissa bovardur manga.
Haq tonuqturkim, tiriklikdin manga sensen murod,
Yo'qsa olamning yo'qi-bori barobardur manga.
Ey ko'ngul, g'avvosi bahri vasl o'lubmen, ne ajab,
Kim nasib emdi o'shul pokiza gavhardur manga.
Ne uchun bazmi visol ichinda ichmay bodakim,
Ko'ziyu og'zi bukun bodomu shakkardur manga.
Oyu xurshidingni yig' ey charxi gardunkim, bu dam

Hamdam ul oy chehralig' xurshid paykardur manga.
Sarvni o'rtab, sumanni yelga ber, ey bog'bon,
Kim bukun hamsuhbat ul sarvi sumanbardur manga.
Qo'rqaram hirmon sahobin yopmag'ay fahm ztsa charx,
Kim shabiston mehr yam'idin munavvardur manga.
Ey Navoiy, hech bilmonkim topibmen vaslini,
Yo magarkim jumlayi olam musaxxardur manga?

38

Ko'zlarimda ishqdin suv erdi uyqu o'rnida,
Turfa ko'rkim, hajrdin qon bo'ldi ul su o'rnida.
Kingakim kirpik o'qin yog'dursa ul gul, rashkdin
Jismim ichra bir tikandur har sari mo' o'rnida.
G'ayr naqshidin qilibmen pok ko'nglum safhasin,
Tut ul oy ollida, ey mashshota, ko'zgu o'rnida.
Shaxsuvorimning ayog'in o'pkali rozidurur
Oy bila kun har birisi bir tepingu o'rnida.
Iztirob etsa qoshing ko'rgach, ne tong, shaydo ko'ngul
Telba kim ko'rdi yangi oy o'ltururmu o'rnida?
Dahr bo'stoni aro barqu bulutdin anglakim,
Yig'lamoq yuz qatladur bir qatla kulgu o'rnida.
Ey Navoiy, dersen ul qomatni ko'nglungdin chiqar,
Ne nihol o'lturtayin ul sarvi diljo' o'rnida?!

39

Behi rangidek o'lmish dardi hajringdin manga siymo,
Dimog'im ichra har bir tuxmi yanglig' donayi savdo.
Mazallat tufrog'i sorig' yuzumda bordur andoqkim,
Behida gard o'lturg'on masallik tuk bo'lur paydo.
Oqartib ishq boshimni, nihon bo'ldi sarig' chehram,
Momug' ichra behini chirmag'on yanglig' kishi umdo.
Yuzumda tiyg'i hajring zaxmi har sori erur bevajh,
Behini tiyg' ila chun qat' qilmoq rasm emas qat'o.
Yuzum tufrog'dadur har dam qurug'on jism ranjidan,
Behiga sarnigunluk shoxi za'fidin bo'lur go'yo.
Bu gulshan ichra behbud istagan doim behi yanglig'
Kiyib pashminayi toat qadin ham asramoq avlo.
Navoiy gar quyosh noranjidin behrak ko'rar, tong yo'q
Behikim lutf qilmish mahdi ul'yo ismatud-dunyo.

40

Yor aksi chunki aylar jilva may ko'zgusida,
May icharmenkim, yuzi bo'lg'ay yuzum o'trusida.
Ul sabohat birlakim kuldung, manga mehr o'ldi fahm,
Mehr fahm o'lmoq, tong ermas, subhning kulgusida.

Uylakim xayli hubob ichra tushar xas, bormen
Ashk aro sargashta ul sultoni husn o'rdusida.
Urdu olam buzg'ali bir-birga kirpik saflarin,
Fitnalar bedor qilmoq, ko'r, ul oy uyqusida.
Ne xato qilg'ay ko'ngullarga ko'zung mujgon o'qin
Har qayon chun boqsa, saydedur aning qobusida.
Navbahori dahrg'a qo'ymang ko'ngulkim, yo'q vafo
Ne guli bo'stonida, ne lolayi xudro'sida.
Shohlar pobo'sung etgandin, Navoiy, yaxshiroq
Kim boshingni xoki rah etsang aning pobo'sida.

41

Kimsa hargiz ko'rmadi chun ahli davrondin vafo
Ulki davron ofatidur, ne tama' ondin vafo?!
Jonimu umrumdur ul oy, bevafo bo'lsa, ne tong,
Qayda ko'rmish kimsa hargiz umr ila jondii vafo?
Gar vafo qilsang erur, andinki, bordursen, pari,
Yo'qsa, kim olamda ko'rmish nav'i insondin vafo?
Vahki, davron ahlidin juz bevafolig' kelmadi,
Har nechakim ko'rdilar men zoru hayrondin vafo.
Chun vafo gulbargi davron bog'ida yer topmadi,
Bejihatdur kimki istar bu gulistondin vafo.
Kimsa qo'nglin kimsadin istab vafo, oldurmasun,
Kim manga xud yetmadi ul ko'nglum olg'ondin vafo.

42

Mir'oti husnung tiyradur bu ohi dardolud aro,
Ravshanlig'i mumkin emas chun sham' qoldi dud aro.
Butganga o'xshar degasen har yon qizil tol uzra barg,
Har soridin paykonlaring bu jismi xunolud aro.
Shomi g'am ohim dudidur, ul dud aro har yon sharar,
Bilgil, nuhusat anjumi bu shomi qiyrandud aro.
Xo'y qatrasidan g'arq erur xoling savodi, vah, netar,
Bir tiyra kavkab fitnasi yuz axtari mas'ud aro.
Ochting chu zulf, ul ikki ko'z har yon hadang otmoq, ne tong,
Kim qolmish ikki turki Chin hinduyi noma'dud aro.
Ul ko'y qasdi etmisham, ey voiz, oni man' etib,
Har dam dema jannat so'zin, so'z solmag'il maqsud aro.
Qochsa Navoiy shayxdin piri mug'on sori, ne ayb,
Kim bor tafovutlar base maqbul ila mardud aro.

43

Yer tutar ko'nglumda gardundin judo bo'lg'on balo,
Jondadur devona ko'nglumdin xato bo'lg'on balo.
Istamonkim ishq mendin o'zgani qilg'ay asir,

Hech kishiga bo'lmasan, yo rab, manga bo'lg'on balo.
Shod yuzlanmang, balolar, bizgakim, bo'lmaz xalos
Bu ko'ngul zindoni ichra muhtalo bo'lg'on balo.
Xo'blardin har kishiga bir balo yetgan kuni
Bizga yetmish otidur javru jafu bo'lg'on balo.
Vaslida rashk o'tlurur hajrida g'am, vahkim, manga
Vasl aro bo'lg'on balodur hajr aro bo'lg'on balo.
O'tlururlar hamdaming bo'lsam, o'larmen bo'lmam
Bo'lmag'on, jono, sening birla balo bo'lg'on balo.
Nosiho, oshiqlik'imni man' qilding, bilmading,
Kim nasihat birla daf' o'lmaz qazo bo'lg'on balo.
Chun balosiz kom yo'q, topmas baqo komin, magar
Kimki oni o'rtamas oti fano bo'lg'on balo.

44

Orazu xolingni bir dam ko'rmasam, ey dilrabo,
Uyladurmenkim ko'runmas ko'zuma oqu qaro.
Hajr aro ra'no qading naxlin tilarmen tengridin,
Shomlar sham' istagandek xayr ahlidin gado.
Gar firoq ayyomining bilmon hisobin, ne ajab,
Kim yuzung hajrida kunduz kecha yanglig'dur mango..
Barq emas, olamg'a yuz qo'ymishdur ohimdin sharar,
Ra'd emas, gardung'a chirmanmish fig'onimdin sado.
Boshing ol, ket o'z payi vaqtig'ga, ey shaydo ko'ngul,
Kim emassen xasta jonning hech dardig'a davo.
Necha oqg'ay ko'z yoshim, yetkur g'uborin, ey nasim,
Farzi ayn erur yasharur ko'zga solmoq to'tiyo.
Umr yeldek o'tmagin debsen magar, ey bog'bon,
Kim yaqosi choksiz gul butmadi bu bog' aro?
Jon topay dersen sabuhiydin, vale g'ofilki, subh
Chok etib ko'nglak, sening holingga tutmishtur azo.
Ey Navoiy, xasta ko'nglumba madaddur novaki,
Rost andoqkim zaif elga berur quvvat aso.

45

Ravshandururki, mehr yuzungdin olur safo,
Yo'qsa, ne zaji ila qamar andin topar ziyo?
G'arqi muhiti ishqing edi jon ila ko'ngul,
Ul damki, ruh emas edi tan birla oshno.
Gulda yuzung latofatidin range ko'rmasa,
Bulbulg'a ne edi bu fig'on birla, bu navo?
Bir zarra og'zi ramzini har kimki angladi,
Yo'li adam tariqiduru zodi rah — fano.
Ul zindadil hayoti abad vaslidan topar,

Kim neshi g'amni no'sh deru dardni davo.
Lomiki, vasl ayog'ig'a topmishtur ittisol,
Ul «lom»durki, o'rtag'a olmish oni «balo».
O'zdin qutul, Navoyiyu maqsadg'a yetki, qush
Yetmas chamang'a, bo'lsa qafas ichra muftalo.

46

Zor jismimg'a xadanging zaxmidin ortar navo,
Sozdekkim, teshsalar oni fuzun aylar sado.
Qaddi hajrida g'amim sham'ini har devorg'a,
Kim tayabmen sarv andomi bila bo'lmish qaro.
G'unchang anfosi nasimi zavraqi jon qasdig'a
Yetkurur har dam adam daryosidin mavji fano.
Orzuyi vaslidan ranjur zrrur munglug' ko'ngul,
Qut uchun tazvir ila bemor bo'lg'ondek gado.
Nega yig'lab anbariy zulfin kesar hijron tuni,
O'lmagimni anglabon gar sham' tutmaydur azo?
Hajr dardin ko'ngluma kam qildi xoling oqibat,
Dog' emish dardi shaloyin xastag'a oxir davo.
Ruhparvardur Navoiy ohi ul yuz shavqidin,
Ul sifatkim lolavu gul yuzidin kelgay sabo.

47

Yor dardim so'rmayin ko'nglumni mahzun qildilo,
Jonim oshubini kam qilmoqdin afzun qildilo.
Bermayin zaxmin jigar qonig'a taskin gunaye,
La'li kulmak birla ashkimni jigargun qildilo.
Daf'i savdo istadim la'li mayidin, bir yo'li
Ul pari savdozada ko'nglumni majnun qildilo.
Ey ko'ngulkim, sabr tog'in maskan etting oqibat,
Tund sayli ishq ul tog'ingni homun qildilo.
Besutung'akim sutun Farhod bo'ldi, qofi ishq
Ul sutunni Besutun ostidagi «nun» qildilo.
Nedur uchmoq joh ila, oxir falak Namrudning
Osmoni taxtu johin ganji Qorun qildilo.
Qatra xo'yliq orazing vasfin Navoiy qilg'ali,
Lutfi tab' abyoti nazmin durri maknun qildilo.

48

Sorig' og'riq bo'ldum, zy soqiy, xazoni hajr aro,
Qoni asfar mayki, bor har qatras bir kahrabo.
Yuzu jismimdur sorig' barge qurug'on shox uza,
Shoxu bargekim qurub sorg'orsa, kim ko'rmish davo?
Ne marazdur buki, bir gulrux sharori ishqidin
Bo'ldi sorig' lola ko'zum oqiyu dog'i qaro,

Sud emish ko'z tushsa asfar jinsi sori, vah, qani
Sarvinozimkim, sorig' gul barg'idin kiymish qabo?
Sorg'orib qoldim havodis kojig'a hijrda kuni,
Bir sorig' qushdekki, kunduz qolg'ay ul qushlar aro.
Shom ila subh ar sorig' og'riq emaslar, bas nedur
Tun sochin yoyib, quyosh yirtib yuzin, tutmoq azo?
Dard tufroqqa nihon qildi Navoiy jismini,
Topibon bir shisha oltun dafn qilg'ondek gado.

49

Ko'nglum o'rtansun agar g'ayringga parvo aylasa,
Har ko'ngul hamkim sening shavqungni paydo aylasa
Har kishi vaslin tamanno aylasam navmid o'lay,
Har kishi hamkim sening vasling tamanno aylasa.
O'zgalar husnin tamosho aylasam chiqsun ko'zum,
O'zga bir ko'z hamki husnungni tamosho aylasa.
G'ayr zikrin oshkora qilsa lol o'lsun tilim,
Qaysi bir til hamki zikring oshkoro aylasa.
Rashkdin jonimg'a har nargis ko'zi bir shu'ladur,,
Bog' aro nogah xirom ul sarvi ra'no aylasa.
Yo'q og'izdin nukta aytur mahvashimdek bo'lmag'ay,
Gar quyosh har zarrasidin bir Masiho aylasa.
Oqibat jonimg'a yetti, ey xusho mug'kim, meni
Bir qadah birla xarobot ichra rasvo aylasa.
Qelturung daf'i jununumg'a parixon, yo'q tabib,
Kim ul ansabdur pari har kimni shaydo aylasa.
Subhdek bir damda gardun qo'ymag'ay osorshsh
Nogah ahli sidq ko'ngli mehrin ifsho aylasa.
Dahr sho'xig'a, Navoiy, sayd bo'lma, nechakim
Kun uzori uzra tun zulfin mutarro aylasa.

50

Qosidekim yordin bir so'z rivoyat aylasa,
Istaram so'rg'on soyi boshtin hikoyat aylasa.
Telbalar yanglig' gah o'z holimdadurmen, goh yo'q,
Ul paridin har kishi bir so'z rivoyat aylasa.
Ey ko'ngul, ohingni dersenkim suv aylar toshni,
Chin erur, gar ko'ngliga oning siroyat aylasa.
Jong'a basdur har nafas bir dog', nevcun bo'lmasun
Qoni' ulkim, bir diram har dam kifoyat aylasa.
Topti Majnun shuhratu qoldi mening qissam nihon,
Kim o'lar har kim fasonamni bidoyat aylasa.
G'am sipah qasding'a tortibtur, ne bo'ldi piri dayr
Bir qadah birla bu mahzunni himoyat aylasa?

Ey Navoiy, faqrdin bebahradur yuz g'am yetib,
Solikekim shukr borinda shikoyat aylasa.

51

Bag'ir xunobidin za'f o'ldi g'olib xasta jonimg'a,
Og'ir erdi g'izo, avd etti zahmat notavanimg'a,
Labing hajrida jismim konidin har pora la'ledur,
Ko'ngul zaxmida yaxshi boqsalar bir qatra honimg'a.
Adam durjiki og'zing huqqasidur, marhame ondin,
Davodur g'unchadek ko'nglumdagi dog'i nihonimg'a.
Sarig' yuzumdin el yig'lar, magarkim o'lmagim yetti,
Kim mundog' xosiyat baraks bo'ldi za'faronimg'a.
Salohim pardasi kuydi ul o'tlug' yuz xayolidin,
Fig'onkim, oyni yod etmak zarar qildi katonimg'a.
Ul oy kulbamga keldi jondurur xunob ila ohim,
Bu tortig'lar murattab aylamishmen mehmonimg'a..
Qaroru aqlu hushum ishqing o'ti birla churkandi,
Samum esdi balo dashtida ozg'an karvonimg'a.
Zamon avroqiyu ishqim edi Farhodu Majnundin,
Falak bir-ikki fasl etti izofat dostonimg'a.
Navoiy, Zuhra udin motamim tutqonda kuydurdi,
Falak sori erishib borg'on uchqunlar fig'onimg'a.

52

Ne navo soz aylagay bulbul gulistondin judo,
Aylamas to'ti takallum shakkaristondin judo.
Ul quyosh hajrida qo'rqarmen falakni o'rtagay
Har sharorekim, bo'lur bu o'tlug' afg'ondin judo.
Dema, hijronimda chekmaysen fig'onu nola ko'p,
Jism aylarmu fig'on bo'lg'on nafas jondin judo?
Bo'lsa yuz ming jonim ol, ey hajr, lekin qilmag'il
Yorni mendin judo yoxud meni ondin judo.
Hajr o'lumdin talx emish, mundin so'ng, ey gardun, meni
Aylagil jondin judo, qilg'uncha jonondin judo.
Vasl aro parvona o'rtandi, hamono bildikim
Qilg'udekdur subh ani sham'i shabistondin judo.
Bir iyosis it bo'lub erdi Navoiy yorsiz,
Bo'lmasun, yo rabki, hargiz banda sultondin judo.

53

Zihi visolingga tolib tutub o'zin matlub,
Muhabbatidin otingni habib atab mahbub.
Urujung aqshomi bo'lmay to'quz snpehr hijob,
Yuzung xijolatidin mehr o'lub vale mahjub.
O't ichra tushsa bo'lur nisbati samandardek,

Kishiki, ishqing o'tig'a o'zin qilib mansub.
Itting hisobig'a kirgan hisob vaqtida,
Agarchi jurmi erur behisob, emas mahsub.
Kitobat etmaganingdin qalamda nol ermas,
Ki tushti ko'ngli aro tob uylakim maktub.
Libosi motam aro qoldi to abad soya,
Ki mehrdin nega yoningda bo'lmadi mashub.
Muti'i amring agar podshoh, agar soyil,
Gadoyi xonung agar hushmand, agar majzub.
Ajab yo'q, olsa ko'ngul hushin ul iki gisu,
Bu bo'lsa silsila, ko'p telbani qilur mag'lub.
Tilasa ravzani zohid, Navoyiyu ko'yung,
Ki har kishi ani istarki, bor anga marg'ub.

54

Sochsa anjumdin falak boshingg'a yuz ming durri nob,
Jolayi g'am, bilki, yog'durg'ay bir ofatliq sahob.
Ne g'araz bu jolani yog'dursa andin o'zgakim,
Umr naxlin sinduro'b, tan gulbunin qilg'ay xarob.
Ro'ziy ortug' bo'lmag'in har kimki bilgay charxdin,
Zol yanglig'durki roziiq charxini qilg'ay xitob.
Ofarinish bahridin gardun hubobi besh emas,
Bormu imkon kimsaya bir qatra suv bermak hubob?
Bo'lsa erdi qudratikim lahzaye tobqay qaror,
Tunu kun tinmay bu nav' etgaymu erdi iztirob?
Ul dog'i o'z holig'a hayron erur andog'ki men,
Anda ham sargashtaliq andoqki menda pechu tob.
Jismi oning ham havodis zarbasidin nilgun,
Topmayin maqsudini mendek necha aylab shitob.
Qudrat ilgida bo'lub ul ham zabun andoqki men,
Olmay ul mendii hisob, andoqki men andin hisob.
Ey Navoiy, solik ersang haq vujudin bil vujud,
Mosivollohni adam, vallohu a'lam bis-savob.

55

Ikki o'tlug' nargisingkim qildilar bag'rim kabob
Biridur ayni xumor ichinda, biri masti xob.
Tiyg' tortib dam ola olmay yetishting boshima,
Go'yiyo xurshid yanglig' yo'lda ko'rguzdung shitob.
Ofarinish baski ahvolimg'a yig'lar har kecha,
Ashk daryosi erur gardunu kavkablar hubob.
Tolpinurmen ashk aro har damki tishlar la'lini,
Kim tengizga tushsa, jon vahmidin aylar iztirob.
Ranju za'fim bo'lmish andoqkim, so'ra kelgan ulus

Holim aylarlar savol, ammo eshitmaslar javob.
Necha tasbihing hisobi, zohido, ich bodakim,
Senu mendeqlarga xud bu korgahda ne hisob?!
Gar karam daryosining mavji budurkim, chog'ladim,
Qoni o'z bo'ynig'a kim ishratdin etsa ijtinob.
Ich, Navoiy, mayki, fahm ettuk tabibi ishqdin:
G'ussavu g'am zahrig'a taryok emish yoquti nob.
Xossa bazmikim quyosh jomin shafaq rohi bila
Elga tutqay xusravi anjumsipohi Jamjanob.

56

Qoshu ko'zungni munajjim chunki ko'rdi beniqob,
Dedi: ko'rkim, qavs burjiddin tug'ubtur oftob.
Bir labing jon oldi andoqkim, birisi bilmadi,
Emdikim bildi, arolarinda bordur shakkarob.
Gar falak qoshing bila bahse hilolidin qilur,
Bir desa payvasta, jono, eshitur ikki javob.
Gul kibi yuzungda ter fard etti hushumdin meni,
Garchi behush elga hush uchun muqavviydur gulob.
Kim sirishkim ko'rdi, ma'lum etti ishqim hosilin,
Dona birla uylakim el naqdini aylar hisob.
Garchi ishq o'tida ko'nglumni o'qungg'a shishlading,
Garm bo'lmakim, hanuz ne six kuymish, ne kabob.
Ne chamandur buki, hasrat suyiyu dard o'tidin
Parvarish topmish qayu bir guldakim bor obu tob.
Gar Navoiyning kuyuk bag'rida qondur, ne ajab,
Xomso'z o'lur yolin uzra tushub kuygan kabob.

57

Yetti hajr ayyomi, qatlimg'a nedur har dam itob?
Men xud o'lgumdur yaqin, ey umr, ko'p qilma shitob!
Elga mehringdin kuyarmen, menga qahring sahl erur,
Do'zax ahlig'a erur jannatni ko'rmaklik azob.
O'lturur chun hajr, beparvolig'ing ortuqsidur,
Dard muhlikdur, ne hojat sharbat ichra zahri nob?
Nevchun eldek yo'q manga mehringki, sarvu gul uza
Tushsa, xoru xasni ham mahrum qo'ymas oftob.
Bodpoying yo'lida xoki tanim gard ayladim,
Vahki, ul gard-o'q murodim yuziga bo'ldi hijob.
Ashk suvidin qading sarvini qildim sarbaland,
Vahki, ham ul suvdin umidim uyin qilding xarob.
Ul quyosh hajri meni o'lturgali bas, ey sipehr,
Sen quyosh tiyg'in chekib, qilmoq ne hojat iztirob?!
Bu chamanda suv masallik pokravni charxdin

Ko'rmadikkim, ko'ngli sinmay qoldi andoqkim hubob.
Chun Navoiydin uzuldung, bor savob o'lmak anga,
Jonidin mahjur o'lar vallohu a'lam bis-savob.

58

Eyki ruxsoring erur xo'bu xating ham marg'ub,
Xo'blardin neki bosh ursa, erur beshak xo'b.
Toki sevdum seni, javringni dog'i sevmishmen,
Har ne mahbub qilur, bordurur ul ham mahbub.
Rishtayi jon bila nomang boshini chirmar edim,
Ul sharar tori bila kuymasa erdi maktub.
Xasta dillarg'a ne jon olg'uchi yuzdur ulkim,
Qolibin qildi tihi ko'rgach oni ahli qulub.
To labing volihi bo'ldum, tilamon obi hayot,
Suvni naylar kishikim, bodag'a bo'lg'ay mag'lub?
Ahli ishq ichra manga yoqma vara' tuhmatini,
Zohido, qilma hunar ahlig'a bizni ma'yub.
Istasang mulki baqo, salb qil o'zlukni burun,
Ki suluk ichra fano ahlig'a budur uslub.
Ey Navoiy, tilasa shoh mushavvash raqaming,
Har ne matlub anga, bizga ham uldur matlub.

59

Tiyg' ila xoki tanimni har taraf yording kelib,
Naqdi jon olmoqqa bu tufrog'ni oxtording kelib.
Keldingu ko'nglumni yuz chok etmaguncha bormading,
Ba'd umre, ey sitamgar, yaxshilar bording kelib.
Jon senga qurbonki, olib jon ko'ngul afg'onidin,
Ham o'zungni, ham meni, ham elni qutqording kelib.
Qatl bas erdi, tanim ul ko'ydin sudratmaging
Ortug' erdi, ey jafajo', haddin o'tkording kelib.
Ey ko'ngul, ozdur senga bu hamki, ul oy ko'yidin
Man'lar qildim, vale yuz qatla yorbording kelib.
Soqiyo, yetkurmish erdi jonni og'zimg'a xumor,
Jon fidong o'lsunki, bir may birla qoytording kelib.
Zuhd etib erdi Navoiyni xarob, ey mug'bacha,
Tengri yoringkim, fano dayrig'a boshqording kelib.

60

Chobukekim, har taraf maydon aro aylar shitob,
Barqi lomi'dur samandi, gardi andoqkim sahob.
O'qi rashkidin erur ko'ksun aro ko'nglum qushi
Ul kabutarkim, qabaq nchinda qilg'ay iztirob.
Otsa o'q ul qoshi yo yuz pech urar jon rishtasi,
Kim manga hirmonu oning o'qig'a yetgay tanob.

Nogahon otqaymu deb bir o'q qabaq shakli bila
Boshi ustiga kelur maydonda har kun oftob.
Ul quyoshdin boshqa kim otqay qabaq, vah, ko'rmaduk
Axtari Sa'deki, har dam zohir etgay bir sahob.
Jon berurmen qayrilur chog'da ko'rub belida pech,
O'lsa tong yo'q ulki, joni rishtasig'a tushsa tob.
Kimki sarkashrak — havodis o'qig'a ko'prak hadaf,
Ushbu holatni qabaq ahvolidin qilg'il hisob.
Ey Navoiy, chun o'qi har dam falak mayli qilur,
Sen oti gardiga qoni' bo'lki, bordursen turob.

61

Havo xush erdiyu ilkimda bir qadah mayi nob.
Ichar edim vale g'amdin qadah-qadah xunob.
Ki hozir erdi o'shul sarvi nargisi maxmur,
Valek rag'mima qilmas edi qadahg'a shitob.
Manga ne zahraye ulkim, desamki, bir qadah ich,
Ne onsiz ichgali may, ne qaroru toqatu tob.
Bu g'ussa birla ichim qon bo'lub nechukki qadah,
Ko'zumga har nafas ashk evrulub misoli hubob.
Chu angladiki, borur ixtiyor ilgimdin,
Kulub qadah kibi lutf ayladiyu qo'ydi itob.
Qadahni ichtiyu yuz loba birla tutti manga,
Ki oning ichgani-o'q qildi meni mastu xarob.
Chu soqiy etti qadah ko'zgusida jilvayi husn,
Ne ayb, oshiqi mayxora ko'ngli bo'lsa yabob?
Navoiy, vasl bihishtida shukr qil bu nafas,
Ki yona chekmasen hajr do'zaxida azob.

62

Labingdin xasta jonkim bo'ldi betob,
Emas betob, anga erur shakarxob.
Yoshimdii obro'yum bordi, bildim,
Ki ravnaqsiz qilur oltunni siymob.
Qoshing hajrida har na'leki kessam,
Kelur payvasta, jono shakli mehrob.
Qilich bog'i beling quchqan hasaddin
Ko'zumga ajdaredur shakli qullob.
Ko'zum ollindadur la'ling xayoli,
Emas kirpiklarim ustida xunob.
Firoq ilgi, fig'on, jon rishtasidin
Chiqorur tordin andoqki mizrob.
Falak boshingg'a qoplab it terisin,
Sen oni jahldin deb kishu sinjob.

Ajab yo‘q, odamiyliqni unutsang,
O‘zungni telba it charmida asrob.
Navoiy, ranj ko‘rma, og‘zin istab,
Kim ul bir javharedur asru noyob.

63

Bovujudikim adam bo‘ldum g‘amidin qayg‘urub,
Hech og‘zining so‘rog‘in la‘lidin topmon so‘rub.
Jonki, qat-qat qon bo‘lubtur dog‘i ishqing ketmagay,
Lola bargidek ani bir-bir sovursang kuydurub.
Novaking ko‘nglumda qilmish xona, bovar qilmasang,
Ko‘ksuna ilgingni kelturkim, turubtur bilgurub.
Ishqidur jon pardasida, ravshan ettim, do‘stlar,
Necha kuygaymen harir ichinda o‘tni yoshurub?
Barqdek po‘yamni ayb etmang, salomat ahlikim,
Mundoq o‘tekim tutashibdur manga, bo‘lmas turub.
Istama tahsinki, shokirmen ne kelsa ollima,
Shukr qilmay, naylay olursen qazoni yozg‘urub?
Chun Navoiy jonig‘a marham erur paykonlarnig,
Kosh, yoqsa marhami o‘qung yonimg‘a o‘lturub.

64

Xoki poyi bo‘ldi joni xoksorim qon yutub,
Kim chiqib la‘lini o‘pgay rishtayn zulfin tutub.
Zulfin ochqonda zanax chohig‘a tushgay ming ko‘shul,
Qo‘ymasa ul choh uza ruxsori sham‘in yorutub.
Ishq muhriq dashtini qat' aylamak dushvor erur,
Kirmasam ohim yeli birla havosin sovutub.
Kuygali moyilmenu hajrig‘a yo‘q, vahkim, meni
Ayladi rozi isitmoqqa o‘lumdin qo‘rqutub.
Der emish, bir kun kelib ko‘ngli yarosin butkaray,
Kelsa butgil, ey ko‘ngul, bu so‘zga xud bo‘lmas butub.
Dahr bo‘stonida qilmoq sayr aylab hoyu huy
Harza kezmakdur hayoting qushlarini hurkutub.
Jomi vaslingdinki, elni tirguzursen, bil yaqin,
Kim Navoiy o‘lgusi xunobayi hijron yutub.

65

Sen labing so‘rg‘on soyi men qon yutarmen, ey habib,
Sen may ichgilkim, menga xuni jigar bo‘lmish nasib.
Dedilar, ahbob dardig‘a habib aylar davo,
Vahki, men kuydum, muhabbatdin emas voqif habib.
Ko‘yungga kirgach ko‘ngul qoshing‘a mayl aylar, bale,
Go‘shayi mehrob etar payvasta manzilgah g‘arib.
Chehra sorg‘org‘on soyi ortar ko‘ngulning nolasi,

Bor ajab voqi' xazon faslida nolon andalib.
Xossalillah sharbatimni zahri qotil birla ez,
Chun ish ondin o'ttikim, kelgay Masihim, ey tabib.
Necha ul oy mehriddin shaydo ko'ngulni ovutay,
Telbaga yolg'on hikoyat birla bergandek firib.
Mayg'a rahn o'lmay fano dayrida tasbihi rido,
Piri dayr etmas havola elg'a zunnoru salib.
Nafsing etsa sho'xlug' charx emgagidin qil adab,
Tiflni andoqki zajr aylar falak birla adib.
Ey Navoiy, zulmidin dermenki ishqin tark etay,
To nazardin g'oyib o'ldi, yo'q yana sabru shikib.

66

Vah, ne qotildur, kelur oyini zulmu kin solib,
Oshiq o'lturmak uchun har qoshig'a yuz chin solib.
Chun o'tub ishq ahlidin — oshubi sabru fahm o'lub,
Chun yetib zuhd ahlig'a — toroji aqlu din solib.
Har tarafkim gom urub — yuz porso yo'lin urub,
Har qayonkim ko'z solib — yag'movu qatloyin solib.
El sorikim yuzlanib — qindin chiqarib tiyg'i kin,
Chun manga markab surub — boshimg'a tiyg'i kin solib.
Bu sorig' ruxsora birla qon yoshimdin yod qil,
Ichsang oltun jom ichinda bodayi rangin solib.
Sensizin, ey umr, chun mumkin emas oromu sabr,
Borma har dam bizni mundoq bedilu g'amgin solib.
Bog'i husnungkim, gul ochti rang-rang, ey mug'bacha,
Go'yi ichting mayg'a bargi lolavu nasrin solib.
Shar'siz xoshok aro xashxoshdekdu, ey hakim,
Ko'kka chiqsang jaybing ichra subhayi parvin solib.
Dardu g'am qolib, Navoiy joni chiqti oqibat,
Hajr elidin xonumonin bordi ul miskin solib.

67

Yuz to'shuk ko'ksumni o'rtarsen jafodin qon qilib,
Xalq kuydurgan kibi zanbur evin vayron qilib.
Javhari ishqing yoshurg'ach o'rtadim ko'nglumga dog',
Uylakim qo'yg'ay nishon el naqdini pinhon qilib.
Ko'hi ohandek g'aming ko'nglumdin olg'on ne osig',
Kim yana jonimg'a otding barchasin paykon qilib.
Yuz o'luk tirguzdi la'lingg'a yetishgan jomi may,
Go'yiyo berding oning har qatrasin bir jon qilib.
Aqlu din naqdin o'g'urlar go'yi ul ayyorvash,
Buki behush aylar elni husnig'a hayron qilib.
Bo'lubon har sham'g'a parvona, kuyma, ey ko'ngul,

Ishq o'tlug' zulmatida o'zni sargardon qilib.
Ey Navoiy, dema la'lin tishlar el qatlig'a yor,
Balki elga jon bag'ishlar bizga qasdi jon qilib.

68

Yuz so'zumdin biriga bermas javob ul no'shlab,
Og'zini yo'qtur desam, voqi'ki, hech ermas ajab.
Nuqtayi xoling nedin shirin labing ustidadur,
Nuqta chun ostin bo'lur har qaydakim yozilsa «lab».
Vasl ne yanglig' muyassar bo'lg'usidur, chun erur
Dilbarim nozikmizoju men bag'oyat beadab.
Gar quyosh derlar yuzungni, garm bo'lub chekma tiyg',
Elga jurme yo'q, inar chun osmondin har laqab.
La'ling olsa choklik bemor ko'nglumni, ne tong,
Ey malohat naxli, chunkim xastasiz bo'lmas rutab.
Zindadil Majnunning o'lmish ko'ngli chun Laylig'a hay,
Bas, ne osig' oni haydin qovlamog'liq, ey arab?!
Tolib ulkim topmasang dog'i bu baskim, aylamas
Bir nafas g'ofil seni matlub yodidin talab.
Qahr barqi birla rahmat yomg'uri gar buyladur,
Emmin ermas Bu-l-Alo, navmid emastur Bu Lahab.
Gar navo topsa Navoiy lablaringning zikridin,
Tong emastur, chun mudom afzun bo'lur maydin tarab.

69

Xanjaring jonimg'a yetti ko'kragimga sanchilib,
Novaking yonimg'a o'lturdi iyodatg'a kelib.
Qirib o'tgan o'qlaring jon pardasin resh etgali
Safhadekdurkim, qirilg'ay sahv xatlar yozilib.
Yugurar har kirpigimga ortilib bir qatra yosh,
Sho'x yoshlardekki o'ynarlar chubug' markab qilib.
Ushbu hijron kechasin tush ko'rsam erdi nogahon,
O'lgay erdim vahmdin, albatta, zahram yorilib.
Na'lim ichra dog' uchun qo'yg'on fatnlam dud ila
Dard o'choqida tutaydur anduh o'ti yoqilib.
Ul quyosh birla borur el soyadek, men xoksor,
Vahki, qolurmen izining tufrog'idek ayrilib.
Sirri vahdat chun fano dayrida sig'mas lafz aro,
Nevchun, oyo, xonaqah ichra tuganmas aytilib?
Nuktayi tavhidni bilgan qila olmas bayon,
Kim bayon qildim desa, bilginki, qilmaydur bilib.
Ey Navoiy, mayda soqiy la'lidin ermish furug',
Kayfiyatni chunki fahm etting, netarsen oyilib?

71

Xasta jonim za'fin angla ko'nglum afg'onin ko'rub,
So'rma ko'nglum yorasin, fahm et ko'zum qonin ko'rub.
Vaslida la'li uza holin ko'rub kuygan kibi
O'rtanurmen jonda emdi dog'i hijronin ko'rub.
Vodiyi sabrimdag'i xori xashak qildim gumon,
Ko'nglum atrofida har yon no'gi paykonin ko'rub.
Angladim qilmish ko'zi olg'on ko'ngul saydig'a qasd,
Har tarafdin chirga tuzgan xayli mujgonin ko'rub.
Yeru ko'kta istabon paydo emas Xizru Masih,
Qochtilar go'yo dudog'ing obi hayvonin ko'rub.
Jism bog'ida ravon shakle tasavvur qildi aql,
Bo'stoni husn aro sarvi xiromonin ko'rub.
Shabnam ermas, nargis ashkidur, nedin qon yig'lamas
Ko'z yumub-ochquncha gulshan umri poyonin ko'rub?
Charxdin sidq ahli motam ichradur, fahm aylagil,
Har sahargah subhnung choki giribonin ko'rub.
Nomasin, vahkim, ochib solmoq nazar mumkin emas,
Chun Navoiy hushi zoyil bo'ldi unvonin ko'rub.

72

Ichsangiz may suyidin ishrat uyin obod etib,
Jur'aye ham quyg'asiz tufroqqa bizni yod etib.
Soz eting avval g'amimdin nag'makim, barasl erur
Uy imorat aylamak xoro bila bunyod etib.
To havoyiymen ul oy hajrida andoqkim bulut,
Toqqa har dam yuzlanurmen yosh to'kub, faryod etib.
Va'dayi vasl etsa ul Shirin sanam, g'am tog'ini
Qozg'amen tirnog'larimni teshayi Farhod etib.
Ul quyundurmen fano dashtidakim, bo'ldum adam,
Har ne borimni boshimdin chivurub, ozod etib.
Har zamon ko'nglum qatiq ermas, dema, ey siymbar,
Yoshurun qolmas bilur ichra nihon fo'lod etib,
Voqif o'lkim, dahr dehqoni sening qasdingdadur,
Ismi oning gul qilib, otin munung shamshod etib.
Mayg'a targ'ib etmaging kofiydurur, ey piri dayr,
Mundin o'zga ishni naysen manga irshod etib?
Istama la'lin, Navoiykim, marazda emganur
Tab'ini sihatlig' el sharbat bila mu'tod etib.

73

So'zi hajring ichra har dam za'flig' jismim yonib,
O'tqa tushgan qil masallik o'rtanurmen to'lg'anib.
Ochqil o'tlug' orazing, ey sham'kim, parvonadek
O'rtanay boshing uza bir necha qatla aylanib.

Solg'asen olamg'a o't, gar gul sovug'i tobidin
G'unchadek gulshang'a chiqsang' hullalarg'a chirmanib.
Biym erurkim ofarinishdin chiqarg'aysen damor,
Bazmdin usruk chiqib maydong'a chopsang otlanib.
Yor ila xo'y aylag'an ko'nglum erur ul nav' qush,
Kim kishidin ayrila olmas kichikdin o'rganib.
Qabrim uzra qo'yg'asiz tosheki, za'f ayyomida
Ul pari ko'yida yotmishmen boshimg'a yastanib.
Moldin umrungg'a osoyish agar yetmas, ne sud,
Nuh umri hosil etsang, ganji Qorun qozg'onib?
Ey Navoiy, tushta gar ko'rmak ani mumkin esa,
Barcha gar xud so'ngg'i uyqudur, netarsen uyg'onib?

74

Qon yoshim yo'lungda tommaydur ko'zum giryon bo'lub,
Kim ayog'ingg'a tushubtur ko'z qarosi qon bo'lub.
G'unchadek ko'nglum chekar ul g'arq o'lub xunob aro,
So'z deganda og'zing ikki la'l aro pinhon bo'lub.
So'rsa Majnun ishq dashtida meni, ayt, ey rafiq,
Kim quyundek itti bu vodiya sargardon bo'lub.
Hajri ko'nglumni bo'zub, g'am seli hamvor etti, voy,
Kim asar ham yo'qtur ul ma'muradin vayron bo'lub.
Tiyg'i xud o'tti, suubat ko'rki, muhlik yorasi
Bu zamon boshimg'a qolibtur baloyi jon bo'lub.
Har zamon og'zing xayoli sanchilur ko'nglum aro,
Go'yiyo bu g'uncha oni zaxm etar paykon bo'lub.
Charx ushshoq ohi o'tidin magar vahm ettikim,
Qubba qildi mehrini o'z hay'ati qalqon bo'lub.
Hashr xurshidig'a moni' fikr qilmassen, ne sud,
Atlasi gardunsaro pardangg'a shodurvon bo'lub.
Ey Navoiy, foniyo'l yor istasankim, xo'b emas
Jonni sevmaklik bahona o'rtada jonon bo'lub.

75

O'lukni tirguzur la'ling Masihoso kalom aylab,
Takallum choshnisin sharbati yuhyil-izom aylab.
Azalda la'lingga sayd etgali ko'nglum qushin go'yo
Qazo sayyodi jonlar rishtasidin yoydi dom aylab.
Chamanda tozalig'din har quruq shoxe erur Xizre,
Magarkim andin o'tmish obi hayvonim xirom aylab.
Agar harf o'lsa mudg'am, vahki, xoling nuqta idg'omin
Ayon qildi ko'zumnung mardumi ichra maqom aylab.
Ne bo'lg'ay tiyra bo'lmay ro'zgorimkim, ochib gisu
Qaro shomimni muhlik aylading subhumni shom aylab.

G'araz ul yuzni mastur asramoqdurkim, hakimi sun'
Ulusqa oh etar qismat ani oyinafom aylab.
Chu haq dargohidin mardud etar, naylarsen, ey zohid,
Qabuli xalq uchun ortqusi toat iltizom aylab.
Yoshingni dona, bag'ringni suv qilkim, tutti faqr ahli
Hidoyat qushlarin bu donavu suv birla rom aylab.
Navoiy kunda chun bir qursi maqsum ortmas, ne yeud,
Falakdek bo'lmog'ing sargashta tun-kun ihtimom aylab.

76

Tuganmas mehri yo'q hajrim tuni sharhin savod aydab
Varaq aflok o'lub, ul tun savodin-o'q midod aylab.
Ulusni oqizur ashkim, falakni kuydurur ohim,
Chekib un yig'lasam g'am shomi ul mahvashni yod aylab.
Murodi nomurod o'lmoqdin ortug'roq emas mumkin,
Murodin gar topar ul sho'x bizni nomurod aylab.
Inonib vaslig'a hajrin unuttung, ey ko'ngul, lekin
Qutulg'aymu o'lumdin umrig'a el i'timod aylab?
Meni xud ul pari hajri qilib sahroda sargardon,
Chekib bechora Layli ohu Majnun e'tiqod aylab.
Sovurg'il aql evin, gardun, meni majnun qachon o'lsam,
Tanim tufrog'iyu ohim yelidin girdibod aylab.
Ayog' yolang borib qilding imorat Ka'bani go'yo,
Ayog'ing o'pmaki birla buzuk ko'nglumni shod aylab.
Boshim ham zuhd uyotidin quyi tushmush, ham andinkim
Borurmen dayr sori xonaqahg'a xayrbod aylab.
Navoiy ko'nglini ko'p mehr ila oldi ul oy andoq,
Ki olg'ay mushtariy qalloshlar molin muzod aylab.

77

Mendin ul chobukning, ey payki sabo, maydonin o'p
Ko'yiga boshim niyozin yetkurub, chavgonin o'p.
Bodpoyi sayrig'a hamtaklik aylay olmasang,
Yerga mendin yuz qo'yub ko'rgan soyi javlonin o'p.
Gar ayog'i raxshining o'pmak muyassar bo'lmasa,
Ko'z solib har yerdakim topsang ayoq bosqonin o'p
Qoshi yosi g'amza o'qin otsa, vah, men xastadin,
Ko'zlaringga surtubon suvforini, paykonin o'p.
Kulsa la'li, vahki, qolmas menda bir o'pguncha hush,
Hashv erur, ko'nglumki, aytursen labi xandonin o'p.
Pok etak istar esang, bir pok etaklik istabon,
Xoki na'laynig'a yuz qo'y, go'shayi domonin o'p.
Ey Navoiy, Ka'bayi maqsud vaslin istasang,
Shohi G'oziy qasrining dargohi oliy shonin o'p.

78

Qasri johingg'a sipehr avjida ayvon bo'ldi tut,
Ham sipehr osiybidin yer birla yakson bo'ldi tut.
La'li rummoniy tilarsen dam-badam ziynat uchun,
Qatra-qatra bag'ring andin nordek qon bo'ldi tut.
Naf' chun kuymaktin o'zga ko'rmagung parvonadek,
Bir quyosh har tun sanga sham'i shabiston bo'ldi tut.
Dayr qasdi qilmag'il har lahza oshiq bo'lg'ali,
Qasdi dining qilg'asen bir nomusulmon bo'ldi tut.
Istading dunyo arusin tushtagi mahbubdek,
Topmas erkach kom la'lidin, pushaymon bo'ldi tut.
Sho'xlar qoshin tilarsen, lek andoqkim hilol
Jong'a yetganda ko'rungach ko'zga pinhon bo'ldi tut.
Bir mug'anniydin navo topmoq tilarsen changdek,
Egri qad birla ishing faryodu afg'on bo'ldi tut.
Ko'si shavkat yetti do'zaxqa eshik qoqmoq durur,
Bas yeti iqlim mulki uzra sulton bo'ldi tut.
Ey Navoiy, o'zni jam' et, yo'qsa olam maxzanin
Qon yutub jam' aylabon o'lgach parishon bo'ldi sut.

79

Ey ko'ngul, ul ahdi yolg'on mehr shartin qildi tut,
Ahdini poyoniga yetkurmeyin ayrildi tut.
Xanjari hijron bila oxir kesar chun rishtani, .
Mehr torin rishtayi joningg'a mahkam qildi tut.
Chun mayi vasl o'zgalar ichmakka bois bo'lg'usi,
Har nafas xunobi hijron yutmog'ingni bildi tut.
Yo eshitmas, yo eshitgach zulmin aylar birga yuz,
Holing ul zolimg'a yuz ming qatla bas aytili tut.
Dema, sanchib neshi hijron, yetkuray no'shi visol,
Chun bu no'shung o'lturur, ul nesh ham sanchildi tut.
Motam ashki durri chun tufrog'ingga sochilg'usi,
Gavhari anjum falakdin boshingga sochildi tut.
Ey Navoiy, kisvati faqr ista, yo'qsa charxning
Atlasin kiyding, gumon zt oqibat eskildi tut.

80

Kelgil, ey qurbon ko'ngul, ul qoshi yo mehrin unut,
Chun vafodin tortilur, sen ham borib bir go'sha tut.
Chunki ul bizni unutmog'ni sog'indi yaxshi ish,
Sen dog'i, kel, bir nafas oni sog'inmog'ni unut.
Ul quyosh har dam bo'lur bir zarra birla garm mehr,
Mehr sham'in sen dog'i bir o'zga oy birla yorut.
Hayf erur har sho'xi ra'no yuziga chun pok ishq,

Shavq o'tin, kel, sen dog'i-bu ishvagarlardin sovut.
Ey pari, bir telba gar ovora bo'ldi g'am yema,
Odamiyvashlar bila nozuk mizojingni ovut.
Gar ko'zum yoshig'a ul gul multafit bo'lmas, ne g'am,
Gul bulutdin tozadur, serob emas guldin bulut.
Dahr bog'ida giyohi mehr hargiz butmadi,
Gar desangkim ko'rmayin bemehrlik bu so'zga but.
Shahdi ishqing zahr etar gardun, sen ushbu jomdin
Xoh komingni ochit, xohi mazoqingni chuchut.
Tark qil, sen ham Navoiydek havosin, ey ko'ngul,
Yoki har dam bir taraf maylin ko'rub, xunoba yut.

81

Ohkim, ul oshno begona bo'ldi oqibat,
Hajridin behudlug'um afsona bo'ldi oqibat.
Aqlu donish lofini urg'on ko'ngul yig'lay yuruy,
Ul parivash hajridin devona bo'ldi oqibat.
Qatra-qatra shodlig' ashkini sochtim vaslida,
Barcha hijron qushlarig'a dona bo'ldi oqibat.
Borg'ali ul husn ganji g'am buzug' ko'nglumdadur,
Ajdah o' evi bizing vayrona bo'ldi oqibat.
Mastu behudlug' emish hajr anduhining dofi'i,
Bas muqimiy manzilim mayxona bo'ldi oqibat.
Soqiyo, may tutki, hajr anduhidin men telbani
Forig' etgan sog'aru paymona bo'ldi oqibat.
Chekma un, ohim ko'r, ey Majnunki, bulbul ko'p fig'on
Chekti, o'rtangan vale parvona bo'ldi oqibat.
Butg'a gar bosh qo'ymadim, ko'rgilki, dinim tuhfas
Dayr piri ollida jurmona bo'ldi oqibat.
Deding o'lgilkim, Navoiy, seni gah-gah tirguzay,
Hech bilmonkim sanga, jono, na bo'ldi oqibat?!

82

Yoshurun dardimni zohir qildi afg'on oqibat,
Asrag'on rozimni yoydi seli mujgon oqibat.
Yoshurub erdim bag'ir chokini, vahkim, qildi fosh
Har taraf ko'z din tarashshuh aylagan qon oqibat.
Tiyg'i hajringdin nihon ko'ksun shikofin, ohkim,
Elga ravshan ayladi choki giribon oqibat.
Voykim, ko'ksun shikofidin ulusqa bo'ldi fahm
Ishq o'ti bag'ring'a qo'yg'on dog'i pinhon oqibat.
Shavqidin dam urmayin bedodig'a xursand edim,
Vahki, bo'ldum hajridin rasvoyi davron oqibat.
Gar budur kofir ko'zu zunnor zulfi, ey faqih,

Bo'lg'udekmen dayr aro mastu parishon oqibat.
Ishq ko'yida jununumni munodiy ayladi
Dahr toshidin munaqqash jismi uryon oqibat.
Dahr bo'stoni aro sarkash nihole ko'rmaduk
Soya yanglig' bo'lmag'on yer bilan yakson oqibat.
Ey Navoiy, davlati boqiy tilarsen vaslidin,
Oni kasb etmak fano bo'lmay, ne imkon oqibat?

83

Jahdim andoqdur yetishgaymenmu deb vaslingg'a bot,
Kim qabul etmon og'ir deb chiqsa egnimdin qanot.
Sabr tog'i birla qilmoq po'ya bo'lmas, ey ko'ngul,
Tashla ul yukni yetishmak istasang vaslig'a bot.
Shahsuvorimning buroqi po'yasidin qoldi barq,
Kim aning fe'li shitob ermish, munung rasmi sabot.
Ko'p Masihodin dam urma, qil hayotingni tufayl,—
Angakim topmish Masih oning tufaylidin hayot.
Mehr yuz ko'rmay o'chashti pardadin chiqqach yuzung,
Olg'ali qo'ymas sorig' yuzin qaro yerdin uyot.
Chun yuvdi ko'zlar savodin ashk, yorut yuz ochib,
Kim diramsiz elga boy el farzdur bermak zakot.
Ey Navoiy, xoki poyi vasfida shirin so'zung
Bor biaynih to'tiyo ichinda solg'ondek nabot.

84

Tiyr kulbamg'a kirib, jono, o'lumdin ber najot,
Zulmat ichra Xizrg'a ul nav'kim obi hayot.
Soda ko'nglum ichra la'lingning xayoli tushgali
Shishayedurkim, aning ichiga solmishlar nabot.
Orazing mehrida og'zingdur gadolig' qilg'onim,
Haq seni xurshid qilmish, zarraye bergil zakot.
To ko'nguldin bosh chiqarmish har taraf paykonlaring,
Qush bolasidek bo'lubturkim, bo'lur temurqanot.
Vasl umidig'a tilarman umr, lekin voykim,
Sensizin ko'rsam tirikmen, o'lturur meni uyot.
Istasangkim, ul quyosh chiqqach sanga qilg'ay tulu',
Ey ko'ngul, g'am seli yetgach, tog'dek tutqil sabot.
Ishqing o'tin gar Navoiy desakim aylay raqam,
So'zidin kuyar qalam, qurur qaro, erir davot.

85

Ko'zum ucharki, humoyun yuzungni ko'rgay bot.
Biaynih anga kirpiklar o'lmish ikki qanot.
Bezansa dardu balo shohidi halokim uchun,
Mijam tarog'durur, eski to'ganlarim mir'ot.

Labing xayolida ashkim erur hayot suyi,
Firoqing ichra qororg'on ko'zum anga zulmot.
Zakot o'lur edi yuzung jamoli naqdig'a mehr,
Tajammul ahlig'a yuzdin bir o'lsa erdi zakot.
Desangki, jonima o't solmag'aysen, ey soqiy,
Takallum etma mayolud lab bila, hayhot!
Qolurlar og'zin ochib ishq ahli po'yamdin,
Sog' elga kulgu erur telba aylagan harakot.
Labingki jon beradur ahli dard qoni uchun,
Navoiy qonig'a gar mayl etar, mumiddi hayot.

86

Ey ko'ngul, yor o'zgalar domig'a bo'ldi poybast,
Senga mushkil holatu bizga qotiq ish berdi dast.
Vasl torin chekti ul, men dog'i chektim, ohkim,
Rishtani urdiyu bo'ldum hajr tufrog'ig'a past.
Necha bosh qo'ydim yo'lig'a, vahki, qildi poymol,
Za'fliq jismimg'a zulfi toridek solib shikast.
Zahra yo'q, mujib so'rarg'a bo'lmasun, yo rab, kishi
Muflisu oshiq, sevar dildori mustag'niyu mast.
Soqiyo, bu ishga behudlug'din o'zga yo'q iloj,
Mujda mug' ko'yiga yetkurgilki, bo'ldum mayparast.
G'arq o'lay may bahri ichra rost ul g'oyatqacha,
Gah solib bo'g'zum aro chekkay ajal qullobi shast.
Ey Navoiy, jurm uzri dashtida qil po'yakim,
Yaxshi ermas zuhd zanjirig'a bo'lmog' poybast.

87

Subh erur soqiyu men maxmurmen, sen mayparast,
Tut quyoshdek jomni, moni' nedur bo'lmoqqa mast?
Tiyra shomi hajr aro, vah, asru ko'p chektuk xumor,
Mast o'loli bu nafaskim vasl subhi berdi dast.
Kun biyiq chiqquncha ho'yu nolani past etmali,
Ko'p biyik chiqqay bu kunkim, bo'lg'abiz biz yerga past.
Anjuman ahli yuzin gul-gul qiloli may bila,
Mehrdin topquncha anjum gullari bir-bir shikast.
Charx motam yetkurur, biz dog'i oncha yig'lali,
Kim kuhan g'amxonasi ul seldin qilsun nishast.
Gar shafogatg'a maloyik kelsa nomahram debon,
Mehr shaklidan falak yo'lin qiloli xorbast.
Tong emas, bo'lsa Navoiy mast to shomi abad,
Kim azal subhida bo'lmish qismati jomi alast.

88

Junun toshi urub har yon yangi dog'imni afgor et,

Ichimda loladek ishq ichra toshimni namudor et.
Chu majnun qilding emdi, ey mug'anniy, go'sha tobingni
Ko'ngul savdosi taskini uchun bo'yung'a tumor et.
Desang, ko'nglum qushi aylab havo, chekkay navoyi ishq,
Xadangingning parin aylab qanot, paykonni minqor et.
Soching kufrida o'lsam qabrim uzra qo'yma xirqamni,
Chekib har torini bir barhaman beliga zunnor et.
Ko'ngul ayvonida ohim yelidin pardayi ishqing,
Desangkim, uchmasun, mujgondin atrofig'a mismor et.
Desang, og'zin ko'ray, ey aql, markaz nuqtasin ista,
Vale shart ushbukim, avval quyosh davrini pargor et.
Imorat tarhidur na'lu alifdin har taraf ko'ksun,
Vafo qasrin qo'parsang bu binolar uzra devor et.
Erur maqsad yiroq, vodi y uzun, tun tiyra, yo'l bo'rtoq
Bu yo'lda salb etib o'z luk y ukin, o'zni sabukbor et.
Navoiy o'lsa tirguzgil yuziga yuz qo'yub, ya'ni
Yuziga suv urib, ul uyqusidin oni bedor et.

89

Vujudum o'rtading, ey ishq, emdi tarkim tut,
Xudoy uchunki, meni qayda ko'rdung, anda unut.
Ko'ngulni vasl charog'i bila, deding, yorutay,
Tutashti chun bizing uy, emdi o'zga uyni yorut.
Chu vasl kuymak ila hosil o'lmadi, ey ko'z,
Tahassur ashki bila shu'laliq ko'ngulni sovut.
Jununi daf'ig'a ko'nglumni dog' etay debsen,
Bu dog' sahlidurur, hajr dog'idin qo'rqt.
Buxori ohim erur loyiq anglag'il, ey ashk,
Bahori husnig'a nogah keraklik o'lsa bulut.
Ne voqi' o'lsa chu taqdirdin emas xorij,
Bas o'ktadur qiluridin kishiga bermak o'gut.
Navoyiyo, bu o'tar olam ichra besh kun qil
O'zungni may bila mashg'ulu ishq birla ovut.

90

Qachonki ul buti shirinkalom qildi hadis,
Xavosi sharbati yuhyil-izom qildi hadis.
Masih dam ura olmas anga uruj tuni,
Magar bizing mahi ulviyxirom qildi hadis.
Qayonki yozdi hadis, o'ldi sayd el go'yo,
Nuqtani dona, xututini dom qildi hadis.
Labidin ayru tushub so'g uchun kitobatdin,
Ne tong, libosin agar mushkfom qildi hadis.
Chibinni shahd nechukkim yig'ar, takallumdin

Ramidalarni nafas ichra rom qildi hadis.
Zihi takallumi mu'jiznizomkim, kelgach
Arab fasihlarig'a harom qildi hadis.
Ulusni tutti Navoiy so'zi, aning birla
Magar Rasuli alayhis-salom qildi hadis.

91

Agar jahong'a falakdnn g'ame bo'lur hodis,
Erur bu xastani g'amnok aylamak bois.
Magar o'larin Farhod birla Majnunning
Balovu dardig'a ishq ayladi meni voris.
Firoq xirmani yig'dim visol tuxmin ekib,
Zamona mazra'ida bormu sen kibi horis?
Iyodatimdin ul oy gar qo'par, chiqar jonim,
Tirikmen ar bo'lur ul umr bir zamon mokis.
Tariqi ishq mehnat mangavu Majnung'a
Aningdek o'ldiki, topmas sipehr anga solis.
Sen ista fayzi fano dayr gungu lolidin,
Ki ishq darsini bilmas mujodilu bohis.
Erur Navoyiyu ishq ming balo, go'yo
Falak havodisi barcha anga bo'lur hodis.

92

Nutqi jon bermak qilur ul la'li xandon birla bahs,
Rost Isodekki qilg'ay obi hayvon birla bahs.
Yor derkim, bahs qil ernim bilakim, ne uchun
Ko'nglung olib qasdi jon etti, qilay jon birla bahs.
Ey ko'ngul, gar aql etar man'i junun, qilma jadal,
Ayb erurkim ahli donish qilsa nodon birla bahs.
Jonni jonon gar tilar, billahki, minnat jong'adur,
Har nechuk hukm etsa tegmas jong'a jonon birla bahs.
Nosiho, qilma jadal ayiril kiyiklardin debon,
Olimi shahr etmagay guli biyobon birla bahs.
Faqr ko'yida musallam tut ne qilsang istimo',
Orif ermas har kishikim qilsa irfon birla bahs.
Ey Navoiy, har nechuk zulm etsa chek, dam urmag'il,
Kim gado haddi emas hech ishda sulton birla bahs

93

Mening rasvolig'img'a bodayi gulgun erur bois,
Mayi gulgun icharga soqiyi mavzun erur bois.
Parivashlar jafosig'a gina bil telba ko'nglumdin,
Bukim tosh yog'durur atfol, anga Majnun erur bois.
Falak bejurm erur, g'am kelsa bu mahzun sorikim, huzn,
Topib o'z jinsini kelmakka bu mahzun erur bois.

Sovursam ko'kka tufrog' dard vodiysida, tong yo'qki
Quyundek buylakim sargashtamen, gardun erur bois.
Ne tong, bu telba og'zida so'zi doim ul oyningkim,
Pari vaslig'a aksar el aro afsun erur bois.
Labing jonbaxsh ayog'din boshingga, qotil, ne ayb, o'lsam,
Tirilmaklikdin o'lmaklikka chun afzun erur bois.
Raqibingg'a desam la'nat, yori borkim senga nohaq,
Mening qonimni to'kturmakka ul mal'un erur bois.
Rido dayr ichra rahn etganga chun qilding g'azab, ey shayx,
Yana yozg'urma borsam ul sari marhun erur bois.
Navoiy boda ichmas, lek chun soqiy qadah quydi,
Ul ofat shakl erur mujib, bu dilkash un erur bois.

94

Buzuq ko'ngulga fano bo'lsa kom cheksun ranj,
Ki ranj chekmasa hargiz muyassar o'lmas ganj.
Agar kishiga chekib ranj ganj bo'ldi nasib,
Desa bu ganjni asray, yo'q andin ortuq ranj.
Kishiki naqdini vazn aylabon qilur madfun,
Bu g'ussasanjdur, olg'on kishi farog'atsanj.
Yilon kibi, ne ajab, ganj asrag'on kishining
Hamisha komida gar zahr erur, tanida shikanj.
Zamona johi uchun har g'ululayi tashvish,
Ki kelsa ko'ngling evini anga qilursen ganj.
Desangki, fard o'lay eldin, ko'ngulni xoli tut,
Ki toq derlar agar ganj sori otsang ganj.
Boshi quyidurur ozoda savsan ollida,
Chu nargis o'ldi chaman maxzanida naqdul-farj.
Tarig' kibi suyulur talxkomliq birla,
Tarig'-tarig'ki yig'ishturdi oltunin noranj.
Itur ko'ngul haramidin xavotir asnomin,
Navoiy, o'lsa maqoming Madina, gar Afranj.

95

Ey, gadoyingning gadoyi barcha ahli taxtu toj,
Kim gadoyingdur, anga yo'q taxt ila toj ehtiyoj.
Ko'zlaring oz jurm uchun qilsa itob ermas ajab,
Bor muayyankim, bo'lur bemorlar nozikmizoj.
Gar sanubar tuzmamish sarving xilofin ko'nglida,
Yel chinor ilgi bila nevchun urar yuziga koj?
Eyki, ko'nglumni buzub, dersen, xayolimni chiqar,
Hech kim vayronadin ganj istamas hargiz xiroj.
Sen jafo qilg'ach, ko'ngul jon birla tarkim tuttilar,
Bo'lsa shah zolim, el ichra zulmg'a ermish rivoj.

Hajrdin dod istadim, deding, sabur o'l, voykim,
Toza dog'img'a yonar o't birla aylarsen iloj.
Chun fano gardi yopar, ne sud taxtu johingga,
Ko'kning anjumdin mukallal atlasin qilsang duvoj.
To gadoyingdur, Navoiy taxt ila toj istamas,
Ey, gadoyingning gadoyi barcha ahli taxtu toj.

96

Ko'ngullar nolasi zulfung kamandin nogahon ko'rgach,
Erur andoqki qushlar qichqirishqaylar yilon ko'rgach.
Ko'ngul chokin ko'zumda ashki rangin elga fosh etti,
Balig' zaxmini fahm aylarlar el daryoda qon ko'rgach.
Ko'zum qon yosh to'kar, netib ko'ngul zaxmin yoshuraykim,
Toparlar yerda zaxmin sayd qonidin nishon ko'rgach.
Bo'yolg'on qon aro jon pardasi yetgach g'ami hajring,
Ko'ngul bog'ida bargedurki, ol o'lmish xazon ko'rgach.
Xadanging zaxmi ichindin balolarni yug'on yoshim
Erur tifleki, olg'ay qush bolasin oshyon ko'rgach.
Ko'ngullar naqdini toroj etarga yopmog'ing burqa'
Aningdekdurki, yuz bog'lar qaroqchi karvon ko'rgach.
Yuzin zulf ichra to ko'rdum, o'lub vaslig'a yetmasmen,
G'alat ermish yuz urmoq kecha o'tni har qayon ko'rgach.
Erur chun olam ichra joh foni, yaxshi ot boqiy,
Bas, el komin ravo ayla o'zungni komron ko'rgach.
Navoiy, xurdayi nazmingni andoq aylading tahrir,
Ki sochqay xurda boshing uzra shohi xurdadon ko'rgach.

97

Girih-girih chu tugarsen — yetar ayog'ingga soch,
Girihlarin chu ocharsen — tushar quloq-quloq.
Ko'ngulni qiydi itik g'amzasiyu qilmadi rahm
Qiyoy-qiyoy boqibon ul ikki ko'zi qiymoch.
Chamanda kecha yotib mast orazin yopmish,
Qo'p emdi, tong yeli, ul gulni lutf birlan och.
Qading chamanda ko'rub bog'bon agar sarvin
Ko'ziga ilsa, hamono keraktur anga yig'och.
Junung'a tushti sanubar qadingdin uylaki suv,
Bo'lub ayog'ig'a zanjir uzaldi boshida soch.
Sipehr na'l ko'rub ko'ksum uzra mehrobe,
Balo o'qig'a hamonoki ayladi omoch.
Navoyiyo, der esang ko'rmayin vafosizliq,
Tavaqquf etma, zamon ahlidin vafo kibi hoch.

98

Ko'rub dardim, tarahhum qilmading hech,

To'kub ashkim, tabassum qilmading hech.
Firoqing o'ti ichra necha yig'lab,
Fig'on chektim, tarahhum qilmading hech
Jahong'a ohu ashkim soldi oshub,
Bu to'fondin tavahhum qilmading hech.
So'zung shavqidin erdim xasta umre,
So'rarg'a bir takallum qilmading hech.
Musallam ishq, ey ko'nglum, sengakim,
Ko'rub zulmin, tazallum qilmading hech.
Muhabbat ahli qismin nevchun, ey charx,
Qilib mehnat, tana'um qilmading hech.
Navoiy sori, ey davri muxolif,
Navo savtin tarannum qilmading hech?!

99

Jamolin vasf etarmen hamdamim ul guluzor o'lg'och,
Quruq shox uylakim gullar qilur zohir bahor o'lg'och.
Qoshin ko'rgach hasaddin istaram el ko'zi bog'lang'ay
Nechukkim ko'z tutarlar el yangi oy oshkor o'lg'och.
Junun ermas kiyiklar suhbatlari dermen manga shoyad,.
Bir o'q tekkay g'alat ul qoshi yo garmi shikor o'lg'och.
Havas ishq aylagan ozoda kechg'il bu xayolingdin,
Ki chiqmas bu tikan ko'nglungda nogah ustuvor o'lg'och.
Dey olmas dard ila ittim, vale bilg'ilki, chekmishmen
Bir ohe, barcha olam g'ussa dudi birla tor o'lg'och.
Qilib man'i jununum ul pari ko'yiga yuzlangan,
So'zi hashv o'lg'onin fahm aylagay beixtiyor o'lg'och.
Qani Hotam, qani Qorun, qani Jamshidu Afridun?
Bas, ehson qil sanga gardundin adno e'tibor o'lg'och?
G'ururi jahl jomi birla mast o'lmaki, o'lmakdur,
Maozallah, bu mayg'a charx davridin xumor o'lg'och.
Navoiy sham'dek yig'lab-kuyub holimni sharh aylay,
Ul oy bazmida bir to'n rost oshiq'larga bor o'lg'och.

100

Husni ortar yuzda zulfin anbarafshon aylagach,
Sham' ravshanroq bo'lur torin parishon aylagach.
Yuzni gullardin bezabmu bizni qurbon aylading?
Yo yuzungga tegdi qonlar bizni qurbon aylagach?
Tiyg' ila paykonlaring yetti ko'ng'ul bo'lg'och xarob,
Suv quyub tuxm ekting ul kishvarni vayron aylagach.
Qon emaskim yopti gulgun hulla jannat xozini,
Ishqmu tanni shahid aylarda uryon aylagach?
Oshkor aylab yuzin ko'zumni hayron ayladi,

Yoshurun oldi ko'ngul ko'zumni hayron aylagach,
Jonda qo'yg'och naqdi ishqin qildi ko'nglumni halok,
O'lturur mahramni sulton ganj pinhon aylagach.
Ey Navoiy, ishq agar ko'nglungni majruh etmadi,
Bas, nedurkim qon kelur og'zingdin afg'on aylagach?

101

Zihi tiling «ana afsah» takallumida fasih,
Sen amlah o'ldung, agar dilrabolar o'ldi malih.
Tulu'i subhi saodat yuzung sabohatidin,
Zihi kamoli sabohat, zihi jamoli sabih.
Xamiri moyayi jismingdin ortqanni qazo
Iki badanda qilib ruh, atadi Xizru Masih.
Falakni chok qilib o'tganingda gar ba'zi
Tavahhum ayladi, shaqqul-qamarda bo'ldi sarih.
Qadam quyosh uza qo'ydung uruj shomi, ne tong,
Xafingni gar yadi bayzog'a qilsalar tarjih.
Erur kalomekim, anda hurufi illat yo'q,
Qayu hadiski sendin bayong'a keldi sahih.
Emas Navoyiyu madhing demakka had, basdur
Anga bu qadrki, modihlaringg'a bo'lsa madih.

102

Badang'a kelmadi to azmi ko'yung ayladi ruh,
Ki ruh shaxsini ul g'amza aylamish majruh.
Hayotbaxsh esa ul Hur aksindin boda,
Mahalli hayrat emas, hur aksidindur ruh.
Qizardi lolavu sarg'ardi subh xijlatdin,
Bu lolalarki, uzoringda ochti jomi sabuh.
Vafog'a va'da qilibtur deb o'tma, ey qosid,
Xudoy uchun manga kayfiyatin degil mashruh.
Hayot yor visolidur, ey ko'ngul, yo'q, esa,
Seni firoqda faraz aylayinki, bo'ldung Nuh.
Buyurma tavba yana, nosihoki, mug'bachalar
Havosi qildi meni tavba, tavbasida nasuh.
Fig'onki, tiyra ko'ngul kunjida nihon rozim
Piyola sha'sha'sidin el ichra topti vuzuh.
Baso kishiki ishi masjid ichra band o'ldi,
Chu ochti dayri fano eshigin, yetishti futuh.
Navoyiyo, nedin ul g'amza tiyg' tortibdur,
Gar istamaski, ko'ngul saydin aylagay mazbuh.

103

Ko'ngulni mug'bacha oldi, mug'ona tut aqdoh,
Ki yo'q saloh ila bo'lmog'liq emdi bizga saloh.

Bir oy firoqida bexudlug' istaram, to'la tut,
Agar qilib esang aflok jurmidin aqdoh.
Halol bo'ldi xaroboti ishq ahlig'a may,
Tutarbiz ahli vara', kimki oni tutsa muboh.
Hayotbaxsh maying ruh emishtuk, ey soqiy,
Magarki vovini i'lol etib, qilibsen roh.
Yo'q ersa jismda ul hosil aylagan qondin,
Hakim ne uchun ajzosini dedi arvoh?
Saboh maykada bog'liqturu xumorim tund,
Taajju^b etmang agar zikrim o'lsa «yo fattoh».
Ne erdi maykada g'avg'osi, raz qizin go'yo
Bu shom qildi Navoiyg'a piri dayr nikoh.

104

Nega ko'rguzdi sovug' ohu sarig' ruxsor subh,
Gar nihoniy mehridin mendek emas bemor subh?
Gar havoyiy bo'lmasa men telba yanglig', bas, nedur,
Ko'nglagin chok aylabon bog' uzra majnunvor subh?
Mehridin mendek nihoniy toza dog'i bo'lmasa,
Yuzda nevchun kavkabi ashkin qilur izhor subh?
Dema shingarfiy bulut har yon erur qonlig' momuq,
Toza dog'idin erur mendek magar xunbor subh.
G'am tuni ohim sharoridin tutashti ko'kka o't,
Kim aning otin qo'yubtur gunbazi davvor subh.
Kun shuo'iy xatlari ermaski, tutmish motamim
Yuzni anjum tirnog'i birla qilib afgor subh.
Soqiyo, tutqil sabuhiy bodakim, bu dayrdin
Biz ketib, bu nav' toli' bo'lg'usi bisyor subh.
Ey Navoiy, istasang bargu navo bu bog' aro
Guldek o'l roki' kecha, bulbul kibi bedor subh.

105

Ravzayu gul yettiyu ichmas ul oy gulgun qadah,
Ne ko'ngulxushlug' bila tortay meni mahzun qadah?
Yo meni mahrumg'a xunobayi hijron berib,
O'zga mahramlar bila ul oy ichar gulgun qadah.
Bori har taqdir ilakim, bor men labtashnag'a
Tutmas ermish zahri g'amdin o'zga dahri dun qadah.
Soqiyo, bu g'ussa daf'i mastu behudlug'durur,
Tut shafaqgun may to'la, gar xud erur gardun qadah.
Ravza oyin ko'rmay ilgingdin qadahni solmag'il,
Lek ol bayram hiloli ham ko'rungan tun qadah.
Jom erur men telbaga qonlig' ko'zumnung kosasi,
Lolalar sahroda bas, gar istasa Majnun qadah.

Chun fano dayrig'a kirdim, boda tut, ey piri dayr,
Zarf xoh eski safol o'lsun, vagar oltun qadah.
Yuz qadah qilg'il murassa'kim, chekarsen jomi marg,
Hech kim xud topmadi Jamshiddin afzun qadah.
Ey Navoiy, bizni yod etgaymu barqandon kuni
Ichsa jomi Jam tilab soniyi Afridun qadah?

106

Gadoyi fahr ila so'z ayta olmas podsho gustox,
Shah ollinda nechukkim dam ura olmas gado gustox.
Ne quvvat birla shah gustox so'zlashgay aning birla,
Ki vahm etgay boshig'a soya solmoqtin humo gustox.
Uruj istar esang bu dayr ichinda foniyo o'lg'ilkim,
Malak uzra qadam bosib o'tar ahli fano gustox.
Balo ichra daler urma qadam to oshiq o'lmaysen,
Samandar bo'lmag'uncha kirsas bo'lmas o'taro gustox.
Ne muhriq vodiy ermish ishq ko'yi dashtikim, ul yon
O'ta olmas samum o'lmoq harosidin sabo gustox.
Shijoat birla kirmak kulbayi faqr ichra bo'lmaskim,
Bu vayronni qila olmas vatan har ajdaho gustox.
Chu topmas har neki taqdirdur bu dayr aro tag'yir,
Adab ermasturur qilmoq har ishni muddao gustox.
Ne nozik xo'yi bor ul dilraboningkim, niyoz ahli,
Shikoyatqa ne yetgaykim, dey olmaslar duo gustox.
Navoiy ishq istig'nosini to angladi, vahkim,
Qila olmas fig'on forig', cheka olmas navo gustox.

107

Bahor sensiz o'lubtur manga ajab do'zax,
Qizil gul anda o'tu oq shukufalardur yax.
Bahor sensiz agar do'zax o'lsa, tong zrmay,
Bihisht ichinda liqo bo'lmasa erur do'zax.
Xayoli xayli ko'zumga kelurgadur go'yo
Yuzumki yo'llar o'lubtur sirishkdin rax-rax.
G'arib kelmadi shirin labingdin achchig' so'z,
Emas g'arib, chuchuk meva bo'lsa xastag'a talx.
Ko'ngul fano kuchidin zo'rbozu istarkim,
Havos panjasini anglamish bag'oyat shax.
Navoiy eshi yalangdur, demangki, bordur anga
Fano hasiri, balo xorasi nasij ila nax.
Magar shah ashhabii ollinda payk bo'ldi sipehr,
Ki qildi o'n kechalik oydin egnida nochax.

108

Tong emas, gar bo'lsa har sarvi pariruxsor sho'x,

Lek erur sarvi pariroyum mening bisyor sho'x.
Gar mening sho'xi sitamkorim parizod o'lmasa,
Mumkin ermas odamiy bo'lmog'lig' ul miqdor sho'x.
Turmasa qon bu kecha ko'ksun shikofidin, ne tong,
Kim erur ko'nglumga kirgan chobuki ayyor sho'x.
Vah, ne tong, har lahza betoqatlig'imkim, dilbarim
Bovujudi husn ham shirin erur, ham bor sho'x.
To yetishgay jonni kuydurgan ko'ngulga yuz balo,
Shukr etarmenkim, nasib o'lmish manga dildor sho'x.
Sho'xlardin tuz qadam qo'ymoq chu kelmas, voqif o'l,
Ham sitamgar chobukedur charxi kajraftor sho'x.
Gar desangkim, jong'a yetmay har zamon bir javrdin,
Ey Navoiy, pand eshit, yor istama bisyor sho'x.

109

Vahki, hijron sharbatidin bizga bo'ldi kom talx,
Har kishi zahr ichsa bo'lg'ay kom anga nokom talx.
Hajr yetsa may bila dedim ovung'aymen, valek
Yorsiz bor ermish ichmak bodayi gulfom talx.
Shomi hajrimdin ne ogoh ulki, hijron tunlari
Tongg'a tegru to'kmadi sho'robani bir shom talx.
Sharbati sabr otini tutmangki, bir oy hajrida
Og'zima hayvon zulolin aylamish ayyom talx.
Og'zidin achchig' so'z aytib zohir etsa zahrchashm,
Ayb zmastur, pista sho'ru, tong emas, bodom talx.
Jomi hijron ichgali bildimki javring sa'b emas,
May necha talx o'lsa, ko'rmas oni zahroshom talx.
Nosabur o'lur ko'ngulga yetsa xunobi firoq,
Ne uchunkim talx may ichgandin o'lmas jom talx.
Umr shahdi bas chuchukdur, lekin oxir qilmasa,
Marg zahri birla oni dahri nofarjom talx.
Vasl jomidin Navoiy elga bo'ldi bahra no'sh,
Vahki, hijron sharbatidin bizga bo'ldi kom talx.

110

Sen o'z xulqungni tuzgil, bo'lma el axloqidin xursand,
Kishiga chun kishi farzandi hargiz bo'lmadi farzand.
Zamon ahlidin uz payvand, agar desang birov birla
Qilay payvand bori qilmag'il noahl ila payvand.
Ko'ngul komini qo'y, gar xud mening devona ko'nglumni
Toparsen uyla yuz parkandu sol har itga bir parkand.
Eshitmay xalq pandin, turfakim pand elga ham dersin,
Qila olsang eshitgil pand, sen kim — elga bermak pand?!
Bu foni dayr aro gar shohlig' istar esang, bo'lg'il

Gadolig' nonig'a xursandu bo'lma shahg'a hojatmand.
Bo'lub nafsingg'a tobi', band etarsen tushsa dushmanni,
Sanga yo'q nafsdek dushman, qila olsang ani qil band.
Shakar lablar tabassum qilg'onin ko'rgach ko'ngul berma,
Ki bedillarni achchig' yig'latur oxir bu shakkarxand.
Jahon lazzotini shirin ko'rarsen, lek bandingdur,
Giriftor o'lma, voqif bo'lki, qandu qaydur erur monand.
Ko'nguldin jahl ranji dof'i gar istasang, bordur
Navoiy bog'i nazmi shakkaristonida ul gulqand.

111

Yop ul yuz oyinasin cheksam ohi dardolud,
Bu vajhdinki, qilur mayl xo'blar sori dud.
Jahonki, ohim ila tiyradur, emas mumkin
Bu shom daf'i yuzung subhi bo'lmayin mavjud.
Yuzungda har soridin egma qosh erur, yoxud
But ollida iki hindug'a voqi' o'ldi sujud.
May ichti deb meni yozg'urmang, ey musulmonlar,
Ki rahmatidin emas noumid gabru juhud.
Qadahki dayrdin istarmen, ushbu ko'zgudin,
Bilingki, mug'bacha aksi erur manga maqsud.
Qovarlari itlari ul ko'y aro fig'onimdin,
Ne itki ko'p ulusa el aro erur mardud.
Dedimki, sud qilay jon berib visoli uchun,
Navoiyo, chu firoqida umr kechti, ne sud?

112

Dudi oh ermas ko'ngul uyin qaro qilg'onda dard,
Chun yiqildi ishq zulmidin, havog'a chiqti gard.
Har taraf azm etmaging ko'p dardlar darmonidur,
Kelki, asru dardi dil izhor etarlar ahli dard.
Qaydakim tushsa nazar payki sirishkim bahridur,
Kim ko'rubtur suv uza bu nav' payki rahnavard.
Lola yanglig' bo'ldi gulgun bodadin ul yuz guli,
Vah, ne rangin ochilur ermish qizil suv ichsa vard.
Uyla chiqting sekretib shabrangu tortib tiyg'i kin,
Shahsuvori charx yuz qaytardi bo'lmay hamnabard.
Tez evur davringda, ey soqiy, sipehroso qadah,
Barham urmastin burun majlisni charxi tezgard.
Basdurur ul oyni ko'rgandin tanim titratmasi,
Ey Navoiy, chekmagil sen dog'i bir dam ohi sard.

113

Qoshing mehrobini vasl ahli etmish qiblayi maqsud,
Boshim yuz qatla ursam yerga hajringdin, manga ne sud?

Ichimda ishqdin yuz barqu dam urmoqqa zahram yo'q,
Uy ichra o't solib, vah, mushkil ermish asramog'lig' dud.
Yada toshig'a qon yetgach yog'in yoqqandek, ey soqiy,
Yog'ar yomg'urdek ashkim chun bo'lur la'ling sharobolud.
Chu qo'ydung dog', tindurdung ko'ngulni darding istardin,
Diram birla gadoni uylakim qilg'ay kishi xushnud.
Junun bu bo'lsakim yog'di parivash tifllar toshi,
Munosibdur bu toshlar aql eshigin qilg'ali masdud.
To'kuldi gul, fig'on bas qildi bulbul, shukrkim, bori
Sening husnuning mening ishqimda nuqson bo'lmadi mavjud.
Tunu anjum dema davrong'a rohat qilmasun deb mayl,
Qazo gulumixlar qoqti qilib gardunni qiyrandud.
Xarobotu munojot ahlining matlubi sendursen,
Manga ko'rsatmasang yo'l, naylayin, qay soridur behbud?
Navoiy, Ka'ba zikrin qo'yki, biz dayri fano istab
Zahabko vodiyal-maqsad, vajadno mohuval-maqsud.

114

Ey orazi nasrin, sochi sunbul, qadi shamshod,
Bulbul kibi hajringda ishim nolavu faryod.
Ko'zlaringga sayd o'ldi ko'ngul, vah, qutulurmu
Bir qushki, aning qasdida bo'lg'ay iki sayyod?
Ul maktab arokim o'qudung noz ramuzin,
Go'yoki vafo ilmin unutmish edi ustod.
Ashkimni ko'rub tez bo'lur ko'ngli jafog'a,
Ore, itimas chunki suyi bo'lmasa fo'lod.
Mingdin bir emas o'z yuragi zaxmlaridin
Har nechaki tog' bag'rini zaxm ayladi Farhod.
O'lukni kishi dafn eta olmas, vale har kun
Yuz tig' qilur dafn ko'zung bo'lg'ali jallod.
Gul yafrog'i tirnog'lar erur bu chaman ichra
Bulbul paru bolini yulub, bergali barbod.
Ne ayb, Navoiy kibi devonalig' etsa,
Har odamekim, bo'lsa aning yori parizod.

115

Aylamas har nav' bo'lsam ul buti ra'no pisand,
Bo'lmag'on ko'p yaxshiroq olamda mendek nopisand.
Umr o'tub, bir xizmatim ul oy pisandi tushmadi,
Vah, ne umr erur, ne qilsam aylagay, oyo, pisand?
Yor agar mushkilpisand o'lmish, ko'rung mushkilki, bor
Menda yuz mushkil ishu qilmas birin ammo pisand.
Ishqida qildim jahondin qat'u jondin ham, ne sud,
Chunki ul jonu jahonim aylamas qat'o pisand.

Ey ko'ngul, kuydur tama' tuxmin, tamanno mazra'in,
Bu ekin nevchunki hargiz aylamas dono pisand.
Davlati faqr istagil, nevchunki bor ul ko'y aro
Sidq ila kirgach agar a'lovu gar adno pisand.
Chun fano sholini kiydim, atlasing yig', ey sipehr,
Kim bu bozor ichra ermas hargiz ul kolo pisand.
Soqiyo, bir o'tki, kul qilg'ay vujudim xirmanin,
Aylamon hayvon suyinki, aylagay ihyo pisand.
Bu ne aqlu zuhd bo'lg'ay, zohidokim, qilmag'ay
Men kibi olamda bir devonayi rasvo pisand.
Kech bu bog'u gullaridin ham, Navoiykim, emas
Ahli taxqiq ollida dunyovu mofiho pisand.

116

Buki har yondin ko'kartibdur yuzumni koji dard,
Jism uyi toqini oltun birla qildim lojuvard.
May yuzungda gullar ochti, qilma faryodimni man',
Bulbul afg'oni, ne tong, gulshanda chun ochildi vard.
Bul'ajabliqlardurur ishq ichrakim, zohir qilur
Mehrdek o'tlug' ko'nguldin day yelidek ohi sard.
G'am toshi xokiy tanimdin har sori eltur g'ubor,
Boshima tufrog' sovurmog'din emas tegramda gard.
Ul quyosh zulfi xamidin chiqsa ohim to'lg'anib,
Bir qyun bil onikim, davri erur gardunnavard.
Eyki, istarsen o'zungni fard ul oy ishqida,
Avval oning g'ayri yodidin o'zungni ayla fard.
Ey Navoiy, dardliq nazmingni dard ahli bilur,
Dardsiz dog'i bo'lur oni o'qug'ach ahli dard.

117

Topqali xokiy tanimg'a novaki ishqing kushod,
Ko'nglum aytur xayr maqdam, jonim aytur xayrbod,
Xatmudur yoxud bayozida yuzining kilki sun'
Xo'blug' tug'rosini zangor ila qildi savod?
Xattining vasfin yozarmen kirpiku xoli bila,
Xat yozarda chun zaruratdur qalam birla midod.
Kirdi gar shaydo ko'ngul, ey ishq, nosih pandig'a,
G'am yema, devonalar xo'yig'a bo'lmas i'timod.
Bu nafaskim o'lgali yetmishbiz oning yodidin,
Ul Masiho bir iyodat birla qilmas bizni yod.
Ta'n qilmangkim, bo'lub oshiq, murode topmadi,
Kim erur bizga bu ishtin nomurod o'lmoq murod.
Ey Navoiy, g'am yema boshingg'a bo'lsun mustadom,
Ulki bordur vorisi taxti Jamu toji Qubod.

118

Orazing mushtoqidur bu ko'zki bo'lmish dardmand,
Garchi bordur dardliq ko'zga yorug'luqdin gazand.
Dard o'tin yoqti ko'zumga hajrkim, ko'rdum yuzin,
Kuydurur albatta har doruki bo'lg'ay sudmand.
Bu qizarg'on ko'z aro mardum emaskim, el ko'zi
Tegmasun husnungg'a deb o't uzra solibmen sipand.
Toki ul bemor ko'z oshuftasi bo'lmish ko'zum,
Istabon jinsiyat og'riq shevasin qilmish pisand.
Ko'zlarim la'ling'a hamrang o'ldi, vah, ne hol ekin,
Kim ul achig' yig'lag'on soyi bu aylar no'shxand.
Ko'zni bir iz tufrog'idin ravshan etkim, sud emas
Shofi kofuriy chekib, ofoq anga mushkin parand.
Ul quyosh hajrinda bilmonkim, Navoiy ko'ziga
Barcha olam tiyradur yo bog'lamishdur chashmband.

119

Emas g'amimni yozar xatg'a zarafshon kog'az,
Ki shu'la chekti damimdin bitir zamon kog'az.
Sipehr davri bu sargashta ohidin bo'lmish,
Magarki oh quyun bo'ldi, osmon kog'az.
Tirilmisham bitigingdin, qilurda muhr magar
Labingg'a tegdiyu kelturdi tuhfa jon kog'az.
Uzoru la'li labing vasfini qachon yozdim,
Oqib ko'zum yoshi gulrang, bo'ldi qon kog'az.
Ochildi xasta ko'ngul ruq'asin yaramg'a yopib,
Yoruq bo'lur emish uy bo'lsa tobdon kog'az.
Ko'ngul shikofig'a kog'az aro erur marham,
G'amim so'rarg'a raqam qilsa dilsiton kog'az.
Yozar farishta quyosh safhasig'a vasfingni,
Magarki ul falakiy topmas obdon kog'az?
Ko'ngul sahifasin asra xutur bahridin,
Ki suvg'a zoyi' o'lur tushsa nogahon kog'az.
Xumor daf'ig'a qulluq xatin tilar soqiy,
Navoyiyo, dema hujjat ketur ravon kog'az.

120

Zuhdu toat shahdini ahli zamon ko'rmas laziz,
Har ne nofi'dur, marizi notavon ko'rmas laziz.
Zulmat ahli g'aflat istarlarki, olam komini
Uyqucha shabgir qilg'on karvon ko'rmas laziz.
Quti botin istakim, zohir g'izosi birla tab'
Bir zamon gar topsa lazzat, bir zamon ko'rmas laziz.
Or etar pashminadin ablaq tilab zarrishtani,

Kim eshak halvoni andoqkim somon ko'rmas laziz.
Xar ne eldin qutqarur lazzatlig' uldurkim, faqir
Mehr qursin uylakim bir pora non ko'rmas laziz.
Yutmayin xunoba yetmas vasli oning, ahli ishq
Topsa kavsar sharbati andoqki qon ko'rmas laziz.
Topmayin lazzat Navoiy soldi ko'zdin ashkdek,
Bodani to xusravi sohibqiron ko'rmas laziz.

121

Ey, zotingga har necha qilib aql tafakkur,
Ul fikrga bo'lmay samare g'ayri tahayyur.
Yuz mehrga netsun chu erur mujibi hayrat,
Har zarraki tahqiqida aql etsa tafakkur.
Idroki kamolingni xirad haddi sog'ing'on
Har qatra aro ayladi yuz bahr tasavvur.
Kavnayn adam bo'lsa, vujudungg'a ne tag'yir?
Gar mavj sukun topsa, tengizga ne tag'ayyur?
Qahring yo'q etar xalqnikim, turg'ali bo'lmas
Sarsar yo'lida pashsha guruhiga tahavvur.
Bu turfaki, daf'ini yarim pashshag'a qo'ydung,
Har pilnihodiyki sanga qildi takabbur.
Hajring tunida sham' kibi qoldi Navoiy,
Har tun, ne ajab, kuysa to'kub ashki tahassur.

122

Sipehr osiybidin solim qutulmog'liq ne imkondur,
Ki mehri tashtu tiyg'u kulgusi barqi duraxshondur.
Munungdek mehr ko'rgach, shod o'lub kulgan zihi g'ofil,
Bu yanglig' kulgu sori mehr solg'on asru nodondur.
Tengiz ko'nglida andoq mehrdin yuz shu'la paydodur,
Qiyoy bag'rida mundoq kulgudin ming dashna pinhondur.
Hijoridin qiyodur anga yuz ming tiyg'ila ojiz,
Hubobidin tengiz yuz ming ko'zila anga hayrondur.
Chekib qavsi quzahtin yo'ko'ngullar qasdig'a oning,
Yog'in maddi xadangu qatra suvlar anda paykondur.
Bu yo birla aningdek o'qni yog'durg'ach, xaloyiqning
Hayoti qasrida har sori qilmoq rahna osondur.
Hayot ichra baqo chun mumkin ermas, Nuh bo'lsinkim
Ular holatda tug'may o'lgan o'g'li birla yaksondur.
Baqo sarchashmasi zulmatda derlar, yo'qki, ul zulmat
Sikandar ohi o'tidin yig'ilg'on dudi hirmondur.
Navoiy, o'rtafon o'zduk, qadam bu yo'lg'a qo'y, ya'ni
Ki har hamrohkim bo'lg'ay tajarrud moni'i yondur.

123

Parim bo'lsa uchub qochsam ulusdin to qanotim bor,
Qanotim kuysa uchmog'din, yugursam to hayotim bor.
Chiqib bu dayrdin Isog'a nevcun hamnafas bo'lmay,
Bihamdillah, tajarrud birla himmatdin qanotim bor.
Xaloyiq suhbatidin ming g'amim bordurki, muft o'lg'ay
Agar ming jon berib bilsamki, bir g'amdin najotim bor.
Chekib ag'yordin yuz javru tortib yordin ming g'am,
Ne o'zga xalqdin g'ayrat, ne o'zumdin uyotim bor.
Kechib ko'zdin yozay bir xatki, dahr ahlig'a ko'z solmay,
Bu damkim ko'z savodidin qaro, ko'zdin davotim bor.
Tilar ko'nglum qushi anqodin o'tgay nori yuz vodiy,
Munungdek sayr etarga Qofdin ortuq sabotim bor.
Navoiy, bilki shah ko'ngli manga qayd o'lmasa, billah,
Agar kavnayng'a xoshok chog'lig' iltifotim bor.

124

Kema og'zi demakim, ishqingda ko'ksun chokidur,
Bahr mavji yo'qki, ashkim selining ko'lokidur.
Suvda ermas mehr aksi, balki daryo jonig'a
Solg'on o'tlar xasta ko'nlum ohi otashnokidur.
Xas emas girdob arokim, boshingga evrulgali
Suv uza sargashta oshiq jismining xoshokidur.
Vahki, ul kishtida daryokash, manga xud yo'q hayot,
El degandinkim falonning kofiri bebokidur.
Ul balig' tutmoqqa solib shastu oning rashkidin
Suvdin ayrilg'on balig' yanglig' ko'ngul tobokidur.
Ko'rma faqr ahli sirishki bahrida har yon hubob,
Kim fano kavkablari, balkim balo aflokidur.
Ey Navoiy, kema tiyri ko'ksun ichra hajr o'qi,
Kema og'zi go'yiyo ishqida ko'ksun chokidur.

125

Zaxmim achitqon dam-badam ul la'li shakkarxand erur,
Vah-vah, tuz ermish ulki, men qildim gumonkim qand erur.
O'tsang g'amim sahrosidin, qonlig' ko'ngul ajzosidin,
Har lola bargin anglakim bir dog'liq parkand erur.
Ko'yungda mung'lug' jong'a tan yuz zahm ilandur xirqaye,
Marham bila qo'yg'on momuq har yon anga payvand erur.
Majnun ko'ngul qilmas havo har yon o'qungdin go'yiyo,
Kim bu temur birla yig'och hibsiga oning band erur.
Boqqach quyosh ruxsorig'a andin qilurmen ko'z yoshi,
Kim ul musofir oyima husn ichra bas monand erur.
G'am barqiyu mehnat tuni zoyanda bo'lsa ishqdin,
Tong yo'qki, o'tqa gah sharar, gohi tutun farzand erur.

Dunyo arusi zulfini tutqon ne ogah faqrdin,
Ganj istamas ulkim yilon tutmoq bila xursand erur.
Ming nola tortib ko'rmay ul gul vaslin oxir o'lganim,
Bu bog'ning bulbullari gar bilsalar xush pand erur.
Ko'z uchi birla boqtingu qiyding Navoiy ko'nglini,
Bilding onikim bir qiyo boqmoqqa hojatmand erur.

126

El tilidin jonima gar yuz balo mavjud erur,
G'am yemon, gar ul qizil til tiyg'i xunolud erur.
Yuz uza siymin zanaxdoningda xatti mushkbo'y
O'tqa qo'yg'on olmadin go'yoki chiqqon dud erur.
Jon berib oldim jununi ishq to bo'ldum fano,
Olloh-olloh, ul ne xush savdo, bu ne xush sud erur?!
Hajr bedodidin ul yuz shavqi ortar har necha,
Kim xazon osiybidin gul yafrog'i nobud erur.
Kisvatidur xilqatim ishq ofati shaxsig'akim,
Rishtayi jon anda toru tori jismim pud erur.
Qilmading ahdingg'a bir ahdeki, qilg'aysen vafo,
Bevafolar ahdi mundoq go'yiyo ma'hud erur.
Mehr isi bu mijmari feruzadin ko'z tutmakim,
Barcha qad shamshodi bu mijmar ichinda ud erur.
Eyki, qadding bo'ldi xam, olam bila qil xayrbod,
Kim xam etmak qad hamisha lozimi padrud erur.
Ey Navoiy, ermas ul zolim ko'zi uyqudakim,
Zulm eshigi shohi G'oziy adlidan masdud erur.

127

Yig'lasam, ko'nglumga ishim ohi dardolud erur,
O'tqakim yomg'ur yog'ar, oning nishoni dud erur.
La'li shavqidin ko'ngul xursand erur xunob ichib,
Telbaga rangin suv bersa, may debon xushnud erur.
Yuz ayog'i tufrog'idin olmon ushbu vajh ila,
Kim necha tufrog' ichinda tursa oltun, sud erur.
Chiqmas ohim shiddatidin ul mahi xirgahnishin,
Sham'g'a fonus yeldin asramoq maqsud erur.
Yaaslin istab ko'p inoldim, qovdi ko'yidin meni,
Bo'lsa mubrimsheva, albatta, gado mardud erur.
Talx maydin, soqiyo, topti chuchuk jonim hayot,
Ey baso makruhkim, zimnida bir behbud erur.
Telba itdekdur Navoiy ul parivashsiz, ne tong,
Og'zidin gar o't sochib, a'zosi gardolud erur?

128

Ulki yuz mehnatg'a jonim ishqidin pomol erur,

Anga rahmu manga toqat yo'q, ajoyib hol erur.
Zeb erur husi ahlig'a ahli nazar nazzorasi,
Ko'zki bulbul tikti gul ruxsori uzra xol erur.
Xatti shavqidin to'kuldi jismim ul yanglig' qurub,
Kim so'ngaklarda qalam ko'rgan sog'ing'ay nol erur.
La'lidin kom olmag'uncha bilmadim shirinlig'in,
Bargi gul zanbur komi ichra kirgach bol erur.
Gulxani majnundek ohim chiqqoch, oqg'an yoshlarim
Telba keynidin yugurgan go'yiyo atfol erur.
Bu chaman gulbargi xushrang o'lsa, mayl etmangki, ul
G'ozu bulbul qonidin surtarki, lavni ol erur.
Ey Navoiy, kimgakim bir jur'a chekti jomi vasl,
So'ngra hijron zahridin yuz jomi molomol erur.

129

Yo'q ajab, la'lingdin ar bexudlug'um oyin erur,
Chunki usrukrak bo'lur har mayki lab shirin erur.
Raz qizi to pardadarlik aylagay talbis uchun,
Shisha me'jardur angavu mavji oning Chin erur.
Qon yoshim ta'siridin sorig' yuzumning safhasi
Kog'azedurkim, hino suyi bila rangin erur.
Muhlik o'tumni damingdin tez qilma, ey Masih,
Kim bu o'tqa motam ashki suyidin taskin erur.
Ul pari ishqida ashkim lahv tuxmidur demang,
Kim malak tasbihig'a bu donadin tazyin erur.
Olmayin yerdin qadam sayri maqomot aylamak,
Chang piridin bu bazm ahlig'a xush talqin erur.
Sizu vasl, zy aysh ahlikim, Navoiy jonig'a
Anduhi hijron azal devonidin ta'yin erur.

130

To labing shavqida jismim garqayi xunob erur,
Har junun toshi angakim tegdi, la'li nob erur.
Gar asir o'ldum, tong ermaskim, ko'ngulnung lomidek
Muftalo ko'nglumda zulfi toridin qullob erur.
Qaddi yodeklarni zor etmish hiloliy jom uchun,
Egma qoshingkim o'zi roki', o'zi mehrob erur.
Ko'z qarosin yub, sorig' orazni beqadr etti ashk,
Go'yiyo har vajh ila ayn ofati siymob erur.
G'am tuni gar tobsiz jismim kuyar, vah, ne ajab,
Kuydururlar kecha ko'prak rishtakim betob erur.
Har taraf na'lu alif jismimda go'yo ishq aro
Xatti idborimni vozih qilg'ali i'rob erur.
Sendadur maqsud ganji, lek jismingdur tilism,

Vahki, bu ganj ul tilism ichra ajab noyob erur.
Ey Navoiy, jism aro jon rishtasin tutqil aziz,
Kim bori lo'livashim la'bi uchun asbob erur.

131

Ul pari ko'ngli uchun ruhum asiru zor erur,
Bul'ajab toshi qanotsiz qushg'a badrafter erur.
Har kecha qon birla jismim safhayi taqvimdek
Go'yi anjum tirnog'idin sarbasar afgor erur.
Kofiri mastedur ul ko'z kim, kamandi zulf anga
Yeshibon yonida qo'yg'on rishtayi zunnor erur.
Baxtim uyqusidin afg'onlar chekardin go'yiyo
Har kecha ko'z yummay anjuj to sahar bedor erur.
Yangla ko'nglum vasl topti, rahm qil, ey ohkim,
Tund yeldin yangi butgan yorag'a ozor erur.
Qatlima ul ko'z savodi hay'atidin bag'rig'a
Bir qaro tosh bog'lag'on qon qilg'uchi xunxor erur.
O'qusam nomangni pechu toblig' behud tanim
Go'yyokim nomani chirmab yiborgan tor erur.
Chun quyoshdek yerga kirgung, ne asig' gar yuz quyosh
Masnading toqida har yon shamsayi devor erur?
Tirguzub, debsen, Navoiy jonig'a minnat qo'yay,
Gar sen o'ltursangki, ul jon birla minnatdor erur.

132

Ko'ngulki, ishqida dersen balo ne bo'lg'usidur?
Nekim bo'lur sanga bo'lg'ay, mango ne bo'lg'usidur?
Ul oy jamolig'a ishqim xud ortadur har dam,
Bu ishda oqibatim, vahki, to ne bo'lg'usidur?
Dema, ne bo'lg'usi ul zulf qaydida ko'nglung,
Asiru volavu shaydo, yano ne bo'lg'usidur?
Firoq dardig'a debsen davo ne bo'lg'ay ekin,
Bu dardg'a ham o'zung de, davo ne bo'lg'usidur?
Bihishti mehnat emas, bo'lsa va'dayi diydor,
Visol umidi bor ersa, jafo ne bo'lg'usidur?
Bu yo'l musofirining holi, ohkim, mutlaq
Bilinmadiki ne o'ldi, vayo ne bo'lg'usidur?
Navoyiyo, dema, foniyo bo'lub visolg'a yet,
Mangaki hajr chekibmen, fano ne bo'lg'usidur?

133

Jafo qilur bari gulchehralar, vafo qilako'r,
Vafo ham elga qilursen, vale mango qilako'r.
Ne telbaniki muqayyad tilarsen, ey gardun,
Aning salosili zulfig'a muhtalo qilako'r.

Desang hijobni olg' aylar, ey ko'z, ollingdin,
Ne gard oning yo'lidin qo'psa, to'tiyo qilako'r.
Tajallo istasang ul yuzdin o'rtabon jisming,
Kuli bila ko'ngul oyinasin jilo qilako'r.
Umidi vasl ila ko'yungga bordi xasta ko'ngul,
Yigitliging haqi, ul hojatin ravo qilako'r.
Biyik nishiman erur, ey ko'ngul, visol avji,
Talab qanoti bila ul taraf havo qilako'r.
Navoyiyo, chu alamsiz murod mumkin emas,
Desangki vasl topay, hajr o'tig'a yoqilako'r.

134

Jonim oromi uchun qosidki jonondin kelur,
Go'yo jonparvar nasime obi hayvondin kelur.
Noma qosid ilgidin, qosid habibim ollidin,
Mujdayi jon yeldinu yel mohi Kan'ondin kelur.
Va'dayi vasliki, jonondin kelur hijron kuni,
Tindurur ko'nglumni so'z yanglig'kim, ul jondin kelur.
Gavharedekdurki, chiqmish xomasining no'gidin
Noma uzra shodlig' ashkimki mujgondin kelur.
Shodlig'din jon nisor etsam, ne tongkim, bu xabar
Ham ko'nguldin, filmasal, ham ko'nglum olg'ondin kelur.
Vahki, mazmunidur ahli dard sargardonlig'i,
Har balo maktubikim, bu charxi gardondin kelur.
Deb emish nomamg'a qilmaydur Navoiy jon nisor,
Anda jon bo'lsa, qachon bu nav' ish ondin kelur?!

135

Tutulmish erdi g'azabdin ulusni qildi asir,
Quyosh tutulsa, bale, fitnadur anga ta'sir.
Agarchi yoda girih bo'lsa, o'qi tuz chiqmas,
Qoshi girih bila zulm o'qin etmadi taqsir.
Ko'ngulni ko'zlaring oldi, ne tong, iki bo'lmak
Bir ahli dinni iki mast kofir etsa asir?
Ko'rub yuzida g'azab, zulfi sori qochti ko'ngul,
Ko'ngulga soya kerak itik o'lsa mehri munir.
Xadangging o'tti ko'ngul pardasig'a yetmas ekach,
Ne haddi man', xususan, qazo o'qig'a harir.
G'am o'lsa solma girihlar qoshingg'akim, qilmas
G'aliz o'lub bu qaro man'i xomayi taqdir.
Navoyiyo, sanga bu so'zda shubhay bo'lsa,
Qadah keturki, xututida ko'rguzay bir-bir.

136

Voyki, bag'rim yana hajr o'qidin yoradur,

Har nafas ul yoradin jon o'zidin boradur.
Jonima ofat labi, hajri balo, ohkim,
Baxtima bir hukmi bor la'l, vagar xoradur.
Dard sipehri tanim to'zg'an u o'tgan o'qung
Lam'ayi paykon bila sobitu sayyoradur.
Ko'yida topmoq seni mumkin emas, ey ko'ngul,
Anda chu sen telbadek yuz tuman overadur.
Charx arutig'a yo'q g'ayri yamonliq shior,
Aqdig'a mayl etmakim, shohidu badkoradur.
Vo'smasi qavsi quzah, g'ozasi gulgun shafaq,
Zulfu yuzi tunu kun, ko'rki, ne makkoradur.
Ishq ajab dard emish, dardg'adur chora sabr,
Vahki, Navoiy base oshiqi bechoradur.

137

Telbarab itgan ko'ngul yodimg'a kelsa gohlar,
Yig'lab el ko'ngli buzulg'udek chekarmen ohlar.
Utti xo'blar oy kibi, yo'qtur aroda ul quyosh,
Vahki, ul badmehnri ko'rmon, o'tadur mohlar.
Xo'blar zulfu zanaxdonig'a bording, ey ko'ngul,
Hozir o'l, tundur qarong'u, yo'lda bordur chohlar.
Gar musavvir chizsa devor uzra ul gul xirmanin,
Jav-bajav mendin nishon bergusi bir-bir kohlar.
Ey ko'ngul, Farhod ila Vomiq dog'i Majnun qani?
Bo'lmag'il g'ofilki, bir-bir bordilar hamrohlar.
To'kti qon gulgun libosin kiygach ul xo'blar shahi,
Qon to'kar ermish qizil to'n kiysa, beshak, shohlar.
Ey bahori husn, eshitsang gar Navoiy ohini
Kerak, albatta, xazon yelin sog'insang gohlar.

138

Yuz tuman mehnat o'ti anduhlig' jonimdadur,
To havodin sarzanish sarvi xiromonimdadur.
Hojatim budur, xudoyokim, karomat qilg'asen,
Notavon jonimg'a har zahmatki jononimdadur.
Dard menda sendin ortuq bo'lsa, jono, ne ajab,
Kim sening jismingdadur, zahmat mening jonimdadur.
So'rdu og'zi ta'mi talx ermish, ajab yo'q o'lmagim
Menki, bu yang'lig' achig' ta'm obi hayvonimdadur.
Ey Masiho, subhi ayshim tiyra bo'lmish, go'yiyo
Zarraye betoblig' xurshidi tobonimdadur.
Dahr bog'i ichra barbod o'lmag'on gul chiqmadi,
Yo'q ajab, gar yeldin osibe gulistonimdadur.
Ey Navoiy, so'rmading dersen malul o'lg'anda yor,

Sog'inursen go'iyokim baxt farmonimdadur.

139

Kirdi siymobiy libos ichra yana ul guluzor,
Ul quyoshdekkim, anga moni' bo'lur abri bahor.
Ul bulut yanglig' libos uzra sizilg'on xatlari
Bor aningdekkim, yog'in tushgay bulutdin tor-tor.
Bu libosi siymgun ichra sening nozik taning
Ul kumushdekdurkim, ul siymob aro tutqay qaror.
Mehri ruxsoring libosi siymgundin mutlaqo
Ul quyoshdurkim, qilur ko'zguda aksin oshkor.
Bo'ldi siymobiy -libosing rangi baskim, ayladim
Ko'z sahobidin boshingg'a ashk siymobin nisor.
Tanni chun siymob etar bu charxi axzar oqibat,
To'n agar siymobiy o'lsun, gar yashil, bir hukmi bor.
Ey Navoiy, kisvati gar obgundur, ne ajab,
Bu yaqindurkim, bo'lur suv ichra durri shohvor.

140

Furqatingdin za'faron uzra to'karmen lolalar,
Lolalar ermaski, bag'rimdin erur pargolalar.
Dur tishingdin donayi sabrim qolur bebar desam,
Kulub ayturkim, ekinning ofatidur jolalar.
Bargi gul uzra yopishibtur shakar har soridin,
Yo magar-la'ling uza qaynabturur tabxolalar?
Tola-tola nay o'qung ko'ksunda go'yo sindikim,
Tevrulubtur notavon ko'nglumda bir-bir tolalar.
Fitnalik to'qquz falaq girdingda, jono, turfadur,
Kim ko'rubtur bir quyosh davrinda mundoq holalar?
Bordilar ahbobu men yig'larmen o'z ahvolima,
Korvondin qolg'on it yanglig'ki, qilg'ay nolalar.
Ko'hi g'am bo'ldi Navoiy, lolalar gulgun sirishk,
Tog' agar budur, bale, ashk o'lg'usidur lolalar.

141

Ul malohat sham'idin mundoqki jismim yonadur,
Har bir uchqun g'am shabistonida bir parvonadur.
Shomi hajrim sharhin el afsona qildi, ohkim,
Uyqug'a solg'on qaro baxtimni bu afsonadur.
G'ayrkim, mahv o'ldiyu sensen buzug' ko'nglum aro,—
Chug'z itib, tovu yer tutmish, ajab vayronadur.
Ko'ksun ichrakim, g'amingdin nordek bo'ldi inkof,
Go'yiyo har bir bag'ir pargolasi bir donadur.
Ko'yida so'rsang ko'ngullarni unutma, ey sabo,
Mening ovoramnikim, ham xasta, ham devonadur.

Charx shabgardig'a go'yo naqdi umringdur g'araz,
Tegrangga har tunki ikki bukrayib aylonadur.
So'rma hajringda Navoiy yorinu sarmanzilin,
Yor anga darding, vatan bir kunji mehnatxonadur.

142

To xayoling gah ko'ngul, gah ko'z aro mehmon erur,
Ko'z bila ko'nglum arosinda hasaddin qon erur.
Ko'ngluma paykonlaringdin qatra-qatra suv emas,
Holima ko'zdek biaynih ul dog'i giryon erur.
G'arqamen ashk ichrakim, ishqing tanimni o'rtamas,
Yo'qsa, o't kim ko'rdikim, xoshok aro pinhon erur?
Hajr o'qidinkim erur bag'rim aro yuz ming to'shuk,
Har to'shuk bir ko'zdururkim, holima hayron erur.
Husn maydonida ul ko'z chobukedurkim, anga
Xoli mushkin go'yu zulfung anbarin chavgon erur.
Dahr bo'stonida bosh chekkan nihol atrofida
Shox emas, novak degil, yafrog' emas, paykon erur.
Tiyg' ila dushvor aylabsen Navoiy qatlini,
Chehradin burqa'ni olg'ilkim, base oson erur.

143

G'unchayi xandon bila husnung guli xurram bahor,
Xatting andoq sabzakim, bo'lg'ay anga hamdam bahor.
Yuz uza terdin xating gar bosh chekar, ey gul, ne tong
Sabzag'a boisdurur chun bo'ldi ersa nam bahor.
Shodlig'din gulshani vaslingda yig'lab cheksam oh,
Yopma yuzkim, gulga bo'lmas yel-yog'indin g'am bahor.
Orazim aksi yuzung oyina tushgan turfadur,
Kim ko'rubtur ham xazon bir oyda bo'lg'ay, ham bahor?!
Voykim, bir gul xazong'a soldi ayshim gulbunin,
Ushbu fasl ichraki topmish jumlayi olam bahor.
Barqu sel ermas, fig'onu ashk erur, bukim, har el
Gul yuzung ko'rgach tutar o'z holig'a motam bahor.
Qasdi bulbul ko'ngli qaydi bo'lmasa, nevchun solur
Bog' sho'xi sunbuli zulfig'a pechu xam bahor?
Gul emas, bu bog' torojig'a iynak la'ldin
Ayladi oviza mehri davryg'a xotam bahor.
Ey Navoiy, chin bahor erkin bu, yoxud ko'rguzur
Bog'i xulqidin ulusg'a dovari a'zam bahor.

144

Vahki, ko'nglum g'ussasi har lahza qasdi jon qilur
Hajrim anduhi buzug' sabrim uyin vayron qilur.
Ko'p madaddur hajr anduhida sovug' ohlar,

Kim singursa men kibi o'ziga qasdi jon qilur.
Necha yillik mehnatim ishq ichra bilgay oshiqe,
Kim hadisini yor ila ag'yordin pinhon qilur.
Jonni istarmen chiqarsam uyidin, ko'zlarni ham,
Ko'nglum ul damkim xayolin lahzaye mehmon qilur.
Asradim jon ichra mehrin, bilmadim oxir nafas
Ul Masiho o'lmagim anglab, o'zin nodon qilur.
Faqr yo'linda irik pashminadin or etmakim,
Har taharrukdin taayyun bandini suhon qilur.
Soqiyo, holimni bilding, emdi tutqil bodakim,
Bu suubatlarni bexudlug' manga oson qilur.
Rostlarg'a charx agar har lahza qilmas sarzanish,
Sham' bas har tun nedin yig'lab-kuyub afg'on qilur?
Daf' etar dardin Navoiyning o'shul maykim, mudom
Xusravi Xusravnishon soqiylari ehson qilur.

145

Tararda uhdaliq zulfin musalsal ayladi chinlar,
Girih «mim», ikki zulfi ikki «lom», iynak tarog' «sin»lar»
Girihlar zulfida go'yo hisob asrabdur ul kofir,
Olurda zuhdu tahvo ahlidin toroj etib dinlar.
Yeshib, nevchun fig'ong'a soldi zulfidin ko'ngullarni,
Qaroru sabr naqdin olg'ali gar aylamas qinlar.
Ne yuzdur, olloh-olloh, boda tobidinki, har soat
Ochar nasrinlar uzra gul, sochar gul uzra nasrinlar.
Kelur ul sarvkim, gullar mullavvan qildi gulshanni,
Kirarda shah nechukkim mulk eli bog'larlar oyinlar.
Desam husn ahlini ko'rmangki, zolimdurlaru qotil,
Qo'ngul aytur: ko'ray, shoyadki mundog' ermas erkinlar?
Erur mahzun ko'ngullar zulmati zulfida zor andog',
Ki shomi hajrida ishq ahlidin har sori g'amginlar.
Ne yellanmakdur, ey shah, mo'r xaylidek chirikdinkim,
Sulaymondek bu vodiy ichra barbod o'ldi chandinlar!
Navoiy, bo'lmayin zoru zaif o'lmas navo topmoq,
Bu ermish piri chang avtoridin dayr ichra talqinlar.

146

Ollim ul but sajdasiyin resh erur, holim budur,
Toati maqbulum uldur, dog'i iqbolim budur.
O'qlaridin qushdek o'ldum jong'a ul ko'y orzu,
Uchmog' istarmen, vale ko'rkim, paru bolim budur.
Bas, g'aniymen ko'hi g'am birla junun toshi aro,
Iynak-iynak taxti johim; ulduru molim budur.
Yor shavqidin o'lar holatdadurmen, ey tabib,

Ne ilojing bor, mening xud za'f ahvolim budur.
Cho'mg'ali qo'ymas quruq naydek so'ngaklar ashk aro,
Turfa ko'rkim, bahri bepoyon aro solim budur,
Topmayin dunyoda kome, dinni barbod ayladim,
Hayf do'zax ham manga, billah gar a'molim budur.
Ey Navoiy, gar o'larda jon talashsam, qilma ayb,
Dermen ul oyni ko'rub: jon bersam, ihmolim budur.

147

Tirguzur har dam raqiblarniyu mani o'lturur,
O't yoqib el jonig'a, mening ichimni kuydurur.
Ko'nglum ahvolin sabodyn so'rdum ersa dedikim:
«Telbalardek bir pari ko'yida sargardon yurur».
Ul quyosh yuziga boqqan soyi ortar ko'z yoshim,
Mehr tobidin agarchi har nima o'ldur qurur.
Qon yoshim rangi yoshurdi xotami la'l og'zini,
O'ynamoqda yoshlar andoqkim uzukni yoshurur.
Senki yo'qsen, mohruxlar jilva aylarlar, valek
Kecha ishlar qurt nuri mehr chiqqach bilgurur.
Ul quyosh hijronida har tun iki munglug' ko'zum
Tongg'a tegru subhidam yo'lig'a boqib telmurur.
Tuzluk aylab sham'dek, vah, bilmadimkim, bu nihol
Mehnat o'ti gul ochar, yosh qatrasi bar kelturur.
Bul'ajablig'lar bahori ishq aro ko'rkim, meni
Gah bulutdek yig'latur, gohi choqindek kuldurur.
Zuhd ohangin Navoiy har nechakim soz etar,
Bir navo birla mug'anniy yona yo'ldin ozg'urur.

148

Yana sensizin munisim g'am bo'lubtur,
Ko'zumga yurak qoni hamdam bo'lubtur.
Qarorib ko'zum dam-badam zor yig'lar,
Anga shomi hajringda motam bo'lubtur.
Yaramdin chekarga o'qin sa'y qilmang,
Ki paykon so'ngak ichra mahkam bo'lubtur.
Ichimdin nechuk tortqaylar o'qinkim,
Ko'ngul qo'ymas jon madad ham bo'lubtur.
Ko'ngulga yoqar kirpigingning xayoli,
Mening zaxmima nesh marham bo'lubtur.
G'uborin tilab yig'lama har dam, ey ko'z,
Ki ashkingdin-o'q yer yuzi nam bo'lubtur.
Bu gulshan aro barg to'tilarig'a
Xazon tifli bas boisi ram bo'lubtur.
Vafo shaxsining farqini charx tiyg'i

Iki bo'ldi, vahkim, biri kam bo'lubtur.
Emas g'am yukidinki, qoshingni ko'rgach,
Navoiy sujud etgali xam blubtur.

149

Ko'zung ne balo qaro bo'lubtur,
Kim jong'a qaro balo bo'lubtur.
Majmu'i davoni dard qildi
Dardingki, mango davo bo'lubtur.
Ishq ichra oning fidosi yuz jon,
Har jonki sango fido bo'lubtur.
Begona bo'lubtur oshnodin,
Begonag'o oshno bo'lubtur.
To qildi yuzung havosi jonim,
Yuz sori ango havo bo'lubtur.
Boqiy topar ulki bo'ldi foni, y,
Rahrag'a fano baqo bo'lubtur.
To tuzdi Navoiy oyati ishq,
Ishq ahli aro navo bo'lubtur.

150

Ko'k g'azoli chunki kofur uzra mushkafshon bo'lur,
Kavkabafshon ko'zlarimdin ul quyosh pinhon bo'lur.
Mung'ayib andog' sinug' ko'nglum buzulurkim, sipehr
Bul'ajab holimg'a yuz ming ko'z bila hayron bo'lur.
Gah yurub, gah o'lturub, bir lahza tutmasmen qaror,
G'ussa bandidin bari olam manga zindon bo'lur.
Gah ko'ngul o'ti urar ko'ksun shikofidin alam,
Gah bag'ir pargolasi ko'z yo'lidin g'alton bo'lur.
O'lturur uy saqfig'a ohim tafidin qatralar,
Yo mening holimg'adurkim tomu tosh giryon bo'lur.
Eyki istarsen salomat, ishq ko'yin so'rmag'il,
Kim bu yo'lg'a har kishikim tushti, sargardon bo'lur.
Istaganga do'st komin istabon kuymak, ne tong,
Gar tutun sunbul, o'tun ashjoru o't rayhon bo'lur.
Ichni uryon qilki, toshing zebi man'i faqr emas,
Faqr emastur gar iching mamlu, toshing uryon bo'lur.
Ey Navoiy, ishq man'in elga irshod aylading,
Olloh-olloh, bu ne makru hiylavu doston bo'lur?!

151

Vahki, maydon azmig'a sekretti ul chobuk suvor,
Kimdururkim asrag'ay emdi inoni ixtiyor?
Qoshu yuzungdin agar ortar jununim, ne ajab,
Telbalikka ham yangi oydur madad, ham navbahor.

Chok eting ko'ksumki, chiqsun o'tlug' ohim shu'lasi,
Bir nafas bo'lg'ayki, bu anduh o'ti topqay qaror.
Aqlu fahm oshuftahol o'ldi yigit joning uchun,
Kim yana uydin munungdek chiqmag'il oluftavor.
Bir zamonlig' hajr chun ming yilcha bor, o'lsam, ne tong
Chunki bo'lmas hech kishining umri ming yil poydor.
Soqiyo, chun ichkumizdur oqibat jomi ajal,
Boda tut ondin burunkim, bizni o'lturgay xumor.
Orazi bog'idag'i ter ko'nglum o'tin qildi tez,
Markabi na'lidag'i o't jonima urdi sharor.
Ey Navoiy, shukrkim, maydong'a ul shah qo'ydi yuz,,
Kim yo'lida qolmadi navmid joni xoksor.

152

Vahy nozil bo'ldi yoxud yorning payg'omidur,
Kim g'amim taskini g'amgin xotirim oromidur.
Safhayi kofur uza mushkin rahamkim aylamish,
Go'yiyo subhi saodat uzra davlat shomidur.
Hajridin jonim arosig'a agar xud kirmadi,
Nega shakli jon aro kirgan alif andomidur?
Kirdi jonu jismg'a xat safhasin ko'rgach, magar
Elga jon bermakka mehr uzra Masih arqomidur?
Va'dayi vasl erdi mazmun, gah o'lukmen, gah tirik
Anglamon, qotilmudur bu mujda, ruhafzomidur?
Vodiyi hayratda qolg'onlarg'a jon hirzi uchun
Ruq'ayi maqsud komil nutqi yo i'lomidur.
Ey Navoiy, nega surtub ko'zga, solmay jong'akim,
Ham ko'zumnung nuri, ham ozurda jonim komidur.

153

Ikki ko'zumki dardu balo jo'yboridur,
Ohim buxori ustida abri bahoridur.
Ushshoq tiyra axtari har yon shafaq aro
Go'yo sipehr sabzasining lolazoridur.
Bilmay deding, uzulmish ekan subhayi aqiq,
La'ling g'amida hon kibi ashkim qatoridur.
G'am gulshanida qaddim erur ul yig'ochkim,
Paykonu bori hajring oning bargu boridur.
Har kimki Yusufum g'amidin o'ldi dasht aro,
Har tun magar bo'ri ko'zi sham'i mazoridur.
Bu dasht tufrog'in dema mushkinki, har ovuch
Bir mushkbo' g'azola tani xoksoridur.
Bergil, tutub piyola Navoiyg'a ruhkim,
Jonin yeturgan og'zig'a la'ling xumoridur.

154

Barmog'i hayrat bilakim la'li xandon ichradur,
Ul «alif» yanglig' dururkim filmasal «jon» ichradur.
Xoni husni zavqini bilmakka yoxud barmog'i
La'li xandon ichra zrmaskim, namakdon ichradur.
La'li bir so'z birla yuz yilliq o'lukni Xizr etar,
Go'yiyo Ruhulloh ushbu obi hayvon ichradur.
Munfaildur yuzu zulfidinki, titratgay nasim,
Jilvagar tovuskim firdavsi rizvon ichradur.
Orazing hajrinda har qonlig' ko'zumdur lolaye,
Dog'lar ko'zning qarosin, anglakim, qon ichradur.
Tutma ulfat bog' arokim, sarsari daydin durur
Emin ul qushkim, aning ma'vosi vayron ichradur.
Ey Navoiy, birga yuz jomi balo turmish to'la,
Har nechakim sog'ari ishrat bu davron ichradur.

155

Qoshing ko'zdin nihon, andin nihonroq xoli mushkindur,
Bu oning nuqtasidur, go'yiyo ul nuni tanvindur.
Ko'ngul zulfung g'amidin toza-toza dog' ila go'yo,
Ki nisfi qonu nisfi mushk bo'lg'on nofayi Chindur.
Itningning goh izi, gah panjasidindur dimog'im xush,
Bu birdur mushki biyd, ul bir anga go'yoki nasrindur.
Nedin bilmon yuzum sorg'ordi muhriq ishq tobidin,
Yuzy o'tqa yaqinroq bo'lg'on elning chunki rangindur.
Ichimda andoq o'tdurkim, tugan jismimda kuydursam,
Anga bu o'tdin andoqkim, sudin bu o'tqa taskindur.
Yuzunga boqsa bo'lg'ay oyu kuncha nuri o'ksulsa,
Yaqin ermas bu ham, astag'firulloh, balki taxmindur.
Qizil to'n birla chiqti, lolaruxlar ne ko'rungay, vah,
Bu guldin xil'at etgan sarv, alar har yon rayohindur.
Jahon makkorasi dilkashdur, ammo kimki aqd etsa,
Ipak jon rishtasi yormoq, anga din naqdi kobindur.
Qoshing mehrobig'a, ey mug'bacha, yuz qo'yg'ali qo'ykim,
Bu toat dayr piridin manga ishq ichra talqindur.
Yuzung ko'rmak tilab tinmas Navoiy ko'ngli solmoqdin,
Xudoy uchun olib burqa'ni, oning ko'nglini tindur.

156

Qatlima tiyg' o'lgalikim charx ishi ozordur,
Mavji ashkim aksidin po'lodi javhardordur.
Ko'k tegirmon toshi aylandurmoq istar boshima,
Dema oyu kun boshim uzra bukim sayyordur.
Ishq dashtida quyun ermaski, men devonag'a

Dasht aro sargashtalik xattin sizar pargordur.
Dard tog'ida choqinlar dema, de o'tlug' kamand,
Kim solurda bo'ynuma charx ilgidin takrordur.
Rahm qil, gardunki, bir dilxastadin maqdur emas
Chekmagi gar mehnatu bedod bu miqdordur.
Muncha dardu g'ussadin maxlas topar yer istasang,
Ey Navoiy, bilki, ul yer kulbayi xammordur.
Ey xusho xumxonakim, qilg'onni anda tarki hush,
Ko'k xumidin har nekim kelgay, farog'i bordur.

157

Nuqtayi xolingki ko'zdin doimo ma'dum erur,
Nuqtayi xol ermas ulkim, nuqtayi mavhum erur.
Tong emas, ul nuqta gar ko'zdin nihondur, vah, ne tong
Mardumin ko'rmakligidin ko'z agar mahrum erur.
Baski, xoli ko'zdadur bo'lmish jahon bir safhakim,
Raml mashqi yanglig' anda nuqta-o'q marqum erur.
Axtari baxtimdurur ul xol, yo'qsa ko'rmaduk
Kavkab andoq tiyrakim, hurshid uza ma'lum erur.
Xoli ruxsoring kumish masnadda Hinduston shahi,
Ollida saf tortibon xat tobi'u mahkum erur.
Eyki, maydin xoli ermas deb meni ta'n aylading,
Bori ko'rguz onikim bu dayr aro ma'sum erur.
Dog'i pinhondur Navoiy ko'nglida, ey lolarux,
Nuqtayi xolingki ko'zdin doimo ma'dum erur.

158

Har labing o'lganni tirguzmakda, jono, jon erur,
Bu jihatdin bir-birisi birla jonajon erur.
Jonim andoq to'ldi jonondinki, bo'lmas fahmkim,
Jon erur jonon emas yo jon emas, jonon erur.
Bo'lsa jonon, bordurur jon ham, chu jonon qildi azm,
Jon ketib jonon bila, jondin menga hijron erur.
Jon manga jonon uchundur, yo'qki jonon jon uchun,
Umr jononsiz qotiq, jonsiz vale oson erur.
Borsa jon, jonon yitar, gar borsa jonon, jon ketar,
Kimsaga jononu jonsiz umr ne imkon erur?
Xushturur jonu jahon jonon bila, jonon agar
Bo'lmasa jon uylakim o'lmak jahon zindon erur.
Jonim ol, ey hajru jononsiz manga ranj istama,
Chunki jononsiz Navoiy jonidin ranjon erur.

159

Har qachonkim kemaga ul oy safar raxtin solur,
Mavjluq daryo kibi oshufta ko'nglum qo'zg'olur.

Yig'lama, ey ko'z, nedin sohilg'a chiqmas kema deb,
Ko'z yoshim daryosidur har sorikim el ko'z solur.
Titrabon siymobdek ko'nglum, yetar jon og'zima,
Tund yel tahrikidin har damki daryo chayqolur.
Sabr ko'nglumda, ko'ngul ul oyda, ul oy kemada,
Vahki, borib, telmurub ko'z, mung'ayib jonim qolur.
Dam tutulg'ondin o'lar eldek yetibmen o'lgali,
Surmasun deb kemasin baskim nafaslar asrolur.
Kirma savdo bahrida olamdin istab sudkim,
Siym naqdi tushsa, lekin umr naqdi siyg'olur.
G'arq etar bahri fano g'am zavraqin, ey piri dayr,
Ilgiga chunkim Navoiy boda kishtisin olur.

160

Jon berur elga agarchi labidin qon tomadur,
Vah, dema qon tomadur, balki chuchuk jon tomadur.
Noz o'qi birla ko'zum mardumin etding majruh,
Ashki gulgun dema, zaxmidin aning qon tomadur.
Vah, yaram ichra ne qondur buki, devona ko'ngul
Topsa taskin — turadur, aylasa afg'on — tomadur.
Go'yiyo fitna sahobidin erur seli balo,
Raxshidin qatraki javlon aro har yon tomadur.
Tomchidek ashkim emas, ko'nglum o'ti daf'i uchun
Gah badan kulbasini qilg'ali vayron tomadur.
Vahki, gul sham'in o'churmaklik uchundur, gar xud
Qatra o'rnig'a bulutdin durri g'alton tomadur.
La'li vasfida Navoiy so'zidin obi hayot
Qilsa paydo oqadur, aylasa pinhon tomadur.

161

Xolu xating xayolidin, ey sarvi guluzor,
Gohi ko'zumga xol to'shubbatur, gahi g'ubor.
Yuzungda xol safhada tomg'an kibi qaro,
Xoling malohati tuz erurkim qaroda bor.
Jonimni o'rtagan yuzu xolingni bilmasang,
Ut shu'lasida ayla gumon bir o'chuk sharor.
Bilmon, ko'ngulda xollaringning xayolidur,
Yo kirpiging tikanlarin aylabsen ustuvor?
Har dam ko'ngul haloku ko'zum tiyra bo'lmog'in
Bilgay birovki, yori erur sho'xu xoldor.
Mashshotayi qazo bezamish xolu xattini,
Beixtiyorliqda manga bormu ixtiyor?
Miskin Navoiy xoli labing ko'rsa jon berur,
Boqsang ne bo'ldi surati holig'a, ey nigor?!

162

Chiqti ov azmig'a javlon aylab ul chobuksuvor,
Jon nisor ul sayd uchunkim, jon anga qilg'ay nisor
Bu edi qasdimki, bir kun saydi fitrok aylagay,
Qilg'anim umre kiyiklar birla suhbat ixtiyor.
Chun kiyik qatlini istar, koshki ruhum uchub,
Bir qatil etgan kiyik jismi aro tutqay qaror.
Toki yetkursam rikobig'a boshimni, koshki,
Qilsa shaxsimni qazo it shakli birla oshkor.
Qomati hajrida har yon yoradin qonlig' ko'ngul
Bir kiyikdekdurki, o'q zaxmi bila bo'lmish figor.
Go'r uchun ochmoq nedur har lahza bahromi kamand,
Chun seni Bahromdek aylar ajal go'ri shikor.
Ey Navoiy, ul quyoshning soyasida ko'r itin
Komronu yo'q sanga ollida itcha e'tibor.

163

Bargi gul yuzinda la'ling rashkidin xunoblar,
G'uncha ko'ngli ichra og'zing hasratidin toblar.
Safhayedur orazim debocha ishq avroqig'a,
Qon yoshimning xatlari shingarf birla boblar.
Ashkim artilg'on uchun xam bo'lmamish kirpiklarim,
Kim yasabdur ko'z xayolin chekkali qulloblar.
Hajridin ko'zlargakim ashk evrulur, ul ashk emas,
Kim erur dardu balo daryosig'a girdoblar.
Aybim etmang, bosh ko'tarmaydur debon xumxonadin,
Qilmayinmu sajda topsam bu sifat mehroblar?
Hajr aro ikki ko'zum ichra belingning naqshidur,
O'tkarur tunni xayol aylab kecha bexoblar.
Ro'zgorin qildi mazlum ohining dudi qaro,
Ko'rma.zolim xilvatining ko'rgasin sinjoblar.
Terga botqon garmro'lardin magar daf' aylamish,
O'zluki chirkin taharrukdin irik moshoblar.
Do'stlar, miskin Navoiy tiyra shomin yod eting,
Yor ila jomi hiloliy cheksangiz mahtoblar.

164

Ul quyoshkim saltanat avji uza tobon erur,
Barcha shahlar jism erur, ul barchasig'a jon erur.
Ul malaksiymo qudumidin qiyomat ko'rki, bog'
Zebu oyin birla rashki ravzayi rizvon erur.
Umri jovid elgakim bermish aroda ul Masih,
Yuz tuman ming Xizr aro bir chashmayi hayvon erur.
Ollida sochiqmu erkin yoki gullar bargidin

Sarv boshig'a sabo har lahza siymafshon erur?
El Navoiydek tana'um birla bo'lsa, ne ajab,
Chun borig'a iftixor ul xusravi davron erur.

165

Telba ko'nglum, vahki, har soat birov sori borur,
Man' qildim ersa bag'rim og'rig'udek yolborur.
Qo'y dum ersa kelturur munglug' boshimg'a yuz balo,
Qo'ymasam jong'a zarar yetgudek o'zidin borur.
Qo'ymasam — bu, qo'ysam — ul, vah, bo'lsa yuz jonim fido
Ul kishigakim, hazin jonimni andin qutqorur.
Aql vasvosini qo'ysam avlo ulkim, men dog'i
Boshim olib ketgamen har sorikim, ul boshqorur.
Soqiyo, bir nav' men labtashna yo'qkim og'zima,
Har yaram og'zig'a quysang bir qadahni sipqorur.
Ikki yuzluk bo'lmakim, bu bog'ning ra'no guli
Gar qizorur bir yuzi, lekin yana bir sorg'orur.
Kulda pinhon o't kibi topmas Navoiy ko'nglini,
Har nechakim ishq kul qildi vujudin oxtorur.

166

Ul oyki, jafo nardini xo'blardin utubtur,
Yo rab, ne balo, mehru vafoni unutubtur?!
Og'zing bila pista o'chashur puchlug'idin,
Bilmonki, o'shul og'zi ochuq qayda butubtur?
Har dam qizig' ohim tafidin muztar o'lurmen,
O'tlug' nafas, ey voyki, ko'klardin o'tubtur.
Yillar labi la'ling g'amidin joni hazinim
Hasrat suyini xuni jigar birla yutubtur.
Ul nargisi bemor ila ul g'unchayi xandon
Ko'zumni o'l aylabturu og'zim qurutubtur!
Aksini ko'ngul ko'zgusida ko'rdumu o'ldum,
Kim g'ayrin aning eviga ney chun yovutubtur?
Hijron kuni ishq ahlini o'rtarga magar charx
Otashkadasida shafaq o'tin yorutubtur.
Bulbul kibi xushgo'y Navoryni qilib xor,
Ul gulni ko'rung, jonibi badgo'y tutubtur.

167

Barcha xo'blarning qadu ruxsoru xattu xoli bor?
Lek ulkim bizni behol aylar, o'zga holi bor.
Yuzum oltundekdurur, bu vajhdinkim holiyo
Siymbarlar ul kishiningdurkim, oning moli bor.
Kirgali ko'nglum aro bir-bir o'qung bo'lmish tanim
Ul qalamdekkim, oning ichida tuz-tuz noli bor.

Sunbulung tushsa oyog'ing ostida, ne aybkim,
«Gul» bila «xurshid»ning ostida «lom»u «dol»i bor.
Ul sababdin, zohido, mashg'ul emasmen zuhd ila,
Kim ko'ngulning mutribu may birla ko'p ashg'oli bor.
Odam o'lmishmenki, ishq ahli manga avlod erur,
Yo'qsa, yoshdin mencha kimning yuz sari atfoli bor?
Gavhari maqsud chun vobastayi tavfiq erur,
Desa bo'lmaskim, munung sa'yi, oning ihmoli bor.
Ey Navoiy, topmasang kome labi jonbaxshidin,
Sening uchun bo'lsun oning g'amzayi qattoli bor.

168

Chorayi kor istabon bechoraliq ko'nglum tilar,
Xonumon tarkin qilib, ovoraliq ko'nglum tilar.
Istaram ollingda qilsam sajdav u o'psam labing,
But parastish aylabon, mayxorialiq ko'nglum tilar.
Bag'rimu ko'ksun bila ko'nglumni qilding yorialiq,
Joni ham bu hol birla yorialiq ko'nglum tilar.
Oshiq ishi chun savodul-vajhi fid-dorayn erur,
Bu malomat ko'yida yuz qorialiq ko'nglum tilar.
Qasdim har yondin ul ko'y itlarin qo'y, ey raqib,
Kim salomat pardasin yuz poraliq ko'nglum tilar.
Tan g'uborin jon yuzidin raf' qil, ey dardkim,
Ko'zni ul yon gah-gahi nazzorialiq ko'nglum tilar.
Ey Navoiy, nechakim ko'nglumga tushgan dard uchun
Chora istarmen, vale bechoraliq ko'nglum tilar.

169

Har o'qi ul qoshi yoning elnikim qurbon qilur,
Rost bir o'qdurki, qurbon ko'nglum ichra sanchilur.
Istasa vaslin ko'ngul, ko'z rashkdin qon yosh to'kar,
Ko'z yuzin ko'rgach, ko'ngul yuz nola g'ayratdin qilur.
Tiyg'i ko'ksun chok etib, ko'nglumni ochsa, ne ajab,
Kim ravon suvdin hamisha xalq ko'ngli ochilur.
Garm o'lub, har yon ul otash porakim novak otar,
Rost o'tdekdurki, girdidin shararlar ayrilur.
Yuzni o'n tirnog' ilakim g'ussadin qildim figor,
Dona erkin ko'z yoshimkim, har dam anda sochilur.
Boda ichkim, charx jomi sirrini Jam qilmadi,
Garchi ul yuz Jam kibi mayxoraning davrin bilur.
Oh o'tidin shikva gar aylar Navoiy, ayb emas,
Telbalarning har nekim og'zig'a kelsa aytilur.

170

Yo rab, bu ne guldurkim, boshig'a chechak sanchar,

Gah egri qo'yar bo'rgin, gah belga etak sanchar.
Ko'nglumga chekib novak, oj ayladi payvandin,
Har zaxmki ul teshti, el anga so'ngak sanchar.
Boshimg'a havas la'ling, olamni vido' ettim,
Chiqsa kishi majlisdin, boshig'a gazak sanchar.
G'am kulbasida, jono, ul xastag'a rahm etkim,
Tebransa bag'ir og'rir, dam ursa yurak sanchar.
Qullobi muhabbattur sargashta ko'ngullarga,
Chun qush solib ul chobuk, boshig'a gajak sanchar.
Har kavkab uchin gardun nesh etti shuo'idin,
G'am shomi vafo ahlin har nav' kerak sanchar.
Sanchilg'on ajal xori ishq uchrasa bilgaysen,
Kim jong'a balo neshin hajr o'zgacharak sanchar.
Jismin chu Navoiyning' paykoni temur qildi,
Bilmonki, sinon emdi bag'rig'a netak sanchar?

171

G'aming o'qiki, ko'ngullar uyin nishona qilur,
Mening chu xokiy tanim ichra yetti, xona qilur.
Labing bahonasiz el qonini to'kar har dam,
Manga chu yetti ish, albatta, bir bahona qilur.
Ko'ngul berurda fusunlug' ko'ziga bilmas edim,
Ki el ichinda meni oqibat fasona qilur.
Ko'ngulda javhari paykoniniki yig'mish jon,
Ajab emaski, bu vayronani xazona qilur.
Desaki, mehrgiyohin ko'kartayin gardun,
Zamona ahli vafo ko'z yoshini dona qilur.
Halok domi yoyar subhxez qushlar uchun
Sahar yeliki, chaman sunbulini shona qilur.
Nasib bulbul uchun xori g'amdurur, ul ham
Navoiy nag'masi birla magar tarona qilur?

172

Dureki, mening jonima ofat yetilibtur,
To'bi kibi qad birla qiyomat yetilibtur.
Ushshoh ko'zidin duru gavhar oqizurg'a
Bir bahri jafo, koni malohat yetilibtur.
La'ling mayikim, so'rg'ali devona bo'lubmen,
Shirin ko'runur, lek bag'oyat yetilibtur.
Ishqing chamanida ne tarab shoxiki ektim,
Har birisi bir naxli nadomat yetilibtur.
Yuz zarracha sargashtaligim bo'lsa, ne tongkim,
Yuz mehrdin ul sho'x ziyodat yetilibtur.
Bu bog' aro holmaydur ajal yelidin ozod

Har gulgaki, savsan kibi qomat yetilibtur.
Hijron g'amidin vahm etu shukr ayla, Navony,
Bu lahzaki, vaslig'a salomat yetilibtur.

173

To bo'ldi ko'ngul ul ko'zi usrukka giriftor,
El ko'ziga sog'men, vale o'z-o'zuma bemor.
Tongdin tanim oqshomg'acha tosh zaxmi bila resh,
Tundin badanim tongg'acha tish zaxmidin afgor.
Kulbamning emas xishtlari darzeki, ochmish
Holing'a fig'on qilg'ali og'zin daru devor.
Xalq ichra ko'ngul ishqini fosh ayladi ohim,
Uy ichida o't bor ekanin dud etar izhor.
Ul but g'amidin kofiri ishq o'lg'ali ko'nglum
Jon rishtalarin jam' qilib bog'ladi zunnor.
Xush gulshan erur dahr, budur aybiki, anda
Payvasta xazon yelidin ozurdadur ashjor.
Yor ollida gar bor-yo'q ersa, ajab ermas,
Ag'yor chu bor anda, Navoiy, sanga ne bor?!

174

Yuz olmon yo'lidin qatling'a chun tashrif yor eltur,
Namoz ichra o'lumluk maks etardin ro'zgor eltur.
Qachonkim masti loyaqil chiqar, vahkim, anga bermon
Ko'ngulni ixtiyorim birla, ul beixtiyor eltur.
Itiga to'ma darboyist bo'lg'ay deb qayon borsa,
Ko'ngul saydini fitrokig'a aylab ustuvor eltur.
Mening majnunlug'umni ul pari ishqida man' etmang,
Ki aqli kulni savdo dashtig'a devonavor eltur.
Shabistoningda anjum mahramu kun bo'lg'ali mahrum
Bu gul-gul ochilib har kecha, ul bir xor-xor eltur.
Nasimi subh xayli sunbuli zulfungni tarqatqach,
Savodi tuncha mushki sudadin har yon g'ubor eltur.
Yuzu zulfung tilab bog' ichra ohim otashin guldin
Uzar yafrog'lar o'tdin dud andoqkim sharor eltur.
Meni mayxonag'a bording debon yozg'urma, ey zohid,
Ki usruk shahnadek ul yon qazo ilgi tutor, eltur.
Qazo narrodi ko'k tosida oy-kun ka'bataynidin
Dushash naqshi bila el umri naqdi har ne bor eltur.
Navoiy qatlig'a chun va'daye qilding, vafo qilkim,
Yo'lungda telmurub umredururkim intizor eltur.

175

Fig'onki, yor vafo ahlig'a sitam qiladur,
Niyozu ajz gunohig'a muttaham qiladur.

Naimi vaslida xo'y aylagan ko'ngullarni,
Asiri hajr etibon, mubtaloyi g'am qiladur.
Raqib behuda taqriri birla yuz taqsir
Zaif g'amzadalar otig'a raqam qiladur.
Ne hukm qilsa vafo xayli jurmida g'am emas,
Bu zulm erurki, jafo ahlini hakam qiladur.
Uz ilgi birla gar o'ltursa bok yo'q, vahkim,
Raqib ollida aftodavu dijam qiladur.
Muhabbat ahlini «vo hasrato»ki ko'p o'rta,
Alarning ohi o'tidin haros kam qiladur.
Chu gul vafosiz erur, necha asrasa, vahkim,
Ko'ngul qushi bu gulistondin emdi ram qiladur.
Zamona o'q kibi tuzlarni sindurub yodek,
Alarki egridurur, shahg'a muhtaram qiladur.
Navoiy o'lgay edi bo'lmasa umidi visol,
Bu qasdlarki, anga hajr dam-badam qiladur.

176

Sarig' libos aro ul no'shlabki xandondur,
Erur Masihki xurshid ichinda pinhondur.
Libosu jism ila ul guluzor ko'rguzdi
Xazon ichida bahoreki, aql hayrondur.
Libosi o't kibi asfar, tani hayot suyi,
Ajoyib o'tki, arosinda obi hayvondur.
O'shul dur orzusidiki, zarvaraq kiymish,
Yuzumning oltunida durrsh ashk g'altondur.
Firoq dashtidag'i lolalar sarig' butmish,
Magarki dog'lari barcha dog'i hijrondur.
Yuz ul etakdin agar olmasam, ne tongki, somon
Chu kahrabog'a yetar, qo'ymog'i ne imkondur?
Sarig' yuzumdek etib subh o'zin sog'indikim,
Sovug' nafas bila mehrin yoshurmoq osondur.
Navoiyg'a berur el pandu ul muni derkim:
Sarig' libosi falon sho'xning yee chaspondur?

177

Ulki, onsiz xasta ko'nglumning yuz ohu voyi bor,
Hajridin yuz ming meningdek o'lsa, ne parvoyi bor?
Charx tong otquncha yig'lar mehrin eldin yoshurub,
Go'yo ul sargashtaning ham bir musofir oyi bor,
Ganji husnung yanglig' o'lmish maxzani mehrim mening,
Kim necha isrof birla xarj qilg'on soyi bor.
Zahri hijronkim chekarmen, ta'mini bilgay magar
Bedilekim, bir vafosiz kofiri xudroyi bor.

Ishq mulkidin xabarlar topsa Layli, tong emas,
Kim aning Majnun kibi payki jahonpaymoyi bor.
.Mehrning ko'rma shafaq ichra shuo'iy xatlarin,
Kim sipehr osiybidin mujgoni xunpoloyi bor.
Hajr aro qildi Navoiy qoshlaring ko'nglida naqsh,
Razm elidek ish kuni qurbonda ikki yoyi bor.

178

Voyu yuz ming voykim, tarki muhabbat qildi yor,
Bilmayin qoldim menu qilmay xabar ayrildi yor.
Bordi o'qdek tezu yodek qomatim yod etmadi,
Ishq aro go'yo mening egriligimni bildi yor.
Chun gadolar birla shahlar qilmas ermish yorlig',
Men gadoni ko'zga, bas, nevchun burundin ildi yor?
Pand eshitib,. do'stlar, hech kim bila yor o'lmangiz,
Kim mening bag'rimni tiyg'i hajr birla tildi yor.
Mendin ayrilg'on balovu dard uchunmu yig'layin?
Yo angakim, boribon ag'yor ila qotildi yor?
Yig'lashib g'am shomi zohir aylasunlar dard uyin
Kingakim baytul-hazanda sham'dek topildi yor.
Ey Navoiy, yor uchun tortar eding g'urbatda ranj,
Yo'lg'a tush, emdi ravonroqkim, azimat qildi yor.

179

Har qayon boqsam ko'zumg'a ul quyoshdin nur erur,
Har sori qilsam nazar ul oy manga manzur erur.
Chun masal bo'ldi soching zulm ichra, yoshurmoq ne sud,
Mushk isin yoshursa bo'lmas,— bu masal mashhur erur
Telbararmen to ani ko'rmon, ajoyibdur bukim,
Ul pari devana ko'zidin dog'i mastur erur.
Chun mudom erning mayi koshindadur kofir ko'zung
Nedin erkinkim dame usruk, dame maxmur erur.
Dilrabolar dog'n jonim safhasida go'yiyo
Dard eli ishqim uchun muhr aylagon manshur erur.
Par urub boshingg'a tutma avjkim, har necha mo'r,
Kim qanotlong'oy, qachon uchmoq anga maqdur erur?
Gar Navoiy siymbarlar vaslin istab ko'rsa ranj,
Yo'q ajab, nevchunki xom etgan tama' ranjur erur.

180

Yer bordiyu ko'nglumda aning nozi qolibtur,
Andog'ki qulog'im to'la ovozi qolibtur.
Ko'z xonasini qildi barandoxta bu ashk,
Ko'z bordi, vale xona barandozn qolibtur.
Ko'nglum qushi to sunbulunguz domig'a tushti,

Bulbul kibi har gul sori parvozi qolibtur.
Ul qush safar aylab, ne tarab gulbunin ochqay,
Kim bog' aro bir sarvi sarafrizi qolibtur.
Men ishq ramuzin demay o'ldum, nazar etkim,
Farhod ila Majnunnung o'kush rozi qolibtur.
Taqlid qilib ko'ngluma ishq ahli chekar oh,
Ul ittiyu el ichra sarovozi qolibtur.
Hijronu visolin ko'pu oz dema, Navoiy,
Yuz shukr, dekim: ko'pi borib, ozi qolibtur.

181

Ul malaksiymo parikim, xalq aning hayronidur,
Jonlar oshubi, vale oshufta jonlar jonidur.
Tifl avroq ichra bir-bir bargi gul tergan kibi,
Nomayi hijron aro tim-tim sirishkim qonidur.
Ko'rsa jon zaxmida qonlig' marhamin aylar gumon,
Kim buzulg'on ko'nglum o'tidin qizil paykonidur.
Yuzungga may gullari yuz fitna qildi, go'yiyo
Fitna har gulkim ochar, yuzung aning bo'stonidur.
Bormudur ko'nglumda kesgan ham alif, ham na'lu dog',
Yo bu mir'ot ichra solg'on aksi husnuning onidur?
Dahr toroji qilur uryon chaman ra'nolarin,
Yeldin un chekmas yig'ochlarkim chaman afg'onidur.
Ey Navoiy, bilki, tong otquncha yig'lar har kecha
Charxdek har kimki bir badmehr sargardonidur.

182

Shahsuvorim har qachon javlon qilur,
Mahvnlub, bilmon o'zumni, haq bilur.
Anga har ko'z kim tushar, kirpiklari
Xasta ko'nglumga tikandeq sanchilur.
Ochilur ko'nglum samandi sayridin,
G'uncha yanglig'kim sabodin ochilur.
Ayrilur go'yo quyoshdin bir shihob,
Oti na'lidin har o'tkim ayrilur.
Oh tortarda magar jon pech urar,
O'q otarda har qachonkim qayrilur.
Tavsani gardunni markab qilmakim,
Yer bila rohibni oxir teng qilur.
Tez etar tig'ing Navoiy ishqini,
Garchi o't o'char, agar suv yeochilur.

183

Qaysi bir ko'kning yuzungdek mehri olamtobi bor?
Qaysi gulshanning jamolingdek guli serobi bor?

Zulfidin, ey zaxmliq ko'nglum, qutulg'ung yo'qturur,
Kim sening har halqayi zulfungda bir qullobn bor.
Zulfu yuzidin dam urmang, tun bila kun chashmasi,
Kim bu sunbul birla gulning o'zga obu tobi bor.
Ne uchun har dam sarig'roqtur yuzumning oltuni,
Bovujudikim yuzimda ashkdin siymobi bor.
Sajda gar aylar malak, ne tongkim, ul oy qasrining
Kungiri shaklidan atrofida ko'p mehrobi bor.
Davlati zohirki mahbub aylading, tark aylakim,
Qaydingga zulfini dolu lomidin asbobi bor.
Yuzu la'liigdin Navoiy bexud o'lsa, so'rmag'il,
Bir itingdurkim, sahar vaqtida shakkarxobi bor.

184

Yo'lida kosh meni pora-pora qilg'aylar,
Ki xalq holima bir-bir nazora qilg'aylar.
Bu holatimni ko'rub bori ishq asirlari,
Vafosiz elni sevardin kanora qilg'aylar.
Vasiyatim buki, ko'nglumni ko'rgach-o'q ahhob,
Tutub yuzini hamul lahza qora qilg'aylar.
Bu dard ilaki o'larmen, maraz chu zohir emas,
Tabiblar bu balog'a ne chora qilg'aylar?
Tamug'ni ravza sog'ing'aylar ahli hashr ul kun,
Ki telba ko'nglum o'tin oshkora qilg'aylar.
May ichki, anglamag'aylar bu dayrdin ramze,
Gar ahli zuhd yuz yil istixora qilg'aylar.
Sabo, degilki, Navoiyg'a tortsunlar xat,
Alarki ahli vafoni shumora qilg'aylar.

185

Xasta ko'nglum azm etar ul sorikim jonon borur,
Dam-badam jonim chiqar, go'yo bu ham ul yon borur.
Ko'nglum ichra to'qtamas la'ling xayoli bir zamon,
Ne ajab, o'lsam, bu zaxmimdin chu har dam qon borur.
Ondakim sensiz yetar beshak fig'onim, ey quyosh,
Men bora olmoy, netay, ul yerdakim afg'on borur.
Qomating jon qasdi etsa, kirpigingdur rahnamoy,
Har qayon o'q borsa, oning ollida paykon borur.
Yod etarlar vodiya ishq ahli Majnun sayrini,
Bexabar har yon quyundeckim bu sargardon borur.
Yo'ldin oxir surma «sultonmen» debon darveshni,
Yod et ul yo'ldinki ham darveshu ham sulton borur.
Hajridin andoq zaif o'lmish Navoiy, ey pari,
Kim qayonkim borsa, sendek xalqdin pinhon borur.

186

Ko'nglumni figor ettingu jonimda balodur,
Bilmon yana, ey sarv, boshingda ne havodur?
Boshingg'a girih, yuzungga ter, oldingga sandal,
El jonig'a ul shaklni bilmon, ne balodur?
O'z darding unut bo'lg'ay agar shammaye bilsang,
Hajring tuni ichra bu uqubatki mangodur.
Jon evrulubon boshingga, sen chirmab o'zungni,
G'uncha kibikim girdida sargashta sabodur.
Ko'nglum solibon nabz kibi borur ilikdin,
Nabzing sori ko'rsamki, tabib ilgi borodur.
Afg'onki, xazon mehnatidin qolmadi solim,
Har sarvi gulandomki bu gulshan arodur.
Yo rabki, Navoiy g'amu dardig'a davo ber,
Kim yor salomatlig'i dardimg'a davodur.

187

Ko'zum yoshiki, yurak qonig'a tutosh ko'runur,
Berur qonimg'a tonug'luq, agarchi yosh ko'runur.
Labini so'rg'ali aqlim junung'a bo'ldi badal,
May ichsa tez o'lur el, sog'da gar yovosh ko'runur.
Shikasta ko'ngluma oz g'am bo'lubturur kulliy,
Kesak qanoti sinuq qush ko'ziga tosh ko'runur.
Ne kunki yuzini ko'rsam, tushumga kirsam, ne tong,
Quyoshqa boqsayu ko'z yumsa ham, quyosh ko'runur.
Ne rud oqizding ulus qonidinki, tegrangda
Nazarg'a soy toshidek necha boqsa, bosh ko'runur.
Mug'eshigin turadek yop yuzingg'akim, gardun,
Quyosh sinoni chekib tavrida savosh ko'runur.
Navoiyning bu namozi ne nav'ekin, yo rab,
Ki sajda vaqti ko'ziga ul egma qosh ko'runur.

188

Vayelidin gar bargi guldur hajrdin gar no'gi xor
Chunkim erur yor uchun xushtur kerak yor o'lsa bor.
Yor agar xud yordur bo'lsun bari ofoh xasm,
Tengri yovar bo'lsa, e'do qasdig'a ne e'tibor?
El yamon-yaxshi degandin xurramu g'amgin emon,
Chun erur yor ollida mofiz zamirim oshkor.
Har muhabbat tuxmikim ektim vafo bo'stonida,
Vahki, bo'ldi barchag'a hajru malomat bargu bor.
Ey Navoiy, boda ich, dardu balodin g'am yema,
Chun sanga homiydurur shohanshahi jam iqtidor.

189

Bag'rimni tiyg'i hajr ila yuz pora qildilar,
To yor ko'yidin meni ovora qildilar.
Butkudek erdi vasl ila ko'nglum jarohati,
Hijron qilichi birla yana yora qildilar.
Mazmuni o'lmaku oti hijron g'ami degan,
Yuz ming jafoni jonima yakbora qildilar.
Turg'on yoshim oqizdilar ul oy firoqida,
Sobitlarimni kavkabi sayyora qildilar.
Voiz uni surud erur ishg'oli ayshig'a,
Qismat ko'yinda oniki mayxora qildilar.
May tutki, jom davridin-o'q toptilar iloj,
Jam'iki charx davrini nazzora qildilar.
Yo rab, ne dey alarniki, miskin Navoiyni
Behushu aqlu bedilu bechora qildilar.

190

Ulki, yuz mendek jahonda volavu shaydosi bor,
Nechakim bordur niyozim, oning istig'nosi bor.
Dam-badam ko'nglum berib jon naqdin istar vaslini
Olloh-olloh, telba ko'nglumnung ajab savdosi bor.
Ko'nglagim qonliq tunganlar o'rnidin oy-oy erur,
Ul katondekkim, yuzida har taraf tamg'osi bor.
To o'qung yomg'ur kibi keldi, ko'zum bo'lmish sadaf,
Bovujudi ulki durdin yuz sari daryosi bor.
Jon berib, darding olib ko'ksumda asrarmen, ne ayb,
Asrasa sanduq aro ulkim samin kolosi bor.
Bo'lma emin charxdin bir dam muraqqa'po'sh deb,
Kim quyoshdin bu muraqqa' ichra o'tlug' tosi bor.
Itlaring bo'lmish Navoiy ko'ngli uchun mehmon,
Bu kecha ul ko'y aro, ko'rkim, ajab g'avg'osi bor.

191

Jonda ishqing bo'lg'usi, to tanda jon bo'lg'usidur,
Tanda jondek jon aro ishqing nihon bo'lg'usidur.
To tirikdurmen ichiga jola tushgan g'unchadek,
Xasta ko'nglum durri ishqingga makon bo'lg'usidur.
Dardu ishqing dog'i ul soatki o'lsam jon aro,
«Jon»ning ikki nuqtasi yanglig' nishon bo'lg'usidur.
Qildi ashkimni shafaqgun hajr bepoyon tuni,
Hullasin chek tongning, ey gardunki, qon bo'lg'usidur.
Ul Masih anfosi jonbaxshu labi hayvon suyi,
Olloh-olloh, necha jonim notavon bo'lg'usidur?
Mehr sham'i dudidin qissamni yoz, ey charxkim,
Ziynati avroqing ushbu doston bo'lg'usidur.

O'qidin ko'nglung qachong'a tegru zaxm o'lg'ay demang,
To bu qush bo'lg'usidur — ul oshyon bo'lg'usidur.
Gul qulog'in chun og'ir qilmish kirib shabnam suvi,
Necha, ey bulbul, ishing doim fig'on bo'lg'usidur.
Ey Navoiy, ko'kka tegru dardi ohimdin shikanj,
Yetgali ul oyg'a go'yo nardbon bo'lg'usidur.

192

Har niyozu ajz kim bu joni noshodimda bor,
Vahki, yuz ming oncha noz ul sarvi ozodimda bor.
Va'dayi mehru vafog'a munkir o'lma, ey pari,
Kim necha majnunu volamen, vale yodimda bor.
O'tidin Majnunning, ey roviy, ne hayrat qilg'amen,
Menki yuz parvona andog' mehnatobodimda bor?
Ko'ngluma ko'hi g'amu mujgonlaring kirmish, vale,
Ne g'am ul tog'din, bu metinlarki Farhodimda bor.
Ishq durrin ko'rguzur qotiq g'amim, vahkim, erur
Dardu g'am daryosi ul javharki po'lodimda bor.
Kesgali hushu xirad naxlini erur arraye,
Har xaroshekim junun sharhida faryodimda bor.
Dayr piri o'z lukum qaydin ketardi, vah, ne tong,
Gar duosi har sabuhiy vaqti avrodimda bor.
Ey Navoiy, telbaratmishdur meni ifrot ila,
Baski mufrit odamiyliklar parizodimda bor.

193

Kecha har kavkab ko'rungach, yodima oyim kelur,
Oy chu tole' bo'ldi — mehri olamoroyim kelur.
Zuhdu taqvo, butrashingkim, bu kecha may ichgali
Baytul-ahzonimg'a sho'xi bodapaymoyim kelur.
Bu sorig' rangini ko'r maski, qilg'ay ko'ngli rahm,
Baski, yuzga qonlig' ashki chehraoloyim kelur.
Vah, ne hijrondur bu kim, aylay desam zikri visol,
Dam-badam og'zing'a ohi mehnatafzoyim kelur.
Shayx ibriq ridosin chun ko'rarmen, yodima
Dayr aro paymona birla bodapoloyim kelur.
Ozimi dashti fano bo'ldum, kelur Majnun dog'i,
Gar qadam tez urmon ondindurki, hampoyim kelur.
Ko'zlaru jonu ko'ngulda manzil et orosta,
Ey Navoiy kim, bukun mahbubi xudroyim kelur.

194

Yana g'arib gule jonima jafo qiladur,
Yana ajab tikane ko'nglum ichra sanchiladur.
Yana bir o'zgacha ishq ikki ilgi zo'ridin

Bag'ir bila yuragim bir-biridin ayriladur.
Qaladi, vahki, o'tundek so'ngaklarimni sipehr,
Bu yangi o'tqaki tan kulbasida yoqiladur.
Firoq kojleri birla, vahki, ne o'tlar
Bulutdek ashkfishon ko'zlarimga choqiladur.
Sirishk ayladi xokiy tanimni andog'kim,
Qadam qo'yay desa, uyqu ko'zumga yoyiladur.
Qochar bu telba ko'ngul, yana voqif o'l, ey aql,
Ki tolpinur ko'pu ko'ksun shikofi ochiladur.
G'arib qissa erur ishqkim, tuganmadi hech,
Agarchi bo'lg'ali olam binosi aytiladur.
Navoiy, ahli junun qaydi yor zulfi emish,
Xirad tanobini uz, band agar bu silsiladur.

195

Xoli hijronida ko'nglum dardi beandozadur,
Dog'din borg'ach qaro tashvishi oning tozadur.
Tushta Yusuf hay'atin ko'rdu habibim yodidin?
Go'yi ul qolab bu ruhi mahz uchun andozadur.
Zahmim og'zi butmasidin uyqum uchmish, ey rafiq.
Go'yiyo bu o'zga uyqu keltirur xamyozadur.
G'amzasi jallodida holin ko'ngulning bilmadim,
Ey sabo, tengri uchun ko'yida ne ovoza?
La'li vasfin yozmisham jon safhasidin daftare,
Har taraf jon rishtasi birla anga sherozadur.
Zaxmidin qon ko'p oqib yoxud junundindur, bukim,
Ul pari ko'yida har dam telba ko'nglum ozadur.
Itlari qut etsun o'lturgach Navoiy qonini,
Barcha gar har qatra bir jannat gulig'a g'ozadur.
Voqif o'lkim, beshayi jahl ichra jismining hujrasi
Nafs sayyodi havo saydin tutarg'a kozadur.

196

Ikki zulfung xasta ko'nglumga qarong'u kechalar,
Za'fdin bexudlug'um uyqu anga bu kechalar.
To giriftor o'ldi zulfing domig'a ko'nglum qushi,
To'lg'anib jismim, ko'zumdin uchmish uyqu kechalar.
Qayda bo'lsun uyqukim, oqizmish uyqu xaylini,
Tinmayin oqqan sirishkim qonidin su kechalar.
Har ne nav' o'lsa o'tar kunduz ishi, lekin bo'lur
Hajr dardidin xarob ahvolim asru kechalar.
Tiya shomim shiddatin, ko'rgilkn, charxu subhdin,
Holima gah yig'lag'udur, goh kulgu kechalar.
Subhdek sof istasang ko'nglungni, andin charxdek

Tiyralik chirkini siymin ashk ila yu(v) kechalar.
Ey Navoiy, charx yanglig' istar o'lsang subhi vasl,
Tongg'acha ashk axtarin to'kmay bo'lurmu kechalar?

197

Donayi ashkimki yog'mog'lig' bila afsonadur,
Tuxmi mehrin ekmak uchun ham yog'in, ham donadur,
Ishqi komil bo'lsa, ma'shuq arg'uvon xad bo'lmasun,
Kahrabo sham'ig'a har kah barg bir parvonadur.
Shishadek ko'nglumki to'lmish bodayi hajring bila,
Go'yyokim o'lmagim uchun to'la paymonadur.
Ishq atfoli ko'rub kog'azda Majnun suratin,
Qildilar g'avg'o gumon aylabki bu devonadur.
Vasldin qolg'an buzug' ko'ngdumni, ey hajr, asrakim,
Ganj aro yillar nihoniy asrag'on vayronadur.
Dahrning begonavash zolig'a bo'lma oshno,
Kim seni to oshno etti o'zi begonadur.
Ul sanam ko'yida kunduz gum kecha soyir ko'ngul,
Shapparedurkim, anga kunduz maqar butxonadur.
Ey Navoiy, mujibi sargashtalik ermish junun,
Ichgali bu mayni har soat boshim aylonadur.

198

Lolagun to'n ichra, yo rab, ul g'azoli Chin erur
Yo ko'zumnung mardumi qon yosh ila rangin erur.
Bilmon, oyokim, shafaq ichra erur zarrin g'azol
Lolagun to'n ichra yoxud ul g'azoli Chin erur?
Aylamish guldasta band sun' to'nu jismini,
San'atikim, arg'uvon bargi aro nasrin erur.
Qadmudur bu yo erur shingarf ila yozg'on alif,
Belmu yo toreki, la'l ichra anga taskin erur.
Ko'nglum ichra soldi ul to'n aks yoxud bo'ldi qon,
Xalq ko'nglin qon etarga, vah, bu ne oyin erur?
Bir qadah gulgun may, ey soqiy, to'la tutkim, ko'ngul
Ul buti gulgunqabo bedodidin g'amgin erur.
Ey Navoiy, qatl uchun gar xud qizil to'n kiydi yor,
Basdur ul to'n rangi, ne muhtoji qatlu kin erur?
Dema tog'u lola dahr ichra — ajal qaplani bil,
Kim kiyiklar qonidin boshdin-ayog' rangin erur.

199

Kunduz ul xurshidi raxshondin ko'zumda yosh erur,
Kecha holim zulfi savdosi bila chirmosh erur.
Olmag'on din naqdi birla yiqmag'on mehrob yo'q,
Ey musulmonlar, ne kofir ko'z, mufattin qosh erur?

Chok ko'ksundin ichimga solib ul oy ko'nglidek
Asraramkim, ham ul-o'q boshimg'a urg'on tosh erur.
Rahm emas, berahmliqdur surmasang boshimg'a raxsh
Kim bu ko'p qatla oning pomoli bo'lg'on bosh erur.
Ishqi sirrin necha ko'nglum ichra pinhon asrasam,
Ham ko'ngul o'ti zabona chekkach elga fosh erur.
Qaysi gul bazmiki suvg'a, yo'qsa yelga bormadi,
Bu chamanda to bulut saqqo, sabo farrosh erur.
Masjid ichra istamang zuhdu riyo ahli aro,
Kim Navoiy dayr ichinda doxili avbosh erur.

200

Qoshing avji malohatning yangi tuqqan hilolidur,
Qading naxli latofat bog'ining navras niholidur.
Fido jonim qading naxligakim, garchi erur navras,
Vale andomu ra'noliqda haddi i'tidolidur.
Nazokat gulshanida toza gulbun qomating shibhi,
Oning tab'ida muzmar g'uncha yo'q og'zing misolidur.
Chuchuk lafzing Masihoning tufuliyatdag'i nutqi,
Beling jonbaxshliqta ko'ngliga kirgan xayolidur.
Ne tong, ko'nglum agar majruh o'lub, qon borsa zaxmidin,
Ki uzgan g'unchadek bir tiflvashning poymolidur.
Yuru, ey Xizrikim, hayvon suyidur zahr agar ichsam,
Bu damkim, jomim ul sho'x itlari sing'on safolidur.
Xalo mavjud emas suv zarfidin chiqqach havo to'ldi,
Havoyiy ishqdin mamludur o'zdin kimki xolidur.
Navoiy ashkidek ul sho'x agar tinmas, ajab ermas,
Qilurlar po'ya yoshlar to yugurmak ehtimolidur.
Fano dayrin tilarmen men, vale uchmog'ni zohidkim,
Mening komim qadah durdi, aning kavsar zulolidur.

201

Maydin ayru gul emas go'yo erur gulgun harir,
Kim kesib gul hay'ati birla sepibturlar abir.
Bazm emas bog' ichra maysizkim, hunarvar ilgidin
Bo'ldi rangin mum har qolab bnla hay'atpazir.
To qizitmaydur qulog'in may guli yakson erur,
Bulbul og'zidin safiru bog' eshigidin sarir.
Soqiyo, jonimg'a yettim tavbadin, joning uchun
Bo'l manga bir lab-balab paymona birla dastgir.
Bodayekim, yetgach og'zimg'a, chiqarg'ay nash'asi
Taqqiyu islomu aqlu zuhd jonidin nafir.
To bo'lub rasvo yana bir jom uchun, mug' ko'yida
Har zamon o'zumni kofirlarg'a qilg'aymen asir.

Ey Navoiy, ma'siyat uzrida o'lsang yaxshiroq,
Zuhd ujbidin mukaddar bo'lg'ucha lavhi zamir.

202

Ul o'tlug' chehrag'a zarbaft xil'at ne yaroshibdur,
Magar xil'atqa ul yuz lam'asidin o't tutoshibdur.
Falakning borgohig'a ko'moch o'lmish quyosh jirmi,
Anga ohim sutundek dudi mundoqkim uloshibdur.
Maloyik qushlari g'am shomi qo'zg'almoq, tong ermaskim,
Yetibdur ko'kka yuz ohim xadangi, balki oshibdur.
Balo dashti aro yuz ming o'luktur, onda qotil ishq
Xirad mag'lub xayli birla go'yokim savoshibdur.
Labingdin jon topay deb, ko'p talashti hajr aro ko'nglum,
Ular holatda ul bemordekkim jon taloshibdur.
Qadahg'a boda taryokini quy toshquncha, ey soqiy,
Ki g'am zahri bila jomim to'lubdur, balki toshibdur.
Navoiy gar labi yodi bila qon yutdi, jon tutdi,
Tabibo, bilki, bu sharbat anga behad yaroshibdur.

203

Markab ermaskim, sabo maydonda gardangez erur,
Rokib ermas, bargi guldurkim, sabodin tez erur.
Tashladi har yon ulus jonini sargardon qilib,
Girdbodi fitna go'yokim g'uborangez erur.
Na'l emas, ravshan hiloli el ko'zin yorutqali,
Po'yada har sori shabrangiga dastovez erur.
Rokibu markab yuzu a'zosidin termu oqar,
Yo bulut durbor o'lub, xurshid anjumrez erur.
Bodayi gulgun keturkim, shomi hijron men kibi,
Yuz tuman Farhodni past aylagan Shabdez erur.
Oshuqub, terlab ilojimg'a yetishting, ey Masih,
Ne ajab, gar sharbati la'ling gulobomez erur.
Gar yana mast otlanib ko'nglakcha javlon qilmadi,
Bas, quloq sol shahr sorikim, ne rustoxez erur.
Hiyla ojizliqdin aylar oshiq, angla, ey ko'ngul,
Kim zabunroq ishq aro Farhoddin Parvez erur.
Ey Navoiy, yor agar mayxoradur, yuz qatla shukr,
Kim emassen porsovu xasta, ne parhez erur?

204

Bordi ulkim, sendin ayrilg'ay ko'ngul to joni bor,
Javrunga qo'y dum ko'ngul, qil onchakim, imkoni bor.
Ey Masihim, men qatili ishqmen, tirguz meni,
Bir nafas, dedim qabul etkim, nafasning joni bor.
Novaking yetgach, iki nov ochti ashkim suyidin,

Go'yi ul novakning ikki novliq paykoni bor.
Xozini jannat seni uchg' gulikim bas manga,
Buki har yon tiyg'ining jismimda tomg'on qoni bor.
Yorsa ko'ksumni, fig'on zohir qilur jon rishtasi,
Ko'nglak o'lsa chok, uzulgan torning afg'oni bor.
Jon qushi uchqach, tuz etti jism uyin seli fano,
Ey humoyunfol o'shul chug'zeki, bir vayroni bor.
Shayxu bir bodomu qon yutmoqki, piri dayrning
Nuql ila maydin fano ahlig'a ko'p ehsoni bor.
Dahr sho'xi makrig'a berma ko'ngul, yo'l bargin et,
Sen kibi har go'shada nevchunki yuz mehmoni bor.
La'li hajrida Navoiy qoni qaynar demangiz,
Yangi maydek ruhidurkim, nolayi pinhoni bor.

206

Soqiyo, day shiddatidin aqlu his betob erur,
Chorasi jomi bilurin ichra la'li nob erur.
Tiyinu qoqimni rokib sho'xdar o'z egnidin
Tob birla yuzga chekkandin ko'ngul betob erur.
Ishqdin, yo'qkim sovug'din otashin gul istabon,
Topmog'ondin bulbul a'zosida par sinjob erur.
Siyim o'tdin suv bo'lur, yeldin ajoyibdur bukim,
Titramakdin siymbarlar jismi chun siymob erur.
To'lun oy ermas, tun oqshomkim quyoshning chashmasi
Muz to'ngubturkim, ziyosi tiyra chun mahtob erur.
Siymdin bahman chaman Qofini to zol ayladi,
Qushlar ul siym ostida simurg'dek noyob erur.
Ey xush ulkim, la'lgun may ich debon taklif uchun,
Ilgi bir zarrin kamarning bo'ynig'a qullob erur.
Kishu o'rmak qaydidin o't, ayshni favt etmakim,
Kish qaroroq tulku o'rmak yupqaroq moshob erur.
Ey Navoiy, gar muhayyo topmasang asbobi aysh,
G'am yema, shah qullug'i yuz aysh uchun asbob erur.
Ul sarafrozeki, oliy dargahining hay'ati
Barcha sarkashlarga bosh qo'ymoq uchun mehrob erur.

207

Tovushkim uy toshidin kelsa, dermen bag'ri toshimdur,
Eshikdin soya kirgach, sog'inurmenkim quyoshimdur.
Ichinda tog'ning qon, toshida yuz ming balo toshi,
Oning toshu ichi mutlaq degaysen ichu toshimdur.
Emastur gardu go'y ul sho'x maydonida, go'yokim
Biri farsuda jismimdur, biri sargashta boshimdur.
Sirishkimni jigar pargolasi bil, dog'i ko'z nuri,

Ko'ngul sirrini, vahkim, zohir etgan ushbu yoshimdur.
Demay, past o'ldi afg'onim yelidin naxli ayshimkim,
Bu naxlim arrasi muhlik fig'on ichra xaroshimdur.
Urarmen yerga boshimni g'amingdin jon taloshurda,
Firoqing xayli birla ul urushum, bu taloshimdur.
Yomon holimg'a hayrat qilmang, ey Farhod ila Majnun,
Bukun siz mehmonsizkim, tarab birla maoshimdur.
Falak qasri bila kavn muttakosidin demang so'z kim,
Fano dayri makonim, faqr tufrog'i faroshimdur.
Dedimkim: «Tushta mehrob ichra ko'rdum kofiri maste»,
Dedi: «Ko'rgil, Navoiy, ko'z ochibkim, ko'zu qoshimdur».

208

Xasta ko'nglum o'rtanur go'yo sevar jonim borur,
Yig'lag'um kelur, magar gulbargi xandonim borur.
Ul quyosh hajrindakim jonimni o'rtar g'am tuni,
Sham' yanglig', ne ajab, gar durri g'altonim borur.
Nil ila har yon alif ko'ksumga qozg'an, vah, ne sud,
Kim alifdek qad bila sarvi xiromonim borur.
Evrulub boshig'a, ruxsoridin o'rtan, ey ko'ngul,
Kuygucha hajrinda chun sham'i shabistonim borur.
Men xud o'lgum, shukrkim, ul ham bora olg'usi yo'q,
Tiyg'i hajri zaxmidin bu nav'kim qonim borur.
Rozi o'ldumkim, ajal bo'g'zumni bo'qqaykim, nedin
Men qolib mahjur anga har lahza afg'onim borur.
Ne namoz o'lg'ayki, o'zni ko'rguzub jam' ichra jam',
Yuz parishonlig' sari tab'i parishonim borur.
Ey Navoiy, shu'laliq joning ovuchlab, boshla yo'l,
Kechqurun chun otlanib ul mast mehmonim borur.

209

Ne lo'livashdur ul qotil, ki qon to'kmakkadur yaksar,
Qiyo boqmoqlari — poki, itik mujgonlari — nishtar.
Yuzidinkim xijildur gul, parishon har taraf kokul
Sochib gulbarg uza sunbul, to'kub kofur uza anbar.
Yugurmaklikda har gunbad, ki sekrrer ul mahi gulxad,
Guli mehr oldorar behad, uyolur gunbaza axzar.
Chu la'b asbobini tuzdi, salomat rishtasin uzdi,
Qamardek hola ko'rguzdi, uzori davridin chamber.
Libosi nozi chaspondur, gahi tuz qaddi chavgondur,
Zamone go'yi g'altondur, zihi chobuk, zihi dilbar.
Boshig'a sim o'lub parron, tushub girdig'a anjumson,
Tulu' etkan kibi har yon qamar atrofida axtar.
To'kub qon neshi g'am birla, ochib maydon sitam birla,

Olib tablu alam birla ko'ngullar kishvarin yaksar.
Junun sham'in qilib ravshan, ko'ngulga telbalikdur fan,
Paridek bo'lg'ali parranda ul sho'xi pari paykar.
Navoiy bo'ldi lo'livash, ki kelmish anga lo'li xash,
Qani bir jomi lo'likash, ki lo'li tutsa bir sog'ar.
Tama' qilma falakdin kom, kim xanjar qilur oshom
Yangi oy shaklidan har shom ul lo'liyi bozigar.

210

Chun meni majnun boshin atfol toshi sindurur,
Oh o'ti jo'lida sochimdin anga kiz kuydurur.
Ahli dillar, chehra ochdi yor, ochmang diydakim,
Har kishi ul yuzga ko'z oldurdi — ko'nglin oldurur.
Ko'rgach ul yuzni boshimg'a urdi yuz tiyg'i balo,
Ko'rki, chiqqur ko'z boshimg'a ne balolar keltirur?!
Ko'zda asrabmen bag'ir qonin, tilar bo'lsang hino,
Surtsam ko'zni ayog'ingg'a hamul dam bilgurur.
Bul'ajabliqlar jununum ichra ko'rkim, xalqin
Ishq bir dam yig'latur holimg'a, bir dam kuldurur.
Navbahori husnidan topma firib, ey sho'xkim,
Charx davri navbahor o'tmay xazonin yetkurur.
Ey Navoiy, hajr anduhida mast o'l zinhor,
Kim ko'nguldin g'amni birdam zoyil etgan maydurur.

211

Otashin gul bargidin xil'atki jononimdadur,
Xil'at ermas, ul bir o'tdurkim, mening jonimdadur.
Otashin la'ledururkim, anda muzmar bo'ldi jon,
Otashin gul bargidan xil'atki jononimdadur.
Jon qushi xunobidin tutmish malohat naxli rang,
Yo libosi lolagun sarvi xiromonimdadur.
Qatl biymidur, tarahhumning dog'i ummedi bor,
Bu libosi olkim ul nomusulmonimdadur.
Vasl shomi kuymagan parvona shoyad qolmag'ay,
Bu shafaqgun hullakim sham'i shabistonimdadur.
Tutmasun gul suhbatidin sarv o'zin ko'p sarfarozi,
Ey sabokim, ul to'ni gulgun mening yonimdadur.
Soqiyo, gulrang may solib ketur paymonakim,
Zuhd biymidin xalal faqr ichra paymonimdadur.
Ey Navoiy, istama jon bulbulin har guldakim,
Ul to'ni gulgun, labi gulbargi xandonimdadur.

212

Sham' ul oy hajrida har tun kuymagim ogohidur,
Dudi ermaskim, mening holimg'a o'tluq ohidur.

Chiqti jon, rozi emon ko'yungga borg'ay, negakim
Har qayon azm etsa, dardu g'am aning hamrohidor.
Gar samanding gardidin qolmon, ne tongkim, bordur ul
Kahraboyekim, bu xasdek jism bargi kohidor.
Bir mahi xirgahnishin ko'nglumni olmish, ey rafiq,
Yo'q ajab, gar xasta ko'nglum nolasi xirgohidor.
Yor ko'ngli istamish ko'nglumga surmak tiyg'i kin,
Har ne dilxohi oning — men xastaning dilxohidor.
Misri izzat istagan zindoni g'amdin qochmakim,
Mohi Kan'on taxtig'a bois mazallat chohidor.
Ey Navoiy, men xud asrabmen g'ami ishqin nihon,
Aylagan zohir ko'ngulning nolayi gah-gohidor.

213

Savsaniy to'n birla ul qad savsani ozod erur,
Yo binafsha bargidin zeb aylagan shamshod erur.
Olloh-olloh, bilmon ul qadniki, savsan bargidin
Zeblik shamshod erur yo savsani ozod erur?
Vah, ne sarvedurki, to xil'at kiyibtur savsanin,
Chok o'lub gul xil'ati, bulbul ishi faryod erur.
Savsanu sarve agar yo'qtur, damimdin bog' aro
O'rtanibon sarvu savsan hullasi barbod erur.
Ayni iffatdin o'shul pokiza gavhar jismida
Xil'at ermaskim, binafsh etgan kibi po'lod erur
Shomi g'am ko'nglum uzoru hullasin yod aylabon,
Mehr o'ti har yon binafsh etgan bulutdin shod erur
Qozg'ali g'am Besutun tog'in Navoiy ilgida,
Vahki, savsan bargi ermas, teshayi Farhod erur.
Yuz tili bo'lsa, dam urmoq shart emas ozodadin,
Ey ko'ngul, savsan tilidin bizga bu irshod erur.

214

Orazing xurshidu og'zing zarradin timsol erur,
Zarra uzra nuqta yanglig' og'zing uzra xol erur.
Kokulungdur mushku ustida girih mushk uzra «mim»,
Qomating shamshodu zulf ostida tushgan «dol» erur.
Qoshu qaddu zulfidin payvasta to na'lu alif
Tanda kestim, noladin ozurda jismim nol erur.
Chun dedim, xoling bila ko'z mardumining holi bor,
Dedi ulkim: xol deysen, nuqtasiz ham hol erur.
Nukta der holatda tor og'zingni ko'rguzgan labing
Go'yiyo zanbur neshidin teshilgan bol erur.
Durdakashmen piri dayr ollida maqbul o'lg'ali,
Davlat ahlining qabuli, ko'rki, ne iqbol erur.

Soqiyo, gar davr ta'jilin ko'rub qon yig'lamas,
Bas, Navoiydek surohiy ashki nevcun ol erur?

215

Menda bir o'tdurki, gar dam ursam aflok o'rtanur,
Asrasam ko'nglumda, jonu jismi g'amnok o'rtanur.
Mehr emas ohnm o'tidin ko'kka yetmish bir sharar,
Ayb emastur gar desam, dam ursam, aflok o'rtanur.
Bas tanim o'rtarga qonlig' novaking, hijronni qo'y,
Barq ne hojat, bir uchqun birla xoshok o'rtanur.
Sham' o'ti mohiyatin anglay degan parvonadek
Orazing mehrini fahm aylarda idrok o'rtanur.
Ishq aro ko'nglum necha tolpinsa ortar shu'lasi,
O'tqa tushgan telba qilg'on soyi topok o'rtanur.
Ashk yub jismim kuduratdin, qurutmish oh o'ti,
Lam'aye tushgach uzoring barqidin pok o'rtanur.
Ey Navoiy, chun rutabdek otashin la'li aro
Xasta ko'nglum tushti, tong yo'q, gar bo'lub chok o'rtanur.

216

Birov g'ami yana ko'nglumga qo'zg'olon soladur,
Birov demayki, bu oshubni falon soladur.
Necha yaqin bo'ladur ul og'iz yo'qi, lekin
Takallumi yana ko'nglum aro gumon soladur.
Taajjub aylamangiz daf'a-daf'a faryodim,
Ki shavq ko'ngluma yodin zamon-zamon soladur.
Rafiqilar, bilingizkim, musofirim yodi
Boshimg'a har nafase tarki xonumon soladur.
Desam, shikib bila o'zni zabt aylay, ishq
Yana bu shu'lani ko'nglumga nogahon soladur.
Ne nav' bulbuli zor etmasun fig'onki, sipehr
Bu gulshan ichra bahor o'lmayin xazon soladur.
Navoiy o'lsa, ko'hanpiru kuysa, ayb etmang,
Ki mundoq o't anga bir sho'xi navjuvon soladur.

217

Hayot bog'ida to sarvu lola bo'lg'usidur,
Mening mumiddi hayotim piyola bo'lg'usidur.
Surohiy o'lg'usndur manga siymtan mahbub,
Boshida qil anga mushkin kulola bo'lg'usidur.
Hayot gulshani mug' kulbasiyu mug'bachaning
Yuziyu qaddi manga sarvu lola bo'lg'usidur.
Ne ayb, bazmim ichinda hazin fig'onki, surud,
Angaki qon yutar, albatta, nola bo'lg'usidur.
Qadahki, holima qon yig'lar, emdi ohimdin

Sirishki qatrasi gulrang jola bo'lg'usidur,
Deding fano nedurur, muxtasar deyin: o'lmak,
Ki sharhini tilasang, yuz risola bo'lg'usidur.
Qachon may ichra yuzung aksi tushsa, ey soqiy,
Piyola davri o'shul oyg'a hola bo'lg'usidur.
Navoiy, istama kavsar mayini zuhd bila,
Ki boda ichkuchi elga havola bo'lg'usidur.

218

Bargi nay to'n ichida nol kibi beli nihondur,
Qalami fo'ta qamish bandiddek ustida ayokdur.
Ayladim tarh vafo qasrini ko'ksun uza, ko'rkim,
Na'llar tarhida ayvonlaridin yerda nishondur.
Zulfi hijronida mundog'ki tanim har sori sanchar,
Raglarim jism aro qatlimg'a magar necha yilondur
Chug'z vayrona aro angladi go'yoki o'larmen,
Motaming'a ishi har lahza g'aribona fig'ondur.
O'qung og'zida qizil tus emas ko'nglum arokim,
Tong emas, og'zi qizil bo'lsa, g'izo chun anga qondur
Hullayi toat etar do'zax o'tin daf', yo'q ersa,
Ul haroratqa ne daf', kafaning' garchi katondur.
Voizekim, o'zi qilmas amalu elga berur pand,
Gar emas uyquda, bas munchaki der, ne hazayondur?!
Xas kibi tushti Navoiy may uza, g'am neta olg'ay,
Xossaknm, anga hubob uyi kibi dori amondur.

219

Har kishikim, bir so'z ul badmehrdin taqriri bor.
Holatimning tokim ul taqrir etar tag'yiri bor.
Muhtariz bo'l shu'layi ohimdin, ey gul xirmani,
Kim choqin xirmong'a tushganning ajab ta'siri bor.
Ko'ngluma yo'q chora o'rtanmakdin o'zga ishq aro,
G'ayri kuymak mo'ring o't ichra ne tadbiri bor?
Hinduyi zulfikim, ul yuz taxti farmonidadur,
Joduyedurkim, anga go'yo pari tasxiri bor.
Sabzayi xatting erur har sori zulfung toridin
Xatti zangoriyki, mushki nob ila tahriri bor.
Faqr dashti ne qotiq yo'ldurki, solik har necha
Qilsa diqqat birla haq amrin ado, taqsiri bor.
Gar Navoiy jon berib, ul zulfning bir torini
Olsa, ayb etmangki, bu savdo aro tavgiri bor.

220

Orazing ko'zgusimu ter kasratidin sudadur?
Yohud ul oraz suyining aksimu ko'zgudadur?

Dema ayni nozdin ul ko'z ochilmaydurki, bor
Kofirekim mastliq ifrotidin uyqudadur.
Topmog'im o'zni mahol o'lmish firoqing shomikim,
Tob arodur xasta jismu tob ul gisudadur.
Sen urarsen novaku ko'ksum shikofidin ko'ngul
Ko'rgali kelmish, xato qilmaki, xush qopudadur.
Sajda qilmoq ne tafovut Ka'ba yohud butg'akim,
Qoshi mehrobi qayon qilsam sujud o'trudadur.
O'lmagimdin zulfunga go'yo parishonlig' yetib,
Motam ahlidek quyi solib boshin qayg'udadur.
Nuh umriyu Sulaymon mulkiga yo'qtur baqo,
Ich, Navoiy, bodakim, olam g'ami behudadur.

221

Bu toza tugankim g'amidin ko'nglum arodur,
Ko'nglum qushi g'am dashti aro bag'ri qarodur.
Jismim aro paykoning emas har sori, go'yo
Har go'shada yomg'ur suyi g'am tog'i arodur.
To bog'i halokimda ne gullarki ochilg'ay,
Zaxmimdag'i qon suv kibi tinmayki borodur.
Jonimni chiqarmoqqa agar yo'l yasamas ishq,
G'am tiyg'i nedin har sori ko'ksumni yorodur?
G'am shomi demang subhki ko'k sham'in o'churgan,
Ashkim suvidur ulki, yiroqtin oqarodur.
Kir vodiysi ishq ichra yengilrakki, bu yo'lda
O'zluk yukini tashlamag'on asru horodur.
Mayxona Navoiyg'avu zohidg'a iki kavn,
Kim anga g'araz ikki sarodin bu sarodur.

222

Beliyu og'zi ko'rar-ko'rmasda chun pinhon erur,
Bas, muni o'pmak, oni quchmoq qachon imkon erur?
Men dog'i dey belinu og'zinki ko'rdum-ko'rmadim,
Yo'q tamannolarni topqon-topmog'ton yakson erur.
Bevafolar qaddu mujgonini ko'p qilmang xayol,
Kim biri tuz o'qdurur, bu bir itik paykon erur
Ishvagarlar lablari qasdig'a jondin kechmangiz,
Negakim o'z qasdi joni qilg'on el nodon erur.
Tunu kun deb istamang har lahza zulfu yuzlarin,
Kim bu bir dudi balo, ul shu'layi hijron erur.
No'sh emastur dahr bazmida gazakkim neshdur,
May demakim, sog'ari davron ichinda qon erur.
Ey Navoiy, bu g'arib ishlarga taklif aylading,
Bizgadur bisyor mushkul, gar sanga oson erur.

223

Yuzi gulchehra soqiyning tarab hukmig'a tug'rodur,
Yuzinda may guli ul yorlig' uzra ol tamg'odur.
Labi la'li halokimen, agarchi jonfizoliqda
Masiho birla ul go'yo o'luk birla Masihodur.
Damim dudi xirad ahlin qilur har lahza savdoyi,
Dimog'imda, ko'rung, ul zulf mushkidin ne savdodur?!
Sinonin ko'ksuna to tikti ul chobuk, bu xam qaddim
Hamono g'am sipohi qalbida ul o'q uchun yodur.
Labing aksi ko'zum- sho'robasi bahrida go'yokim
Chuchuk suvdurki, atrofida oning talx daryodur.
Jahonni chun ko'zumga hajr shomi aylamish tiyra,
Ne sud andin mangakim, vasl subhi olamorodur.
Boshim qush oshyoni, tan junun torojidin uryon,
Ne tong, yoshlar yugurmak har tarafdinkim, tamoshodur!
Fidosi naqdi islomimki, mug' dayridag'i soqiy
Ulus qonin to'kardin vahm qilmas, garchi tarsodur.
Navoiy, dayr piri go'yyokim shahr shayxig'a
Fano jomi ichurdikim, xarobot ichra g'avg'odur.

224

Dud yanglig' dema ko'nglum ohi dardoludidur,
Kim ko'ngul uzra tугan qo'yg'an fatilam dudidur.
Abri hasrat yomg'iriyu tiyrboroni fano
Kisvati mavtu halokim turfa toru pudidur.
Dard naqshin qildi har dog'im uza sultoni husn,
Ul diramlarning bu go'yo sikkayi behbudidur.
Ishq savdosida jonimg'a ziyondur, demakim,
Har kishi mundoq ziyon ishq ichra qilsa, sudidur.
Xo'blar ko'yida istig'no yelidin har g'ubor,
Kim qo'par bir notavonning jismi g'amfarsudidur.
Javhari jonim olib, tut jur'aye, ey mug'bacha,
Kim bu naqd ahli fanoning budiya nobudidur.
To Navoiy bo'lsa mug' dayrida mastu jomachok,
Kim tiriklikdin bu sultonliq aning maqsudidur.

225

Sochbog'ingdin chiqqon, oyo, sunbuli purchinmudur?
Yo terisin solg'on ikki af'iyi mushkinmudur?
Iffatingdindurmukim me'jar yuziga tushti chin,
Yoxud anda zeb uchui mashshota solg'on chinmudur?
No'shxand etganda la'lingdin ko'runmishmu tishing,
Anglamon, yoxud asal ichra yozilg'on «sin»mudur?
Sunbulin ko'rgach, ko'zum bo'ldi qarong'u, ey sabo,

Sochi mundog' tiyra yoxud sochbog'i ephinmudur?
Chiqsa aqdingdin arusi dahr, bergil naqdi jon,
Demagilkim, xunbahodur ushbu yo kobinmudur?
Dahr zolin gar desam Farhodkush, ayb etmangiz,
Gar emas Farhokush, oxir dengiz, Shirinmudur?
Shavq o'ti topqach sukun dersenki, ishq i tarkin et,
Ey Navoiy, bir nafas bu shu'lag'a taskinmudur?

226

Orazing ko'zgusida xat sabzadurkim suda bor,
Yo magar zangor suv ta'siridin ko'zguda bor.
O'qlaring paykon bila har yon quruq jismimdadur,
Shoxlar uzra ko'ngullardekki ul nojuda bor.
Zahri hajrin qildi daf' ul ko'z qarosi, vah, bu nav'
Qayda bergay xosiyat pozahrkim ohuda bor.
Bordurur mehrob turg'och butg'a qilg'ondek sujud,
Sajda qilsam qiblag'a to qoshlaring qorshuda bor.
Zulf aro xoling agar din qasdi aylar, ne ajab,
Muncha kofirlik' ragi, vah, qaysi bir hinduda bor?
Ishq vodiysin xatardur ilm ila qat' aylamak,
Solik ersang tashla ma'lumungniyu osuda bor.
Yuzin istarsen, Navoiy, qochma zulfi fikridin,
Kim sen istar ayshning ummidi bu qayg'uda bor.

227

Orazing husnun fuzun qilg'on hiloliy qosh erur,
Yoxud ul yuz sham'ini yorutqali minqosh erur.
Ko'z yoshim durri yatimin mahrami ishq aylamon,
Har nechakim pok gavhardur, va lekin yosh erur.
Oncha yog'durdi balo toshin tanimg'a ishqkim,
Yuz ming el ishq ahli gar ko'ksiga ursa tosh erur.
Xo'blar la'li xayolotin pishirmakdur ishim,
Shu'laliq ko'nglum bu sogarlarg'a go'yo dosh erur.
Qoldi avval tog' aro Farhodu Majnun dasht aro,
Ishq yo'linda manga ikki ajab yo'ldosh erur.
Ul Masihafos tarso saydidur ko'nglum qushi,
Kim malak dayri ravoqi kunjida xuffosh erur.
Chun og'iz ochti Navoiy ko'ngli har yon zaxmidin,
Ne ajab, gar yoshurun dardi el ichra fosh erur.

228

Netib tuz etay qadkim — jismimda shikanlardur,
Naylab tuz uray damkim — bag'rimda tikanlardur.
Tirnog' ila xatlarkim ruxsorim uza chektim,
Yuz bog'ida gullardin har sori chamanlardur.

Yuz yoptiyu jon oldi, ochqanda ravon oldi,
O'lturgali oshiqni, bilmon, bu ne fanlardur.
Zulfungda tugun ermas, ko'yungda g'ubor ermas,
Aftoda ko'ngullardur, farsuda badanlardur.
Yuz ahd ila mahvashlar ko'nglumn olib, emdi
Qatl ayladilar, asru badahd ekanlardur.
Mayxonada har sori bir mastki bosh qo'ymish,
Kirpichlari go'yokim jonlarg'a vatanlardur.
Jismida Navoiyning yuz momuq ila marham,
Bir necha o'qung zaxmi bir necha tuganlardur.

229

Ko'ngul eviga g'amu g'ussa selidin ne qusur,
Ki boda loyi bila qilmisham oni ma'mur.
Biravni mumkin emas tiyra aylamak qayg'u,
Ki solmish o'lg'ay anga jomi boda lam'asi nur.
Xush ul mayeki, emastur safovu lavn ichra,
Tamug' o'ti bila jannat suyig'a ul maqdur.
Desam: bu o't kul etar g'ussa xirmanin — ne ajab?
Desam: bu so'z tuzatur fikr qasrini — ne qusur?
Jahon g'amiyu uzum bodasi gumon qilmang,
Ki zohir ahlig'a bu ma'ni etti buyla zuhur.
Valek ahli haqiqatg'a may erur vahdat,
G'am ushbu kasrat erurkim, qilur ko'ngulga xutur.
Ichilsa soqiyi tavfiq ilgidin ul may,
Ko'ngul bu g'amdin emas, shubhakim bo'lur mahjur.
Manga bu may bila bir jom keltur, ey soqiy,
Ki ko'nglum ul g'am aro bo'lmish asru ko'p ranjur.
Malomat ahlig'a, ey piri dayr, ayog' tutsang,
Bu nav' qo'yma Navoiyni bir yo'li mastur.

230

Ne ajab, har yon meni majnun boshida yoralar,
Baski yog'di ustiga atfol elidin xoralar.
Orazing atrofida guldur ko'rungan, ey pari,
Yo qamar davrida saf tortibdudur sayyoralar?
Har quyun go'yoki bir sargashta oshiq gardidur,
Baski, tufrog' o'ldi ishqing dashtida ovvoralar.
Anglakim, ahbobni kulbamda mehmon etmisham,
Itlari og'zida gar ko'rsang bag'irdin poralar.
Anda Majnun, men buyon Layli, sen etgach ijtimoi':
Bir taraf devonalar, bir yon pari ruxsoralar.
Xonaqah vaqfi suyin ichmaslar, ey shayx, anlag'il,
Gar xumor o'lsa fano dayridag'i mayxoralar.

Ey Navoiy, ishq aro o'lmakdin o'zga chora yo'q,
Bas, g'alat bo'lg'ay demak ushshoqni bechoralar.

231

Boshtin-ayog' yalang tanim uzrakim toza dog' erur,
Husnungg'a qilg'ali nazar har biri bir qarog' erur.
Ishq gadolari degay ko'nglak erur muraqqa'yim,
Toza tugan nishonidin har sori baski dog' erur.
Zaxmlarim fatilasi jon o'tidin tutashqali
Tiyra ko'ngulg'a dardu g'am bazmi uchun charog' erur.
Ko'hi balodurur tanim, chashmasi ko'zki, qon to'kar,
Tong yo'q, agar bu tog' uza qon oqizur bulog' erur.
Xurdasidin ichinda o't g'uncha emaski bog' aro,
Har sori ishqing o'tidin bir qizig'on dumog' erur.
Zohidu uchmog'u tomug' biymi bila ummiddekim,
Ahli fanog'a mosivalloh g'amidin farog' erur.
Dayrda ko'r Navoiyni mug'bachalar g'amidakim,
Egnida chok xirqavu ilgida bir ayog' erur.

232

Yuzungda zarvaraq har yonki lutfi benihoyatdur,
Jamoling mushafida har biri go'yo bir oyatdur.
Sochingda zarfishon chehrang zalolat shomida har yon
Tajallo mash'alidin yorug'on sham'i hidoyatdur.
Yuzungda nil xoli ravza ichra nilufar shibhi,
Binafsha gulshan ichra yuzda nilingdin kinoyatdur.
Ko'ngul saydig'a ochma sunbulung domin, yuz ochg'ilkim,
Gul-o'q ochilsa, qayd etmakka bulbulni kifoyatdur.
El ichra ko'pdurur afsona Layli husnidin, lekin
Sening husnungg'a tashbih etmak oni ne hikoyatdur?
Ko'ngul qonin ko'p ul xunxora ko'z ichti, emas, go'yo
Yuzung gulgunadin gulgunkim, ul qondin siroyatdur.
Dema, tush vaqti ul yuz kundan ortuqtur, muni ko'rgil,
Kim ul yondin nihoyat bo'lsa, bu yondin bidoyatdur.
Erur bedod borinda tarahhum do'stdii, yuz hayf
Angakim, shukr borinda ishi doim shikoyatdur.
Navoiyg'a ko'ngul berdingki, jonin olg'asen bir kun,
Erur o'z naf'i shahdin gar raiyatg'a rioyatdur.

233

Jahoni buqalamun ichra tushmish elga gudoz,
Magarki tosig'a o't yoqti charxi shu'badaboz.
Bu turfaroqki, munungdek tomug' aro tushmish
Samuru qoqim uchun olam ahlig'a taku toz.
Ne ko'kka chiqmoq erur dolboyu o'tog'a bila,

Ki bolu par bu esa, mumkin ermas ul parvoz.
Ne garmlig'ni qo'yar, ne fusrdalig'ni bashar,
Nechaki kuyub erir o'tu muz kibi qishu yoz.
Falak arusida yo'q mehru dilrabolig' ko'p,
Nechukki husnu jamol ahlig'a vafo bila noz.
Egilib o'psa yer ahli g'urur hurmat uchun,
Shabih erur anga mutlaqki mast qilsa namoz.
Xush ul jaridaki, bir nav' qilsa sayru suluk,
Ki soya hamqadam o'lsa anga kamar hamroz.
Navo agar tilasang, tut qiroqki, egri bami
Ne ko'p taponcha yeru ne biyik chekar ovoz.
Navoiy, yor ila bo'lkim, budur haram vasli,
Maqoming o'lsa Ajam yo Iroq yoki Hijoz.

234

Rafiqlar, meni mahzun nechuk bo'lay g'amsiz?
Ki ko'nglum ermas alamsiz, ko'zum emas namsiz.
Sinuq ko'ngulda chu yo'q shodlig', sog'inurmen,
Ki yo'qturur bori olamda bir ko'ngul g'amsiz.
Demangki, hajrda may hamdam o'lsa g'am kam o'lur,
Ki hamdurur dam emas boda yoru hamdamsiz.
Xush ulki, yor firoqiyu yo ko'ngil g'amidin
Tamom umrida bir lahza erdi motamsiz.
Ko'ngul g'amini deb ahbob rahm qildi habib,
Mening jarohatim zrdiki qoldi marhamsiz.
Ko'zumdin etmagil, ey sarv, hech jonibi mayl,
Ki yaxshiroq ko'runur sarvkim bo'lur xamsiz.
Navoiyni vara'u zuhd qaydi o'zlugidin
Xalos qilmadi, ey ishuq may, magar ham siz.

235

Tirguzur yuz xastani bir noz ila ul dilnavoz,
Chun yetar men xastag'a navbat, qilur yuz nav' noz.
Zohido, har dam demakim mazhabingda bor qusur,
Qaysi masjidda sening birla qilib erdim namoz?!
Ishq aro ko'nglumni ul yuz mehridin man' aylamang,
Kim emas mumkin samandar o'tdin etmak ihtiroz.
Bir kun ohimdin o'shul badmehr ko'ngli yumshag'ay,
Nechakim po'lod erur qattiq, topar o'tdin gudoz.
Yo rab, oxir netgamen ul sho'xi badxo' birlakim,
Zulm etar, qilsam tazallum, noz etar, qilsam niyoz.
Charxi minoyi xati sharhig'a hamroz istama,
Kim bu xat mazmunidin dam urmay o'tmish ahli roz.
Ey Navoiy, sen base oludadomansen, magar

Ishq ul pok ila o'ynarsenki, derlar pokboz.

236

Ne g'am, xumor qildi esa qasdi jonimiz,
Bordur chu kunji maykada dorul-amonimiz.
Mug' kulbasiki, tengri anga bermasun zavol,
Bor xuldu salsabil dame arg'uvonimiz.
Kel bir dam, ey harif, xarobot sorikim,
May vajhidur bu xirqa bila jilsonimiz.
Ul sho'x bizdin ayruki ayshi nihon qilur,
Billah, bu nav' yo'q edi andin gumonimiz.
Ey aql, qo'y fasonaki, bir vaqt bor edi
Har poya minbar uza mulki darsxonimiz.
Tutmaduq ixtiyor ila mayxona shar'in,
Qismat hakimi buyla chevurdi inonimiz.
May ichmasang, Navoiy, ziyondur debon, ne sud,
Yo'qtur o'z ilgimizda chu sudu ziyonimiz.

237

Ramida ko'nglum erur ishq muhtalosi hanuz,
Boshimda bordurur ul sarvqad havosi hanuz.
Yuzung firoqida har bir ko'zum mening bir dog'
Quyubturur, vale tushmaydurur qarosi hanuz.
Faqih qildi duo: «Ishqdin qutulg'il» deb,
Qabul qurbida ermas emish duosi hanuz.
Nechuk tama' qilayin mehr ila vafosinkim,
Haqir jonima darxo'rd emas jafosi hanuz.
Halok o'qi ko'zung urmish ko'ngulga, tonmaki, bor
Yonida kirpiku qoshingdin o'qu yosi hanuz.
Haloking o'lg'ali jon ko'z qarordi, vah, yuz ochib,
Qarodin oni chiqarg'ilki, bor azosi hanuz.
Sipehr zulmidin ul nav' motamiydur subx,
Ki umrlar o'tubon chok erur libosi hanuz.
Navoiy jon berur, ul muddaini mahram etar,
Bu ishga yuz ming emastur aning sazosi hanuz,

238

Jamoateki, junun man'ini manga qilasiz,
Tosh otibon ne uchun telbalarga qotilasiz?
Keting, ko'ngul bila jonkim, vido'ingiz qildim,
Firoq agar budurur, erta kunni kech qilasiz.
Firoq kunidur, ey ko'zlar, emdi qon yig'lang,
Bilurmusizki, bukun ne kishidin ayrilasiz?
Ko'zum haqini bihil qildim, ey javohiri ashk,
Ki bori ham aning-o'q maqdamig'a sochilasiz.

Firoq neshlari, vahki, yana rahm etmay,
Nafas-nafaye nega majruh ichimga sonchilasiz?
Ko'ngul fasonalari, sizni, vah, netib yashuray,
Bu nav'kim, yuz uza qon yosh ila yozilasiz.
Navoiy hajrg'a qoldi, qiling visolda shukr,
Jamoateki, sevar yoringiz bila bilasiz.

239

Navbahor ayyomi bo'lmish, men diyoru yorsiz,
Bulbul o'lg'ondek xazon fasli gulu gulzorsiz.
Goh sarv uzra, gahi gul uzra bulbul nag'masoz,
Vahki, menmen gungu lol ul sarvi gulruxsorsiz.
Tong emastur, gar diyoru yorsiz ozurdamen,
Kim emas bulbul gulu gulzorsiz ozorsiz.
Ravza ashjori o'tundur, gullari jonimg'a o't,
Mumkin o'lsa anda bo'lmog'lig' dame dildorsiz.
May chu berding, zulf ila band et meni, ey mug'bacha,
Kim xush ermas mug' bila ichmak qadah zunnorsiz.
Topmaduq gulrang jome bexumor, ey bog'bon,
Vahki, bu gulshan aro gul butmas ermish xorsnz.
Ahli zuhd ichra Navoiy topmadi maqsadqa yo'l,
Vaqtigingizni xush tutung, ey jam'kim, xummorsiz.

240

O'zga bo'ldi yoru mehri menda boqiydur hanuz,
Notavon ko'nglumda ul oy ishtiyoqidur hanuz.
Garchi o'zta yor istar xotirim, bordur valek
Jon anga manzil, ko'ngul oning visoqidur hanuz.
G'ayr ishqi ko'nglum evinda nechuk qilg'ay nuzul,
Kim xayoli maskani ko'zum ravoqidur hanuz.
Ishq ila may tarkin, ey nosih, ne nav' aylay qabul,
Kim ko'ngulga orzu ul turfa soqiydur hanuz.
Furqat o'ti dofi'i dog' o'rtamakdur demakim,
O'rtagan jonim ul oy dog'i firoqidur hanuz.
Charx yolg'uz qilmadi Farhod qonin lolazor,
Lola qonin to'kkuchi oning nifoqidur hanuz.
Ey Navoiy, garchi meni mehrsiz der erdi yor,
O'zga bo'ldi yoru mehri menda boqiydur hanuz.

241

Ko'yung borida qilmon jannatg'a guzar hargiz,
Qadding qoshida solmon to'big'a nazar hargiz.
O'qung'a ko'ngul moyil, mujib nedur, ey qotil,
Kim o'tganidin bo'lmas ko'nglumga xabar hargiz.
Bu jismi nazor ichra ko'nglumni gumon qilmang,

Shoxeki qurur, anda kim ko'rdi samar hargiz?
La'lingda malohatdin jon komidadur lazzat,
Bu ta'm qachon bergay tuz birla shakar hargiz?
Ko'ngliga fig'onimdin rahm o'lmasa, ey bulbul,
Gul g'unchasig'a bormu nolangdin asar hargiz?
Pil o'lsa sening xasming, desangki zarar topmay,
Bir pashshag'a olamda yetkurma zarar hargiz.
Maxlas tilasang g'amdin dahr ichra Navoiydek,
Qo'ymag'asen ilgingdin sog'arni magar hargiz.

242

Zamone garchi yodim qilmas ul nomehribon hargiz,
Fig'onkim, yodi chiqmas xotirimdin bir zamon hargiz.
Oti og'zim aro mazkur, o'larmen, ohkim, bo'lmay
Otim og'zig'a bir mazkur o'larg'a komron hargiz.
Ko'ngul to vodiya ishqig'a tushti, qilmadi bir ham
Vatanni yod ul ovorayi bexonumon hargiz.
Labidinkim, ko'zum yoshi jahonni la'lgun qildi,
Bag'ir juzvidin ayru topmadi bir qatra qon hargiz.
Iti faryodini yoqmang mangakim, xo'yidin umre
Ulug'roq tinmadim, ne nav' chekkaymen fig'on hargiz?
Yorib ko'ksun, junun ta'vizidek jon pardasin ochma,
Ki fosh o'lmaydur ul qonlig' necha dog'i nihon hargiz.
G'amu anduh ya'jujig'a har devor saddedur,
Fano mayxonasidek topmaduq dorul-amon hargiz.
Bu damni tut g'animatkim, kelur damdin asar yo'qtur
Ne damkim o'tti, xud andin kishi topmas nishon hargiz.
Qiron qilding, Navoiy, nazm arokim iltifot etmas,
So'zungdin o'zga so'zga xusravi sohibqiron hargiz.

243

Xurram o'ldi bog'u bir guldin ichimda g'am hanuz,
Kuldi har yon g'unchavu ko'nglum ishi motam hanuz.
Bulbul o'ldi gul harimi xirmanining mahrami,
Gul'uzorim ko'yida men telba nomahram hanuz.
Chiqti tuz har naxl uza bir ishqpechon yormashib,
Vahki, bir qad ishqidin jismimda pechu xam hanuz.
Ochti savdo daf'ig'a sunbul musalsal turrasini,
Ohkim, bo'ynumda zanjiri junun mahkam hanuz.
Soqiyo, rahmiki tortib lola sog'ar dam-badam,
Lolagun sog'arg'a men bo'lmay dame hamdam hanuz.
Faqr naxlidin guli maqsud uzmak istama,
Yetmay anda ohu ashkingdin havovu nam hanuz.
Bir so'zin istab Navoiy o'ldi, vahkim, yetmamish

Huqqayi yoqutidin ko'nglumga ul marham hanuz.

244

Bo'ldi shomu jong'a ul oy hajridin qayg'u hanuz,
Yetti subhu ko'zlarimga kirmamish uyqu hanuz.
Obi hayvoning g'amidin toki za'fim bo'ldi sa'b,
Bormamish bir qatra bo'g'zum ichra, jono, su hanuz.
Javr o'qin otting, vale biym erdi hijron tiyg'idin,
Yetti ul ham boshima ko'nglumdin o'tmay bu hanuz.
Novaking umredurur ko'nglumda xandon bo'lg'ali,
Bor oning mufrit jununidan manga kulgu hanuz.
Sehr ila ul ko'z qilib zulfung kamandin ajdaho
Buzdi olam xalqinu bas aylamas jodu hanuz.
Shohidi maqsud aksi ko'ngluma tushmas deding,
G'ayr naqshidin magar pok ermas ul ko'zgu hanuz.
Dedi, bo'l foni visolim istasang, bo'ldum fano,
Ey Navoiy, so'rki mundin ortug' istarmu hanuz?

245

Har necha ko'nglumni chok etsang, qilur ishqing sitez,
Ul sifatkim, o'tni yorg'on soyi bo'lur shu'la tez.
Sabr ila ishqim xusumat boshlab o'rtalar meni,
O't bo'lur zoyanda, tosh etsa temur birla sitez.
G'am tuni rihlat sahobi jolasidur yo erur
Motaming'a charx anjum javharidin ashkrez.
Vasl aro ashkim qilur tug'yon o'shul yuz tobidin,
Yoz faslida quyosh tez o'lsa, bo'lur seyl xez.
Sarvu g'unchang jilvasi kuydurdi elni, ohkim,
Dahr aro to'biyu kavsar birla solding rustxez.
Ko'z uyidin ul pari ram qildi, mardum ashkidin
Bo'ldi chun hamxona tardoman, erur avlo gurez.
Chun Navoiy vasl topti, emdi birdur, ey tabib,
Sharbatin gar zahr yoxud obi hayvon birla ez.

246

Bo'lmasa ul but qoshi mehrobim ichra jilvasoz,
Qiblag'a, kofirmen, ar bosh indurub qilsam namoz.
Qon yoshimdin la'lgun kirpik bila aytur ko'zum
Orazing nazzorasin aylarda yuz til birla roz.
Qaddi vaslin istasam ra'nolig' aylar noz ila,
Husn bo'stonida ul sarkash qad ermish sarvinoz.
Odamiyliqdin qochib, yettim junun o'tin sochib,
Ey salomat ahli, aylang telba itdin ihtiroz.
Chehra och ko'nglumni desang kuyduray, hijronni qo'y,
O't ne hojat mum topsa mehr tobidin gudoz?

Rishtayi ashkin tutub tufrog' sori tortar fano,
Ul sababdin egma qad zohir qilur ahli niyoz.
Ey Navoiy, g'ayr naqshin pok yub jon lavhidin,
Yor uchun jon o'ynasang, ul lahza borsen pokboz.

247

Mehnat o'tidin yoruqtur har taraf koshonamiz,
Bo'ldi go'yo ajdaho komi bizing vayronamiz.
Toiyiri vasl uchti ashkim jolasidin vahm etib,
Qushqa, vahkim, ram berur toli' yo'qidin donamiz.
Ul charog'i husn vayron kulbani yorutqali
Mehr sham'in yorutubtur har kuyuk parvonamiz.
Bo'ldi oshiq aql ila hazl aylabon vola ko'ngul,
O'tqa tushti o'ynay-o'ynay kul bila devonamiz.
El tilidin uyqu uchmishtur ko'zumdin go'yiyo,
Kim erur baxt uyqusining boisi afsonamiz.
O'lturay bir may bila deb, tirguzursen, soqiyo,
Obi hayvon birla go'yokim to'lar paymonamiz.
Murshidekim, qilsa irshodu fano, billah, anga
Bu vujudi orazidin o'zga yo'q shukronamiz.
Ko'yida ko'nglum ko'ngullar ichra ko'rdum, turfa ko'r,
Turfaroqkim, oshnoliq bermadi begonamiz.

248

Sarvqadlar agar biru gar oz,
Yuzdin ermas biri bizing bila tuz.
G'arazim ul sanamg'a sajda durur,
Yer o'pay deb qoshida qo'ysam yuz.
Yuzidin zulfig'a ko'ngul bormas,
Kimsa shabravlig' aylamas kunduz.
Ne birov bo'lsa hamrahing toqat,
Ne tahammulki, kezhgasen yolg'uz.
Har ko'zum ul quyosh firoqi tuni
Bir falakcha ayon qilur yulduz.
Bormen, ey piri dayr, bas maxmur,
Karam ayla, karomate ko'rguz.
Qaddi hajrinda tortsang nola,
Rost ohangi, ey Navoiy, tuz.

249

Seyl un chektiyu savdo menda bepoyon hanuz,
Dasht sarsabz o'ldiyu men talba sargardon hanuz.
Gunbazin qildi imorat g'unchaning yoz yomg'uri,
Telba ko'nglum uyi savdo selidin vayron hanuz.
Har qurug' shox o'ldi dasht uzra sabodin hullapo'sh,

Tinmag'ur jismim junun vodiysida uryon hanuz.
Tong nasimi birla nayson yomg'uri ne sudkim,
Ohu ashkim dahr aro har dam solur to'fon hanuz.
Yong'il, ey Isodamim, husnung bahori haqqikim,
Bordurur muhlik jununumg'a davo imkon hanuz.
Ne osig', har oq gul o'lsa marham uchun bir momuq
Chunki chiqmaydur yaramdin g'unchadek paykon hanuz.
Dasht hayvoni qocharlar suhbatimdin ram qilib,
Aqli yo'q nosih gumon aylar meni inson hanuz.
Kom yetkurmak g'animat angla hojat ahlig'a,
Ey g'ani, bu damki koming birladur davron hanuz.
Shayx man' aylar junun har dam Navoiyg'a, ko'rung,
Kim bahor ayyomida g'ofildur ul nodon hanuz.

250

Ul pari ko'yida men devonani band aylangiz,
Band-bandim zulfi zanjirig'a payvand aylangiz,
Xalq tarki ishq aylarga meni dilxastani,
O'lturub olam eliga mujibi pand aylangiz.
Telba ko'nglum topsangiz, ey yor ko'yi itlari,
To'sh-to'shidan tishlabon parkand-parkand aylangiz.
Bodayi ishq asru mast etmish meni, ey do'stlar,
Jomima afyun ezib har dam xiradmand aylangiz.
Yig'lasam achchig' malul o'lmoq nedur, ey xo'blar,
Hazz uchun gohi boqib, siz ham shakarxand aylangiz.
Ishq bahrida duri vasl istasang, ey ahli dard,
Ko'nglunguz ul naqd yodi birla xursand aylangiz.
Qilsangiz tasvir Layli husnin ul oydek sizing,
Lek Majnunni Navoiy birla monand aylangiz.

251

Tufrog'imdin, koshki, jisme murattab qilsangiz,
Bir it o'lsa ko'yida ruhig'a qolab qilsangiz.
Yetmagay chobuksuvorim gardig'a, ey ahli ishq,
Mehrni rokib qilib, gardunni markab qilsangiz.
Bodano'shum bazmi g'avg'osidin, ey jonu ko'ngul,
Sam'ig'a yetmas necha faryodu «yo rab» qilsangiz.
Olamu ishq uzra bas loyiqdurur, ey dardu shavq,
Dudi ohimni sipehr, ashkimni kavkab qilsangiz.
Markabi na'lin mujallo qilg'uchilar zeb uchun,
Orazimg'a surtung ul damkim, muzahhab qilsangiz.
G'ayri no'sho-no'sh azal soqiysidin kelmas xitob,
Bizni, bas, may jurmidin bo'lmas muxotab qilsangiz.
To Navoiy, qismat o'lg'on mayni ichmas chora yo'q,

Do'stlar, avlo bukim jomin labo-lab qilsangiz.

252

Yuzung firoqida har oh o'tinki chektim tez,
Ul o't sharoralari bo'ldi har taraf gulrez.
Qazo musavviri go'yo hal etti la'liy rang,
Labing aqiqini aylar mahalda rangomez.
Labing malohati g'avg'o qo'pordi olamdin,
Shakarni buyla kishi qayda ko'rdi sho'rangez?
Itinki sherzabundur, anga topa olmon
Desam, ko'ray ani boshimdin o'zga dastovez.
Chu keldi xastalig'im so'rg'ali qadahno'shum,
Keturi piyolaki, o'lsam ham aylamon parhez.
Desang zamona sitezini har zamon ko'rmay,
Zamonni xush tutu qilma zamona birla sitez.
Guli saboh yuzin ko'rماغaysen, ey bulbul,
Bu gulshan ichra Navoiydek o'lmasang shabxez.

253

Onsiz o'lmoq erur o'lmoq jonsiz,
Bo'layin jonsizu bo'lmay onsiz.
Qoshi bu chok ko'nguldin ayru
Filmasal yoye erur qurbonsiz.
Ohkim, dard yuzidin chiqmas,
O'q emas bo'lsa erur paykonsiz.
Ishq daryosig'a, eykim, kirding,
Bilki, bu bahr erur poyonsiz.
Yorsiz ko'nglum erur oshufta,
Mulk oshub topar sultonsiz.
Suvu o't ichra siz, ey ko'zu ko'ngul,
To ul oy orazig'a hayronsiz.
Gar Navoiy chekar un hajr tuni,
Yo'q ajab, tun emas it afg'onsiz.

254

Yordin ayrilg'ali shaydo ko'ngul, bexob ko'z,
Har zamon zohir qilur savdo ko'ngul, xunob ko'z.
Ko'zu ko'nglum bahru bar sayr ettilar yor istabon,
Bu safarda toptilar yag'mo ko'ngul, g'arqob ko'z.
Ko'zu ko'nglumdin biri ko'yub, birisin buzdi sel,
Yo'qsa nevcun bo'ldi nopaydo ko'ngul, noyob ko'z?
Deb emish, hajrimda mendek ko'zu ko'nglin asrasun,
Voykim, yo'qtur manga xoro ko'ngul, qassob ko'z.
Vah, ne kun bo'lg'ayki, yetgay vaslingga ko'zu ko'ngul,
Tortibon faryodu vovaylo ko'ngul, yig'lab ko'z.

Ko'rmayin deb ko'rdi ko'z, ko'rgach ko'ngul qildi havo,
Bo'ldi zor etgan meni rasvo ko'ngul, qallob ko'z.
Do'st ko'zla, xasmdin uzgil ko'ngulkim, tushsa ish
Bermasu olmas emish a'lo ko'ngul, ahbob ko'z.
Ey Navoiy, go'yyokim yor mehmon bo'lg'usi,
Kim murattab aylamish ma'vo ko'ngul, abvob ko'z,

255

Jilvamu qildi sarig' bo'rkini kiyib ul sarvinoz,
Yoki chekti shu'la axzar jism ila sham'i tiroz.
Kuysa majnun ko'nglum ul yuz lam'asidin, tong emon,
Ne uchunkim aylamas devona o'tdin ihtiroz.
Ulki ermas ishq poki sajda aylar ko'rsa husn,
Uyladurkim, aylagay fosiq tahoratsiz namoz.
Rozi ishqing derga paykoning erur ko'nglumga til,
Lol til birla qilur ermish takallum ahli roz.
Sekritib chiqti yana maydon sari ul turk mast,
To yana qaysi ko'ngul mulkiga qilg'ay turktoz.
Ishq agar komildurur, oshiq qilur ma'shuqni,
Yo'qsa, nevchun ayladi Mahmudqa qulluq Ayozi?
Har maqom ichraki bo'lsang ayru bo'lma yordin,
Ey Navoiy, hojat ermas qilmoq ohangi Hijoz.

256

G'am yuki qilmaydurur yolg'uz meni mahzunni ko'j.
Ham bu yuk qilmish edi Farhod ila Majnunni ko'j.
Qildi chun Farhod ila Majnun qadin xam, ne ajab,
Yuz alarcha za'f ila gar qilsa bu mahzunni ko'j.
Yuk agar budur ne Farhodu, ne Majnunni, ne men,
Rost gar dersen, bu yuk aylabdurur gardunni ko'j.
Vah, ne yukdur buki gardun qomatin ko'j ayladi,
O'ylakim «gardun»ning ostida ko'rarsen «nun»ni ko'j.
Yuzi mahtobida mushkin qirshi nevchun ko'j erur,
O'g'riliq gar qilmadi ul hinduyi mavzunni ko'j.
Egrilikka shuhra bo'lmoq istamassen, aylama
Ahli isyon xizmatida qaddi beqonunni ko'j.
Gar Navoiy ko'j erur shah xizmatida, ne ajab,
Chunki qilmish qullug'i Jamshidu Afridunni ko'j.

257

Dahr sudidin tama' uzkim, ziyone besh emas,
Umrni tutqil g'animatim zamone besh emas.
Uy bino aylab ajabdur elni mehmon aylamak,
Ulki bu uy ichra besh kun mehmone besh emas.
Qo'y tavonoliq so'zin, yod et ajal xorinki, pil

Pashshalar nishi qoshinda notavone besh emas.
Kir fano dayridakim, har shayxu yuz savdo anga,
Ulki otin xonaqah qo'ymish, do'kone besh emas.
Eykim, o'lmish xil'ating zarbaft, bori bilkim, ul
Ma'ni ahlin kuldururga za'farone besh emas.
Mehr toju charx taxting bo'lsa g'ofil bo'lmakim,
Mehr bemehru falak nomehribone besh emas.
Shahg'a ish el fikrini qilmoqdur ulkim, zebkim,
Bir suruk qo'ydur raoyo, ul shubone besh emas.
Gar Navoiy istadi ovoralig', ei ahli hush,
G'am yemang, devonayi bexonumone besh emas.
Avji davlat uzra bo'lsun doimo Bilqisi ahd,
Kim Zuhul qasrinda har tun posbone besh emas.

258

Ne ajab, gar nuql tuxmi g'am qushin rom aylamas,
Mast chun bir dam ovuch qoqmoqdin orom aylamas,
Tun quyoshqa yovuy olmasdekdur ulkim, may sari
Tiyralik shaxsi azimat bir-iki gom aylamas.
Fikru g'am qochmoqqa maydin istasang ravshan dalil,
Shayx yo zohid nedurkim boda oshom aylamas.
Ayni nozu shevadin kofir ko'zung, ey mug'bacha,
Turfatul-ayni emaskim qasdi islom aylamas.
Jism aro paykonlaring suv qildi ko'nglum oh ila,
Bodayi shavqin, ajabkim, ichgali jom aylamas.
Voizo, aylab tama' qon yutmag'ilkim, piri dayr
La'lidin o'zga savol ahlig'a in'om aylamas.
Dema, ishq o'ynab Navoiy oqibat ne bo'lg'usi?
Kim bu ish og'oz qilg'on fikri anjom aylamas.

259

Kiyik charmi zaif egnimga majnunlug' nishoni bas,
Junun toshi sinuq boshim uza qush oshyoni bas.
Damingni asra, ey Isoki, ranjim daf'ig'a har kun,
G'izo ul oy qilichi zaxmining bir qatra qoni bas.
Senu hayvon suyi, ey Xizr, tutqil tarki jonimkim,
Manga yor ollida o'lmak hayoti jovidoniy bas.
Shahu izzat saririkim, agar budur jahon johi,
Manga idbor ko'yida mazallat xokdoni bas.
G'aniyu ko'nglida pinhon diram fikriyu ishq o'ti
Mening ko'nglumda kuydurgon necha dog'i nihoniy bas.
Sanga kavsar suyiylahni Dovudiyki, dayr ichra
Mug'anniy nag'masi birla manga jomi mug'oniy bas.
Havodis daf'ig'a shah ko'k hisori uzra gar chiqsun,

Ki faqr ahli uchun dayri fano dorul-amoni bas.
Fig'onkim, lutfu qahrig'a tafovut yo'qni ham anglab,
Fano ahlig'a javrin qilmadi bu dayri foniy bas.
Navoiydek o'lar holimda demang huru jannatni,
Sizing barchaki bu ovorag'a bir ko'rmak oni bas.

260

Nafis kiyguluk o'lsa yalang tanimg'a havas,
Hasir naqshi hasiri libos o'rnig'a bas.
Sirishk yo'lini xas birla tuttilar, yoxud
Ko'zumni yo'lig'a surtarda muncha to'lmish xas.
Bir o't dimog'ima hajr urdikim, nafas andin
Chiqar samum o'lub, ar xud bo'lay Masihnafas.
Azim aningdek erur ishq mahmilikim, anga
Qazo falakni ikki bo'lsa, bo'lg'ay ikki jaras.
Tanimg'a choklar ochti, ne ayb, agar o'lsam,
Ki ruh bulbulining loyiqi emas bu qafas.
Ko'ngulki, kofiri ishq o'ldi, or erur zunnor,
Nedinki, mug'bacha zulfin beliga qildi maras.
Fano havas qilu faqr et havo Navoiydek,
Vale havovu havas qilmag'il havovu havas.

261

Dame ermaski, la'lingdin ko'ngul yuz laxt qon ermas,
Dog'i har laxt qon yoshim bila ko'zdin ravon ermas.
Yuzung mehri ichinda ko'z solib og'zingni ko'rmasmen,
Agarchi zarra xurshid ollida ko'zdin nihon ermas.
Ushalg'on har so'ngak jismimda go'yo ka'bataynedur,
Nihoniy dog'i zoid nuqtasidurkim, ayon ermas.
Erur dardimg'a taskin bu kecha, lekin to'shuk ko'ksun,
Ajab gar novaki ko'nglumga kirgandin nishon ermas.
Meni o'lturgali g'amzang o'qi umredurur, lekin
Tirik la'ling xayoli birlamen, jismimda jon ermas.
Lahad kunjin vatan aylab minibtur umridin Majnun,
Ne bo'lsa, men kibi ovorayi bexonumon ermas.
Bu davr ichra qachon jomi farog'e yetgay, ey soqiy,
Chu bir dam dardu mehnat zahri chekmakdin amon ermas.
Agarchi qon yutar bulbul, vale ne g'am anga, chunkim
Navola g'unchadin ayruvu guldin o'zga xon ermas.
Navoiy o'ldi, gar parvona kuydi, bulbul un chekti,
Bular gar yaxshidurlar, ishq aro ul ham yamon ermas.

262

Sunbulin Layli ochibtur — yel abiroso emas,
Dog'ini Majnun qonatmish — lolayi humro emas.

Nastaran ko'z gusida bir sori men, bir sori yor
Chehra aksin ko'rguzubtur bir, guli ra'no emas,
Gulni o'xshotqon uchun yorumg'a go'yo bog' aro
Muztarib ko'nglum qushidur, bulbuli shaydo emas.
Sunbul ustidin nasim esgach, nigorim turrasini
Yod qildimkim, dimog' oshuftadur, savdo emas.
Nargis oltun jomining ollida kofuriy harir
Pardayi jonimdurur, marhun qadahpolo emas.
Dema, afg'onimda bulbul nolasidek yo'q nishot,
Bu ham anduhzo emas, gar gul nishotafzo emas.
Gulni sarv uzra xayol ettim ko'ngul bo'stonida,
Rost aytay, sarvi gulro'yum kibi zebo emas.
Bo'lmangiz mag'ruri husn, ey sho'xlarkim, bog' aro
Siz kibi bilturg'i gullardin biri paydo emas.
Manga gulrux soqiyu bulbulg'a gul tutti qadah,
Mast erur ul ham, Navoiydek vale rasvo emas.

263

Demakim, no'shi labidin quti jon qildim havas,
Obi hayvondin hayoti jovidon qildim havas.
La'li no'shidin gar o'lsam ham emastur aybkim,
Hazm eta olmas g'izo men notavon qildim havas.
Tosh yebon, atfol gomi birla jon bersam, ne tong,
Kim pari vaslig'a joni komron qildim havas.
Ostoning istadim bosh qo'ysam, ermas aybkim,
Saltanat taxtin meni bexonumon qildim havas.
Har fatila zaxm arokim erdi, chektim jon aro,
Ko'nglumga qo'ymoq necha dog'i nihon qildim havas.
Zuhd ila yo'l topmadim maqsadg'a, may tut, piri dayr,
Kim o'zummi emdi rasvoyi jahon qildim havas.
Ey Navoiy, tog'u vodiya tutmog'im ayb etmakim,
Yoshurun dardim demak tortib fig'on qildim havas.

264

Bas nedur, ko'z gar xayoling xaylig'a manzil emas,
Har qaro bir o't yeri davrinda kirpik xoru xos.
Jannat ahlig'a erur har lahza ko'yung orzu,
Do'zax ahli uylakim jannatni qilg'aylar havas.
Novaking paykonini to chektilar, nolon ko'ngul
Aylamas afg'on ko'ngulsizlikdin andog'kim jaras.
Dema men majnung'a, ey nosihki, bas qil ohni,
Kim manga ish ul pari ishqida bo'lmish ohu bas.
Za'fdin bexud ko'rub, og'zimg'a ul yuz ko'zgusin
Qo'ysang ul dam urmag'aymen, billah, ar o'lsam nafas.

Dayri piri xizmatig'a chekmayinmu belni chust,
Kim necha zunnordin tongmish belimga bir maras.
Soqiyo, davron agar budur, Navoiy har zamon
Jomig'a behushdoru qotmog' aylar multamas.

265

Oh o'qin jon ichra asrab, ko'nglum izhor aylamas,
Yo'qsa bir dam bormukim, yuz jonni afgor aylamas.
Vah, ne yuzdur ulki, taqlidin qilib naqqoshi Chin
Cheksa yuz surat, birin yuzdin namudor aylamas.
Ishqdin chun munkir o'lmish ko'nglum, o'lturmak ne sud,
Hajr ila to oni qo'rqutmassen, iqrar aylamas.
Qo'ydung, ey aql, ochqali yuz pora ko'nglum zulfini,
Har biri bir rishtasin qondinki zunnor aylamas.
Jon fido qilg'umdurur, la'ling qabul etsun desam,
Derki: «Ruhullah bu nav' ishlarga begor aylamas».
Ne osig', har zarrag'a ohim quyoshdek solsa o't,
Ul quyosh ko'ngliga chunkim zarraye kor aylams.
Soqiyo, davr ichra ul yuz aksi ko'rguzgan qadah,
Fitna aylarkim, sipehru mehri sayyor aylamas.
Foniy o'l, gar istar ersang vaslkim, qilmas nasib,
Kimni bir davlatg'akim tengri sazovor aylamas.
Demangizkim, barxabar bo'l telba ko'nglungdin, chu ul
Qaydakim borsa Navoiyni xabardor aylamas.

266

Meni men istagan o'z suhbatig'a arjumand etmas,
Meni istar kishining suhbatin ko'nglum pisand etmas.
Ne bahra topqamen ondinki, mendin istagay bahra,
Chu ulkim, bahraye ondin tilarmen, bahramand etmas.
Netay huru pari bazminki, qatlim yo hayotimg'a
Ayon ul zahrchashm aylab, nihon bu no'shxand etmas.
Kerakmas oy ila kun shaklikim, husnu malohatdin
Ichim ul chok-chok etmas, tanim bu band-band etmas.
Kerak o'z chobuki qotilvashi Majnunshiorimkim,
Buzug' ko'nglumdin o'zga yerda javlani samand etmas.
Ko'ngul uz charx zolidin, firibin yemakim, oxir
Ajal sarrishtasidin o'zga bo'ynungg'a kamand etmas.
Ul oy o'tlug' yuzin ochsa, Navoiy, tegmasun ko'z teb,
Muhabbat tuxmidin o'zga ul o't uzra sipand etmas.

267

Dam- badam la'ling xayolidin ichim qonmu emas?!
Qatra-qatra ko'z yo'lidin yuzga g'altonmu emas?!
Gah o'lub, gohi tirilsam, tong emas, vah, g'amzasi

Qotil ermasturmu yo no'shi labi jonmu emas?!
Ne ajab, ishq ofatidin chiqsa jon tan mulkidin,
Shahnayi zolimmu emas yo mulki vayronmu emas?!
Novaki zulm urmog'ingdin tonmag'il, ey qoshi yo,
Tanda zaxm ermasmu yo ko'nglumda paykonmu emas?!
Telba ko'nglumni dema ko'p vola ermas ishq aro,
Shuhrayi ofoq yo rasvoyi davronmu emas?!
Dahr sho'xig'a ko'ngul gar bermadim, ayb etmangiz,
Ishvasi chinmu zmas yo ahdi yolg'onmu emas?!
Dasht aro ko'rsang Navoiyni emas Majnun, dema,
Toshmu urmas ko'ksiga yo jismi uryonmu emas?!

268

Zulfidin ayru jununing'a desam tadbir emas,
Telba itga chora derkim qatl erur, zanjir emas.
Orazin ko'rsam, nedur deb so'rma ko'nglum holatin,
Chehra tag'yiridin angla hojati taqrir emas.
Har tun anjumdin mening holimg'a gardun ashki bil,
Charx uza ohim buxori tafidin ta'sir emas.
Zulfi pechu tobig'a borib kelur shaydo ko'ngul,
Bovujudi tiyralik, ko'rgilki, ko'p dilgir emas.
Istasang qatlim chiqarg'il tiyg'u ihmol etmakim,
Ne desang mendin bo'yun sunmoqda xud taqsir emas.
Dayr aro usruk ko'rub, zohid meni ayb aylamish,
Bilmamish miskinki, hech ish xorihi taqdir emas.
Ul pari qilmish meni majnunu rasvo shahr aro,
Ey Navoiy, go'sha tutkim, hojati tashhir emas.

269

Gar meningdur yor lo'li bo'lsa shoh etmon havas,
Naylay ul shahniki, har lo'lig'a bo'lg'ay hamnafas
Shikva qilmon gar jafodin boshima yog'dursa tosh,
Toqatim yo'q elga qilsa bargi gul urmoq havas.
Yordin har necha bedod o'lsa aylarmen qabul,
Lek bo'lsa g'ayr birla multafit, maqbul emas.
Jonni qo'ymasmen chibindek la'li uzra rashkdin,
Ul shakar uzra chibin qilsam taxayyul — xol bas.
Bu baloni ko'rmasun oshiqki, qilg'ay iltimos
Vaslin oningkim, birov bo'lg'ay anga ham multamas.
O'z nigori mahmilidin qilmasun deb ko'z xato,
Ishq dashti ahlig'a har dam nido aylar jaras.
Ey Navoiy, ishq atvorida budur zulmkim,
Gul maqomi bazm o'lub, bulbul yeri bo'lg'ay qafas.

270

Chok bo'lg'on ko'ngluma qilmoq iloj oson emas,
G'unchakim ochildi, butkarmak oni imkon emas.
Ko'nglum ichra gulbuni dard uzra har yon g'unchadur,
Ey muolij, daf'ig'a sa'y etmakim, paykon emas.
Mehrim o'tin hushu aqlu fahmu his yoshurmadi,
Mehri lomi' to'rt burqa' keynidin pinhon emas.
Otashin la'ling g'amidin ko'nglum erur pistaye,
Kim kuyubon chok o'lubtur, g'unchayi xandon emas.
Ishq ichinda, eyki, yuz muhlik balog'a uchradi,
Bor sanga ming shukr vojib, gar g'ami hijron emas.
Zohido, man' aylading ko'nglumga maydin, bilmading,—
Kim samandarg'a yolindin sud erur, nuqson emas.
Yengsa dayr ichra meni hayrat, ne tong, ey mug'bacha,
Kimdurur bu korgah vaz'ig'akim hayron emas?
Dardi hajringdin Navoiy ko'ksi uzra dog'u na'l,
Tan harimig'a ajab gar shamsavu devon emas.

271

Zihi kamol ila kavnayn naqshig'a naqqosh,
Mukavvanot vujudin vujudung aylab fosh.
Vujudung ayladi mavjud ulusnikim, bo'lmas
Vujud zarrag'a mavjud bo'lmag'uncha quyosh.
Sanga yetishmasa, tong yo'q, bu aqli zulmoniy,
Ki mehr sham'ig'a parvona bo'lmadi xuffosh.
Qayu parig'aki qilding yuzin quyosh, berding
Ko'ngul jununi uchun anbarin hilol ila qosh.
Angaki, bo'ldi junun ishq ichinda, yog'durdung
Xirad qushini uchurmoqqa tifllardin tosh.
Aningki, ko'nglida ishq axgarini yoshurdung,
Nihoniy o'tin ulug' tinmog'idin etting fosh.
Muhavviseki, maoshini aql ila tuzdung,
Fano yo'lida ayading berurga aql maosh.
Hakimi qudrating ilkinda charx ila anjum
Muhaqqar uylaki xashxoshu donayi xashxosh.
Yo'lungda o'ldi Navoyio bo'ldi tufrog' ham,
Yopushsa erdi bu kuy itlari ayog'ig'a kosh.

272

Jamoli yuzini chekkan tarozu oyu quyosh,
Magar bu birida nur erdi, ul birisida tosh.
Gar oyda tosh emas erdi, quyoshda nurindin
Qudurat ichra qolib oy, munavvar o'ldi quyosh.
Quyoshg'a nurki yuqmish, hanuz erur ul nur,
Hanuz oy ichra hamul tosh erurki bo'lmish fosh.

Uruj aqshomi tegrangda oyu kavkablار,
Masih girdida andoqki bir necha xuffosh.
Yuzi tubon tushubon markabing izig'a malak,
Yer uzra qursni qilg'on kibi gadoy talosh.
Chu qurb Qofig'a yetting, yetishmadi Jibril,
Ne nav' hudhud simurg' ila bo'lur yo'ldosh?
Ayog'ig'a chu maloyik boshin qo'ya olmas,
Navoyiyo, qo'yako'r itlari ayog'ig'a bosh.

273

Yozuqsiz, jurmsiz bedod etar fosh,
Manga ul surmasiz ko'z, vo'smasiz qosh.
Fig'onkim, bu taraf boqmay o'tarsen,
Nechakim ko'zlarim yummay to'kar yosh,
Sirishkim seyli har yon uyla surdi,
Ki topmon ko'ksuna urmoq uchun tosh.
Iliging o'pgali ochmish og'izlar
Qilichingdin sarosar zaxmliq bosh.
Hamono qolmas o'z holida rangi,
Sizarda suratingni ko'rsa naqqosh.
Bahodur naqdi din, ey dayr piri,
Karam qil mayki, borbiz asru qallosh.
Demish, kelsam Navoiy qatli aylay,
Kelib, ne ko'ngli istar, aylagay kosh.

274

Meni sargashta jismin dog' ila qon lolazor etmish,
Quyuni yoxud to'kulgan lolazor ichra guzor etmish?
Tanimdin qon chiqorg'on har taraf paykonlaring go'yo
Erur yomg'urki, tufrog'din chechaklar oshkor etmish.
Ko'ngul birla so'ngak manqal aro o'tu o'tundektur,
Malomat toshlarin to charx tegramdin hisor etmish.
Yuzin may gul-gul etgandin xarosh ermas unum, balkim
Ko'ngulda xor-xori nolam andomin figor etmish.
Labing jonimg'a solg'an shu'lalar ichra qazo go'yo
Ulug'roq la'ldin axgar, kichikrakdin sharor etmish.
Bo'la olsam ulusqa ul quyoshni ko'rgali moni',
Ne g'amdur, gar yo'lida charx jismimni g'ubor etmish,
Halokim bilgay ulkim, bordur ul yanglig' jafokori,
Ki tavrini husn beparvolig'i oluftavor etmish.
Kabutar qasr burjida emas shah shastidin emin,
Xusho ul chug'z kim, vayrona kunjin ixtiyor etmish.
Maof ermas qayon gom ursa rahrav noqayi jismi,
Nafas torin qazo chun burnig'a oning mihor etmish.

Mug'anniy nag'masi jon bersa bazm ahlig'a, tong yo'qkim,
Navoiy rishtayi jonin eshib, changiga tor etmish.

275

Manga emdi sarz ila gul muddaosi qolmamish,
Sarv bo'ylug' guljabinliklar havosi qolmamish.
Uyla tutmish mehnatu g'am xayli ko'nglum kishvarin.
Kim nashot onda sig'ing'ucha fazosi qolmamish,
Men baliyat ichramen, el shod, go'yo charxning
Emdi dard ahlig'a yetkuncha balosi qolmamish.
Yorkim qilmas jafovuv javr ermas rahmdin,
Kim manga ko'rguzmagan javru jafosi qolmamish.
Baski har torin balo atfoli uzdilar chekib,
Vahki, uryon jism uza mehnat palosi qolmamish.
Gul chog'i bog'ingg'akim yo'l bermading, ey bog'bon,
Chinmudur day bo'lg'ali derlar safosi qolmamish.
Ey Navoiy, gar vafosi qolmamish oning sanga,
G'am yemakim, anga husnining vafosi qolmamish.

276

Ko'ngulkim zarnishon paykonlaringdin notavon bo'lmish,
Magar bu bog' aro ul barglar birla xazon bo'lmish.
Guli ra'no kibi kog'az uza nomingnn yozmaymen,
Sarig' erdi yuzi, xunobi ashkim birla qon bo'lmish.
Yuzumni ashkmu yo'llar qilibtur yo nazar payki —
Seni istarga ko'p har yon yugurmakdin nishon bo'lmish.
Quruq shoxedurur jismimki, ko'z davrida kirpikdin
Xayoling qushlarig'a anda ikki oshyon bo'lmish.
Ko'zum xunob aro bo'lmish biaynix uylakim, ko'nglum
Qarosi qon aro ko'nglumdagi dog'i nihon bo'lmish.
Sirishk ollida mujgon shoxi sanchib, bog'layin dermen
Yo'lin bu selningkim, elga andin ko'p ziyon bo'lmish.
Yuzung hajrida, bilkim, qon yoshim oqmish, chaman ichra
Qachon ko'rsangki, har bir shox uza gul arg'uvon bo'lmish.
Murassa' qilma chatring lojuvardiy atlasin, ey shah,
Gado ollidakim bu nav' chatri osmon bo'lmish.
Navoiyg'a demang ul tifi ishqin asrag'il maxfiy,
Bu damkim holi shahr atfoli ichra doston bo'lmish.

277

Surohiy to mayi la'ling visolin orzu qilmish,
Ani bu mastliq devonayi jo'lidamo' qilmish.
Chibinlar shakkari la'lingda yo'q jon qushlaridurkim,
Suv ichmaklikka hayvon chashmasi uzra g'ulu qilmish.
Adamdur ul og'izkim, xurdabini aql topmaydur

Vujudin garchi ul qatlim ishida guftugo' qilmish.
G'aming jon pardasin chok aylagach, gardun, ne yanglig'kim
Labing oritting aning rishtasi birla rufu qilmish.
Ko'ngulkim, tashnayi la'li labingdur, vahki, suv etmas,
Anga garchi visoling va'dasi bag'rimni su qilmish.
Labing yetgan qadah taryoqidin yetkurgil, ey soqiy,
Ki hajr achchig'lig'i jomim aro mayni og'u qilmish.
Visoling no'shi birla o'zgalarga no'shi jon bo'lkim,
Navoiy joni muhlik hajr neshi birla xo' qilmish.

278

Zarra-zarra jismim o'rtadi g'amingdin, ey quyosh,
Vahki, sendin bo'lmadi mehru vafo bir zarra fosh.
Har necha qilsam vafo, sendin vafodin yo'q asar,
Tosh ekin bag'ringmu yoxud bog'lading bag'ringg'a tosh?
Ko'z yoshim durri yatimi qo'ydilar yo'lingda yuz,
Vahki, rahming yo'q ayoq ostinda ko'rub muncha bosh.
Gar kengash boshlar ko'ngul saydini qurbon qilg'ali,
Qoshlaring yosi nedur kelturdilar bir yerga bosh?
Ey Navoiy, jong'a ul ko'zdin ne yetkay g'ayri zaxm,
O'qu yo oldinda qo'ymish xossa ul mujgonu qosh.

279

Chiqti yorim kecha yo'l azmin qilib ul bag'ri tosh,
Bas ajoyibdur qarong'u kecha chiqmoqlik quyosh.
Gar quyoshg'a el nazar qilsa ko'ziga yosh to'lar,
Ul quyosh borg'ach nazardin, ko'zlarimga to'ldi yosh.
Zaxmidin qon ko'p borurdin qoldi chok o'lg'on ko'ngul
Zangdek afg'on chekib xaylida bo'lg'ay erdi kosh.
Furqatingda yig'labon haqdin visoling istaram,
Gah socharmen boshg'a tufrog', gah qo'yarmen yerga bosh.
Qatra qonlar gar tomar ko'ksumga urg'on toshdin,
Zaxmdindur demakim, qon yig'lar ahvolimg'a tosh.
Chun to'sharlar oqibat ustunga xoro birla farsh,
Ne osig', ostingda gar charx atlasidindur firosht.
Fosh etar mehrin Navoiyning sarig' ruxsorasi,
Subhdekkim, sorg'orib ruxsori aylar mehr fosh.

280

Qatiq dardim zuloli ashk etar fosh,
Suzuk suv ichra qolmas yoshurun tosh.
Halokim vasl aro mingdin bir etting,
Ki bergay tengri bir yoshingg'a ming yosh.
Demakka fitna ta'limin bo'lub xam,
Qulog'ing sori bosh eltibtur ul qosh.

Magar sochingni tiyding fitnadinkim,
Parishonhol ayog'ingg'a qo'yar bosh.
Yasar chog'da labing rangini go'yo
Ezibtur obi hayvon birla naqqosh.
Qadah, ey mug'ki, jon aylay nisoring,
Necha bo'lsam xarobot ichra qallosh.
Navoiy joni sensiz dardisardur,
Borurda oni ham olg'ay eding kosh.

281

Orazin ko'rdum nihon, ashk ayladi sirrimni fosh,
Yoshurun qolmas o'g'urluq uy arokim bo'lsa yosh.
Zulfi sarkashlik qilur har necha ul oy cheksa qad,
Soya garchi qisqarur doim biyik bo'lg'ach quyosh.
Har sari mo' ul pari hijronida bir yoradur,
Baski atfoli junun boshim uza yog'durdi tosh.
Aylagil nalam xaroshidin hazar, ey siymbar,
Kim bu suhon birla nogah topmag'ay siyming xarosh.
Ka'badur ko'nglum uyi, aylang tavof, ey dardu ishq,
Anda mehrob o'rnig'a yer tutqali ul egma qosh.
Dahr bog'i ichra chun bir gulga yo'q bo'yi vafo,
Qilmag'ay erdi havo ko'nglum qushi ul gulga kosh.
Ey Navoiy dayr aro tutsa ayog' ul mug'bacha,
No'sh etib olma ayog'idin aning o'lguncha bosh.

282

Chu bildi sham'kim, g'am shomi ko'nglumni halok etmish,
Tanin ashk etmadi yo'lkim, yaqo holimg'a chok etmish.
Chamanda yo'qki bulbul, zog' ham un cheksa za'f aylar,
Hazin ko'nglumni, ko'rkim, furqating ne dardnok etmish.
Ko'nguldin g'ayr yodi chiqti yetgach tiyrboroning,
Qudurat naqshidin yomg'ur suyi bu uyni pok etmish.
Quyuni yanglig' guzar ko'yiga qilmoq gar erur mumkin,
G'am ermas, vodiya hijroni gar jismimni xok etmish.
Suv ichmay ko'ngli zuhdumdin agar ketmish edi, soqiy,
Vuzu ibriqida maydur, to'la kelsun, ne bok etmish.
Falak paykoni zulmi, vahki, teshmish xasta ko'nglumni,
Nechukkim tomchi bir yer uzra ko'p tomib, mag'ok etmish.
Qadah tutkim, qizortay chehra, ey soqiyki, hijroning
Yuzumni asfar andoqkim xazoni bargi tok etmish.
Balodur nafs shirki faqr yo'lida, xush ul foni,
Ki bir rahrag'a jismi tufrog'in gardi shirok etmish,
Navoiyni dedingkim bir jafo birla halok aylay,
Vafo qil emdikim; bu orzu oni halok etmish.

283

Ko'z ko'tarmen ul quyoshdin gar ko'zum qilmoqqa resh,
Pashshalar yanglig' havo uzra chekar har zarra nesh.
Telbalik bog'i guli nilufari erkin bukim,
Ham ko'kardi xalq toshidin tanim, ham bo'ldi resh.
Xushturur ko'nglumda zulfu qaddidin na'lu alif,
Kim bu qurbondek topilmas andoq o'qu yog'a kesh.
Beli tori hajridin jismim bo'lubtur tordek,
Ey falak, rahm et, bu ikki rishtani bir-birga esh.
Turfa ko'rkim, ko'ngluma ishqing kirarga yo'l bo'lur,
Nechakim, ishq imni tark etgil, debon ko'ksumni tesh.
Istasang dayri fano tavfin, belingdin, ey faqih,
Qayd zunnorin uzub, zunnor qaydin dog'i yesh.
Ta'n qilmangkim, Navoiy bekasu bekor erur,
Kim anga olamda oshiqliq ysh o'lmish, ishq esh.

284

Ne xam qoshlardururkim, hayrati qaddimni yo qilmish,
Ne kirpiklar o'qikim, ro'zgorimni qaro qilmish.
Ne pechu tobi hadsiz domi zulf erkinki, ochilg'ach,
Demay ko'nglum qushikim, uyla yuzni muftalo qilmish.
Ne ko'zlardurki, olmish ko'z yumub-ochquncha ko'nglumni,
Qilib har go'shada bemoru qismi yuz balo qilmish.
Ne oraz lolasidurkim, ko'ngulni qon etib dardi,
Tugan qo'yg'on bila daf'ig'a ul qonning davo qilmish.
Ne nozuk xo'y erurkim, aylamish o'truda yuz dashnom,
Gadoyekim oning zulfu ko'zu qaddin duo qilmish.
Biravkim, jannatu do'zax so'zin sharh aylamish, go'yo
Kinoyat vajhi birla vaslu hijronni ado qilmish.
Ajab ko'r ishq arokim, mo'r etarga ajdaholarni
Fusundin mo'rxatlar qaydi zulfin ajdaho qilmish.
Qazodindur manga ishq o'ynamoq, ey nosihi nodon,
Ko'rubsenmu kishi hargizki tag'yiri qazo qilmish?
Navoiydek xalosim yo'q edi ul g'amza kufridin,
Xususan, zulfi zunnori dog'n bo'ynumg'a toqilmish.

285

Orazin yopqach ko'zumdin sochilur har lahza yosh,
Uylakim paydo bo'lur yulduz, nihon bo'lg'ach quyosh.
Qut bir bodomu yerim go'shayi mehrob edi,
G'orati din etti nogah bir baloliq ko'zu qosh.
Bu damodam ohim ifsho aylar ul oy ishqini,
Subhning bot-bot dami andog'ki aylar mehr fosh.
Bo'saye qilmas muruvvat, asru qattiqdur labing,

Desam og'zi ichra aytur: la'l ham bor nav'i tosh.
Novaking ko'nglumga kirgach, jon talashmoq bu ekin,
Kim qilur paykonini ko'nglum bila jonim talosh.
Umri jovid istasang fard o'lki, bo'ston Xizridur
Sarvkim, da'b ayladi ozodaliq birla maosh.
Koshi ollinda Navoiy bersa jon, ayb etmangiz,
Gar budur mehrob, bir-bir qo'yg'usidur barcha bosh.

286

Sorig' gul demakim, chun sarvinozim bog' aro bormish,
Yuzin ko'rgach qizil gul za'f etib, ul nav' sorg'ormish.
Ko'ngul atrofida ochqon uchun hijron o'qi yo'llar,
Balo xaylini ishqing shahnasi ul sori boshqormish.
G'aming minnat qo'yub jon oldi, vah, jonimg'a yuz minnat.,
Ki xud bori tiriklik minnatidin jonni qutqormish.
Kaloming gavharidek topmamish, garchi sabo ilgi
Yaqosin g'unchaning yirtib nechakim qo'ynin axtarmish.
Ko'ngulni chok-chok etgach, yetishti o'qi har yondin,
O'tun qo'ymoqqa go'yokim bu o'tning to'sh-to'shin yormish.
Nechakim qad chekar, sarkashlik aylar anbarin zulfi,
Agarchi kun biyik chiqqonda: doim soya qisqormish.
Ilik bo'g'ziga eltib, shisha to'kmish qon yoshin mendek.
Magar soqiy ayog'in o'pkali o'l dog'i yolbormish.
Yugurma rizq uchun, ne yetsa haqdin anglakim, komil
Ne kelturgil demish, ne g'aybdin yetganni qaytormish.
Firoqu zuhd daf'ig'a Navoiy ishq sahbosin
Magar to'qquz tutub, to'qquz falak jomini sipqormish.

287

Tuzmagay erdi qazo bu jismi vayronimni kosh,
Chunki tuzdi, solmag'ay erdi anga jonimni kosh..
Tan uyiga jonni solg'ach, qilmag'ay erdi muqim,
Ul uy ichra ko'ngul otlig' zori hayronimni kosh.
Bo'ldi chun jonu ko'ngil bori nazar sham'i bila,
Qilmag'ay erdi munavvar chashmi giryonimni kosh.
Chun adam sahrosidin keldim vujud ayvonig'a,
Buzg'ay zrda marg selobi ul ayvonimni kosh.
Chun tuzaldi jism uyi, qovg'ay edi ondin ravon
Yo'q ko'ngul — devonayi rasvoyi nodonimni kosh.
Chun ani ham qovmadi, ko'r etsa erdi tig' ila
Ko'z degan qon yosh ila oludadomonimni kosh.
Chun bu dog'i bo'lmadi, qilmasa erdi jonima
Muncha zebovu malihu sho'x jononimni kosh.
Chun bu yanglig' bo'ldi jonon qo'ysa erdi marhame

Gah-gahi ko'rgach ko'ngulda dog'i hijronimni kosh.
Ishq ichinda chora o'lmakdur Navoiy dema, haq
Ro'zi etgay la'li jonbaxsh obi hayvonimni kosh.

288

Porsovash dilsitonim bo'lg'an ermish bodano'sh,
To boshim bo'lg'ay ayog'ing bo'lg'usi, ey mayfurush.
Ichganin ko'rgan zamon-o'q mast bo'lg'ungdur, demang,
Kim eshitgan lahza mendin zoyil o'lmish aqlu hush?
Bazmi vaslidin yiroq og'zimda xumdek muhr erur,
Tong emas, qonimg'a maydek shavq o'tidin tushsa jo'sh.
Jonu ko'nglum qon yutub afg'on chekarlar hajridin,
Ishrat ahli may ichib bazmida qilg'ondek xurush,
Chok ko'nglak birla to usruk chiqibsen, ohkim,
Kisvatin mayxona rahni aylamish yuz xirqapo'sh.
Subhidamul but sabuhiy bazmin ettim orzu,
Chiqmag'il dayri fanodin deb nido qildi surush.
Ey Navoiy, qoru ermas bo'lsa yuz ming jon fido,
Gar qadahno'shum iki la'li mayidin tutsa qo'sh.

289

Seni ko'rgach, der edim bir mehribonim bor emish,
Olloh-olloh, ne balo botil gumonim bor emish.
Orazing mohiyatu og'zing so'zin sharh aylaram,
Vah, ne tab'i poku zehni xurdadonim bor emish.
Chok qil ko'ksumni, ey badmehr, tokim bilgase,
Tig'i hajringdin ne nav', ozurda jonim bor emish.
Ne hayot erdi, o'lar holimdakim ko'rgach meni,
Noz ila dedi: hanuz ul notavonim bor emish?
Javhari ishqin olurg'a xalq maxfiy naqdidek
Jon ichinda bir necha dog'i nihonim bor emish.
Yuz g'amim bor erdi, mug' ko'yiga kirgach bo'ldi daf',
Vahki, men g'ofil, ajab dorul-amonim bor emish.
Derki, yolqibmen Navoiy unidin, vah, yaxshidur,
Kim tiriklikdin nishon tek bir fig'onim bor emish.

290

Oshiq o'ldum, bilmadim yor o'zgalarga yor emish,
Olloh-olloh, ishq aro mundoq balolar bor emish.
Qaddig'a el mayli bo'lg'ondin ko'ngul ozurdadur,
Ul alifdin zorlarning hosili ozor emish.
Elga novak urdi, men o'ldum, erur bas turfakim,
Jonim etkan resh el bag'rig'a kirgan xor emish.
Rishtakim muhlik yoram og'zini tikti, angladim,
Kim kafan jinsi qirog'idin suvurg'on tor emish.

Ko'yi devoridin og'riq tang'a tushgan soyadek,
Seli g'amdin emdi soya o'rnig'a devor emish.
Jong'a taxvif ayladim tiyg'i halokidin oning,
Bilmadim, bu ishdin ul o'lguncha minnatdor emish.
Ey Navoiy, xo'blarni ko'rma osonlig' bila,
Kim birovkim soldi ko'z, uzmak ko'ngul dushvor emish.

291

Vo'sma birla qoshin ul mahvashki rangin aylamish,
Ko'zi jallodi qilichig'a yashil qin aylamish.
Ko'nglum o'tin demakim, tortar zabona zulfidin,
Kim ul af'i til chiqarmog'lig'ni oyin aylamish.
Sunbulung af'isidin zaxme yemish go'yo tarog',
Yo'qsa, nevchun orazin boshdin-oyoq chin aylamish?
Titraguchdin qilmish ul kirpik yasolig'a alam,
Vah, yana to ne ko'ngul yag'mosig'a kin aylamish.
Uyladurkim ilgini hino uza qilmish nigor,
Ulki gulgun ko'nglak uzra to'nin epkin aylamish.
Raz qizidin, soqiyo, bir dam meni shod aylakim,
Charx zoli g'ussasi ko'nglumni g'amgin aylamish.
Gar Navoiyg'a Sulaymon mulkicha bordur, ne tong,
Buki Bilqisi zamon nazmini tahsin aylamish.

292

Ne abrashdurki, sekretmish yana maydong'a ul mahvash,
Qizil, oq gul bila yeldin magar xalq o'ldi ul abrash.
Jahon maydonida to sho'x chobuklar qilur javlon,
Kishi ko'rmaydur andoq abrash uzra ul sifat mahvash..
Emas abrash, sipehredur, shafaqdin ko'rguzub anjum,
Quyosh turki anga rokib, tong ermas, gar erur sarkash.
Nechuk o'lmay ul abrash uzra ul mahvashni ko'rgachkim,
Hamul abrash erur sarkash, hamul mahvash erur sarxash.
Meni majnun yiqilsam ko'rgach-o'q, hayrat yeri ermas,
Ki aqli kulga har soat erur nazzorasidin g'ash.
Parivash raxsh uza sarxush pari javlon qilur, netsun
Junun jomig'a qilmay bodapolo ahli taqvo fash?
Quyun yanglig' egarsa abrashin ul sho'x, dam urmon
Navoiydek, nedinkim ushbu so'z bor asru ko'p chirmash.

293

Ul sarv uzori guli serobdek ermish,
La'li labi gul uzra mayi nobdek ermish.
Ko'rdum qoshi aksini ko'ngul kuzgusi ichra,
Bu qiblanamo, ul munga mehrobdek ermish.
Ko'rdum ko'ngul ahzolini ko'ksun to'shugidin,

La'ling g'amidin qatrayi xunobdek ermish.
Devona ko'ngul qaydi junundin ne qutulsun,
Kim har xami zulfung anga qullobdek zrmish.
Husn anjumani ichra yuzin ko'rmamish erdim,
Anjum aro xurshidi jahontobdek ermish.
Tut faqr etagin, atlası zarbaft so'zin qo'y,
Kim ul dog'i tan hifzida moshobdek ermish.
Bir yo'li Navoiyni yiroq solma nazardin,
Kim ul dog'i bir kun sanga ahhobdek ermish.

294

Ne ajab, gar bor esam devonavashliq birla xash,
Kim ko'ngul olg'on pariroyum erur devonavash.
Man' etarsiz hushi yo'q ko'nglumga la'li bodasin,
Ayting, ey hush ahli, kelgaymu bu so'z usrukka xash?
Sofi vasli bo'lmasa gar barcha zahri hajridur,
Soqiyo, bir jur'a tutkim, oldi jonimni atash.
Soldi ko'nglumni g'ami hijron gudozi ichra yor,
Go'yyokim ishq aro ul qalbda bor erdi g'ash.
Vah, ne yanglig' sog' o'lay men telba bu holatdakim,
Ul pari ham bordurur devonavash, ham jur'akash.
Shayx boshig'a balo erkandurur dastorkim,
Ishq asrorin eshitmaklikka moni' bo'ldi fash.
Demakim, bir yaxshi so'z birla Navoiy jonini
Olsam, ul bo'lg'aymu rozi, yaxshi so'zga ne kengash?

295

To ko'z bila ko'nglumni ul g'amza maqom etmish,
Qonimni halol aylab, uyqumni harom etmish.
Sarv o'lmadi bog' ichra ohim yeli birla xam,
Boq ko'z uchi birlankim, qaddingg'a salom etmish.
Hayvon suyidur shudrun, Iso damidur salqin —
Bo'ston sari jononim go'yoki xirom etmish.
Hajr o'qlari zaxmidin jismim bila ashkimni
Tutmoqqa balo saydin g'am donavu dom etmish.
To oshiqu shaydomen qatlim qilur ul ko'zlar,
Majnung'a kiyiklarni ishq ulfati rom etmish.
Ma'shuq qilur jilva, har kimki aning ko'nglin
Dard o'ti kuli birla ishq oyinafom etmish.
Iskandaru Jamliqdur ishqingda Navoiyg'a,
Kim raxshing izu na'lin ko'zgu bila jom etmish.

296

Borg'oningdin jon talashmoq erdi men mahzung'a ish,
Keldingu jonimni olding: ul borishg'a — bu kelish.

Vasl oshiq jonidur, men jon taloshtim hajr aro,
Hajr borib, vasl yetgach, o'lmak erur turfa ish.
Tig'i to ko'ksumni yordi nola qilmon za'fdin,
Rost andoqkim, qo'yar afg'onni chok o'lg'on qamish.
Qiyamish ul sarv gulgun to'nki, tong ermas, bu rang,
Naxlkim ko'z bog'ida qon birla topti parvarish.
I'tidoledur havoyi ishq arokim xush kechar
Sovug' ohim birla yozu ko'nglum o'ti birla qish.
Jismim uzra bor yangi butgan ko'kumtul dog'dek,
So'zi hajringdinki urdum g'ussadin har yerga nish.
Kishu sinjobini, tong yo'q, kiysa muziy bozgun,
Kim chiqarmishtur kishilikdin ani sinjobu kish.
Tuz bo'l o'qtek gar tilarsen avj, yokim egridur —
Davr har bir go'shadin bo'g'zig'a solibtur kerish.
Ey Navoiy, har dam ul oy mehri ortar ko'ngluma,
Garchi yillardurkim, ul tarki muhabbat aylamish.

297

Olur jonimni ishqu manga dam urmoq mahol o'lmish
Birovdekkim, tili oning o'lar holatda lol o'lmish.
Erur har sori kesgan na'l yo raxshing izi, bilmon,
Tanim tufrog'i to javlongahingda poymol o'lmish.
Ichib qonimni ul ko'z kim qizarmish, notavonedur,
Ki ham bemorliqda may chekib, ruxsori ol o'lmish.
Tanim to rishtayi zulfung xayoli birla chirmashti,
Biaynih rishtayi zulfungg'a chirmashqon xayol o'lmish.
Qoshing hajrida tishlar birlakim jismimni naqsh ettim,
Nazora aylakim, har biri bir mushkin hilol er mish.
Ko'ngil bog'ida ohim o'qlari qadding firoqidin
Bari g'am bergali har qaysi bir ra'no nihol o'lmish.
Fano ko'yiga kirkim, Jam ila jomi jahonbindur
Gadokim, jom anga bu dayr aro sing'on safol o'lmish.
Sen uyqu ichrasen, xurshidi avji davlating tushdur,
Ham ushbu tushda ul xurshidg'a doim zavol o'lmish.
Yuzung ko'rgach Navoiy ko'ngli ozdi, zulfdin band et,
Kim ul majnun bahori vasldin oshuftahol o'lmish.

298

Dema, ne sud erur o'lmoq fano harimig'a xos,
Yana ne sud kerak o'z lukungdin etsa xalos.
Avomdin, demakim, o'zni qutqaray, er esang,
O'zungdin o'zni qutulmoqqa jahd qilg'il xos.
Ko'ngul alil esa forig' emas xavotirdin,
Jarohat uzra yig'ilmoqdurur chibinga xos.

Ajab emastur, agar topti gavhari maqsud,
Birovki bo'ldi fano ashki bahrida g'avvos.
Ovuch qoqarmen o'z ahvolima tahayyurdin,
Ramida ko'nglum erur bu usul ila raqqos.
Desang, bu yo'lda o'lay, nafsni burun o'ltur,
Ki ishq shar'ida go'yo bu nav' keldi qisos.
Rizo yo'lida Navoiy borur qayon cheksang,
Chu ishq bog'ladi bo'ynig'a rishtayi ixlos.

299

Gulruxum yodi bila ko'nglum erur gulga haris,
Kim berur Yusuf isi qon aro yuz pora qamis.
Lutf vaqtida ul oy ollida eldur maxsus,
Vahki, bedod qilurda meni aylar taxsis.
Ey ajal, kelmak emish boshima ul umr, manga
Rahm qil, joning uchun berma zamone tanqis.
Boda ko'nglumni xalos ayladi davron g'ashidin,
Go'yi ul o't bila bu qalbg'a bo'ldi taxlis.
Ishqim aylar seni qon to'kkali har dam targ'ib,
Husnung aylar meni jon bergali har dam tahrir.
Band etibtur jadal ahli ishin ishkol, andoq,
Kim ne «Miftoh» anga sud qilur, ne «Talxis».
Vasl hirmoni Navoiyg'a emas hech ajab,
Chunki mahrum bo'lur har kishikim bo'lsa haris.

300

Jon yetib og'zing'a, topmon dardi hijrondin xalos,
Jonni hijrondin xalos et, yo meni jondin xalos.
Andoq ochti sunbulin gul uzra yelkim, bo'lmag'ay
Bir ko'ngul olamda ul zulfi parishondin xalos.
Dema, nolangdin uchar har shom eldin uyqukim,
Tunning ul boshida el ermas bu afg'ondin xalos.
Garchi yer topting ko'ngulda, vahm et ohu ashkdin,
Kim kirib vayrong'a, bo'lmas kimsa to'fondin xalos.
Yog'sa majnun ko'nglum uzra sho'xlar dardi, ne tong
Telba atfol ichra bo'lmas sangborondin xalos.
Istamas bir-birni sensiz jonu tan, tengri uchun,
Kim oni mundin xalos etgil, muni ondin xalos.
Hajr uyi ichra qobolmish yor hajridin ko'ngul,
Vah, qachon bo'lg'ay bizing tutqun bu zindondin xalos?
Jom davridin xalos o'lmoqni zinhor istama,
Eyki, bo'lmoq istading anduhi davrondin xalos.
Bandi zulfungdin Navoiyni xalos etgil desam,
Derki: bo'lmas, bo'lmag'uncha hukm sultondin xalos.

301

Birovki amr xilofidin aylagach i'roz,
Agar ulus shahidur, yo'q oning kibi murtoz.
Riyovu ujbu hasad daf'in et fano bilakim,
Ketar bu doru ila muncha muxtalif amroz.
Amalg'a boqmaki, bebahri fazl erur yakson,
Fuzayl Barmakiy o'lsun, vagar Fuzayl Ayozi.
Zamona ahlini bu korgoh aro bilgil,
Zurufkim to'ladur anda muxtalif ag'roz.
Haloki nafs vali nutqi, bilki, rishtayi kufr
Kesar ishiga Ali zulfiqoridur miqroz.
Zamona mushkunga kofur qotti, ko'z ochg'il,
Ki chun ko'z ollidadur bo'lmas aylamak ig'moz.
Savod jahlini yub, vaqt erurki uyg'onsang,
Ki umr shomig'a subhi ajal keturdi bayoz.
Faqir yashurun ohig'a boqmakim, o'rtar
Jahonni, garchi erur bu choqin ishi iymoz.
Bo'lur o'lukka Navoiy hadisi jon bersa,
Nedinki fayz eshigin bog'lamaydurur fayyoz.

302

Ichib ul sho'x gul-gul qildi la'li nob ila oraz.
Meni mahzun nechukkim dam-badam xunob ila oraz.
Magar simobi ashkim qilg'ali shiyagarfgun ul sho'x
Qilur shingarfdin gulguna, yub simob ila oraz.
Ham ul kun mehri iqbolimni shomi g'am nihon qildi
Kim ul gul qildi pinhon sunbuli serob ila oraz.
Quyoshning partavi birla agar ul yuzni teng tutsa,
Erur andoqki teng tutqay quyosh mahtob ila oraz.
Magar zanjiri zulfung shomida motam nasibimdur,
Ki har soat xarosh aylarmen ul qullob ila oraz.
Qoshi birla ishorat sajdaga aylar, xush ul davlat.
Ki aylab sajda ravshan qilsam ul mehrob ila oraz,
Dema, qish sovug' ohimdin dururkim, chekti ul chobuk
Qoshi ustida kish bo'rkini yopib sinjob ila oraz.
Talab yo'linda yuz qo'y har eshik tufrog'ig'a, ya'ni
Bir ahli dil ayog'ig'a yetur har bob ila oraz.
Navoiy orazi sorg'ordi g'am yeb bexud o'lmog'din,
Nechuk sorg'ormag'ay bu nav', xo'rdu xob ila oraz?

303

Jong'a zulfung tobidin ul la'li xandondur g'araz,
Xizrg'a zulmat tilardin obi hayvondur g'araz.
Shavq o'tig'a urmasam suv, kuydurur ko'nglumni pok,

Istagandin o'qlaring ko'nglumga paykondur g'araz.
Nevchun, ey hijron, azob aylarsen onsiz jonima,
Istagilkim, topshuray gar hud sanga jondur g'araz.
Yuz tugan qo'y dum emas qon', keting, jonu ko'ngul,
Go'yiyo ul bevafo'ga dog'i hijrondur g'araz.
Ol etar bo'lsang kafingni dahshat etma, tig' sur,
Men bihildurmen sanga gar bir ovuch qondur g'araz.
Olamu odam fidong o'lsunki borsen, ey habib,
Sen g'araz insondin, ar olamdin insondur g'araz.
Ey Navoiy, voqif o'l holing'g'akim, yor ollida
Bas farovondur g'arazgo', asru parrondur g'araz.

304

Ey sabo, jonim halokin ayla jononimg'a arz,
Yo'qki, jismi notavon ahvolin et jonimg'a arz.
Oh dudin, ashk qonin, nola maddin aylagil
Zulfi sunbul, yuzi gul, sarvi xiromoiimg'a arz.
Kufri zulfi dinu imonimni barbod aylabon,
Qilg'anin jon qasdi etg'il nomusulmonimg'a arz.
Va'dayi vaslig'a yetmay o'lganimni, ey rafiq,
Qilg'asen har yerda ko'rsang ahdi yolg'onimg'a arz.
Oshiq o'lturmakka chiqmish mast, vah, ishqim so'zin,
Ey raqib, etsang ne ul beboki nodonimg'a arz?!
Vasl shavqi g'olibu men gungmenkim, aylamak
Hojat ermas koshifi asrori pinhonimg'a arz,
Ey Navoiy, hajr zindonida jonning xavfi bor,
Qilg'asen topsang mahal, albatta, sultonimg'a arz.

305

Nafs qutto'ut-tariqn manzilidur bu rabot,
Naqdi din hifzig'a qil o'tguncha andin ehtiyot.
Manzil etsang bu rabot ichra iqomat qilmakim,
Har kun o'zga karvon oromgohidur rabot.
Ne to'sharsen taxti johing farshin oltun xisht ila,
Kim seningdek shohni ko'p o'tkaribtur bu bisot.
Tavqi la'nat desalar bo'yninda tasbihin, ne tong,
Makru hiyla uzra shayx el birla qilsa ixtilot.
Zarq jomi birla vajd etgan erur ul tifl kim,
May debon rangin suvni qilg'ay ichib umda nishot.
Shayxi johil bo'lmoq o'z asrori birla munbasit,
G'aflat ahli bang ila qilg'on kibidur inbisot.
Faqr ko'yi itlaridin kimki kam ko'rdi o'zin,
Topsang oni itlari silkida topqil inxirod.
Vaslg'a yo'l hajridin faqr o'ldi, ko'rgil, turfakim,

Birdin uchmog'dur xijil, birdin tomug', birdin sirot.
Ey Navoiy, ishq aro berabt agar sursam hadis,
Anda mazmun bil g'araz, maqsud ko'rma irtibot.

306

Yuzda xolingdurmu yo tahrir etar holatda xat
Tomdi qudrat kilkidin ko'n safhasig'a bir nuqat?
Sabzayi xatting ko'zumni yorutur boqqan sayi,
Ko'p nazar qilea agarchi tiyra aylar ko'zni xat.
Oyni ruxsoring dedim go'yo qarong'u erdi tun,
Kim manga asru yiroqtin voqi' o'lmish bu g'alat.
Jon arosig'a kirar har dam xiromon qomating,
Garchi sokindur alifkim jong'a bo'lmishdur vasat.
Turki anjum shomi hajrimni yorutmas, go'yiyo
Novaki ohimdin o'lmish tavsani gardun saqat.
Maskaning may o'tidin, ey mug', erur otashkada,
Anda bir o'tlug' samandar may to'la har sori bat.
Zohid o'ldum deb, Navoiy, ishqni tark etmakim,
Bo'lmasa ul sho'r tuzsiz luqmadur zuhd faqat.

307

Tariqi ishqdin o'lmish manga balo malhuz,
Nechukki faqr tilardin erur fano malhuz.
Agarchi dardsiz o'lmas davo, valek mening
Bu dard istaganimdin emas davo malhuz.
Ayoqqa kirsan ne bo'shqay balo mug'iloni,
Gar o'lsa bodiyadin Ka'bayi safo malhuz?
Erur mulohazam ul oy rizosi ishq ichra,
Agarchi elga visol o'ldi ishq aro malhuz.
Firib berma manga intihodin, ey zohid,
Ki bordur ahli haqiqatqa ibtido malhuz.
Niyozing o'lsa yetar dayr piridin qadahe?
Yo'q ersa, bazmida ermas shahu gado malhuz.
May ichki, xalq gunohin yumoqqa abri karam
Yog'ar mahalda emas rindu porso malhuz.
Ajabki, fayz charog'i ishiga solg'ay nur,
Biravki bo'lg'ay aning zuhdidin riyo malhuz.
Navoiy, emdi qadah sham'ini yorutqilkim,
Yorug'lug' o'lmadi taqvo bila mango malhuz.

308

Rishtayi diqqatdur kalomingda duri shahvor lafz,
Rishtag'a durlar chekarsen chun topar takror lafz.
La'li jonbaxshing erur go'yoki Ruhullohkim,
Sochilur jon har taraf qilg'on soyi izhor lafz.

Go'yiyo hayvon suyidin qatra sekrir har sori,
Chun takallum vaqti la'lingdin chiqar durbor lafz.
Gar o'lukni tirgizur, vahkim, tirikni o'lturur,
La'lidin qilg'ach ayon ul sho'xi shirinkor lafz.
Dema, lafzinkim tili evrulmagondindur sinuq,
Kim topar tor og'zidin chiqquncha ko'p ozor lafz.
Sirri ishqimni tilarmen sharh qilmay anglasang,
Kim emas ishq oyatig'a mahrami asror lafz.
Ey Navoiy, chun guhar beqadr erur shoh ollida,
Ne ajab, gar bo'lsa nazmingdin qoshida xor lafz.

309

Istasangkim, urg'asen davrong'a tig'i inqito',
Ul vido' etguncha sen qilg'il burunrog' alvido'.
Jon berib shirinu muhlik joh uchun ilgingda tig',
Naz' vaqti sharbati marg istab aylaysen nizo'.
Asrading katton kafan qilmoq uchun, ne sudkim,
Hashr bozorida beqiymatdurur mundog' mato'.
Maskaning oxir chu tufrog'dur, ne o'tkarmakdurur
Madfaning ayvonig'a ko'k gunbazidin irtifo'?
Sandalogin uy yasab, eldin ko'rarsen sarzanish,
Kim bu yanglig' ko'rdi sandalniki, yetkurgay sudo'.
Yer o'parsen rizq uchun minnat yukidin xam bo'lub,
Tengri yoringkim, qilibsen xush namoze ixtiro'.
Dur qulog'ingda momuqdin bir chigitdur, el so'zin
Bu momug' birla chigitdin. aylamassen istimo'.
Besha sherin gar zabun qilsang shijoatdin emas,
Nafs itin qilsang zabun, olamda yo'q sendek shujo'.
Ey Navoiy, tengri asrorig'a til mahram emas,
Chok ko'nglung ichra tutkim «jovazal-isnayni sho'».

310

Jismi vaslin qildim ul zulfi sumansodin tama',
Ul kishi yanglig'ki qilg'ay siym savdodin tama'.
La'lidin tirguzmak etsam orzu, ayb etmangiz,
Hech kim o'lturmak etmaydur Masihodin tama'.
Zarrani xurshiddek ravshan tama' qilg'oncha bor
Zarracha mehr etmak ul xurshidsiymodin tama'.
Ne ajab, qilsam tama' ovora ko'nglumdin junun,
Qilsa bo'lmas aql xud Majnuni shaydodin tama'.
Dog' etib ko'nglum tavaqu' qildi sabrim naqdini,
Ahli zulm andoqki qilg'ay naqd tamg'odin tama'.
Gulxaniydin gulxan olotin tama' qilmoqdurur
Har kishi dunyolik etsa ahli dunyodin tama'.

Sarvu guldin ko'p demang so'z kim, Navoiy aylamish
Bargi guldin xil'at etgan sarvi ozodin tama'.

311

Ko'zumni toki qilmish ul saodat axtari matla',
Qaro ermaski, shabgun hulladin qildim anga burqa'.
Labing hajrinda qon yoshim kelur bag'rim shikofidin,
Ajab ermas, bu yanglig' suvg'a bo'lsa ul sifat manba'.
Qilurlar qasdi jonim kelturub bir-birga bosh, go'yo
Bukim, paykonlaring ko'nglum harimin qildilar majma'.
Bu ne rokibduru markabki, javlon vaqti bor erdi
Quyoshdin poyada a'lo, falakdin po'yada asra'.
Tushar ko'nglunga ul yuz partavi ko'ksun shikofidin,
Bu ravzanni ne bo'lg'ay qilsang, ey tiyg'i qazo, avsa'?
Ne tong, har kun agar bar bersa yuz ofatki, anjumdin
Sochibtur yuz muxolif xosiyatlig' tuxm bu mazra'.
Navoiy, voqif o'l gardun arusidinki, qasdingg'a
Ochar gah shomdin gisu, kiyar gah subhdin miqna'.

312

Uchuq ermaski chun bo'ldi Suhayli orazing toli',
Aqiqing rang olurda bo'ldi xoling soyasi moni'.
Guliston demakim, chehrang ocharda sun' naqqoshi
Qilurg'a imtihon ul ranglarni ayladi zoyi'.
Chu har yon tig' solding ul hasaddin yig'ladim, lekin
Netaykim, barq o'tig'a bo'lmadi yomg'ur suyi dofi'.
Ko'ngul qasdig'a yolg'uz tiyrboron qilmadi g'amzang,
Balovu fitna xayli kelgali ham ayladi shori'.
Halokim qasdi voqi' bo'lmadi ul g'amzadin, lekin
Labingdin elni tirguzmak meni o'lturdi fil-voqi'.
Chu tig'ing' kirdi qonimg'a, farah bo'ldi manga afzun,
Nechukkim mayg'a suv mamzuj o'lur, ko'prak bo'lur nofi'.
Labingg'a jon bo'lur moyil, tanim xoki rahing bo'lsa,
Ajab ermas, bo'lur chun barcha ashyo aslig'a roji'.
Nechuk zunnor bog'lab, boda ichmay, ey musulmonlar,
Ki piri dayr har ishkim qilur, bormen anga tobi'.
Navoiy, faqr ko'yida taalluq kufri mahz ermish,
Bir olloh do'stdin nekim nasibing bo'lsa, bo'l qoni'.

313

Dog' uza dog'din ovora ko'nguldur zoyi',
Ne qaro kunlar anga voqi' erur fil-voqi'.
Tiyrboroni g'aming qildi zirih jismimni,
Gar zirih bu esa, ko'p bo'lg'usi o'qdin moni'.
Dahr o'ti dudi ko'zumdin, ne ajab, to'ksa sirishk,

Chunki tun xaylig'a anjum sipahidur tobi'.
La'li shavqida sarig' yuzni yoshurdi qon yosh,
Garchi safrog'a chuchuk sharbat emastur dofi'.
O'rtanur ishqda parvona, chekar un bulbul,
Ul guli sham'jabin ishqida menmen jomi'.
El nasibi chu azal qismatida topti raqam,
Senki sa'y ortuq etarsen, nechuk o'lg'ay nofi'?
Ul quyosh har kishiga toli' erur, vah, netayin,
Kim Navoiyg'a bu sav' o'lmadi bir kun toli'.

314

Vasl shomi xilvatimda yoqsalar nogoh sham',
Rashkdin jonimni gohi soya o'rtar, goh sham'.
Ravshan etsa uyni dilxohim, yorutmang sham'kim,
Sham'i bazmim bo'ldi chun dilxoh, zmas dilxoh sham'
Urmasun ko'p lof kuymakdinki, hijron tunlari
Tuzmas erdi ollida tortay desam bir oh sham'.
Rishtayi joni kuyar ashki oqib, jismi erib,
Tiyra shomim zulmidin bo'lmish magar ogoh sham'.
Ohim andog' tiyra qildi ko'knikim, tonmas o'zin
Gar quyoshdin yoqmasa Isoyi Ruhulloh sham'.
Topsa hirmon zulmati ichra, ne tong, hayvon suyin,
Kimgakim bo'lsa hidoyat nuridin hamroh sham'.
Hajr aro iitar jamoling ham Navoiy, ham ko'ngul,
Kim tilarlar tiyra tunlarda gadovu shoh sham'.

315

Ko'zum yoshardi ayon bo'lg'ach ul jamoli badi',
Bulutg'a suv to'lar ul damki, bo'ldi fasli rabi'.
Tasavvur etsa qoshing toqini ko'ngul titrar,
Qazo muhaddisi baskim chekibtur oni rafi'.
Nediya ayog'ingga tushgay boshingg'a evrulubon,
Quyosh gar o'lmasa husn ichra kullug'ingg'a muti'?
Qoshing xayoli toriqmay ko'ngulda evrulsun,
Erur chu qiblanamo po'yasig'a huqqa vasi'.
Ne nav' barqni deykim, buroq yanglig' erur,
Ki ul batedurur muzlam, bu bir muniru sari'.
Navoiy, uyla tirilkim, uyatdin o'lmagasen
Agar rasuli alayhis-salom bo'lsa shari'.
Qilurni ayla rioyat, demakta asra adab,
Ki do'st fe'lingu qavlungg'adur basiru sami'.

316

Yuziga ko'zguni har dam qilur ul siymbar moni',
Oningdekkim quyosh ruxsorig'a bo'lg'ay qamar moni'.

Jahonni ul quyoshning barqi husni o'rtagay erdi,
Karonsiz bahri ashkim bo'lmasa erdi agar moni'.
Quruq jismimni g'am tig'idin asrar dard ila shavqung,
Yig'ochg'a kesmagidin uylakim bo'lg'ay samar moni'.
Qabul etmon qanot egnim uza chiqsa og'ir debkim,
Yo'lungda barqdek po'yamg'a bo'lg'ay bolu par moi'.
Ko'zum uzra hubobi ashk ul yuz moni'i ermas,
Biaynih shishadekkim, bo'lmas aylarga nazar moni'.
Dema, zohidki, taqvog'a ne moni'durki, bordurlar
Shabobu bodavu ishqu jununim sarbasar moni'.
Og'iz birla qadu qoshu ko'zung zuhdumg'a qo'ymaslar,
Nechuk qilg'ay kishi bir ishki, bo'lg'ay bu qadar moni'.
Ko'ngul baytul-harami tavfig'a moni' xavotirdur,
Safarg'a Ka'ba sori uylakim bo'lg'ay xatar moni'.
Navoiy jonig'a tan gardi ermish moni'i maqsud,
Nasimi vasl esgach fayz bog'idin, ketar moni'.

317

Mehrsizlikdin falak el qatlin aylar bedarig',
Yo'qsa, nevchun dafn etar har kun quyoshtin yerga tig'?
Tig'i zulmi zaxmidin har shom andoqkim shafaq,
Qonu tufrog' ichradur xurshid orazlar, darig'.
Kun emas — olam ko'ziga muntashir aylar bayoz,
Tun emas — balki chekar xurshid ruxsorig'a mig'.
Kingakim do'lobi charxidek solur sargashtalik,
Bo'g'zin ip birla bo'g'ar qilg'on soyi faryodu jig'.
Nechakim yig'sa o'zin shahrar boshi uzra chekar,
Chatrdek kimni sarafroz aylamaklik qilsa big'.
Go'yiyo oni sabab qildi musabbib ne uchun,
Kim anga bu qilmog'idin ne ziyondur, ne osig'.
Ey Navoiy, bil nekim bo'lg'anni haq taqdiridin,
Mundin o'zga amrdin ko'nglungni uz, ilgingni yig'.

318

Zaif tanda g'amingdin yuz eski bo'lg'on dog',
Har eski dog' bu shox uzra bir quruq yafrog'.
Yuzungga husn fuzun bo'ldi nil ziynatidin,
Magarki yorudi gugird o'tidin bu charog'.
Qading chu ayladi gulgash sarvu gul demakim,
Bo'yaldi qong'a aliflar kesib g'amingdin bog'.
Sochi asirimen o'pmay hanuz xolin, vah,
Ki donag'a og'iz urmay nasibim o'ldi tuzog'.
Iloj silsilayi zulfidur jununumg'a,
Agarchi mushk isidin emganur zaif dimog'.

Chu bo'lsa g'ayr hujumi, visol mumkin emas,
Shuhud o'lurmu xavotirdin o'lmag'uncha farog'?
Agar Navoiy iki nargising xayoli bila
Marizu mast jahondin o'tar, sen o'lg'il sog'.

319

Soqiyo, hajr ilgidin ko'p tortadurmen zorlig',
May keturkim, maslahat ermas manga hushyorlig'.
Qasdim etmish hajru bexudlug', ilojimdur dame
Mayg'a afyun yor qil gar aylar ersang yorlig'.
Mast qil andoqqi, bosh qo'ysam magar bo'lg'ay manga
Mahshar ahli «yo rab»u g'avg'osidin bedorlig'.
Chorasi yo bodadur, yo vasl, yo marg, ey tabib,
Har kishikim topsa hijron dardidin bemorlig'.
Bar yegil, yo rab, hayoting bog'idin, ey mug'bacha,
Kim mayi la'lingdin o'ldi bizga barxurdorlig'.
Zuhd, ey soqiy, balo ermish, xush ul mayxorakim,
Ichgali jom, bale, bo'lmish ishi xammorlig'.
Ey Navoiy, zuhddin yuz qatla ortuq, darbadar
Bir safol ilgidin mug' ko'yida qilsam zorlig'.

320

Ul sumanbar qaddining sarvig'a ko'nglum bo'ldi bog',
Otashin gullar anga har yang'i qonlig' toza dog'.
Hajr aro ul sho'x ko'nglum sayd etar ruxsor ochib,
Tifl oqshom qush tutarg'a ravshan etgandek charog'.
Mujibi ko'p yig'lamoq ermish nazar pok o'lmog'i,
O'ylakim aylar suyini afzun oritmog'din bulog'.
Ey hakim, olg'il surohiy lo'lasidin paxtakim,
Sud erur qonin necha daf' etsa mahruri dimog'.
G'unchadin to chiqti gul mast o'ldi bulbul, soqiyo,
May surohidinki chiqmas dahrudin topmon farog'.
Xattu xoli nuqtasi yuz choklik ko'nglumdadur,
Bir qafasda turfadur, vah-vah ko'rung to'tiyu zog'.
Necha rangin ashk to'ksam ko'zda ul yuz naqshidur,
Loladin o'zga ne gul bergay suyi qon bo'lsa bog'?
Yog'mag'uncha ashk daf' o'lmas ko'nguldin tiyralik,
Bu yog'inni go'yiyo debtur qazo ul o'tg'a yog'.
Faqr yo'linda, Navoiy, aylagil boshtin qadam,
Kim bu yo'l qat'ida bosh qo'ymoqdurur qo'ymoq ayog'.

321

O'rtanurmen kechalar hajringda andog'kim charog',
Ravshan aylay: rishta jismimdur, ko'ngul o't, ashk yog'.
Sarvu sunbul loladek qad zulfu yuzung hajridin,

Ham alif, ham na'l kestim kuydurub yuz yerda dog' .
Bir ko'zumga sarv o'qdur, bir ko'zumga gul tikan,
Sensizin, ey sarvi gulrux, nogah etsam gashti bog' .
Jonim ichra o'tdurur bir la'li maygun hajridin
Soqiyo, navbat manga yetkach labolab tut ayog' .
Sog' bo'l, devona etsang meni bir may birlakim,
Hajrdin devonamen bo'ldum esa bir lahza sog' .
Istaram og'zin qilib la'lu xatu xolini vashf,
Xalq g'oyibdin nishonlar aytib etgandek so'rog' .
Ul farog'u bu taraddud etti maqsud o'rtada,
Kim bo'lub maqsud o'tti ham taraddud, ham farog' .
Ro'zgori tiyra, nutqi lol bulbuldur, magar
Kim xazon faslida aylarlar tasavvur oni zog' .
Telba deb qilma Navoiyning ilojin, ey hakim,
Kim mushavvashdur anga bir o'zga savdodin dimog' .

322

Garchi men hajringdin o'ldum tortibon ko'p zorlig'
Sen hayotingdin top, ey badmehr, barxo'rdorlig' .
Xasta erdim ko'zidin, yetkurdi la'lin og'zima,
Tengri jon berdi, vale chektim base bemorlig' .
Kechayekim tushga kirgay ul saodat axtari,
Bermagil, yo rab, manga ul uyqudin bedorlig' .
Bodayi la'ling bila mundoqki usrukmen mudom
Kofiri ishq o'lg'amen gar istasam hushyorlig' .
Bu ko'ngul ozoridin bezormen, bor muddate
Bo'lg'ali bizlar aro ozorlig' bezorlig' .
Ne bino erkin bukim, bir pora koshi tushmadi,
Qilg'ali bu toqni sun' ilgi miynokorlig' .
Ey Navoiy, suhbatingdin qilsa or ul ko'rkaboy,
Yo'q ajab, nevchunki sensen bir gado, ul borlig' .

323

Necha, ey oromi jon, hajringda beoromlig' ?
Do'stluq ko'rguzki, haddin oshti dushmankomlig' .
Shukr sham'in yoqmadim, vaslingda yetti dog'i hajr,
Bizni bu o'tlarg'a kuydurgan erur ul xomlig' .
Ermas o'tlug' ko'nglum og'zing naqshidur ko'ksun aro,
Qatrave qon otashin gul g'unchasi andomlig' .
Deb emishsen tark etib ishq muhabbat shevasin,
Ot chiqarmishsen saloh ichra, zihi badnomlig' .
La'lidin za'f etti qon bo'lg'on ko'ngul, vah, bodadin,
Naf' topmas ermish ulkim, qilsa xunoshomlig' .
Ko'z yoshimdin nam topibdur, garchi me'mori qazo

Bog'ladi ko'k gunbazi toqini istehkomlig'.
Zulfida dardu balo istar Navoiy ishqidin,
Ul gadodekkim tilar ahli karamdin shomlig'.

324

Lolagun bo'lmish surarda qatlima dildor tiyg',
Yo balo tog'idin etmish lolazor izhor tiyg'.
Gul tani yuz chok o'lub bukim bo'yalmish qon aro,
Tegdi g'amzang xaylidan go'yo anga bisyor tiyg'.
Tiyg' tortib yetgach-o'q qildim fidosi jonnikim,
Bo'lmag'ay ozurda qotil, ko'rmagay ozor tiyg'.
Jism paykoning bila to'ldiyu jondur g'amdakim,
Aylasang qatlimg'a rag'bat bo'lmag'ay nokor tiyg'.
Ishq dashti sabzasidin lola har yon sochilur,
Ya'ni ul sahro giyohi bor; emish xunbor tiyg'.
Olam ahli qatlini bir damda qilsang orzu,
Yuzdin ol burqa'ni, qindin chekmagil zinhor tiyg'.
Nazm mulkin til chekib olmish Navoiy uylakim,
Cheksa olamni olur shohi falakmiqdor tiyg'.

324

Lolagun bo'lmish surarda qatlima dildor tiyg',
Yo balo tog'idin etmish lolazor izhor tiyg'.
Gul tani yuz chok o'lub bukim bo'yalmish qon aro,
Tegdi g'amzang xaylidan go'yo anga bisyor tiyg'.
Tiyg' tortib yetgach-o'q qildim fidosi jonnikim,
Bo'lmag'ay ozurda qotil, ko'rmagay ozor tiyg'.
Jism paykoning bila to'ldiyu jondur g'amdakim,
Aylasang qatlimg'a rag'bat bo'lmag'ay nokor tiyg'.
Ishq dashti sabzasidin lola har yon sochilur,
Ya'ni ul sahro giyohi bor; emish xunbor tiyg'.
Olam ahli qatlini bir damda qilsang orzu,
Yuzdin ol burqa'ni, qindin chekmagil zinhor tiyg'.
Nazm mulkin til chekib olmish Navoiy uylakim,
Cheksa olamni olur shohi falakmiqdor tiyg'.

325

Kechti umrum naqdi g'aflat birla nodonliqda hayf,
Qolg'ani sarf o'ldi anduhu pushaymonliqda hayf.
Jong'a bir dushvorliq qo'ymay riyozat ranjidan,
Sarf bo'ldi naqdi avqonim tan osonliqda hayf.
Bog'ladim paymonadin paymon, fig'onkim, aqlu din
Bo'ldi bu paymonavu ul sustpaymonliqda hayf.
Ey musulmonlar, bilingkim, bo'ldi umrum hosili
Nafsi kofir fitnasidin nomusulmonliqda hayf.

Hayfkim, naf' aylamas har nechakim tortib ilik,
Desam o'z ahvolima bu nav' hayronliqda hayf.
Andoq ish qilkim pushaymon bo'lmag'aysenkim, emas
Hech osig' chun ish xato bo'ldi pushaymonliqda hayf.
Har ne o'tgan so'zlarim chindur desam yolg'on erur,
Chin budurkim, degamen umr o'tti yolg'onliqda hayf.
Chun yengilrakdur hisob o'lg'anda sultondin gado,
Hayfkim, bo'lg'ay gado avqoti sultonliqda hayf.
Ey Navoiy, voqif ermon xalqdin, bori mening
Kechti umrum naqdi g'aflat birla nodonliqda hayf.

326

Zor jismimda qiliching zaxmi har yon muxtalif,
Har biridur sarv qadding hasratidan bir alif.
Tol niholida emas yafrog'ki, tillar tortibon
Sarvi ozodim uchun qulluqqa bo'lmish mu'tarif.
Qoshu ko'zin ko'rgali, ey shayx, bildim makri bor,
Har siyahpo'sheki mehrob ichra bo'lg'ay mu'takif.
Anbarin xat birla ul yuz bo'ldi olam ofati,
Olam ofatsiz emas xurshid bo'lg'ach munkasif.
Soqiyo, ul kavsaroso bodadin bir jur'a tut,
Kim meni hayrong'a bo'lg'ay kashf sirri «lav kashif».
Bodayi maqsud jomi zavqidin tab'im yuzin,
Vah, necha doim xumori jahl tutqay munxasif.
Jon berib olsang, Navoiy, bok emas ul bodadin,
Kim erur «yuhyl-izom» avsofi birla muttasif.

327

Yoshurun g'amzang qilichikim qilur ko'ksun shikof,
Buki maxfiydur anga go'yo qoshing bo'lmish g'ilof.
Qoshlaringni saf chekib, bo'lmish qarovul kirpiking,
Kim ko'ngul sultoni xaylig'a emas hojat masof.
Mehr anglab oshiq o'ldum so'ngra yetsa ko'hi g'am,
Ne ajab, ishq ibtidosi ayn erur, poyoni qof.
Qoshi ko'nglum o'g'risidur, roki' o'lmog'lig' ne sud,
O'g'ri bosh solg'och quyi, bordur dalili e'tirof.
Ishq aro Majnunni der ba'zi fuzun, ba'zi meni,
Lek holim anglag'on topmas mahalli ixtilof.
Bo'l safo ahlig'a hamdam yor vaslin istasang,
Aksini solg'aymu soqiy bo'lmag'uncha boda sof?
Ey Navoiy, gar qilur ko'nglung haram tavfini qasd,
Qat' etib dashti fano, maqsad harimin qil tavof.

328

Ko'rguzur hijron hurufi nuqtasin jon har taraf,

Sensizin, ya'niki qo'ymish dog'i hijron har taraf.
Uyla shiddat birla charx aylar meni sargashtakim,
Zaxmi ko'p tandin yog'ar shudrun kibi qon har taraf.
Ko'nglum ahvolin ne deykim, sharhig'a bir tildurur
Ko'kragimdin bosh chiqorg'on no'gi paykon har taraf.
Tashladim yetgach junun xayli tunganlar taxtasin,
Ya'ni ochtim mehmonlar ollida xon har taraf.
Ashk qonliq ko'zni eltur uylakim suv lolani,
Bo'lmasa yo'linda moni' xori mujgon har taraf.
Rashkdin ko'p muztaribroqdur ko'ngul ul go'ydin,
Kim kesib boshimni ul sho'x ursa chavgon har taraf.
Qo'y basharni, gar maloyik domi ermas yaxshidur,
Ul pari mundoqki zulf etmish parishon har taraf.
Netib o'lmaykim, yana ul sho'x usruk otlanib,
Ter suyi markab yelidin soldo to'fon har taraf.
Ko'r, ne hayratdur mangakim, bordurur bu dayr aro
Donishi yuz menchalar yuz mencha hayron har taraf.
Shishadek ko'nglumni paydo o'rtadi soqiy, valek
Dog'in etti may hubob ostida pinhon har taraf.
Ey Navoiy, navhayi hijron tuzub un chekma ko'p,
Kim kishi qolmas tirik, yetkach bu afg'on har taraf.

329

Zihi azalda karam aylabon sanga xalloq,
Karimi xilqat ichinda makorimi axloq.
Sipehr gunbazini ravshan etgali zoting
Charog' o'lub, anga qandil arsai ofoq.
Nujum ko'zlarini gardi markabing yorutub,
Gahiki sekretibon charx sohatida Buroq.
Rikobing o'pmagining orzusida oyu kun
Berib Buroqing uchun o'zlariga shakli chanoq.
Hilolu mehru shihob o'ldi na'lu dog'u alif,
Falakka bo'lg'ali sendin nasib dardi firoq.
Sipehr har kecha yuz ming ko'zin nedin yummas,
Visolingg'a yana bir kecha gar emas mushtoq?
Maqomingga yetayin deb Navoiy aylar sayr,
Gahi Ajam bila Neruz, gahi Hijozi Iroq.

330

Charx dard ahlig'a har dam yog'durur gardi firoq,
O't ravonroqkim, xatarliqdur base bu eski toq.
Ajaredur halqa urgan pesa kavkab xolidin,
Juz ajal zahrini kom ondin topa olmas mazoq.
Hazm etar fikrin ham etgil, farz etay noning uchun

Qildi charx anjumni dona, oyu kunni yorg'uchoq.
Charx bir uydur, ishi bo'lmoq oning har dam nigun,
Tushmagan yaxshi iqomat mundoq uyda ittifoq.
Sun'i bahridin hubobe anglag'il ko'k gunbazin,
Siyngun gunbaz deb o'lmas aylamak oni visoq.
Istasang besh kun farog'at garchi kobin umr erur?
Dahr zolin to'rt mazhab birla qilg'il uch taloq.
El nifoqin ko'rmayin desang, Navoiy, foniyy o'l,
Chunki sen chiqsang arodin, kimga qilg'aylar nifoq!

331

Yordin ayru ko'ngul mulkedurur sultoni yo'q,
Mulkkim sultoni yo'q, jismedururkim joni yo'q.
Jismdin jonsiz ne hosil, ey musulmonlarkim, ul
Bir qaro tufrog'dekdurkim, gulu rayhoni yo'q.
Bir qaro tufrog'kim, yo'qtur gulu rayhon anga,
Ul qarong'u kechadekdurkim, mahi toboni yo'q.
Ul qarong'u kechakim yo'qtur mahi tobon anga,
Zulmatedurkim, aning sarchashmayi hayvoni yo'q.
Zulmatekim, chashmayi hayvoni oning bo'lmag'ay,
Do'zaxedurkim, yonida ravzayi rizvoni yo'q.
Do'zaxekim, ravzayi rizvondin o'lg'ay noumid,
Bir xumoredurki, anda mastliq imkoni yo'q.
Ey Navoiy, bor anga mundog' uqubatlarki, bor
Hajrdin dardi, va lekin vasldin darmoni yo'q.

332

Bo'lmas ermish dilrabolar ahdi mahkam, ey rafiq!
Gar kishi derkim: bo'lur, tutma musallam, ey rafiq!
Har parizodiyki o'z majnunig'a qilmish vafo,
Bilki, andindurki ermas nasli odam, ey rafiq!
Mohvashlar shomi zulfi ne uchun oshuftadur,
Tutmamish bo'lsa vafo ahlig'a motam, ey rafiq!
Dard muhlik umrning ta'jili ko'p joning uchun,
Kim Masihimni ketur boshimg'a bir dam, ey rafiq?
Qo'ydi bir o'tlug' fatila dog' uchun har g'unchadin,
Charx to gulshanni ko'rdi sabzu xurram, ey rafiq!
Gul emas gulbunda qonlig' dog' erurkim nastaran,
Tevruk aylabdur momuq qo'ymoqqa marham, ey rafiq!
Bu munaqqash saqf tarixi yozig'liq chun emas,
Ko'p mashaqqat chektim, ammo qoldi mubham, ey rafiq!
Men xud ettim azm mug' ko'yida rasvo bo'lg'ali,
So'z eshit, albatta, mendin qolma sen ham, ey rafiq!
Ich, dog'i tutqil Navoiyg'a qadahkim, arzimas

Bir nafas hushyor bo'lmonliqqa olam, ey rafiq!

333

Sanga ish javlon qilib maydonda chavgon o'ynamoq,
Manga ollingda boshimni go'y etib, jon o'ynamoq.
Bosh ovuchlab egma qomat birla qolmon raxshidin,
To tilar chobuksuvorim ko'ngli chavgon o'ynamoq.
Ko'z qarosin o'ynatur har lahza ul mardumni ko'r,
Hinduyedekkim erur oyini qalqon o'ynamoq.
O'ynay-o'ynay aylading kufr ila dinimni badal,
Olloh-olloh, bumudur, ey nomusulmon, o'ynamoq?!
Javr toshin ul pari o'ynab otay der el sari,
Vahki, bu devonag'a yetgach, ne imkon o'ynamoq?
Har sari ashkim yugurmak ne ajabkim, ayb emas,
Tiyra uydin chiqqach-o'q yoshlarg'a har yon o'ynamoq.
Charx o'yun birla olur din naqdin eldin, voqif o'l,
Bu musha'bid birla bo'lmas ahli irfon o'ynamoq.
Va'da ko'p qilding Navonyg'a va lekin o'ynabon,
Muncha bo'lg'ay el bila, ey ahdi yolg'on, o'ynamoq.

334

Ey, kalomi jonfizoying naqdi jondin yaxshiroq,
La'li jonbaxshing hayoti jovidondin yaxshiroq.
Garchi hajringdin yomon holatdamen, lekin manga
Kimki ondin yaxshiroq yo'q, sensen ondin yaxshiroq.
Xalq tarki ishqing aylarga biravni qatl uchun
Gar tilarsen, topmog'ung men notavondin yaxshiroq.
Ishq sahrosida yod etma vatandin, ey xirad,
Kim bu nav' o'voraliq yuz xonumondin yaxshiroq.
Istasang, ey ishq, Majnun o'rnig'a sargashtaye,
Bilki, topqung yo'q bu rasvoyi jahondin yaxshiroq.
Dayr aro yaxshi-yamon ollida bosh qo'ysam, ne tong,
Kimki yo'q andin yamonroq, men yamondin yaxshiroq.
Ey Navoiy, xurdayi nazmingg'a isloh istasang,
Kimsa qilmas oni shohi xurdadondin yaxshiroq.

335

Ohkim, g'am tiyg'idin ko'ksumni qildi chok ishq,
Dudi ohimdin ko'zumni ayladi g'amnok ishq.
Dard kirmak birla jon chiqmoqqa gar yo'l qilmadi,
Ne uchun g'am tiyg'idin ko'ksumni qildi chok ishq?
Ul pari ko'yidakim har lahza yuz ming bosh borur,
Sudrabon eltur meni devonani bebok ishq.
Ko'zuma har dam yorug'roqdur yuzungnung ko'zgusi,
Xosiyat mundoq emish har kimda bo'lsa pok ishq.

Oshiq o'ldi xasta jon ko'rgach ul otashporani,
Olloh-olloh, barq ila o'ynaydurur xoshok ishq.
Ishq vodiysig'a kirgan yonki, andin har qyun,
Kim chiqar sargashtayedurkim qilibdur xok ishq.
Ey Navoiy, oshiqekim sen kibi istar farog',
Gar erur Majnunki, ul qilmaydurur idrok ishq.

336

Vah, necha jismimni g'amdin notavon etgay firoq,
Notavon jismimg'a har dam qasdi jon etgay firoq.
Jismim aylab notavon, jonimg'a qasd aylab nihon,
Qasd qilg'on jonni rasvoyi, jahon etgay firoq.
Jonni rasvo aylagandin so'ng qanoat qilmayin,
Yuz g'amu anduh xadangiga nishon etgay firoq.
Emdikim anduhu mehnat o'qig'a qildi nishon,
Har jarohat uzra yuz dog'i nihon etgay firoq.
Ey ko'ngul, solma o'zungni dard ila, mardona bo'l,
Bizni, shoyadkim, bu yanglig' imtihon etgay firoq?
Vaslidin dam urmayin qilsoq firoq ila basar,
Shoyad o'zin bizga bir kun mehribon etgay firoq.
Kuydi jonim vaslida el rashkidin, to yetti hajar,
Vasl munglug' jonima o't soldi, to netgay firoq?
Do'stdin istar rizo zinhor oni ko'rmakin,
Vasl qilg'ay komron yo notavon etgay firoq.
Ich, Navoiy, may bag'ir qonidinu bexud yiqil,
Necha vasl ummididin bag'ringni qon etgay firoq?

337

Qon yoshim sorig' yuz uzra oshkor etti firoq,
Za'faronzorimni g'amdin lolazor etti firoq.
To firoq uyiga kirdim, vahki, ashkimdin edi,
Garchi yuz gavhar ayog'img'a nisor etti firoq.
Dam-badam ohim chekarga sabr ila toqatni aql
Ixtiyor etti, vale beixtiyor etti firoq.
Jon taloshur elni marg andoqki aylar muztarib,
Lablaring istar ko'ngulni beqaror etti firoq.
Deb eduk ishq anduhidin har dam afg'on qilmoli,
Vahki, bu da'voda bizni sharmisor etti firoq.
Ket, farahkim, g'amni mehnat toshin olib ko'ngluma
Yuz tuman mismor birla ustuvor etti firoq.
Ey Navoiy, vasl aro bo'lg'ayki boqib ko'rgamen
Dog'larnikim, ko'ngulga yodgor etti firoq.
Demangiz netti firoq oxirki bo'ldung dushmani,
Man'i vasli xusravi Jam iqtidor etti firoq.

338

Junun toshin xarobot ichra har dam ko'ksuma urmoq
Erur taqviyu donish butlarin tosh birla sindurmoq.
Quyoshkim zarra qo'zg'ab kirsavayronimg'a hajringda,
Ko'zumga kul sovurmoq bil ani ko'nglumba o't urmoq.
Chu piri dayr taqvo xirqasin kuydur dedi, gar xud
Aning har toridur jon rishtasi, bo'lmas boqib turmoq.
Labing hajrinda xokiy tan aro ko'nglumni hibs ettim,
Nechukkim jonsiz elni rasm erur tufroqqa topshurmoq.
Dema, ul dilrabog'a ne uchun ko'nglungni oldurdung?
O'z erki birla ne mumkin kishi o'z ko'nglin oldurmoq?
Agar ohimdin aylab jilva yog'durdi jafotoshin,
Ne tong, gulbun sabotahrikidin gulbargi yog'durmoq.
Binafsha solxo'rd eldekki bosh soldi quyi, go'yo
Yaqin anglab xazoni umrangada'b o'ldi qayg'urmoq.
Qadah ichmak yozuq deb asru mardud etmagil, ey shayx,
Bu qism ersa azaldin, bejihatdur bizni yozg'urmoq.
Qarog'lardin po'lak, jon rishtasidin chillavor etmish,
Qoshing yosin Navoiy qasdig'a gar istasang qurmoq.

339

Ko'nglum bo'lur g'aming tuni har lahza qayg'uluq,
Chun shom bo'ldi, har nafas ortar qarong'uluq.
Ul ko'zki olam ahlidin olmishdur uyquni,
Baxtim kibi, ne ayb, agar bo'lsa uyquluq.
Sabru qaroru hushni olmog'lig'ing nedur,
Ey jonlar ofati, sanga jonimdur olg'uluq.
Dashti firoq ichra tirik yo'q chu vahshu tayr,
Go'yo yeli samumu giyohidur og'uluq.
Mug' dayri azmidin meni man' etma, ey rafiq,
Bu yo'l erur chu ahli malomatqa borg'uluq.
Oyding falakni ilmas ekan ko'zga piri dayr,
Kim bu erur haqiru janobi oning uluq.
To g'amdatur Navoiy, anga dahr tiyradur,
Shod anglamas ulusni birav bo'lsa qayg'uluq.

340

Yor chun istarki, bo'lg'aymen mudom ondin yiroq,
Ul jihatdin barcha vasl istar, meni mahzun firoq.
Yaxshilarg'a bas yomondur holkim, yor ollida
Tengdurur yaxshi-yomon, balkim yomonroq yaxshiroq.
Shah yonin farzin kibi kajlar maqom etmish, ne tong,
Rostravlar arsadin gar chiqsalar ruhdek qiroq.
Toza har yon dog' emas jismimda ul yuz ishqidin,

Kim bu kavkablarg'a bo'lmish ul quyoshdin ixtiroq.
Bu yiroqliqdin yaqindur o'lgamen, vah, yorning
Istabon royin bo'lubturmen yaqinliqdin yiroq.
Mahjabinlardin siyahdilliq ne tongkim, oyning
Botinin ko'rsang qarodur, gar ko'runur zohir oq.
Ko'p Hijoz ohangi tuzma, yor ila bo'l barcha vaqt,
Ey Navoiy, gar Ajam bo'lsun maqoming, gar Iroq.

341

Chiqsa jonim, ayb qilma, jismi bemoring'a boq,
Kuysa jismim, hayrat etma, nolayi zorimg'a boq.
Hajr dashtining guli gar lola bo'lsa, seli qon,
Qilmag'il, ey gul, taajjub, chashmi xunborimg'a boq.
Eyki, ko'rmay sen quruq shoxe bezalgan gul bila,
Hajr toshidin sarosar jismi afgoring'a boq.
Zulfin ochti ul sanam, ey shayx, bovar qilmasang,
Kim asiri kufrmen, but birla zunnoring'a boq.
Yer bila teng qildi xokiy tan uyin ashkim suyi,
Ishq selidin yiqilg'on eski devoring'a boq.
Qilmasang tavbamni sindurg'onni bovar, ey faqih,
Xirqayi chokimni ko'r, oshufta dastoring'a boq.
Bosh ko'tarmay maydin, ektim jurm tuxmi barcha umr,
Ey Navoiy, umr etib zoyi', saru korimg'a boq.

342

Demangiz, ahhobkim, qilmasmusen bas yig'lamoq?
Kim manga tengri nasib etmish tuganmas yig'lamoq.
Asray olmon o'zni, ashkim tutti dashtu tog'ni,
Nechakim Farhodu Majnun dedilar bas yig'lamoq.
Mastu oshiqmen, dog'i ko'nglumda ayrilg'on kishim,
Ey musulmonlar, ne tong, men zori bekas yig'lamoq?
Tong emas, jismim oqizurg'uncha ko'z gar to'kti ashk,
Ne ajab, abri bahoriy oqqucha xas yig'lamoq?
Tiyr hajring shomida gar jon talashmoq tongg'acha,
Boshima sham'u surohiy nedurur, bas yig'lamoq.
Dahr bog'idin vafosizlig' agar fahm etmadi,
Nega shabnam ashkidin fan qildi nargis yig'lamoq?
Ey Navoiy, toqini men dog'i ashkimdin yiqay,
Chun manga qism etti bu charxi muqarnas yig'lamoq.

343

G'amim ko'p — ayta olmasmen, ne tong, ko'nglum halok o'lmoq.
Ichimda yuz kilich, ne ayb, ko'ksun chok-chok o'lmoq.
O'lar deb shod o'lur ko'p ko'rsa dardim muddai bilmas,
Ki ishq ichra hayotim boisidur dardnok o'lmoq.

Agarchi husn ichinda senga pok o'lmoq emas mumkin,
Ashk ham, ko'rki, ishq ichra bo'lurmu mencha pok o'lmoq?
Agar zahr ichsam ilgingdin taajjub qilma, ey soqiy,
Ki bo'lmish mastu oshiq shevasi bevahmu bok o'lmoq.
Chu men bir jom uchun dehqon asirimen, ajab ermas,
Libosim tok bargi, rishta bel bog'larga tok o'lmoq.
Jahondin silkinib chiqqan etak topib yopishmog'lig'
Muyassar bo'lsa ne ishdur, talab yo'linda xok o'lmoq.
Navoiy ko'ksida ishq etmas o'lsa dafn g'am naqdin,
Uyulub toza dog'i har taraf nedur mag'ok o'lmoq?

344

Zihi sekribon charx uzra rahnavarding,
Nazar topmayin to'tiyoliqqa garding.
Ko'runub kavokib rayohini shabnam,
Chu ko'k gulshanig'a yetib toza varding.
Uchub yetti do'zax o'ti, chunki ummat
Gunohin tilarda chiqib ohi sarding.
Izingdin quyosh chehra yorutmag'ondin,
Qilib za'faron kun uzorini zarding.
Rayohin aro sarvi ozod yanglig'
Ko'runub rusul xaylida zoti farding.
Rusul so'rmadi lomakon ura markab,
Sen erding bu maydondakim ot chiqarding.
Navoiy, nabi na'tidin jam' qilg'il
Parishon esa xotiri harzagarding.

345

Bo'lur gahiki g'amim shu'shasin ayon qilsang,
Shararni shu'la uza nuqtalar gumon qilsang.
Ko'zum yoruq talar ersang, yoshurma xolingni,
Ki ko'r o'lur ko'z agar nuqtasin nihon qilsang.
Xadangi ohim ila, ey falak, xato qilmay,
Qarong'u tunda ne kavkabnikim nishon qilsang.
Iloj qilmaki, botroq kuyarga ansab erur,
Tanim xasin necha hajringda notavon qilsang.
Ko'z ichra halqa urubtur sirishk, o'lur, ey ishq,
Ko'zum qarosini ul yoshlar ichra xon qilsang.
Chu javrung o'rtadi parvonani, ne sud, ey sham',
Kesib sochingni, azosi uchun fig'on qilsang?
Ko'zungni ko'ngluma andoqki mezbun qilding,
Yuzungni ko'zuma ham kosh mehmon qilsang.
Bu bog' gullari bargida topmas, ey bulbul,
Dimog'i mehr isi yuz qatla imtihon qilsang.

Navoiy, aylagasen vasl kishvarini vatan,
Fano yo'lig'a kirib, tarki xonumon qilsang.

346

Qaro-qaro mija xanjarlarin ititmak ishing,
Hayot naxlini kesgan qiyo-qiyo boqishing.
Ishing bu erdiki, jonimni olg'asen, tanni
Ki sudraturesen eshiktin, gar tugandi ishing.
Zuloli Xizr labing, ul zulol qatralari
Ki jola bo'ldi uzoring bahori ichra tishing.
Ne g'unchasen, ko'ngul, oxirki yelu suv yeriga
Bo'lubtur ohu bag'ir qoni birla parvarishing.
Ko'zumga qo'ydi qadam, vah, o'tar xayol aylab,
Olay desa ayog', ey ko'z qarolari, yopishing.
Erur chu dahr buzuq gulxan, ushbu avlokim:
Buzug'da kechsa yozing, gulxan ichra o'tsa qishing.
Navoiy, istama eldin junun ilojinkim,
Bu telbalik aro yo'q ul paridin o'zga kishing.

347

Ishva aylab elga, ohimdin tavahhum qilmading,
Tishlabon la'lingni, jonimg'a tarahhum qilmading.
La'ling ichra durlaring shavqida sarg'ardi yuzum,
Ohkim, bu za'farondin bir tabassum qilmading.
Orzu qildim hadising, aylading qatlimg'a hukm,
Ul dog'i erdi ishoratkim takallum qilmading.
Elga jon bermak sanga dushvor kelsa, tong emas,
Senki to jon olmading, eldin tana'um qilmading.
Ey ko'ngul, oldinki avval dud erur, andin sung o't,
Ishq aro Farhodu Majnung'a taqaddum qilmading.
Ey qazo hukmig'a ojiz, bu sifat mahkum o'lub,
Faqr atvorida hech ish juz tahakkum qilmading.
Tushgali ul guldin, ey bulbul, Navoiydek yiroq,
G'ayri dilkash lahnu jonparvar tarannum qilmading.

348

Kulmading, to ko'zlarimni kavkabafshon qilmading,
To'kmading qonimni, to bag'rim to'la qon qilmading.
Tifldekkim g'uncha ochqay, qilmading, ey bag'ri tosh,
Xotiringni jam', to ko'nglum parishon qilmading.
Elga aytur zahra yo'q, vah, iuqsa, qay bir turktoz
Ayladingkim, yuz ko'ngul mulkini vayron qilmading.
To quyoshdek jilva qilding, qo'ymading bir zarrakim,
Ofarinish ichra ruxsoringg'a hayron qilmading.
Yuz balo toshini ishq atfolidin yog'durmading,

To junun torojidin jismimni uryon qilmading.
Ey falak, qaysi quyosh yuzlukni bir kun charx uza
Jilvagar qildingki, oqshom yerga pinhon qilmading?
Demakim, qo'ydum Navoiy jonig'a dog'i ajal,
Shukr bori muhtaloyi dog'i hijrok qilmading.

349

Vah, nedur maydonda har yon azmi javlon aylamak,
Bizga yetgach o'zga yon ohangi maydon aylamak.
Zulfdin chavgon chekib el boshini go'y etgali,
Ko'z yoshimni go'ydek har sori g'alton aylamak.
Qon aro jismim bo'yab, dersenki, ishqim tarkin et,
Bu ekin olamda kofirni musulmon aylamak?!
Tan g'uborida yoshurdum dog'i ishqinkim, emas
Ayb muflisdin diram tufroqqa pinhon aylamak.
Ko'kda gar anjum emas ohim o'qining yorasi,
Shomlar nedur shafaqdin ko'nglagin qon aylamak?
Charx sidq ahli g'amin istarki bo'lmish subh ishi
Ashkdin kavkab sochib, choki giribon aylamak.
Gar Navoiy jismini ishq istamas toshdin figor,
Bas, nedur oni junun ko'yida uryon aylamak?!

350

Bu ne husnu noz erurkim, intihosi yo'q aning,
Bir nafas yo'qkim, ko'ngulda yuz balosi yo'q aning.
Xoli hijronida tim-tim yerga tomg'on qon yoshim,
Har biri bir lolayedurkim, qarosi yo'q aning.
Ko'nglum andoq to'ldi qon birlaki, chiqmas nolasi,
Boda to'lg'on jom yanglig'kim, sadosi yo'q aning.
Zohir etti xasta ko'nglum yorasi og'zida qon,
Kim bag'ir xunobidin ayru g'izosi yo'q aning.
Qullug'ung dog'in qo'yub, ko'nglumni g'amdin sotqun ol,
Kim bu naqdi qalbdin ortuq bahosi yo'q aning.
Ganji ishratdur arusi dahr vasli, ohkim,
Anbarin zulfidin o'zga ajdahosi yo'q aning.
Hajr o'qi zaxmin Navoiy bog'lamish boshtin-ayoq,
Yo'q esa, jismin yopar chog'liq libosi yo'q aning?

351

Toza dog' atrofida jismimda tim-tim qon ko'rung,
Dardu g'am tog'ida, vah-vah, lolayi nu'mon ko'rung.
Nafy qilg'onlar quruq jismim haloku za'fini,
Tang'a ko'nglumdin tiralg'on har taraf paykon ko'rung.
Xalq yig'lab tufrog'im boshida yuz hasrat bila,
O'qlarin har yon tanim omochida xandon ko'rung.

G'am tuni yummas ko'zum davrinda kirpik xaylini
Saf chekib, ko'zning qarorg'on holig'a hayron ko'rung.
Ishqin etganlar havas, iynak bu tuhmatdin meni,
Bog'latib bo'ynum fano bozorida, uryon ko'rung.
Charx bahri qa'rini qilg'on tamanno zarravor,
Mehr g'avvosin bu ishqim ichra sargardon ko'rung.
O'qlaridindur Navoiy jismi mehnat gulbuni,
Gullar iynak toza qonlig' dog'idin har yon ko'rung.

352

Gar jafo qil, gar vafokim, dilsitonim sen mening,
Gar meni o'ltur, agar tirguzki, jonim sen menng.
Xoh ra'no qad bila borg'il yonimdin jilvagar,
Xoh kel qoshimg'akim, sarviravonim sen mening.
Ko'nglum ichra sensenu ishqing, ne dey holim senga?
Chun bu yanglig' mahrami rozi nihonim sen mening.
Jilva aylab har zamon, afg'onu ohim qilma ayb,
Ham sen-o'q chun boisi ohu fig'onim sen mening.
La'lidin bir-ikki so'z mazkur qil, ey xasta jon,
Bori bu bir-ikki damkim mehmonim sen mening.
Telbalardin garchi rad qilding meni, lek anglag'il,
Kim pari ruxsoralardin tanlag'onim sen mening.
O'ldi mehringdin Navoiy, bevafo debsen ani,
Ertaki nozukmizoji badgumonim sen mening.

353

Mutribo, g'am bazmida to navha ohang aylading,
Za'flig' jismimni toru qomatim chang aylading.
Bo'ldi bo'stoni uzoring bodadin afruxta,
Mayni go'yo bo'stonafro'z ila rang aylading.
Chok etib el ko'nglin, etting g'unchadek ko'nglum girih,
Ochting el ko'nglin, agarchi bizni diltang aylading.
Buki tashbih etting, ey ko'z, xoki poyin surmag'a,
Bilki, javharni qaro tufrog'qa hamsang aylading.
Ishq sirri mahmilin ko'k pili chekmas, ey qazo,
Gar hilolidin gajak, xurshididin rang aylading.
Ne qatiq vodiy ekin, yo rab, sanga, ey ishqkim,
Aqli sarkash tavsanin qo'yg'ach qadam lang aylading.
Qil Navoiyii vujudi nangidin, yo rab, xalos,
Chun vujudin barcha olam ahlig'a nang aylading.

354

Orazing subhidin el ayshini jovid aylading,
Subhi vaslingdin mening shomimni navmid aylading.
La'li serobin tila, qo'y Isovu hayvon suyin,

Ey ko'ngulkim, orzuyi umri jozid aylading.
Qoshu yuzi aksi ko'k jomig'a tushgach, ey qazo,
Bu birin qilding hilol, ud birni xurshid aylading.
Ey mug'anniy, Zuhra'sidin ko'kni qilg'ung munfail,
Senki har ter qatrasin bir turfa Nohid aylading.
Ey ko'ngul, oxir qilichi xattig'a qo'ydim bo'yun,
Vahki, sayfi hirzini bo'yning'a ta'vid aylading.
Vasl sarkash qaddidin qilding tamanno, ey ko'ngul,
Ul «alif»kim «ya's» arodur, naxli ummid aylading.
Itlari sing'on safoli ichra chekting durdi shavq,
Ey Navoiy, oni jom, o'zungni Jamshid aylading.

355

Orazing guldur, gul uzra sabzayi tar kokulung,
Olloh-olloh, gul yuzun qilmish muanbar kokulung,
Qomatingdur sham'u ruxsoringdur oning shu'lasi.
Shu'laning dudidur, ey sho'xi sitamgar, kokulung.
Ochqaningda nega har tori arodur yuz girih,
Gar ko'ngullar nakd qilmaydur sarosar kokulung?
Ne ajab, husn ahlining sultoni bo'lsang, xossakim,
Mushkdin qo'ydi quyosh boshig'a afsar kokulung.
Sunbuledurkim, sarosar chirmashibtur sarv ila,
Naxli qadding birlakim bo'lmish barobar kokulung.
Istasangkim, bo'lmag'ay oshuftazu darham, degil,
Qilmasun bizki parishonholu abtar kokulung.
Gar Navoiyg'a dimog' oshufta bo'lsa, tong emas,
Chun separ har dam yuzung o'tig'a anbar kokulung.

356

Ishq aro vasling tilab, hajringda bo'ldum dardnok.
Xasta yanglig'kim xayot ummididin bo'lg'ay xalok.
Yo'q ajab, gar ul quyosh navhangg'a boqmas, ey ko'ngul,
O'tqa ne g'am, garchi kuygan nola aylar dardnok?!
Tikkanin yetgach ochar paykoni ko'ksun chokining,
Ul kalid o'lmish, ajal darvozasi go'yo bu chok.
Aylar erduk pok ishq o'tig'a kuymak orzu,
Shukrlillah, oqibat kuydurdi ishqing bizni pok.
Soldi may ul hur shavqin ko'ngluma, ey bog'bon,
Berding o'xshar parvarish kavsar ziloli birla tok.
Ishq aro do'zaxdin, ey zohid, meni qo'rqutmakim,
Hajr o'tin ko'rgan samandarg'a sharardin qayda bok?!
To taning avji hayot ustidadur sen xok bo'l,
Istasangkim avj tutqaysen taning bo'lg'anda xok.
Ey Navoiy, shomi g'amdin ayru yo'qtur subhi vasl,

Oq erur, lekin qarortur har neni rang etsa zok.

357

Ishqim ortar xatti zohir bo'lg'ali jononaning,
Sham' dudi shu'lasin afzun qilur parvonaning.
Har dam ashkim kelturur yuz ta'n majnun ko'ngluma,
Jismi yoshlardin hamisha tosh erur devonaning.
Orazingning naqshidin butxonadur ko'nglum uyi,
Ishq bo'lmish barhaman ichinda ul butxonaning.
Shomi hajrim sharhi elni behud etsa, ne ajab,
Uyqu kelturmakdurur xosiyati afsonaning.
Suvdurur bag'rimki, paykoni ko'nguldin chekti bosh,
Nam havoda sabza chiqqandek uchidin donaning.
Yiqmadi ko'k gunbazin yog'ib havodis yomg'uri,
Kim suzar erkin chiqib tomini bu koshonaning?
O'qlaring chok ettilar har yon Navoiy ko'nglini,
O'o'llar etgandek yog'in devorini vayronaning.

358

Quyundek vasl dashtidin gar, ey Layli, meni surdung,
Degach sargashta Majnunum, boshimni ko'kka yetkurdung.
Sotarlar dasht uza men telbani kim tutsa hindu deb,
Tanimni hajr dudu shu'lasig'a baski kuydurdung.
Tegib tufroqqa andin sekragan toshlar halok etti,
Necha boshimg'a qalqon tutqung, ar g'am toshi yog'durdung.
Hazin ko'nglum qushining parlari churkandi ul kunkim
Buzug' tan oshyonin shu'layi hajringg'a kuydurdung.
Netib naxli umidimdin guli vasl orzu aylay?
Ki hajring ilgidin oni qo'ngarding, yo'qki sindurdung.
Boshimg'a keldi g'am tiyg'i, balo toshi, ajal zaxmi,
Ko'r, ey hijroni zolimkim, nelar boshimg'a kelturdung.
Yasa, ey dayr piri, bodakim, kelgum kaforatg'a,
Eshittimkim, meni aylabdurur deb tavba, yozg'urdung,
Bu gulshan gullarining chun vafosi yo'qtur, ey bulbul,
Ne ochilg'ay tutaykim, sen fig'oning ko'ktin oshurdung.
Navoiy, yo'l yiroq, maqsud nopaydo, qadam urg'il,
Ki qolding karvondin, gar tinarg'a bir nafas turdung.

359

Kelgusn ul sarvi siyminbar guli serobdek,
Kim tanimda har zamon titrar ko'ngul siymobdek.
Vah, ne yanglig' axtari Sa'd erdikim, qilg'ach tulu'
Tun kecha ko'zum yorutti mehri olamtobdek.
Quchqamen belin kamar zanjir ila deb bo'ldi xam
Notavon jismim mutallo alagon qullobdek.

Sajda ul chobuksuvor ollida andin aylaram,
Kim ayog'i uzra naqshe ko'rmisham mehrobdek.
Aql sarrofi labin ranginu nozik so'z bila
Topti gulgun rishta o'tkargan aqiqi nobdek.
Silk etak zarrishta birla gul to'qulg'on jinsdin,
Kim emas tori chu bo'lg'on vuslalg' moshobdek.
Ko'r Navoiy masnadin ishq ichrakim, gulxan aro
Shu'la oltoiyu kullardur anga sinjobdek.

360

Tilagim sening huzurung, talabim sening jamoling
Necha kun tirikligimdin g'arazim sening visoling.
Chiday olmasim firoqing, o'pa olmasim ayoqing,
Ko'ra olmasim naziring, topa olmasim misoling.
Manga dashtdin farah yo'q, manga bog'din tarab yo'q,
Farahim sening hadising tarabim sening xayoling.
Ajal ushbu damki, ko'yungdamen olsa jonki, bori
Boshim o'lsa xoki poying, tanim o'lsa poymoling.
Yuzida urubsen, ey mehr, kamoli husndin dam,
Manga ravshan o'ldi bu damki yetibturur zavoling.
Nega tarking etmay, ey charxki, shomu axtaringdin
Qarodur yuzung, va lekin oh erur yuzungda xoling.
Mayi ishq chun Navoiyni jahonda qildi rasvo,
Bu qadahni, do'stlar, emdi oning qoshidin oling.

361

Tiyr qilmish tun kibi ofoqni ohim mening,
To eshittimkim qilur shabgardlih mohim mening.
Tun qarosidek karo pashminadurmu sayrida,
Yo tutubtur ul jafogar sho'xni ohim mening?
Uchramas har ko'y boshida turub yo'l asrasam,
Ravshan ermas vahki, sham'i baxti gumrohim mening,
Yo qochar mendin xaloyiq tonig'ay deb nogahon,
Yorutur chun tunni har dam ohi nogohim mening.
Xizmatida nega yo'l topmon ekin men tiyraro'z,
Shom mulkin chun musaxxar ayladi shohim mening.
Men dog'i ahbobdek maqbuli erdim, ohkim,
Johi idbor o'ldi ul iqbol ila johim mening.
Elga har lutfi Navoiy jonig'a bir dog' erur,
Necha qo'yg'ay bag'rima dog' ul yuzi mohim mening?

362

Tong nasimin soyir etgan gul'uzorimdur mening,
Sekritib maydong'a kirgan shahsuvorimdur mening.
Gard emas girdinda, balkim ko'rmasun deb el ko'zi

Volavu sargashta joni xoksorimdur mening.
Markabining na'lidin har dam choqilg'on o't emas,
Kim ko'ngul otlig' zaifi beqarorimdur mening.
Baski, telmurdi ko'zum kirgaymu deb maydon aro,
Ko'z qarosi yo'qki, dog'i intizorimdur mening.
Ul bahori husn mingan qatraafshon bodpoy
Gulshani aysh ochqali abri bahorimdur mening.
Chobuki mehr o'ldi bemehru harun ko'k tavsani,
Tutmang otinkim, eshitmak oni orimdur mening.
Yo'lida aylay fido ko'z gavharin, jon javharin,
Ey Navoiy, yetsa ul chobuk nisorimdur mening.

363

Ko'kragimdur subhning pirahanidin chokrok,
Kirpikim shabnam to'kulgan sabzadin namnokrok.
Bu ko'ngul g'amnokidin to shodmon ko'rdum seni,
Istaram har damki bo'lg'ay xotirim g'amnokrok.
Layli andin qo'ydi Majnun ko'nglida raxti g'amin,
Kim yo'q erdi manzil ul vodiya andin pokrok.
Uyla mujgon xanjarig'a yopishibdur durri ashk,
Kim magar ondin yatime yo'qturur bebokrok.
Jon olurda lablaringdin barcha el quldur sanga,
Jon berurda bir qo'lung yo'q bandadin cholokrok.
Odamiyliq tufrog'in bersa fano yeliga charx, ohkim,
Yo'qtur kishi ahli vafodin xokrok.
Necha o'qlasang Navoiy ko'ngli zaxminroq bo'lur,
Ko'rma duk zaxmeki, tekkan soyi bo'lg'ay chokrok.

364

Kog'az uza qalamni fusunsoz qilmading,
Bir ruq'a birla bizni sarafroz qilmading.
Jonsiz tanim hayoti uchun noma yozmading,
Kilking uchini mo'jizapardoz qilmading.
Vasling kuniyu shomi firoqing bayonida
Kofur birla mushkni hamroz qilmading.
Bir mehr nomasi bila sargashta zarrani
Kundek jahonda mujibi e'zoz qilmading.
To ro'zgorim aylamading dudadek qaro,
Bir nomaning savodini og'oz qilmading.
Ey ko'k Dabiri, kimsaga bir noma yozmading,
Kim xoma yanglig' ani sarandoz qilmading.
Rahmat, Navoyiyo, sangakim, yor har necha
Zulmin ko'p etti, mehru vafo oz qilmading.

365

Bir o't esaki, manga jurmsiz vafoni kam etting,
Yuz o'tdur ulki, jihatsiz ulusni muhtaram etting.
Boshimg'a tig' urubon naqdi dard ko'ngluma solding,
Vafo tariqida taqsir qilmading, karam etting.
Yuzumni naqsh etibon ashk tiyra qonidin, ey ishq,
Toshimda qonlig' ichim holi sharhini raqam etting.
Fasonayi g'amu mehnat buyurdung aylamak azbar,
Qanoat etmay, ulusqa meni fasona ham etting.
Ko'ngulda ishqim o'ti chun falakka tortti shu'la,
Balo livosi boshig'a bu shu'ladin alam etting.
Dedingki, faqr yo'linda topildi maqsadi asliy,
Vujud naqshini jon lavhidin magar adam etting.
Magarki yor seni istar, ey shikasta Navoiy,
Ki naqd jonni qilib tuhfa, farqdin qadam etting.

366

G'am xazonin zohir etmish chehrayi zardim mening,
Borg'ali yeldek bahori nozpavardim mening.
Telbalardek so'zlashurmen o'zum birla mudom,
Chun o'zumdin o'zga yo'q olamda hamdardim mening.
Tufrog' o'lsam ko'yida, ey abri rahmat yomg'uri,
Qil madad onchakim, andin chiqmag'ay gardim mening.
Chiqti jon bilmay maqomin, mujdaye ber, ey Masih,
Kim qayu manzildadur mehri jahongardim mening.
Har necha ko'nglum sovug' ohidin aytur, ohkim,
Yorg'a yoqmas nekim aytur bu damsardim mening.
Rizq chun maqsum erur, bir qurs uchun har kun nedur
Charxdek sargashtalik ko'yida novardim mening?
Ey Navoiy, toki urdi mehr naqshin tosi charx,
Bu bisot ichra ajab shashdardadur nardim mening.

367

Har ko'ngul oromi chun bo'lmish diloromim mening,
Ul sababdin yo'qturur ko'nglumda oromim mening.
Dudi ohim sarvdek chiqtiyu gulgun bo'ldi ashk,
Qilg'ali tarki vafo sarvi gulandomim mening.
Nega ko'rguzdi shafaqdin shu'la, kavkabdin sharor,
Gar emas g'am do'zaxi bu subhi yo'q shomim mening?
Dilrabolar ahdig'a hech etmasunlar i'timod,
Ey sabo, ishq ahlig'a yetkur bu payg'omim mening.
Oshiq otig'a kiribtur ko'nglumu topmas visol,
Fosiqi mahrumdek bo'lmish bu badnomim mening.
Donayi tasbih mayli aylamas ko'nglum qushi,
Rishtayi zunnori zulfung bo'lg'ali domim mening.

Ey Navoiy, mendek ul but ko'yi sori kirmakim,
Kufr ila bo'ldi badal bu yo'lda islomim mening.

368

Ne ajab, sarv sihiyga inmasa boshing sening,
Kim emastur qaddi ra'noliqda bo'ydoshing sening.
Gar nixoniy fitna ta'lim aylamas, bas, ne uchun
Boshini chekmish banogo'shungg'acha qoshing sening?
Sangboroni g'amingdin bosh ne yanglig' yoshuray,
Kim saodat gavharidur boshima toshing sening.
Obi hayvon birla go'yo qildi la'liy rang hal,
Suvrat ichra chun labingg'a yetti naqqoshing sening.
O'ta olmas xonaqohi quds eli, ey mug'bacha,
Dayr eshiginda chu tuzgay bazm avboshing sening.
Dema, ey nosihki, qilmaysen so'zum birla amal,
Xotirimda qayda qolmish oncha qo'lmoshing sening?
Ey Navoiy, bo'ldi qonlig' dushmaningkim, yoshurur
Yordin sorig' yuzung rangini qon yoshing sening.

369

Ne lutf ediki, meni noma birla yod etting,
Ne noma erdiki, g'amgin ko'ngulni shod etting.
Tilim qalam tilidek shukrdin erur ojiz,
Bu noma birlaki bu notavonni yod etting.
O'qurda oqti yoshim ixtiyorsiz, go'yo
Qi hajr dudasidin nomag' midod etting.
Yeturdi jismima ruh, ey quyosh, magarki Masih.
Muallim erdi damekim ani savod etting
Javohireki yibording bu nomuroding uchun,
Ko'ngul xarobasini maxzani murod etting.
Ne sud bo'lsa amal nomasi qaro, gar xud
Oting nishon uzra Jamshid yo Qubod etting.
Navoiy, jismingga ruh ul quyosh hadisi emish,
Masih nutqig'a yo'q yerda e'tiqod etting.

370

Ey ishq, yana furqat o'tin jonima urdung,
Jismimni kul aylab, kulini ko'kka sovurdung.
Anjum dema, go'yoki maloikka tutashti,
Ohim o'ti uchqunlarikim, qo'kka yeturdung.
Qayd etmadingu bas xami zulfungni ko'ngulga,
Kim g'ayr xayolin ham oning birla supurdung.
Pobo'sini istab magar, ey shodlig' ashki,
Bu zor ila dilbar ko'runur chog'da yugurdung.
Furqat kuni bas tiyradur, ey ishq, hamono,

Kim sarsari ohim bila ko'ksham'in o'churdung.
Hijron tuni, ey charx, musha'bid gar emassen,
Ne nav' quyosh tosini xirqangda yoshurdung?
Tark etmadi bosh qo'ymoq eshigingda Navoiy,
Bu ko'ydin it deb oni ham nechaki surdung.

371

Ne xayol edi yanakim, ko'ngul qushi saydini havas aylading,
Badanimg'a har soridin xadang urubon, anga qafas aylading.
Ko'ngul ichra shu'layi ishqkim, yetadur falakka zabonasi,
Tanimu so'ngaklarim ul o'tungni yoqarg'a xoru xas aylading.
Ko'z ichindakim to'la qon edi, og'iz ichra dag'i tutundek oh,
Oni dam-badam qilibon fuzun, muni ham nafas-nafas aylading.
Yetib erdim o'lgali hajr shomi aning jafosi hadisidin,
Nega uyqudin burun ul fasonani, ey rafiq, bas aylading?!
Manga ishq ranji aro o'lum erdi chora, vah, bu ne ranjkim,
Ani da'f' etarga firoq dardu g'amini choraras aylading.
Chu gum o'ldi choku hazin ko'ngul g'ami hajr dashtida, ey falak,
Yo'l ozarg'a. ahli salomat ul ko'ngul uyini jaras aylading.
Chu firoq shiddati, ey ko'ngul, g'ami ishq lozimasi emish,
Ne yetishsa chek, chu o'z.ung burun bu baloni multamas aylading.
Tunu kun sabu chekib, egningga sol o'zungni halqayi dayr aro,
Chu belingga mug'bachalar kamandi xayolini maras aylading.
Chu zamona ahli aro vafo tilading, chek emdi, Navoyiyo,
Alamu-balo, ne uchunki el aro yo'q nima havas aylading.

372

Necha javrin tortayin ul sarvi hurizodning?
Yo'qmudur poyoni, oyo, zulm ila bedodning?!
Aql der: sol ko'nglungga zuhdu vara' bunyodini;
Ishq aytur: yo'qturur bunyodi ul bunyodning.
Tosh eritti, vahki, Xusrav ko'ngliga kor etmadi,
Shu'lalarkim teshasidin sekredi Farhodning.
Ko'ngli mehr aylar ayon, ko'rgach raqibi yuzini,
Ko'rmaguncha zok, chiqmas javhari po'lodning.
Toki saydingmen, ishing nevchun g'azabdur, chun mudom
Qush giriftor o'lsa ko'ngli xush bo'lur sayyodning.
O'lmagimni yoqma hijroningg'a, ey sultoni husn,
Qatl hukmi qilsa shah ne erki bor jallodning?
Roki' erdim, chang uni keldi sahargah, ohkim,
Bordi mutrib nag'masig'a hosili avrodning.
Yo'l qorong'udur, talab noqis, qadam ne nav' uray,
Yorumay komil damidin mash'ali irshodning.
Ey Navoiy, necha bulbuldek fig'on ul gul uchun,

Yo'q anga ta'siri chun bu nolavu faryodning.

373

Ko'ngullar quti shirin dostoning,
Bag'irlar qoni la'li durfishoning.
Nihonu oshkoro men sanga yor,
Sening ag'yor ila rozi nihoning.
Muhiblar birla har tun bizdin ayru
Qadahlarkim chekarsen, no'shi joning.
Vale vahm ayla andinkim chekib voy,
Damodam qon yutar bir notavoning.
Ajab la'lesen, ey ashki jigargun,
Ajab yo'qkim, erur g'am tog'i koning.
Kular, ey bog'bon, har g'uncha, go'yo —
Ki g'ofildur xazondin gulsitoning.
Navoiy ishq vodiysig'a kirdi,
Xatarliq yo'ldurur, ahhob, yoning.

374

Rahm etib, ey do'stlar, majruh ko'ksumni yoring,
Qo'l yolang aylab solib, har yon ichimni axtaring.
Uchrasa yuzi qaro ko'nglum tutub, tortib, urub,
O'tqa solib, o'rtabon, jonimni andin qutqaring.
Ketgan ersa choklik ko'ksum tikib, voqif bo'lub,
Kelsa bu jonib, sinonlar birla sanchib qaytaring.
Chun o'larmen — yorni istang, boshimg'a kelmasa,
Bosh yolang aylab, qo'yub tufrog' uza yuz, yolboring.
Kelsa, ayturda oshuqmangkim, farahdin o'lmayin,
Nuktadonlig' birla ul so'zni qoshimda o'tkaring.
Boshima yetsa, chu o'lgumdur necha faryod etib,
Bir nafas tengri uchun har qaysingiz bir yon boring.
Gar muyassar bo'lmasa bu ish, Navoiy xastani
Qo'ldabon yo sudrabon mayxona sori boshqoring.

375

Rafiqlarni borin yoru mu'tamad qilding,
Aroda tek meni mardud edimki, rad qilding.
Falak jafosi, ulus ta'niyu firoqing o'ti
Bas ermas erdiki, sen ham yana madad qilding.
Kechib jahon bila jondin seni dedim, jono,
Magarki qatlima bu jurmni sanad qilding.
G'araz chu o'lmagim erdi, bar erdi lutfung ham,
G'azab ne erdiki, ey sho'xi sarvqad, qilding?
G'amingni chekkali yolg'uz ko'ngul edi ojiz,
Ki tig'i furqat ila oni yuz adad qilding.

Chu baxt axtari Sa'd o'lmadi, ne sud, eykim,
Sipehr zijini hal qilg'ali rasad qilding.
Navoiy, yor ne javr etsa, jong'a minnat qo'y,
Azalda chunki bu da'voni to abad qilding.

376

Bir xabar ber, ey sabo, sarvi ravonimdin mening,
Kim kuyar jon loladek sarvi ravonimdin mening.
Nogahon fikr aylasamkim, ne kishidin ayrumen,
Men bilurmen ne kechar ul lahza jonimdin mening.
Za'fidin, voykim, unumni fahm qilmaydur tabib,
Gar burun bemor edn xulqi fig'onimdin mening.
Bir nasimekim kelur ul soridin, so'rdum xabar
Ko'ngul otlig' bir g'aribe notavonimdin mening.
Nosiho, kuygan yurak islang'ali qilmas nihon,
Xud sabo anglatmish elni dostonimdin mening.
Sanchilur har soridin yonimg'a hijron xanjari,
O'q kibi ul qoshi yo to bordi yonimdin mening.
Ey Navoiy, maqbarimdin bosh chiqorg'on loladek,
Dog'i ko'nglumdin meningdur, rangi qonimdin mening.

377

Base dard berdingu davo qilmading,
G'amu ranjim anglab, shifo qilmading,
Base va'da berding qilay deb vafo,
Xamin va'da qilding, vafo qilmading.
Gunahsizki, hajr o'qi otting menga,
Xato erdi, ammo xato qilmadiig.
Visolingda ko'nglumni tindurmading,
Firoqingda to muftalo qilmading.
Ko'ngul birla jonni ham etting asir,
Bu shiddatni yolg'uz mango qilmading.
Yaqin istamak dast agar bermadi
Yiroqtin dog'i marhabo qilmading.
Navo birla garchi hech kimsani
Navoiy kibi benavo kilmading.

378

Yuzung oq, ey g'amki, ashkim rangini ol aylading,
Jon fidong, ey dardkim, jismimni poymol aylading.
Holatim xalq anglamas, yo rab, sen-o'q rahm aylagil,
Chun g'ame berdingki, ayturdin tilim lol aylading.
Sen tarahhum qil, xudoyo; bu qotig' holatdakim,
Meni zoru dilbarimni forig'ul-bol aylading.
Safhayi ruxsor uza xatkim chiqarding— fitnadur,

Fitna uzra nuqtalardurkim, otin xol aylading.
Sharhi ishqing yozg'ali jismim quruttung xomadek,
Har taraf jon rishtasin ul xomag'a nol aylading.
Vah, ne hol erdiki, majlis ichra la'ling jomidin
Elni xushhol etting, ammo bizni behol aylading.
Elga javlon ichra solding tiyg', yuz ming voykim,
Har qachon yetting Navoiy sori, ihmol aylading.

379

Ne hush ummidekim, uryon nigun qad birla ursam tak
Parilarg'a junun tumoridur bo'ynumda silkinchak.
Teri jismimda har yon toza dog'u qon ila go'yo
Qazo Majnung'a tikmish lolalar yafrog'idin ko'nglak.
Yaro ko'zlar bo'lub tanda ru bo'ldi xira ul yuzdin,
Yasabmen har taraf eski fuganlar shaklidan aynak.
Yulub par jon qushidin, oh paykonin yig'ib ko'nglum,
O'qung sing'anlarin go'yo yasar afg'on uchun novak.
Nazar solsa yuzungdin o'ziga yuzga ko'zni ko'r aylay,
Qilibon tiyg' ila mardumni oning nuqtasidek hak.
Havo qilg'onda zulfung halqa domidin ko'ngul bildim,
Bu qushning ham ayog', ham bo'ynida mahkam emish ilmak.
Izin yerdin ketar deb asradim raglar kibi ko'zda,
Olib jon rishtasi birla ayog'i o'rnidin o'lchak.
Falak zarfin to'la berdi qazo ul oy mayi ishqin,
Bu maydin bizga, vahkim, tegmadi bir qatradin ko'prak.
Liqo mumkin esa uchmoq-tomug'din qochmakim, bo'lmas
Kishiga hech maqsude muyassar chekmayin emgak.
Chu bo'ldum ishqida foni, hadis in so'rmangiz mendin,
Ki qolmas zikri zokir bo'lsa mazkurinda mustahlak.
Tilarsen o'z lukungning Juzv-Juzvin munfak etkaysen,
Navoiy nazmining juzvini qilg'il juzvi loyanfak.

380

Hajrdin ko'zumga olamni qarong'u aylading,
Umr din ko'z yumg'anim ul tunda uyqu aylading.
Jonu ko'nglum muddate sargashtadur ko'yung aro,
Boshlarin aylandururg'a buyla jodu aylading.
Holima qolur taajjubdin el og'zi ochilib,
Yo'qsa ahvolim jahon aqlig'a kulgu aylading?
Ashki siymobiymudur hajringda yo ko'z oqini
Hal qilyb, ko'z din ravon ul nav'kim su aylading.
Qoldi mahmizingdin oy yuzinda, ey chobuk, nishon,
Go'yiyo javlon kuni oni tepingu aylading.
Shohidi davrong'a go'yo, ey tarab mashshotasi,

Bodani gulgunavu sog'arni ko'zgu aylading.
Eyki, aytureen zamon ahlig'a yo'q ermish vafo,
Oni ma'lum, ey Navoiy, bu zamonmu aylading?!

381

Yuzung ochib, ne ajab, yuz xonumonni o'rtamak,
Kim bo'lur bir sham' o'ti birla jahonni o'rtamak.
Chun ko'ngul sayd aylading, jismimg'a o't solmoq nedur?
Rasm bo'lmas qushni olib, oshyonni o'rtamak.
Za'fliq jismimni o'rtab bo'lma ohimdin malul,
Xosiyat juz dud ne bo'lg'ay samonni o'rtamak?
Bil shafaq o'tiyu anjum uchqunidin g'am tuni,
Kim qilibtur mayl ohim osmonni o'rtamak.
O'rtadi ko'nglum tan ichra o'qlaringni uylakim —
Tushsa o't-ul nav' bo'lmas naysitonni o'rtamak.
Xalq o'lub oshiq sanga, men o'rtanurmen, vah, necha
Elga solg'an o't bila men notavonni o'rtamak?!
Charx ohim o'qidin yuz ming to'shukdur, ey ko'ngul,
O'rtamak joni hamuldur parniyonni o'rtamak.
Ne uchun kul bo'ldi o't, ashjor o'tun, sunbul tutun,
Istamaydur gar falak bu bo'stonni o'rtamak?
Solma o't ushshoq jonig'a Navoiy borida,
Ne uchunkim yaxshidur avval yamonni o'rtamak.

382

Yo rab, ul oyniki el ko'ngliga marg'ub aylading,
Garchi ishqidin xarob etting meni — xo'b aylading.
Shoh esam ishq ahlig'a, tong yo'qkim, ey gardun, meni
Ul jamol ahli shahi ishqig'a mansub aylading.
Ne ajab, boshtin-ayog'im dard bo'lsa, ey qazo,
Kim nigorimni qadam to farq mahbub aylading.
Telbarab ermishden, ey roqim, hamul kundan beri,
Kim jununumni parizodimg'a maktub aylading.
Tuhmati zuhd aylabon, ey shayxi kozib, ne uchui
Begunah bizni xarobot ichra ma'yub aylading?!
Jon berib o'lsam ajab yo'q tolibing, ey ishqkim,
Har ne matlubidur oning, bizga matlub aylading.
Ey Navoiy, o'zni solding itlari xayli aro,
Itni go'yo odamiy xaylida mahsub aylading.

383

Istab ul butni xirad belida zunnorin ko'rung,
Bir kaloba ip bila Yusuf xaridorin ko'rung.
La'lu xoli naqshi jonda, tanda qonu toza dog',
Zohirimda botin ahvoli namudorin ko'rung.

Zor jismim chirmashur ul oyg'a yozg'an nomag'a,
Vasl umididin bitikka chirmag'on torin ko'rung.
Za'fliq jismim egildi kasrati paykonidin,
Bu yig'ochning, shoxini xam aylagon borin ko'rung.
Umr davrining baqosin bilmaganlar, har taraf
Suvda yomg'ur nuqtasining davri pargorin ko'rung.
Eyki, ko'rmysiz bino ahli fano tufrog'ig'a,
Soyasida men bo'lur vayrona devorin ko'rung.
Demangiz, hajr asru zaxm etmish Navoiy jismini,
Jismida zaxmicha yuz jonida ozorin ko'rung.

384

Rahmsiz bo'lg'ay ko'ngul kuffori Xaybar ko'nglidek,
Mumkin ermas bo'lmoq ul sho'xi sitamgar ko'nglidek.
Kesti atfoli g'aming ko'nglum uza na'l uzra na'l,
Onchakim bo'ldi hazin ko'nglum sanubar ko'nglidek.
Ko'nglum ul xat shavqidin yuz zahmlik jism ichra bor
O't ichinda anbar etgan dudi mijmar ko'nglidek.
Necha zaxm etsang qiziq ko'nglumni, o'ttur — qon emas
Humratekim anda zohir bo'lsa axgar ko'nglidek.
Garchi Layli mahmilidin nola ko'p chekkay daroy,
Savti muhlik bo'lmag'ay Majnuni muztar ko'nglidek.
Mujda, dayr ahliki, soqiy aksi ermish jilvagar,
Dar kishi bersa safo ko'ngliga sog'ar ko'nglidek.
Hajr tiyg'idin Navoiy qoru zaxmin, ko'rki, bor
Ko'ngli mamlu jismidek, jismi sarosar ko'nglidek.

Badoyi' ul-Bidoya (II- qism)

[Кирил ёзувда](#)

Alisher Navoiy

G'azallar (davomi)

385

Samandi noz uza ul chobuki balog'a boqing,
Pari boshinda malak parridin o'tog'a boqing.
Nechukki qavsi quzah davri mehr aksi erur,
Topib ham egnidin aylang'on ikki yog'a boqing.
Sadog'i jonibikim ilgiga sinon tutmish,
Yuz o'q yiloniyu bir qotil ajdahog'a boqing.
Agar bu o'qu sinon urmog'in inonmasangiz,
Ochib tanimni, adaddin fuzun yarog'a boqing.
Bu shakl birla jahon buzmog'i yaqin gar emas,
Ulusda har taraf oshubu ibtilog'a boqing.
Bu bog' gullarini yerga sochmayin qo'ymas,

Xazon yelini ko'rung, charxi bevafoq'a boqing.
Navoiy o'ldi jamol ahlidin vafo topmay,
Ne bo'ldi bir nazar ul zori benavog'a boqing.

386

Xayoling husnig'a ko'nglumda ziynat bersa hijroning,
Erur gulguna qon, mashshota ishq ko'zgu payqonng.
Jafo sarlavhida qildi alif mashqi ko'zung' yoxud
Alifdek jong'a nesh urmoqqa saflar chekti mujgoning.
Labing xat zohir etti, Hizr umri bersalar o'lgum,
Xususankim, Xizrg'a hamdam o'lg'ay obi hayvoning.
Tushumda vasli erdi, ey ko'ngul, yo rab, balo ursun
Sangakim, meni uyg'otti ajab holatda afg'oning.
Dimog'i yo'q mushavvash bo'lmag'in, go'yoki butratmish
Jahon bog'ida savdo sunbuli zulfi parishoning.
Necha yog'dursa g'am toshin firoq atfoli, ey Majnun,
Ne g'am bosh uzra Layli borgohi bo'lsa qalqoning.
Qafas qaydidadur bulbul, bukim vayrona tutmish chug'z,
Vafosi yo'q ekanni bildi go'yo ahli dunyoning.
Bu bazm ahli nifoqidin toriqmish ko'nglum, ey soqiy,
Ezib behushdoru, tut manga yetganda davroning.
Navoiy, hajrida ne nav' seli ashk oqizdingkim,
Visoli bo'ldi chun mumkin, o'targa yo'qtur imkoning.

387

Shikof emas buki ko'ksunga soldi tiyg'i halok,
Ki joni xasta g'amingdin yaqosin ayladi chok.
Ulusg'a o't solur ersang meni burun o'rta,
Nedinki o'tni tutashturg'ali kerak xoshok.
Nekim boshimda edi ucti, yetgach ul chobuk,
Yonig'a bog'lasa bori uzilmag'ay fitrok.
G'amingni elga berib, yo'qki bizni shod etting,
Ki elni shod etibon, bizni aylading g'amnok.
G'amingdin ohim o'qi yetti charxdin o'tti,
Nishon erur yeti kavkabki ko'rguzur aflok.
Ko'ngul o'ti bila zaxmin ko'rub ne rahm etgay,
O'zin chu dog'u alifdin ayomas ul bebok.
Tikanda gul ochilur, andalib yanglig' anga,
Ki ishq o'lsa tabiat xiyonatidin pok.
Ich ul bihisht suyini mug' safolidinkim, aql
Tomug' o'tidin aning rangin etmagay idrok.
Navoiy ichti mayu forig' o'ldi o'zlugidin,
Ko'rung, ne zahrni daf' ayladi ichib taryok.

388

Ko'ngulki, hajr tuni qo'ymadi qarorin aning,
Munung ham ohi qaro etdi ro'zgorin aning.
Visol gulshani birla ko'p o'lmag'il mash'uf,

Xazoni hajr chu barbod etar bahorin aning,
Tutub nishotu tarab chang zulfin etma surud,
Ki bir-bir uzgusi g'am changi tor-torin aning.
Qadah nishoti uchun davr ichinda qon yutqon,
Chekarga, bilki, garm aylamas xumorin aning.
Sipehr kom ila evrulmasa, hazin bo'lma,
Kishiga bermadn chunkim haq ixtiyorin aning.
Agar baqoyi abad istasang, fano yo'li tut,
Yorut ko'zungni qilib to'tiyo g'uborin aning.
Navoiy, ul kishi topti farog' olamdin,
Ki himmati ko'zi teng ko'rdi yo'qu borin aning.

389

Ko'ngulkim, har yonig'a na'l kestim bo'lg'ali zoring,
Qushedur tallaning chanbarlari ichra giriftoring.
Ulus qatlidin ul ko'z notavonroqdur, ne hol erkin,
Ki jon olg'an bila mayl aylamas sihatqa bemoring.
Yuzu zulfung chu din qasdiqilur, kofir desam tonma,
Demon yuz uzra zulfung, balki mushaf uzra zunnoring.
Ko'zi ollida, ey bodom, qilding ishva da'vosin,
Magar kirpiklaridindur nishoni jismi afgoring.
O'zungni sotmog'ingda husn savdosidin, ey Yusuf,
Habibim yetsa erdi, ne ushalg'oy erdi bozoring.
Yuzung gulgun bo'lubtur bodadin, vah, ko'zguga boqkim,
Ne yanglig' toza-toza gullar ochmish bog'i ruxsoring.
G'amim ayturg'a yore topmag'ondin, soqiyo, o'lgum,
Manga bir jur'a birla yorliq qilsang, xudo yoring.
Agar rangin may ichsam, ey qazo naqqoshi, yozg'urma,
Ihota qilmag'on ish qo'ymamish chun davri pargoring.
Navoiyni adam vodiysig'a soldi fano seli,
Iturganlar ani, ul selning, xoshokin axtoring.

390

Elga ishqidin g'araz mehru vafosidur aning,
Gar meni o'ltursa, maqsudum rizosidur aining.
Bo'lmas ul begonavash chun oshno, bo'l, ey ko'ngul,
Bir kishiga oshnokim — oshnosidur aning.
Novaki zavqi ko'zumdin chiqmasun deb, zaxmini
Qiyir ila tuttum, sog'inmangkim, qarosidur aning.
O'qi sufori ko'ngulda gar qizardi, ne ajab,
Kim bag'ir pargolasi har dam, g'izosidur aning.
Sabr xaylin ko'nglum o'z girdinda qo'ymas, go'yiyo
Kirpiku qoshing xayoli o'qu yosidur aning.
Dahr bo'stonida bukim chok erur gul ko'nglagi,
Bulbul ahvolig'a go'yokim azosidur aning.
Shod o'lubtur faqr kuyida Navoiy uylakim
Saltanat farshi gadolig' bo'ryosidur aning.

391

Kimga bir majlisda ohu dard ila so'ze kerak,
Mundoq o't yoqmoqqa avval majlisafro'ze kerak.
Majlisafro'ze agar ham bo'lsa, majlis ahlining
Bag'rini kuydurgali ohi jigarsa'ze kerak.
Subhi vasling ichra tirguz xayli ushshoqingnikim,
Shomi hajr, o'lturg'ali mendek siyahro'ze kerak.
Ko'yunga har kun borib har dam ko'ray dermen seni,
Menga har kun bayramu har lahza navro'ze kerak.
Yaxshi asra g'am tuni ohim o'qin, ey charxkim,
Sen ivaz otmoqqa ham chun tiyri dildo'ze kerak.
Bir Xizrvash himmatin berma ilikdin, negakim
Dashti hirmon qat'iga oxir qalovuze kerak.
Ishq ta'limin Navoiydin olurlar ahli dard,
Uyla dars ahlig'a mundoq donishomuze kerak.

392

Yana, ey ishq, guli ruxsorin oshubi chaman qilding,
Hazin bulbul tanig'a har paridin bir tikan qilding,
Ko'ngulni telba aylab, qaydig'a har yon oqar suvdii
Chaman zanjiri gisusinda yuz chinu shikan qilding.
Sahob atfoli jola toshlarin yog'durg'ali, ey gul,
Pari yanglig' zuhur aylab, junun bulbulg'a fan qilding.
Rayohin xaylini chekmakka yer zindonidin go'yo,
Bulut ayyoridin har qatra torin bir rasan qilding.
Niholi gul nishiman gulshan etting go'yi, ey bulbul,
Firoq ichra tikandin bistaru xasdin vatan qilding.
Yuzung sham'ida shabnam, yo'qsa terdur, soqiyo, vahkim,
Ul anjumdin shabiston ichra qatli anjuman qilding.
Chamanda mast yeldin, vahki, har yon xam bo'lur guldek
Zamone jilva aylab, bizni rasvoyi zaman qilding.
O'luk deb ujbodin zohid anga xilvatni go'r aylab,
Hamono pardayi pindorin, ey gardun, kafan qilding.
Navoiy qayda g'am seyli yaka ko'nglung uyin buzg'ay,
Ki aylarda imorat anda balchig' durdidan qilding.

393

Shomi hajrim ko'rdung, ammo zulm tarkin tutmading,
Va'dayi sham'i visol etting, vale yorutmading.
Gavhari vasling ilik bergay deb ashkim bo'ldi bahr,
Chunkim ul daryo aro g'arq o'ldum — ilgim tutmading.
Vasl no'shadin ko'ngulni qilmading bir lahza xush,
Hajr zahri biymidin yuz katl to qo'rqutmading.
Donayi ashkimgakim rom o'ldi hijron qushlari,
Ey ko'ngul, bir kun fig'oningdin oni o'rkutmading.
Otashin gul g'unchasidek o'rtading ko'nglumni, lek
Ochibon, oni nasimi vasldin sovutmading.

Xasta ko'nglumkim g'amu xunoba qilding qismati,
Bu g'izovu sharbat ul bemordin o'ksutmading.
Bodayi vaslin g'animat tut, Navoiy, zinhor,
Kim ne qonlarkim, bu gulgun suvni istab, yutmading.

394

Chamanda chehra furug'i uchun qadah olding,
Ne achig' erdiki gul xirmanig'a o't solding.
Ajab yo'q, ashking agar yummayin oqar, ey ko'z,
Ki yor boqmayin o'ttiyu sen boqib qolding.
Samandi po'yasidin sarsar urg'on o't yanglig',
Ne holat erdi sanga, ey, ko'ngulki, qo'zg'olding.
G'amim yugin ko'tarib, ey sipehr, hajr tuni
Chu qilmading harakat go'yi asru tavsholding.
Dedim taronaye jonbaxsh, mutribo, sen xud
Firoq sozi tuzub, o'tturur ko'ki cholding.
Visol gulshanin, ey jon qushi, ko'p istarsen,
Bu domgah aro go'yoki asru qiynolding.
Fano yo'lida Navoiyg'a bo'lmading hamrah,
Bu dasht po'yasidin, zohido, magar tolding?!

395

Donayi xoling bila ko'nglum qushin rom ayladshg,
Gardi Yazdiy me'jaring din qasdig'a dom aylading.
Sabzavu gul istamon to vo'smavu gulgunadin
Qoshni aylab sabzagun, orazni gulfom aylading.
Husn bog'ida qading bo'lmish latofat gulbuni,
To'nni gulgun, tugmani to g'unchaandom aylading.
Qomatim dolu yoshim gulrang erur, to noz ila
Dolugul yetgan nihole uzra orom aylading.
Yuz uza ochting soching zunnorin, ey kofir, magar
Fosh etib kufrungni qasdi ahli islom aylading.
Tongla jannat huridin kech, ey ko'ngul, nokom ila
Gar bu kun dunyo arusi vaslini kom aylading.
Ey Navoiy, zulfig'a bo'ldung parishon oqibat,
Yaxshi jam'iyat bu savdodin saranjom aylading.

396

Zulfekim, bog'liqdurur har jonga bir tori aning,
Tandin el jonin, ajab yo'q, cheksa raftori aning.
Tiyg'i zaxminkim tikarmen, sihatim ermas g'araz,
Chiqmasun dermen hazin ko'nglumdin ozori aning.
Dona-dona xol ila g'unchangni istab, ko'rki, bor
Toza-toza dog' ila ko'nglum namudori aning.
Lablaring shavqida o'lgan halqdin ko'yunda zog'
To'ma aylabdurki, bo'lmish la'l minqori aning.
Mumkin ermas ul pari majnunig'a hush, ey hakim,
Kim junun xattidurur bo'yninda tumori aniig.

Ey musulmonlar, fig'onkim, kofire ko'nglumdadur,
Kim emas jon rishtasidin o'zga zunnori aning.
Tashnamen, soqiy shafaqgun may to'la tut sog'are,
Kim falakni nuqta qilg'ay davr pargori aning.
To quyub og'zimg'a andoq sipqoray ul maynikim,
Qolmasun ul nav' sog'ar ichra osori aning.
Ayta olmon, asray olmon ishq sirrin, ohkim,
Sa'b erur ixfosiyu mushkildir izhori aning.
Ey Navoiy, fard bo'l vasl istasangkim, xalqdin
Har kishikim yorlig' uzgay, xudo yori aning.
Mujda, ey tolibki, yerdin olmog'i mumkin emas,
Bir qadam matlub boshqarmay talabgori aning.

397

Dudi ohimning quyundeq pech ila tobin ko'rung,
Tiya hajrim oqshomining bahri girdobin ko'rung.
Qushkim ul oydin kelturmish noma, har tirnog'idin
Choklar bo'lg'on ko'ngul elturga qullobin ko'rung.
Hinduyi sohirdurur davri zanahdonida xol,
Tavqi g'abg'ab shaklidan bir aksi mehrobin ko'rung,
Ishq o'ti tug'yonidin jonimki bulmish tashnalab,
Daf'ig'a ul oyning ikki la'li serobin ko'rung.
Olmag'on bo'lsa chuchuk jonim labi birla ko'zi,
Ham shakarxandig'a boqing, ham shakarxobin ko'rung.
Soliki mahrumkim, matlubidin to'lmish jahon,
Olloh-olloh, jonin o'rtar dardi noyobin ko'rung.
Yor ko'yin istay o'zluqdin Navoiy bo'ldi fard,
Ka'ba ihromig'a iste'dodu asbobin ko'rung.

398

Latofat oyi ul yuz shomi savdo sunbuli tobing,
Soch uzra gardi Yazdiy me'jar ul shom ichra mahtobing.
Ko'ngullar xaylig'a xush-xush kirarga shohroh o'lmish
Tarog' chekkan zamon yo'l-yo'lki bo'ldi sunbuli tobing.
Bezarda orazing mashshota hayvon chashmasi ichra
Tushub gulguna gulgun qilmish, ermas la'li serobing.
Ipaklarkim eshipsen jismlar zaxmi uchun go'yo,
Muqayyad qilg'ali jonlar qushin ham uldur asbobing.
Ulusni sajdag'a targ'ib etarg'a Xizri rah bo'ldi,
Demasmen vo'smaliq qoshingki, miynorang mehrobing.
Uchi xam igna birla ko'z duosi boshqa osqondin,
Yomon ko'z tegmasun, ul bo'ldi men chekmakka qullobing.
Keturgil raz qizi. soqiy, mug'anniy, nag'maye tuzgil,
Ki ul ko'ktin keturgay Zuhrani afg'ang'a mizrobing.
Tunu kun jilva qilma, ey arusi dahr, bilmishmen,
Ki mehnat subhi o'lmish qoqumung, g'am shomi sinjobing,
Navoiy, ofiyat istar esang, qo'y dahr zolinkim,

Harif ermasdur ul makkorag'a bu jismi betobing.

399

Zihi quti hayotim hajr muhlik dardida yoding,
Agar lutfungg'a loyiq bo'lmasam, yo'qturmu bedoding?
Manga lazzat sening zikring, manga quvvat sening fikring,
Manga ishrat sening vasling, manga toat sening yoding.
Agar xurshidi raxshon orzu qilsam — guli ro'yung,
Magar to'biyi jannat mayli etsam — sarvi ozoding.
Bag'ir qonin labolab aylagan oshom iki la'ling,
Ko'ngul saydin damodam bismil etgan ikki sayyoding.
Ulusni tirgizur qatl aylamakdin obi hayvoning,
Va lekin o'lturur qatl aylamasdin bizni jalloding.
Muhiqdur, ey ko'ngul, bukim ul oy faryodingga yetmas,
Ki yolqibdur nedinkim, yetti ko'p ul oyg'a faryodnng.
Demon devona, balkim dev o'lubmen ul pari ruxdin,
Ne tong, ey shayx, aks etsam taxayyul barcha irshoding.
Ulusqa sofiyi ishrat tutub, ey soqiyi davron,
Hamono zahri mehnatni mening jonimg'a asroding.
Navoiy, Ka'bayi maqsud sori gar qadam qo'ysang,
Tajarrud basdurur hamrohingu beto'shalig' zoding.

400

Chamanda sarvinozim jilva qilmoq aylamas ohang,
Jahon bo'stonidin, billah, bo'lubmen g'unchadek diltang.
Mizojikim tilar xilvat, xudoyo, bo'lmasun ofat,
Bihilmen gar qilib ishrat, ichar maxfiy mayi gulrang.
Yashil yafrog'liq ashjor emas hajringda, ey dildor,
Ki ohim tafidin gulzor mir'oti tutubtur zang.
Solibtur chorbolish gul, tutubtur chorgah bulbul,
Ne sud, ul shah ichay deb mul musharraf aylamas avrang.
Malolat bo'lsa jononda tikancha bordurur jonda,
Agar har gul gulistonda ko'runsa bir harifi shang.
Bu gulshanda guli ra'no to'kulmak vahmidin go'yo
Jamolin kech qilur paydo dema, bulbuldin aylar nang.
Navoiy ko'rmayin oni yetibtur og'zig'a joni,
Magarkim qilg'ay afg'oni gahi ul gul sori ohang.

401

Chamanda sabza manga xanjar o'ldi, sarv — xadang,
Ko'ngulni olg'ali ul sarvqaddi sabzarang.
Agar gul islamas ul ko'rkaboy, hayrat emas,
G'aniydurur, to'ni yuz pora eldin aylar nang.
Ko'tarsa mahmili husnungi charx buxtisi
Iki yonida munosibdur oyu kundan zang.
Nafas-nafas qadah ichmasni jazm etarmen, lek,
Netayki, ishva qilur lahza-lahza soqiyi shang.
Sinuq safol nla vayron aro gado Jam erur,

Ul ang'a jomu bu Jamshid bog'lag'an avrang.
Bu bazm ichinda navo ul toparki, xizmatda
Qadi xam o'lsa dog'i ko'ngli holi uylaki chang.
Badan anosirining chorgohin et xorij,
Navoyiyo, desang' aylay falak sari ohang.

402

May bila mayxonaning xishtnya tosh uzra hal qiling,
Chun xumoridin sudo' o'lea, ani sandal qiling.
Har ne qolsa suda bo'lg'on xishtdin ta'zim uchun,
Ip toqib har jonibidin bo'ynuma haykal qiling.
Ey xarobot ahli, soqiy orazi aksi uchun
Sof qilmog'lig' bila may ko'zgusin sayqal qiling.
Mug'bacha ollida chun bo'ldi sujud etmak ishim,
Mayg'a marhun qilsangiz, sajjodani avval qiling.
Sahl erur jon naqdini soqiy uchun qilmoq nisor,
Lek bir paymona to'ldurmoq bila ashal qiling.
Mastu majnun chiqmisham mayxonadin, ey sho'xlar,
Komingiz gar hazl esa, iynak meni mahzal qiling.
Ko'yidin quvlgan havoru aqlni» ey dardu ishq,
Anda sargardon Navoiyni vale ankal qiling.

403

G'am toshin jismimg'a paykoning bila band aylading,
Ul samarnn bu yig'ochqa parkpayvand aylading.
Chun shakar shirinlik izhor etti la'ling ollida,
Demayin, qilding tabassumkim, shakarxand aylading.
Elga ishrat bodasi tuttung yoyib xoni visol,
Vahki, bizni qon yutub g'am yerga xursand aylading.
Istamas bo'lsang meni bulbul kibi shaydo, nedin
Yuzni gulgun boda birla gulga monand aylading?
Qilding ul yuz jannatidin ayru bu ko'z mardumin,
Odamu har sori yoshin anga farzand aylading.
Dahr bog'ining gulida yo'qturur bo'yi vafo,
O'zni, ey bulbul, agar parkand-parkand aylading.
Ey pari, debsen Navoiy bor emish Majnun kibi,
Bir yo'li ul telbani qaydga xiradmand aylading?

404

Ey mug'anniy yor bazmida navo soz aylasang,
Jon fidong o'lsun g'amim sharhidin og'oz aylasang.
Udek kuymakligim sharh eg lisoni hol ila,
Nag'mada udung lisonin sehpardozi aylasang.
O'zga olamdin xabar deb bizni tirguzdung, ne tong,
Bu risolat birla gar izhori i'joz aylasang.
Rozim ar sozing lisonidin ba'idul-fahm esa,
Anga ruhafzo unungni dog'y hamroz aylasang.
Otlanib, boshimni raxshingning ayog'i ostig'a

Tiyg' birla solg'udek masti sarandoz aylasang.
Parda yop roz uzravu doxil bo'l ushbu bazm aro,
Kim erur xorij agar beparda ovoz aylasang.
Chekmading lahne Navoiy ko'nglun istab, ayb emas
Anglab o'zungni navo ahlig'a shah, noz aylasang.

405

Ishq o'tidin qismatim dardu balomu qilmading?!
Dudi birla xonumonimni qaromu qilmading?!
Kuymagimga barqn ofat qilmadingmu ohni?!
O'lmagimga ashkni seli balomu qilmading?!
Zulm tig'idin tanimni etmadingmu band-band?!
Furqatingdin band-bandimni judomu qilmading?!
Dema, ey ko'z kim, ne qildim, gar seni ko'r istasam,
Bir boqib, yuz ming balog'a muhtalomu qilmading?
Ey ko'ngul, holimni qilding arzu afzun qildi zulm,
Bilmadingmu, yo bilib yaxshi adomu qilmading?!
Shikva qilsoq sendin, ey gardun, ravo ermas dema,
Bizni bekom aylab, el komin ravomu qilmading?!
Bahri ishq ichra, Navoiy, oshnolig' topmading,
To bu bir ko'zni Aras, ul birni Omu qilmading!

406

Ey ko'ngul, yer-ko'k asosin asru bebunyod bil,
Ul kesakni suvda ko'r, bu safhani barbod bil.
Jism uyi chunkim erur faniy, tafovut yo'q, ani
Gar fano selobidin vayronu gar obod bil.
To'rt unsur qaydidin to chiqmag'aysen, naf' emas
Osmoniy to'rt daftarni tutaykim yod bil.
Eyki debsen, haqni ne ta'rifu vasf ila bilay?
Vasfdin mustag'niyu ta'rifdin ozod bil.
Tengri zikrikim, maloyikka g'izoyi ruh erur,
Bu g'izoni haq yo'lig'a kirgan elga zod bil.
Gar habibim qilsa izhori kalom, ey piri dayr,
Isiyi Maryamni ul dam gungi modarzod bil.
Mantiqi ishq ichra oshiqil tasavvur ayla nav',
Fard bo'lg'onlarni bu yo'lda anga afrod bil.
El oyog'iga tushardin boshqa chiqmoq rasmini
May kuhanpiridin ushbu dayr aro irshod bil.
Ey suluk ahli, qachon maqsud topqumdur desang,
Mosivallohni fano ko'rgan kunin miyod bil.
Eyki debsenkim, bilay tavhid sirridin xabar,
Shar'din nekim tajovuz ayladi, ilhod bil.
Do'st vaslin topmog'on dunyovu uqbodin kechib,
Ushbu dardingg'a Navoiy holin istishhod bil.

407

Og'zidin chiqqan hadisi nfuku ranginni bil,

La'l suftidin chiqorg'on rishtadur rangi qizil,
Bir zabona har yaramda so'zi ishqingdin erur,
Ko'nglum o'ti sharhiga ochqon og'izlar ichra til.
Ey ajal, ko'yida boshim qil og'irkim, aylamish
Hajr ashkim selin ildam, za'f jismimni yengil.
Qon yosh ichra g'arqadur jismim, chiqar, ey mug'bacha,
Ko'rsang andoqkim olursen la'lgun may ichra qil.
Xo'blar har dam o'tar sensiz qoshimdin, vahki, bor
Har nafas hajring manga bu oylar o'tgan birla yil.
Sarsaredur har daming maqsud izin gum qilg'ali,
Gar bu vodiy ichra g'aflat birla yuz ming yil tiril.
Ey Navoiy, faqr tufrog'ig'a ko'p to'ktung sirishk,
Gar tilar bo'lsang fano ham anda-o'q emdi yiqil.

408

Aningdek mastmen day subhikim, bu mushkil ermas hal,
Ki mayliq shisha qo'yg'on shiradur yo shu'laliq manqal.
Quyoshdek titramak daf'in sahargah orzu qilsang,
Quyoshdek jomni titrab sumurmak farz erur avval.
Munungdek faslkim, tun mushkini charx etti kofuriy,
Sabuhiy maydin ulkim bo'lsa loya'qil erur a'qal.
Sudo'im g'olibu gulgun mayimni muhtasib to'kmish,
Topib oldimg'a ul balchig'din-o'q surtay qizil sandal.
Sovug' yo tiyra ersa day sabuhi, ista ravshan may,
Netarsen mehr o'tidin shu'la yo oy nuridin mash'al?
Xush o'l maxmurlug'din tiyra ko'z kim, ochqach-o'q bo'lsa
O'shul ko'zguga soqiyning hiloliy qoshidin misqal.
Mahosin subhdin bog'lab, sochar o't og'zidin gardun,
Sabuh ahli, nishot aylangki, topmishsiz ajab mahzal.
May ichra aks erur soqiy yuzidin, anglamon, yoxud
Ko'zum nazzoradin to'rt o'ldi, yoxud bo'lmisham ahval.
Quloq har so'zga solma istasang ishq ichra rasvoliq,
Ki voiz ko'p chekib faryodu nosiq ko'p degay muhmal.
Muyassardur, Navoiy, yor vasli xilvate topsang,
Ki ya'ni bo'lmasa ul xilvat ichra o'z lukung ankal.

409

Yuzungni ko'rdum, emdi ko'zlarimni bog'la, ey qotil,
Ki nogah bo'lmag'aylar o'zga yuzni ko'rgali moyil.
Kitob avroqidek bo'lg'ay musattah qolmayin davri
G'amim toshig'a bo'lsa bir nafas to'quz falak homil.
Meni bedilning ohin o'kmakim, olamni kuydurdi,
Hanuz ermas ko'ngulning shu'lasi bu o't aro doxil.
Tanimda kul emas gulxan nishoni telbalikdinkim,
Kul o'ldum o'rtanib ishqing o'tidin, lek sen g'ofil.
Labing shavqi ko'nguldin xalq ta'n aylab qachon ketsun,
Sabodin g'unchaning hargiz bo'lurmu humrati zoyil?

Nedur oy safhasi bo'lg'on qarodin dog'liq, go'yo
Jamoling daftarin yozg'onda bo'lmish bir varaq botil.
Mening jurm ichra uzrum shayxning zuhd ichra ujbidin
Batardur, do'st lutfi holima gar bo'lmasa shomil.
Fig'oni o'qidin bulbulning, ey gulbun, hazar qilkim,
Tikan paykonig'a gul javshani hargiz emas hoyil.
Navoiy qullug'in faqr ahlining piri qabul etsa,
Erur bir banda ozod aylagan yanglig' shahi odil.

410

Hajr o'tig'a istasang yoqilmag'aysen, ey ko'ngul,
Yordin zinhorkim ayrilmag'aysen, ey ko'ngul.
Vah, ne toli'durki topmay umre istab yorni,
Chun seni yor istagay, topilmag'aysen, ey ko'ngul.
Buki qon bo'ldung desangkim, oshkoro bo'lmasun,
Mayl etib yoshlar sari qotilmag'aysen, ey ko'ngul.
Desalar: Laylimu ortuq husn aro yo ul pari?
Garchi Majnunsen, kerak yong'ilmag'aysen, ey ko'ngul.
Qildi chun soqiy labi yetgan qadah hushungni mahv,
To abad zinhorkim oyilmag'aysen, ey ko'ngul.
G'unchasin g'amdin vale soqiy bahori orazin
Ochsa, bilmonkim, nedin ochilmag'aysen, ey ko'ngul?
Davlati boqiy Navoiydek erur topmoq mahol,
To tamom o'zluqni foniyl qilmag'aysen, ey ko'ngul.

411

Chamanda qonini baskim oqizdi zor ko'ngul,
Sog'inma g'unchaki, gulbun keturdi bor ko'ngul.
Ne gullar ochqay alam gulshanida g'uncha kibi,
Nihoniy zaxmlarin qilsa oshkor ko'ngul,
To'nungda tugma emas barcha la'l paykoni,
Labing havoyeig'a borur tuzub qator ko'ngul.
Chamanda qon yog'ar o'tsang magar sanubar uza,
Ochar jarohati og'zini har figor ko'ngul.
Tutashqon o'tdurur o'tun aro bukim topmas
Firoqning o'qlari birla dame qaror ko'ngul.
Fatilalarni yaramdin chekib tutashturdi,
Magar g'amingda qo'yar dog'i intizor ko'ngul.
Firoq zaxmida ochmish og'iz, ketur, soqiy,
Qadahki, istamas o'lmog'ni hushyor ko'ngul,
Ne mehr isi, ne vafo rangi topqung, ey bulbul,
Bu bog' gullariga berma zinhor ko'ngul.
Navoiy etg'ay oning tarkin ixtiyor, valek
Qachon berur anga bu ishda ixtiyor ko'ngul?

412

Men jahondin kechtimu kechmas mening jonimdin el,
Mek ilik jondin yudum, chekmas ilik qonimdin el.

To'sh-to'shumdin baski rasvolig' o'ti lov-lov yonar,
Har taraf yo'ldin chiqarlar o'tsalar yonimdin el.
Baxtim uyqusig'a go'yokim surudedur hazin,
Ko'yida bukim uyumas har tun afg'onimdin el.
Tonimaslar bir-birin yoqqon mazallat gardidin,
So'rg'ali holim kirib chiqquncha vayronimdin el.
Menda tumori junundek pech, vahkim, bexabar
Har taraf ko'nglumda qonlig' dog'i pinhonimdin el.
Istaram, ey Xizr, kelgaymen qilib jon birla tavf,
Ka'bayi ko'yin xabar topquncha borg'onimdin el.
Ey Navoiy, qilmag'aylar ayb agar devonamen,
Ul pari vasfin o'qug'on soyi devonimdin el.

413

Qaro ko'zum, kelu mardumlug' emdi fan qilg'il,
Ko'zum qarosida mardum kibi vatan qilg'il.
Yuzung guliga ko'ngul ravzasin yasa gulshan,
Qading niholig'a jon gulshanin chaman qilg'il.
Takovaringg'a bag'ir qonidin hino bog'la,
Ittingg'a g'amzada jon rishtasin rasan qilg'il.
Firoq tog'ida topilsa tufrog'im, ey charx,
Xamir etib, yana ul tog'da ko'hkan qilg'il.
Yuzung visolig'a yetsun desang ko'ngullarni,
Sochingni boshtin ayog' chin ila shikan qilg'il.
Xazon sipohig'a, ey bog'bon, emas mone',
Bu bog' tomida gar ignadin tikan qilg'il.
Yuzida terni ko'rub o'lsam, ey rafiq, meni
Gulob ila yuvu gul bargidin kafan qilg'il.
Navoiy anjumani shavq jon aro tuzsang,
Aning boshog'lig' o'qin sham'i anjuman qilg'il.

414

Nomasi qo'ynumda, baskim iztirob aylar ko'ngul,
O'pgali chiqmoqqa go'yokim shitob aylar ko'ngul.
Toza butmish erdi ko'ksun choki, vahkim, tolpinib
Chiqqali ul raxnani har dam xarob aylar ko'ngul.
O'qi zaxmi yo'ldin solsam ichimga nomasin,
Bir fatila marham o'rnig'a hisob aylar ko'ngul.
Chirmabon jon pardasin manshur uza volo kibi
Ko'rmasun deb g'ayr oni, go'r niqob aylar ko'ngul.
G'unchadek qat-qat bo'lub qon ul musofir shavqidin,
Nomasi yanglig' damo-dam pechu tob aylar ko'ngul.
Mubham ermish ruq'asi davronning asru yovakim,
Jong'a bu andishadin har dam azob aylar ko'ngul.
Ey Navoiy, ochti ko'ksurning tikilgan chokini,
Nomasi qo'ynumda, baskim iztirob aylar ko'ngul.

415

Yordin kelmish manga bir turfa maktub, ey ko'ngul,
Kim erur har satri, bal har lafzi marg'ub, ey ko'ngul,
Lafz yo'q, har harfi jon hirzi, dog'i har nuqtasi
Mardumak yanglig' biaynih ko'zga matlub, ey ko'ngul.
Ayladim tumor, agar tumor etar daf'i junun,
Bu meni qilmish junun ilgida mag'lub, ey ko'ngul.
Safhada ermas muhabbat sharhikim, kelmish kiyib
Hullayi kofurg'un bir turfa mahbub, ey ko'ngul.
Asru ko'p takror etardin ul parivash nomasin
Bo'lmisham el ichra majnunluqqa mansub, ey ko'ngul.
G'ayrdin safhangni qilg'il pok, ya'ni aylama
Xotiring lavhini har xat birla ma'yub, ey ko'ngul.
G'amdin ozod o'ldi xattidin Navoiy, bermasa
Begiga qulluqqa xat bo'lg'aymu mahsub, ey ko'ngul?

416

Ey ko'ngul, bir nav' o'lubmen ahli davrondin malul,
Kim erurmen kimki ondin yaxshi yo'q, ondin malul.
Hajr agar budur, netay men jonni, jon netsun meni,
Kim erur har lahza mendin jonu men jondin malul.
Tengri xalq etmish meni go'yo malolat chekkali,
Kim dame yo'qkim, emasmen xalqi nodondin malul.
Necha dinim uzra titray dilrabolar ko'yida,
Ey musulmonlar, bo'lubmen kofiristondin malul.
Istasang maqsad, qadam qo'y, ta'n toshidin ne bok,
Ka'ba topti bo'lmag'on xori mug'ilondin malul.
Ey ko'ngul, fikringni qilkim, do'stu dushmanlar yuzin,
Ko'rmas erdi, bo'lmasa sen zori hayrondin malul.
Ey mug'anniy, tut «Iroq» ohangiyu ko'rguz «Hijoz»,
Kim Navoiy xotiri bo'lmish «Xuroson»din malul.

417

Ul parikim bandi zulfig'a majonindur uqul,
Men kibi devonalar qaydin qachon qilsun qabul.
Zarra ermaskim quyosh ajzosi nur aylarga kasb,
Ul pari qasrig'a ravzandin qilur har dam nuzul.
Olamoro husn ila jonbaxsh nutqungmu ekin,
Yo Masiho ruhi Yusuf jismida qilmish hulul?
Eyki dersen, keldingu shod o'lg'usi vaslingg'a yor,
Shod bo'lg'ay erdi bo'lg'on bo'lsa hajrimdin malul.
Mushaf avsofingda ermish, olloh-olloh, mujmale,
Sura-sura har karashmang sharhida iynak fusul.
Yerga soching sudralur kulbamga kirsang xam bo'lub,
Mehr past o'lg'on zamon andoqki topqay soya tul.
Ikki zulfung to'lg'onur har dam sabo tahrکیدin,
Ikki hindu nag'ma bnrla zohir etgandek usul.
Rostliqdin dayr toqig'a mador o'lmoq, ne ayb,

Solikekim bo'lsa xizmatda sutun yanglig' hamul.
Bo'lmasa erdi Navoiy sirri ishqingga amin,
Ne zalum etgay eding oniig xitobin, ne jahul.

418

Qon to'kar ko'z orazing gulgunaliq ko'rgan mahal,
Ne uchunkim suyi oning qon ila bo'lmish badal.
Toqi axzar qotti barcha fitnavu bedodini,
Qoshingga mashshota go'yo vo'sma aylar chog'da hal.
Nildin gulgun uzoring bog'ida har sori xol,
Nilufar gulshan aro har yon ochilmish fil-masal.
Kechrak ochmoq burqa' ermas el o'lar deb rahm uchun,
Balki aylarsen ulus ko'prak yig'ilsun deb hayal.
Bog' aro har rang to'n egnida chiqmish uylakim,
Hur jannat sayrig'a chiqqay kiyib turluk hulal.
To yudung zunnori zulfungni, sochilg'on suyidin
Kishvari islom aro yuz ming bino topmish xalal.
Dahr sho'xidin, Navoiy, tut qiroqkim, bog'lasang
Bir ayoq suv birla aqdin, uldurur jomi ajal.

419

Yor hijronida sarvaqting'a yetting, ey ajal,
Jon fidong etsam hanuz ozdurki, kelding darmahal.
Jon talashmoqliqqa qo'yma la'li hajridin meni,
Chun erur ta'xir aro ofot, ko'p qilma hayal.
Jonni bot olmoq sanga mushkul esa, jon chekma ko'p,
Qo'yki, bu mushkulni bot aylar aning hijroni hal.
Hajridin o'lmay visoli no'shidii topsam umid,
Aylaguvdur sa'y o'lmakdin tirilmak fil-masal.
Hajr bemorig'a qotil zahr erur hayvon suyi,
Ey Masih, asra nafas, bu nuqtada qilma jadal.
So'ngg'i kundan halq tarson, men burun kundan vahim,
Elga g'am shomi abad keldi, mang'a subhi azal.
Ich Navoiy, g'ussa tahlilig'a gulgun bodakim,
Bir piyola la'li mahlul o'lmadi andin badal.

420

Ko'zumda hajr o'tining humratin ko'r, dema qondur ul,
Qaro sog'nima, paykoning suyi tomg'on nishondur ul.
Labing xoliki xat yoshurdi jonni yoshurun o'rtar,
Hamono ishqdin jonimdag'i dog'i nihondur ul.
Ko'ngul bog'i aro har yon o'qung zaxmi emas, go'yo
Niholi mehring ekmaklik uchun qozg'on makondur ul.
Ko'zumning mardumikim, to sahar kavkab sanar har tun,
Ul oydin uyqu ayyorin qovarg'a posbondur ul.
Ko'nguldin kelgan ohim xaylini man' etmasam avlo,
Ki mehnat kishvaridin azm qilg'on korvondur ul.
Qading sarvidadur ko'nglum qushi, vah, sunbulung ermas,

Kim ul sarv uzra qush qasdig'a chirmashqon yilondur ul.
Surohiy og'zida qil shaklidan xushdilmen, ey soqiy,
Magar ayshu farog'at toyirig'a oshyondur ul.
Emas bo'lsang taayyun xonaqohi shug'lidin emin,
Fano dayrig'a kir fil-holkim, dorul-amondur ul.
Navoiy za'fin anglab, o'zgaga haml etma javrungni
Ki yillar ushbu og'ir yukni chekkan notavondur ul.

421

Qurudi chekkali qondin ko'zum niqob qizil,
Bale, yog'insiz o'lur chin bo'lur sahob qizil.
Ko'zumda loladek ul yuz g'arib erur qon yosh,
Ki bo'lsa gul qizil, o'lmas anga gulob qizil.
Boshim sipehrdek evruldi, qon yoshim sari boq,
Ki har zamon yugurur anda bir shihob qizil.
Ko'zum qizardi qizil ashk rangidin, garchi
Qizil bo'lur suvu bo'lmas anga hubob qizil.
Ko'ngulii churkadi ishqing, valek erur to'la qon,
Yolinda kuymishu kessang erur kabob qizil.
Bu qonki, vodiya ishq ichra oqti, borsa, ne tong,
Samum rangidek ul dasht uza sarob qizil.
Ne jilva erdi qizil to'n bilaki, qon yoshdin
Libosin ayladi ishqingda shayxu shob qizil.
Labing g'amida Navoiy o'zin tilar bexud,
Ne tong, may ichsa aningdekki, la'li nob qizil.

422

Ey musavvir, dilbarimg'a suvrate monand qil,
Ko'rmagidin xotirimni gah-gahe xursand qil.
Ul harir uzraki tarh etgungdurur timsolini,
Sig'masa, zaylig'a jonim pardasin payvand qil.
Bo'lmasun bu to'madin mahrum ul kuy itlari,
Ey ajal, taqsim uchun bag'rimni yuz parkand qil.
Ul parivash chiqti usruk sekretib ko'nglagcha, voy,
Nosiho, devona bo'ldum, emdi tarki pand qil.
La'li shirindinki qilding ayshni jonimg'a talx,
Necha achig' so'z demak, bir qatla shakkarxand qil.
Jomi Jamning rohi Afridun yiloni zahridur,
Ey ko'ngul, o'zni safoli faqr ila xursand qil.
Hojati budur Navoiyning, xudoyokim, ani
Mug'bacha husnig'a mug' dayrida hojatmand qil.

423

Qani bir chehraki, mayl etgay anga xasta ko'ngul,
Qani bir zulfki, bo'lg'ay anga vobasta ko'ngul.
Zaxmi og'zida labing zikriyu ahvoli qatiq,
Jon yetib og'zig'a hol ustidadur xasta ko'ngul.
G'ussa tirnog'i bilakim qilur atrofini resh,

Naqsh etar egma qoshing shaklini payvasta ko'ngul.
G'am yemon buzdi esa ko'nglum uyinkim, qo'ymas
Maxzani ishqini to bo'lmas, shoyista ko'ngul.
Tah-batah qon demakim, ikki yuzung shavqidin
Dard bog'ida qilur lolavu gul dasta ko'ngul.
Ko'nglum ar bo'lmasa vobasta, tong ermas, ey shayx,
Bormu oxir bori olam aro vorasta ko'ngul?
Zulmidin desa Navoiyki qilay ishqin tark,
Man' etib, ichkaridin yolbarur ohista ko'ngul.

424

Qasdi jonim qildi hajr, ey qotili xunxor, kel,
Qon to'kub jonimni olmoq istasang, zinhor kel.
Ashk durrin ko'zda, jon naqdin ovuchda asradim,
Kim qachon kelsang, yo'lungda qilg'amen isor, kel.
Ruhum ayrilmish badandin gar tilarsen, ey habib,
Aylamak Isoyi Ruhulloh damin izhor, kel.
Aytmon kelgil, dog'i qilg'il tavaqquf lahzaye,
Kelgach-o'q borg'il, vale jonimni olg'och, bor, kel.
Jon yetibtur og'zima, dermen labingg'a topshuray,
Lutf etib qilg'il meni jon birla minnatdor, kel.
Dayr aro may ichkali kelgum, desam der mug'bacha,
But qoshida bosh qo'yub bog'lar esang zunnor, kel.
Jon Navoiyni, Navoiy jonni sensiz istamas,
Oni jonning, jonni oning ranjidan qutqor, kel.

425

Yuzi oyina qildi ko'zguni ul siymbar hoyil,
Aningdekkim quyosh ruxsorig'a bo'lg'ay qamar hoyil.
Ul o'tlug' yuzni qilmoq zarvara pinhon emas mumkin,
Ne imkondur ko'rarda shu'lani bo'lmoq sharar hoyil?
Ko'runmas zor ko'nglum jahd etib paykanlaring ichra,
Magar ul qushqa bo'lmish kasrati bargi shajar hoyil.
Suni andoqki yopqay safha-safha bargi gul tushgach,
Yoshimg'a pora-pora bo'lmish ajzoyi jigar hoyil.
Sochingg'a gardi Yazdiy me'jaring hoyil bo'la olg'ay,
Bo'la olsa savodi shom uza shabnam agar hoyil.
Safardur mujibi hirmoni diydor ahli shavq ichra
Hamono vasl xurshidig'adur gardi safar hoyil.
Yuzungni och, agar xud rishtayi jondin durur burqa',
Berib jon istamas diydorg'a ahli nazar hoyil.
Dema, solikka hoyil ne ekin maqsud vaslidin,
Erur aqlu hisu dunyovu uqbo sarbasar hoyil.
Desangkim, o'zlugumdin, o'zga hoyil bormu jonong'a,
Bo'lurmu, ey Navoiy, ishq aro mundin batar hoyil?!

426

Har kishi ko'rsa qizil xoroda ul mahvash jamol,

Qon yoshim mavji aro qilg'ay quyosh aksi xayol.
Novakin chekmangki, chirmalmish anga jon rishtasi,
Kuch bila chiqmoq ne imkon resha berkitgan nihol?
Ul quyoshning markabi ko'k tavsanidur, ne ajab,
Gar rikob o'lmoqqa bosh bir-birga yetkurgay hilol.
Nun boshinda shamra yanglig'dur qoshing uzra girih,
Oraz uzra nuqta misliduf uzoring uzra xol.
Go'yiyo qilg'ay quyosh birla shafaqdin rangi hal,
Sun' naqqoshi tasavvur qipsa chehrangdin misol.
Mayda soqiy aksini ko'rgan egildim o'pgali,
Bosh ko'tarmon emdi, ya'nikim topibmen infiol.
Ey Navoiy, o'lgil ondin burnakim, yetgay ajal,
Kim ajal yetgach o'larga burmagay shoyad majol.

427

Sarvdek xazro libosing birla, ey nozik nihol,
To'tiyesen jilvagar, shakkar sanga shirin maqol.
Og'zingu beling hadis ramzini bilmay yaqin,
El aro paydovu pinhon muncha tushti qilu qol.
Bilgurur yuzung' tihidin turfa xatti mushkbo',
Sabzadekkim, bo'lg'ay aning ustida ravshan zulol,
Ishq aro topsam malolat sabrdin, yo'q hayrate,
Darddin bemorg'a parhez erur ko'prak malol.
Ey ko'ngul, gar tori jismimda navo yo'q, ne ajab
Nola qilmas garchi pechu tob urar sargashta nol.
Hasrat ohidin falakka o't solurmen har nafas,
Ne ekin hikmat bukim, topmas asosi ixtilol.
Begunah to'ksang Navoiy qonini, yo'qtur g'ami,
Kim seni ko'rgan dami qonin sanga qilmish halol.

428

Kim dedi mehringi ul mahvashqa ravshan aylagil
Kuch bila joningg'a jononingni dushman aylagil.
Ul pari chun bordi, xohi telbalardek dasht tut,
Xoh zuhdu ofiyat kunjini maskan aylagil.
Chun bo'lur ul turfa qush ko'prak ramida, ne osig',
Har zamon yuz qatla gar faryodu shevan aylagil?
Ey quyosh, ishqingda gar sargashta bo'ldi zarraye,
Garm o'lub kuydurma, balkim mehr anga fan aylagil,
Bo'lmasa ul sarvi gulrux hamrahing, do'zaxcha bor
Xoh azmi dasht, xohi mayli gulshan aylagil.
Har ne davrondin kelur, taslim xushtur, ey rafiq,
Naf' chun yo'q, o'zni gar yuz qatla tavsan aylagil.
G'am sipohi daf'ig'a mayxonadur dorul-amon,
Ey Navoiy, zinhor ul uyin ma'man aylagil.

429

Gulbuni ishratdin uzgil bargi payvand, ey ko'ngul,

G'unchadek bo'l qon yutub kulmakka monand, ey ko'ngul.
Qilma tark evrulmak ul gul girdig'a bulbul kibi,
Qilsalar gar g'unchadek parkand-parkand, ey ko'ngul.
Orazu la'li xayoli birla sen to xastasen,
Naf' etar go'yoki bu za'fingg'a gulqand, ey ko'ngul.
La'li ne kondindurur, nevcun hadis etmas dema,
Ne ato bordur Masihog'a, ne farzand, ey ko'ngul.
Orazing ochqach, demakim, oshiq etma xalqni,
O'tqa bermaklik durur kuydurma deb pand, ey ko'ngul.
Bismil etti sayd ko'nglidek seni tiyg'i qazo,
Yoxud ul lab shavqndin qilding shakarxand, ey ko'ngul?
Ey Navoiy, boqma tun-kun xoliyu ruxsorig'a,
Donavu suv birla sayd o'lmas xiradmand, ey ko'ngul.

430

Qildi ovora meni xastani ovora ko'ngul,
Xonumonimni qaro etti yuzi qora ko'ngul.
Itlaring ollida yuz pora ko'ngulni soldim,
Muna ko'r, har birining ollida bir pora ko'ngul.
Yor yuz pora qilib bordi hazin ko'nglumni,
Hech o'sanmay yana har lahza borur yora ko'ngul.
Yosh to'kar ko'nglum aning vaslig'a mayl aylasa ko'z,
Qon yutar ko'z, yuzini aylasa nazzora ko'ngul.
Noz o'qin jon bila jismimg'a urub xud o'ttung',
Boqki, qoldi boqibon yolbora-yolbora ko'ngul.
Lu'batl dahr firibi bila boziy yemakim,
Bermadi kimsaga bu shohidi makkora ko'ngul.
Ko'ngli istarki, sinuq bo'lsa Navoiy ko'ngli,
Bo'lmasun shisha ko'ngul qasdida, vah, xora ko'ngul.

431

Ey, jamoling ravzasi firdavs bog'idek jamil,
Lablaringning kavsari aynan tusammo salsabil.
Istamas bo'lsa muhabbat ahli yoshin Dajladek,
Ne uchun chekti qazo mashshotasi ollingg'a Nil?
Ko'zuma yo'lungda tufrog'lig' tikankim sanchilur,
Bor biaynih surma ul tufrog', tikan andoqki mil.
Bargi guldek hulla jismingda sabo tahrکیدin
Titrar andoqkim kumush ustida bir muflis baxil.
Ey kabutar, vosil o'ldum, noma kelturmakni qo'y,
Kim harimi lomakonda mahram ermas Jabrail.
Orazing oyina yuz mahvash safodin ura dam,
Ko'zgu olkim, ko'rguzur yuz vajhdin ravshan dalil.
Ey Navoiy, boda ol, ich xossa bu shukronag'a,
Kim salomatdur asolat gavhari sayid asil.

432

Ul quyosh og'zi uza mushkin hol,

Zarraning nuqtasidin keldi misol.
Gar ravondur, ne tong, ul qadki, erur
Ruh sarchashmasida toza nihol.
Raxsh har yonki surar ul chobuk,
Yugurur tegrasida payki xayol.
Chobukumning otining na'li emas,
Tushti shabrang ayog'ig'a hilol.
G'uncha og'ziki takallum qilmas,
Ul og'iz g'unchasi qilmish ani lol.
Hajrning chorasi bexudlug' emish,
Soqiyo, jom ketur molomol.
To Navoiydek o'lay oni ichib,
Mastu Majnunsifatu shifthol.

433

Ne qoshu yuzdurur sanga, ey husni loyazol.
Bir oy boshida ko'rmadi hech kim iki hilol.
Og'zi so'zin demakda beli yodima kelur,
Ore, daqiq nukta aro yuz berur xayol.
Ko'zu qoshing biaynih nargiz boshinda «nun»,
Zulfung ayog'ing ostida chun vard ayog'i «dol».
«Xat» lafzi kimki yozsa qo'yar nuqta yuqori,
Mushkin xatingning ustida andog' ko'rundi xol.
Sarsabz erur hamisha bu gulshanda sarvdek,
Ozodayeki bo'lsa mizojida i'tidol.
Vasl istaram ayon qilibon ashk durlarin,
Soyil yatimlar yig'ib etgan kibi savol.
Ul chobuk ollida boshin etti Navoiy go'y,
Chavgoni sarguzashtima basdur guvohi hol.

434

Yo rab, ul oy husnin el fahmig'a nomafhum qil,
Buyla mavjud etmasang, avval meni ma'dum qil.
Barcha yuzdin uylakim ko'zumni mahrum aylading,
Barcha ko'zni ul parivash yuzidin mahrum qil.
Bo'lsa ishqimda qusure, ko'nglini mendin sovut,
Ishkim ar pok o'lsa, toshdek ko'nglin oning mum qil.
Qilsa zulm ul zolim elni qilmag'il, yo rab, zabun,
Chun tazallumdur ishim, doim meni mazlum qil.
To ko'zum qutlug' yuzidin o'zga sori tushmasun,
Har ne ko'z ko'rgay, mening baxting'a oni shum qil.
To tirikmen ishq harfidur ichimda, ey rafiq,
O'lsam oni-o'q mazorim toshida marqum qil.
Demakim, bormu ekin mehrim Navoiy ko'nglida?
Anda sensen, bir taammul aylabon ma'lum qil.

435

Qon yoshim ichra tanim to'lg'ang'anin nazzora qil,

Lolazor ichra yilon gar koʻrmading, oʻt uzra qil.
Bodadinmu erkin usruk koʻzlaringning humrati,
Yo uzoring oʻti tobidin boʻlubturlar qizil?
Koʻnglum ichra har yara ogʻzida paykoning uchi,
Keldi darding lazzatining shukrini ayturgʻa til.
To tushubmen ul uzoru ikki gisu hajrigʻa,
Ey quyosh, rahm aylakim, boʻlmish bir oyu ikki yil.
Dogʻima andoza marhamlik momugʻdin istagan,
Koʻnglum ichra buyla har yon dogʻi beandoza bil.
Dahr boʻstonida chun yoʻqtur vafoye, ey koʻngul,
Loladek gulgun qadah tut, gʻunchadek bir dam ochil.
Iltofoting ozidin itti Navoiy telbarab,
Ey pari, bir ham bu majnununggʻa parvo aylagil.

436

Nolani har nechakim eldin nihon aylar koʻngul,
Seni sogʻingʻoch, yana bexud figʻon aylar koʻngul.
Har nechakim rozi ishqing yashururmen xalq aro,
Bir mahalsiz oh ila borin ayon aylar koʻngul.
May tarashshuh aylagandek chok boʻlgʻon shishadin,
Zaxmidin xunobasin har dam ravon aylar koʻngul,
Qasd etar koʻnglumki, olgʻay lablaringdin komi dil,
Emdi tahqiq ayladimkim, qasdi jon aylar koʻngul.
Koʻz koʻrar yuzungniyu koʻnglum meni rasvo qilur,
Zor etar koʻngʻlumni koʻz, bagʻrimni qon aylar koʻngul.
Shuʻlayi gugird koʻrguzdi qazo kuydurgali,
Dard ishq ahlin bukim gardun gumon aylar koʻngul.
Ey Navoiy, avval ul nomehribongʻa uchratur,
Kimnikim men benavodek notavon aylar koʻngul.

437

Zulfini ochmish sabo, yuziga chiqmish tobi mul,
Zulfu yuzi aksidin toʻnigʻa tushmish dolugul.
Qon yutub koʻnglum tilar har lahza ishqing dogʻini,
Kursi limu istagandek ahli ishrat ichsa mul.
Par emas bulbulda, balkim otashin gul shavqidin
Gulxaniy devonadurkim, yuqmish aʻzosida kul.
Yuzu xoling oʻti to dogʻ etti, boʻlmish loladek
Koʻhi gʻam tigʻi jafodin chok-chok etgan koʻngul.
Borgʻusi garding falakka bodpolar sayridin,
Bodpoyingʻa, ne osigʻ, atlas aflok jul.
Gar binafsha xatingga qullugʻ qilurdin qochmadi,
El aro nevchun erur boshi quyi, boʻynida gʻul?
Kirpik ermaskim, Navoiy oʻtgay ul chobuk debon,
Koʻz qaro suyigʻa bogʻlaydur qamishlar birla pul.

438

Qasdi jon aylar damodamkim anga yuz jon tufayl,

Tifl uchun go'yo qilur har dam chuchuklik sori mayl.
Gul yuzungdin kelsa ashkim lolagun, yo'qtur ajab,
Kim bahor ayyomida rangin kelur, albatta, sayl.
Tushta ko'z surtar edim yuzunga go'yo xat emas,
Bo'ldi mujgondin tikan birla to'la husnungg'a zayl.
Varqdin bir lam'avu xoshoku xasdin ko'h-ko'h,
Ishq yolg'uz zuhdu taqzo cherigidin xayl-xayl.
Ul saodat axtarin ko'rgach sirishkim qon bo'lur,
Chun aqiqekim oni raigin qilur tobi Suhayl.
Mazra'i ishq ichra sochmoqqa baliyat donasin
Ayladi ko'k tosidin go'yo qazo dehqoni kayl.
Zulfu yuzi furqati ayomidin so'rmang hisob,
Kim Navoiy ko'ziga birdek bo'lubtur yavmu layl.

439

Ko'nglung istar yorlar birla hamisha shod bo'l,
Mendinu kimdinki ko'nglunu istamas, ozod bo'l.
Garchi sabrim uyi yanglig' aylading vayron meni,
Doimo, yo rabki, husnung mulkidek obod bo'l.
Men chekib anduh, o'lay, el joni bo'lsun ul Masih,
Sovurul, ey charxi nigun, ey dahri dun, barbod bo'!
Bevafolar zulmu bedodig'a ermassen harif,
Ey sinuq ko'nglum, agar xud shisha, gar fo'lod bo'l.
Tuttum o'lmakdin tirilmak, hajr, vah, tengdur manga
Emdi gar bergil ziloli Xizr, agar jallod bo'l.
Chekma boshkim, emin ermassen xazon yag'mosidin,
Bu chaman ichra agar savsan, agar shamshod bo'l.
Ey Navoiy, olam ahlig'a chu yo'q ermish vafo,
Kelu mundin nori bekaslik bila mu'tod bo'l.

440

Gar yetar ag'yordin yuz ming jarohat, ey ko'ngul,
Chunki erur yor uchun bor ayshu rohat, ey ko'ngul.
Ka'ba istarsen, mug'ilon cheksa til qayg'urmag'il,
Bemalomat topmadi hech kim salomat, ey ko'ngul.
Menmenu ul oy g'ami sen ham agar mardonasen,
Dardu g'am chek, istama komu farog'at, ey ko'ngul.
Kimga yetgay vasl iqboli, agar hijron aro
Senda bo'lsa g'am chekarga sabru toqat, ey ko'ngul.
Xurdayi rozingni asra g'uncha yanglig' qon yutub,
Har necha qilsa jafu ul sarvqomat, ey ko'ngul.
Dema, ishq so'zi kam bo'lg'ay boshimg'a ura tiyg',
Kim bu suvdin sokin o'lmas ul harorat, ey ko'ngul.
O'rtading oxir Navoiyni sharori oh ila,
Anga nevcun muncha ko'rguzdung sharorat, ey ko'ngul?!

441

Qomatingg'a har zamon yuz jilva, ey zebo nihol,

Notavon ko'nglumga har bir jilvasidin o'zga hol.
Evrulur ko'nglumda ul chobuk xayoli har kecha,
Shu'laliq ko'nglumni qildi ishq fonusi xayol.
Bosh qo'yay dedim oyog'i tufrog'ig'a, dedi: «qo'y»,
Bo'sa istab la'li rangin so'rdum, ersa dedi: «ol»,
G'unchayi xandonki derlar munfaildur og'zidin,
Lek kulmak birla istar qilsa daf'i infiol.
Xattu xoli hasratidin oncha ashkim oqtikim,
Bir ko'zum tutti g'uboru bir ko'zumga tushti xol.
Dav'r ham qildi qadingni, ushak tut, yo'q aso,
Negakim dard-o'h bo'lur zohir alif yondoshsa dol.
Ey ko'z, onsiz o'zga yuz ko'rmakni qilmishsen havas,
Hajr tig'idin o'yul, yoxud Navoiydin uyol.

442

Anglading yo yo'qmukim aylar safar yor, ey ko'ngul,
Vahki, bo'lduq yona hajri ilkidin zor, ey ko'ngul.
Ul xud aylar azm, men ham xastadurmen, ham g'arib,
Goh-gohi bo'lg'asen mendin yaabardor, ey ko'ngul.
Ne borurg'a quvvatim bor, ne turarg'a toqatim,
Bizni bu holatqa sen qilding giriftor, ey ko'ngul.
Bora xud olmon turub ham chun tirilgum yo'qturur,
Bas vido'ying qildim, ondin qolma zinhor, ey ko'ngul.
Mahrami gar bo'lmasang xushtur bu hamkim, bo'lg'asen
Itlariga hamnishinu sohib asror, ey ko'ngul.
Gar bo'lubon nogahon toli' musoid, baxt yor,
Topsang ul oy birla so'zlashguncha miqdor, ey ko'ngul.
Iltimosim budururkim, barcha eldin yoshurun
Qilg'asen miskin Navoiy dardin izhor, ey ko'ngul.
Bo'lsa senlik, vasl yo'qtur har necha qilsang talab,
Bo'lmasa, matlub erur ul dam talabgor, ey ko'ngul.

443

Ey ko'ngul, hijron kunidur, tortib afg'on yig'lag'il,
V-ey ko'z, ayrulg'ungdur ul gulchehradin, qon yig'lag'il.
Qo'z tutarmen, ey bulutkim, o'tsang ul gulshan sari,
Chun sog'insang bizni, un tortib, farovon yig'lag'il.
Rostliq haqqi uchun, ey sham', bir tun bazmida
Chiqsa so'z mendin, kuyub behaddu poyon yig'lag'il.
Ey qadah, qon yutmog'imni majlisida sog'inib,
Cheksa gulgun boda ul gulbargi xandon, yig'lag'il.
Ko'nglum olg'on chog'da, ey ko'z, man'i ashk ettim, valek
Qasdi jon ham qildi chun ul ko'nglum olg'on, yig'lag'il.
Yo'l qotiq, maqsud mubham, ya's g'olib, ey ko'ngul,
Un chekib bu holingga, to bordur imkon yig'lag'il.
Ey Navoiy, belu og'zidin sanga yo'qtur nasib,
Xoh paydo nola chekkil, xoh pinhon yig'lag'il.

444

Bog' mendek sorg'orib, bulbul meningdek bo'ldi lol,
Go'yiyo mundog' emish bir guldin ayrilg'ong'a hol.
Yerdagi yafrog' g'aribu xoksor ar bo'lmasa,
Men kibi ne vajhdin yuzi sorig'dur, ashki ol?
Suv g'akim tushmish qizorg'on barglar, ko'rgan kishi,
Ko'z yoshim ichra bag'ir pargolasi aylar xayol.
Shox Majnundurki, uryon bo'lubon aylar fig'on,
Barg Laylidurki, nilu igna birla qozdi xol.
Hajr aro ohimg'a boqmay bordi, lekin shukur erur
Kim xazona sarvg'a osiyb yetkurmas shamol.
Bu sorig' ruxsor uza har sori ashkim o'xshashur
Bir xazonlig' bog' ichinda har taraf ravshan zilol.
Vasl angla ishq bog'ining bahoridin nishon,
Hajr bilgil gar tilar bo'lsang xazonidin misol.
Bu chaman ra'nolari sarkashlik etgandin ne sud
Kim xazon torojidin emin emastur bir nihol.
Ey Navoiy, bu xazon o'lg'ay bahor ila badal,
Kelsa davlat gulbuni shahzodayi sohib jamol.

445

Ey, latofat kasbida husnunga hojatmand gul,
Yuz guliston ichra yo'q yuzungg'a bir monand gul.
Xil'ati xazro bila ul qomatu ruxsor erur
Rost bir sarveki, qilg'aylar anga payvand gul.
Yuzu g'amzangdin mujam qon yosh aro zoyandadur,
Yo'q ajab, chun bor tikanga doimo farzand gul.
Jolalar ermas guli sadbarg uzakim, aylamish
Jismini tishlar bila hajringda yuz parkand gul.
Qaysi vajah ila yuzungga da'vo etgay, chun erur
Ganji husnungdin muhaqqir vajah ila xursand gul.
Sarvsen, ey gul'uzor, ar bo'lsa xushraftor sarv,
Gulsen, ey sarviravon, gar hilsa shakkarxand gul.
Ey Navoiy, gar so'zungni yor eshitmas, ayb emas,
Turg'oni birla quloqdur, lek eshitmas pand gul.

446

Sarvinozim, yo'q ajab, gar ro'zadin topmish malol,
Kim suv ichmasdan topar pajmurdalik nozik nihol.
Yillar og'zinkim qurutmishsen ziloli vasl uchun,
Bilding erkin shammayekim sa'b erkandur bu hol.
Kun tush o'lmay ro'zavu issig'din ul oy qildi za'f,
Ne harorattur, quyosh, yo rabki, topqaysen zavol.
Ro'za za'fidinki chiqmas uydin o'lmish mohi nav,
Za'f, ko'rgilkim, to'lun oyimni aylabtur hilol.
Ro'za muhri sog'inib dermenki olsam tishlabon
Har qachon ko'rsam aning shirin dudog'i uzra xol.

Sharbatin dermen ezay jon shirasidin, hil madad
Zulmatingdin tiyraliq, ey Xizru chashmangdnn zilol.
Elga shom o'lmish, Navoiyg'a yuzungdin subh erur,
Kim sog'insun ro'za shomin bor ekan subhi visol?

447

Ey, manga sensiz bahoru bog'u bo'standin malol,
Qaysi bo'stonu bahoru bog'kim, jondin malol.
Sensizin ko'nglum, tong ermas, bo'lsa jannatdin malul,
Ne ajab, bulbulg'a guldin ayru bo'standin malol.
Bo'lmasa kofir ko'zung shaydosi majnun ko'ngluma,
Aqlu donishdin tanaffur, dinu imondin malol.
Ishqi tug'yonida yuz ko'rsatsa gulruxlar, ne sud,
Kim topar muhriq isitg'on mehri raxshondin malol.
Kuydururlar dog' daf' o'lsun maloli hajr deb,
Voy angakim, voqi' o'lg'ay dog'i hijrondin malol.
Kasrati paykonidyai ko'nglum toriqmas, garchi bor
I'tidolidinki o'tgach obi hayvondin malol.
Bazm aro har dam qadah ko'ngli to'la xunob erur,
Men kibi go'yo anga ham yetti davrondin malol.
Qiblayi maqsad tilarsen, dard o'qidin g'am yema,
Istagan tavfi haram ko'rmas mug'ilondin malol.
Charx anjumdin quloqqa paxtalar tiqti, magar
G'am tuni topmish Navoiy chekkan afg'ondin malol?

448

Uyg'onib subh uyqusidin, mehr sham'in tor qil,
Ko'z ochib, har go'shadin bir fitnani bedor qil.
Ko'zni afsunsoz etib jonbaxsh labdin nukta ayt,
Somiriy sehrin, Masiho mo'jiziz izhor qil.
Ko'z to'la uyqu og'irliq solmoq uchun qo'l ochib,
Ul mahol ummed birla bizni minnatdor qil.
Sep qaro yer uzra xobolud ko'zga suv urub,
Ko'z yetarcha yerni ul suv birla nargiszor qil.
Lab etib nukta, xobolud ko'zga chin solib,
Jon berib o'lganga, jonli xalqni bemor qil.
Uyqudin ul gulni ko'rmak gar murodim bo'lmasa,
Ko'zuma, yo rabki, har bir kirpigin bir xor qil.
Do'st matlub ersa, g'aflat uyqusidin ko'z ochib,
Uchmoq ummedi, tomug' biymidin istig'for qil.
Ey Navoiy, tushta ul oy dedikim vasl istama,
Aks erur tosh, sen talabni ulcha mumkin bor qil.

449

Kecha ul oy birla erdim, vah, bu tushdur yo xayol,
Tush emas, chun yo'qturur uyqu xayoledur muhol.
Ishqin izhor aylabon vaslin tilar munglug' ko'ngul,
Bir gado yanglig'ki, aybin ko'rguzub aylar savol.

Oraz uzra ayn yang'lig'dur uzoring uzra ko'z,
Nargiz uzra nuqta yanglig'dur ko'zung ustida xol.
Egma qaddim za'fi haddin oshti ul yuz qoshida,
Notavon bo'lg'on kibi xurshid vaslidan hilol.
Yig'labon ul sarvning yo'lig'a tushsam noz etar,
Suv bila tufrog'din bosh tortqon yang'lig' nihol.
Hajr tig'idin quruq jismim qalamdek bo'ldi shaq,
Lek pechon nolalar ko'nglumdadur andog'ki nol.
Kom erur jonimg'a ul oludalig'din pok lab,
Ey Navoiy, o'lsam ichmon Xizr no'sh etgan zulol.

450

Ul mukahhal ko'z jafosidin agar bo'lsam qatilu
Surma toshidin yasab qabrim, qo'yung boshida mil.
La'li jon olg'on dalili ulki, yo'qtur elga jon,
Buki elga jon bag'ishlaydur, bu dog'i bir dalil.
Rashkdin har sori ishqing dog'in aylarmen nihon
Bog'labon marham diram har yon yoshurg'ondek baxil.
Yuzda yo'llar shakli tutmish qon yoshimning xatlari
Kelki, kelmish ko'z xayoling xaylig'a qonin sabil.
Orazingdin xay manga tomg'aymu deb tufrog'men,
Ul kishi yanglig'ki bo'lg'ay obro' istab zalil.
Soqiyo tut bir qadah maykim, eritgay toshii,
Kim g'amu anduh g'izosidin erur ko'nglum saqil.
To ani ichgach Navoiyg'a ochilg'ay gulsiton,
Gar sabuk ruhona kirsar o'tqa andog'kim Xalil.

451

Bo'lmish andog' munqati' ahli zamondnn ulfatim,
Kim o'zum birla chiqishmas hamzamone suhbatim.
Ey xush ulkim, tutmish erdi vahsh ila sahroda uns,
Muhish ahvole mangakim, bor o'zumdin vahshatim.
Istaram qochmoq adam vodiysidinkim, kirgali
Vomiqu Farhodu Majnun bas g'uludur xilvatim.
To'lg'anurmen o'zlugumdin chiqqali, bukim zrrur
Dard vodiysida sargardon quyundek hay'atim.
Ey ajal, tan xirqasin kuydurki, bo'lmish bas og'ir
Bu malomat o'qlari birla tikilgan kisvatim.
Ey falak, anjum ushoq toshin yig'ib boshingg'a ur,
Chun fano mayxonasi xishtidin o'ldi turbatim.
Yetti ko'kni ko'k varaqlardek sovurg'ay har taraf,
Toqi miynoyi aro chirmasha ohi hasratim.
Qo'y duru feruza bahsinkim, nujumu charxni
Nilufar bargi uza shabnamcha ko'rmas himmatim.
La'ldek boshim osilsun g'arqayi xunob o'lub,
La'l tikkan saltanat tojig'a bo'lsa rag'batim.
Turfa ko'rkim, xalq komi birla umrum bo'ldi sarf,

Turfaroq bukim, birovga yoqmadi bir xizmatim.
Ey Navoiy, ikki olamdin kechib toptim visol,
Bu iki butxonadin ermish bu yo'lda ofatim.

452

Ul pari nazzorasig'a, vahki, yo'qtur toqatim,
Kim qachon qilsam nazar, devona aylar hayratim.
Bas, ne nav' aylay tamannokim, visoli sham'idin
Hajr shomi gah-gahi bo'lg'ay munavvar suhbatim.
Suhbatida bor ham topsam bu toli' qaydakim,
Bir nafas mahramlari silkida bo'lg'ay xizmatim.
Xizmatig'a mahram o'lsam ham qachon imkoni bor,
Kim degay bir lahzaye bo'lg'il harifi xilvatim.
Bo'lsa ham xilvat muyassar, vahki, hargiz yo'qturur
Poybo'si davlatin zohir qilurg'a jur'atim.
Gar ayoq sunsa ko'zumga ham ko'ngulni, voykim,
Ul zamon ko'z rashkidin kuydurgusidur g'ayratim.
Vasl umidin qo'y, Navoiykim, xayoledur mahol,
Bu mahol ummed ila har lahza berma zahmatim,

453

Chamanda munisim ne sarv zrur, ne gul, ne sunbul ham,
Manga sarve kerakkim, sochi sunbuldur, yuzi gul ham.
Ajab yo'q, to'lg'anib jismim, qororsa subhi ayshimkim,
Tushub ul kokul uzra chin, yuziga tushti kokul ham.
Demang, ul sho'x ila ashob bazmin qil tafarrujkim,
Talaffuz aylay olmon bu hikoyatni, taxayyuol ham.
Yuzung birla quyosh ta'rifida gar davr erur hosil,
Kelur zanjiri zulfung vasfida lozim tasalsul ham.
Yuzu qaddig'a huru to'bi o'xshar debsen, ey voiz,
Yiroq ermas so'z ayturda gahi qilsang taammul ham.
Chekib ko'hi firoqin sabr qildim vaslig'a yetgach,
Fig'on cheksam, ajab yo'q, muncha-o'q bo'lg'ay tahammul ham.
Yuzung shavqida ko'nglum ohi sham'u gulga o't soldi,
Ki kuydi notavon parvonavu kul bo'ldi bulbul ham.
G'animat anglasun bulbulni gul yetgachki, bo'standin
Uchar gul yafrog'i ham, qolmas uchmay garchi bulbul ham.
Xumor o'lturmish erdi bo'lmasang mug' dayrig'a ozim,
Bu ishga, ey Navoiy, ayladi tengri seni mulham.

454

Urarmen ko'ksuna toshlar g'am etgach qasdi jon har dam,
Qoqarmen bu eshiknikim, yetar bir mehmon har dam.
Uluk topib buzug' ichra meni majnunni go'yo chug'z,
Navohiy ahdin ogah qilg'ali tortar fig'on har dam.
Hamono tufrog'imni la'lgun qilmoqqadur bukim,
Kelur bag'rim shikofidin labing' shavqida qon har dam.
Magar majnun ko'ngulga har dam aylar ul pari jilva,

Yo'q ersa, nevchun o'zdin borur bu notavon har dam?
Ochar go'yo sabo ul gul yuzidin har zamon burqa',
Bukim bir fitna birla qo'zg'alur ahli zamon har dam.
Sovug' ohim burudat soldi olam ichra, hish ermas,
Bulut yo'q— dudi ohimdin ko'runmas osmon har dam.
Kerak har dam qadahkim, may suyi har lahza qaytarg'ay,
Bukim davron jafosidin yetar og'zimg'a qon har dam.
Bu manzildin sanga yo'l azmig'a boisdurur bukim,
Yetar bir karvon har dam, o'tar bir karvon har dam.
Damodam javr ila buzdung Navoiy ko'nglin andog'kim,
Buzulg'ay mulki bir zulm etsa shohi komron har dam.

455

Ne itni ul buti begonavash itiki sog'indim,
It oshnog'a yoling'on kibi ul itga yolindim.
Yuzi nazorasi daf' ayladi sovug' nafasimni,
Yelang gadoy kibi oftobro'da isindim.
Junun yo'lida bu rasvog'a yopma pardayi ismat,
Ki yo'l qolur agar andog' og'ir libos yopindim.
Chu tig' chekti manga bo'ldi qatl davlati ro'ziy,
Ki el qochib, anga-o'q men zaif xasta sig'indim.
O'churdi shu'layi ohimni tiyg'i, shukrki, bori
Gudozu so'zdin andog'ki sham' g'am tuni tindim.
Burunqi kam ajab yo'q gar o'lsa Ka'bayi maqsad,
Talab yo'linda bu damkim fano samandig'a mindim.
Sochi ko'ngul qushining har parig'a bog'ladi tore,
Navoiy, emdi sen o'tgilki, men bu nav' ilindim.

456

Hajr toshining ko'kumtul dog'idin kuydi tanim,
Ohkim, gugird o'ti birla tutashti xirmanim.
Tiyra kulbam ichra o't soldi firoqing, voykim,
Yorudi kuymak o'ti birla qorong'u maskanim.
Nildin xolu alif yuz uzra to naqsh aylading,
Dog' kuydurmak ishim bo'lmish, alif kesmak fanim.
Ishq aro bo'ldum g'ani, ko'nglum aro paykonidin,
Kim to'lubtur ul javohir birla ushbu maxzanim.
Zarvaraq birla bezabdur gul yuzin, vah, turfa ko'r,
Kim bahor ichra xazon zohir qilibtur gulshanim.
Emin o'lmon xonaqohu xilvat ichra ujbodin,
Zohido, mayxona, balkim kup ichidur ma'manim.
Ey Navoiy, ul xat etmish ro'zgorimni qaro,
Tong emas, yirtuq yaqo birla qalamdek shevanim.

457

O'rtanur el furqatingdin navha bunyod aylasam,
Qo'zg'alur olam o'kurmak birla faryod aylasam.
Yemrulur boshimg'a go'yokim falak g'amxonasi,

Ul quyosh hamxonam erkanni qachon yod aylasam.
Hajr biymi chun yetar g'amgin qilur beixtiyor,
Vasl umidi birla ko'nglumni necha shod aylasam.
Charxu anjumdin kuyubmen, ayb emas, gar oh ila
Bu necha axgar bila ul kulni barbod aylasam.
Daf' etay dermen jahondin ashk ila g'am tufrog'in,
Bu buzug'ni sel ila istarmen obod aylasam.
Saltanatdin boda ortuqdur manga yuz qatlakim,
Xushroq el bedodidin o'zumga bedod aylasam.
Ey Navoiy, hajr aro yetti ajal, qilg'aymu sabr
Ul Masiho va'dayi vaslini miyod aylasam?

458

Qilg'ali yuz til kibi ko'nglumni chok ul qotilim,
Tig'i ishqilazzatin aylar hikoyat har tilim.
Har kecha g'am tog'i ichra jon yetib og'zimg'a, bor
Mushfiqim bosh uzra bumu ko'zi sham'i mahfilim.
Yig'lag'on soyi sarig'rog'dur yuzum, toli' ko'rung,
Kim socharmen donavu andin somondur hosilim.
Halqa-halqa zulfi domi ichramen, vahkim, kelur
To'sh-to'shumdin neshi hajru bu zirihdur hoyilim.
G'am sipohi ollidin qochmoq ne imkonkim, berur
Oh o'tiyu ashk qonidan nishon har manzilim.
Nega dahr, oyo, vafo ahlining istar o'lmagin?
Ohkim, o'lgumdurur hal bo'lmayin bu mushkilim.
Ey Navoiy, qilma ko'p Majnun hadisi naqlini,
Kim men etsam naql, Majnun bo'lg'usidur noqilim.

459

Bu kun ahli jahondin xastaxotirmen, jahondin ham,
Demon ahli jahon birla jahon, billahki, jondin ham.
Meni jonu jahondin hajr vaqtikim malul etgay,
Vatan yo mulkdin xudkim desun, bal xonumondin ham.
Ko'nguldin jong'a yettim, ey ajal, netgay xalos etsang
Meni ul telbadin, ul telbani men notavondin ham.
Ne ayrilmoq dururkim yor to ayrildi, ayrilmish
Ko'ngul mendin, fig'on ko'nglumdinu o'tlar fig'ondin ham.
Manga jononsiz o'lmak yaxshiroq, ey Xizr, yuz qatla
Qetursang mujda o'lmoq birla umri jovidondin ham.
Nafas qat' o'ldi ul yuz furqatidsh, ko'zgu kelturmang,
Ki men emdi qutuldum ibtilosiz imtihondin ham.
Yamon-yaxshig'a ko'p zulm etmagilkim, gar budur davron
Qutulg'ung kimki andin yaxshiroq yo'q, men yamondin ham,
Itiga to'ma, darbonig'a bo'lsun muttako, o'lsam,
Tanim ul ko'ydin olmang, boshim ul ostondin ham.
Faqihu Ka'ba, rindu maykada, xushdur Navoiykim,
Sening yoding bila mundin erur ozodu ondin ham.

460

Bahor bo'ldiyu gul mayli qilmadi ko'nglum,
Ochildi g'unchavu lekin ochilmadi ko'nglum.
Yuzung xayoli ila vola erdi andog'kim,
Bahor kelganu ketganni bilmadi ko'nglum.
Gum o'ldi bog'da og'zing xayolidin, yuz vah,
Ki g'unchalar aro istab, topilmadi ko'nglum.
Ko'zumda jilva qilib, ko'nglum olmoq istadi gul.
Itting izicha ani ko'zga ilmadi ko'nglum.
Yuzung nazarasida mahvu mast edi, ya'ni
Ki gul chog'ida zamone oyilmadi ko'nglum.
Zamona gulbunida g'unchadekdur el ko'ngli,
Alarg'a, shukrki, bori qotilmadi ko'nglum.
Navoiy, g'uncha tilab ko'nglum og'zin etti havas,
Agarchi topmadn, lekin yongilmadi ko'nglum.

461

Loladek yuzung xayolidin to'la qondur ko'zum,
Balki lola jomidek qon ichra pinhondur ko'zum.
Ichida suv tegrasida yosh qoborg'on shakl ila
Sensizin bir toza qo'yg'on dog'i hijrondur ko'zum.
Yel xam etgan sham' o'ti andomi birla o'rtanur,
Yo'q ajab, gar kecha tong otquncha giryondur ko'zum.
Shoxi marjondur qizil raglar, duri g'alton sirishk,
Bu zarofatdin biaynih bahri Ummondur ko'zum.
Har yoram jismimda bir hayron ko'z o'lmish holima,
Turfa ko'rkim, muncha hayron ko'zga hayrondur ko'zum.
To to'kar jonbaxsh la'lingning xayolidin sirishk,
Bahri ashk ermashki, ayni obi hayvondur ko'zum.
Ko'z nazar yo'lin tilar, tutqay vido' ashkin to'kub,
Ko'z yumub-ochquncha yuz ko'rguzki, mehmondur ko'zum.

462

Magarki, ko'z yo'lidin oqti qon bo'lub yuragim,
Ki tog' etaklaridek lolagundurur etagim.
Ne tushki, hajri balosin ko'rarda seskansam,
Dukuldamak bila qo'shnini uyg'otur yuragim.
Raming bo'g'un-bo'g'unumni oyirdi, ham xushtur
Itingga tashlamoq uchun birin-birin so'ngagim.
Emas bu xolki, ko'z orazig'a yetganda
Qolibdurur yopishib ayni shavqdin ninagim.
Ne bazm erur mayi hajring sumurmagim, hayhot,
Ki hasrat ilgi ovuch qoqmoqimdurur gazagim.
Demangki, qoshlari mehrobida tilak tilagin,
Mang'aki qoshlari mehrobi-o'qdurur tilagim.
Chamanda savsanu ra'no qadig'a moyilmen,
Ki savsaniy to'n ila jilva ko'p qilur miragim.

463

Qadingg'a to'bi o'lubtur muti'u chokar ham,
Bu ishga adl tonuq sarv erur, sanubar ham.
Bir uchig'aki, momuq chirmalibturur boshog'ing,
Ko'ngul yarosig'a bo'lmish fatilaliq marham.
Ko'ngulki, ohi tafidin qorordi paykoning,
Meni ul etti siyahro'zu tiyra axtar ham.
Yopishti qonima hajring palosi, uylaki bor
Shahidliqda kafan, xastaliqda bistar ham.
Ishimni mug'bachalar ishqi ichra so'rsa faqih,
Dengizki, bog'ladi zunnoru chekti sog'ar ham.
Ko'ngulga sham'i jamoling solibdurur bir o't,
Ki to'zmagay anga parvona, bal samandar ham.
Xumor za'fida may bahri ichra gar tushsam,
G'ariq mumkin erur bo'lmog'im shinovar ham.
Gadoyi vasling erur bulbul, ayla rahm, ey gul,
Ki bir qaror ila qolmas gado tavongar ham.
Navoiy aytsa gah yova, goh lol o'lsa,
Ne tongki, muztarib aylabsen ani, muztar ham.

464

Ko'ngul jon birla bordi hamrahing, men dard ila turdum,
Sanga jon birla ko'nglumni, seni tengriga topshurdum.
Nishondur tiyra bo'lg'on axtari baxtim savodidin
Tuganlarkim, firoqing o'tidin g'am shomi kuydurdum.
Yig'och birla boshokkim, tanda qolmish uldurur marham,
Junundinkim, firoqing o'qlarin jismimda sindurdum.
Tutashti sham'dek har barmog'im hijron sharoridin,
Ilik marham qo'yay deb chun ko'ngul chokiga yetkurdum.
Chu ul kofir chiqar ko'z solmag'aysiz, ey musulmonlar,
Ki men bechora ko'nglumni boqib turg'uncha oldurdum.
Qotibdur ko'zlarimki, ne yopilmoq, ne taharruk bor,
Qiyo boqqaymu bir deb, azm etarda baski telmurdum.
Yuzin ko'rgach boshimg'a tushti mushkin zulfi savdosi,
Fig'onkim, bir boqishda yuz balo boshimg'a kelturdum.
Ko'ygul tinmasqa qolmish erdi har nav' orzu birla,
Rizo ko'yida to qo'y dum qadam, ko'nglumni tindurdum.
Makon gulxan kulin qildim, Navoiy, telbadek, ya'ni
Junun torojidin oxir qaro tufroqqa o'lturdum.

465

Chu yopsa na'shim uza mug' palosi idborim,
Belin tongorg'a palos uzra yaxshi zunnorim.
Chekib may ahli xarobotu xirqa chok aylab,
Ko'tarsalar yig'ilib na'sh ila tani zorim.
Mug'ona navha bila dayr sori azm aylab,
Chekib surudi vafo yor, balki ag'yorim.

Yasarda dayri fano dargahida qabrimni,
Borisig'a budurur iltimosu ziyahorim.
Ki dayr pirining ollida bosh qo'yub, yer o'pub,
Niyozlar bila arz etsalar bu guftorim:
Ki men xud anglamay ish sirridin xabar, o'ttim,
Ish uldururki, gahi bo'lmasang xabardorim.
Qadam agar lahadim uzra qo'ysang, ermas tong,
Ki bo'lsa ravzayi jannat bu kulbayi torim.
Umidim oxir erur dayr pirining karami,
Gar emdi mug'bachalar birladur saru korim.
Navoyiyo, boqibon fazl bahri mavji sari,
Xudoy uchun tilama tavba birla ozorim.

466

Ayni za'fimdin qo'lum chun qo'ldading, ey dilbarim,
Qo'yma ilgimniki, qo'rqarmen to'kulgay paykarim.
To junun bemorimen, gulxanning o'tluq kullari
Bo'ldi gulgun rishtadin gullar tikilgan bistarim.
Sovug' ohimdin zarar topqay edim g'am bazmida
Jism uyida bo'lmasa o'tlug' ko'nguldin mijmarim,
Qatra xo'ylar ichra ul orazni ko'rdum, ey rafiq,
O'lmagim ermas ajabkim, suvga tushmish axtarim.
Dema, la'lim shavqidin sipqormading qon bir qadah,
Men icharmen, ko'z to'kar, netib tugansun sog'arim?
Gulshani faqr ichra-to kirdim erur, balkim emas
Gunbazi nilufariy gulshanda bir nilufarim.
Hajr tig'i ko'p uchun jismimda har yon chekti bosh,
Ey Navoiy, men mazallat toyiri, budur parim.

467

Ko'ngluma yor istabon, mehnat kelurni bilmadim,
Jong'a yetmay ul hanuz ofat kelurni bilmadim.
Suratin ko'rmak tamanno aylabon, ko'rmay hanuz,
Ollima yuz ming ajab surat kelurni bilmadim.
Men yuzin ko'rmay hanuz el vasl etar ermish tama',
Ko'ngluma mundoq qotiq holat kelurni bilmadim.
Ko'rmay oxir tarkin ettim, vahki, munglug' jonima
Vasl yetmay, jovidon furqat kelurni bilmadim.
Ishq ko'yida balo ko'p ko'rmagin bildim, valek
Yor tarkin tutqucha g'ayrat kelurni bilmadim.
Resh etib jonnmni ulkim, dedi marham kelturay,
Marham andin nishtari hasrat kelurni bilmadim.
Ul rafiqekim anga dedimki, jon aylay tufayl,
Muncha ondin jonima vahshat kelurni bilmadim.
Ko'ngluma ashob zulmi junbida «vo hasrato»,
Charx neshin marhami rohat kelurni bilmadim.
Ishq shahrohig'a kirmashi xayol etmak bila

Ollima yuz vodiya hayrat kelurni bilmadim.
Ey Navoiy, qilmag'uncha mosivolloh tarkini,
Komim ichra jur'ayi vahdat kelurni bilmadim.

468

Tun oqshom keldiyu kelmas mening sham'i shabistonim,
Bu anduh o'tidin har dam kuyar parvonadek jonim.
Ne g'am, ko'rguzsa ko'ksun porasin choki giribonim,
Ko'runmas bo'lsa ko'ksun yorasidin dog'i pinhonim.
G'amidin durri maknundek sirishkim oqti Jayhundek,
Muzayyan qildi gardundek jahonni ashki g'altonim.
Falak ham to'ldi kavkabdin, quyosh ham tushti ashhabdin
Kelib tushmasmu markabdin mening xurshidi raxshonim?
Jahonni zulmat etti chah, bu zulmat ichra o'lgum, vah,
Manga bo'lsang ne Xizri rah, yetib, ey obi hayvonim.
Dema ko'kdin quyosh ketmish, falakka tiyralik yetmish,
Ul oy hajrida tor etmish falakni dudi afg'onim.
Quyosh qochib yuzin uydi, shafaq o'tqa tushub kuydi,
Falakka dog'lar qo'ydi g'amingdin so'zi pinhonim.
Navoiy kibi hijrondin bu oqshom o'ldum afg'ondin,
G'amim yo'q buyla yuz jondin, yetib gar kelsa jononim.

469

Zulmati hijron qilur qat'i hayotim dam-badam,
Ey Masihi Xizrpay, boshimg'a yetkur bir qadam.
Novaking ko'nglum aro sing'ay debon payvand uchun,
Ko'z qarosi obno'su qon yoshim bo'lmish baqam.
Boshda tiyg'ing, jon aro novaklarningning sharhini
Yozaram doimki, bor bu ishda hamdardim qalam.
Yor kelmish qabrima, har yon sog'inmang lolakim,
G'ayrini o'rtarga g'ayrat o'tlari urmish alam.
Ruh uchar ul yon, vale o'rtar parin hijron o'ti,
Oh, agar ul toyiri davlat bu o'ttin qilsa ram.
Eyki, shohid ko'zu zulfu og'zig'a oshuftasen,
Bir taammul aylakim, bordur bu maqsuding adam.
Gar Navoiy ishq ortar, ohidin sen vahm qil,
Kim o'churur sham'ni garchi yorutur o'tni dam.

470

Ishq ila bo'ldum masal savdo bila afsona ham,
Shukrilillohkim, yana oshiqmenu devona ham.
To unutdi oshnolig' rasmin ul begonavash,
Oshno yig'lar mening holim ko'rub, begona ham.
G'am tuni mendurmen ohi ashkkin sham'im o'chub,
Boshima yemrulgali turmish buzuq koshona ham.
Elga mehning bor, buzuq ko'nglumga ham bir zarra boq,
Kim quyoshning tobidin mahrum emas vayrona ham.
Ey malohat sham'i, har soat meni kuydurmakim,

Ko'p yorumas sham' agarchi o'rtanur parvona ham.
Yo'q, bu dayr ichra berur jomi ajal ta'mini may,
Kim erur paymona to'lmoqdin nishon paymona ham.
Ey Navoiy, gar desang ul turfa qushni sayd etay,
Rishtayi jismingni dom et, ko'z yoshingni dona ham.

471

La'lingki, sog'indim ani jon rozig'a mahram,
Bilmonki. nedin xat chiqarur qonima har dam?
Terlab gul uza sabzang o'lubtur taru toza,
Xat garchi hamisha buzulur bo'lsa varaq nam.
Bosh sajdag'a rog'ibduru ko'z surmag'a tolib,
Yo'lungda, ajab ermas, agar bo'lsa qadim xam.
El pand berur ko'ngluma, sen novak otarsen,
Netgak edim ul zaxmg'a bo'lmasa bu marham.
Bilginki, ko'ngul shu'lasin izhor qilibmen,
Ul kunki, tutashqay g'am o'tidin bori alam.
Gar oqibat ahvolig'a men voqif emasmen,
Kimdurki anga qolmadi bu mas'ala mubham.
Gar itti esa xasta ko'ngul g'am yema, ey aql,
G'am yegali bordur chu Navoiy, sanga ne g'am?!

472

Kecha ul mahvashni yod aylab farovon yig'ladim,
Mehrim oshti subhdek har nechakim qon yig'ladim.
Sham' avval oqshom-o'q kuydi fig'onim o'tidin,
Kim men o't sochqon bulutdek, tortib afg'on yng'ladim.
Tun qorong'u, kulba xilvat, hajridin ko'nglum to'la,
Tosh urub ko'ksumga to bor erdi imkon yig'ladim.
Yor hajridin kishiga ayta olmas g'ussani
Ko'nglum etti sharhu men mahjuru pazmon yig'ladim.
Charx ham to'kti quyoshning hajridin kavkab, vale
Yig'lamoq ul erdikim, men zor giryon yig'ladim.
Subhdek xurshid vaslidin agar kulsam, ne tong,
Menki subhi vasl uchun ko'p shomi hijron yig'ladim.
Ey Navoiy, tosh eshitsa navha qilg'ay oshkor,
Yo'q ajab, gar bir tun o'z holimg'a pinhon yig'ladim.

473

Soqiyo, kechagi may nash'asidin jon toptim,
Zulmat ichra masalan chashmayi hayvon toptim.
Og'zingga olma olibkim, manga tishlab berding,
Ham o'shul og'iz ila, go'yi zanaxdon toptim.
Boda tobiyu yuzung partavidin tiyra kecha
To'lun oy ko'rdumu xurshidi duraxshon toptim.
Mehrdin ko'p nafas urma der edim tongg'a boqib,
Kim men ushbu kecha xurshidni mehmon toptim.
Men to'kub ashk falakdek, vale behudlug'uma

Dam-badam yorumag'ur subhki xandon toptim.
Telba ko'nglumki, labu zulfung' uchun itmish edi,
Kecha mayxona aro mastu parishon toptim.
Charxdin mehr tama' tuttu ofat ko'rdum,
Yordin vasl talab qildimu hijron toptim.
Zulfi fikrida Navoiyni labi tirguzdi,
Soqiyo, kechagi may nash'asidin jon toptim.

474

Bitigingdinki, savodini ko'rub jon toptim,
Zulmat ichra masalan chashmayi hayvon toptim.
Bahrdin qatrag'a ta'zim ila tahsin ko'rdum,
Mehrdin zarrag'a e'zoz ila ehson toptim.
Har «alif» sarv edi, «he» g'unchavu «dol»i sunbul,
Demayin nomaki, bir toza guliston toptim.
Anbarin madlarikim mehr edi mazmuni aning,
Har uzun kechada bir mehri duraxshon toptim.
Qatra qonlarki, ko'zum sochti o'qur holatida
Har shabih ustida bir la'li Badaxshon toptim.
Ne shabih erdiki mazmuni bila ashkimdin
Toshida la'l, ichida gavhari Ummon toptim.
Gah-gahi xasta Navoiy tanig'a jon yetkur,
Bitigingdinki, savodini ko'rub jon toptim.

475

Visol tuxmini ektim, firoq bar toptim,
Vafo niholini tiktim, jafo samar toptim.
Muhabbat o'tiki yoqtim visol sham'i uchun,
Uzumni oqibat ul o'tda-o'q sharar toptim.
Men ashk birla yudum g'ayr naqshini ko'zdin,
Valek g'ayrg'a-o'q yordin nazar toptim.
Umid bahridda har necha g'o'takim urdum,
Sadaf ko'zumdinu ko'z yoshidin guhar toptim.
Dedim, bu ramzni anglay, vale xirad pirin
Bu nukta kayfiyati ichra bexabar toptim.
Chu dardi ishq biyobonlarini qildim qat',
Adam viloyatidin nori yuz xatar toptim.
Navoyiyo, kecha-kunduz xatu yuzini tilab,
Shabona navha bila nolayi sahar toptim.

476

Vasl bargin uzki, men hijron gulin bo'y etmisham,
Mehr tarkin tutki, men mehnat bila xo'y etmisham.
Naxli qaddingg'aki berdim ko'z yoshidin parvarish,
Emdi bosh tortarki yoshdin yuz sori jo'y etmisham.
Har sori javlon qilib yetgach manga chekting inon,
Bu ekin jurmumki yo'lungda boshim go'y etmisham?
Noma ichra chirmashibon sanga yetgaymenmu deb,

Orazim kahbargu jismim rishtasin mo'y etmisham.
May bo'lub ashkim, g'izo bag'rim, surud afg'onlarim,
Keling, ahli ishqkim, g'am xaylig'a to'y etmisham.
Shayx boqiy bo'lsunu zarq ichra tinmasliqki, men
Tinmisham, tokim fano dayri sari ro'y etmisham.
Topmadim gulchehralardin shammaye bo'yi vafo,
Ey Navoiy, nechakim yeldek taku po'y etmisham.

477

Tirik yururmenu bor mendin ayru jononim,
Bu umr birla yurub o'lmagan mening jonim.
Bag'irda yuz xalavu, vah, demakka yo'q zahram,
Ko'ngulda qon to'lavu yo'q dam urmoq imkonim.
Ne bir aniski, oritsa lolayi ashkim,
Ne bir rafiqki, anglasa dog'i pinhonim.
Ko'rub qoshida muhiblarni jam'u men mardud,
Munkayibon buzulur xotiri parishonim.
Ko'ngul xud ittiyu jon hamdami bo'la olmon,
Bir-ikki lahzaki bor ul zaif mehmonim.
Azimat etgali ul ganji husn andoqdur,
Ki chug'z or qilur ko'rsa emdi vayronim.
Navoyiyo, bu navolarki kecha tortarmen,
Zuhal eshituru xurshid eshitmas afg'onim.

478

Ey, qading sarvi ravon, ko'yung bahoru gulshanim,
Mehnatu afg'on sening hajringda ko'rgan-bilganim.
Qabr toshidur bezaklik sarbasar gul bargidin,
Toza-toza dog'ila ko'hi balo bo'lg'on tanim.
Charx mehnat toshidin to ravzan ochti har taraf,
Men malomat bulbuli, go'yo qafasdur maskanim.
Mehnatu g'am o'qlarig'a, vahki, yuz ming zaxmliq,
Ashki siymandud qilg'on hay'at o'ldi javshanim.
Tig'ikim ko'ksun uyin ochti, eshikdekdu anga
Ochilib yopilsa har dam choklik pirohanim.
Do'stlar, meni ko'ngulsiz deb so'rarsiz, shodmen,
Bo'lmayinmu shodkim, daf' o'lmish andog' dushmanim?
Ishh naqdi dog'i g'am kirmish Navoiy ko'ngliga,
Vahki, bir dam ajdahodin xoli ermas maxzanim.

479

Eyki, avval qomating vasfini shamshod ayladim,
Sarvi jannat bo'lki, emdi seni ozod ayladim.
O'zgalarni davlati vaslingda xush tut, chunki men
Xasta ko'nglumni g'ami hijron bila shod ayladim.
Xoh sen yor o'l manga, xoh o'zgalarning yori bo'l,
Chun men o'z tab'imni bekaslikka mu'tod ayladim.
Mujda ber, ey shayxkim, tortib nadomat ohidin,

Bul' havasliq juzvi avroqini barbod ayladim.
Necha men mahrum o'lub, bo'lg'ay anga mahram raqib,
Shukrkim, g'ayrat tariqin oqibat yod ayladim.
Ul vafosiz ishqini tark etmaguncha tinmadim,
Ne yomon soatda bu shum ishni bunyod ayladim?
Ey Navoiy, hech bilmonkim, unag'aymu ko'ngul,
Onga muncha ajnabiy so'zlarki irshod ayladim.

480

Junundin uyla tufrog' o'ldi jismi ranjparvardim,
Ki har tosh ursalar atfol jismimg'a, chiqar gardim.
Necha hajrinda o'lgum ohu ashkimdin solib to'fon,
Vale qo'ymang, ko'rarga kelsa sarvi nozparvardim.
Yo'lida baski qo'y dum chehra sonchilg'on xasu xoshok,
Somonlar bilki chekmish kahrabodek chehrayi zardim.
Payopay ne ekan abri bahoriydin choqin tushmak,
Bulut uzra bir uchqun soldi go'yo shu'layi dardim.
Quyundek gar talab dashtida yo'q men yetmagan vodiy,
Ne g'am, sargashtalikda uchrasa mohi jahongardim.
Vafo bo'stonin ashkim birla serob ayladim umre,
Erur g'am novaki sarvim, bag'ir pargolasi vardim.
Muhiqdur, ey Navoiy, ul pari mendin malul o'lmoq,
Nedinkim, ko'yida devonalig'ni haddin o'tkardim.

481

Mehr ko'p ko'rguzdum, ammo mehribone topmadim,
Jon base qildim fido, oromi jone topmadim.
G'am bila jonimg'a yettim, g'amgusore ko'rmadim,
Hajr ila dilxasta bo'ldum, dilsitone topmadim.
Ishq aro yuz ming malomat o'qig'a bo'ldum nishon,
Bir kamon abro'da tuzlukdin nishone topmadim.
Ko'nglum ichra sarv o'qdur, g'uncha paykon, gul tikan,
Dahr bog'i ichra mundog' gulsitone topmadim.
Husn mulki ichra sendek shohi zolim ko'rmadim,
Ishq ko'yida o'zumdek notavone topmadim.
Ko'p o'qudum Vomiq Farhodu Majnun qissasin,
O'z ishimdin bul'ajabroq dostone topmadim.
Ul amon ichinda bo'lsun, ey Navoiy, garchi men
Bir zamon ishqida mehnatdin amone tolmadim.
Tab' ganjidan maoniy xurdasii, yuz qatla hayf,
Kim nisor etmakka shohi xurdadone topmadim.

482

Yetti so'zi hajru chektim ohi dardolud ham,
Xasta jonim kuydiyu boshimg'a chiqti dud ham.
Kim vafo ahlin sinuqtursa, bilurmen onchakim,
Ko'p ziyon qilmasa, bore qilmag'ay ko'p sud ham.
Istagan Majnun mazorin, kelki, andin kam emas

Telba ko'nglumni yoshurg'on jismi g'amfarsud ham.
Anjum ermas, g'am tunikim ishrat ayvonin sipehr
Mixdo'z aylab, sarosar qildi qiyrandud ham.
Muddaiy, ko'p kulma idborimg'akim, yor ollida
Sen kibi maqbul edim bir choq meni mardud ham.
Ko'p toriqma, ey ko'ngul, ul sho'x hijroni aro,
Shoyad ushbu ishda-o'q erdi ekin behbud ham.
Ey Navoiy, o'lmasa bori firoqingdin malul,
Ayrilurda yaxshiroqkim qilmasang padrud ham.

483

Yog'lig'ing ilgimda, ashkimni ravona aylaram,
Ko'zga surtub ashk aritmog'ni bahona aylaram.
Ul ko'zumga chum yetib, taskin topib giryonlig'i,
Ko'zdin olg'ach, yona ashkimni ravona aylaram.
Yona yetgach, ko'zga ashkim tursa olurmen oni,
Yona borsa, chorasin bu nav' yona aylaram.
Ko'zda kirpiklarni tillar aylabon har torig'a,
Za'fi holim ko'z tili birla fasona aylaram.
Balki har torig'a jonim rishtasin chirmashturub,
Jonima kasbi hayoti jovidona aylaram.
Bir qadah quysangki, tutsa mug'bacha, ey piri dayr,
Naqdi din sarmoyayi jomi mug'ona aylaram.
Ey Navoiy, toki bo'lmishmen fano dayrida mast,
Aqlu din tashvishidin forig' tarona aylaram.

484

Oqizdi limuyi bo'rkungni ko'rgach oncha qon ko'nglum,
Ki za'f etti sorig' gul g'unchasidek notavon ko'nglum.
Ko'ngulda baski g'uyachang fikratidin xurdayi ma'ni
Yig'ibmen, g'uncha ko'nglidek bo'lubtur xurdadon ko'nglum.
Sanubar ko'ngliga ko'nglumni o'qshatmangki, o'rtabdur
Nihon har tuxm ummediga bir dog'i nihon ko'nglum.
Badan vayronida ul husn ganji hajridin gohi,
Gah o'z yolg'uzlug'idin chug'zdek tortar fig'on ko'nglum.
Duri ishqingni to topmish, agar chok o'lsa sar-tosar,
Guhar yutqon balig' yanglig' dam urmas bezabon ko'nglum.
Aningdek topti siymin soyiding yodi bila ulfat,
Ki dastomuz qushdek onsiz o'lmas bir zamon ko'nglum.
Maqomi gah balo tog'idurur, gohi fano dashti,
Ki ishq ichra berur Farhodu Majnundin nishon ko'nglum.
Falak zoli g'amu dardin chekardin o'ldum, ey soqiy,
Keturgil raz qizin botkim, tilar bir n-avjuvon ko'nglum.
Navoiy, derki, ko'nglungni keturgil ishq ko'yidin,
Bag'oyat yaxshidur, gar bo'lsa rozi ul yomon ko'nglum.

485

Yana firoq o'tig'a tushti toblig' ko'nglum,

Tarahhumeki qiladur xaroblig' ko'nglum.
Sog'insa g'unchang uchun qong'a evrulur har dam,
Bu yuz jarohat ila pechu toblig' ko'nglum.
Firoqu dard qachon tuzsa bazm kulbamda,
Berur ko'zum mayi la'lu kaboblig' ko'nglum.
Erur sharoraki xurshid sori borg'ay tez,
Yuzung visolig'a jahdu shitoblig' ko'nglum.
Yuzungai ko'rdum esa suv bila balig'dek o'lur,
Qarorsiz tanimu iztiroblig' ko'nglum.
Fano yeli qonikim ochsa chehrayi maqsud,
Ki tan g'uborida bo'lmish hijoblig' ko'nglum.
Navoiy g'am yediyu o'ldi, dog'i topti visol,
Ne topmasun bu sifat xo'rdu xoblig' ko'nglum?

486

Ne kun kelgayki, kelgay nozaninim,
Ne xush bo'lg'ayki, bo'lg'ay hamnishinim.
Saodat xatlari qilmish huvaydo
Oting changiga surtulgan jabinim.
Erur ul sho'x otqan kaj guruha
Ko'ngul ganji aro durri saminim.
Nedin ul ko'z chekar o'q go'shalardin,
Gar o'lturmakka qilmaydur kaminim?
Tegurma otashin la'lingg'a boda,
Kim ul o'tdin kuyar joni hazinim.
Ketur, ey mug'bacha, jomi mug'ona,
Erur olsang bahosi naqdi dinim.
Navoiy, ne osig', jonong'a yetmas,
Navolarkim chekar joni hazinim.

487

Ne ayb, agar mayi sofiy g'amidadur ko'nglum,
Ki changi halqayi zulfi xamidadur ko'nglum.
Falak haqiqati fikrida kuydi ersa, iye tong,
Ki ajdahoye damonning damidadur ko'nglum.
Mug'anniyo, kelu tuzgil xaroshliq unuma
Hazin taronaki, rudung bazmidadur ko'nglum.
Nishotdin dema so'z, navha birla boshla surud,
Ki dardu g'amzadaliq olamidadur ko'nglum.
Firoq o'tig'a tushub dam-badam to'kar qon yosh,
Ki oxir o'lgusi o'z motamidadur ko'nglum.
Ne ayb, vaslidin ar marhal o'lsa ko'nglumda,
Hamisha chunki aning marhamidadur ko'nglum.
May ich, Navoyiyu, ahli zamondin aylama yod,
Ki ushbu xayldin asru ramidadur ko'nglum.

488

Vayranayedur maskanim, andin manga bisyor g'am,

Ohim bila eshikda o't, ashkim bila devor nam.
No'shadin elda guftugo', ey hajr, icharmen men og'u,
Kosh o'lsamu ko'nglumni bu anduhdin qutqorsam.
Qil ishq dayrida maqar, sukkonig'a solg'il nazar,
Kim bor bu majma' ichra har bir durdkash xummor Jam.
Har yerki anda bir nafas ishratqa topsam dastras
Yuz qatla aylarmen havas, kim bo'lsa erdi yor ham.
Soqiy, bugun mayin unut, mendek dame xunoba yut;
Mutrib, navoye navha tut, sozingg'a bog'la tori bam.
Desamki, ey badmehr o'g'ul, yuzung ko'rub oy tutti yo'l,
Der: «Yer quyi gar bordi ul, bir shabravi ayyor kam».
Miskin Navoiy bersa jon, ey diyda, har dam to'kma qon,
Ul har necha qilsa fig'on, sen asrag'il znnhor dam.

489

Chun o'larmen bir nafas ul dilraboni ko'rmasam,
Ne hayot imkoni bo'lg'ay bir kun oni ko'rmasam.
Ko'nglum ichra topilur g'am novakidin yuz nishon,
O'qidin har kun tanimda yuz nishone ko'rmasam.
Ko'ngul itti, ko'zni dog'i istaram ashk etsa ko'r,
Kim tilarmen hargiz ul yuzi qaroni ko'rmasam.
Sog'inurmen kufr zulfi mojarosidin base,
Gar dame ul sho'xi kofir mojaroni ko'rmasam.
Kim vafo gulchehralardin ko'rdikim, men ko'rgamen,
Bo'lmas ushbu ayb ila ul bevafoni ko'rmasam.
Har biri yuz minnat aylarlar, erur bu ham jafo,
Olam ahlidin ne kunkim ming jafoni ko'rmasam.
Ey Navoiy, ne balodurkim, o'larmen qayg'udin,
Gar dame ollimda ul sho'xi baloni ko'rmasam.

490

Oncha kavkab to'kti shomi g'am xayolingdin ko'zum,
Kim yorudi oqibat subhi visolingdin ko'zum.
Xoldin ko'z tiyra bo'lmoq rasm erur, bu turfakim,
Yorudi ko'z mardumidek turfa xolingdin ko'zum.
Quy aqiqi may suhayli jom aro, ey mug'bacha,
Kim yorur ul axtari farxundafolingdin ko'zum.
Vaslingga yettim, bihamdillahki, zoyi' bo'lmadi,
Ulki qon yig'lar edi har dam xayolingdin ko'zum.
Bu sababdinkim nedin sensiz qolib ko'r o'lmadi,
Boqa olmaydur yuzungga infiolingdin ko'zum.
Yangi oy ko'rgach xaloyiq ko'zni yummoq rasm erur
Lekin ochildi ko'rub mushkin hilolingdin ko'zum.
Shukrlillahkim, Navoiydek munavvardur yana
Xoki poyingdin yuzum, sham'i jamolingdin ko'zum.

491

Yer yuzini tutti ashkim, ko'kka yetti nolishim,

Yuqori tengriyu quyi sendin o'zga yo'q kishim.
Lojaram devonavu rasvoyi olam bo'lg'amen,
Chun tushubtur, ey pari paykar, sening birla ishim.
Tish qadabmen la'lingga uzmasmen andin bu tama'
Anburi hijron ila bir-bir sug'ursalar tishim.
Har biri yuz minnat aylarlar, erur bu ham jafo,
Yuzu zulfung davrida mundoq kechar yozu qishim.
Tiyralik dudu shafaqdur shu'lavu anjum sharor,
Go'yyokim soldi o't hijron tuniga qarg'ishim.
Mehri yo'qlug'din zrrur har tun sinoni oh ila
Ko'k hisori xayli birla tongg'a tegru sonchishim.
Ey Navoiy, gar sening nolangg'a yig'lar andalib,
Bir kun ul gul ko'ngliga ham kor qnlg'ay nolishim.

492

Ne uchun tarki muhabbat qildi mohim, bilmadim,
Bu g'azabkim ayladi mohim, gunohim bilmadim.
Oshiq o'ldum yordin topqay debon ko'nglum visol,
Hajr bu yanglig' bo'lurni kiynaxohim bilmadim.
Yor ko'yi ichra itti zor jismim ohdim,
Qayda tushganni bu yeldin bargi kohim bilmadim.
Ishq bo'stonig'a kirganda havoyiy qush kibi,
Sunbuli zulfi bo'lurni domi rohim bilmadim.
Aqlu hushu sabrim itti ko'rgach ul kirpik safin,
Bir-bir o'lmog'ni haro ko'rgach sipohim bilmadim.
Kirmaguncha dayr aro tinch o'lmadim, tut bodakim,
G'ussadin bu qal'a erkanni panohim bilmadim.
Ey Navoiy, buyla qilg'on ro'zgorimni qaro
Hajr shomi erdi yoxud dudi ohim bilmadim?

493

La'ling g'amidin diydayi giryon bila bordim,
Ko'rmay seni yuz nolavu afg'on bila bordim.
Vaslingg'a yetay dedimu hajringg'a yo'luqtum,
Ummed ila keldim, vale armon bila bordim.
Vaslingg'a shitob aylab o'kush g'am bila yondim,
O'qdek kelibon bir necha paykon bila bordim.
Olamg'a vido' ettim o'shul yuz havasidin,
Yuz shukrki, oxir dame imon bila bordim.
Umre tilab ish sirrini ketmak kerak oxir,
Kim shammaye andin meni hayron bila bordim.
Olamg'a vido' ettim, och ul yuzni damekim,
Zodi abad etay, chu bu borg'on bila bordim.
Dedimki: Navoiydek o'lay mehring ila-o'q,
Yuz shukrki, ul va'davu paymon bila bordim.

494

Vodiyi hajringda bir dam qon yutardin qonmadim,

Ushbu o'tlug' vodiylar ichra tinmadim, to yonmadim.
O'lganimdin so'ngra keldi so'rg'ali dardimni yor,
Uyqu, ko'rkim, boshima yetib quyosh, uyg'onmadim.
Orazim sorg'ordi oltundek soching savdosidin,
Mundin o'zga naqd ul savdo aro qozg'onmadim.
Ko'yiga aylandurung na'shimki, hijron za'fida
O'lturub hayrat meni bir ud taraf aylonmadim,
Nol yanglig' garchi xatting shavqidin bo'ldum zaif,
Lek javrung tig'i boshimg'a kelib to'lg'onmadim.
Saltanat, ko'rkim, niholi mehrdin arz ettilar,
Juz fano mayxonasining kirpichin yostonmadim.
Ishqida iqrar ko'p chekma meni o'lturgali,
Ey Navoiy, chunki men hargiz bu ishdin tonmadim.

495

Sahar ko'rdum yuzin, oqshomg'acha kuydi hazin jonim,
Bu erdi subhi vaslim, to ne bo'lg'ay shomi hijronim?
Quyosh kulbamg'a ingandin manga yuz qatla xushroqdur
Qaro shomimni ravshan aylagan sham'i shabistonim.
Ne yanglig' yoshuray hijron g'aminkim, fosh etar hardam
Og'izdin shu'laliq ohim, nazardin ashksiz qonim.
Ajabdur toyiri vasl istamak kulbamg'a qo'nmoqkim,
Yaqindur nasri voqi'ni uchurg'ay ko'kdin afg'onim.
Qading naxli xayoli ko'z dadur, ey navbahori husn,
Maozolloh, agar oni qo'ng'arg'oy seli mujgonim.
Dedim: so'zon ko'nguldin chekmagil bir dam xadangingni,
Dedikim: qolsa bir dam suv bo'lur ul o'tta paykonim.
Baliyat toshi yog'durg'on kibi vayronima gardun,
Mazallat gardi har dam yog'durur boshimg'a vayronim.
Qadah davrin evur, ey dayr piri, toki mumkindur,
Ki davron ranjini tortarg'a emdi yo'qtur imkonim.
Dema, jomi fano ichra ezilmishdur ajal zahri,
Navoiy, jon berib, ul jomni chekmakdur armonim.

496

Muvofiq kiydilar, bo'lmish magar navro'z ila bayram,
Chaman sarvi yashil xil'at, mening sarvi ravonim ham.
Chaman sarvi qolib hayron, mening sarvim qilib javlon,
Aning shaydosi bir dehqon, munga shaydo bari olam.
Chaman sarvi qolib bebar, mening sarvim bo'lub dilbar,
Ani yel aylabon muztar, bu yeldek sekretib adham.
Qo'nub ul sarv uza bulbul, chekib gul shavqidan g'ulg'ul
Bu sarv uzra ochilib gul, anga terdin tushub shabnam.
Qilib ohim sari parvo, bu yon mayl etmading qat'o,
Sabodin, ey qadi ra'no, bo'lur ham sarv gah-gah xam.
Bu bog' ichra may, ey soqiy, ki bormen asru mushtoqiy
Ki anda sarv ham boqiy emas, gul ahdi ham mahkam.

Navoiy, ko'yin et manzil, yuzu qaddig'a bo'l moyil,
Ki bog' etmas seni xushdil, tulu sarv aylamas xurram.

497

Jong'a ko'ksun chokidin jononni mehmon ayladim,
Gavhare toptim, oni qo'ynumda pinhon ayladim.
Kavkab ermas, paxtalar tiqmish qulog'ig'a sipehr,
Ul quyosh hajrida tunlar baski afg'on ayladim.
Jong'a, ey gul, xori g'am ko'p urdung, et vahm emdikim,
Har birin bir novaki ohimg'a paykon ayladim.
Ko'ksun uzra neki marham erdi, ashk oqizdi, voy,
Kim salomat tarhin ul suv birla vayron ayladim.
Fitna toshi yo salomat sohili tengdur manga,
Kim hubobi ashkdin boshimg'a qalqon ayladim.
Boisi maqsud zohid zuhd qildi, men fano,
Faqr iqbolidin ul mushkulni oson ayladim.
Ey Navoiy, bog'lab erdi Ka'ba ihromin ko'ngul,
Ko'yidin bir nuqta sharh aylab, pushaymon ayladim.

498

Ne tong', gar muhlik o'lsa dudi ohim imtidodi ham,
Ki bir hijron tunicha bor aning qaddi savodi ham.
Labi birla mengi vasfin yozay desam, munosibdur
Varaq jon safhasi, dog'im qarosidin midodi ham.
Agar bir dam unutsam oni, haqdin istaram o'lmak,
Agarchi o'lturur har dam meni bedilni yodi ham.
Tutulmish zulfunga, lekin yuz ochsang ochilur ko'nglum,
Sening ilkingdadur ul telbaning bandi kushodi ham.
Hayotim naxlini hajringda ashkim seli chun yiqti
Madad qildi nigun aylarda ohim tundbodi ham.
Uqubatlar bila hajrida o'ltursang meni, ey ishq,
Jahon ahli aro ibrat o'chun yetkur munodiy ham.
Kerakmas g'arra bo'lmoq shohidi davlat bosh indursa,
Ki purxamliq erur oning salomu xayrbodi ham.
Meni zuhdi riyoiy sori targ'ib etting, ey zohid.
Salohi bor esa, zohirdurur oning fasodi ham.
Navoiy egniga qo'ydung sabu ichmakka dayr ahli,
Bu erdi umrlar, ey mug'bacha, oning murodi ham.

499

Aqlu jon qasdida ko'rdum ul ko'zu mujgonni ham,
Chektim ul mujgonu ko'z ollida aqlu jonni ham.
Novaking yetgach qiziq ko'nglum yig'ochin kuydurub,
Qatrayi suv yanglig' oshom ayladi paykonni ham.
Ko'z yoshimni qon qilib, bag'rim suv etting', ey firoq,
Yo'qki yolg'uz suvni qon qilding, suv qilding qonni ham.
Ishq dashtida quyundek xoksoringmen, gahe
Istasang ushshoqni, yod et bu sargardonni ham.

Go'ydek boshim necha raxshing ayog'i zarbidin
Po'ya qilg'ay; gah-gahi yetkur anga chavgonni ham.
Ey tavongar, nechakim qasringni qilding zarkigor,
Asru xoli ko'rma darvesh o'lturur vayronni ham.
Ko'nglum olib bordingu qomish manga bir xasta jon,
Har qachon kelsang Navoiy topshurur qolg'onni ham.

500

Ajoyib tiyradur hajrim tuni, ey mehri yo'q mohim,
Magar sovurdi ishqing o'rtaqlarning kulin ohim.
Vujudum ul quyosh hajrida andoq murtafi' bo'ldi,
Ki mumkin yo'q ani istarda bo'lmoq soya hamrohim.
Yuzumning aksi kohiy qildi ko'yungning ushoq toshin
Kamoli ishq, ko'rkim, kahrabo ijod etar gohim.
Ko'kgul ham g'amzasi o'qinki bordur orzu qildi,
Bihamdillahki, yetkurdi nekim bor erdi dilxohim,
Yasay dard o'qlaridin bir oq uy jon gulshani ichra,
Ki ko'nglumda toriqsa, anda kirgay mohi xirgohim.
Ko'ngul afsonasin gohi desam, elni tutar uyqu,
Va lekin har zamon seskandurur afg'oni nogohim.
Qilib mayxona tufrog'in vatan, qon yutmog'im, ko'rgil,
Ki bu bir bodayi ayshimdurur, ul masnadi johim.
Erur bir mug'bacha ilgidin ichmak orzusidin
Fano dayrida har dam bir eshikdin shayilillohim.
Umid ulkim qadam sarvaqtima yetkurgay ogohe,
Navoiy, gar talab yo'lida bo'lsa joni ogohim.

501

Bahoru bog' sayridin ne gul, ne sarvdur komim,
Budur komimki, shoyad uchrag'ay sarvi gulandomim.
O'qung ko'p zaxmidin dom o'ldi jismim, zaxmlar ermas,
Chiqarg'a jon qushi yo'llar yasabtur har taraf domim.
Jamoling ko'zgusi chun elga ro'baro' bo'lur har dam,
Ne tong, gar ko'zgu aksidek zamone yo'qtur oromim.
Xusho Majnunki, ma'nusi edi boshig'a qo'ng'on qush,
Junun toshi yog'ardin boshima ul ham emas romim.
Mangakim hajr za'fidin nafas ma'lum emas kelmak,
Ne imkon bas yetishmak ul Masihodamg'a payg'omim.
Firoqim kechasi bas muhlik o'lmish, gar sahar bo'lmas,
Nafas urmoqqa go'yo subhni qo'ymas qaro shomim.
Aningdek tashnamen, ey mug'bachakim, qo'sh tutar bo'lsang,
Falakning huqqasin bo'l ikki, to bo'lsin iki jomim.
Baho bu benavodin gar qabul aylar esang, bordur
Biriga javhari jonim, biriga naqdi islomim.
Harom ettim Navoiy, dunyovu uqbo tamannosin,
Nedinkim Ka'bayi ko'yi sari bog'landi ihromim.

502

Tandin o'qungni cheksalar og'rirdin ermas shevanim,
Aidin qilurmen navhakim, ayru tushar jondin tanim.
Gulxan kuli ichra nihon jismim junundindur nishon,
To telbalik barqi ayon bo'lg'ach kuyubtur xirmanim.
To ishq aro afsonamen, o't ichraki devonamen,
Ul sham' uchun parvonamen, kim bo'lmish o'rtanmak fanim.
Ul sho'x sekritti samand, ermas nasihat sudmand,
Har do'st emdi bersa pand, uldur ulug'roq dushmanim.
May ichgali ul no'shlab zohir qilur har dam tarab,
Bu nav' ochilmoq, ne ajab, andoq suv ichgan gulshanim.
Chun odamiyda yo'q vafo, ko'r ul pari ishq'i aro
Javlongahim dashti fano, vayronayi g'am maskanim.
G'am tig'idin qochmoq havas qilma, Navoiy, har nafas,
Ul tig'ning daf'ig'a bas yuz pora xirqa javshanim.

503

Quruq tanimg'a tugan kuydururda bebokim
Fatila o'ti yetishgach tutashti xoshokim.
Tan ichra telba ko'ngul iztirob etar asru,
Tikib ne nav' o'ngalsun bu siynayi chokim?
Hazin ko'ngulni magar chok qilg'asen, ey gul,
Ki g'uncha yanglig' ochilg'ay dame bu g'amnokim.
Davoyi ishqing aro o'zga olamim bordur,
Ki ashkim anjum erur, oh—dudi aflokim.
Dedim: boshimni chopib, elt to'ama itlarinnga,
Dedi: bu yukdin uzulmish yaqinda fitrokim.
Fig'onki, ishq hadisi daqnq erur andoq,
Ki qosir o'lmish ani anglamoqdin idrokim,
Deding, Navoiy emish hushmand, bori degil,
Jahonda kimdurur andoq xarobu rasvo kim?!

504

No'shi labini har necha so'rdum, o'sonmadim,
Ichmak bila hayot zulolini qonmadim.
Zohid dediki, rahn etibon hirqa dayr aro,
Qilmishsen anda butg'a dog'i sajda, tonmadim.
Mug' piri may borib, tiladi jonni mug'bacha,
Har neki dedilar, qiluridin tajonmadim.
Sarxayl edim bu kecha xarobot ahlig'a,
Ul saltanatni lek o'zumga inonmadim.
Aql etti man' mug'bachavu dayrdin base,
Ko'p o'kdi huru ravzani, lekin begonmadim.
Shukr, ey ko'ngulki, bo'lmadim aflok javridin
Oshuftaholu johig'a dog'i quvonmadim.
Azm ettim, ey Navoiy, ul-oy sori bu kecha,
Mahvashlar ochti shu'layi ruxsoru yonmadim.

505

Visol ichra ul oyning furqatin oson gumon qildim,
Chu bordi, voykim, ne nav' dushvor erkanin bildim.
Der erdim hajrida shoyad o'zumni asray olg'aymen,
Bu so'z hashv erkanin bildim, hamul soatki ayrildim.
Fig'onkim, dardu g'am kirmakka xush-xush raxnalar bo'ldi,
Ko'ngulkim to'sh-to'shidin dardu g'am chiqsun debon tildim.
Hamul dam ishq dashtida meni gum qildi bexudluq,
Agar hushu xirad sa'yi bila bir lahza topildim.
Fano yo'lig'a tushtum yetgaly Farhodu Majnung'a,
Nechuk yo'l bormayinkim, yahshi hamrahlarg'a qotildim.
Chu ichtim ishq jomin, bexud o'ldum tarki hush aylab,
Aningdek may ichib, bu nav' usrukluqdin oyildim.
Firoqi mushkil ermish, bilmayin men ham Navoiydek
Visol ichra ul oyning furqatin oson gumon qildim.

506

Qirog' ermaski, qilmishmen ko'zum seli yo'lin mahkam,
Sirishk ermaski, ul yo'l berkimay qilmish tarashshuh nam.
Itining gar ayog'i kuydi o'tgan chog'da qabrimdin,
So'ngaklar tufrog'imdin kuydurub, aylang anga marham.
Ko'nguldur ul paridin ishq mulkining Sulaymoni,
Ki ham bor ohidin, bil, hukmida, ham dog'idin hotam.
Quyoshning qurbidin oykim hilol o'lg'ay erur andoq,
Ki bir mahvash sanga yetkach, yer o'pmaklikka bo'lg'ay xam.
Parivash tifllardin har zamon ortar jununumkim,
Berurlar hushu aqlim qushlarig'a tosh otardin ram.
Ulusdin chiqtimu har dam qocharmen soyadin ham, vah,
Ki nogah ul quyosh sirrin desam ul ham emas mahram.
Shikof ermas qalamdakim, firoqim sharhi yozg'andin
Yaqo chok aylabon, chirmab qaro, bo'lmish anga motam.
Bu ersa mayki kuydurdi vujudum kishvarin atri,
Yaqin bil, soqiyokim, jom sirrin bilmay o'tmish Jam.
May ich dahr ichrakim ish sirridin anglay desang ramze
Erur har zarraning mohiyati xurshiddin mubham.
Sahar kun ashhabig'a chun keraktur poymol o'lmoq,
Falak maydonig'a har tun qamardek surdi tut adham.
Navoiy dardi holidin dam ochmas bo'lsa, ayb etmang,
Ne dam ochsun birovkim, topmadi olamda bir hamdam?

507

Ne ul quloqqa yetar, arzi hol ado qilsam,
Ne ul ko'ngulga yoqar, naqdi jon fido qilsam.
Ko'ngul shikofig'a ul ko'y tufrog'i qanikim,
Bu xushk doru ila zaxmima davo qilsam.
Kerak quyosh dirami tanga o'lsa bay'ona,
Chu Yusufumni iki dahrg'a baho qilsam.
Fig'onki, ishq chekar bog'lab oni bo'ynumg'a

Nechaki zuhdu vara' pardasin rido qilsam.
Ko'zumga dahrni har lahza tiyrarak aylar
Savodi xolingga har necha ko'z qaro qilsam.
Ishim chu savmaa shayxi bkla tuzolmadi, kosh,
Ki emdi maykada pirig'a iltijo qilsam.
Navoiyiyo, chu sabo hamnafasdur ul gulga
Ne bo'ldi, sarsari ohimni gar sabo qilsam.

506

Hajr ila ko'rma ravo jonimg'a bepoyon o'lum,
Tig' surkim, xushdurur oz og'rig'u oson o'lum.
Jon berib istarmen o'lmaki, o'lum xushroqki jon,
Jonim o'lmakdur chu istaydur manga jonon o'lum.
Xalq dushvor o'lmagim hayronidurlar, turfa ko'r,
Kim erur dushvor hajrim ollida hayron o'lum.
Hajr qolmas yoshurun, ohu fig'on chek, ey ko'ngul,
Kim yashurmoq birla hargiz qolmadi pinhon o'lum.
Dardi hijron sa'bu yetmas sharbati vasl, ey tabib,
Go'yyokim ushbu dardimg'a erur darmon o'lum.
Foniy o'lmay qilg'on izhori fano, bilkim, erur
Ul gadokim, rnzq uchun zohir qilur yolg'on o'lum.
Ey Navoiy, jahl ila o'lmak qatiq ishdur, valek
Chun kamoli ma'rifat kasb o'ldi, ne nuqson o'lum?

509

Sarvi ozodimni bog' ichra xiromon istaram,
Sabzasnn sarsabzu gulbargini xandon istaram.
Dard jononimda, balkim yuz alam jonimdadur,
Yo'qki jononimg'a, bal jonimg'a darmon istaram.
Tiyradur vayronim onsiz, vah, yana bir qatla ham
Ul quyoshni baytul-ahzonimda mehmon istaram.
Naf' etar bo'lsa hino yanglig' kafi poying'a qon,
Chok etib ko'ksun, oni bag'rimda pinhon istaram.
Ey Xizr, hayvon suyi tut dam-badamkim yor uchun,
Sadqa qilmoqliq uchun har lahza bir jon istaram.
Mujdaye bergil mizoji sihatidin, ey tabib,
Kim bu payg'oming uchun jonimni qurbon istaram.
Uq kibi qaddin ko'rub aftoda chun ko'r o'lmading,
Ey Navoiy, ko'zlaringda no'gi paykon istaram.

510

Bo'lmasun ko'nglung qushig'a durru gavhar vasli kom,
Kim qazo ul donalarg'a bahr mavjin qildi dom.
Gar malak tasbihi dona hur zulfi dom erur,
Kim bu domu donag'a ziyrak qush ersang, bo'lma rom.
Dahr bog'ining havosidur samumu suyi zahr,
Anda bo'lmas bu havovu suv bila qilmoq maqom.
Bog'kim, nilufari gugird o'tidur, anglakim,

Ne muattar bo'lg'ay andin tarbiyat topqon mashom.
May o'ti birla dimog'ingni qizitmakim, bu o't
El dimog'ida pishirmaydur bajuz savdoyi xom.
To o'zungni xascha ko'rgungdur, emassen odamiy,
Gar havoda sayr qil, gar suv uza ko'rguz xirom.
Kul qil ul xasni fano otashgahig'a tashlabon,
To ko'ngul mir'oti ul kuldin jilo topqay tamom.
Istaram, ko'zguda ko'rsam yor aksin bir nafas,
Soqiyo, maykim, erur ishq ahlining ko'zgusi jom.

511

Istaram yuz manzil o'tgaymen adam sahrosidin,
To zamone ting'amen olam eli g'avg'osidin.
Umr naqdin sarf etay dermen fano bozorida,
To qutulg'ay xotirim sudu ziyon savdosidin.
Xushturur vayronaye taskin uchun, lekin yiroq
Yuz ming illiq yo'l falaqning gunbazi miynosidin.
Chiqmayin bu dayrdin, mumkin emas bo'lmoq xalos
Har kecha yuz ming buti siymin badan yag'mosidin.
Har so'ngak yonimda qasdi umr etar, vah, xo'shaye
Bormu imkonkim, qutulg'ay muncha mehnat dosidin.
Za'faroniy yuzda gulgun ashk to'kmak ne osig',
Ishva ko'rgan dahr bog'ining guli ra'nosidin.
G'arqa el dafni uchun sardobayedur har hubob,
Ishq vodiysinda ashkim selining daryosidin.
Ishvagarlar dog'idin jon pardasin ko'r, ohkim,
Bu harir eskirdi zolim shohlar tamg'osidnn.
Ey Navoiy, dahr bog'idin qutulmoq istakim,
Bulbul uchqon yaxshiroq zog'u zag'an ma'vosidin.

512

Ko'ngulni ayladim yuz chok ishqingdan meni mahzun,
Ki husnung vasfi yozg'aymen kitobe, kog'azi gulgun.
Ko'ngulnung mazra'ikim novakingdin bo'ldi yuz xirman,
Boshog termak uchun kelgay magar Farhod ila Majnun.
Qabob har tun chekib yuz ming sinon anjum shuo'idin,
Magar sabrim sipohig'a shabixun kelturur gardun.
Labing shavqida ko'nglum har ne borin boshidin qo'ydi,
May istab rindi muflis ayladi dastorini marhun.
Ko'ngulda sho'xlar nozidin ortar har nafas ohim,
Yonar o'tqa chu atfol evrushurlar, dud o'lur afzun.
Mayi la'ling uchun behudlug'um andoqdur, ey soqiy,
Ki qotsat, tong emas, jomimg'a kasbi hush uchun afyun.
Ulik zulfungg'a eltur orzudin yova ayturmen,
Birovdekkim yilon tutmoq uchun og'zidadur afsun.
To'kub feruzagun ko'k motamingg'a gavhari anjum,
Seni feruzavu gavhar xayoli aylabon maftun.

Navoiy, nazm lofin qo'yki, ko'z bir kunluga ermas,
Agar yuz yil socharsen tab' bahridin duri maknun.

513

Bulut hayvon ziloli birla tirguzdi havo jonin,
Sevunmak ashkidin shodob qildi sabza mujgonin.
Emastur sabzavu lolaki, jola toshidin gardun
Ko'kartib yer yuzin, har sori zohir ayladi qonnn.
Irik nevchundurur shox uzrna gulbun bargi suhondek,
Ititmas bo'lsa bulbul joni uchun g'uncha paykonin?
Chaman Laylisidin ayru degaysen lola Majnuyadur,
Ki gardun jola toshidin qonatmish dog'i hijronin.
Chaman bahri latofat bo'ldi nayson durlari birla,
Qizil toldek muhayyo qildi har yon shoxi marjonin.
Bu fasl ichra malomat toshidin solim birov qolg'ay
Ki chekkay may sumurmakda yuziga jomi qalqonin.
Mayikim otashin chiqq'ay sarig' gullar, agar dehqon
Tomizsa qatraye andin suvorur chog'da bo'stonin.
Birovkim dahr bog'iiing firibin bildi nargisdek,
Qadahdin bosh ko'tarmay surdi ishrat birla davronin.
Guli maqsud ul qondur, Navoiykim, ayog'ingdin
Chiqar chekkanda maqsad Ka'basi xori mug'ilonin.

514

Muhabbat rishtasin uzdiki, o'lturgay bu g'amnokin,
Magar ul rishta birla tikmish erdi ko'kragim chokin.
Emas giryon ko'zum kirpiklarikim, sarsari ohim
Solib mavj ul tengizga, bir qiroqqa soldi xoshokin.
Munajjim ko'nglum o'ti daf'ig'a dedi topay soat,
Damim dudi aro ne anjumin topti, ne aflokin.
Boshim chopqonda ul chobuk yoshingni asrag'il, ey ko'z,
Kim ul suvdin yuvg'aysen, qon yuqardek bo'lsa fitrokin.
Nazar yo'lin sirishkim pok yub, ko'z pardasin ochti,
Ki chiqqach pardadin ko'rgaymen oning chehrayi pokin.
Ko'zin uyquda ko'rgach, o'ldum, oyo, o'lmayin netgay
Kishi gulshanda behud ko'rsa turki mast bebokin?
Yuzung ko'p ochma, gohi so'z degilkim, aql dehqoni
Ne gul isrofini yaxshi demish, ne g'uncha imsokin.
O'kub jannat gulin voiz, tilarkim, aylasam savdo
Necha eski diramg'a Yusufum, vah, ko'rgil idrokin.
Desam, ul oy borib, chiqmas g'ami ko'nglumdin, ayturkim,
Navoiy, ne ajab, bo'lmoq qamar soyir, hajar sokin?

515

Baski qaddi g'unchadek el ko'nglin olib qildi qon,
Gulbuni noz o'lmish el ko'nglidin ul sarvi ravon.
Ko'zlaring xunxoraliqdin doimo bemor erur,
Boda ko'p ichgandin andoqkim bo'lur el notavon.

Yoshurun husnungda parronedururkim jon aro,
Ham alif, ham na'l uza dog'im erur andin nishon.
Yuzidin biynomen archi yuz chiqarmas pardadin,
Nurdin ko'rmakdur, ammo nur erur ko'zdin nihon.
Ishqi komil bo'lsa, mehnat o'qlaridin bok emas,
Ne zarur bulbulg'akim, bo'lg'ay tikandin oshyon?
Ishq bog'ining suyi qondur, ne tong, gar ohu ashk
Anda yoxud otashin gul ochsalar, yo arg'uvon.
Subhning har tong erur el g'aflatidin kulgusi,
Mehr xonidin gumon qilmaki, yebdur za'faron.
Topmadim bu dayr holidin xabar, ey mug'bacha,
Bexabar qil meni o'z holimdin emdi bir zamon.
Dard agar budur, Navoiy chiqsa olamdin, ne tong,
Mastu uryon ko'kragiga tosh urub, tortib fig'on.

516

Ishqida yaxshi-yamon bedodidin topmon amon,
Yaxshi to qilsam nazar — yo'qtur kishi mendin yamon.
Lahza-lahza bosh chekar ishqim sharori, ey rafiq,
Al'amon shavqu muhabbat shu'lasidin, al'amon!
Yuz adam mulkiga qo'y dum, kelki, istaydur ko'ngul
Bu uzun yo'l zodi ko'z tikmak yuzungga bir zamon.
O'rtaabon ushshoq jismin, g'ofil o'lma ohdin,
Kim zararliq dud zohir aylar o't tushgan somon.
Kuymakimga novaking paykoni bas, hijronni qo'y,
Xasg'a o't solmoq uchun uchqun hamon, do'zax hamon,
Sen magar tuqqonda kun tuqqondururkim, zarraye
Farq fahm o'lmas orangizda nevchunkim tav'amon.
Ul quyosh hajrida ohim o'qidin vahm etmasa,
Ko'k temur ichra nihon nevchun bo'lubtur osmon?
Vaqtin ol naqdi ayshingniki, mundoqkim erur
Dam-badam ko'zdin nihon bo'lmas anga bo'lmoq zimon.
Ey Navoiy, telba ko'nglum dardini anglay desam,
Oncha aytur yovakim, bir lafz andin anglamon.

517

Yuzu zulfungni sog'inib kelmisham, ey mahjabin,
Kechani kecha demay, kunduzni kunduz demayin.
Ohu afg'on chekma deb, og'zing'a, jono, muhr qo'y,
Chunki la'ling xotamu yoquti nobingdur nigin.
La'lining bir-bir hadisi shahddek shirin erur,
Ore-ore, doimo gul bargidindur angubin.
La'l uza xat ichra xolingdur nihon, yo hinduye
Sabzada yoshundi shakkar qasdig'a aylab kamin?
Yangi oy xurshid aro bo'lmoq ayon ma'hud emas,
Vah, nedur aylab g'azab, solmoq jabining uzra chin?
Sham'ni parvona kuydurmakdin, ey gul, qilma ayb

Bulbul ermasdurmu kul, yo sen emassen otashin?
Ey Navoiy, ochmag'ay qonimdin o'zga lolaye,
Har giyah bu yo'ldakim, qatlimg'a chekmish tig'i kin.

518

Shikeb uyin buzadur benavo ko'ngul netayin?!
Xaroblig' qiladur muftalo ko'ngul, netayin?!
Dedingki, asra ko'ngulni o'zungdavu sabr et,
Chu menda turmasu borur sango ko'ngul, netayin?!
Ko'ngulni qaydi junundin chiqar deding, ey aql,
Ketursa boshingga yuz ming balo ko'ngul, netayin?!
Ko'ngulni o'tg'a solib, ko'zni istaram o'ysam,
Baloni ko'z keturur jong'a, yo ko'ngul, netayin?!
Men ul ko'zi qaro ishqin qo'yub edim, billah,
Tahammul etmadi yuzi qaro ko'ngul, netayin?!
Tag'oful etsam itarsen, o'larsen etsam qayd,
Sening bila degil, ey bevafo ko'ngul, netayin?!
Navoyiyo, deb eding zuhd tarhi bunyod et,
Shikeb uyin buzadur benavo ko'ngul, netayin?!

519

Ne tong, sarig' yuzumda ashki rangin,
Ki kiymish sabzi talx ul sabzi shirin.
O'zi gavhar, to'ni daryoyi ofat,
Bo'lub mavji balo ul to'n uza chin.
Sanga hamrang to'nluq sho'xlar bor,
Nechukkim sarv ayog'inda rayohin.
Erur jiyemingda axzar xil'at ul nav',
Ki gulbun bargidin to'n qilsa nasrin.
Degaylar sarv qaddu xil'atingni,
Va lekin sarv kim ko'rmish gulogin?
Xating shavqida ko'nglum to'tiyedur,
Ki yo'q zikringdin o'zga anga talqin.
Navoiy, charxi axzardur siyahkor,
Tama' sarsabz bo'lmoq qilma andin.

520

Arg'uvoniy to'nmudurkim kiymish ul sarviravon,
Yo magar sarviravon qilmish libosin arg'uvon?
Sarvining har bargi bag'rim qonidin serob erur,
Yo'qsa, bo'lmas arg'uvoniy barglik sarviravon.
Sarvdin topti ziynat arg'uvon yuz shavq ila,
Boshqa sanchar arg'uvon har zod sarvi navjuvon.
Arg'uvonu sarv istarmen chamanda, to meni
Arg'uvoniy to'n bila ul sarv qildi notavon.
Ko'rguzur qaddu libosing shavqidin qonlig' mija,
Ko'zda har dam arg'uvonu sarvdin bir karvon.
Arg'uvoniy to'n bila qatl aylamas ul sarvkim,

Qon ila qilmish libosin arg'uvoniy bir avon.
Arg'uvonu sarvdin to dahr bog'i zebidur,
Bo'lsun ulkim dahr aro ham shoh erur, ham pahlavon.

521

Ishq aro menmen dame bemehnatu g'am bo'lmag'on,
Jonidin mahrum o'lub, jonong'a mahram bo'lmag'on.
Yuz vafo aylab, jafodin o'zga naf'e ko'rmagan,
Ming jafo ko'rub, vafosi zarraye kam bo'lmag'on.
Ming quyoshcha ko'rgan o'z yorin, vale yor ollida
Ming ulushidin birincha zarraning ham bo'lmag'on.
Olam ahli ishq aro rasvolig'im ta'n etmangiz,
Kimdurur oshiq bo'lub, rasvoyi olam bo'lmag'on?!
Anjum ermas, terdur ohim o'tidin ko'k saqfida,
Vahki, bu terdin binoye qolmadi nam bo'lmag'on.
Dastgire istakim g'amdin xalos imkon emas,
Ilgi bir zarrin kamar beliga mahkam bo'lmag'on.
Ey Navoiy, bilki, topmas la'lidin quti hayot
Jonni taslim aylamaklikda musallam bo'lmag'on.

522

Xurshid tulu' etsa, quyoshing sog'inurmen,
Ko'rgach yangi oy milini, qoshing sog'inurmen.
Har gulki jahon gulshanidin jismima, ey sho'x,
Yetgach, meni savdozada toshing sog'inurmen.
Ey ko'z, qurudung, lek qayu seli balokim
Bir uyni xarob ayladi, yoshing sog'inurmen.
Ey jism, ajal chobuki har go'yki o'ynar,
Maydoni fano ichida boshing sog'inurmen.
Nay sharhin eshitgach qilib, ey nola, seni yod,
Ko'z sharhalarin ko'rsa, xaroshing sog'inurmen.
Ey xasta ko'ngul, bo'lg'ali sen ishqda Majnun,
Ko'rgach seni sargashta, adoshing sog'inurmen.
O'lgan itin, ey xasta Navoyiyu raqibin
Chun ko'rsam iti ollida, loshing sog'inurmen.

523

Har xazon bargi erur zoreki dahr ozoridin,
Sarg'arib mendek tushar ayru sihiy qad yoridin.
Har qurug'on shox majnundurki, tufrog' uyiga
Topshirur har dam ilik yub nozanin bemoridin.
Bog' aro, demang, xazonkim oshiq o'lmish men kibi,
Bilgurur sovug' nafas birla sorig' ruxsoridin.
Har oqar suvni xazon tig'i qilibdur zarnishon,
Kesgali mehru vafo naxlin jahon gulzoridin.
Bu sorig' yuz birla o'lsam ko'yida, tobutuma
Shoxlar bog'lang xazoni ishqpechon toridin.
Ko'yida kuymish ko'ngul bukim, xazondur bog' aro

Esti bir yel go'yiyo kuygan g'aribim soridin.
Kohiy yuz birla o'larmen, Isaviydam soqiyo,
Boda tut xurshid jomi kahrabo kirdoridin.
Bodayekim jur'asi tomg'ach, xazon yafrog'lari
Tok bargidek qizarg'ay sarbasar ashjoridin.

524

Shavqdin ashk ichra g'arq o'lub, dey olmasmen g'amin.
Kim tengizda gavhar istar, asramoq kerak damin.
Ayshu suhbat xaylig'a tushgay nasimidin vabo,
Qayda solsam zaxme islang'on yurakning marhamin.
Paykarim gardin sovurg'udfk esar hijran yeli,
Lutf etib, ey gul, sahobi vaslning yetkur namin.
Qolab etti yangi oyni toq uchun me'mori sun'
Quadrat ilgi bog'lag'on soat qoshing toqi xamin.
Ko'nglagidur choku kiz bo'ynida fonus, oy, ajab,
Tutti ul ham sham'dek g'am shomi ko'nglum motamin.
Sham' chobukluk aro lo'livashimg'a yetmadi,
Dudidin har nechakim qildi mutarro parchamin.
Motami hijronda sozedur Navoiy jismikim,
Nolasidin zerini toqmish, o'kurmakdin bamin.

525

Meni bedil sanga jon o'ynamoq birla yaraydurmen,
Bale, sen tiflni bu tuhfa birla arg'adaydurmen.
Labing ko'rgach, iligim tishlaram har dam tahayyurdin,
Ajab holatki, bolni tutmayin, barmoq yalaydurmen.
Dedim: «ko'nglumga har yondin xadanging nedurur yoro?»
«Muhabbat o'tig'a, — dedi, — o'tundurkim qalaydurmen».
Chu ahli dard uchun payvasta qosh yosini tortibsen,
Manga-o'q novakingni xush kushod etkim, qulaydurmen.
Anga aytur so'zum ko'p, ohkim, ul husn mir'oti
Chu qildi jilva, ko'zgu aksi yanglig' aldaraydurmen.
Magar eltur parilar, ey fusungar, telba ko'nglumni,
Ki turmaydur, nechakim jismim uyinda qabaydurmen.
Navoiy telbarab to ul pari ko'yiga yuzlanmish,
Eshiturmen fig'on, lekin hadisni anglamaydurmen.

526

Tikmisham majruh ko'nglum zaxmini g'am neshidin,
Chiqmasun deb xanjaring zavqi ko'ngulning reshidin.
La'ldin mahrur edi ko'nglum, chu fasod ochti qon,
Qatra qonlar yo'qki, jonlar tomidi ul dam neshidin.
Qoshi milin olmasa qurbon ko'nguldin, bas manga,
Yo'qsa, ne g'am, cheksa yo qatlimg'a har dam keshidin.
Ko'nglum andog'kim, itib Majnun atodin, tutti tog',
Dardi ishq istar qochib aqli saloh andeshidin.
Soqnyo, chun davr ishi ma'lum emas, bir may bila

Forig' et jonimni aqli xurdadon tashvishidin.
Ul mayekim, to'lg'ucha paymona ozod aylagay
Budni xumxona durdu sofining taftishidin.
Asradi munglug' Navoiy rishtayi jonin chekib,
Asrag'ondek shohlar sarrishtaye darveshidin.

527

Anglamon suvdek yuzungdurmu ko'rungan ko'zgudin,
Yo yuzungdin ko'zgu suv bo'ldi yuzung zohir sudin?
Ro'baro' bo'lg'ach yuzung g'am shomi ollimdin ketar,
Soya tushgandek keyin xurshid bo'lg'ach o'trudin.
Yig'lamoq chun ayladi da'vo ko'zum birla bulut,
Barq go'yo muni fahm aylab yiqildi kulgudin.
Tushta ul mahvash yuziga to ko'z ochtim, har kecha
Istamasmen turfatul-ayne ko'z ochmoq uyqudin.
Holi ul yuz vasli topqan vajhdin, bir go'shada
Zulfi yanglig' to'lg'anib, boshim quyidur qayg'udin.
Kom soqiy lablaridin toptim, ammo oldi jon,
Eyki, davrondin qo'sh ichting, g'ofil o'lma qorudin.
Borg'an ermishmen o'zumdin jilva qilg'an chog'da yor
So'rmay o'tmish, ey Navoiy, xudnamoyim bexudin.

528

Yona ne qad jilva qildikim, demakdin lolmen,
Yona qaysi zulf ochildikim, parishonholmen.
Za'fdin qaddim «alif» bo'ldi, ul ikki «lom»i zulf
Har yonimdin jilvagar, vah, ne ajab gar lolmen.
Itlaringning izidin yuz gul ko'zum bog'idadur,
Shukr erur bu hamki ishqing yo'lida pomolmen.
Jismim anduh ichra dard ostida qolmish, ne ajab
Egma qad birla agar zulfung g'amidin «dol»men.
Itti ul ko'nglumki, vasl uchun tilar erdi hayot,
Shukr emdi, o'lgali ishqingda forig'bolmen.
Ishq o'ti bu nav'kim uryon tanimni churkadi,
Ahli dard uchun fano yuziga mushkin xolmen.
Ey Navoiy, ne ajab yuzum uza yugursa yosh,
Chunki Majnun bo'lg'ali bozichayi atfolmen.

529

Vahki, mendin ayru yuz jon, yo'qsa jononmu ekin?!
Manga onsiz ming o'lum yo dardi hijronmu ekin?!
So'rg'ali za'fimni la'lidinmu erkin bir hadis,
Yo buzug' jismimda mamlu yuz tuman jonmu ekin?
Ravzanimni to yoruttung, kulbam ichra har taraf
Zarralar soyirmu yoxud mehri raxshonmu ekin?!
Olam ahlig'a labing zikrimudur ratbul-lison,
Yo bori olam labolab obi hayvonmu ekin?!
Zulf aro qadding xayolidin ko'zum yorutqali

Anbarin yuz sham' yoxud xayli mujgonmu ekin?!
Ko'ngluma ul yuzu lab yodimu erkin g'am tuni,
Yo shabistonim to'la gulbargi xandonmu ekin?!
G'ayrig'a boqqan uchun ko'z mardumin qatl ayladim,
Ashki gulgun yoxud oning zaxmidin qonmu ekin?!

530

Yaramni tikkali boshing uza bichakmu ekin?
Bichakda rishtayi jonimmu yo ipakmu ekin?
Ko'z asru tiktim aning o'ymog'ig'a, bilmonkim
Ko'zum oqimu ekin anda, yo so'ngakmu ekin?
Tun uzra oydinu oydingda subh zrkinmu,
Vayo sochingda burunchak uza lachakmu ekin?
Gul uzra har sori tob urdi sunbulung, yoxud
Yuzungda ziynat uchun sonchqon gajakmu ekin?
Labingdin istadi jonim hayot, bilmasmen
Ki bir so'kunchmu yo qasdi bir muchakmu ekin?
Bir usruk elni chiqib qirg'on ermish, ey Lutfiy,
Seningmu beging ekin, yo bizing mirakmu zkin?
Navoiy, ushbu parishon hadis ila g'arazing
Avom xotirini sayd aylamakmu ekin?

531

Yuzung o'tig'a tutun zulfi muanbarmu ekin?
Otashin la'ling ul o't ichida axgarmu ekin?
Mehr sarchashmasidin qatrayemu tomidi, yoxud
Orazing birla qulog'ingdag'i gavharmu ekin?
G'am tuni har taraf ohim o'qi ul oy g'amida
Charxdin o'tganining o'rnimu, axtarmu ekin?
Muhtarib ko'nglum ekinmu kuyadurgan tan aro,
Yo bu otashkada kunjida samandarmu ekin?
Qon ekinmu yangi dog'im aro, yo hajringda
Jomi gulnoriy ichinda mayi ahmarmu ekin?
Zohid uchmog' tiladi yordinu men ham o'zin,
Yo rab, ushbu iki matlub barobarmu akin?
Ey Navoiy, dema Farhod parishonlig'idin,
Ul bu majnuncha balo tog'ida abtarmu ekin?

532

Ulki, har tun uyg'onib yonida ko'rmas hamdamin,
Yo'q ajab, gar soyani hamdam qilib aytur g'amin.
Qo'ynida af'i, ne mumkin ko'zga uyqu kirmagi,
Ulki, har tun yod etar bir zulfning pechu xamin.
Takya ne imkon tushub bistar aro yuz ming tikan,
Ulki, bir mujgon xayoli tiyra qilmish olamin.
Kecha afg'on qilmasam, tong yo'q, birovkim ko'ngliga
Hajr o'qi tevruldi, mushkildur qatiq urmoq damin.
Ne yorug' bo'lg'ay hayoti sham'i ulkim, ishq anga

G'am shabistoni aro yog'durdi hijron shabnamin.
Zaxmingga sep, ey ko'ngul, navmidlig' tufrog'ikim,
Topmadi ko'k huqqasinda kimsa vuslat marhamin.
Charx anjum ashkini sochib, nedin kiymish qaro,
Hajr shomi tutmag'on bo'lsa Navoiy motamin?

533

Porso yorim sog'inmas masjidu sajjodadin,
Ne uchunkim to may ichmish, bosh ko'tarmas bodadin.
Boqmasa tasbihi mushaf xattig'a, yo'q aybkim,
Forig' ermas donayi nuqlu harifi sodadin.
Ro'zasin se ro'za may qilsa, ne tongkim, sa'b erur
Nasya ummedig'a kechmak ishrati omodadin.
Tokim ul gulsiz bulut yanglig' havoyiy bo'lmisham,
Bazmi ayshi yodidin ashkim qolinmas bodadin.
Mayg'a jonim rahn etay maxmur esangkim, farz erur
Sarvi ozodiyg'a qulluq oshiqi ozodadin.
Kim qizitti ishq o'ti birla ko'ngul, maydin dimog',
Ne g'ami bor nosihi beaqlu shayxi lodadin?
Za'fdin maxmurlug' yiqti Navoiy jismini,
Yor bazmi ayshida yod aylang u aftodadin.

534

Chiqorg'ach ul mahi mahmilnishin oraz niqobidin,
Jarasdek nola aylarmen ko'ngulning iztirobidin.
Emas ko'ksumga eski dog'lar, bal suqbalardurkim,
Suvabmen to xayoling chiqmag'ay ko'nglum xarobidin.
Havoyi ishqing asrarg'a erur har yon kumish gunbaz,
Ki qilmishmen imorat bahri ashkimning hubobidin.
Bag'irda neshi g'am o'lturdiyu ko'ng'lumda yuz g'amkim,
Itin qut etmagay nogah kuyuk bag'rim kabobidin.
Tanu jon zavraqin g'arq etgali girdobi ofatdur,
Quyunlarkim, yugurur ishq dashtining sarobidin.
Qoshi mehrobodin yuz qiblag'a qo'y dersen, ey nosih,
Muvajjah der ekinsen, vahki, ojizmen javobidin.
Xirad mulkini sabrim kishvaridek buzdung, ey soqiy,
Bu selikim ravon qilding qadahpolo sahobidin.
Bu bazm ahlini bot yiqmoqdin o'zga soqiyi davron,
Ne qildi qasd bu nilin qadah davri shitobidin.
Navoiy rishtayi fikri chekar ma'ni sumanbo'yin,
Xush ul tojirki, Yusuf chehra ko'rguzgay tanobidin.

535

Subh yetkurdi sabo gulbargi xandon mujdasin,
Yo ko'ngul topti Masih anfosidin jon mujdasin.
Yo falak berdi yig'i, ko'r aylagan Ya'qubning
Ko'zlari ochilmoq uchun mohi Kan'on mujdasin.
Ne guli xandon, ne Isodur, ne Yusuf mujdasi,

Topti bir mahjur o'lar holatda jonon mujdasin.
G'uncha erdim g'am yelidin, to'ng'a sig'mon g'unchadek,
To sabo yetkurdi ul sarvi xiromon mujdasin.
Hajr aro, ey payk, agar sen noma yetkursang, ne tong
Tong yeli har kun berur xurshidi tobon mujdasin.
Naqdi jon berdim, musulmonlar, uyatlig'men hanuz,
To eshittim paykdin ul nomusulmon mujdasin.
Ey Navoiy, shomi hijroi yig'larim daf' o'ldikim,
Subh yetkurdi sabo gulbargi xandon mujdasin.

536

Yonida bo'Imacam nafase, dardnokmen,
Ko'rcam yonida g'ayr, xud ul dam halokmen.
Jonimg'a yuz g'am ignasini tikti ul Masih,
To bildikim, quyosh kibi ishqida pokmen.
Vasling taxayyuliyu men, insofdin emas
Kim, ruhi pok sensenu men tayra xokmen.
Vahm ayla, ey sipehr, bugun ohim o'qidin,
Kim hajr dardidin yana bevahmu bokmen.
Juz vasl sharbati manga sud etmas, ey tabib,
Kim men firoq mehnatidin dardnokmen.
Zotimda chun mayi azaliy choshnisi bor,
Har sori mast qo'l solib andoqki tokmen.
Ohim, Navoyiyo, nechuk asray ko'ngul aro,
Chun men firoq tig'i bila siynayi chokmen.

537

Ul sababdin tiyradur ko'nglum uyi hijronidin,
Kim emas tobon ko'zum sham'y oning tobonidin.
Boshig'a desamki evrulub o'pay tobonini,
Voykim, har dam ayog' tortar bu sargardonidin.
Chun tikandin ayru ermas doyimo gul yafrog'i,
Ne uchun olur kafi poyin ko'zum mujgonidin?
Kirpigimdin zaxm o'lub go'yoki yoqibdur xino,
Yo qizoribtur kafi poyi sirishkim qonidin.
Qilmamish tirnog'larin ranginki, paydodur asar
Ko'z qarosi har biriga sajdalar qilg'onidin.
Chehrai maqsud ko'rdi ulki qildi to'tiyo,
Garmro' sohibnazarlar sohati maydonidin.
Kelmasa ravshan zulol, albatta, bo'lur chashma ko'r,
Bas ayoq chekma, Navoiy, dildayi giryonidin.

538

Ko'nglum uyin har nechakim, istasang g'am topqasen,
Dog'i hajru g'ussayi besabrlig' ham topqasen,
Kim emas oshiq sanga solsang meni ko'zdin, vale
Oshiqekim sodiq o'lg'ay men kibi kam topqasen.
No'shi vasl, eykim, tilarsen neshi hijron ko'rmayin,

Chun emas bag'ring jarohatliq, ne marham topqasen?
Ne g'aming yuz zarra sargardonlig'idin, ey quyosh,
Senki rif'atdin Masiho kibi hamdam topqasen?
Kulma xam qadding'akim, yuklansa ishqing Qof aro,
Ishq ostida yozilg'on qofdek xam topqasen.
Muncha furqat ashki birla bo'lsa do'zax maskanim,
To'lg'asang yuz qarn o'tub, xirqam tegin nam topqasen.
Ey nasihatgo', Navoiy yaxshidur deb istading,
Bilmadingkim, buyla bir!rayevoyn olam topqasen.

539

Yuz balo har dam topar hijron bu mahzun jon uchun,
Tengri go'yokim yaratmishtur meni hijron uchun.
Hajr uyida man'ashkinga malomat toshlari
Farsh erur, go'yo yiqilg'ur kulbayi ahzon uchun.
Qomating hajrinda ko'nglum so'rg'uchi nosih tili
Nishtaredurkim, yorar o'q zaxmini paykon uchun.
Hajr aro holimni yozdim, yod tut, ey navhagar.
Kim base loyiqdurur sen yod etar doston uchun.
Ishq g'am bazmida zgri qaddima jon rishtasin
Tor etib, soz ayladi ko'nglum chekar afg'on uchun.
Ajdah o'g'zi bil o'tlug'kim ochibtur qasding'ga,
Munchakim volihsen, ey bulbul, guli xandon uchun.
Chun Navoiy nomayi shavqin yetursang, ey rafiq,
Tengri haqqi ruq'aye bu zori sargardon uchun.

540

Furqatingdin kechalar o'rtar meni baxti zabun,
Go'yiyo men bir yonar o'tmen, qarong'uluq tutun.
Ashk etib g'ammozlig', ko'nglum buzulsa, ne ajab,
Kim topar ozor yoshlardin mudom ahli junun.
Men tilarman vaslu oning ko'ngli har ag'yor ila,
Manga ikki tosh arosinda kerak albatta un.
Qaddingu iring havosi jondadur, ayb etmagil,
Bo'lsa afg'onim biyik, seli sirishkim la'lgun.
Kim kafanni yod etar, andin o'luk ogohroq,
Gar libosin bilsakim erur katan yoxud katun.
Seli ashkimdin falak g'amxonasi vayron edi,
Qilmasa erdi jafosi dudi ohimdin sutun.
Ko'rmasam qoshing bo'lurmen turg'onim birla fig'on,
«Voyiy» erur bas chu bo'lmasa «Navoiy» birla «nun».

541

Sensizin, ey umr, bir soat manga jon bo'lmasun,
Sen bo'lu bas, to'biyu firdavs rizvon bo'lmasun.
Deb emishsen, kuyduray bir dog'ila ko'nglin aning,
Har nechuk dog'o'lsa o'lsun, dog'i hnjon bo'lmasun.
Qoshig'a qilg'ach sujud, o'lturdi ul kofir meni,

Hech musulmon yori, yo rab, nomusulmon bo'lmasun.
Ishqida jonim uqubatlar bila ol, ey ajal,
To aning oshiqlig'i hech kimga oson bo'lmasun.
Ul pari ko'nglumda mehmon bo'lmish, ey jon, voqif o'l,
Oh o'ti dud etmasun, zaxm ichra paykon bo'lmasun.
Ey ko'ngul, maste chiqib shahr ichra solmish rustaxez,
Vah, xabar tutkim, bizing beboki nodon bo'lmasun.
Dedikim, jon ber, dog'i o'pgil ayog'im tufrog'in,
Ey Navoiy, tezrak bo'lkim, pushaymon bo'lmasun.

542

Vaslingg'a yetibon sog'inurmen xayol ekin,
Holimni anglamon manga, yo rab, ne hol ekin?
Ushshoq ashkidin suv ichib, bar jafo berur,
Yo rabki, qomating ne ajoyib nihol ekin?
Zulfungda xol «jim» arosindag'i nuqtadek,
Yuzungda zulf «vard» yonindag'i «dol» ekin.
Har nechakim kuyarmen, aning zarra mehri yo'q,
Oyoki, tole'im kuniga ne zavol ekin?
Dersenki, seni qaysi pari telba aylamish?
Ey bag'ri tosh, bilib yana bu ne savol ekin?!
Zanburning evi kibi ko'nglum to'shuk-to'shuk,
La'ling xayoli har to'shuk ichinda bol ekin.
Miskin Navoiy jonig'a ko'yungda qilma qasd,
Sayd aylamak haram qushi oxir vubol ekin.

543

Ishqing etagin jon iligi birla tutubmen,
Sen kirgali yodimg'a o'zumni unutupmen.
Ko'nglumga kelur har sori o'q otsa, nedinkim
Jon shirasidin og'zini oning chuchutubmen.
«Yoring, — dedilar, — g'ayr bila boda ichibtur»,
Tahqiqini bilguncha ne qochlarki yutubmen.
Garm o'lmangiz, ahhob tilab vasl charog'in,
Menkim yuragim kuydi, ne chog'lig' yorutubmen.
Hajring tuni ollimg'a ne mehnatki yetibtur,
Vasliig kuni yodidin o'zumni ovutubmen.
Xilvat asari ujb ekanin angladim, ey shayx,
Ayb etma, fano dayrida gar kulba tutubmen.
Ashk ila Navoiy suv berur, sabr niholin
Bilmaski, oni ohim o'tidin qurutubmen.

544

O'lgumdurur chu furqat ila ishtiyoqdin,
Kel qutqar, ey ajal, meni ushbu firoqdin.
Tong yo'q, qizorsa lola kibi ko'z, chu mardumi
Har dam g'amingda qon yutadur ul ayoqdin.
Sen may icharsen el bila, ul g'amza qon qilur,

Men qon yutub nazora qilurmen yiroqdin.
Atfol sang arbadasi vahmidin dame
Devonalar kibi chiqa olmon visoqdin.
Ichtim iting safolida may, vah, qachon yuvg'ay
Hayvon ziloli zavqini onnng mazoqdin?
Maydin hayot tutki, begonmas Masihni
Har shappareki, uchsa bu eski ravoqdii.
Mutrib bila ne ko'ngli ochilsun Navoiyning,
Kim men firoqdin desam, ul der «Iroq»din.

545

Eykim, tanimg'a jon berasen har tariqdin,
O'lsam ne ayru tushgucha sendek rafiqdin.
Belingmudurki, anga qizil fo'ta bog'lading,
Yo rishtayeki o'tkarilibtur aqiqdin.
Savdovu rishta zaxmatig'a uchradi ko'ngul
Zulfu beling xayolida fikri daqiqdin.
Har dam demaki, ko'z yoshidin sarguzashte ayt,
Daryo fasonasin ne so'rarsen g'ariqdin?
Ohim ko'ngulni ko'yung aro solsa, ne ajab,
Gulzor aro Xalil tushar manjaniqdin.
Zuhd ahli ujb tafriqasidin xalos emas,
Sharti fano firoqdurur ul fariqdin.
Talpinma ashking ichra, Navoiyki, chiqmadi
Hech kimsa g'o'ta birla bu bahri amiqdin.

546

G'amingda har kecha, ey gul'uzor, yig'larmen,
Saharg'a tegru chekib intizor yig'larmen.
Menu qaro kecha, yo'q nisbatim sanga, ey subh,
Ki sen kularsenu men sham'vor yig'larmen.
Burung'i mehru vafo, so'ngg'i javru zulmungni
Birin-birin sog'inib, zor-zor yig'larmen.
Kularlar el manga beixtiyorkim, har dam
Eshitsam otini, beixtiyor yig'larmen.
Mung'aydi ko'nglum aningdek, hazl nag'masidin
Ki elga kulgu etar, oshkor yig'larmen.
Kular sipehri daniy iztirobig'a ko'ng'lum,
Valek o'zumda ko'rub iztirob yig'larmen.
Navoiy, ashkim oqizg'ay g'amim tunin mundog',
Ki charxdek kecha tutmay qaror, yig'larmen.

547

Lolaning g'unchasidek ko'nglum o'lubtur to'la qon,
Vahki, el g'ofilu kuydurdi meni dog'i nihon.
Zahri hajr ichgali dermenki, qilay ishqing tark,
Aytqondek kishi muhlik maraz ichra hazayon.
Ro'zg'orimki qaro bo'ldi, erur ishq asari,

Qayda o't tushsa, qarolig'i qolur yerda nishon.
Ishqing o'tinki yoshurdum, el aro yoydi raqib,
Kim isitmani nihon tutsa, qilur marg ayon.
Xating ichinda labingning iki xoli, ne ajab,
Ikidur nuqta yozilur esa xat ichida «jon».
Hajr chun qonim ichar har sori qonlig' tuganim,
Xon erur ollida, to ko'ngluma bo'lmish mehmon.
Charxdin mehr isi topqong'a takabbur ne ajab,
El dimog'ig'a chu gugird o'ti aylar nuqson.
Xalq ta'n etsa, Navoiy egilib nola qilur,
Igri yanglig'ga qilur yel asari birla fig'on.

548

Safhayi husnungda jonbaxsh iring, ey siyminbadan,
O'xshashurkim aylagay Iso quyosh ichra vatan.
Yo'q ajab, ey gul, ko'ngul zaxmi aro novaklaring,
Rasm erur chun raxna bo'lg'on yerga qo'ymog'lig' tikan.
Hasratingdin, bilki, o'lmishmen, agar ko'yung aro
Bir gado nogah tilar bo'lsa g'arib uchun kafan.
Ko'zungu zulfu qoshingdin injudek bo'ldi yoshim,
Xalq ushbu vajhdin derlar ani durri Adan.
Voqif, o'l, ey bog'bonkim, har taraf pul shaklidan
Sendek elning qabridurkim, zohir etmish bu chaman.
Ko'nglagining atri jonsiz jismima berdi hayot,
Go'yiyo el jonidin maxluq o'lubtur ul badan.
Chun Navoiy nazmining har harfidur sharhi g'aming,
Desa bo'lurkim erur har bayti bir baytul-hazan.

549

Falak sitezasidin bo'lma, soqiyo, mahzun,
Qadah keturki, erur besabot olami dun.
Manga tama' karam ahlidin o'ldi may vajhi,
Yo'q ersa, yer quyi ul ganj kim yig'ar Qorun.
Muraqqa' uzra diram kibi vuslalar ne osig',
Ki bir diramg'a chog'ir uchun o'lmag'ay marhun.
Bu shukr uchun gahi, ey sho'x, ber nazrki, hudoy
Seni azizu sharif etti, bizni xoru zabun.
Yema bu lavhayi miyno ramuzi hallig'a g'am,
May ichki, topmadi hech kim bu safhag'a mazmun.
Xumor jonima qasd etti, soqiyo, may ber,
Ki jong'a solsa bir o'tkim, boshimg'a chiqsa tutun.
Navoiy nazmidurur yaxshi gar quloq solsang,
Tarannume ki qilur o'zi birla ahli junun.

550

G'am yelidin, yo rab, ul gulga g'ubore bo'lmasun,
Balki onsiz dahr bog'ida bahore bo'lmasun.
Qaddining sarvig'akim, bog'i latofat naxlidur,

Chashmayi hayvondin o'zga jo'ybore bo'lmasun.
Ayshu ishrat jomidin bo'lsun yuzi gul-gul, valek
Ko'ngliga g'am gulbunidin xor-xore bo'lmasun.
Jilvasoz o'lg'onda maydon ichra chobuk sho'xlar,
Shohu sarxayl andin o'zga shahsuvore bo'lmasun.
Gar buyursang sadqa boshig'a evurmak, ey rafiq,
Budur ummedimki, mendin o'zga bore bo'lmasun.
Dahr bog'ining nasimi sovurur gul xirmanin,
Anga ul gul gulshani sori guzore bo'lmasun.
Ey Navoiy, qil duo jonig'avu jahd aylakim,
Mayling oning qullug'idin o'zga sori bo'lmasun.

551

Eykim, nafase g'oyib emassen nazarimdin,
Vahkim, g'ami hajring oqizur qon jigarimdin.
Rasvolig' o'ti birla tutashib keladurmen,
Ey ahli salomat, qo'punguz rahguzarimdin.
Sen g'ofilu men vahm qilurmen kecha-kunduz,
Bu nolayi shabgir ila ohi saharimdin.
G'am yelidin ul nav' o'tum o'rdi alamkim,
Yuz barq yasar abri balo har shararimdin.
Beling g'amidin mo'ya bila yig'ladim oncha,
Kim ashk duru gavhari o'tti kamarimdin.
Ey zuhd, yo'lum urmaki, bu marhala ichra
Maqsadg'acha sensen biri yuz ming xatarimdin.
Ey ishq, fano yo'li sari boshlaki, tinmon
Gar topsa Navoiy xabar ushbu safarimdin.

552

Ne tirikmen, ne o'luk; ne sog', ne bemormen,
Ayta olmonkim firoqingdin ne yanglig' zormen.
Nuqtayi og'zing g'amidin tortibon jadvaldek oh,
Ashk selin oqizib sargashta chun pargormen.
Do'stlar, ko'nglum hadisni demangiz tengri uchun,
Kim men ul devonayi sargashtadin bezormen.
Ko'nglagingdinkim, topar jon dam-badam Yusuf isi,
Ey Azizim, men ham ul ko'nglak aro bir tormen.
Bir quyosh hajrinda tundeq ro'zgorim tiyradur,
Tong emas, gar tun kibi motam tutub yig'lormen.
Mayda afyun ezgil, ey mug'kim, bu eski dayr aro
Telbararmen g'ussadin gar bir nafas hushyormen.
Nevchun el dashnomu ta'nidin bo'lay oshuftahol,
Ey Navoiy, chun nekim derlar, yuz oncha bormen.

553

Vasl etti yor va'da labi jonfizosidin,
Go'yo bu so'zni aytti jonim arosidin.
Gar ko'rmading shafaq uza xurshid, ey ko'ngul,

Ihsos qil oni yuzu gulgun qabosidin.
Munglug' ko'ngulning ohidin etmas raqib vahm,
Yo'q itga bok ishq gadosi asosidin.
Ishq ichra o'ldum, ohki, qutqarmadi meni
Davri ofati ul ofati davron jafosidin.
Olamni hajr zulmati tutqay, sovrusa yel
Kuygan fatilani yangi dog'im qarosidin.
Charxi daniyda bodayi g'am to'lmish, ey rafiq,
Juz hajr zahri qilma tama' davr kosidin.
Sabt o'lmasa Navoiy oti nazmi zaylida,
Fahm aylar ahli dard kalomi adosidin.

554

Sarveki, nolishim biyik o'ldi havosidin,
Yuz ming fig'onki, ogah emas muhtalosidin.
Ko'nglumni ko'zlaridin ayirmangki, chiqmag'ay
Majnun nasihat ila kiyiklar arosidin.
Men tiyra uyda behudu yuz nav' guftugo'
Har ko' boshinda telbaligim mojarosidin.
Ko'nglumda toza dog'laring shaklini istasang,
Fahm ayla o'tlug' iki ko'zumning qarosidin.
Quvvat tutar labing g'amini yeb hazin ko'ngul,
Go'yoki qon tavallud etar bu g'izosidin.
Davlat libosi shahg'aki, yo'qtur shikoyatim
Mug' dayri tegrasida gadolig' palosidin.
G'am shomidin Navoiyni netgay xalos etib,
Yorutsang uyini sham'i jamoling ziyosidin?

555

Do'stlar, bir chora men devonaye shaydo uchun,
Kim o'larmen ul paripaykar malaksiymo uchun.
Otashin gul tegrasida la'lgun yuz barg emas,
Balki yuz na'l o'tqa solmish bulbuli shaydo uchun.
Xom ko'nglumkim, dudog'ingni tilab afg'on qilur,
Bor durur ul tifldekkim yig'lag'ay halvo uchun.
Ashk ichinda g'arqamen zulfungnn tutqaymenmu deb,
Uylakim tojir tengiz ranjin chekar savdo uchun.
Turki mastedur ko'zung uyquda, ko'z kunjida xol
O'g'rikim qilmish kamin yonida qo'yg'on yo uchun,
Gulxaniydekdurki, istar g'ulxanu olotini,
Siflakim mehnat chekar dunyovu mofiho uchun.
Bu Navoiy bandani, ey sarv, ozod asrakim,
Buyla bir bulbul kerak sendek guli ra'no uchun.

556

O'rtama ko'nglumni komin hosil etmasdin burun,
Qushni kim biryon etibdur bismil etmasdin burun?
Jism aro ishqing vatan qilmay, hanuz oldi ko'ngul,

O't yoqar yer topti uyni manzil etmasdin burun.
Oshiq o'ldum, jonni osonliq bila ol, ey ajal,
Ishq dardi jong'a ishni mushkil etmasdin burun.
Ey ko'ngul, yor ochti yuz, hijronda o'lmak sa'b erur,
Jon fido qil yuzga burqa' hoyil etmasdin burun.
Pandlar berdi xirad ko'nglumga, yuz shukr, ey pari,
Telba qilding nosiq oni oqil etmasdin burun.
Foniy o'lsunkim, baqoyi jovidon istar oni,
Foniy o'lg'anlarg'a davron doxil etmasdin burun.
Ey Navoiy, g'ayr naqshidin orit ko'nglungnikim,
Fayz mumkin ermas o'zni qobil etmasdin burun.

557

Ko'ngul olurda ajab dilrabo emishtuksen,
Ne dilraboki, baloyi xudo emishtuksen.
Ko'ngul berurda sanga bilmas erdim, ey badmehr,
Ki xasta ko'ngluma mundoq balo emishtuksen.
Tabib ojiz o'lub oqibat dedi, bildim,
Ki ishq dardi bila muftalo emishtuksen.
Gadolig' ettim esa bo'saye, achig'lanibon,
Dediki: «Asru uyatsiz gado emishtuksen».
Ko'ngulni kuydurubon jon olursen, ey yangi dog',
Fig'onki, bir yo'li ko'ngli qaro emishtuksen.
Cherik vuhushu senga, taxt — qulla, ey Majnun,
Fano mamolikida podsho emishtuksen.
Dedim: «kamina itingmen», kulub manga aytur:
«Navoyiyo, ne balo xudnamo emishtuksen?!»

558

La'lu g'amzang birla baskim nuktadon ustodsen,
Bir nafas borsen Masiho, bir zamon jallodsen.
La'li shavqidinki g'am tog'in qozarsen, ey ko'ngul,
Ne balo Shirin havasliq notavon Farhodsens.
Ahli dillar chehrasi oltun, sirishki siym erur,
Toki siymi nob aro qilding nihon fo'lod sen.
Nargisingdin bir nazar qilg'ilki, asru bir yo'li
Qullaring holidin, ey sarvi ravon, ozodsen.
Nayshakardek qaddingg'a, vah bargi nay to'n demakim,
Ishqpechon bargida bo'lg'on nihon shamshodsens.
Xurram o'lmassen sumurmay bir qadah, eykim, mudom
Charxdin ko'nglung bo'lub yuz laxt qon, noshodsens.
Ey Navoiy, jisminga paykonlaridin langar et,
Yo'qsa, bu ohing yelidin nogahon barbodsens.

559

Chok-chok etting ko'ngul komini hosil qilmayin,
Keskulortting notavon saydingni bismil qilmayin
Hajr o'qining manzili bo'lmoq ko'ngul, ne sudkim,

Yetgach-o'q o'tti xadanging anda manzil qilmayin.
Tushmasun har ko'z yuzungga, elga ham o't tushmasun,
Chiqma uydin parda o'tlug' yuzga hoyil qilmayin.
Garchi hajri ro'zgorim tiyra qilmish, ey sipehr,
Mahfilim yorutma, oni sham'i mahfil qilmayin.
Ul pari majnunidir, ko'nglumni zinhor, ey hakim,
Pand qilma zulfi qaydidin salosil qilmayin.
Dahr ishi oludaliqdur, ey xusho ul pokrav,
Kim o'tar bu jiyfag'a ko'nglini moyil qilmayin.
Ey Navoiy, shart qildimkim qutulsam hajridin,
Necha ko'nglum desakim, ishq orzu qil, qilmayin.

560

Yoridin hech kim meningdek zoru mahjur o'lmasun,
Jumlayi olamda rasvoliqqa mashhur o'lmasun.
Men bo'lay ovora to ishqimdin aylab guftugo'y,
Oti oning har kishi og'zig'a mazkur o'lmasun.
Jonima bedodu zulmin, yo rab, ul miqdor qil,
Kim aning oshiqlig'i har kimga maqdur o'lmasun.
Men xud o'ldum, lek har oshiqki erur pokboz,
Navha tortib motamim tutmoqda ma'zur o'lmasun.
Pand ila ko'nglum uyin qilma imorat, ey rafiq
Bizni buzdi, hargiz ul, yo rabki, ma'mur o'lmasun.
Kechalar ul gul chekar ermish qadah, ey tong yeli,
Voqif o'l, holimni aytur chog'da maxmur o'lmasun.
Yor vaslig'a quvondim, qovdi ko'yidin meni,
Ey Navoiy, hech kishi davlatg'a mag'rur o'lmasun.

561

Noumide men kibi bormu ekin jononidin,
Jong'a yetgan ko'nglidin, ko'ngli tutulg'on jonidin?
Fard hushu sabridin, mahjur zuhdu ilmidin,
Ayr shahru mulkidin, ovora xonumonidii?
Tang'a mehnat ravzanin ochqon yaqoning chokidin,
Jong'a rihlat navhasin tuzgan ko'ngul afg'onidin?
Ham saloh uyin qaro aylab tunganlar davridin,
Ham balo yuzin qizil qilg'on aliflar qonidin?
Men dog'i bir kun saloh ahli edim, ey porso,
Bu uqubatlar aro qoldim birov hijronidin.
Jomima har davr quy, soqiy, halohil zahrikim,
Tah~batah qondur ichim tosi nigun davronidin.
Ey mug'anniy, tuz maqomi navhakim, chiqmoqtadur
Xasta jon jism uyi otlig' kulbayi ahzonidin.
Jon berur har dam Navoiy, ne ajab, gar bersa jon
Qulki ayrilg'ay begidin, bek nekim, sultonidin.
Rostliqda sarvi ozodiy yigitlik bog'idin,
Poklikda la'li raxshoniy eranlik konidin.

562

Aqlu jonu ko'nglum ul oy furqati ozoridin
Bori bir-birdin malul o'lmishlaru men boridin.
Shomi hajrim toru bepoyonlig'in anglay desang,
Fahm o'lur yaldo tuni yanglig' soching har toridin.
Bordur andoqkim, buzug' ko'nglumda qonu har yon dog',
Lolalarkim, chiqti vayron maskanim devoridin.
Ul pari ko'nglum qushi qonin oqizg'on fahm o'lur,
Ochsalar bo'yumdag'i daf'i junun tumoridin.
G'unchayi vaslim ochar, sham'i firoqim tindurur,
Har nasimekim kelur gulrux bahorim soridin.
Dahr bog'i lola birla sabzasidin kechki, yo'q
G'ayri qonu zahr bu shingarf ila zangoridin.
Ey Navoiy, nuqtayi aysh istasang mayxonada,
Bosh ko'tarma may tag'ori davrayi pargoridin.

563

Yor payg'omi ne osig' o'zgalar tahriridin?
Jon qachon bersun Masih alfozi el taqriridin?
Ruq'asi gar barchd qatlim hukmidur, xushdurki, bor
Qatl hukmi hirzi jon Isodamim tahriridin.
Kimki ko'rsa, vahki, maxfiy ishqim o'tin fahm etar,
Ruq'asin ochib o'qurda hay'atim tag'yiridin.
Nomasin ochqanda yuz devonaliq qilding, dema,
Kim xabar yo'qtur manga, billah, alarning biridin.
Ne fusun qilmish edi, bilmonki, yo'qtur aqlu hush
Notavon ko'nglum aro alfozining ta'siridin.
Ruq'ayedur charx chirmoshliqki, mazmun suratin
Hech kim fahm etmadi unvonining tasvirndin.
Har ne yozmish ollingga kilki qazo, ko'rmak kerak,
Ey Navoiy, qochmoq o'lmas tengrining taqdiridin.

564

Kelki, vaslingdin hazin jonimnn xursand aylayin,
Sen jigar pargolasin bag'ring'a payvand aylayin.
Chok etib ko'ksumni, mahv aylay seni bag'rim aro,
Necha bu ummed ila ko'nglumni xursand aylayin.
Ko'zda mardum bo'l, ko'ngulda jon yerin tut, vah, necha
Ko'zni mushtoqu ko'ngulni orzumand aylayin.
Yuz balo soldi ko'ngul boshimg'a, oni, ey rafiq,
Qo'yki, tishlab-tishlabon parkand-parkand aylayin.
Ne achig'lanmoqdur andin, ne chuchuk so'z, ey ko'ngul,
Xoh achchig' yig'layin, xohi shakarxand aylayin,
Gulshani vaslin tilar jon, yer quyi, jism zaif,
Necha qudsiy qushqa mundoq torni band aylayin.
Der, Navoiy, Vomiq Majnundek o'lg'il, vah, ne nav'
Kuch bila hush ahlig'a o'zumni monand aylayin?!

565

Masihodin labing afsah, quyoshtin orazing ahsan,
Quyoshingg'a falak hayron, Masihingg'a quyosh maskan.
Ko'zumda gardi maydoning, tanimda naqdi paykoning,
Anga ko'z mardumi xozin, munga jon kulbasi maxzan,
Yasarmen yuz maqolat, vah, bo'lur ko'rgach ani nogah
Ko'zum hayron, tanim larzon, esim vola, tilim alkan.
Shikebu sabr uyin buzdi, ki ruxsorinda ko'rguzdi
Xatidin nur uza zulmat, yuzidin o't aro gulshan.
To'karsen qon ko'zung birla, berursen jon so'zung birla,
Ajoyib zufununesenki, har fan ichra sen yakfan.
Malomat toshi dog'idin yorudi ishratim sham'i,
Ajab gugird o'tidin ayladim bu sham'ni ravshan.
Yasarda sun' me'mori falak g'amxonasnn go'yo,
Ki qildi dardu g'am kirmakka har kavkabni bir ravzan.
Sen istab Xizr umri, turfa bukim, gunbazi xazro
Yuziga tun qarosin surtubon, aylar sanga shevan.
Navoiy, asrabon tamkin, kishidin istama tahsin,
Chu shah ko'rguzdi istihson, ko'rub nazmingni mustahsan.

566

Azal naqqoshi tarh aylarda gul bargi namudorin,
Magar pargor hildi bulbuli sargashta minhorin.
Qazo mashshotasi parvonalar jismi kuli birla
Hamonokim yorutdi sham'ning mir'oti ruxsorin.
Degin, Majnun qaro jonining uzgan rishtasidindur,
Ki sun' ilgi mutarro qildi Layli zulfi zunnorin.
Magar Farhod jonidin sizib, qonidin etti rang
Qadar suratgari Shirin labi la'li shakarborin,
Tarozi bargi gul, ip rishtayi jon, tosh la'l etti
Chekarda xozini hikmat labing yoquti miqdorin.
Qarog'larim emastur, balki topqach ko'zga qoqmishmen
Itardin vahm etib raxshing sitomin, balki mismorin.
Ayog'ing kirpigidin og'rig'on bo'lsa, yorib ko'ksum
Isig' qonimg'a qo'ykim, ul hino-o'q cheksun ozorin.
Xarobot ahli avru dog' derkim kuydurung, soqiy,
Davo yo'q sirmabon qochmoqdin o'zga shayx dastorin.
Magar bo'ldi quyun tufrog' ila yel, may suv birla o't
Yasarda masti sargardon Navoiy xilqati zorin.

567

Rashkdin dermenki, mehr itsun sipehr ayvonidin,
Bori etgay soya ayvon ichra oning yonidin.
Ko'ksuma urmoqqa olg'an toshqa o'qi tegdi, lek
Qildi kul jismimni o'tkim, sekridi paykonidnn.
Otashin ochildi ichgach bog'ning oq gullari,
Ashk ila har qatrayekim, bordi ko'nglim qonidin.

Anjum ermaskim, falak mir'oti ichra tushti aks,
Baski dur sochildi yer uzra ko'zum ummonidin.
Dema, nolangdin yumulmas ko'zlarimkim, tong emas,
Kelmasa bemorlarg'a uyqu it afg'onidin.
Mehrning ermas shafaq ichra shuo'iy xatlari,
Charx zulmi qon to'kar har shom aning mujgonidin.
Jon olur la'lim hadisi, deb meni qo'rqutmag'il,
Kim bu bir so'zdurki, aytursen Navoiy jonidin.

568

Ko'rubmen kirpiging boshtin-ayoq teshgan ko'ngul holin,
Qushedurkim, tiriklay yulmish o'lg'aylar paru bolin.
Ekib tuxmshsh andog'kim ochilg'ay bo'stonafro'z,
Ochar xunoba ko'z bog'ida eksam donayi xolin.
Jamolin va'd agar debmen, ko'p etma, ey arab, hayrat
Yuzi aynin ko'rub har yon nazar qil zulfidin dolin.
Tanimkikim qurubtur xomadek nol o'qlaringdindur,
Qalam qilsang qil, ammo tashlama har yon chekib nolin.
Bu majnun qatlin ul tifli parivash istamas bo'lsa,
Nedin toshlar bila qasding'a soldi shahr atfolin?
G'amin ko'rmang balo tog'ida, la'li shavqidin jonni,
Ki har bir toshidin sotmas abad umrig'a misqolin.
Chu bo'lmas sham'siz parvonavu gul birladur bulbul,
Firoq o'rtar ko'ngulni chun ko'rar vasl ichra amsolin.
Sabuhiy jom ila xushmen, nechuk xush bo'lmag'ay ulkim,
Muningdek axtari farxunda qilg'ay subh aning folin?
Javod ilgida piri dayrning may zavraqin ko'rsun,
Birovkim, ko'rmamish daryo ichinda jung timsolin.
Shah egnida murassa' tugmalik xil'atg'a bermasmen,
Yig'ochlar birla ollin tevrabon kiygan fano sholin.
Navoiy, istasang ko'yin, itiga oshno bo'lg'il,
Yaling'on yanglig' ul it oshnog'a, sen anga yolin.

569

Shahid o'lsam libosi lolagun sarvi ravonimdin,
Yasang qabrim uza mile, bo'yang gulrang qonimdin.
Ko'rub tumordek chirmonmog'im hajrida rahm etmas,
Ki g'ofildur ichimda har taraf dog'i nihonimdin.
Qurug' tandinki qilding sharha-sharha nola tortarmen,
Ne tong, vajd o'lsa elga dam-badam naydek fig'onimdin.
Alifsiz jon kibi yo'q ul paridin o'zga mavjude,
Hazin jonimda to hijron xadangi chiqti janimdin.
Ko'runub zulfiing tori, ko'runmas za'fliq ko'nglum
Nedinkim ul tavonoroqdurur bu notavonimdnn.
Ko'ngul ko'z o'tu selidin kelib holim ko'ra olmas,
Maloyik ravzanimdin, bal xaloyiq ostonimdnn.
Erur qotildin etmak orzu jonbaxshliq rasmi,

Umidi mehribonliq bog'lamoq nomehribonimdin.
Meni uyqug'a solmish dahr bog'ining nasimi, vah,
Ne gul tergaymen ushbu tushta ko'rgan bo'stonimdin?
Navoiy, bilki, topmishmen nishon maqsuddin beshak,
O'shal kunkim nishone topmasang istab nishonimdin.

570

Sog'inmang soya g'am shomi malul ermas fig'onimdin,
Bosib o'lturmasam yuz qatla, qochqay erdi yonimdin.
Uchuq zaxmi labida bilgurur, bilgurmasun, ko'rung,
Nishona kimki istar jon aro dog'i nihonimdin.
Baliyat shohidi gulguna qilsa, bas munosibdur
Momug'larkim, yaro og'zida gulgun bo'ldi qonimdin.
Ichimda baski to'ldi novaking, har yon alif ermas,
Ki raglardek o'qung bilgurdi jismi notavonimdin.
Ko'z ichra uyqu xayli gar kira olmas, ajab ermas,
Ki xoli turfatul-ayni emas ashki ravonimdin.
Dema, roviy, erur Farhodu Majnun qissasi muhlik,
Ani, alqissa, bir «dolu alif» bil dostonimdin.
Yuzumni, ey bahori husn, qon yosh ichra ko'rgulkim,
Yuzung shavqida ne gullar zuhur etti xazonimdin.
Ulus taklifidin ko'p xasta qildim jonni, vah, emdi
Yaqindur o'lgamen, baskim xijilmen xasta jonimdin.
Navoiy, vaqtni toatg'a yo ishratg'a sarf etkim,
Sog'insam o'rtanurmen tiyra o'tkargan zamonimdin.

571

To'la qondur ko'zumnung halqasi to qoldi yorimdin,
Magar tushmish qarosi toza dog'i intizorimdin.
Qavokib demagil, gardun ko'zi go'yo yosharmishdur,
Tutundinkim, chiqar gardun sari sham'i mazorimdin.
Yaramg'a hech marhamdin yetishmas oncha rohatkim,
Chiqorib til, iting qonin yalar jismi figorimdin.
Men ul oy rashkidinkim el ko'rar tufrog' agar bo'lsam,
Ko'rar el ko'zlarin ko'r ayla, ey gardun, g'uborimdin.
Egarmas ko'k hisori davrig'a turki falak ko'rgach,
Evurmak ashhabin bir xisht uza chobuksuvorimdin.
Erur qonlig' ko'ngulda ko'zlaring, vah, turfadur asru,
Ki chiqmaslar dame ul ikki jayron lolazorimdin.
Ichib, gar tutmasang erdi qadah, ey no'shlab soqiy,
Ne imkon erdi qutqarmoq meni muhlik xumorimdin.
Meni yozg'urmangiz qilsam sabuhiykim, azal subhi
Chiqibtur ixtiyor ilgimdinu ish ixtiyorimdin.
Inoyat yomg'uri ollida daf'sh sahl erur, garchi
Yog'ar idbor gardi, ey Navoiy, ro'zgorimdin.

572

Meni zaifni sargashta ayladi gardun,

Shitobu davr ila xoshokni nechukki quyun.
Tutashti telba ko'ngul ul pari uzoridin,
Bu o'tni gul sog'inib, vahki, kuydi ul majnun.
Hubob onchaki Jayhun uza erur mumkin,
Tasavvur ayla ko'zumnung hubobidin gardun.
Yuzung shahidlari tufrog'in sovrurmish yel,
Bukim bulut ko'runur ko'kta har taraf gulgun.
Ne ayb, shodlig' ashkim ko'p oqsa vaslingda,
Bahor fasli bo'lur chashmalar suyi afzun.
Qadingg'a sarv bosh indurmamish emas aksi,
Ki dahr adab qilur oni solib suv ichra nigun.
Ushatib o'qini, mahzun ko'ngulni sindurmang,
Ki uy shikast topar har qachonki sindi sutun.
Yer ostidin kup ila la'lni chiqar, ey mug',
Ki bordi yer quyi, chun so'z eshitmadi Qorun.
G'am o'tlurur meni, qo'y pandu bir qadah berkim,
Qilur bu zahrni taryok daf', yo'q afyun.
Navoiy, istar esang saltanat, fano bo'lkim,
Jahon zabunung erur, bo'lmasang jahong'a zabun.

573

Yelga berdi kuydurub ul gul tanim xokistarin,
Otashin gul hajri sovrurg'on kibi bulbul parin.
Anglamon bulbul qiziq ko'nglimudur yo atr uchun
G'unchasidin gul murattab qildi o'tlug' mijmarin.
Bargi guldur, yo'qsa bulbulning tutashmish har pari,
Baski, yorutdi sabo gul mijmarining axgarin.
Gul emastur, balki bulbul oshyonin o'rtagan
Ishq o'ti bil, ko'rsang oning davru lavni ahmarin.
Qo'y gulu bulbulni, gulgun may to'la tut balbala,
To o'quy bulbul maqolotin ochib gul daftarin.
Dahr bog'ida gulu bulbulg'a yo'q bargu navo,
Solmadi bu g'ussadin nargis ilikdin sog'arin.
Soqiyo, hayvon suyi mamzuj qilsang ichmagay,
Gar Navoiy topmasa may ichra la'ling javharin.

574

Nihon ishqingki, ko'nglum ichra tushti yuz sharor andin,
Nihoniy dog'lar qolmish ichimda yodgor andin.
Muqavvas qoshlaringning naqshidin giryon ko'zum bo'lmish
Bulutdekkim, bo'lur qavsi quzahlar oshkor andin.
Bo'lubtur sarvinozim husn sham'i, boshida oning
Barak zarrishtasi ulkim, yonar bir necha tor andin.
Buzug' ko'nglumki, atrofida ul yuz shavqidin qondur,
Erur vayronayekim lolalar butgay bahor andin.
Ne kirpiklar ekin ulkim, taxayyul aylamak birla
Bo'lur jism ichra har dam jonim andomi figor andin.

Qadi naxlidin o'lsam, do'stlar, budur vasiyatkim,
Boshim uzra ekib sarve, qiling mili mazor andin.
Jafodin yumsa ko'z, taskin topar ko'nglum o'ti, go'yo
Qarori yo'q ko'zi har dam olur sabru qaror andin.
Jahon bahri emish muhlik, tuman ming shukrkim, garchi
Ko'p urdum dastu po, tuttum valek oxir kanor andin.
Navoiy yanglig' o'lmish xonaqah ahli suruk majnun,
Magarkim sarxush o'tmish ul pari devonavor andin.

575

Dema, mehnat tog'ining Farhodi sargardonimen,
Toza yuz ming dog' ila ul qullaning qaplonimen.
Lam'ayi ruxsordin parvonadek kuysam, ne tong,
Menki yillar ul malohat sham'i sargardonimen.
Husnungga hayron esam, kelmas ulus hayronlig'i,
Kimki hayroning emastur, men aning hayronimen.
Men o'lar holatdavu jon qasdi aylar ul pari,
Odamiyliq ko'rguzurkim, bir nafas mehmonimen.
Gar ko'ngul buzdi meni, yor erdi bois, shukrkim,
Chug'zning yo'q, bir malohat ganjining vayronimen.
Dayr piri tutsa may, no'sh etsam ermas aybkim,
Zahr agar ich derkim, aning bandayi farmonimen.
Telbalikdin aql sori istamish zohid meni,
Ey Navoiy, muncha nodon bilmas erdim oni men.

576

Ko'rsa ne fikri tanim zaxmiyu ko'nglum kuyganin,
Ulki na'lu dog'din hayf etmas o'z nozuk tanin.
Qayda ko'rsun, ko'rsa ne qilsun yoqam choki asar,
Mastlig'din ulki har dam chok etar pirohanin.
Xirmani sabrim kuyardin ne g'am ul kofirg'akim,
O't solibtur bodadin, ko'rgil, jamoli xirmanin.
Garchi ranjim sa'b erur, vah, qayda parvo aylasun
Qotile kim ko'rdi tirguzmakcha o'lturmak fanin?
Anglag'och qatl aylar erdi, shukrkim, bilmas kishi
Bazmi g'avg'osi aro ahli musibat shevanin.
Necha tavsaniq sukun andin burunroq ko'zlakim,
Olmag'ay kome, necha sursang yigitlik tavsanin.
Gulshani ishratqa siz azm aylangiz, ey ahli aysh,
Kim Navoiy bas og'ir olmish mazallat gulxanin.

577

Firoqingda ko'zumdin yig'lamoq bo'lg'aymu kam bir kun?
Kulub kirgaymu vayron kulbam ichra ul sanam bir kun?
Maloyik, tarqashingkim, ul quyosh hajrinda qo'rqarmen
Teshib o'tgay falakni ohim o'tidin alam bir kun.
Harimi vaslig'a mahramlar oxir shukr eting, kulmang,
Meni mahrum debkim, men ham erdim muhtaram bir kun.

Fasonam yozg'uchi, bilkim, bitik uzra sochar kuldek
Kuyub sochilg'usi kog'azga ilgingdin qalam bir kun.
Emas g'am shomi anjum qatralar ohim tafidin bil,
Ne tong, kun ko'zgusin gar tiyra qilsa ushbu nam bir kun.
Eshnttim, telba it ko'yida qatl aylar emish, aying,
Kim ul ko'y itlaridin erdi bu devona ham bir kun.
Talab dashtida yillar po'ya aylab, vahki, to yettim
Harimi vaslig'a, derkim, bo'lur tavfi haram bir kun.
Ko'nguldin tavba qaydin raf' qilmas xonaqah shayxi,
Magar ham dayr piri zohir etgay bu karam bir qun.
Navoiy, ruhparvar nuktavu muhluk tajarruddin,
Ajab gar qo'ymag'ay ko'kka Masihodek qadam bir kun.

578

Yuzinda may gulidur yo yuzin ko'rguzdi ko'zgudin,
Vayo jannat guli aksini zohir ayladn sudin.
Yuzungga chun tavajjuh ayladim, qoldi qaro qayg'u,
Qeyin tushgan kibi soya ko'rungach mehr o'trudin.
Tushumda dedikim, ko'ksungga bir o'h ursam, ilgim o'p,
Ko'rung toli'kim, ul o'q yetgach-o'q seskandim uyqudin.
Dema, hijron tuni muhlik g'amimdin subh sarg'ardi,
Hamono bul'ajab holim ko'rub za'f etti kulgudin.
Bor erdi husnung afzun g'am tuni chun chehra ko'rguzdung,
Ko'runur sham' ravshanroq zuhur etgach qarong'udin.
Dema, mensiz nechukdurkim seni o'lturmadi qayg'u,
Sanga yo'qtur xabar, men xud o'lubmen ushbu qayg'udin.
Qadah nazzorasi hushumni zoyil qilsa ayb ermas,
Ki shohid aksi har dam jilva aylar ushbu ko'zgudin.
Bu gulshandinki, bulbul zog' ila tengdur, firoq avlo,
Netar ul yerdakim, yo'qtur arabg'a farq hindudin.
Navoiy Ka'ba qasdin aylasun, ey shayx, dey olsang,
Kim imkon yo'qturur topmoq kishi dayr ichra maqsudin.

579

Yozarda ishqing o'tin sekrir ohimdin sharar har yon,
Varaqda nuqtalar iynak shararlardin asar har yon.
Raqib ilgi jafo toshin ko'p otsa, bois ohimdur,
Aningdekkim, itik yel shoxdin sochqay samar har yon.
Dam urmassen labing shirinlig'in vasf aylasam, go'yo
Iki la'lingni bir-biriga yopishturdi shakar har yon.
Ko'kargan dog'idur g'am toshlarining xasta jismimda,
Qurug' shoh uzra chirmashib ochilg'an nilufar har yon.
Suda gulbarglar oqqan masallik la'li hajrinda,
Oqar ashkim aro har qatra qon bo'lg'an jigar har yon.
Ko'ngulda o'qlaringdin bar yesam bir kun, ajab ermas,
Muningdekkim bu bog' atrofida ekting shajar har yon.
Beling sarrishtasig'a muftalo bo'lg'an ko'ngul saydi

Kiyikdekdurkim, mahkam aylamish yo‘lin kamar har yon.
Ne muhlik vodiy ermish Ka‘bayi maqsad biyoboni,
Ki adno mo‘ridin bor ajdaholarg‘a xatar har yon.
Navoiy rishtayi zuhdi uzulsa, qilmangiz hayrat,
Muningdekkim oni usruk chekar bir siymbar har yon.

580

Jamoling shavqidin g‘am shomi kuymak ibtilosidin,
Ko‘zum sham‘i kul aylabtur ayon qonliq qarosidin.
Firoqingda tugan uzra tugan qo‘ydum, ne hosilkim,
Manga un bo‘lmadi hosil bu ikki tosh arosidin.
Quyoshni Yusufim bay‘ig‘a bermak bor esa mumkin,
Degaymen tangayi bay‘onadur ermas bahosidin.
Chekay ishqing yugin deb xasta ko‘nglum qon yutub, g‘am yer,
Ne quvvat kasb eta olg‘ay bu sharbat ul g‘izosidin?
Jafosi tirguzur elniyu men bu ayshdin mahrum,
Musulmonlar, bilingkim, o‘lgum ul kofir jafosidin.
Erur majnun ko‘ngulda yuz girehkim, ne sababdindur
Musalsal qissalar el ichra zulfung mojarosidin.
Xumori hajrdindur tiyra ko‘zu ko‘nglum, ey soqiy,
Yorutqil ham jamoling sham‘idin, ham may safosidin.
Gar o‘lsam, dayr piri tang belnn zunnor nla mahkam,
Manga tobutpo‘sh aylab fano dayri palosidin.
Adam farshida to qo‘ydi fano toshi uza boshin,
Navoiy or etar ko‘k na‘tiyu kun muttakosidin.

581

Gar meni yod etmas ul oy zulm ila bedodidin,
Shukrkim, g‘ofil zmasmen bir dam oning yodidin.
Lutf ila gar yod etar, yo zulm ila bedod ztar,
Men rizosin istaram yodidinu bedodidin.
Kecha aysh ahli mug‘anniy lahnidin xushhol emas,
Onchakim men tongg‘a tegru itlari faryodidin.
Xotirim sinmoq tilar, ko‘ngli tilarmen men dog‘i,
Har ne bu shishamga kelgay, xushtur ul po‘lodidin.
Sabr toshidin ko‘ngulga ko‘p bino tarh ayladim,
Ko‘z yoshim seli qo‘ng‘ordi barchani bunyodidin.
Dayr pirk dedn: maydin bosh ko‘tarma, ei rafiq
Solik uldur, chekmagay boshini pir irshodidin.
So‘rma, ey hamdam, Navoiyning g‘aminkim, olame
G‘am bila to‘lg‘ay dam ursa xotiri noshodidin.

582

Choklik ko‘ksun eshikdur, jism uyi baytul-hazan,
Ul eshikning halqasidur na‘lu gulmixi tugan.
Gul yuzung shavqida tiyg‘i ishq ila bo‘lsam shahid,
Bo‘lg‘usidur hurlar gulgunasi qonlig‘ kafan.
Arg‘adol ichra qaroqchi maxfiy o‘lg‘andekdurur

Fitna xaylig'a panah zulfungdag'i chinu shikan.
Chug'z tashbihin manga, ey husn ganji, qilmakim,
Men vatan buzmishmen, ul qilmish buzug' ichra vatan.
Sudramang ul ko'ydin yuz zaxm ila men xastani,
Kim yopishmish ostoni farshig'a qonlig' badan.
Uyla, ey bulbul, bahor o'lmish xazon birla qarin,
Kim degaysen bir guli ra'no bo'lubtur bu chaman.
Yuz hiyal qilding Navoiy qatlig'a, faryodkim,
Aylading bir targuzur uchun yuz o'lturmakni fan.

583

Ichimdagi yoshurun g'amki, ayta olmasmen,
Bir o't solur manga har damki, ayta olmasmen.
G'amiki, o'lsam emas ayta olmog'i mumkin,
Agarchi o'lturur ul hamki, ayta olmasmen.
Desamki, dardini dey, ishq ilgi bo'g'zumni
Tutar aning kibi mahkamki, ayta olmasmen.
Ne nukta nshqidin aytay desam, meni ul sho'x
Qilur aning kibi mulzamki, ayta olmasmen.
G'aming nihon meni o'lturdi zulm tiyg'i bila,
Erur bugun manga motamki, ayta olmasmen.
Ketur piyolaki, ishq sirrini hakimi azal
Aningdek ayladi mubhamki, ayta olmasmen.
Navoiy aytsun o'z dardini, dard meni
Kilibtur ul sifat abkamki, ayta olmasmen.

584

Yuz o'tida yuz qatra suv, ne tong, hayi g'altonidin,,
Ko'nglum o'tida yo'qmudur yuz qatra suv paykonidin.
Qilg'onda raxshin garmpo'y ul shahsuvori tundxo'y,
Qilg'ay debon ollida go'y olmon boshim maydonidin.
Bu dardu g'amdin lolmen maydon aro pomolmen,
Kim ko'rgach-o'q beholmen ul ishvagar javlonidin.
Boshim sari nazzora qil, ey charxu idboringni bil,
Dog'i saodat anglag'il bir zaxm oning chavgonidin.
Maydong'a ul chobuk surub, boshimg'a chavgon yetkurub,
Sargashta jonim kuydurub el po'yasi har yonidin.
Ko'k mazra'idin xo'shaye kasb aylasang qil to'shaye,
Kom istabon tut go'shaye go'yi falak davronidin.
Gardun chekib tiyg'in nihoi, yuz javr birla to'kti qon,
Oxir Navoiy topti jon, topqach vafo jononidin.

585

Qosh ko'nglumdin chiqorg'ay erdim ul oy ulfatin,
Vasl ayyomida-o'q xo'y etgay erdim furqatin.
Vaslini zikr etmagay erdi tilim, bal ishqini,
Bilsam erdi hajrida bu nav' ko'nglum holatin.
Qo'rmamish bo'lsang yag'ochkim bargin ol etmish xazon,

Jismim uzra ko'r yangi qonlig' tunganlar hay'atin.
Tanda har yon hajr tiyg'i zaxmi tiktim, qilma chok,
Jonning, ey tiyg'i ajal, yuz ming yamog'lig' kisvatin.
Tiyg' ila g'amgin ko'ngul o'tig'a taskin bermading,
Eltkumdur, ohkim, tufroqqa ul suv hasratin.
Demagil uzr, ey mug'anniykim, unum topmish xarosh,
Qir o'shul suhon bila qo'nglumdin anduh suvratin,
Ey Navoiy, istasang kasb etmak oyini fano,
Xonaqah shayxin qo'yub, qil dayr pnri xizmatin.

586

Man' qilmas ashk la'lingdnn tutashqon jon o'tin,
Past ne nav' aylagay daryo suyi marjon o'tin?
Ulki, aytur hajr taskini uchun dog' o'rtagil,
Qo'rmamish boshtin-ayog'im o'rtagan hijron o'tin.
Ishq dashtining samumidin gumon etgay quyun,
Vodiyi hijron aro ko'rgan bu sargardon o'tin.
Bul'ajabliq ishq aro, ko'rgilki, ko'nglum cheksa oh
Zaxmi og'zidin musha'biddek sochar har yon o'tin.
Otashin guldin qizarmish bog' yoxud andalib
Urdu gulbunlarg'a gul hijronidin afg'on o'tin,
Charx uza ermas shafaqkim, o'rtanurga ahli dard
Tez etar har tun qazo otashgahi davron o'tin.
Ey Navoiy, har nasim ul gul harimi tavfidin,
Kim yetar ravshan qilur ko'nglumdagi hirmon o'tin.

587

Tushta la'lin ko'rdum, uyg'onmay debon qayg'udamen,
Urma dam, ey subhkim, bir dam chuchuk uyqudamen.
Ko'zguda to ko'rdum oni qilmag'il aksim gumon,
Kim kirib qilmoqqa vaslin justujo' ko'zgudamen.
Nogah ul qotil nishon aylab bir o'q otqaymu deb
Ko'yida yillar so'ngakdek jism ila o'trudamen.
Ishq bahrining nahangi desa bo'lg'ay, negakim
Ashk daryosin chekib gardung'a men ul sudamen,
Holima kulmakka har zaxmim bir ochilg'on og'iz,
Turfakim, men ham alar kulgusidin kulgudamen.
Har baliyat o'qikim charxi muqavvasdin kelur,
Go'yiyo menmenki olam ahlidin qobudamen.
Ey Navoiy, ul pari ishqig'a marham yo'qidin
Telbalar yanglig' o'z-o'zum birla guftugo'damen.

588

Xayoling kelsa ko'nglumga bo'lur ozurda mujgondin,
Haramg'a azm qilg'an uylakim xori mug'ilondin.
O'qung ko'nglumga tegmasdin g'ubore erdi ko'nglumda,
G'ubori o'lturushmish to suv septing anda paykondin.
Ko'zum xunobi la'ling shavqidin bahr o'ldi, tong ermas,

Chiqib gulgun bu daryoning sahobi, yog'sa qon ondin.
Xating naqshi buzug' ko'nglumda aylar qasdi jon, vahkim,
Bo'lur neshi balo har sabzakim butkay bu vayrondin.
Junun tufrog'in, ey ahbob, aritmang zor jismimdin,
Libosin so'ymangiz hazl aylabon majnuni uryondin.
Labing vasfida jonbaxsh o'lsa anfosim, tong ermaskim,
Damim ul dam nasimidurki, esgay obi hayvondin.
Soching har rishtasidin bir girih ko'nglumda jam' o'ldi,
Bu jam'iyat erur ko'nglumga ul zulfi parishondin.
Buyurdi shayx paymon maydinu mug' tutti paymona,
Rizo yo'lida ne paymonadin qochtim, ne paymondin,
Na gulgun bodaye mumkin, na gulrux soqiye mavjud,
Jihat budur, Navoiy gar tilar ketmak Xurosondin.

589

Ko'ngul toshlar qarosin dog'larkim qo'ydi g'am har yon,
Junun ifrotidin devona sochqondek diram har yon.
Men ashk ichra cho'mub, har tun qilib hamsoyalar oshub,
Mening holimg'a yo'q, o'tgan uchun uylarga nam har yon.
Erur har sori ushshoq ohidin, maydin emas bukim,
Bo'lur naxli qadig'a jilva aylar chog'da xam har yon.
Bulutg'a humrat ermas mehrdin, balkim tutoshibdur,
Momuqdek baski chiqti ohim o'tidin alam har yon.
Bo'lur qon mushki, ishqing mushkini qon ettikim, bo'lmish
Qaro shanjarf, holim yozg'ali qo'ysam qalam har yon.
Itibtur telba ko'nglum har taraf, ey ishq dard, istang,
So'rayin ul parivash ko'yida men xasta ham har yon.
Ne vodiy qat'i qilmoqdur fano davrida sokin bo'l,
Ki qay ravzang'a qo'ysang ko'z, bo'lur mar'iy haram har yon.
Dame o'ksutmagil, yo rab, xarobot ahli g'avg'osin,
Qi ul undin kudurat qushlarig'a bo'ldi ram har yon.
Navoiydek qadam mayxonaga berkit sutun yanglig',
Desang ollingg'a yuz g'am kekmag'ay qo'ysang qadam har yon.

590

Lablaring sharbatini chashmayi hayvonmu deyin?
Demasam chashmayi hayvon, ne deyin, jonmu deyin?
Tun-kunumkim yorug' ul yuzdin erur, vahki, ani
Mohi anvarmu deyin, mehr duraxshonmu deyin?
Kulubon jilva qilur chog'da qadu og'zin aning
Sarvi ra'nomu deyin, chung'ayi xandonmu deyin?
G'amzayi qotil ila kofiri xunrez ko'zin
Dushmani jonmu atay, ofg ti imonmu deyin?
Ishq dardini desam sa'b, mrni ayb etmang,
Ishki ming mushkil erur, zimnida osonmu deyin?
Aql agar ishq o'tidin qochsa, nechuk man' qilay,
Shu'ladin sa'y qilib chiqsa birav, yonmu deyin?

Ichmagim zohid agar bildi, Navoiy, naylay,
So'rsa so'z uyla kishi ollida yolg'onmu deyin?

591

Ishq ahli sotqun olsa izing to'tiyosidin,
Qilg'il tarozu ikki ko'zumning qarosidin.
Qoshingki juzv, juzvida bor qavs hay'ati,
O'q yog'dururg'a jong'a otar barcha yosidin.
Ko'rmak tilar yuzungni ko'ngul, kosh itlaring
Yonimni qilsa to'ma so'ngaklar arosidin.
Ey noz sham'i, kokulung ermaski, dud erur,
Kim zohir o'ldi shu'layi husnuning ziyosidin.
Gar o'lturur habib muroding'a yetmayin,
Istay desam hayoti Masiho davosidin.
Mendek qul o'lg'ay elga qo'yub tengri qullug'in,
Mingdin bir ermas emgagim oning sazosisidin.
Dam urma bu chamanda, Navoiyki, bir gule
Bilmas zag'an fig'onini bulbul navosisidin.

592

Sirishk qonin ayog'ing uchun hino qilayin,
Qabul tushsa, qarog'im ezib qaro qilayin.
Aqiq la'lingga jon javharin nisor aylay,
Savodi xolingg'a ko'z mardumin fido qilayin.
Qaro menging bila qadding xayoli kelsa, vatan
Munga ko'z ichra yasay, anga jon aro qilayin.
Qadingki, soya solibtur, ulay anga, ya'ni,
Ki ishq ilmin alifbedin ibtido qilayin.
Labini qasdima tishlar yuriga telmursam,
Boqib turub necha o'z jonima jafo qilayin.
Ko'ngul qushikim, erur jilvagohi gulshani quds,
Bu domgohda nedin oni muftalo qilayin?
Navoyiyo, g'amim ahli vara'din o'lmadi gum,
Qo'y emdi maykada piriga iltijo qilayin.

593

Vafo yo'linda, eykim, topmading istab asar mendin,
Degaysen bilganing ul bevafo so'rsa xabar mendin.
Tanimda qaddingu la'ling firoqi tiyrboronin
Kishi ko'rsa, gumon qilg'ayki butmish nayshakar mendin,
Jigargun bo'ldi qasring toshi la'ling hajrida baskim,
Sirishk o'rnig'a hajr oqizdi qon bo'lg'on jigar mendin.
Aningdek soldo ishqing shu'la jonim ichrakim, shaksiz,
Maloyik oshiq o'lg'ay ko'kka tushsa bir sharar mendin.
Bo'lubmen ul parivash furqatidin telba it yanglig',
Qayon yuzlansam, ey ahli saloh, aylang hazar mendin.
Qilib Farhodu Majnun ishq o'tin sharh, ey roviy,
Bo'lub garmi takallum g'ofil o'lmishsen magar mendin?

Ne tong, siymob yanglig' oqsa ko'zdin siymgun ashkim,
Ki siymob aylamish, hushu xirad bir siymbar mendin.
Amal sarrishtasin qilma mutavval, kelganin xush ko'r,
Tutung, ahbob, yod ushbu kalomi muxtasar mendin.
Jahonu jonni tark aylab, oning ko'yiga azm ettim,
Navoiy, bas munosib erdi bu yanglig' safar mendin.

594

Agar ishqing havosida yog'ar har jola tosh o'lsun,
Nishona har biriga dermen ushbu xasta bosh o'lsun.
Yuzungnung mehridin bir zarra sotmon, gar falak javfi
To'la bo'lsun filuriy, har filuriy bir quyosh o'lsun.
Sitam zangin temurdek ko'nolidin, vahkim, qira olmas,
Nechakim nolayi zorimda suhondek xarosh o'lsun.
Quyoshni bo'lmas, ey gardun, ul oyg'a aylamak tashbih,
Og'iz gar zarra, Cho'lpon – ko'z, yangi oy anga qosh o'lsun.
Agar paykonlarin ko'z istabon topti ko'ngul, g'am yo'q,
Kelib yig'lar mahal ul qatra suvlar ko'zga yosh o'lsun.
Sipohi husnunga bir mahchasi raxshon alam bo'lg'ay,
Quyosh ko'zgusiga ohim sutuni gar tutosh o'lsun.
Ko'ngulda sirri ishqin asray-asray o'ldum, ey soqiy,
Qadah tutkim, xarobot ahlig'a fosh o'lsa fosh o'lsun.
Chu sidqi ishq o'lur, ofat ketarkim, guldurur qolg'on,
Agar bulbul uchun har bir tikan bir durbosh o'lsun.
Ko'ngulga jon bila dog'ing' ozdur, qo'y yana bir ham,
Necha ikki gadog'a bir diram uzra talosh o'lsun.
O'larda tengdur ar shoh aylasun gulshan gulin mafrash,
Vagar gulxan kuli uzra gado sohibfirosh o'lsun.
Navoiy ashk durridek tilarkim ko'zda yer bergay,
Agar ishqing havosida yog'ad har jola tosh o'lsun.

595

Ahd qildim: ishq lafzin tylga mazkur etmayin,
Til nekim, xomam tilidin dog'i mastur etmayin.
Barcha elga fitna bo'lg'an ko'zga maftun bo'lmayin,
Har kishi nazzora aylar yuzni manzur etmayin.
Ishq kufri birla taqvo xonaqosin buzmayin,
But xayolidin ko'ngul dayrini ma'mur etmayin.
Har kecha bir lab mayi vaslidan etmay jonni mast,
Har kun oning hajridin ko'nglumni maxmur etmayin.
Gar chiday olmay. ko'ngul bersam biravga nogahon,
Bori el ichra chiday olg'ancha mashhur etmayin.
Ishqu may anjomi chun hajr o'ldi, qo'y, ey shayxkim,
O'zni bu iqboldin kuch birla mahjur etmayin.
Zulm ila el jonig'a o't yoqma, eykim, shohsen,
Gar desang do'zax o'tig'a jonni mahrur etmayin.
Garchi ma'zur o'ldi ma'mur, ey Navoiy, o'zni men

Do'st ma'mur aylagan xizmatda ma'zur etmayin.

596

Kul o'lsa raxshi na'li barqidin ishq ichra bir xirman,
Vafo ahli ko'zi ul kuldiy o'lg'ay surmadek ravshan.
Xayoling har ko'ngulga kimgach, oni o'rtasang, tong yo'q,
Anga nevhunki o'tlug' ko'nglum otashgohidur maskan.
Chu ko'nglum mazra'ida xirmani sabrimg'a o't solding,
Yangi dog'im emas, qolmish qaro o'rni kuyub xirman.
Nihon ishqing agar qatlimg'a boisdur, bo'yun sundum,
Kechar jon naqdidin ulkim, yoshurg'ay shoh uchun maxzan.
Firoqing biymidin bir yerda yo'q g'am shomi oromim,
Kecha yer ko'p yivutgar kimki bor qasdida bir dushman.
Boshinda savsaniy belboq ila ul sarv etar jilva,
Nazar aylang, ochilg'on bog' aro ozoda qad savsan.
Buzug' ko'nglumda ravzan bo'ldi tiyg'ing zaxmidin yoxud,
Bu vayron uy, hamonokim yorilmishdur, emas ravzan.
Sipehr o'lsa sanga markab, shafaq anjum bilan rangi,
Ko'p ildam surmakim, sen mast erursen, abrashing tavsan.
Navo chek vasl g'ulzorida gul shavqidin, ey bulbul,
Ki hijron bog'ida bo'lmish Navoiy shevasi shevan.

597

Bilgasen, chekmas kishi dardu balo andoqki men,
Gar birovga muhtalo bo'lsang, sango andoqki men.
Ishq dardig'a davokim vasl debsen, ey hakim,
Bu balog'a kimsa ermas muhtalo andoqki men.
Uylakim yo'q sen kibi husn ahli ichra bir pari,
Yo'qturur bir telba ahli ishq aro aydoqki men.
Eyki qo'ymassen, tanimni to'qma qilg'ay itlaring,
Itlaringga jonni kim qildi fido andoqki men?!
Garchi o'lturdung jafo birla meni, lekin tilab
Topmog'ungdur anda bir ahli vafo andoqki men.
Yo'qturur davron jafosidin qutulmoq, ey rafiq,
Tutmasang mayxonaning ko'njini to andoqki men.
Gar berur husni zakotin, ey Navoiy, yo'qturur
Xastaye zori g'aribi benavo andoqki men.

598

Yetishti bayramu daf' etti ro'za qayg'usin,
Hilol musqili yog'utti boda ko'zgusin.
Sipehr jomi hiloliyg'a jilva berdi magar,
Ki boda zabt eta olmas nashot kulgusin.
Magarki qildi shabistong'a azm shohidi iyd,
Ki to'kti charx ayog'ig'a axtar injusin.
Dalil rohi shafaq rangu jomi miynoni,
Shafaq mayini ko'ru charx jomi miynusin.
Farog'ate tilar ersang, kup og'zi xishtini ol,

Ushat bu xisht bila zuhd nangu nomusin.
Saharki xalq Musallog'a yuz qo'yar, xush tut,
Borurg'a dayri fano sori tong qorog'usin.
Navoiy, ich qadahu foniyo o'лки, topti baqo,
Biravki, topmadilar el so'rog'u belgusin.

599

Chekkanda naqqoshi qazo ul sarvi gulrux suratin,
Go'yo beganmay tashlamish tarh aylab oy kun hay'atin.
To jilva qildi ul sanam, Layli so'zi bo'ldi adam,
Savdom o'ti chekkach alam, past etti Majnun shuhratin.
Ruxsor ochib ul siymbar, qomatni aylab jilvagar,
Uzdiyu ketti sarbasar gul rag'batin, sarv ulfatin.
Ko'nglum yuzung bechorasi, jonim labing xunxorasi,
So'r, ey jahon ayyorasi, gohi alarning holatin.
Taqvo uyi hamvor zrrur, subham ipi zunnor erur,
Uy kulbayi xammor erur, to ko'rdum ul Chin lo'batin.
Jannatg'a qilmasmen nuzul ul ko'y aro topsam vusul,
Do'zaxni aylarmen qabul, ammo yo'q oning furqatin.
Aylab salosil orzu, ortar jununim mo'bamo',
Nogah nasimi mushkbo' yetkursa zulfung nakhatin.
Ish sirrin, oyo, kim bilur, kimdin bu mushkil ochilur,
Vahkim, bu g'am muhlik qilur har lahza ko'ngdum hayratin.
Bo'lg'il, Navoiy, ro'barah, qilg'il fano ko'yin panah,
Tark ayla zuhdu xonaqah, qil dayr piri xizmatin.

600

Huqqayi la'lingda ko'ptur xurdayi ma'ni nihon,
Ushbu ma'nidin ani go'yoki derlar xurdadon.
Hush ila sabrim sipohi uylarin kuydurdi ishq,
Har yangi dog'im ul uylar o'rnidin qolmish nishon.
Ko'zda ashkim qonidin har sori ko'rgil qatralar,
Nuqtalar yanglig'ki, qo'yg'aylar qachon yozilsa «qon».
Tiyyg' chun boshimg'a yetkurdung, tavaqquf qilmakim,
Suv maqom etmas biyik yerdin quyi bo'lmay ravon.
Bir momuq tiqqan quloqdur har yaram marham bila,
Xasta ko'nglum baski o'qi zaxmidin tortar fig'on.
Durd jomi birla yiq, ey soqiyi davron, meni,
Kim o'larmen ishq ko'yida sog'alsam har zamon.
Ey Navoiy, emin erman zuhd aro mundin nari,
Dayrni ma'man qilay, gar umrdin topsam omon.

601

Bazm ichinda andoq ul mahvash xayoli birlamen,
Kim xayol andoq qilurmenkim visoli birlamen.
So'zlashurda o'z-o'zum birla junun ahli kibi,
Ul parivash belu og'zi qilu qoli birlamen.
Gah kulub, gohiki yig'larmen xayol aylab ani,

Vasli ummediyu hijroni maloli birlamen.
Demagil, maydin yuzum rangin, qulog'imdur qiziq,
Kim bu yanglig' hajr koju go'shmoli birlamen.
Og'ziyu zulfi g'amidinkim erur nolamda mad,
Buyla mad tortarda oning «mim»u «dol»i birlamen.
Soqiyo, bir jomi may birla meni devona qil,
Kim mushavvash aql savdoyi muholi birlamen.
Ey Navoiy, aql sori emdi bo'lma rahnamun,
Kim bo'lub devonaye, ishq louboli birlamen.

602

Muzayyan qilma marmar toshi birla tufrog'im boshin,
Ki ko'nglum dudi Mashhad toshi aylar mashhadim toshin.
Bulut birla yog'in ermashki, ul oy hajrida har dam
Tiya olmon damim dudin, yig'a olmon ko'zum yoshin.
Azal naqqoshikim chekti yangi oy shaklini, go'yo
Qalam sof aylar erdi sizg'ali ul dilrabo qoshin.
Quvondi shayx zikri halqasidin, naylasun miskin,
Alola ichra ko'rmaydur malomat ko'yi avboshin.
Xaloyiq o'lganimni baxtim uyqusi sog'inmishlar,
Nechukkim tonimas el tav'amonning ko'rsa qardoshin.
Soching fikriga to tushtum, musalsal bo'ldi ul savdo,
Qachon bildim men ul sarrishtaning bu nav' chirmoshin.
Jahonni kuydurur, ey mug'bachcha, paymonoyi la'ling,
Magar ko'nglum o'ti birla qizitmishlar aning doshin.
Ajab mehru sipehr erasmudurkim, topmadi hargiz
Xirad bu toq me'morin, nazar ul shamsa naqqoshin.
Navoiy, xonaqahla xirqavu sajjodang o'lmish qayd,
Bulardin maxlas istarsen, fano dayri sori yoshin.

603

Borsang ol jonimni, to sensiz manga jon qolmasun,
Jon qolib, jon ichra nogah dog'i hijron qolmasun.
Chun o'larmen, chin deyin, ishq buzug' ko'nglumdadur,
Men o'lub, ul ganj bu vayronda pinhon qolmasun.
Ey ko'ngul, dey ko'zga bu damkim tirikmen, kelsa yor
Orazidin bahra olsun, asru hayron qolmasun.
Hajrida oncha balo yetkur manga, ey charxkim,
O'zgalar ishqin havas qilmoqqa imkon qolmasun.
Mujdayi vaslin debon, eykim, ko'nguldin hajr o'qiv
Tortasen, vah, oncha voqif bo'lki, paykon qolmasun.
Dahr aro andoq maosh etgilki, sendin qolmasa
Toat andoqkim, keraktur bor isyon qolmasun.
Ey Navoiy, sobit o'lsun shohi G'oziy davlati,
Ollida qul bo'lmag'on olamda sulton qolmasun.

604

Tilab jannatni o'tmon do'st ko'yida gadolig'din,

Muhaqqar bog' uchun kechmak bo'lurmu podsholig'din?
Bo'lub begona maydin dog'i to xirqamdatur bildim,
Ki dog'i hajr emish oxir natija oshnolig'din.
Firoqing ichra qolg'ach, o'lganimga qilma hayratkim,
Ulumdin o'zga ish yo'q, jismg'a jondin judolig'din.
Ajoyib ibtilodur bandi zulfung ichra jonlarg'a,
Ki bor o'lmakcha bir soat najot ul muhtalolig'din.
Yorut may lam'asidin xilvatimni bir kun ey mug'kim,
Yorug'lug' topmadim xilvatda yillar porsolig'din.
Ko'zum andoq qorormish tiyra zuhd ichraki, gar soqiy,
Demon may tutsa, zahr ichgaymen oni ko'z qarolig'din.
Bu gulshan g'unchasida jola ermaskim, tish irjaytib,
Kular oshufta bulbul navhasig'a bevafolig'din.
Jahon sho'xinki, el mahbubidur aqd aylading, lekin
Taammul qilki, ne lozim kelur bu kadxudolig'din.
Navoiy, benavoliq shevasin berma ilikdinkim,
Navo har kimki istabtur, topibtur benavolig'din.

605

Vafo ahlig'a davrondin yetar javru jafu asru,
Jafosidin aning ozurdatur ahli vafo asru.
Bukim, ahli vafo noyob erurlar, ondin erkinkim
Bu eski toq alarg'a yog'durur gardi balo asru.
Falak dardi iloji chiqmay ondin kimsa topmaydur,
Magar noyob erur ul huqqa ichra bu davo asru.
Garonjonlig'ni qo'y, jon ber, tilar bo'lsang duri maqsud,
Ki olamda og'irdur ushbu javharg'a baho asru.
Fido jonimni aylab, olam ahlidin tama' qildim
Vafo, astag'firulloh, qilg'on ermeshmen xato asru.
Rizo ahlin siyosat tig'idin qo'rqutmag'il, ey shah,
Ki qatlingdin sening qo'rqarg'a o'lmaydur gado asru.
Tabiat komidin ruhungi qutqarkim, xush ermastur
Qafas qaydi aro bulbulg'a bo'lmoq muhtalo asru.
Chu kavsar jomi zikri qilmadi raf' o'zlugum qaydin,
Bu ranjimg'a hamono naf' etar jomi fano asru.
Havoyi gulshani quds et, Navoiykim, xush ermastur
Zag'anlar birla bu gulxanda bo'lmoq benavo asru.

606

Yor mustag'niyu muhlik g'ami hijron asru,
Ohkim, qolmisham o'z holima hayron asru.
Rahnalar soldi o'qung kasrati ko'nglum eviga,
Ul yog'in ayladi bu kulbani vayron asru.
Ey rafiq, o'qini zaxmimdin agar chekting, lek
Yetadur jonima ko'nglumdagi paykon asru.
Shayx taklifi namoz etti, vale bilmaskim
Ishq tig'i yarasidin boradur qon asru.

Noz etib g'amza o'qin gar otar ey jon, asra,
Kim otar g'amza o'qin noz ila jonon asru.
G'ussa jomiki bu davr ichra labolabdur, oni
Vahki, bot-bot tutadur soqiyi davron asru.
Ey Navoiy, dema iqboli baqo mushkil erur,
Foniy o'lg'ong'a erur ushbu ish oson asru.

607

Yuzungda may guli yo gul ochilg'on bo'stondur bu,
Gulungda qatra xay bo'stondag'i suvdin nishondur bu.
Ko'zumda qatra qonlar bog'lag'on ermas hamonokim,
Nazar bog'ida shavqungdin ochilg'on arg'uvondur bu.
Emas vasling tilab uchqon ko'zum atrofida kirpik,
Kim ul daryoyiy qushlarg'a qamishdin oshyondur bu.
Ko'nguldin chiqqon ohim aylar afzun xalq savdosin,
Ki shaydoliq diyoridin yetishg'an karvondur bu.
Qizil raglar ko'zumda ko'rgan anglar ashk selinkim,
Oqarg'a kelgan ul yo'llar bila har sori qondur bu.
Labindin xastadur ko'nglum, dam ochmay, ey Masih, o'tkim,
Ilojin yuz seningdekning begonmas notavondur bu.
Quyundek dasht aro ko'rsang meni, ko'p qochmakim, har dam
Boshingg'a evrulur sargashtayi bexonumondur bu.
Ko'ngul mayxona romi, xotirim xush may batidinkim,
Munga ruhul-amindur ul, anga dorul-amondur bu.
Dema, hijron tuni har dam yetar ul oyg'a faryodim,
Ul oy faryodingga yetmas, Navoiy, ne fig'ondur bu?!

608

Yordin ayru may ichmak qindurur balkim og'u,
Xoh og'izda talx suv, xohi burunda sho'r su.
Deb eding, ey hajr, yoring kelmasa, jon bergasen,
Chiqti jonim birga, vah, bu ikkidin vaqt o'tdimu?
Istasam husnung zakotin, gar bo'lur moni' raqib,
Ne ajab, chun it bo'lur doim gado birla adu.
Nevchun og'zingg'a yetar deb jomi gulgun dam-badam,
Xasta ko'nglum g'unchadek qon bog'lanibtur to'-bato'.
Menki o'ldum ko'yida, ko'nglum o'tining dudidur,
Zog'din qilmang gumon, qonlig' tanim uzra g'ulu.
Zohidi xudbing'a xirqam zayli tegdi, ey rafiq,
Olib egnimdin, fano dayri aro may birla yu (v).
Ey Navoiy, ko'rgach ul qotilni, qo'ydung yerga bosh,
Buyla bosh qo'yg'ach nafas tashvishidin forig' uyu

609

Hajrida ko'nglumga bor ul la'li serob orzu,
Ne ajab, maxmur qilsa bodayi nob orzu.
Ul pari majnuni o'ldum bu sababdinkim, erur
Zulfining zanjiridin bo'ynumg'a qullob orzu.

La'lidin behush bo'lmoqliq havasdur jonima,
Kimga, vahkim, bo'lmag'ay mundoq shakarxob orzu.
Ettim og'zin istabon men yo'q tamannolig'ni, voy,
Kim adam yo'lida gum qildi bu noyob orzu.
Ko'rdu ul but qoshlari, kofirmen, ar islomi bor,
Ka'ba ahli qilmasa bu nav' mehrob orzu.
Faqr ko'yining qaro sholi bila gulxan kulin
Topqali, billahki, qilmon kishu sinjob orzu.
Gar Navoiy tarki ishq etti havas, o'lturmakim,
Chin emastur aylamish bu ishni o'ynab orzu.

610

Har yon ul yuzda ter oqizdingmu?
Yo oqar mehr chashmasidin su?
Qoldi xoling ter ostida, yoxud
Damin asrar suvg'a cho'mub hindu.
Terdin ul yuzga bo'lmish o'zga safo,
Qatradin garchi tiyradur ko'zgu.
Gulda shabnam ajab xud ermas, lek
Oyda anjum g'arib erur asru.
Senda ter, menda ashkdur yuz uza,
Yig'lasam men, senga kelur kulgu.
Uyolib ter oqizdi anjum emas,
Shomi hajrimda torami miynu.
Der Navoiyki g'ayr emas mavjud,
Turfa so'z «loiloha illohu».

611

Gul sochar yel bog' aro, sarvi ravonim keldimu?
Jon isi guldin kelur, oromi jonim keldimu?
Bexud erdim aytgali ko'nglum, chu keldim holima,
Ayting: ul ovarayi bexonumokim keldimu?
Qolmish erdi xasta jon kirganda men mayxonag'a,
Anglamonkim, ul zaifi notavonim keldimu?
Demangizkim, keldi mahvashlar seni o'lturgali,
Muni dengkim, qotili nomehribonim keldimu?
Hajridin o'ldum demangkim, boshima kelmish Masih,
Ayting, ul osoyishi ruhu ravonim keldimu?
Ko'yunga ushshoq kelgandin xabar tuttung, valek
Demading ul zori benomunishonim keldimu?
Zuhd ko'yiga ko'ngul birla, dedingkim, kelmading,
Ey Navoiy, necha aytib ul yomonim keldimu?

612

Soqiyo, men yutmag'on xunobi hijron qoldimu?
Bermasang may, emdi qon yutmoqqa imkon qoldimu?
Eyki dersen, istasang vaslimni jon qilg'il fido,
Muni so'r avvalki, hajringdin manga jon qoldimu?

Ishq maxfiy qolmas oxir, ey ko'ngul, ko'p chekma jon,
Men ham avval ko'p yoshurdum, ko'rki, pinhon qoldimu?
Chektilar majruh ko'nglumdin xadangin kuch bila,
Bori, ey jon, mujdaye bergilki, paykon qoldimu?
Ko'rgach ul oyni, junundinkim yiqildim, ey rafiq,
Tengri uchun aytkim, holimg'a hayron qoldimu?
Ey ko'ngul, bu gulshan atrofig'a boqkim, g'unchaye,
Kim ko'ngul jam' ayladi, bo'lmay parishon qoldimu?
Ey Navoiy, qochmag'il hamdamlig'imdin, ko'rki, yor
Gar sanga mehrin kam etti, bizga yakson qoldimu?

613

Belingu zulfung xayolin sharh etarmen mo'-bamo',
Tashnadurmen la'lingga to bordurur jonimda su.
Orzu aylar labing ollinda jon bermakni Xizr,
Xizr suyidin o'luk umr aylagandek orzu.
Sharbati la'ling qo'yub no'sh aylagan hayvon suyi
Bo'lg'ay andoqkim qo'yub hayvon suyini, ichgay og'u.
Sunbulungni qilg'ali oshufta yo'l topmas nasim,
Baski atrofidadur shaydo ko'ngullardin g'ulu.
Terlagan yuz qatrasidinkim yuzum qonin yudung,
Vah, ne deyim, ishq aro toptim ne yanglig' obro'.
Ko'nglaking lavnidin o'ldum, atridin toptim hayot,
Qaysi gul barginda bor erkin bu yanglig' rangu bo'?'
Ey Navoiy, yor sarvaqtingg'a yetmak istasang,
Ohu ashkingdin supur vaqting harimin, balki yu(v).

614

Qayon qilsa havo ul turfa qush uyqum olur qayg'u,
Vagar kulbamda bir tun qo'nsa xud ko'zdin uchar uyqu.
Firoqing shomida subhi visoling yodima kirgach,
Kelur har lahza tinmay yig'lamoq ichra manga kulgu.
Quyoshim sarvdek qad birlakim har yon qilur jilva,
Ayog'i ostida, vah, soyadur yo sunbuli gisu.
Yangi jon topqamen bo'lsa labing obi hayotidin,
O'larda og'zima chun tomizurlar paxta birla su.
Labingning xolidin jon istadim, ul oldi jonimni,
Gunah mendindur, andin yo'q, chu ishni aks etar hindu.
Qul o'ldum xolu zulfu qaddinga, gar javrdin qochsam,
Erur ko'ksunda har yon dog' ila na'lu alif belgu.
Qadah mir'ati ruh, ey soqiyu maxmurluq ranji
Meni o'lturdi, bovar qilmasang, qo'y og'zima ko'zgu.
Chu davron bevafor necha sohibjoh esang, ey shah,
Gadolar xotirin asravu mag'rur o'lmag'il asru.
Ichar ermish ul oy ushshoq yodi birla sog'arlar,
Seni ul el tufayli, ey Navoiy, yod qilg'aymu?

615

Ul oyg'a ne g'am tushsa bu devonadin ayru,
Bo'lmas zarare sham'g'a parvonadin ayru.
Xolingni tilab ruhum agar uchsa, emas ayb,
Bu qushqa tahammul qani ul donadin ayru?
Mehnat qushi ko'nglum evidin chiqmasa, tong yo'q,
Kim ko'rgani bor chug'zni vayronadin ayru?
Anduhu xirad qasdim etar, voyki, mehnat
O'zdin manga ayruduru begonadin ayru.
Qissamni eshitgan o'ladur ishq aro, vahkim,
Ermas ul og'ir uyqu bu afsonadin ayru.
Tufrog' agar bo'lsa tanim dayrda qilma,
Ey charx, oni sog'aru paymonadin ayru.
Masjidda Navoiy gar emas, nukta budurkim,
Nuqson qilur o'lmoq anga mayxonadin ayru.

616

Tutqali lam'ayi ruxsorig'a jonon ko'zgu,
Suvdurur baski qolibtur anga hayron ko'zgu.
Charx zoli sanga mashshotadururkim, bo'lmish
Anga gulguna shafaq, mehri duraxshon ko'zgu.
Ne qatiq ko'ngli bor, oyokim, o'shul mahvashning,
Ro'baro'yig'a kelur har nafas oson ko'zgu.
Jon evi ichra xayolingni bezar bo'lsa ko'ngul,
Pari o'lur tarog' o'qungnungu paykon ko'zgu.
Ul pari yuziga devona gar ermas, ne uchun
Bo'ldi bozorda sargashtavu uryon ko'zgu.
Sof qil safhayi xotirni tilar bo'lsang fayz,
Aks topmoq gar erur tiyra, ne imkon ko'zgu?
Ko'zgudek borsa Navoiy o'zidin, ne tongkim,
Ayladi may quyoshin soqiyi davron ko'zgu.

617

Xating ermas, gul uzra sabzayn bog'i Iramdur bu,
Na sabza, kun yuzida tun savodidin raqamdur bu.
Gar ohim shu'lasi o'tti quyoshtin, tong yo'q, ey mahvash,
Sen ahli husn aro shahlig' uchun chekkan alamdur bu.
Latofat suyidin to'lmish zanaxdoning chahi go'yo,
Tarashshuh aylagan kun chashmasidin barcha namdur bu.
Jafo dog'in qo'yibkim jonim olding, asrasam, tong yo'q,
Nihon ko'ksun arokim, jon berib topqon diramdur bu.
Ilojimdin bo'lub ojiz dedilar hikmat ahlikim,
G'aribu xasta yo'qkim, oshiqu devona hamdur bu.
Butekim kuch bila chekti boshimni sajdag'a, emdi
Vafodin bosh chekar, ko'rgilki, ne sarkash sanamdur bu.
Olib din naqdi piri dayrkim, qildi mani sarxush,
Ko'rung, oxir ne kamlik o'trusida, ne karamdur bu.
Qadah davrini xush tut, charx javrin boqma, ey soqiy

Ki ul tutqach vujud, albatta bilkim, kal'adamdur bu.
Navoiy g'ofil o'lma, ul sanamning qasrin aylansang,
Samad zikrini mazkur aylakim, tavfi haramdur bu.

618

Sochti terdin gul uza ul sarvi gulruxsor suv,
Kuymagim daf'ig'a qildi o't uza izhor suv.
Yuzda xay tug'yonidin gar kulsa og'zi, yo'q ajab,
G'unchag'a bo'lmas ochilmoq ichmayin gulzor suv.
Tig'i bot-bot zaxm urardin zor jismim qildi za'f
Zamzam o'lsunkim, ko'p ichsa yetkurur ozor suv.
Yor ayog'i tufrog'idin o'zga ko'rmon doruye,
Ey muolij, ko'zlarimdinkim kelur bisyor suv.
Mehrkim ul chehra aksidur, nedur gar bo'lmamish
O'tlug' ohim shu'lasidin gunbazi davvor suv.
G'am o'tidin, ey hakim, o'lmak tilarman, jomima
Zahr qo'shsang qo'sh, va leyn qotmag'il zinhor suv.
Xasta ko'nglum og'zi zaxmi paxtalig' paykonidin,
Bor aningdekkim momuq birla nchar bemor suv.
Shar'din ayri riyozatdin safo kasb aylagan
Uyladurkim sof o'lur taskin bila murdor suv.
To'rt yondin o'qi yo'l qilmish Navoiy ko'nglini,
Ishq savdosi uchun go'yo yasabtur chorsu.

619

Solsa zuhdung tuniga jomi hiloliy partav,
Subha anjumlarin et boda quyoshig'a garav.
Tiyra xilvatin netay, xilvat oni bilki, solur
Onda soqiy yuziyu boda quyoshi partav.
Ul pari ishqida qochmoqdur o'zumdin g'arazim,
Buki g'am dashtida Majnundek etarmen taku dav.
Zulfi hajrida damim dudi jahonni tutti,
Meni savdoyiy o'shul zulmat arosten shabrav.
Dahr xusravlig'in ulkim taladi, charx oning
Boshig'a qo'ydi tugankim, der ulus Kayxusrav.
Fayz ko'z tutma riyozatda teshilmay yuraging,
Ochmayin ravzana, uy ichra quyosh solmadi zav.
Ey Navoiy, xush erur xilvat, agar bo'lsa kishi
Dilbari birla ikov, bo'lmasa lek onda birav.

620

Sujud etar quyosh ollinda uylakim hindu
Yuzung qoshinda quyosh loilo ha illohu.
Quyosh yuziga qobardin nazar erur ojiz,
Yuzungdin etti magar aks zohir ul ko'zgu.
Yuzung nishonig'a har zarra gar emas tolib,
Quyosh jamolig'a zarrot nevchun etti g'ulu.
Magar tajalliyi husnungg'a mazhar o'ldi quyosh,

Ki zohir ayladi oncha jilo bila yog'du.
Yuzung xijolatidin mehr uyla sorg'ormish,
Ki subh aylar aning za'faronidin kulgu.
Yuzungni tushta ko'rar mumkin o'lsa, istarmen
Oningdek uyquki, andin so'ng o'Imag'ay uyqu.
Navoiy, ista visolin, bihisht istamagil,
Kishi bihisht borinda tamug'ni istarmu?

611

Yuzu ko'zungda muayyan kamoli sun'i iloh,
Ne yuzdurur bu, ne ko'z, loilo ha illalloh.
Jamoling oyina «vash-shams» ko'zgusi nozil,
Ko'zung qorasig'a «mozog'» surmasi hamroh.
Tiling hamisha laduniy ulumig'a notiq,
Mudom ko'nglung ilohiy rumuzidin ogoh.
Qamar har oy boshi mu'jiznamoy ilgingdin
Qochib boshini o'g'urlarki, bo'ldi uyla dutoh.
Chu sen sipehrdin o'ttung, shihobu halqayi badr
Emaski, charx chekar kecha hasratingdin oh.
Sening shafoating ummedi chun erur mumkin,
Gunohkor birovdurki, yo'qtur anga gunoh,
Navoiy gulshanining nargisi nujum o'lg'ay,
Ko'z uchidin anga qilsang hisob vaqti nigoh.

622

Otashin gul garchi ziynatdur jahon bo'stonig'a,
Barq erur har yel uchurg'on bargi bulbul jonig'a.
Garchi sham' o'ldi shabiston zebi, ko'rkim, shu'ladin
Til chiqarmishtur susab parvonalarining qonig'a.
Mayki quyg'ay soqiyi gulrux, erur hayvon suyi,
Vahki, ofat selidur ishq ahli xonumonig'a.
Nay yelin Iso dami tutqilki, ul bordur samum
Har nafas ahli muhabbat xotiri vayronig'a.
Bir qadah may ichmadi bu dayr ahli bexumor,
To taharruk bo'ldi bu tosi nigun davronig'a.
Boda beranji xumor erur fano jomida, lek
Ichmak oni kelmamish har bulhavasning shonig'a.
Hasrat o'lturdi meni, ey mug', ketur jomi fano,
Kim chiday olmon bugundin so'ng oning hijronig'a.
Bo'lmayin foni, muhabbat jomin ichmakdur mahol,
Sabt eting bu naktani dayri fano ayvonig'a.
Kom topmay kimki hirmon dardig'a bo'lmish asir,
Istasa hamdard, o'lturtung Navoiy yonig'a.

623

Ko'ngulkim vaslin istar har taraf dog'i sitam birla,
Erur Yusuf xaridori necha eski diram birla.
Fig'onlig' ko'nglumu o'tlug' damimni sahl tutmangkim,

Olibmen ishq iqlimini bu tablu alam birla.
Iturdum oh ila ag'yorni ul yuz havosidin,
Aningdekkim, kishi suvdin ketargay xasni dam birla.
Qurug' jismimda qonlig' zaxm emastur qat' uchun har yon,
Ki payvand aylamishsen ul so'ngaklarni baqam birla.
Tugan birla alifdin, ey munajjim, holatim ko'rgil,
Ki ko'ksun taxtayi raml o'ldi har yon bu raqam birla.
Ko'ngul mashhudig'a chun bo'ldi vosil, bo'lsa bo'lsun til
Agar qoyil samad birla, vagar zokir sanam birla.
Taayyun xirmanin kuydurgay, ammo barq raftori
Ki ko'kdin yercha manzil qat' qilg'ay bir qadam birla.
Dema, ko'ksun eskirgay tuganlarkim, ko'zum har yon
Chu to'kti qatra, dog' o'ldi bu sarig' safha nam birla.
Qadu zulfung bila og'zing tilab ko'z yumdi olamdin,
Navoiyg'a tarahhum aylakim, bordi alam birla.

624

Kuydi ko'nglumkim, nedin manzil emas jononag'a,
Tushti o't ganj orzusidin bizing vayronag'a.
Ul pari usruk ko'zin istab biyobon tutmisham,
Kim kiyik birla mudom ulfat bo'lur devonag'a.
Keldimu ko'rdum yuzin, qayturmen emdi o'rtanib,
Sham'ni ko'rgan nafas yonmoq kerak parvonag'a.
To manga begona bo'ldung, ko'nglum o'ldi shodkim,
Oshnodin ulfating ko'prakdurur begonag'a.
Charxdin yig'larsen, ey ko'z, bilki bo'lmish yetkudek
Seli ashkingdin xalal bu ertagi g'amxonag'a.
Eyki, istarsen berib jon, vasl topqonlar so'zin,
Safhag'a o't sol qachon yetsang bizing afsonag'a.
Ey Navoiy, necha bag'ring suv bo'lub to'ktung sirishk,
Toyiri davlat chu boqmas buyla suvu donag'a.

625

Yonida el ko'rsam, o'q sanchilmasunmu jonima,
Menki g'ayratdin ravo ko'rmon ani o'z yonima.
Zaxmliq jonimki ishq o'tidin xursand erur,
O't emas ul marhamedurkim, yoqibtur jonima.
Vaslig'a ko'z mahram ermastur, netib mahram bo'lur
Ikki tardomanki, tonug'luq berurlar qonima?
Chun yetar ul oyg'a afg'onim, erur bu dam-badam
Kim chiqib jon dog'i hamrah bo'lg'usi afg'onima.
Aqlu jondin ishqida begona bo'ldung, ey ko'ngul,
Ket xudoy uchun, bugundin so'ng meni ham tonima.
Tan evin dard o'qi ko'p zaxm etti, ammo shukrkim,
Kirmadi noshukrlug' selobi bu vayronima.
Ey Navoiy, kuldi ul gul ashkima, bo'lmay xalos
Yig'lamoqdin, kom agar budur guli xandoshsha.

626

Anbari tar istamon yuz uzra xoling borida,
Kam ko'runur yangi oy mushkin hiloling borida.
Siymi ashkim itlaringning yo'lida sarf aylaram,
Chun demishturlarki: qozg'on do'st moling borida.
Chashmayi hayvondin, ey jonim, suv ichmaydur ko'ngul,
Xizrvash xatting aro shirin ziloling borida.
Chun vafo qilmas kishiga oqibat davroni husn,
Bas g'animat bil vafo qilmdq jamoling borida.
Degasen, miskin Navoiy nolasin bulbul kibi,
Ey sabo, ul gul harimig'a majoling borida.

627

G'amidin garchi jon yo'q erda tanda,
Tirildim la'lidin o'ldum deganda.
Necha bog' ichra borsam bo'ye topmon,
Qadingdin sarv birla norvanda.
Yoshurun necha ko'z solsam adamning
Vujudi yo'qtur og'zing bor ekanda.
Tilar kirpiklaringni zor ko'nglum,
Bo'lur bulbul yeri doyim tikanda.
Dema gul umrin oz, ey bog'bonkim,
Seningdek ko'pni ko'rmish bu chamanda.
Navoiy garchi o'ldi lola yanglig',
Erur dog'ing bila qonlig' kafanda.
Nechakim shoh beparvolig' etsa,
Kerak o'ksutmasa qullug'ni banda.

628

Ko'nglumning ohi qatraye xuni jigar bila
Dudedururki, ayrilur o'tdin sharar bila.
La'l uzra xolu xatki yuzung ko'zgusidadur,
To'tig'a hindu o'rgatadur so'z shakar bila.
Ul sho'x ko'nglum oldi solib jismima shikast,
Bir tifldekki, shoxin ushatqay samar bila.
Noziklugidin erkin, vayo men hasudmen,
Bukim belin oning ko'ra olmon kamar bila.
Dardoki, olam ahlida bir yor topmadim
Tun-kun duoyi shomu niyozi sahar bila.
Bu g'ussadin dedimki: bo'lay umrum oxiri
Shohi sipehrqadr Muhammad Umar bila.
El moni' o'lsa, tushti Navoiy kibi ishim
Majnun bo'lub adam yo'li sori safar bila.

629

Zihi hayvon suyidek lablaringning hasrati jonda,
Xating Xizriki pinhondur va lekin obi hayvonda.

Yuzung hah nur, jisming ruhi pok, ey ruhdek g'oyib,
Seningdek bir malaksiymo parivash yo'qtur insonda.
Iki ko'z kim, arosidin chiqib yosh o'tti boshimdin,
Biaynih g'arq bo'lg'on kemalardur bahri Ummonda.
Degaysen bahr davrida qamishlig' ichra o't tushmish,
Ko'zum girdida qon yoshkim yugurur xori mujgonda.
Emas paykonining ravshanlig'idin bu ko'ngul aksi,
Har o'qkim ul otar, ko'nglum erur albatta, paykonda.
O'tub yillar, ul oy bir kunki kulbam sori yo'l ozg'ay,
Yomon toli'din ul kun bo'lmag'aymen baytul-ahzonda.
Navoiy qon yosh ichra g'arqu yori may ichib doim
Der ermish: «zarq aylaydur, ko'rung men qonda, ul qonda?»

630

Pardag'a kirgan kibi xurshidi raxshon har kecha
Azmi xilvat aylar ul sham'i shabiston har kecha.
Ul kulub ahbob birla subhdek, men sham'vor
O'rtanib ko'nglum, to'karmen ashki g'alton har kecha.
Bir quyosh hijronida uryon tanim gardun kibi
Mehr o'tidin ko'rguzur ming dog'i pinhon har kecha.
Gah-gah, ey maxmuri xobolud, so'r ul xastani,
Kim yetar og'zig'a la'ling yodidin jon har kecha.
Nosiho, ne nav' pinhon toat aylaykim olur,
Dinu donish naqdini bir nomusulmon har kecha.
Bir kecha so'rg'il meni ondin burunkim, so'rg'asen:
Qoni ul bedilki, aylar erdi afg'on har kecha?
Chek, Navoiy, nola, ko'z may bersunu bag'rim kabob,
Chun bo'lur ul oy xayoli bizga mehmon har kecha.

631

Yo rab, ul yuzni dame ko'zumga pinhon aylama,
Yo ko'zumni ondin o'zga yuzga hayron aylama.
Chehrasig'a mezbon o'lsun ko'zum, ul chehrani
Ko'zlarim uyidin o'zga uyga mehmon aylama.
Ochmayin zulfin, parishon ko'ngluma chekturma oh,
Yetmayin ohim yeli, zulfin parishon aylama.
Jonima la'lidin o'zga la'ldin berma hayot,
La'lig'a jonimdin o'zga jonni qurbon aylama.
Boshima ko'yidin o'zga ko'yni qilma vatan,
Ko'yida boshimdin o'zga boshni g'alton aylama.
Ey ko'ngul, davr ahlidin ming yilchiliq yo'l go'sha tut,
Yo alardin yetsa yuz ming g'ussa, afg'on aylama.
Istasang, ey gul, Navoiydek xushilhon bulbule,
G'unchadek ko'nglin malomat xoridin qon aylama.

632

Ul musofirkim erur barcha sipoh ahlig'a shoh,
Jismu ruhi xoksorimdur anga gardi sipoh.

Dedilar, ul shah qilur yo'l azmi, bu ummed ila
Ko'ksuna tirnog'lar birla chekibmen shohroh.
Raxshining javlonini ko'rgach yer o'psam men zaif,
Yo'q ajab, chun xam bo'lur ermish itik yeldin giyoh.
Novaki birla to'shuk bo'lg'on ko'ngul ahvolini
Necha sharh aylan desam, og'zing'a kelmas g'ayri oh.
Ko'zda ashkimdin qochib, kirdi xayoli ko'ngluma,
Ko'p yog'indin yo'lda el vayrona qilg'andek panoh.
Buki hajringdin o'lubmen, bo'lmasa bovar sanga,
Jonu ko'nglumkim sening birladurur, basdur guvoh.
Kelsa yurutqay sipah gardi Navoiy ko'zlarin,
Ul musofirkim erur barcha sipoh ahlig'a shoh.

633

Jon olsa naylay ul buti paymon gusil bila,
Chun bermisham ko'ngulni ayga ishq dil bila.
Keldi manga chu belini chektim, masaldurur,
Kim tortsa bo'lur keluri bo'lsa qil bila.
Ashkimki qon bo'lub yuzum uzra tushar, erur
Yosheki mayl bor anga soriq-qizil bila.
Qaddi havosida labidin rohat istaram,
Ichsam kerak mudom chog'iri mu'tadil bila.
Zulm ahli xalq qoni uchun til uzatmog'i
Bor uylakim sibo' ichar suvni til bila.
Kavsar mayini shahd uza sun' ilgi tomizib,
La'ling muxammar ayladi ul obu gil bila
Doim qoshingda bo'lsa Navoiy ajab emas,
Gul birla bulbul o'lsa, ne tong, muttasil bila.

634

Ohkim, jon bo'ynig'a zulfung tanob o'ldi yana,
Kecha tong otquncha ishim pechu tob o'ldi yana.
Ishq asir etgan jununlug' ko'nglum ishi har zamon
O'tqa tushgan telba yanglig' iztirob o'ldi yana.
Ganji ilm ettim ko'ngul kunjin, yetishgach seli ishq
Har imoratkim qilib erdim, xarob o'ldi yana.
Bir o'q urdi g'amzangu itti ko'ngul majnun bo'lub,
Ul balo urg'ong'a, bilmon, ne balo o'ldi yana?
Gul shabiston bazmida o't yoqti, vahkim, g'unchadin
Barcha bulbul ko'ngli ul o'tg'a kabob o'ldi yana.
Dedilar, ul sho'x har dam oshuqub uydin chiqar,
Jon ishi chiqmoq uchun, vahkim, shitob o'ldi yana.
Ey Navoiy, bir sori bo'ldi bu g'amlar chun sanga,
Azmi dargohi shahi oliyjanob o'ldi yana.

635

Boda tut, soqiyki, ayyomi visol o'ldi yana,
Dast berdi shodlig', g'am poymol o'ldi yana.

May mudom ich ul labi maygun sanam davrindakim,
Zuhd ila taqvo haromu may halol o'ldi yana.
G'amza birla ko'zlari ayni balo bo'lg'on uchun,
Ushbu ma'nig'a karishon zulfi dol o'ldi yana.
Xo'blar ko'yiga sayr aylay borib erdi ko'ngul,
Kech kelurda anga, bilmon, kim zavol o'ldi yana?
To labi jonbaxshidin topti Navoiy komi dil,
Ey ajal, o'lmak anga asru mahol o'ldi yana.

636

Ko'zni la'ling shavqidin durbor qilg'ungdur yana,
Jonni ko'zung hajridin xunbor qilg'ungdur yana.
Ya'ni, ey tovus paykar, aylabon azmi safar,
Tavsaningni kabki xushraftor qilg'ungdur yana.
Ey ko'ngul, vaslin g'animat tut, dame qilma fig'on,
Kim oni topmay, fig'on bisyor qilg'ungdur yana.
Borg'anidin xastamen, qilsang ilojim, ey tabib,
Umr zoyi' aylabon, bekor qilg'ungdur yana.
Gul kibi yuzung Navoiy ko'zidin aylab nihon,
Ko'zunga har kirpigin bir xor qilg'ungdur yana.

637

Orazi yonig'a gul sanchar jamol izhorig'a,
Anglatur husnin ani yondoshturub ruxsorig'a.
Evrulur boshig'a jonlar, vahki, har jon rishtasi
Chirmashibtur gardi Yazdiy me'jari har torig'a.
Sochbog' ermasdurki, ul kofir g'ilof aylabdurur
Olam ichra kufr ta'zimi uchun zunnorig'a.
Ko'z duosi chun bitirsiz, sadqasi aylab meni,
Tori jonim rishtasidin tortingiz tumorig'a.
Yeng bila nevcun yopar og'zin takallum holida,
Lablaridin shahd olib, yo'l ochmasa guftorig'a.
Barg evurmay lavn gul so'lma, to'kar ermish xazon,
Bog'lama ko'nglungni, ey bulbul, jahon gulzorig'a.
Ka'bayi ko'yin Navoiy evrulurga za'fi bor,
Bas madadtur yetsa ilgi qasrining devorig'a.

638

Nasihat ahli manga derki: «Mayni tark et», vah,
Ilik olib kelur, og'iz ichar, manga ne gunah?
Manga may ichmak emas o'zlugimdin, ey nosih,
Bu ishga chang qadi dolu shohid o'ldi guvah.
Qilur jununu qadah man'ini manga zohid,
Degaymu telbaga bu so'zni bo'lmasa ablah?!
Qadah charog'ini ollimg'a tutqil, ey soqiy,
Ki zuhd zulmatida asru bo'lmisham gumrah.
Bu sham' birla xarobot sori boshla meni,
Ki tiyra zuhd tuni ichra o'lmayin nogah.

Boshimni piri xarobot dargahida qo'yay,
Ki bor eshigida shohu gado gado bila shah.
Navoiy aytur emish dayr aro sanam zikrin,
Bu ism zikriga kim qilsa mayl bismillah.

639

Qil uchi ko'rmay og'zingdin nishona,
Anga oshiq bo'lubmen g'oyibona.
Xating bosh chekkali xoling ko'runmas,
Ko'kardi chun ekin, gum bo'ldi dona.
Bahona qilmay el qonin to'karsen,
Manga yetgach, qilursen bir bahona.
Bulut ermashi, gardun yuz yoshurmish,
Ki tortar shu'layi ohim zabona.
Bu javlonkim qilursen, vah, zamone
Inon chekkilki, qo'zg'aldi zamona.
Fano ahl so'zin ko'p ayla mazkur,
Ki uyqu daf' etar ushbu fasona.
O'tar yoring, Navoiy, arz qilkim,
Qadam qo'ysang yaqindur bandaxona.

640

To ko'rubon yuzin quyosh qolg'ali ishtiyoqig'a
Goh boshig'a evrulur, goh tushar ayoqig'a.
Qoshida xoli hinduyiy kofir erurki, ahli din
Qatli uchun chiqibdurur ko'z sola dayr toqig'a.
Dardu balovu g'ussani ko'nglum aro keturdi ishq,
Do'stlarin birav kibikim tilagay visoqig'a.
Vasl meni chu o'lturur, bor sanga o'lmagim g'araz,
Rahm etib, ey ajal, meni solma aning firoqig'a.
Po'ya qilurda chobukum uchti rikobida pari,
Naqsh sog'inma zeb uchun sizg'on aning janoqig'a.
Tolibi faqr bor esang barcha bila muvofiq o'l,
Sen kimu e'tiroz kim ahli zamon nifoqig'a?!
No'shi labing zilolidin xasta Navoiy ichgali
Cheksa hayot chashmasin, zahr kelur mazoqig'a.

641

Vahki umrum barcha zoyi' bo'ldi el komi bila,
Bodayi nob o'rnida xunoba oshomi bila.
Kimsa yuz yil komronliq qilsa, bilkim, arzimas
Dahr aro bir lahza bo'lmoqqa birov komi bila.
Zahrni o'z komi birla ichsa ondin yaxshikim,
Ichsa hayvon sharbatin nokomliq jomi bila.
Yuz dilorom aylagandin ravza hibsi yaxshiroq
Bo'lmoq o'z vayroni ichra ko'ngli oromi bila.
Ey ko'ngul, el subhi ayshi sori boqma, xo'y qil
Fardlig' vayronida mehnat qaro shomi bila.

Qushqa yung maskan aro xushroq durur ozodlig',
Bo'lg'onidin band aro sayyod ipak domi bila.
Bo'lmoq itlar mun'imi tan to' ma aylab yaxshiroq,
Tanni qilg'uncha samin nokaslar in'omi bila.
Johu markab birla, eykim, bormading maqsad yo'lin,
Qat' o'lur beto'shalig' zodi fano komi bila.
Ey Navoiy, huzn ila o'tkar qoriliq mehnatin,
Chun yigitlik bordi ayshu ishrat ayyomi bila.

642

Tushti o't ko'nglum eviga ohi dardolud ila,
Ko'zda kirpik dema, bu ravzan qarormish dud ila.
Telba it deb har taraf yo'ldin qocharlar ahli hush,
O't sohib og'zim, yugursam jismi gardolud ila.
Charx sayr etmas, nechuk subh istagaymen g'am tuni,
Javfi chun madrus erur bu shomi qiyrandud ila.
Yusufim hajrida Ya'qubiy g'am ichra, mutribo,
Uyla menkim, xushlug'um yo'q nag'mayi Dovud ila.
Dema, har dardingg'a aylay bir davo, qo'ykim o'lay,
Kim malul o'lg'ungdurur bu dardi noma'dud ila.
Shah tilar davlat baqosin, men gado yor og'zini,
Ranjadur shohu gado bir komi nomavjud ila.
Ey Navoiy, qildilar dunyoni rad ahli qabul,
Gar desang maqbul o'lay, yor o'lma bu mardud ila.

643

Lablaringkim, hayf erur teng tutmoq oni qand ila,
Sindurur yuz qand bozorini shakkarxand ila.
Toki hayronmen sanga nomus ila itmish ko'ngul,
Telba yanglig'kim qochar el g'ofil o'lg'ach band ila.
Odam ul soatki jannat ichra avlodin ko'rar,
Ne quvong'ay dam-badam sen nozanin farzand ila.
Qo'y nasihat, zohidu, o'tlug' damimdin vahm qil,
Telba it imkoni yo'qturkim sog'alg'ay pand ila.
Hojatingni elga arz etmakka hojat bo'lmasun,
Xush chiqishsang lahzaye bu zori hojatmand ila.
Lablaring hajrinda yuz parkandkim bo'lmish ko'ngul,
La'l erur mahlul qon o'rnig'a har parkand ila.
Chun Navoiy ko'ngli sindi, emdi lutfung ne osig',
Kim ushatsa shishani, butmas yana payvand ila.

644

Bo'lur shom ul mahi Naxshab ravona,
Kamandi zulfin ochib shab ravona.
Qaro tun azm etarkim, ko'rmagay el,
Jamolidin vale yorur zamona.
Meni man' etmish o'z hamrahlig'idin,
Manga, vahkim, ajab ish tushti yona.

Hayotim emdi xud mumkin emastur,
Ki o'lmakka tilar erdim bahona.
Ko'z ochqaymen magar mahshar sabohi,
Ki ichmishmen ajab jomi shabona.
Bu gulshan gullari chun bevafor,ur,
Alardin chekma, ey bulbul, tarona.
Navoiy o'lsa, yodin qilmag'ilkim,
Ular el ham, desang ondin fasona.

645

Mehrdin dermenki bo'lsam doyim ul oyim bila,
Naylayinkim, charx evrulmas mening royim bila.
Hajr aro mendurmenu bir ohu bir xam qomatim,
G'am cherigi xasmu men bu nav' o'q-yoyim bila.
Ahli majlis kuydurur tilin kesib, boshin uzub,
Sham' da'vo qilsa mohi majlisoroyim bila.
Ko'hi dardu teshayi hijronni so'r Farhod,odin,
Anglamas Xusravkn, Shirin birladur doyim bila.
Husnig'a har lahza hayronroqmen, oxir yaxshidur
O'lmasam nogah bu ishq, hayratafzoyim bila.
Bo'lmayin dayri fano xammori, gar qilsam badal
Zohidi xudbin ridosin bodapoloyim bila.
Dam-badam miskin Navoiyning degil qon yutmog'in,
Ey qadah, gar hamdam o'lsang bodapaymoyim bila.

646

Gar sabodek hamdam ermon sarvi ozoding bila,
Bormen, ey gul, qaydakim bo'lsam sening yoding bila.
Range yo'qtur chun qizil guldin sanga, ey andalib,
El qulog'in asru ko'p yolqitma faryoding bila.
Eyki dersen, ko'zlarim ko'nglungni ne nav' etti sayd,
Bir kabutar netsun axir ikki sayyoding bila?
Masjid ichra butparast o'lmoq necha, ey piri ishq,
Din uchun kirdim fano dayrig'a irshoding bila.
Sehr erur, ey ishqkim, ko'nglum bila paykonidin
Sirqayi jism ichra o'tu suvni asroding bila.
Gar itobe zohir etsang, o'zgalarning ko'nglin ol,
Neshgakim men xo'y etibmen zulmu bedoding bila.
Ey Navoiy, telbalik tark etgasen ko'rgach visol,
Hur siyratlik, malak xo'luq parizoding bila.

647

Solib qon oncha qo'ydung dog' bu jismi figor ichra,
Ki oncha dog' ila qon bo'lmag'ay bir lolazor ichra.
Qushekim tushsa, ohim girdbodidin chiqa olmas,
Birov yanglig'ki qolg'ay eshigi bog'lig' manor ichra.
Iki ruxsori ikki zulf yopqondin nihon o'lmas,
Nechukkim shu'la dud ichra, quyosh yoxud g'ubor ichra.

Yuzung shavqida ashkim ko'zlar ichra jola bog'lanmish,
Yog'in ul nav'kim dur bog'lag'ay abri bahor ichra.
Qolibtur anbarin zulfung ichinda bog'lanib ko'nglum,
Kiyikdin qatra qon qolg'on kibi mushki tator ichra.
Qizig' ko'nglumdagi paykonlari dardin ne fahm etgay,
Angakim qatralar xaydindurur o'tlug' uzor ichra.
Chu o'lgum hasratidin, shoyad o'tgan chog'da ko'rgaymen,
Meni sudrang gadolar ko'yida bir rahguzor ichra.
Gar ul shah bazmidin bir jur'a may topmon, ajab ermas,
Ki may sho'xi kiribdur shiradin mahkam hisor ichra.
Menikim aylamish ul mug'bacha ishq'i mayi maxmur,
Magar ham dayr piri chora qilg'ay bu xumor ichra.
Vafo aylarda elga ro'zgoring aylama zoyi',
Ki ulkim sen tilarsen, yo'qtur ahli ro'zgor ichra.
Navoiy, gar falak davri sanga yetkurmas ul oyni,
Ne chora, chun sipehr ermas kishiga ixtiyor ichra.

648

Vahki, ul sho'x borib, jonima o't soldi yana,
Telmurub ikki ko'zum yo'lg'a boqib qoldi yana.
Necho'k o'lmay meni bemorki, Isonafasim
Ko'rdi holimniyu ko'rmasga o'zin soldi yana.
Yig'lang, ey sham'u surohiyki, o'larimni bilib,
Mutribi nag'masaro navha ko'kin soldi yana.
Zaxme istar edi ko'nglum qilichidin go'yo,—
Ilgiga tig' mening ko'nglum uchun oldi yana.
Aqlu din naqdi fano dayri aro kirmas ekach,
May bila mug'bachalar yo'lida soyg'oldi yana.
Sabr elin yig'mish edim chiqmas ekach ul xurshid,
Voykim, zarra kibi har sori qo'zg'oldi yana.
Qo'lda, ey Xizri rahim, xasta Navoiy qo'lini,
Kim bu yo'l po'yasidin bag'ri oning toldi yana.

649

Ko'nglum og'zingning xayolidinki to'lmish g'am bila,
Naqd uza mumedururkim, naqsh erur xotam bila.
G'am tuni anjumni ohim o'qlari zaxmig'a charx
Ul momuqlar bilki, qo'ymishdur yasab marham bila.
Yig'lama, ey ko'zki, bormas zulm naqshi ko'nglidin,
Toshda yozg'on xat ne imkonkim buzulg'ay nam bila?
Ul alifdurkim, ayondur har tarafdin shamrasi,
Qaddi bir yondin osilg'on mushkbo' parcham bila.
Shayxi g'ofil ko'nglin etti zarg'ohidnn qaro,
Tifldekkim ko'zguni qilg'ay mukaddar dam bila.
Ohkim, ovvora bo'ldum ayta olmay shammaye
Yoshurun ko'nglumdagi dardimni bir hamdam bila.
Ey Navoiy, gar desankim bevafoliq ko'rmayin,

Oshnoliq qilmag' il jinsi bani Odam bila.

650

Novakingning to'sdin ermas nishoni bo'ynig'a,
Kim erur qatl aylagan ahbob qoi buynig'a.
Begunoh ishq ahlig'a tiyg'i jafo surgum desang,
Bilki, mendin o'zga tutmas kimsa oni bo'ynig'a.
Hajridin gar yuz qilich bo'ynumg'a urdung, ey sipehr,
Sarbasar qildim qo'lum yetgan zamone bo'ynig'a.
Qotilimni kimsa bilmay, zaxm yeb o'ldum, valek,
Men bilurmenkim, erur qonim faloni bo'ynig'a.
Tavq bil jannat qushi bo'ynig'a to mushkin ipak
Tushti ta'viz etgali hirzi yamoni bo'ynig'a.
Mayg'a egnimdinki sajjodam garavdir, qildi man'
Go'yiyo zohid ko'ra olmas ridoni bo'ynig'a.
Gar Navoiy o'lsa, ul kofir diyorig'a cheking,
Bog'labon sudrarda zunnori fanoni bo'ynig'a.

651

Yana ne o't edikim, tushti xonumonimg'a,
Yana ne shu'la edikim, tutashti jonimg'a.
Yana ne barq edikim, tushgach o'rtadi xasdek
Bir o't sharorasidin jismi notavonimg'a.
Yana ne novaki mujgon ediki, qatlim uchun
Tikildi ko'ngluma, ya'niki kirdi qonimg'a.
Yana ichimga magar ishq soldi o'tki, chiqar
Shararlari qotilib oh ila fig'onimg'a.
Balo o'ti yonadur to'sh-to'shimdin, ey nosih,
Eshit nasihatuz zinhor kelma yonimg'a.
Sarig' yuzumni qizil qilmadi visol mayi,
Bu gulshan ichra bahor o'lmadi xazonimg'a.
Navoiy itti qo'yub yodgor xasta ko'ngul
Dediki, yetkurung albatta dilsitonimg'a.

652

Meni gadoy qachon yettim ersa shohimg'a,
Yuzumni yerga qo'yub shukr dey ilohimg'a.
Ko'rushmagimga agar bo'lsa multafit, bo'lg'ay
Visol to'biyi jannat bila giyohimg'a.
Gunah yiroqlig'im erdi, chu lutf mazharisen,
Inoyat aylagilu boqmag' il gunohimg'a.
Dedi, safarda sutun birla borgohimdur,
Kishiki, boqti falak birla dudi ohimg'a.
Baho tuganlarim o'lmish visol uchun, hayhot,
Kishi bu tuhfani sotqaymu ul darohimg'a?
Buzuldi ko'zu ko'nguldin ishim, magar tushgay
Bir ahli dil ko'zi bu holati tabohimg'a.
Navoyiyo, yana gar yor yuzin ko'rsam,

Muti' u qul bo'layin baxt, yekxohimg'a.

653

Ko'ngluma anduh yelidin g'uboredur yana,
Go'yi oni qo'zg'og'on chobuksuvoredur yana.
To ne gullar ochqay oxir ishq aylab chok-chok,
G'unchadek ko'nglumda bukim xor-xoredur yana.
Oh dudin sahl tuttum, ohkim, ul dud aro
Sabr uyin kuydurgali har yon sharoredur yana.
To labing ushshoqdin jon olmoq etti ixtiyor,
Jon berurga har taraf beixtiyoredur yana.
Tong yelidin bo'ldi go'yo sunbulung oshuftakim,
Har qayon boqsam parishon ro'zgoredur yana.
Yerga sochqon ter fano dashtida solik jabhasi
Gavhari maqsuddin har dam nisoredur yana.
Raf' o'lub erdi Navoiyning jununi, ey pari,
Ta sanga tushmish ko'zi, majnunshiooredur yana.

654

Orazing xoli nedin qildi meni devona,
Qushni sayd etmadi chun suda ko'rungan dona.
Kirib oq uy aro jonlar qushinn kuydurdung,
Garchi fonusda sham' o'rtamadi parvona.
Tiyrboroni g'aming buzdi ko'ngul maskanini,
Bizing uy bo'ldi yog'in kasratidin vayrona.
Hajr za'fidin o'lubmen tanimasdek, ne ajab,
Oshnolar manga bo'ldilar esa begona.
Buzdi ul sho'xi qadahno'sh salohim uyini,
Manga mundin nari manzil bas erur mayxona.
Soqiyo, to'lg'ucha paymona yerim maykadadur,
Meni mast etgali ko'p yaxshidurur paymona.
Jurm esa yor boshim uzra yetib o'lmaganim,
Ey Navoiy, meni o'lturmak erur jurmona.

655

Ko'radurmenki borur yoru qolurmen meni gumrah,
Bora olmon, tura olmon, ne qotiq holat erur, vah?!
Hajridin jonima yuz biym, qolayin desa ondin,
Xo'yidin ko'ngluma ming vahm, bo'layin desa hamrah.
Qo'yung ummedi, yuzung hasrati birla agar o'lsam,
Yovumay ravzag'a, valloh, tilamay hurni, billah.
Mayg'a mashg'ul o'lubon hajrni amdo unuturmen,
Buzulur zor ko'ngul kirdi esa yodima nogah.
Aql taklif qilur ko'nglumakim, tarki junun qil,
Telbadin kim bu tama' tutqay agar bo'lmasa ablah?
Shohu soyilg'a nasib ar ko'pu ozdur, ne tafovut,
Teng nasib o'ldi chu tufroqqa ag'ar soyil, agar shah.
Yor g'ofillig'idin zulfida jon berdi Navoiy,

Sayd o'lar domda sayyod agar bo'lmasa ogah,

656

Vahki, bir badmehr o'qi jonimg'a parrondur yana,
Tiyra ko'nglum kulbasining sham'i paykondur yana.
Bir pari ishqida jonning nuqta birla nunidek,
Notavon jonimda na'lu dog' pinhondur yana.
Baski paykoning yig'ildi, yiqti tan koshonasin,
Bu bino suv kasratidin, vahki, vayrondur yana.
Tang'a juzv o'ldi o'qung ul nav'kim, ondin oni
Olmoq anburklar bila tortib ne imkondur yana?
Eyki, ko'nglumni deding majruh emastur ishqdin,
Ko'rmading, oyoki, mujgonim aro qondur yana.
Chiqmisham mug' ko'yidin sarxush, yoshun, ey charxkim,
Yer bila teng qilmog'ing ollimda osondur yana.
Dasht aro Majnunni ko'rganlar Navoiyni ko'rub
Qildilar hayratki, ne g'uli biyobondur yana?!

657

Tanimda za'fdurur to isitmish ul dilxoh,
Quyosh haroratidin, ne ajab, qurusa giyoh.
Aning nihol qadi titrabon terak yanglig',
Men evrulub boshig'a, tortibon sabodek oh.
Tanini g'uncha kibi to'ng'a chirmabon qat-qat,
Valek talfasadin guldek ochilib gah-goh.
Gulobxonadag'i gul kibi so'lub jismi,
Qilib gulob kibi terning o'rtasida shinoh.
Yotib ko'zi kibi gulgun harir uza bemor,
Valek mendek etib sihat ahlini gumroh.
Demonki, sharbat uchun yaxshidur chuchuk jonim,
Yarasa sadqa uchun qilg'asiz meni ogoh.
Navoyiyo, dema nevchun taning zaif o'lmish,
Tanimdd za'fdurur to isitmish ul dilxoh.

658

Hayhotkim, birav g'amidiy zormen yana,
Faryodkim, balog'a giriformen yana.
Ey muddaiki, orim edi ta'nu so'kmaking,
Forig' degilki, har ne desang bormen yana.
Daf' o'lmish erdi no'shi labingdin malolatim,
Lutf ayla, ey tabibki, bemormen yana.
Har kecha bir quyosh g'amida g'ussa toshidin
Boshtin-ayoq sipehrdek afgormen yana.
So'fiyi aql savmaasin, shukrkim, buzub,
Dorul-fanoyi ishqda xammormen yana.
Og'zim qurub, damim tutulub, sekririm ne tong,
Kim telba chobukumga jilavdormen yana.
Aql itti, hush ketti, ko'ngul kuydi, chiqti jon,

Shukr et, Navoiyyoki, sabukbormen yana.

659

Har gulki ochibdur may ul orazi diljo'da,
Gullarmu ekin suda, gul aksimu ko'zguda?
Ko'zguda yuzung aksi gar yaxshi nazar qilsang,
Bor uyla biaynihkim kun aksi tushar suda.
Noz uyqusida ul ko'z oshubi jahon ichra,
Uyg'onsa ko'zung netgay olam buzub uyquda.
Ollimg'a yuzung kelgach, husn ahlini ko'rmasmen,
Ko'z anglamas ashyoni bo'lg'ach quyosh o'truda.
Gar shahrni tark aylab, sahrog'a qo'yubmen yuz,
Ma'zur erurmenkim, mohim erur o'rduda.
Olam ishi sar-tosar g'am yerga gari qilmas,
Soqiy, tutubon jome, qo'yma meni qayg'uda.
Vasl istasang, o'l foni andoqki Navoiykim,
Har ishki munung g'ayri, bordur bori behuda.

660

Yana har dam ishim sochmoqdurur ko'z bog'idin lola,
Ki bo'lmish loladek qonlig' ko'ngul pargola-pargola.
Ko'zungdur fitnavu afsun savodidin qaro nargis,
Yuzumdur mehnatu idbor dog'idin sarig' lola.
Umidim mazra'in dedim ko'kartay ashkdin, vahkim,
Sovug' ohimdin o'ldi ul ekinga bu yog'in jola.
Shafaq ichra emas anjumki, gardun javfida ohim
Harorat oncha ko'rguzdiki erni bo'ldi tabxola.
Marazliq zaxmi ko'p tandin payopay ko'nglum afg'oni,
Buzug'din uylardurkim chug'z qilg'ay dam-badam nola.
Deb erding, jon beray o'lsang, yetishti ul mahal, vahkim,
Gado sultong'a netgay juz gadolig' o'tsa ham hola.
Navoiy dahrning kun yuzi, tun sochig'a mayl etma,
Ki oxir umr naqdin muxtal aylar ushbu muxtola.

661

Tiyralik xatting savodidin labi xandon uza,
Xizr soldi soya go'yo chashmayi hayvon uza.
To hazin ko'nglumni la'ling hasrati qon aylamish,
Anda xoling naqshi o'lturg'on chibindur qon uza.
Jonu ko'nglum nolasidin ikki haqgo' qush kibi
Kecha ul oy ko'yida afg'on erur afg'on uza.
Toyiri mehnat buzug' ko'nglumda qo'ymish oshyon,
Chug'z andoqkim nishiman aylagay vayron uza.
Ey musulmonlar, yeting faryodimakim, kofire
Jonu ko'nglum oldi, emdi so'z borur imon uza.
Charx toqidin topar kun shamsasi har kun zavol,
Zarvaraqqin shamsa chekmak ne osig' ayvon uza?!
Ey Navoiy, to dedi dardim yugin ko'nglungga qo'y,

Ko'nglum uzra qo'y dum ul yukniyu minnat jon uza.

662

Nildin har yon alif ul mahjabin ruxsorida,
Bir niholi sarv erur go'yo Iram gulzorida.
Ishq sultoni siyosat ayladi ushshoqni,
Xalq jismidur, somon ermas balo devorida.
Toza dog'edur fig'onim o'tidin bo'yumdag'i
Har mudavvar shakl shingarfiy junun tumorida.
Tavqlar bo'lmish jeli tortarg'a imon ahlini,
Halqalar zanjiri zulfung rishtasi zunnorida.
Telbalik tog'i tanimdur, bosh uza jo'lida soch,
Har biri bir notavon Majnun junun ko'hsorida.
Tushsa yuz dastor boshdin, bosh egindin, vah, ne tong,
Kim erur gulrang may boshida, gul dastorida.
Boru yo'qin teng ko'rarmen zarravu xurshidning,
Yo'q og'iz birla jahonoro jamoling borida.
Sham' ila may axtarig'a ber sabotu sayrkim,
Mehr fahm o'lmas falakning sobitu sayyorida.
Ey Navoiy, zor jisming nola qilmas za'fdin,
Uylakim sust o'lsa, un bo'lmas mug'anniy torida.

663

Va'da aylab vasl, jismi notavonim o'rtama,
Kelmagungdur, intizor o'tig'a jonim o'rtama.
Ishq o'tining o'rtari bastur, yana jonim aro
Dog'i hijron har dam, ey nomehribonim, o'rtama
Jonni olding, solma oxir notavon jisming'a o'rt,
Naqd chun yag'mog'a bordi, xonumonim o'rtama.
Novakingning kasratidinkim, nayistondur ko'ngul,
O't olib kirma qamishqa, naysitonim o'rtama.
Jonima o't soldi ishqing, bal jahonim o'rtadi,
Rahm etib, mundin nari jonu jahonim o'rtama.
Har nafas kuydurma bir o't birla, ey g'ardun, meni,
Kuydururga har dam aylab imtihonim o'rtama.
Qilma nisbat xo'blar birla Navoiydek meni,
Tuhmat aylab har zamon, ey badgumonim, o'rtama.

664

Ko'ngul qushidur oning zulfi tobdori bila
Chibinki, bog'lig' erur ankabut tori bila.
Sipandi ofat emas, lolazori ofat erur,
Yuzinda har sari xol otashin uzori bila.
Magarki zulfida ishq ahlining ko'ngullaridur,
Ne dudkim, nafasimdin chiqar sharori bila.
Niholi vasl oningdek qurubtururki, ani
Ko'karta olmadi ko'z ikky jo'ybori bila.
Sipehr emin emas manjaniqi ohimdin

O'n ikki burjluq ushbu biyik hisori bila.
Muvaffaq o'lmasa, tavfiq ila emas mumkin
O'z ixtiyorini qo'ymoq o'z ixtiyori bila.
Churuk so'ngaklarim o'lmish quyun aro xoshok,
Boshingg'a evruladurgon tanim g'ubori bila.

665

Falakdin yaxshiliq yetgay debon ko'nglungni shod etma,
Yamonlig'kim yetar, holo unut, o'tganni yod etma.
Zamona ahlig'a gar yuz quyoshcha ko'rguzubsen mehr,
Vafo zinhorkim bir zarra chog'lig' i'timod etma.
Nujumu charx deb o'kma gadoning bah'yaliq sholin,
Tutunni charxu uchqunlarni anjum e'tiqod etma.
Fano ahli ayog'i tufrog'i sharhin yozar bo'lsang,
Qarog'imni hal ayla, ey rafiq, o'zga midod etma.
Midod etgan qarog'imni qilibon kirpigim xoma,
Ko'zumning pardasidin o'zga kog'azga savod etma.
Qilib solih amal kasbi shioringni saloh etgil,
Vale fosid xayoling birla har dam bir fasod etma.
Chu bilding, rizq erur maqsum, chekma do'stdin minnat,
Qazodin xorij ermas ish, adug'a inqiyod etma.
Tilarsen faqr dashtin qat' qilg'aysen eranlardek,
Bag'ir suv qil, yurak pargolasidin o'zga zod etma.
Navoiy, istasang uqbo murodin nomurod o'lg'il,
Agar dunyo murodi yo'qtur o'zni nomurod etma.

666

Har oyki, g'ayrima bir zarra mehri fosh o'lsa,
Oning sori boqa olmon, agar quyosh o'lsa.
Ko'zumda ashkdek ul tifi parvarish topmish,
Nazar haqini kerak bilsa necha yosh o'lsa.
Visol umidiga o'zni yaqin solur oshiq,
Firoqdin necha jonida davr bosh o'lsa.
Ne tong, fig'oni bag'irdin xaroshliq chiqmoq,
Birovki bag'rida g'am changidin xarosh o'lsa.
Bahorim o'ldi chu gulchehra sho'xlar, ne ajab,
Yog'ar nima boshima jolavor tosh o'lsa.
Xush ulki, tog' etagin tutsa xalqdin qochibon,
Uzalsa, ostida xora anga farosh o'lsa.
Demang, Navoiy, agar bo'lsa yor qatling etar,
Nekim murodidurur – uyla qilsa, kosh o'lsa.

667

Dardini jismim aro asray debon tadbir ila
Toza dog' ermas, o'qi zaxmin tutubmen qir ila.
Toki sham'i anjumandur mohi shabgardim mening,
Ko'k shabistonidin oy har tun qochar shabgir ila.
Zulfi ichra zor jismim holatin qilsang raqam,

Ey muharrir, zarhal etgaysen qaro tahrir ila.
Hadding ermastur mening ishqim debon yozg'urmakim,
Men ham anglarmen, vale ne choradur taqdir ila?
Ul pari zulfi savodin yozg'ali bo'lmish davot
Uyla savdoyiyki, asrarlar ani zanjir ila.
Qabr aro aylang yuzumni chum qarokim uxmr o'tub,
Do'st ko'yi azmi qildim yuz tuman taqsir ila.
Ishq shar'ida Navoiy qatl ila topsang xalos,
Bilki, o'lmakdin qutulg'ondekdurur ta'zir ila.

668

Ilgin ul gulrang etibdur lola yafrog'i bila,
Kaflarin bargi bila, tirnog'larin dog'i bila.
Rishtayi zulfi xayolidin havo qilg'an ko'ngul
Bir qushedurkim, qochibdur go'yiyo bog'i bila.
Reshalar ko'ksunda ko'r, Farhod bahsin qo'ykim, ul
Qozmadi mendek balo tog'ini tirnog'i bila.
Sham' hamdardimdurur hijron tunikim, men kibi
Hajr o'tida qovrulur ul dog'i o'z yog'i bila.
Otashin la'ling shahidi qabridin gulgun g'ubor,
Kim qo'par, o'ttur emas qon rangi tufrog'i bila.
Bemahal gulbong ila yolqitma, bulbul, elnikim,
Dahr bog'i gullari xushtur vale chog'i bila.
Lola ermas, urdi o't gulshang'a bir gul hajridin
O'rtanib har dam Navoiy nola qilmog'i bila.

669

Ey sabo, holimni arz et gulruxi tannozima,
Egma qaddimning salomin ayt sarvinozima.
Ayt ko'ptin ko'p g'am, ozdin oz ashkim sharhini,
Dardu sabrim naqdi sadqang, boqma ko'pu ozima.
Chunki o'lgum, yoshurun ishqim ayon qil, shammaye
Voqif etma lek ishq ahlin bu maxfiy rozima.
Novakandozimki, elni yiqti ko'p andozadin,
Vahki, emdi tortmish novak mening andozima.
Ul kabutarg'a fido jonimki, shavqum nomasin
Qilsa taslim eltibon sho'xi kabutarbozima.
Changdek g'am bazmida qaddim xam o'ldi, ey rafiq,
Ashk har toridin ortar nolaye bu sozima.
Ey Navoiy, ishq aro qochma balodin zinhor,
Chunki oshiqqa balokashlik kelibtur lozima.

670

Erur ko'ngulda safo ishq toza dog'i bila,
Nechukki ko'zda yorug'luq erur qarog'i bila.
Firoq shomi yongilmas o'qung ko'ngul yo'lini,
Ki borur ul sori paykonidin charog'i bila.
Erur sukutu fano ishq lozimi bulbul,

Ne voqif oncha fig'onu ulug' dimog'i bila.
Ul o'tki o'rtadi parvonani, hamul o'tdin
Ko'runki qovruladur sham' dog'i yog'i bila.
Shahu ulus g'amiyu jomi Jam, xusho ulkim,
Sinuq safol ila durd ichgay o'z farog'i bila.
Xumor aro tiladim soqiyu qadah, yuz shukr,
Ki ulki men tiladim, keldi o'z ayog'i bila.
Qucharg'a sarv niholi biri qadingdek emas,
Agar ketursa ani bog'bon quchog'i bila.

671

Men masti g'arqi bodamen, aksim emas may ichra, vah,
Soqiyg'a bovar bo'lmasa behudlug'um bastur guvah.
Taqvo ridosi birlakim masjidg'a bordim dayrdin,
Ey mug'bacha, iynak rido bo'ynumda gar qildim gunah.
Keldim qochib g'am xaylidan mayxonag'a, ey piri dayr,
Tengri panohing gar manga xum keynida bersang panah.
Dayr ichra sarxush mug'bacha dilimni toroj ayladi,
Ayb etmangiz gar kelmasa yodimga shayxu xonaqah.
Nazzoradin hush ahlining dastori tushmak ne ajab,
Mundog'ki sarxush sekritur har yon samand ul kajkulah.
Tasbihni may rahni qil, har donag'a mayl etmagil,
Gar istasang ko'nglung qushin sayd etmagay bu domgah.
May tulg'ining har pashshasi piledurur xartumluq,
Daf' etgali dayr ahlig'a gar cheksa dardu g'am sipah.
Yuz birla gar dayri fano yo'lin supursam, vajhi bor,
Kim dayr piri ollida bu nav' o'lubmen ro'barah.
Gulxan aro ostingda kul, uryon boshingda ishq o'ti,
Bu nav' taxtu toj ila sensen Navoiy podshah.

672

Ochib ko'ksun shikofin, ayladim ko'nglumni nazzora,
Erur yuz poravu g'am tiyg'idin har pora yuz pora.
Tanim mehnat sipehri, anda, vah, paikoningu ashkim
Ko'ngulga g'ussa yetkurmakka sobit birla sayyora.
Manga bedardliq dard erdi, vahkim, hajringdin
Chu menda bo'ldi dard, emdi erur bechoralik chora.
Utarsen o'ynay-o'ynay, men gadoyi xasta yo'l uzra,
Qolurmen bir qiyo boqmoq uchun yolbora-yolbora.
Ko'ngul-sargashtalikdin bo'ldi yo'q og'zing kibi, go'yo
Ani charx aylagandur g'uncha yo'nmog'liqqa inkora.
Ulumdin hajr dushvor o'lmasa dard ahlig'a, nevchun
Ajal Majnunni asrab, aylagay Laylini ovvora?
Navoiy ko'ksini chok etti hajr andoqki, fahm etgay
Taxayyul hay'atin ko'ngul aro kim qilsa nazzora.

673

Firoqing tiyg'idinkim xasta jismim bo'ldi yuz pora

Erur har pora bir ko'z qilg'ali holimni nazzora.
G'uborim jismi hijron dashtida sargashta oshiqning,
Quyundek har qayonkim moyil o'ldi, bo'ldi ovvora.
Ne tosh uryon tanimg'a urdi, ko'ksun chokig'a soldim,
Meni bedil ko'ngul kasb ettim oni ko'nglidek xora.
Olib yuz pora ko'nglum itlaringga aylading qismat,
Itimgmen, ayb emas, jono, manga ham tegsa bir pora.
Tanimni ishq asiri aylading, man' etma ohimni,
Chu qil o't ichra tushti dud bo'lmoqtin emas chora.
Malak taslimi shayton kibridekdur, buki aql o'zin
Qilib ma'muri amr, istar amorat nafs ammora.
Navoiy boda yutqon ko'rsa qon yutqon gumon aylar,
Suv ichganni may ichgan sog'inur, kim bo'lsa mayxora.

674

Chamanda sarv yo gul chun sabodin tebranur nogah,
Sog'inib sarvi gulro'yum kelur, afg'on chekarmen, vah.
Boshimni olmag'aymen sajdayi shukr aylayu yerdin,
Agar sarvi xiromoning'a bo'lsam soyadek hamrah.
O'zum ham ermon o'z holimdin ogah to ani ko'rdum,
Yo'q ulkim, ermas ahvolimdin ul nomehribon ogah.
Yuz olmoq sarv birla gul ayog'idinki, vah, yo'qtur
Aning qaddu yuziga bog' aro bu ikkidin ashbah.
Zanoxdoningda xay ermaski, obi zindagoniydur,
Ki hayvon chashmasining ostida voqi'durur ul chah.
Yuzung vasfini yuz tah safhag'a yozsam tamom o'lmas,
Ki bo'lg'ay safhayi xurshidcha ul safhadin har tah.
Jununum man' qilding ul pari ishqida, ey zohid,
Kishi devona bo'lsa yaxshiroq yuz qatlakim, ablah.
Tajammul raxshidin, ey shah, gadog'a qilma istig'no,
Chu bog'lar raxt bu dayri fanodin gar gado, gar shah.
Navoiy, ko'p dema g'am xaylidan mayxona ma'mandur,
Azimat qilsang ul dorul-among'a fi amonulloh.

675

Xush ulkim, bor edi ilgimda pechon sunbulung gah-gah,
Tutunlar chirmashur boshimg'a oni chun sog'insam, vah.
Yuzungdur poklik mehri, ko'zumdur rostliq ayni,
Aningdek yuzga mundog' ko'zdin o'zga ko'z maozallah.
Ko'ngul pargolasidur har taraf ishqingdin o'rtangan,
Shararlarkim chiqar ohim o'ti dudi bila hamrah.
Tushumda la'liyu ruxsorida, uyg'otmang meni, gar xud
Masiho birla Yusuf boshim uzra yetsalar nogah.
Uchub ruhum qushi har dam havo aylar zanaxdonin,
Aningdek qush masallikkim nishiman qilmish o'lg'ay chah,
Muhabbat ko'yida bukim gado shahni qilur oshiq,
Biaynih bor aningdekkim gadoni oshiq etgay shah.

Qazoyi momazo chun favti hol aylar zihi hasrat,
Muvaffaq ulki avvaldin bo'lur o'z vaqtidin ogah.
Qalam yozg'on balodin muhtariz bo'lg'oy zihi nodon,
Muqarrar bo'lmag'on ro'ziy talab qilg'on zihi ablah.
Navoiy, daftari hajring yozib, ko'z to'kti xunobin,
Chu ochsang safha-safha, ko'rgasen qon o'tganin tah-tah.

676

Vahki, kelturdung firoqingdin balolar boshima,
Ul balolardinki qochtim, keldi olar boshima.
Zaxm agar bo'lsa boshimning har tuki soyi, ne tong?
Muncha toshkim yog'dururlar dilrabolar boshima.
Sarvqadlarning tamannosi boshimdin chiqmag'ay,
Qahr etib, ey shayx, sindursang asolar boshima.
Ko'rmayin ko'zlar qachon keldi boshimg'a yuz balo,
Ko'r, nelar kelturdi bu yuzi qarolar boshima!
Ishq aro gah-gahki el pandig'a bosh indurmadim,
Keldi turluk-turluk ondin mojarolar boshima.
Muddaolar boshima tushguncha har dam aqlidin,
Kelsa xushroq ishq tiyg'idin yarolar boshima.
Ko'yida o'ldi Navoiy, qochti ondin itlari,
Yo'q edi o'lganda yoru oshnolar boshima.

677

Soqiyo, talx o'ldi ayshim hajr bedodi bila,
Tut achig' maykim, ichay Mirzo Chuchuk yodi bila.
Sipqorib, jomi sipehr aqdohin aylay rez-rez,
Necha chekkaymen zabunlug' charx bedodi bila?
Zuhd ko'nglum ko'zgusin qilmish mukaddar, ey harif.
Sindururmen tavba piri ishq irshodi bila.
Bevafolig' gar budurkim hildi ul sho'x, ey ko'ngul,
Sirfa qilmas oshnolig' Odam avlodi bila.
Vahki, sindi naxli ummedim, xusho ul bog'bon,
Kim erur xushhol bir navrasta shamshodi bila.
Chun hudiy Layli qulog'in yolqitur, Majnun, ne sud
Tog'ni g'ar kelturur afg'ong'a faryodi bila?!
Ey Navoiy, ishq sahrosida xud qo'ydung qadam,
To nechuk loshgoysen ul poyoni yo'q vodiy bila.

678

Bo'lsam ul qotil shahidi hasratu hirmon bila,
Bir qilich torting mazorim lavhi uzra qon bila.
Bir fatila anglag'il marham bila ul sho'xdin,
Jong'a har momuqki chirmang'on kelur paykon bila.
Cheksalar tandin o'qin chun ul chiqar, jon ham chiqar,
Uydin el chiqqan kibi ta'zim uchun mehmon bila.
Qoshi gar ko'nglumda kuymak boisidur, ayb emas,
Yoy agar bo'lsa bo'lur o't bargi ham qurbon bila.

Ishq dashtining samumidin degay bo'lmish quyun,
Hajr o'tin boshtin-ayoq ko'rgan bu sargardon bila.
Do'zax ahli, g'am yemangkim, do'st rahmi kelgudek
Kelgum ul yon ohu ashkimdin ajab to'fon bila.
Ey Navoiy, itlariga to'ma darboyist o'lub,
Yor agar istar, ko'ngul taylim qilg'il jon bila.

679

Sochib sirishk, yugursam qoshing xayoli bila,
Sipehr mencha emas kavkabu hiloli bila.
Ko'zungki mardum ila jon olur, erur sho'xe,
Ki sayd aylagay eldin ko'ngulni xoli bila.
Ko'ngulda qaddu uzoring xayolin ettim naqsh,
Bu bog'ni bezadim sarvu gul niholi bila.
Ulusni javr ila husn ahli o'lturur, lekin
Dalok etar meni ul sarv i'tidoli bila.
Emas yasang'ali gar solmas ilgidin ko'zgu,
Ki bo'ldi ko'rgali darmonda o'z jamoli bila.
Xirad ko'ngul sipahin to'qtatay dedi, vahkim,
Buzuldi kirpigi xaylin ko'rub yasoli bila.
Quyosh seni ko'rub andog' uyaldi o'z yuzidin,
Ki yerga kirdi tura olmay infioli bila.
Xazon kamindadur, ey bulbul, o'lmag'il g'ofil,
Dameki dast berur aysh gul visoli bila.
Mukaddar etsa ko'ngul shishasini zuhd, ne g'am,
Navoyiyo, kelu yugil qadah ziloli bila.

680

Zihi har lahni bulbul savtining zotingg'a isboti,
Jahon bog'ida har gul yafrog'i husnungg'a mir'oti.
Vujudi zarraning mumkin emas to sobit o'lmas mehr,
Ne hojat zarra xaylidin quyosh zotig'a isboti?
Bo'lub zotingda ojiz har sifat ichinda mavsufi,
Oningdekkim qila olmay sifoting sharhini zoti.
Xirad zotingni tashbih etgali har fikrkim aylab,
Takallum anda yo'l topmay magar hayhot-hayhoti.
Ne qahring zahrudin emin bo'lub har sokini masjid,
Ne lutfung bodasidin noumid ahli xaroboti.
Ne zarra bo'lsa maqbulung quyoshdnn zarra qilg'ondek,
Quyosh ul zarradin aylab sharaf birla mubohoti.
Navoiy zikri otingdur, umidi ulki, qutqorsang,
Ani ot istamakdin, balki andinkim bo'lur oti.

681

Ey, yuzung ustida ter gulbarg uzra shabname,
Lek har bir qatradin bo'lub guliston olame.
Qatradin olam guliston bo'lmog'i tong yo'qki, bor
Bahri rahmat orazing bog'ig'a tushgan shabname.

Gul nedin yer tutti el boshida solu mehrdek,
Topmag'on bo'lsa riyozingning shamimidin shame.
Ko'kka chun eltib, malak raxshing g'uborin topmayin,
Zuhra andoq surmaye, Kayvon aningdek parchame.
Yo'q ajab, otingg'a gar muqri nubuvvat bo'lsa xatm,
Kim nubuvvat halqasida yo'q seningdek xotame.
Sochqay erdi chashmayi xurshiddin hayvon suvi,
Hamdaming bo'lsa edi Isoyi Ruhulloh dame.
Chun Navoiy na'ting ayturg'a tilar bo'lg'ay alam,
Ne ajab, gar bo'lsa bot olimlar ichra a'lame.

682

Chun ilik bermaski o'psam, ul sitamkor ilgini,
Bir kishi ilgin o'paykim, o'pkay ul yor ilgini.
Chun ayog'i tufrog'in o'pkuncha topmon e'tibor,
Sunsam ham nogah, o'parga ne hadim bor, ilgini?
Jon sotarmen xoki poyingg'a, nedinkim ahli bay'
Tuttururlar sotquchi birla xaridor ilgini.
Zulfidin, tong yo'q, Kalimullohdek etsa ajdaho,
Kim yadi bayzodin aylabdur namudor ilgini.
So'rg'ali kelsa Masihim boshima domankashon,
Ul etakdin kim ola olg'ay bu bemor ilgini?
Dog'u qondin borur ul qo'lkim ochilmish lolazor,
Hajring ayyomida cheksang oshiqi zor ilgini.
Ey Navoiy, bilki, hijron dashtidin bo'lmas xalos,
Sayr aro matlub agar tutmas talabgor ilgini.

683

Jilvamu aylar qizil to'n birla har yon ul pari,
Yo magarkim lolazor ichra kezar kabki dariy?
Telbalar qatli qizil qilmish libosin, ohkim,
Bir yo'li devonalar qonig'a kirmish ul pari.
Hullasin xunoblig' jon rishtasidin qildi charx,
Bo'ldi jonlar joni, vah-vah, ul parivash paykari,
Orazing naqshimudur qonlig' ko'ngulda jilvagar,
Yo shafaqdin bo'ldi toli' oftobi xovariy.
Ich shafaqgun mayki, gardun qotiledurkim, erur
Yangi oy birla shafaq tig'u libosi ahmariy.
Qon uza ko'nglum yuzung shavqidin andog' xastadur,
Kim erur gulgun harir ollida oning bistari.
Ul pari la'lida joning, ey Navoiy, bo'ldi mahv,
La'lgun kisvatda mahv etgandek o'zni ul pari.

684

Ul quyosh oq uydavu men muztaribmen har sari,
Uylakim fonusdin parvona qolg'ay tashqari.
Sadqasi bo'lmaq erur maqsud men sargashtag'a,
Oq uyi davrig'a bukim aylanurmen har sari.

Ichkari ul gul tuvurlug'ni ko'tarmaslar, netay,
Ey sabo farroshi, bir lutf aylabon ul yon dari.
Parda ketgach, men zaifi zorg'a oson erur
Yo'llaridin chig'ning solmoq o'zumni ichkari.
Oq uy ichra har nedur zohirdur ul yuz tobidin,
Sham' bo'lsa uyda, tashqardin bo'lur zohir bari.
Gar falak xirgohi bo'lsa peshi xonang, ne osig',
Umr xayli chunki kundan-kunga kelmas ilgari.
Ey Navoiy, ul mahi xirgahnishin hifzi uchun
Ko'zunak ermaski, har sori tikilmish ko'zlari.

685

So'zi hajring ichra yo'q biron ko'ngulning toqati,
Bo'lmas ermish kuygan elning o't bila ko'p ulfati.
Ashk tim-tim qonidin kulbam bezansa, ne ajab,
Kim erur gul bargidin bulbul uyining ziynati.
Tolpinur kul ichra mendek shu'la tortib, go'yiyo,
Kim quyoshning jismig'a o't yoqti ul yuz hasrati.
La'li serobidin ar xat zohir o'lmas, ayb emas,
Xizrning hayvon suyi ichgandin o'lmish g'aybati.
Har sori maxfiy tuganlik jism ila munglug' ko'ngul
Soyiledurkim, erur mamlu diramdin kisvati.
Ey musavvir, chekma nozir mendin o'zga zinhor,
Daftari ishqim aro yozilsa ul oy surati.
Mudbire toptuq Navoiyni salomatdin yiroq,
Ko'rkim, ul ne nav'u ne yanglig' jahonda shuhrati.

686

Tavsaning na'lidin istarmen boshimg'a afsare,
Hindudekkim boshig'a tovusdin sanchar pare.
Orazingda may, may ichra orazing zohir qilur
Gohi axtardin shafaq, gohi shafahdin axtare.
Bazmi ayshin ko'kka nevchun chekmagay ulkim, anga
Tutsa Ruhulloh dami har dam quyoshdek sog'are.
Masnadim ko'rgilki, har tun qasri toshu farshidin
Boshqa xoro muttakodur, tang'a koshi bistare.
Vah, ne lo'livashdur ul qotilki, umda xalqning
Qonini to'kmakka har bir kirpigidur nishtare.
Orazing vasfi tuganmas kotibi sun' aylasa
Dahr bo'stonida gul yafrog'laridin daftare.
Ey Navoiy, sarvdek ozod bo'l gar istasang,
Gul masallik shohide, bulbul kibi xunyogare.

687

Intizoridin ul oyning ko'zki soldim har sari,
Ko'z yumub-ochquncha o'tti qon yoshim andin nari.
Yolinib ul ko'y iti birla borurmen ko'yiga,
Vahki, ul ko'y ichra bormen men keyin, it ilgari.

Dardu g'am turmish yasovuldek ko'ngul choki aro
Qo'ymamoqqa kelsa hushu sabr xayli ichkari.
Ko'rmasangkim o'tni suv tez aylagay, bir-bir qurur
Ko'nglum ichra qatra-qatra suv kibi paykonlari.
Lab aro og'zing chuchuk til birla go'yo anglasam,
Shahdliq neshi bila gul bargini teshmish ari.
Zohidu har lahza o'lmak xonaqah fikridakim,
To tirikmen chiqmag'um dayri fanodin men bari.
Ey Navoiy, dema har damkim qadahni quy to'la,
Mayni oxir quysa xud bo'ljas qadahdin tashqari.

688

Davlat tongi yuziyu sochi tong qarong'usi,
Masti sabuh ko'zlarin eltib tong uyqusi.
Bulbul pari emas, kul erur bergali jilo
Har bargi gulki, yeldin erur tiyra ko'zgusi.
Gulzor dahr shu'badasin go'yi anglamish,
Ichinda za'farondin emas g'uncha kulgusi.
Boshimni yuqori qila olmon binafshadek,
Ko'nglumga chunki chirmashur ul turra qayg'usi.
Ko'z bahri ichra shisha kiyib mardum etti g'avs,
Yoyildi ushbu vajh ila yuz sori injusi.
Holimg'a hajr bazmi aro tortsam surud,
Bor maddi navhi telba ko'ngulning ayolg'usi.
Qatlimg'a mujda berdiyu o'lturdi intizor,
Bir umrdin so'ng elga yigit va'da bergusi.

689

Hushsiz jonkim, yoshurmish jismi g'amparvard ani,
Mutlaq ul devonadekdurkim yopibtur gard ani.
Yig'layin forig' debon va'z ichra aylarmen maqom,
O'z fig'onidin sog'inur voizi damsard ani.
Bilgay ul ovora sargardonlig'im kayfiyatin,
Kim chiqarmish bo'lg'ay eldin bir de olmas dard ani.
Ul quyoshni istasang, jon berki, erur bandi roh,
Topmas ulkim, bo'lmag'ay Iso masallik fard ani.
Ey Navoiy, bir xadangi tekxa o'lgan jismima,
Ul dam-o'q jon deb tirilgay jismi g'amparvard ani.

690

Jong'a chun dermen: «Ne erdi chiqmog'ing kayfiyati?»
Derki: «Bois bo'ldi jism ichra marazning shiddati».
Jismdin so'rsamki: «Bu za'fing'a ne bo'ldi sabab?»
Der: «Anga bo'ldi sabab o'tluq bag'irning xirqati».
Chun bag'irdin so'rsam, aytur: «Anda o't tushdi manga,
Kim ko'ngulga shu'la soldi ishq barqi ofati».
Ko'nglumga qilsam g'azab, ayturki: «Ko'zdindur gunah»
Ko'rmayin ul tushmadi bizga bu ishning tuhmati».

Ko'zga chun dermenki: «Ey tardomani yuzi qaro,
Sendin o'lmish telba ko'nglumning balovu vahshati?!»
Yig'lab aytur ko'zki: «Yo'q erdi manga ham ixtiyor,
Kim ko'rundi nogahon ul sho'x mahvash tal'ati».
Ey Navoiy, barcha o'z uzrin dedi, o'lguncha kuy,
Kim sanga ishq o'ti-o'q ermish azalning qismati.

691

Zohir aylar oh ila ashkimni hajring og'usi,
Go'yi mundoq esnatur oxir nafasning uyqusi.
Hajri bepoyon, tuni muhlik, jununim bul'ajab,
Subh go'yo motamim tutmishki, kelmas kulgusi.
Kuydurub jismimni bergaysen kulum birla jilo,
Tiyr bo'lsa qon ila qatlimda tig'ing ko'zgusi.
Meni Majnundek tutubtur dasht, demangkim, bu dasht
Tog'lar erdiki, homun qildi ko'nglum qayg'usi.
Ey ko'ngul, oh o'qlarin ul g'amzaning o'llig'a chek,
Kim o'q otmog'lig'da sendin tuzdur oning qobusi.
Demangiz, oshiq ko'ziga ne yorug'lug'dur mufid,
G'am kuni dilbar yuzi, hijron tuni tong yog'dusi.
Hajr aro tuzdi Navoiy vasl mulkin berdi yor,
Andog' ish qilg'ong'a mundin kam kerakmas juldusi.

692

O't solur el jonig'a har dam sovug'lug' birla day,
Soqiyo, sinmas havo zahri, ketur taryok, may.
Tuz shabiston ichra suhbatkim, ishorat mayg'adur,
Sham'i kofuriyki, osti shusha muzlar birla day.
Otashin may birla, ey soqiy, qizitqil bazmni,
Mutribo, ul o'tni tez etmakka ol og'zingg'a nay.
Dahr mushkin chun havo kofuri pinhon ayladi,
Bodayi mushkin kofuriy mizoj ichmay netay?
Ichgali ixfo uchun tun mushkini istar hakim,
Shukr, bu kofur aro ham zohir ermas hech shay.
Ul quyosh qor uzra chiqqach, yuzum uzra anglamon
Ashk yo ko'z oqi hal bo'lub oqarmu, yo'qsa xay?
Ilgida maylik safol, usruk Navoiy qor uza,
Ey falak, qil jomi Jam birla tamosho taxti Kay.

693

Bir kun meni ul qotili majnunshior o'lturgusi,
Usruk chiqib, javlon qilib, devonavor o'lturgusi.
Gar za'f ila ojizlig'im ko'ngliga rahme solsa ham,
Boshimg'a yetgach sekretib beixtiyor o'lturgusi.
Vasli aro gar o'lturur, jonimg'a yuz ming shukr erur,
Chun qolsam ondind bir zamon, hijroni zor o'lturgusi.
Oshiq bo'lurda bilmadim men notavoni xastakim,
Hajr o'lsa, g'am kuydurgusi; vasl o'lsa, yor o'lturgusi.

Maydon aro, ey ahli din, kirmang tamoshosig'akim,
Yuz ko'rmayin ul kofiri chobuksuvor o'lturgusi.
La'ling zakoti may tutub tirguzmasang, ey mug'bacha,
Dayr ichra men dilxastani ranji xumor o'lturgusi.
Derlar Navoiy qatlig'a gul-gul ochibtur orazin,
Ko'rguncha oni, voykim, bu xor-xor o'lturgusi.

694

Shukrlillah, ey ko'ngulkim, raf' o'lub hijron tuni,
Ul quyosh yuzin ko'rarmen tengrining qutlug' kuni.
Otashin la'ling aningdeq o'rtadi olamnikim,
Har taraf bir o't tutashqon jondur oning uchquni.
Mehrdin ruxsora sorg'org'on soyi sargashtamen,
Zarra sargardonlig'in afzun qilur mehr oltuni.
Bodadin tim-tim qizarmish orazi, vah-vah, ko'rung,
Kim ajab gullar ochibtur ul malohat gulbuni.
Shomi hijron mehnatin sharh aylay olmon za'fdin,
Ul qaro bosqon kishidekkim aning chiqmas uni.
Axtaredur naqs ushshoqi badaxtar jonig'a,
Ulki har yon iltirar hijron tunining shudruni.
Ey Navoiy, demakim vaslini tush ko'rgay ko'zung,
Yig'lamoq bu ersa, tush ko'rgay magar ko'z uyquni?!

695

G'amingdin chun ajal go'r ogzida jismim nihon etgay,
Mazorim lavhn darding sharhini tildek bayon etgay.
Qanotliq mo'rdek jismimni uy qilmish ajal xayli,
Magar ul nav' qushlar bu buzug'ni oshyon etgay.
Yuz ochqach egma qaddim za'f qildi, vah, ne bildimkim,
Quyosh vasli yangi oyimni mundog' notavon etgay.
Og'iz bo'ldi ko'ngulga chokiyu til anda paykoning,
Ne tong, bu til og'iz birla agar muhlik fig'on etgay.
Qiliching suyini istar qurug'on naxldek qaddim,
Ajab ermas, qazo oning gulin gar arg'uvon etgay.
Der erdim ko'yini yuy ashk ila el zaxmi qonidin,
Ne bildimkim hamul el rashki-o'q ashkimni qon etgay.
Natija kuymagu ashkidin o'zga topmag'ay ulkim,
Bu gulshan shu'lavu dudin gulu sunbul gumon etgay.
Tilar yuz laxt qon etgay nasibin dahr dehqoni,
Qayu bulbulnikim gul xoni uzra mehmon etgay.
Jigargundur Navoiy jismi qon yoshdin, mahaldurkim
Qazo bu nav' la'l uchun fano tog'ini kon etgay.

696

Ko'ksumda na'l bo'ldi xadanging nishonasi,
Ko'ksum uyi erur aning omochxonasi.
Paykonlaringki, til kibi ko'nglumdin urdi bosh,
Go'yo bir o'tdur ulki, bulardur zabonasi.

Ko'p so'z yasadi Layliyu Majnun so'zida xalq,
Ermas nechukki husnunga ishqim fasonasi.
Deb erdi bir bahona bila seni o'lturay,
O'lturdi, vahki, har dam aning bir bahonasi.
Mehri ruhunga mehriyiyah sabzayi xating,
Go'yoki xoling o'ldi hamul sabza donasi.
Mug' dayri pirining qulimenkim, g'am etsa qasd,
Aylar xalos bir to'la jomi mug'onasi.
Ishqing Navoiy aylar ulusdin nihon, vale
Fosh aylar elga zamzamayi bexudonasi.

697

Sihhatim ozurda jononimda bo'lg'ay koshki,
Dardi oning tinmag'ur jonimda bo'lg'ay koshki.
Notavon ko'rguncha bistarda sinondek qomatin,
Yuz sinon bu chashmi giryonimda bo'lg'ay koshki.
Bo'lg'ucha ashki ravonim seli har yon jilvagar,
Jilva ul sarvi xiromonimda bo'lg'ay koshki.
Ul ayoq ozurda bo'lg'uncha bo'lub boshim fido,
Zahmati boshtin-ayoq jonimda bo'lg'ay koshki.
Ko'zuma gar kirpigin osiybidin sunmas ayoq,
Barqi ofat bu nayistonimda bo'lg'ay koshki.
Nolam ul oyg'a yetib, jon vaslidin mahrum erur,
Josh dog'i payvasta afg'onimda bo'lg'ay koshki.
Ey Navoiy, dema rozisenmu umrung istasa,
Yuz mening umrumcha sultonimda bo'lg'ay koshki.

698

Nechakim, ul oyg'a mendin mehribonroq yo'q kishi,
Yaxshi to qilsam nazar, mendin yamonroq yo'q kishi.
Xastalar jonig'a ul bemor ko'zdin novake
Gar otarsen, bilki, mendin notavonroq yo'q kishi.
Ohu xunobimni lahnu boda qilmishsen gumon,
Dilrabolar ichra sendin badgumonroq yo'q kishi.
Ahli ishq ozori jonin istabon tishlar labin,
Mendin ushbu qissada ozurdajonroq yo'q kishi.
Yor etar ermish vatan bexonumonlar ko'nglini,
Shukr, mendin ko'yida bexonumonroq yo'q kishi.
Xoslar vasl istagaylar, vahki, men devonadin
Ul pari ko'yida benomunishonroq yo'q kishi.
Ey Navoiy, xurdayi nazmingg'a isloh istasang,
Shohi G'oziydin jahonda xurdadonroq yo'q kishi

699

Boshimg'a kosh gohe yetsa raxshin sekretib mohe,
Supursam ko'zlarimg'a xayfishon ruxsoridin gohe.
Malohat avji birla husn bo'stonida yo'q ravnaq,
Qani u bog' aro sarve, qani ul avj uza mohe?

Dema oxirki yo'qtur ishq savdosida bir bedil,
Oni ko'rgilki, bormu husn bozorida dilxohe.
Ne tong, afsurdadil bo'lsamki, to husn o'ti o'chmishtur,
Ko'nguldin dog'i hargiz chiqmamish bir shu'lalilik ohe.
Ne bo'lg'aykim, bahori husn aro ochilsa bir gulkim,
Tushub bir barqi ishq, o'rtansam andoqkim bir kohe.
Kirib ishq muhabbat dashtig'a, ey kim, yana yonding,
Muhiqdursen, nedinkim tapmading bu yo'lda hamrohe
Navoiy, bor esang ogah, salomat mulki ham xushtur,
Va lekin rahbaring bo'lsa yo'li qat'ida ogohe.

700

Sensizin bazm ichra qat-qat qon ko'ngul betob edi,
Dam-badam jomi labolab chekkanim xunob edi.
Har muqannad pistakim, bazm ichra erdi jilvagar,
La'lingu og'zing xayolidin ko'ngul betob edi.
Bazm edi jonbaxsh may birla yorug', vahkim, manga
Zulmat erdikim, hayotim chashmasi noyob edi.
Halqayi bazm elga qaydu, bir musalsal turradin
Chekkali ul bazmdin jonimda yuz qullob edi.
Yetti ko'k javfi to'la g'amni azaldin go'yiyo
Ishq jam' aylab, mening jonim uchun asrob edi.
Siymgun g'alton sirishkimdurki, holo bo'ldi qon,
Buki el shingarf deydurlar burun siymob edi.
No'shi vasl ar yetmasa g'am yo'q, Navoiykim, mudom
Hajrdin ahli vafo jomida zahri nob edi,

701

Tilarmen muztar etsa ofati osuda jonimni,
Sovursa ofiyat birla tuzulgan xonumonimni.
Chiqib sarxush, chopib abrash, qilib javlon, olib maydon,
Vujud iqlimidin mahv aylasa nomu nishonimni.
Urub jonimg'a neshi g'am, tuzub qatlim uchun marham,
Hino qilsa balo shohidlari ilgiga qonimni.
Firoq ichra alifdek qaddima g'am tog'ini yuklab,
Uhud ostidagi dol etsa jismi notavonimni.
Junun ko'yida usruk sudratib ratbul-lison qilsa,
Fano avboshig'a dayr ichra bu rozi nihonimni.
Yuzin aylab qaro, keynicha solib ishq atfolin,
Bari mastu malang o'ynatsa aqli xurdadonimni.
Navoiy, ne may erdikim, ichib olamg'a fosh ettim
Ulustin yoshurun yillar ko'ngulda asrag'onimni.

702

Necha kilki taxayyul birla bir surat nigor aylay,
Anga oshiq yasab ko'nglumni umda beqaror aylay?
Necha chirmashturub bir zulf savdosin dimog'img'a,
Uzumni ahli savdodek parishonro'zgor aylay?

Necha bir sarvdek qomat havosi birla har soat
Jahonda o'hu afg'ondin qiyomat oshkor aylay?
Necha bir lolarux dog'i g'amin istab tanim uzra,
Qo'yub yuz dog', ani qonlig' yoshimdin lolazor aylay?
Necha g'am dashti ichra bir pari mehrida soyamni
Junundin bir zamon qovub, gahi andin firor aylay?
Necha anjum bila charx ofatidin charxu anjumdek
Havoni ohim o'tidin to'la dudi sharor aylay?
Erur bas tiyra shomi ishq, yo rab, husn sham'in yoq,
Ki jon birla ko'ngul o'rtanmagin parvonavor aylay.
Chu hech ish ixtiyori kimsada yo'qtur, qo'y, ey zohid,
Ki tarki ixtiyor etmakni men ham ixtiyor aylay.
Navoiy, boda bahri bekoronig'a meni solg'il,
Ki gardun bahrining mavji balosidin kanor aylay.

703

Soqiyo, tut bodakim bir lahza o'zumdin boray,
Shart bukim, har necha tutsang, labolab sipqoray.
Bo'g'zuma jome quyub, qutqar gadoliqdin meni,
Vah, necha bo'g'zum chekib, bir jur'a uchun yolboray.
Bir qadah may bersalar, vah, g'oyati iflosdin,
Necha la'li qiymatliy topqon gadodek oldoray.
Tortay o'zumni ivaz kim qilsa ehson bir qadah,
Bu bahona birla o'zluksiy o'zumni qutqaray.
Vajhi may jon naqdiyu tan dog'idur, ey mug'bacha,
Xilqatim ganjinasin yuz qatla gar xud axtaray.
Jong'a yettim aql vasvosi bila, tengri uchun,
Soqiyo, jomimda afyun ezki, botroq telbaray.
Eyki, debsen g'ayrdin ayru kelu chek jomi vasl,
Gar bu xilvatda Navoiy mahram ermas, qaytaray.

704

Bo'lg'ay erdi yuz tuman ming ranju mehnat koshki,
Bo'lmag'ay erdi balovu dardi furqat koshki.
Yeldek aylarda havo sayr etgali jismim xasin,
O'rtagay erdi urub bir barqi ofat koshki.
Xosiyat chun telbarab sahrog'a yuzlanmak emish,
Tutmag'ay erdim parilar birla ulfat koshki.
Ofiyat kunjin dedim istay, buzuldim bir yo'li,
Ko'nglum ichra kechmagay erdi bu niyat koshki.
Yuz g'arib ahvol bekaslikda har dam bor emish,
O'tmagay erdi tilimga lafzi g'urbat koshki.
Jilva qilg'uncha tilab to'vus yanglig' ganji zeb,
Chug'z yanglig' tutqay erdim kunji uzlat koshki.
Yordin el rashkidin bo'ldum judo, bo'lg'ay edi
Iltifotin g'ayr ila ko'rmakka toqat koshki.
Demakim, jon et fido ahhob ila topqach visol,

Ey Navoiy, umr bergay oncha muhlat koshki.

705

Bugun aqshomg'a tegru menki ko'rmaymen quyoshimni,
Ne tong, to'ksam falakdek kecha tong otquncha yoshimni.
Baliyat toshidin yuz pora bo'lg'on ham erur xushkim,
Itingga yetmagay zahmat qilurda to'ma boshimni.
Yuzu xoling g'amidin bo'stonafruz erur jismim,
Ki tutmishdur ichimni tuxmi g'am xunob toshimni.
O'luk jismimni ko'rgan toza qo'yg'on dog'lar birla,
Qaro qilg'on sog'ing'ay zog'lar g'avg'osi loshimni.
Vazifa ko'ngluma har kun erur bir dog' ishqingdin,
Qanoatdin tuzubmen bir diram birla maoshimni.
Qazo tag'yir topmas, chunki zo'ru zorlig' birla
Uzubmen dahr xalqidin urush birla yaroshimni.
Navoiy, degasen g'am tog'i qozmish teshayi Farhod,
Ko'rub ko'ksumdagi tirnog' ila qilg'on xaroshimni.

706

Xushturur gulgun qadah girdinda gulbargi tari,
Xossa bayram avvali bo'lg'ay, dog'i gul oxiri.
Har varaq bir nomayi ishratdurur fahm aylagil,
Tong yelidin abtar o'lmasdin burun gul daftari.
G'uncha xudi birla gul qalqonig'a yetti shikast,
Bo'lg'ali paydo sarig' savsarning oltun shashpari.
Gul adam shomig'a yuzlangan uchun zanbaq guli
Bor kumish mash'al dog'iyu xurdalardur axgari.
Lola qon uzra bo'yolib, o't uza anbar qo'yub,
Bor parixon chiqmog'on g'oyib chechaklardur pari.
Nilufar tutmish sipehr lojuvardiy hay'atin,
Jolalar yuzinda andoqkim nujumu axtari.
O'ksa la'lingni Navoiy sanga xush kelmas, vale
Xushturur gulgun qadah girdinda gulbargi tari.

707

Sevungil, ey ko'ngul, oxirki jisming ichra jon keldi,
Quvon, ey joni mahzunkim, hayoti jovidon keldi.
Safardin ul pari yetti, meni mahzunni shod etti,
Ko'nguldin eski g'am ketti, tan ichra yangi jon keldi.
Xirad, yig' bu masofingni, tahammul, qo'y gazofingni,
Vara', tark ayla lofingni, ki oshubi jahon keldi.
Damekim andin ayrildim, ko'ngulni hamrahi qildim,
Bugun keldi ko'ngul, bildim, kim ul nomehribon keldi.
Kelibtur yoshurun ul shah, meni majnun emon ogah,
Pari ermas esa, bas vah, nechuk ko'zdin nihon keldi?!
Falak boqti fig'onimg'a, ajal rahm etti jonimg'a,
Xazonlig' bo'stonimg'a guli bog'i jinon keldi.
Mug'anniy, bir navoye tuz, Navoiy, nag'maye ko'rguz,

Ayoqchi, tomsa tut to'qquz, ki Doroyi jahon keldi.

708

Ne bir subh ul quyosh bazmi aro ichtim to'la jome,
Ne yottim mast ruxsorim ayog'ig'a qo'yub shome.
Ne bir qush hargiz ul gulshan sori yetkurdi payg'omim,
Ne bir yel hargiz ul guldin manga yetkurdi payg'ome.
O'qungdin ming to'shukluk ko'nglak ichra tolpinur jismim,
Hamul qush mislikim oni muqayyad aylagay dome.
Nechukkim tutmading, ey umr, vayronim aro orom,
G'amingdin tutmadi jon ham buzug' jismimda orome.
Hamul kundin sarig' chehramda gulgum ashkdur, ey shayx,
Ki bir zarbafti gulfomiy kiyib chiqti gulandome.
Yugurdung Ka'bayi maqsad tilab ko'p, lek tinmayesen,
Chiqarsang o'zhlukungning dayridin o'zni, erur kome.
Navoiy, tongla huru sofiyi kavsardin ortug'dur,
Bugun ul mug'bacha ishqida bo'lsang durdioshome.

709

Ikki hamdamkim erur may bazm aro hamdamlari,
Topmasun bizdin malolat xotiri xurramlari.
Oyu kunkim bazm tuzgaylar falak xirgohida,
Zarrayi sargashtadin ne bo'lg'usidur g'amlari?
Gul bila nasrinki, chekkak boda nargis jomidin,
Zulm erur voqi'ki, bulbul bo'lmag'ay mahramlari.
Chug'zdin ram aylasa, ne ayb, durroju tazarv,
Xossa bo'lsa mastliqdin o'zgacha olamlari.
Ey tabib, o'lgumdurur, go'yoki ushbu kechadin
Zaxmlik ko'nglunga o'qdek |sanchilur marhamlari.
Ey mug'anniy, bo'lma g'ofilkim, zaboni hol ila
Navha aylaydur mening holimg'a sozing bamlari.
Kechalar aflok neyechun yosh to'kar kiyib qaro,
Bo'lmasa miskin Navoiy holig'a motamlari?

710

Yuz urma har taraf, ey sho'xu, zor qilma meni,
Qaror tut nafase, beqaror qilma meni.
Ko'zumni sham'i jamoling furug'i birla yorut,
Tong otqucha kechalar ashkbor qilma meni.
Xudoy uchun yana har sori bexabar borma,
Fig'onu nolada beixtiyor qilma meni.
Tarahhum aylagil, ey ixtiyorsiz nola,
Damo-dam el ichida sharmsor qilma meni.
Hayot ranji, o'lum yodi sa'b emish, soqiy,
Bu dayr ichinda dame hushyor qilma meni.
Men o'zga, Vomiq Farhod o'zgadur, ey ishq,
Tana'um ahli aro e'tibor qilma meni.
Qayonki borsang, o'larmen Navoiy yanglig' zor,

Yuz urma har taraf, ey sho'xu, zor qilma meni.

711

Ey, guli sarvi chamanda orazing sharmandasi,
Sarv bu ozodliq birla qadingning bandasi.
Gar o'g'uramaydurur jon naqdini shirin labing,
Bas, nedur so'rsam tabassum birla shakkar xandasi.
Vaslin ista, ey ko'ngul, shoyadki oxir topqasen,
Chun masaldurkim, topar har nimani jo'yandasi.
Aytur ermishsenki, oy bir kamtarin quldur manga,
Ko'rki, yori yetmish oyning toli'i farxandasi.
Toji Kayxusrav bila mulki Sulaymon istamas,
To Navoiy bo'ldi ul sultoni olam bandasi.

712

Yo'qtur anduhu malolat o'tig'a xas men kibi,
Bedilu bechoravu bemoru bekas men kibi.
Eyki, Majnun vasfin etting, o'lmadi yor ollida,
Men qilib yuz jon fido, ul bo'lmag'ay, bas, men kibi.
Dema, parvona kuyar mendekki, so'z sham' uzradur,
Ne uchunkim ul dog'i g'am shomi kuymas men kibi.
Turki anjulg'a dedim, husn ichra sen yo ul fuzun,
Dedikim, bo'lg'ay anga yuz banda charkas men kibi.
Qoshlaring yosig'a qurbon qilg'ali yillar tilab
Topmag'ay bir bu ko'han toqi muqvvass men kibi.
Eyki, davr ahlin vafosi yo'q debon ozurdasen,
Oshnolig'ni alardin sen ham et bas men kibi.
Ey Navoiy, ishq o'tin har kim yorutmog' istasa,
Yer yuzinda topmag'ay tutrug' uchun xas men kibi.

713

Ey, dudog'ing sharbatida obi hayvon lazzati,
Lazzati bo'lg'ay nasibim bo'lsa la'ling sharbat.
Kechalar hajringda bexudmen, mening holimg'adur
Sham'ning gah kuymagi, gah nolasi, gah riqqati.
Mehnati hajringda ishim oh ila faryod erur,
Oh, agar faryodima yetmas visoling davlati.
Lablarningning hasrati ko'nglumda bo'lsa, ne ajab,
Shisha birla bodaning bir-biriga ko'ptur nisbati.
Orazingg'a, ey pari, majnun ko'ngulning mayli bor,
Telba yanglig'kim, aning o't birla bo'lg'ay ulfati.
Umr erur ishq ahlig'a payki nasim, ey bog'bon,
Basdurur bu muddaog'a shohid oning sur'ati.
Yuzu xolingdin Navoiyning ko'zidur qon aro
Loladekkim, dog'i bo'lmish ko'z qarosi hay'ati.

714

Nargisin gul uzrakim bemor etar noz uyqusi,

Misli sho'xedurki, sust etgay ani yoz uyqusi.
Ko'z ochib behudlug'umni ko'rmasa, yo'qtur ajab,
Kim manga baxt uyqusi bo'lmish anga noz uyqusi.
Charxi soyir go'yiyo oshiqdururkim, kechalar
Bor aning ham men kibi ko'p ashkiyu oz uyqusi.
Bizni daf' o'lsun debon solmish o'zini uyqug'a,
Zarqdin xoli emastur ul fusunsoz uyqusi.
Har tun aylar istimo' el qissasin, vahkim, kelur
Menki o'z holim desam, ul qissapardoz uyqusi.
Ista komil xizmatin g'aflatni raf' aylay desang,
Bordur o'zdin g'oyib o'lmoq zumrayi roz uyqusi.
Ey Navoiy, ochma g'amdin ko'zki, sirrim qildi fosh,
Yaxshiroq bedorliqdin buyla g'ammoz uyqusi.

715

Mening baxtim yuzi g'am kojidin ul kun qaro bo'ldi,
Ki ko'nglum ul ko'zi-qoshi qarog'a muftalo bo'ldi.
Qutulmish erdi oshiqlik balosidin ko'ngul, ketmish
Ul oy ko'yiga, yona anga bilmon ne balo bo'ldi?!
Qoshu kirpiklaring ko'nglum uyin qildi kamonxona,
Aliflardin o'qu har na'l anga bir halqa yo bo'ldi.
Buzulg'on xasta ko'nglumdin o'qin zinhor chekmangkim,
Ul uyga bu sutun, ul notavong'a bu aso bo'ldi.
Labingg'a qaysi til birla fido dey xasta jonimni,
Anga jonim fidokim, joni la'lingg'a fido bo'ldi.
Ajab muhlik emasmu ishq dashti, ey musulmonlar,
Ki bir mo'rig'a har kun to'ma ikki ajdaho bo'ldi.
Fano istar esang, ich dayr piri ilgidin jome,
Nedinkim xonaqah shayxi ishi zarqu riyo bo'ldi.
Vujudim foniylab, oldi din bir mug'bacha, tong yo'q,
Agar zunnor bog'lab, maskanim dayri fano bo'ldi.
Navoiy, g'ussadin maxlas tilarsen, mastu bexud bo'l,
Ki davron dardu ranjig'a davo bu bo'ldi, to bo'ldi.

716

Tanuredur ichim go'yo qizitqon ishq o'ti oni,
Yopishturg'on kabob o'rni anga har dog'i pinhoni.
Qizil raglar emas ko'z ichrakim, ko'z mardumin g'amzang
Aningdek neshlar urdiki, oqmish har taraf qoni.
Erur qadding xayoli gah ko'ngul, gah ko'zda, go'yokim,
Budur ul jo'yboru bog'ning sarvi xiromoni.
Tariqi ishq aro ko'nglumdadur har dam g'ami, ul uy
Ajab yo'l uzradurkim, o'ksumas bir lahza mehmoni.
G'amim shomin yorutti qadding ul yuz shu'lasi birla,
Netar kunduzni ulkim, buyladur sham'i shabistoni.
Yana o'tluq ko'ngulda otashin la'ling firoqidin
Qiziq har la'lgun paykon erur bir la'l paykoni.

Xati rayhoni ichra bodayi la'lin xayol aylab,
Uchar har lahza ruhum, soqiyo, tut rohi rayhoni.
Munungdekkim, yiroqdur Ka'bayi maqsad hamonokim,
Erur manzilg'a yetmasdin jarasning tinmay afg'oni.
Navoiy davlati boqiy tilar bo'lsang, yaqin bilkim,
Erur solikka mushkil topmoq oni bo'lmayin foni.

717

Ey ko'ngul, berding ilikdin vaslining davronini,
Bilmading bu nav' talx ermish g'ami hijronini.
Go'yiyo Farhod erur tog' ichrakim, cheksam fig'on,
Ul dog'i hamdardliqdin teng chekar afg'onini.
To'tiyoyi ko'z tutarmenkim, ketursang, ey nasim,
Ko'rsang ul badmehri chobuk turkning javlonini.
Qoldi ko'nglum senda, lekin asradim, ey qoshi yo,
Xasta ko'nglum o'rnida xokilaring paykonini.
Ne uchun kiymish qizil to'n dahr bo'stonida gul,
Gar oqizmoq istamas oshufta bulbul qonini?
Tiyrboroni g'aming jismimni qildi yerga past,
Vahki, yomg'ur kasrati yiqti g'aming vayronini.
Ey ajal, tengri uchun ketkim, bihil qilmon sanga,
Qo'ymasangkim, dardi-o'q olg'ay Navoiy jonini.

718

Necha tiyg' urdung ko'ngulga, tiyra ohi itmadi,
Kimsa o'ttin dud chirkin suv bila oritmadi.
Bosh qo'yarmen shukrdinkim qilmayin boshimni go'y,
Chobukum maydong'a hargiz raxshini sekretmadi.
Xoh tiyg'i javr yo tiyg'i zabon birla raqib
Itifote qilmadi ko'nglumgakim, og'ritmadi.
Ayladi yuz qatla suv bir qatla qon ko'nglumnikim
Urmadi bir tiyg' ani yuz qatla to injitmadi.
Qilmadi mahbus ko'nglum xulbasida g'amni ishq,
Raxnalarni to malomat toshidin berkitmadi.
Ey xush ul qushkim, tegib jismig'a har par bir tikan,
El qulog'in noladin bulbul kibi yolqitmadi.
Bahri ashk ichra Navoiy sobit erdi tog'dek,
Kim esib bir yel, tanining taxtasin qolqitmadi.

719

Ul oyki, mehr ila olamni muhtaram qildi,
Bu telbaga nedin, oyo, nazarni kam qildi?
Yuzum iziga yaqindur, munga dog'i yuz shukr,
Agarchi yo'lida gardun qadimni xam qildi.
Nasihat etsa ulus, tezrak bo'lur ishqim,
Bale, itikrak etar o'tni ulki dam qildi.
Firoq sharhini har kirpigim yozar, go'yo
Falak mijamni tengiz ichraki qalam qildi.

Ul oy azimat etib yuz g'amu balo naqdin
Nasibim etti, yomon bormadi, karam qildi.
Sipehr ishqda Majnung'a yozdi ko'p ta'rif,
Muqobilida zamona meni raqam qildi.
Ko'zumki qon aro bo'ldi nihon, ajab ermas,
Ki ayng'a chu dam o'ldi qarín adam qildi.
Shukufa siym chiqorg'och bu gulshan ichra xazon,
Havog'a bargini sochmoq bila sitam qildi.
Navoiy jismin o'qung zaxmi etti domi balo,
Visol qushlari andin magarki ram qildi.

720

Mahvashekim, mehridin bo'ldum jahon ovorasi,
Rahm etib bir chora qilmas o'lsa ham bechorasi.
Zaxmlar qilding yana g'am neshidin, ey bevafo,
Butmish erdi vasl no'shi birla bag'rim yorasi.
Bevafolar ko'ngli, tong yo'q, lablaringg'a bo'lsa sayd,
Qaydakim la'l o'lsa atrofida bo'lur xorasi.
Yuziga boqqoch, ajab yo'q ko'zlarimga to'lsa ashk,
El ko'ziga yosh to'lar qilsa quyosh nazzorasi.
Dardi hajringdin Navoiy ko'ngli, ko'ksi, bag'ridur
Har biri yuz poravu ming yora har bir porasi.

721

Ahli dil ollinda dildor iltifoti kamlig'i
Oncha sa'b ermaski, har noahl ila hamdamlig'i.
Gar o'g'urluq istamas la'ling dog'i jon naqdidin,
Bas, nedur o'g'ri kibi payvasta qoshing xamlig'i?
Zulfi torin torta olmas kimsa ko'nglumdinki, bor
Berkrak jon rishtasidin ham aning mahkamlig'i.
Uylakim tun dudini ohim parishon ayladi,
Tong yelidindur muanbar sunbulung darhamlig'i.
Har ne el ko'ngliga xurramlig', mening ko'nglumg'a g'am,
Kim g'amingdin bo'lmish ul devonaning xurramlig'i.
Soqiyo, may berki, dardim zohir aylay mast o'lub,
Kim ichim qon ayladi ish sirrining mubhamlig'i.
Gar Navoiy ayladi badmastlig', ey piri dayr,
Sen karam kam qilmag'ilkim, ko'ptur oning kamlig'i.

722

Qildim ul oy ollida oshiqlig'im izhorini,
Men anga sirrim dedim, bilmon aning asrorini.
Ko'z qarosin hal qilib ul oyg'a yozg'um nomaye,
Bori bu tazvir ila ko'rgay ko'zum ruxsorini.
Ko'zidin to jong'a yetmon, la'lidin bermas hayot,
Ul Masih o'ldum deganda tirgizur bemorini.
Hayfdurkim, rishtayi tasbih qilg'ay ahli zuhd
Kufr zulfi ichra o'lgan xalqning zunnorini.

Orazing davrin chekarda go'yiyo naqqoshi sun'
Mehr davri birla teng ochmish edi pargorini.
To'kma jominkim, balo seli jahonni buzmasun,
Mast ko'rsang, zohido, dayri fano xammorini.
Ey Navoiy, shavqidin o'lsam, imorat qilg'asen
Tufrog'im birla muhabbat ko'yining devorini.

723

Ohkim, ul ganj yod etmas bizing vayronani,
Ul quyosh bir zarra yorutmas buzug' koshonani.
Egma qoshin ko'rguzub aylar manga man'i junun,
Yangi oy birla kerak sog' egsa bu devonani.
Ko'zuma ul vajhdin dermen yuzung afsonasin,
Kim sevarlar uyqusizlar doimo afsonani.
O'zgalar husnidin o'rtanmonki, gardun har kecha
Yorutur ming sham'u kuydurmas biri parvonani.
Chiqti jonim bodayi la'ling ko'rub, ey mug'bacha,
Vah, to'la aylab netarsen qasdima paymonani?
Bilmadikim, avval aylar nafy ranjiddin xalos,
Nafy qilg'on shayx mug' ko'yidagi mayxonani.
Ashk yo'lin tut, Navoiy, xoki poyi birlakim,
G'ussa bar berur qayonkim sochsam ushbu donani.

724

Har tikan bu g'unchadek ko'nglumda paykon bog'ladi,
Ey jigar pargolasi, sensiz ichim qon bog'ladi.
Sendin ayrilmoq ko'ngulga mumkin ermas to abad,
Chu sening birla azaldin ahdu paymon bog'ladi.
Lablaringning shavqidin har qatra qonkim to'kti ko'z,
Sovug' ohimdin hamul dam la'lu marjoy bog'ladi.
Dedi aqlu fahm oni ko'rgach, shikebi ko'zloli,
Vahki, tun bog'in yana ul sho'x chaspon bog'ladi.
Qonidin ul dard bog'ining guli bir paxtakim,
Dog'ima sabr ilgi marham birla har yon bog'ladi.
Sovurub tifli xazon tufrog' ila teng qilmag'on
Qaysi bir guldasta bu bog' ichra dehqon bog'ladi?
Ishtiyoqingdin Navoiy o'ldiyu yetmas sanga,
Go'yiyo bu nav' oyog'in bandi hijron bog'ladi.

725

Ne may xushtur manga, ne gul keraklikdur, ne gulzori,
Kerak maydin gul ochqon yorning gulzori ruxsori.
Ne jonimg'a kerak hayvon suyi, balkim xiromi ham,
Kerak chun ul hayotim gulshanining sarvi raftori.
Junun tumorima zangoru shingarf aylamang zoyi',
Ki daf' aylar oni ul la'lu xat shingarfu zangori.
Mening xud ro'zgorim tiyra bo'ldi shomi hijrondin,
Qiling subhi visoli shukrii, ey ishq ahli, siz bori.

Ne sud etgay ayog'imdin tikan chekmaklik, ey mushfiq,
Ki toshlar birla ko'ksunga qoqilmish hajr mismori.
Nihoniy yuz yaram bor hajri tiyg'idinki, sharh etsam
Qilur ozurda bir olam elin har birning ozori.
Base sargashtamen gardundin, ey soqiy, qadah bergil
Shafaqgun may to'la aylab menga gardun namudori.
Qi davron javridin ilkimga olib sipqoray andoq,
Kim anjum qatrasi ham qolmag'ay ko'z tushsa har sori
Aningdek mastlig' uyqusidin ochqay Navoiy ko'z,
Sabohi hashr ul ham yovar o'lsa baxti bedori.

726

Ey ko'ngul, kelkim, ikov bo'lub nigore ko'zloli,
Sarvqadde istabon, siymin uzore ko'zloli.
Yorlig' ko'z tutqanimiz ko'zladi chun o'zga yor,
Bizda ham ko'z bor, borib bir yerda yore ko'zloli.
Chun g'ubori markabidin ravshan aylar el ko'zin,
Telmurub turg'uncha borib, shahsuvore ko'zloli.
Sayri bog'u dasht etarbiz ham yana bir yor uchun,
Bog' sori ko'z sololi, dasht sori ko'zloli.
Gar aningdek sho'xi shahroshubi ofat topmasak,
Bir faqiri mehribone, g'amgusore ko'zloli.
Garchi nopaydo erur maqsud, armon qolmasun,
Xosu om ichra qila olg'ancho bori ko'zloli.
Ey Navoiy, bo'lmog'ung andin bular birla xalos,
Kelki, ham vaslin tilab sabru qarore ko'zloli.

727

G'unchadek qon bog'lanibdur ko'nglum, ey gul xirmani,
Borg'ali ko'z jo'yboridin jamoling gulshani.
Ko'z qarosidin yozay dermen bitik, hayhotkim,
Kuydurur g'ayratki, men mahrumu ko'z ko'rgay ani.
Aql qochti ko'nglum ichra sokin o'lg'ach dardi ishq,
Mo'r manzilgohi ermas ajdaholar maskani.
Ko'nglum uyida g'ami toriqmasun har zaxmidin,
Marhamin tashlangki, har yondin ochilsun ravzani.
Arg'uvoniy ashk aro savsan masallik lolmen,
To to'ningdur arg'uvoniy, ko'nglagingdur savsaniy.
Har gul ushbu bog' aro ko'rsang, tikan osibidin,
G'arqayi xunob o'lub, yuz chok erur pirohani.
Ashk qonida Navoiydur so'ngak jismi bila
Ul muborizkim, qizil jins ichra bo'lg'ay javshani.

728

Haftayedur ko'rmamishmen ul buti cholokni,
Ne ajab, gar o'rtasa ohim yeti aflokni.
Soldi tiyg'i furqating bag'ring'a andoq chokkim,
Bag'ri bo'lg'ay chok-chok ulkim, ko'rar ul chokni.

Hajr o'ti jismimg'a ortuqdur, anga bas bir sharar,
O'rtamak do'zax bila, ya'ni ne bir xoshokni?
Otlanibdur mast ko'nglakchan chekib tiyg'i jafo,
To ne o't solg'ay jahong'a, ko'rgil ul bebokni.
Ishq o't birla, ko'ngul suv birla ko'zni qildi pok,
Pok manzillarda mehmon qilg'ali ul pokni.
Dayr aro davron g'amidin qochmisham, ey mug'bacha,
Bir mug'ona jom ila shod ayla bu g'amnokni.
Boda birla yung Navoiyni xumor etsa halok,
Bog'langiz tobuti uzra naxli bargi tokni.

729

G'aribliq yana ko'nglumni dardnok etti,
Shikastaliq yana ko'ksumni chok-chok etti.
Bu barcha bir soriyu yor holatimni bilib,
Tag'oful etmagi men xastani halok etti.
Damingni asra, Masihoki, chiqmag'ay gardim,
Bu damki ko'yida jismimni dahr xok etti.
Yuzunga ulki quyosh tobi berdi, yuz ming shukr,
Quyosh kibi meni ham ishqing ichra pok etti.
Xush ul dameki, degaylar fano o'tig'a falon
Qadam qo'yarda ne vahm ayladi, ne bok etti.
Ne may, ne jom, men usruk hamisha, go'yo ishq
Tanim hadiqasida ranglarimni tok etti.
Navoiyni tila andin burunki, degaylar:
«Adam yo'lin tutub ul zori benavo ketti».

730

La'lingga bog'landi jonim, hajr elindin ol ani,
Zulfunnga chirmashti ko'nglum, qilmag'il pomol ani,
Bog'ladi ko'nglum manga oshiqlik'ining tuhmatin,
Shart qildim ko'rgach-o'q rasvo qilay filhol ani.
Sendin ayru xo'blardin ochilur ko'nglum, vale
G'uncha yanglig'kim ocharlar kuch bila atfol ani.
Ey sabo, bag'ring'a sanchilg'on tikankim, anglading,
Bo'lsang ul gul birla hamdam qilg'asen irsol ani.
Ul alifkim, nil ila chekting uzoring yonida,
Husn ichinda birga o'n qilmish yonida xol ani.
Bu chaman kayfiyatin ozyudayekim qildi fahm,
O'n tili savsande o'lsa, hayrat aylar lol ani.
Ey Navoiy, deb eding ko'rgach, ani jon topshuray,
Bo'lsa bu davlat muyassar, qilmag'il ihmol ani.

731

Turfa gulzor aylamish may gullari ruxsorini,
Turfaroq bukim, araq serob etar gulzorini.
Ey ko'ngul, har torig'a yuz jon muqayyaddur, bukim
Yuz gireh birla ko'rarsen zulfining har torini.

Yoqmangiz zaxming'a marhamkim, o'larmen qilsa gum
Choklik bag'rimdin ul oy tiyg'ining ozorini.
Bog'lag'aylar atridin din ahli kofurliqqa bel,
Yel parishon etsa kufri zulfining zunnorini.
Bumni zog' etgay ohim dudi qnlsa oshyon,
Dasht ichinda men bo'lur vayronaning devorini.
Fosh etar ko'nglum sharori, tiyra ohim dudi ham,
Necha dermen qilmayin ishqim o'ti izhorinn.
G'am hujumidin ne g'am, azmi xarobot aylakim,
Qo'ymayin bir jom ila ul xaylning osorini.
Soyir aylarda qadah topsang sabot, ey mug'bacha,
Aylayin barham falakning sobitu sayyorini.
Anglag'il, jonoki, ko'yungda Navoiy o'ldi zor,
Topmasang itlar uni ichra fig'oni zorini.

732

Tushda sarvu guldin islab birni, quchtum birini,
Aylagil, ey sarvi gulrux, bu tushum ta'birini.
Angladik o'tlug' yuzi ko'nglum ne yanglig' qildi suv,
Mum aro kim ko'rmamishdur shu'laning ta'sirini.
Do'stlar, daf'i jununum gar tilarsiz, bog'langiz
Ul pari ko'yida bu devonaning zanjirini.
Suvratingdin ojiz o'lsa Moniy, ermastur ajab,
Qayda naqqosh aylagay kilki qazo tasvirini?
Vasl ila qilg'il buzug' ko'nglum ilojinkim, qilur
Shoh adl etmak bila vayronalar ta'mirini.
Ishqu may, ey shayx, azaldin sarnavisht ermish manga,
Vah, netib xush ko'rmagaymen tengrining taqdirini?
Ey Navoiy, dersen ul oy ishqini eldin yoshur,
Oti mazkur o'lsa, naylay holatim tag'yirini?

733

Qani visolingga bir mendek orzumande,
Visol umidi bila mehnatingg'a xursande.
Fano mayin ichib ovoralig' yo'lin tuttum,
Nasihat ahli, manga emdi bermangiz pande.
Erur tanimdag'i yuz dog' birla munglug' jon,
Gadoki, to'nig'a har sori solsa payvande.
Sabab bu erdi ekin xilqatidin Odamning,
Ki bo'lg'ay anga seningdeq xujasta farzande.
Ko'ngulni sho'xlar andoq talashtilar kesishib,
Ki qolmadi meni bedil nasibi parkande.
Chog'irni oqil esang, la'l deb qizitma dimog',
Ki o'tni islamadi gul debon xiradmande.
Ajal, Navoiyni qutqaz baloyi xirmondin,
Ki ul zaif bu dard ichra asru emgandi.

734

O'tum xud etmadi ul toshbag'irg'a ta'sire,
Bu yona o'tki, topilmas bu ishga tadbire.
Ne turfa surati bordurki, hech surat ila
Qazo musavviri qilmadi buyla tasvire.
Shikoyatim ko'pu qolmas qachon seni ko'rsam
Tanimga tobu tilimga majoli taqrيره.
Tushumda obi hayot ichtim, ohkim, kelmas
Ko'ngulga la'lini o'pmakdin o'zga ta'bire.
Meni muqayyad etar bo'lsang, ochma halqayi zulf,
Ki pashsha qaydig'a yo'q ehtiyoji zanjire.
Gul ichra shabnam ila xurdadur suvu dona,
Magarki qaydig'a bulbulnung etti tazvire.
Navoiy yordin ar zulm erurki, lutfcha bor,
Sen etmasang kerak o'z qullug'ungda taqsire.

735

Jonim chiqadur, hajr ila jonon kerak erdi,
Ko'nglum kuyadur, dard ila darmon kerak erdi.
G'am shomida parvona sifatkim kuyadurmen,
Boshim uza ul sham'i shabiston kerak erdi.
Ko'z bog'ida yuz gul ochadur ishq, va lekin
Yuzu xatidin lolavu rayhon kerak erdi.
Xush keldi hazin ko'nglum aro g'amzalarimgkim,
Oh o'qlarig'a bir necha paykon kerak erdi.
Qabrimg'a xirom ettingu yo'q tuhfaye, vahkim,
Bu xas kibi jism ichra bugun jon kerak erdi.
Xush ziynati ko'p nomadurur umr, va lekin
Tavqiyi vafodin anga unvon kerak erdi.
Bilmay seni ul gul qovar, ey zor Navoiy,
Sendek anga bir bulbulu nolon kerak erdi.

736

Bo'ldi iyd, ul turki chobuk azmi maydon qilg'usi,
Vahki, el bexudlug'i jonimni qurbon qilg'usi.
Barqi ofat bo'lg'usi har shu'layekim ayrilur
Markabi tuynog'idin, ul damki javlon qilg'usi.
O'q hunilab, o't-yolindek har tarafkim qo'ysa yuz,
Yuz ko'ngulni kuydurub, voz jonni vayron qilg'usi.
Oshkoro jon olib har yon qilur mashg'ul o'zin,
Elni bilmas deb yigit o'zini nodon qilg'usi.
Sham' emas, ko'z ochtilar nazzorag'a ahli qubur,
Kim ul oy iyd oqshomi sayri xiyobon qilg'usi.
Subh maydon azmi qilg'och, vahki, yo'q yolg'uz meni
Olam ahlin iydi ruxsoryg'a hayron qilg'usi.
Iydgoh ahli hujumi birla, ey shah, qilma kibr,
Kim falak bu jam'ni holi parishon qilg'usi.
Ey Navoiy, rashkdin o'ldumki, ul qotil bugun

Har taraf bu shakl ila yuzlansa yuz, qon qilg'usi.

737

Mushki tardur sabzayi xatting, yuzung gul xirmani,
Ravza naxli qomating, ko'yung latofat gulshani.
Zinhor ayt, ey sabo, ko'nglumgakim, ul dilrabo
Bo'lsa nogah qay sari moyil, sog'indurg'ay mani.
Yo'q ajab, gar jomi hajring vahmidin to'ksam sirishk,
Zahrdin vahm aylar ulkim podshahdur dushmani.
Yoshu qon ermas iki ko'zumda, balkim hajru dard
Qildi birin la'l koni, birni inju maxzani.
Dardi hajringdin Navoiy yuzi oltun, ashki dur,
Har kishi sening gadoyingdur, erur mundoq g'ani.

738

Ey, hayotim naqdi la'li xuradoning sadqasi,
Javhari jonim aqiqi durfishoning sadqasi.
Ko'zlarimning mardumi xolin savodig'a fido,
Bog'u umrum gulbuni sarvi ravoning sadqasi.
Ko'zlaring gar notavondur, sadqa vojibdur anga,
Yuz meningdek notavon bnr notavoning sadqasi.
Qomatu qoshing alif-nunikim ul husn onidur,
Har malohat ahlikim bor, bo'lsun oning sadqasi.
Qulni boshtin evurub ozod etarlar, vah, meni
Boshqa evur, lek ozod etma, joning sadqasi.
Ting'asen sargashtalikdin, ey ko'ngul, gar bo'lg'asen
Mehribonlig' bog'ida nomehriboning sadqasi.
Bo'lur ul gul sadqasi holimni arz etmish sabo,
Ey Navoiy, bo'lsa yuz jonim, saboning sadqasi.

739

Tog' aro Farhodu har yon surma qilg'on toshni,
Ko'zga chekkan, ne ajab, yuz mil, oqizmoq yoshni.
Ahli ishq ul ko'y aro sargashta jodu ko'zlaring,
Sehr ila go'yo bu nav' aylandururlar boshni.
Ko'kta har oy bir hilol, ul mashqdurkim, kilki sun'
Aylamish sizg'onda ul ikki muqavvas qoshni.
Ey sabo, ushshoq naqdi jonlarin yetkur yig'ib,
Qayda topsang ul muqammirpeshayi qalloshni.
Keldi Chin naqqoshi ul yuz naqshini qilmoqqa tarh,
Chehra ochib, naqshi devor aylading naqqoshni.
Kimni mendek xonaqahdin surdilar ahli saloh,
Mug'tanam tutdik fano dayri aro avboshni.
La'lini kavsar mayig'a garchi tashbih aylading,
Ey Navoiy, bordurur bu mayda o'zga choshni.

746

Yor ila bir xilvat istarmenki, ag'yor o'lmag'ay,

Balki ul xilvatning atrofida dayyor o'lmag'ay,
Eldin andoq yoshurun istarmen ul xilvatnikim,
Ko'nglum andin voqifu joyim xabardor o'lmag'ay.
Ko'zga ko'nglum dardidin yig'larg'a imkon qolmag'ay,
Tilga dardim sharhini aylarga guftor o'lmag'ay.
Yor budi ichra nobud o'lg'amenkim, o'rtada
O'zgalikdin demakim, o'zluksi osor o'lmag'ay.
Buki, derlar bordurur devor keynida quloq,
Ul fazo davrida ko'z yetguncha devor o'lmag'ay.
Maxfiy asroring'a bo'lg'ay yor lafzidin ado,
Yordin ayru va lekin sohib asror o'lmag'ay.
Ey Navoiy, qilma har yor ollida sirringni fosh,
Bormudur imkonikim ul yorg'a yor o'lmag'ay?

741

Og'iz ichra tilingdek g'unchada gulbargi tar bo'lg'ay,
Vale bu shart ilakim bargi gul ichra shakar bo'lg'ay.
Qadingg'a sarvi ra'no o'xshag'ay, lek ul zamonkim sarv
Xiromon bo'lg'ayu gul bergay, ul guldin samar bo'lg'ay.
Yuzung davrig'a oy davrini tashbih etkamen, vaqte,
Ki anda xol ila xat fitnayi davri qamar bo'lg'ay.
Ko'zungga o'xshag'ay nargis, agar qiymoch o'lub oqi,
Mudavvar asfari ichra qarolig'din asar bo'lg'ay.
Xatingg'a qadr shomi o'xshag'ay bu shart birlakim,
Tajallo nuridin ul shom arosinda sahar bo'lg'ay.
Chu minsang ashhabing ul dam quyosh bulg'ay sanga monand,
Ki bersa ko'kbo'zin javlon jahon zeru zabar bo'lg'ay.
Manga ishqingda Majnun birla Farhod o'xshag'ay ul chog',
Ki bu bo'lg'ay jahon rasvosi, ul mundin batar bo'lg'ay
Xabardor oni bilgil, ey ko'ngul, bu davr javridin
Kim ul tun-kun xarobot ichra mastu bexabar bo'lg'ay
Dedim, nazm ahlining sarxayli kim bo'lg'ay, dedi hotif:
Navoiy bo'lgay, ulkim sen tilaydursan agar bo'lg'ay.

742

Yana balo choqinin ishq telba jonima urdi,
Fano quyuni yetibon kulumni ko'kka sovurdi.
Magarki, men kibi eldin qocharni ayladi varzish,
Kiyiklar ichraki Majnun tamomi umr yugurdi.
Men archi ko'yida o'ldum, qovungki, telbarar oxir
Churuk so'ngakni tanimdin uzub ne itki ko'murdi.
G'aming qo'yub tugan uzra tugan, bu makr ila ko'rkim,
Tanimda har tugan ichra necha tuganni yoshurdi.
Ko'ngulda gar o'qung itmish, yana bir o'q dog'i otkim,
Bu nav' topsa bo'lur har kishiki, bir o'q iturdi.
Dam urmavu qadah ichgilki, telba bo'lmasa voiz,
Nedin edi urunub, qichqiribki og'iz ko'purdi?

Firoq dog'ig'a mash'al fatilasi keturungkim,
Navoiy og'zini chun kupka qo'ydi, pok sumurdi.

743

Labing takallum etib, so'zda lol qildi meni,
Ochildi zulfungu oshuftahol qildi meni.
Yuzi ko'rundi, oching emdi zulfi silsilasin,
Ki ul pari yana majnunmisol qildi meni.
Ayog'in o'pgali boshim yo'lig'a yetkurdum,
Fig'onki, zulfi kibi poymol qildi meni.
Qoshi xayolida payvasta baski chektim ranj,
Falak bu g'amda nechukkim hilol qildi meni.
Beli g'amida xayol o'ldum ohu afg'ondin,
Bu mo'ya mo'y etib, ul nola nol qildi meni.
Kup og'zima quyu qo'y adl jomin, ey mug'kim,
Qazo bu shevada bei'tidol qildi menn.
Navoiy, anglaki, jurmumcha yuz umidam bor,
Faqiri zohid o'zidek xayol qildi meni.

744

Xarob aylading, ey ishq, xonumonimni,
Tasavvur aylaki o'ldum, bag'ishla jonimni.
Magarki, ishq malomat o'tin yorutmoq uchun
Qurutti uylaki xas jismi notavonimni.
Bu turfa ko'rki, fuzun bo'ldi la'lgun ashkim,
Agarchi shu'layi ishqing qurutti qonimni.
Fig'onki, o'ldumu ko'yida xalq g'avg'osi
Aning qulog'ig'a yetkurmadi fig'onimni.
Bugun tanimg'a nishon ul hayotdnn kelibon,
Ki tongla topmag'asen istabon nishonimni.
Chu ishq oyatida savtu harf yo'l topmas,
Kamoli ishq iturmish magar bayonimni.

745

Ey quyosh, nevcun qoshingdin soyadek surdung meni,
Ravshan aylab jumlayi olamni, kuydurdung meni.
Kuydurub, ey ishq o'ti, gardung'a sovurdung kulum,
Poyada oxir bu yanglig' ko'kka yetkurdung meni.
Hajr o'ti tobi yana behol qildi, nechakim,
Ey nasimi vasl, o'z holimg'a kelturdung meni.
Ishq man'ida so'zung chun hashv edi, bo'ldum xamush,
Qilma, ey voiz, gumonkim yo'ldin ozg'urdung meni.
Nayladim, ey ishqkim, bo'ldum o'lum mustavjibi,
Kim bu yanglig' hajr jallidig'a topshurdung meni?!
Vasling etting va'da ammo hajringga qilding asir,
Ko'kka chekting, lek yerga oqibat urdung meni.
Ey Navoiy, vasl agar ro'ziy emastur chora yo'q,
Qilmading deb sa'y bas, ne ishga yozg'urdung meni?!

746

Dedimki, ko'zga chekay gardi rahnavardini,
Fig'onki, topmadi ko'z to'tiyog'a gardini.
Magar zamona ko'zi surma istar erkandur,
Ki gard qolmadi surganda rahnavardini.
Firoqu orzuvu shavq har biri bir dard,
Desamki, dardini etay sharh, qaysi dardini?
Safarda yomg'uru yel bo'lmasun muzohim anga,
Ko'z, asra ashku, ko'ngul, chekma ohi sardini.
To'shab samandig'a farsh, ey zamona, o'tkardini
Sipehru axtaridin sabza birla vardini.
Ko'k ablaqin igorib, ey quyosh, sinon tortib,
Magar bu zarrag'a qildini ayon nabardini.
Navoiy, emdi nishot avji tutki, gardishi charx
Keturdi mohi falak sayri tezgardini.

747

Qo'zg'adi ohim so'ngak birla tani g'amnokni,
Yel sovurdi bir ovuch tufrog' ila xoshokni.
Demagil sihat so'zinkim, ko'ksun uzra tig'i ishq
Aylar ikki chok tikmasdin burun bir chokni.
Buki olamg'a havodis tushti, go'yo qo'zg'amish
Ul huyosh hajrida ohim anjumu aflokni.
Men xud ettim azmi masjid, ey musulmonlar, valek
Bok emas gar ko'rmasam ul kofiri bebokni.
Qildi chun hijron meni nobud, tutma jomi vasl,
Zahr chun o'lturdi, zoyi' qilmag'il taryokni.
Qaddidin og'zimda hayrat barmog'idur, zohido,
O'tg'a sol emdi aso, boshingg'a ur misvokni.
G'ayri lof ermas Navoiy pokravliqdin hadis,
Topmayin bir g'ayr naqshidin zamiri pokni.

748

So'rmangiz ashkim suyinkim muttasilmu kelgusi,
To ko'ngul ishq o'tidin kuygusi – ul su kelgusi.
Zulfunnga yetgach ko'ngul bexud yiqildi atridin,
Bilmadim ul shomg'a kirganga uyqu kelgusi.
Tiyra bo'ldi lam'ayi paykoning o'tgandin ko'ngul,
Chun quyosh borg'usi olamdin, qoroyg'u kelgusi.
Haddin o'tti orazim, ko'rgach labing xandonlig'i,
Bilmadim bu za'farondin muncha kulgu kelgusi.
Chiqti ko'nglumdin havosu aql ishqing o'llig'a,
Qo'ysa yuz mulkiga shohi, xalq o'tru kelgusi.
Soqiyo, tut mayki, o'z luk naqshidin bo'lg'um xalos,
Har qachon ilgimga ul raxshanda ko'zgu kelgusi.
Ey Navoiy, o'lma har dam ul musofir yor uchun,
G'am yema, shah yong'usidur, tongla o'rdu kelgusi.

749

Ishqing ichra ko'ksuna oncha junun toshin uray,
Kim xiradning shavkatin, taqvo shukuhin sinduray.
Qilsa tavsaniq ko'ngul, tortib junun zanjirig'a,
Hajr zindonida ishqing shahnasig'a topshuray.
Ul pari ko'zidin chu maxfiydur hamisha, vah, necha
Istab oni topmasa, majnun ko'ngulni yozg'uray.
G'am tuni anjum ko'zi yanglig' yumulmas ko'z bila,
Vah, necha gohi yuruy, gohi turay, goh o'lturay.
Chun ne taqdir o'lsa, tag'yir o'lmas ermish sa'y ila,
Qayg'u qismim bo'ldi deb ortuqsi nevchun qayg'uray?
Ul quyoshqa zarraye ta'sir chun yo'qtur, ne sud
Gar to'quz aflokni ohim o'tidin kuyduray.
Ey Navoiy, istasam o'lmak, ne g'am el ta'nidin,
Bori men har nav' etib, jonong'a jonni yetkuray.

750

Ey ko'ngul, kelkim, balo bazmida jomi g'am tutay,
O'z qatiq holimg'a o'lmasdin burun motam tutay.
Yig'labon boshimg'a ohim dudidin chirmab qaro,
Motamim el so'ngra tutquncha, o'zum bu dam tutay.
Olam ahlig'a necha qildim vafo, ko'rdum jafo,
Ey ko'ngul, kelgilki, tarki jumlayi olam tutay.
Emdikim, ishrat surudidin ochilmang, ey ko'ngul,
Navha ohangin tuzub, bir dam seni xurram tutay.
Mastliqdin o'zga yo'q dardim iloji, soqiyo,
May keturkim, ham ichay bir lahza oni, ham tutay.
Qo'yg'il, ey nosihki, mug' dayrida o'z ahvolima,
Masti loya'qil yoqam yirtib, surudi g'am tutay.
Chun jahon birla jahon ahlig'a yo'q ermish baqo,
Ey Navoiy, men fano sarrishtasin mahkam tutay.

751

Bir pari paykar g'ami oshuftahol etmish meni,
Elga ahvolim demakdin gungu lol etmish meni.
Men havoyiyni, ne tong, ko'rguzsalar bir-birgakim,
Egma qoshing fikri andoqkim hilol etmish meni.
Oshkor etsam edim ishqin, vale o'tgan kecha
Boda zo'r aylab, yig'i bei'tidol etmish meni.
Yor ko'yi ichrakim tufrog' ila teng bo'lmisham,
Ishq g'avg'osi bu yanglig' poymol etmish meni.
To tanimg'a o't tutashmish, barqdekdu hay'atim,
Furqating to za'fdin andoqki nol etmish meni.
O't solurmen oh ila olamg'a, men kim – zuhd kim?
Zohidi afsurda, oyo, ne xayol etmish meni?!
Dasht vahshig'a anis o'lsam Navoiydek, ne tong.
Ul pari savdosi chun Majnunmisol etmish meni.

752

Olsa jonimni labing davron to'kub qon yoshini,
Tong emas, ul yosh ila la'l etsa qabrim toshini.
Fitna ta'lim etmasa qoshing sanga bedod uchun,
Xam bo'lub nevchun qulog'ingg'a keturmish boshini?
Ko'z tutar erdim qalam kirpiklarimdin bog'la deb,
Gar azalda ko'rsam erdi surating naqqoshini.
Mayl etar ko'nglum qushi jon pardasin qilg'ay qanot,
Ko'rgali har kecha mahram ko'yining xuffoshini.
Oshiq o'ldi kimga may berding, magar, ey mug'bacha,
Ishq o'ti birla pishurmishlar piyolang doshini?
Shayxu ahli xonaqah, tengri tuta bersun manga
Haq yo'lin ko'rguzgali dayri fano avboshini.
Jon qushi qasdig'a sog'ing'ay guruha birla yoy,
Ey Navoiy, kimki ko'rsa xoli birla qoshini.

753

Zaxmig'a marham yoqib, g'amgin ko'ngul shod o'lmadi,
Raxnag'a balchig' suvab, vayronim obod o'lmadi.
Ul muvallah charxe gar sovurdi aqlim xirmanin,
Bu quyundin qaysi bir xirmanki barbod o'lmadi.
Ahli ishq ar men kibi majnun emaslar, ey rafiq,
Ondin erkinkim, alar yori parizod o'lmadi.
Ey ajal, qatl etmak ol ul g'amzadin ta'limkim,
Qilmog'on shogirdlig' hech ishta ustod o'lmadi.
Ko'nglidin bo'lmas muhabbat javharin qilmoq tama'.
Har nechakim yumshasa, bir yo'li po'lod o'lmadi.
Zohidi nodon g'amim oshubidin har dam kular,
Xurram ulkim, ishq atvorida mu'tod o'lmadi.
Ey Navoiy, o'lsam ul tarso uchun, ayb etmakim,
Dayr piridin manga juz bu fan irshod o'lmadi.

754

Ey ko'ngul, qo'yg'ilki, mundin so'ng gadolig' fan qilay
Ko'yida bu fan bila bir yo'l boshin maskan qilay.
Gah bu ishratdinki ul ko'y ichradurmen, shod o'lay,
Gah bu mehnatdinki andin ayrumen, shevan qilay.
Aylamakdin tang'a anduhu balo toshin hisor,
Jonima xayru salomat xaylini dushman qilay.
Ul yuzu qomat kerak, vah, o'zni kuch birla necha
Moyili gul aylayin yo volayi savsan qilay?
Yoshurun g'am soldi ravzanlar ko'ngulga, ey rafiq,
Qo'yki, men ham oh ila gardunni yuz ravshan qilay
Soqiyo, ko'z birla ko'nglumni qaro qilmish xumor,
Qelki, bu uylarni may hurshididin ravshan qilay.
Gar Navoiy mast agar maxmur o'tar bu dayrdin,
Bodapolodin kafan, mug' dayridin madfan qilay.

755

Ko'nglumga sho'r soldi birovning malohati,
Vahkim, ajab tuz o'ldi yana zaxmim ofati.
Ter qatrasin yuzida ko'rub ishqim o'ldi tez,
Afzun bu suvdin o'ldi o'tumning harorati,
O'ynatti qoshu, ohkim, ul dos no'gidin
Bag'rimning o'ldi toza o'ngalg'on jarohati.
Sekritti raxshu kuydi ko'ngulning ul o't bila
Jon mazra'ida xirmaning oromu toqati.
Ko'nglum so'rarg'a keldi, vale oldi jonni ham,
Mundog' bo'lurmu dilshudalarning iyodati?
Sharbati visol yo may emish qaysi xastaning
Kim ishq anduhidin o'lubtur malolati.
Mayg'a Navoiy etti ko'ngul shishasini zarf,
Bu bo'ldi rindliq aro oning zarofati.

756

Bo'lsa ko'yung tufrog'i za'f ichra jismim bistari,
So'zi jismimdin aning rangi bo'lur xokistari.
Uyladur za'fimki, odam qilmag'ay erdi gumon,
Gar yo'luqsa erdi Majnung'a vujudum paykari.
Dema, ashkim jolasin g'am shomi durri shabcharog',
Kim erur ayni malolatdin nuhusat axtari.
Dasht aro el anglamas devonadurmen, yo'qsa dev,
Uylakim bilmon senikim – odamiysen yo pari?
Orazing uzra erur xay kasrati daryoyi lutf,
Nildin xoling latofat bahrining nilufari.
Gulshani davrong'a moyil bo'lma ziyrak qush esang,
Kim tikan toriy qilur har toza gulbargi tari.
Sabzayi xatting xayoli birla savdo dashtidin
Gar Navoiy chiqsa, tong yo'q, Xizr erdi rahbari.

757

Qilsa kul jismimni o'rtab otashin oraz guli,
Har ovuch kul dahr bo'stonida bo'lg'ay bulbule.
Xattu ruxsori tilab g'am shomi cheksam o'tlug' oh,
Har sharardin ko'k shabistonida ochilg'ay gule.
Zulfi savdosida o'lsam, tortqay qabrimda bosh
Har giyahdin xo'shaye, har xo'sha bo'lg'ay sunbule.
Tushda ayshim subhig'a kirdi balo shomi, magar
Qasdima sho'xe uzori uzra ochmish kokule?
La'li ruhafzosini ko'rsun biravkim, ko'rmamish
Ruhoshom aylabon sarmast bo'lg'udek mule.
May nihon ichsam kerak og'zim qo'yub kup og'zig'a,
Kim tugatsam chiqmag'ay andin sadoyi g'ulg'ule.
Ey Navoiy, istasang bo'lmoq zamiring lavhi pok,
May suyin kelturkim, oni g'ayr naqshidin yu(v)li.

758

Orazing zar huqqalardin, ey malohat mash'ali,
Mushafedur lojuvardu oltun oning jadvali,
Turfa oyedur uzoring, ko'k anga moviy libos,
Anjum oning tanga-tanga bosma qilg'on zarhali.
Har nafas ortar jamolingning safosi ko'zgudin,
Ko'zguning andoqki kuldin bo'lg'ay afzun sayqali.
Bir paridur lolazor ichra sarig' gullar aro,
Yo ul oy ustidadur zarbaft gulgun maxmali.
Husni atrofida, ey mashshota, har yon qo'yma xol,
Kim Xo'tan mulkida hindularning o'lmas madxali.
Nav arusi dahr aqdin istama ko'pkim, arus
Oxiri ifrit o'lur garchi paridur azvali.
Ey Navoiy, vo'sma birla kesmadin topqan firib,
Gar malakdurkim, bo'lur shaytonsifatlar mahzali.

759

Kamand uchig'a yetkurmas g'amu andisha ayyori,
Biyik chekmish magar mayxona tomin sun' me'mori.
Xumorim za'fida kahgil isi to yetti mast o'ldum,
Suvalmishdur magar may loyidin mayxona devori.
To'la kup og'zi may xurshididur, go'yo teng ochilmish
Chekarda bu iki xurshid davrin sun' pargori.
May ichmish xonaqah shayxi, xarobat ahli aysh aylang,
Ki chiqmish bahya urg'on xirqasidin mablag'i kori.
Quyosh aksimudur hayvon suyida yo ko'runmishdur
Ravonoso may ichra soqiyi gulchehra ruxsori?
Ko'rungan mosivalloh bud emas, balkim namudidur,
May ustida hubobu mavj shaklining namudori.
Hubobu mavj may tahrikidin zohir bo'lur, lekin
Sukun topqach vujudi maydin o'zga qaydadur bori.
Fano dayrin ko'ngul istarki, bir-bir piri dayr elga
Tutarda boda shoyad jur'aye sung'ay bizing sori.
Navosidin fano chun hosil o'ldi qilg'asen, ey ishq,
Navoiy rishtayi jonin mug'anniy udining tori.

760

Emas bog' ichra sorig' lola zanbaq, bilki, har sori
Yangi dog' o'rtaq ul gul ishqidin sorg'ordi ruxsori.
Bu humrat birla ermas otashin gul oq gul erdikim,
Yuzung barqidin o't tushti angakim bo'ldi gulnoriy.
Qading ollida bo'lg'on jilvagar oq savsan anglakim,
Ko'k etti barcha a'zosin sabo kojining ozori.
Shajar yafrog'lari o'qdek qadingning hajrida bordur
Boshoglarkim, chaman ashki namidin chiqti zangori.
Dema, kunduz qarong'u tun edi, chun pardadin chiqting,
Jahonni qildi kunduzdek yuzung mehrining anvori

Desamkim, haqdurur mavjudu ashyo har nedur nobud.
Hubobu mavji bahr uzra erur oning namudori.
Navoiyning aqiq ashki oq erdiki, tutmish rang,
Suhayli orazing go'yoki qilmish lam'a izhori.

761

Ko'ngul, o't berki, bir oy hajridin ko'ksumga dog' o'rtai,
Fatila chirmab oy davricha, solib anda yog' o'rtay.
Emas mushkin g'azolim multafit, men uylakim lola,
Necha bag'rimni qon aylan, necha ko'nglumga dog' o'rtay.
Aningdek tiyradur shomi g'amimkim, bo'lmag'ay ravshan
Agar xurshid sham'i yanglig' anda yuz charog' o'rtay.
Qoching, Farhodu Majnun, ishq o'ti lofidin urmay dam,
Ki hijron so'zidin bir oh tortib, dashtu tog' o'rtay.
Emastur ul quyosh hargiz yorutmoq kulbam, ey gardun,
O'zumni sham'dek har tun necha boshtin-ayog' o'rtay.
Meni do'zax sari boshlangki, tashlab sarnigun o'zni,
Bu yanglig' hajr o'ti bedodidin istab farog' o'rtay.
Necha ul sho'x elga no'shxandu loba qilmoqdin
Yig'imni hoy-hoy aylan, ichimni log'-log' o'rtay.
Bu gulshan gullarida chunki yo'q bo'yi vafo, nevchuy
Tilab oni, tamanno o'tidin har dam dimog' o'rtay?
Zamon ahli vafosiz debki qildim dostonlar sabt,
Navoiy, bir kishida gar vafo topsang, so'rog' o'rtay.

762

Donayi xoli uzra ko'r sabzayi xat nishonasi,
Donayi xol emas, erur mehriyoh donasi.
O'rtanurumni ishqida bilmagan, et nazzorakim,
Tildur oning bayonig'a ko'nglum o'ti zabonasi.
Qatlima bas bahonakim qildi, bahona qolmamish,
Emdi bahona uzrini qo'lmoq erur bahonasi.
Tiyra firoq tunlari sharhini ayt, demakim,
Ming kecha deb tuganmagay bir kechaning fasonasi.
Istama ishq bahrining sohilin, eyki g'arqasen,
Bir-biriga yetishti chun to'sh-to'shidin karonasi.
Tavsan edi ko'ngul mayi ishqini tortqon zamon,
Ko'rki, ne rom etibdurur emdi oni zamonasi.
Boshimu dayr pirining dargahi chun tushubturur,
Vahmi taaqqul aylamas vaz' ila korxonasi.
Fikri bu korxonaning qilg'ay edi halok agar,
Bo'lmasa aql zoyili jomi mayi mug'onasi.
Baski Navoiy ayladi dard surudida navo,
Ahli tarabni yig'latur majlisining taronasi.

763

Sahar kuyar g'ami hajringda xasta jism xasi,
Magar o'tumni qilur tez subhnung nafasi.

Ko'ngulga oncha xadanging tikildi har yondin,
Ki bo'ldi xasta ko'ngul andalibining qafasi.
Ko'ngulki tolpinadur tanda, ko'yung istaydur,
Qafasda sekresa qush, uchmoq o'lg'usi havasi.
Ul oyg'a yetmasa qo'l o'tlug' oh ila, ne ajab,
Chinor kuysa, bo'lurmu quyoshqa dastrasi?
Ne rind o'lsa soching kufrida yetar zunnor,
Jahon yuzidagi din ahlig'a aning marasi.
Talab yo'lidag'i ovoralar'ga mujda dengiz,
Ki yo'lg'a hodiy erur do'st mahmili jarasi.
Fig'onki, xastalarin ul Masih tirguzubon,
Vale Navoyiyi dilxastani unutti base.

764

Ishq ahli go'ristonida qabrim chu zohir bo'lg'usi,
Farhod oning toshin yo'nub, Majnun mujovir bo'lg'usi.
Dersen, yuzum sori ko'zung ko'p boqmasun, gar yuz budur,
Ul mehr tobidin erib oqquncha nozir bo'lg'usi.
G'amzangdin o'lturmak ishin ta'lim ola kelmish ajal,
Bu nav' ustod o'lsa, ul oz chog'da mohir bo'lg'usi.
Xatti g'uborin demakim, bo'lg'usi ul yuz moni'i,
Tun pardasi oy nurig'a ne nav' sotir bo'lg'usi?
Ul g'amza kufridnn ko'ngul nav'i kelur islomg'a,
Kim tarki islom aylabon go'yoki kofir bo'lg'usi.
Bo'lg'usi mutlaq shu'lalar ichra samandar sayridek,
Sensiz ko'ngul gulzor aro ul damki soyir bo'lg'usi.
Ko'nglumdagi har neshdin gar bo'lsa bir til, har biri
Yuz til bila o'z holining sharhida qosir bo'lg'usi.
Xotirni jam' istar esang, avval xavotir daf'in et,
Kimda xavotir bo'lmasa, osudaxotir bo'lg'usi.
Qildi Navoiy qaddingga sarvi sihi tashbihini,
Bu tab'i nomavzun ila bechora shoir bo'lg'usi.

765

Butmadi gulshan tavofi birla bag'rim yorasi,
Bermadi o'tumg'a taskin sarvu gul nazzorasi.
Bir zamone sarvu bir dam gulga ko'p qildim nazar,
Bo'lmadi ul sarvi gulrux furqatining chorasi.
Gul bila sarv istabon gulshan sari mayl aylamas
Dashtdin ul sarvi gulruxsoraning ovorasi.
Qaddi hajrida har ohim dud sarvedur baland,
Yuzidin ayru guledur ko'kragim har porasi.
Sarvu gul maftuni bo'lmakim, nigoru zeb uchun
Sindurub har dam uzar oni falak makkorasi.
Sarv o'qdur, gul tikan bog' ichra to ko'z ollidin
Borg'ali ul sarvi gulruxning qadu ruxsorasi.
Ey Navoiy, sarvu guldin kechki, qaddu yuzidin

Bor emish yuz yilchiliq yo'l sarv ila gul orasi.

766

Lab uza xatti anbaroludi
Otashin la'lining erur dudi.
Dardu sabrin nisoring etti ko'ngul,
Kim bular erdi budu nobudi.
Jon berib, ko'nglum oldi naqdi g'aming,
Ahli savdoning ushbudur sudi.
Gar o'qung jong'a qasd qildi, ne bok,
Ki oning bu-o'q erdi maqsudi.
Tanu jon rishtasi g'amingg'a libos,
Bu biri tori, ul biri pudi.
Tengdurur dahrg'a vujudu adam,
Balki ma'dum barcha mavjudi.
Gar Navoiy, ko'zi oqardi, ne tong,
Ashk oning qarosini yudi.

767

G'am chekar jismu ko'ngulni kulbayi ahzon sari.
Xasg'a o't solib gado eltur kibi vayron sari.
Dirz qalqoni, duo dir'i nedur, ey porso,
Chun balo toshi yog'ar men telbayi uryon sari.
Yor istar hajru ayni vasl erurkim, ko'ngluma
Bo'ldi mayl oning rizosin istabon hijron sari.
Sabza nishtar, barg paykon, gul o't erdi jonima,
Har qachonkim sensizin azm ayladim bo'ston sari.
Ne futur islom aro tushgayki, ul kofir yana
Mast o'lub, ko'nglakcha chiqti sekritib maydon sari
Gar xarobot ichra mumkindur sumurmak bir qadah,
Xizr agar o'ltursa bormon chashmayi hayvon sari.
Soqiyo, tezgindurur har lahza boshimni xumor,
Davv evursang, jur'aye sung'il bu sargardon sari.
Yuz Xizr umridin ortuqroqdurur, ming jon berib
Bir qadam qo'ymoq muyassar gar bo'lur jonon sari.
Ey Navoiy, gar desangkim fitna ko'rmay, solmag'il
Bir nazar har turfatul-ayn ul ko'zi fatton sari

768

Gardi Yazdiy mi'jar ostida qoshing, ey ko'rkaboy,
Bor aningdekkim ko'rungay gard ichinda yangi oy.
Vo'smadur ul qosh uza yoxud zarofatdin ko'zung
Oldi bu qurbon ko'ngul qasdig'a miynorang yoy.
Gar nihon soching tarar mashshota, kelsunkim, erur
Kirpigmindin shona, ashkimdin suv, ko'z xilvat saroy.
Dilrabolar ichra har dam ko'zguga boqmoq nedur,
Vahki, bilmon, ey pari, xudbinmusen yo xudnamoy?
Otashin gul bargidin ko'nglak kiyibdursen, valek

Desang o't solmay jahong'a, chiqmag'il ko'nglakcha, voy,
Gah tutulsa, gah ochilsa ko'nglum ermas aybkim,
Sunbulung dilband, xandon g'unchang o'lmish dilkushoy
Ey Navoiy, dahr sho'xi oshiqi bo'ldung, valek
Bilki, kobin naqdi jondur gar bo'lursen kadxudoy.

769

Yordin ayrilsa qotilmog'lig'in bilmas kishi,
Bilsakim chun ayrilur, qotilmas, ayrilmas kishi.
Kimsa o'lsa yoridin ayrilmag'ay, yuz voykim,
Ayrilurda buyla hijron shiddatin bilmas kishi.
Vasli qadrin bilmayin o'ldum g'ami hajrida, oh,
Kim visol ayyomi hajr andishasin qilmas kishi.
Hajr biymidin o'lubmen, soqiyo, tut jomkim,
Ko'zga mast o'lg'on zamon Jamshidni ilmas kishi.
Yoshurun dardimni qilmay oshkor o'lgumdurur,
Ohkim, olamda ahli dard topilmas kishi.
Mendin ermas, hajridindur har taraf bag'rimda chok,
Yo'qsa, tiyg'i qatl ila o'z bag'rini tilmas kishi.
To'ydi jonidin Navoiy hajr aro tut, ey ajal,
Uyla maykim chun ichar to hashr oyilmas kishi.

770

Boda bu maqbulluq zotimda mavjud ayladi,
Kim meni zuhdu riyo ahlig'a mardud ayladi.
May o'tining lam'asi o'rta vujudum xirmanin,
Kullarin nay nag'masi bir damda nobud ayladi.
Bodadin xushnud o'lubmen to meni jomi fano
Davv elining sofiyu durdig'a xushnud ayladi.
Mayg'a rahn etgil riyo sajjodasin, ey shayxkim,
Har kishi bu nav' savdo ayladi, sud ayladi.
Mayg'a ashkim la'lidin oludalig' gar istamas,
Ne uchun soqiy labi la'lin mayolud ayladi?
Odamiyliq ko'rguzub qilding parivashlarni qul,
Odam uldurkim, maloyik oni masjud ayladi.
El tilar mug' ko'yinu istar Navoiy mug'bacha,
Azmi maqsad aylab el, ul qasdi maqsud ayladi.

771

Ohima yor og'zi bir dam kulmagin kam qilmadi,
Chun sabodin g'uncha ochildi, yana yopilmadi.
Nishtari ohim, ajab yo'q, ko'nglungga kor etmasa,
Tezlikdin igna hargiz xorag'a sonchilmadi.
Qatraye tomizma bizga tutqon asfar bodadin,
Sham' o'tidin, soqiyo, hargiz sharor ayrilmadi.
Ishqkim har bir ishida yozdi yuz ming turfa xalq,
Turfaroq budurki, yuz mingdin biri yozilmadi,
Ko'yida ohim yeli raf' etti ul yuz burqa'in,

Hech gulshanda sabodin buyla gul ochilmadi.
Qaysi johilg'a nadomat bo'lg'ay ul olimchakim,
Har ne bildi qilmadi, har neki qildi bilmadi.
Ey Navoiy, yor vaslin istabon ul toptikim,
Ahli hijron zumrasida istabon topilmadi.

772

Ko'rma sorig' bargu qil nazzora ruxsorim sari
Qo'y xazon bog'in, guzar qil za'faronzorim sari.
Boqma asfar barg uza, har yon qizorg'on obkash,
Za'faroniy yuz uza ko'r ashki xunborim sari.
Kim xazon yeli qurutqon shox holin ko'rmamish,
Ayladik nazzora uryon jismi bemorim sari.
Sarvg'a bo'lmas xazonu lola ul mavsumda yo'q,
Qilma mayl, ey oh, sarvi lola ruxsorim sari.
Angla boshimg'a tutashqon shu'layi hajr, ey rafiq
Ko'rma sanchilg'on xazoniy barg dastorim sari.
Umr bargin to xazon to'kmaydur, etsam kosh azm
Navbahori husn aro sarmast xummorim sari.
Ey Navoiy, chun bu fasl ichra qadah marg'ub erur,
Tortay o'zni majlisi shohi qadahxorim sari.

773

Baski ko'nglumni falak majruhu vayron istagay,
Istaram o'lmakni andoqkim o'luk jon istagay.
Furqating oshubidin istar ko'ngul qo'ymoq tugan,
Kimsa andoqkim yara man'ig'a qalqon istagay.
Hajrkim jonim tilar har dam azob aylab, erur
Zolimekim, qiynab eldin naqdi pinhon istagay.
Bo'lmasun oshiq meningdekkim, ko'rub dildorini,
O'zgalarga multafit har lahza hijron istagay.
Vah, necha mehnat toshi atfolidin yog'durg'ali
Ishq shahru ko'y aro jismimni uryon istagay.
Ul pari ushshoqig'a rahm etsa etsun, ushbu bas,
Kim meni devonavu rasvoyi davroi istagay.
O'qlaringdin o'lganimdin so'ngra topqay qatl uchun
Tufrog'imdin charx agar yuz qarn paykon istagay.
Qilsun oson o'zluqidin bo'lsa bir dushvorliq,
Har kishi davron g'ami dushvorin oson istagay.
Ey Navoiy, sen kibi mahrum qolg'ay, kimki ul
Olam ahlidin vafoye ahdu paymon istagay.

774

Ko'nglum ohidin tabassum la'lingga fan bo'lmadi
Uylakim la'l axgari yel birla ravshan bo'lmadi.
Istadi jism uyi bir ravzan o'qungdin, voykim,
Qolmadi ravzan yerikim, necha ravzan bo'lmadi.
Dedi, bir dashnom uchun joningni olg'umdur, baho

O'lturur, savdoki miodi muayyan bo'lmadi.
El chamanda ul pari birla kezib, men telbaga,
Vahki, ishrat jilvagohi g'ayri gulxan bo'lmadi.
Oh o'tidin xirqani pok o'rtakim, har bulhavas
Zarq ashkidin etak yub, pok doman bo'lmadi.
Lofi ishq urg'on ko'ngul g'am do'zaxidin qochmasun,
Kim samandarg'a yolindin o'zga maskan bo'lmadi.
Ey Navoiy, kimni sevsang qilma zohirkim, sanga
Kimdururkim do'stlug' fahm etti, dushman bo'lmadi.

775

May xalos etti riyoyi porsoliqdin meni,
Shukrkim, qutqardi zuhdu xudnamoliqdin meni.
Bo'ldi nobud o'zlugum, yuz shukrkim, qildi xalos
Har zamon bu korgahda behayoliqdin meni.
Dahr zolin to'rt mazhab birla qildim uch taloq,
Fard qildi bori mundog' kadxudoliqdin meni.
Bo'ldilar begona ahli zuhd, xush davlat bukim:
Qildi man' ul qavm birla oshnoliqdin meni.
Orazimdin g'ussa kojining savodin qildi ol,
Shukrkim, qutqardi mundog' yuz qaroliqdin meni.
Bandamen soqiyg'akim, bir jomi molomol ila
Ayladi ozod yuz ming muhtaloliqdin meni.
Tavba ahli, yorumang mundog'ki, mahrum ettingiz
Dayr ichinda masti loya'qil gadoliqdin meni.
Dushmanimsiz, do'stlarkim, qovdingiz aylab hujum,
Benavoliq kishvaridin podsholiqdin meni.
Ey Navoiy, ham magar yo mug'bacha, yo piri dayr
Sindurub tavgam, chiqorg'ay benavoliqdin meni.

776

Gul emas har yon yuzung davrida oro qilg'ali
Halqa urmishlar jamolingni tamosho qilg'ali.
Orazing Chin naqshi, zulfung mushku har yon xol erur,
Hind elikim Ching'a kelmish mushk savdo qilg'ali.
Yuz uza og'zing o'g'urlab naqdi din bo'ldi nihon,
Chekti xatting xayli saf o'g'rini paydo qilg'ali.
Qilg'ali ishqingni pinhon aylading ko'ksumni chok,
Dema pinhon qilg'alikim, oshkoro qilg'ali.
Eyki, so'rdungkim qachondin sen junun oshubida,
Ul pari xayli g'ami ko'nglumda g'avg'o qilg'ali.
Bodag'a rahn aylaganda ofiyat dastorini
Yirttim bir go'shasidin bodapolo qilg'ali.
Yo'l chiqarmen tiyra shomimdin Navoiydek, vale
Muntazirdurmen hidoyat barqi bir choqilg'ali.

777

Yuzungdin o'lmasa, yo rab, ravo ko'zum tilagi,

Tazallumum iligidur adolating etagi.
Ko'ngulda furqat o'qi birkishibtur andoqkim,
Kishi chekarda gumon aylagay oning so'ngagi.
Chamanda g'uncha emaskim, bo'lubtur ul gul uchun
Fig'onim onchaki, qon bog'lanibdurur yuragi.
Chechak nechukki yopar ko'zni tiyra aylabtur,
Ko'zum bahorini gulgun sirishkning chechagi.
Labi xayolida bag'rim shikofini tiksam,
Alifdin igna qilur jonu rishtadin ipagi.
Xazon chamang'a shabixun kelurga bo'ldi dalil,
Sanubar ushbu chamandin kanora aylamagi.
Ne ko'nglini buzadur dardu g'am Navoiyning,
Chu ul pariduru bas ushbu telba ko'nglidagi.

Mustazodlar

1

Ey, husnungga zarroti jahon ichra tajallo,
mazhar sanga ashyo,
Sen lutf bila kavnu makon ichida mavlo,
olam sanga mavlo.
Har yon kezaram telba sifat toki yoshundung
ko'zdin pari yanglig',
Majnundin o'zin toki nihon qilmadi Laylo,
ul bo'lmadi shaydo.
Uryon badanim zaxmlari ichra emas qon,
yuz pora ko'nguldur,
Bu ravzanalardin qiladur har biri, ya'ni
husnungg'a tamosho.
Har yon nazarim tushsa, sen ollimda turursen,
ko'rmas vale ag'yor.
Ravshandurur ushbuki, emas qobili a'mo
nazzorayi bayzo.
Ul nodiradinkim, laqabin hur demishlar,
husnung erur ahsan.
Ul manzaradinkim, otidur jannati a'lo,
ko'yung erur a'lo.
Zuhd ichida topmadi Navoiy chu maqome,
emdi qilur ohang,
Kim bo'lg'ay ulu bodavu bir turfa mug'anniy,
mug' kulbasi ma'vo.
Har gavhari tufrog' uza bir qatra suv yanglig'
tushgach adam o'lg'ay,
Gar qilmasa ishfoq etibon xusravi G'oziy
nazming sori parvo.

2

Din ofati bir mug'bachayi mohliqodur,
mayxoravu bebok,
Kim ishqidin oning vatanim dayri fanodur,
sarmastu yoqam chok.
Ham turrasining dudi vara' beliga zunnor,
men kofiri ishq,
Ham yuzi ma'jus o'ti kibi shu'lafizodur,
men o'rtanibon pok.
Ul chehra furug'i tushubon zor tanimg'a
bir nav' kuyarkim,
Har kimsa ani ko'rdi, sog'indiki yonadur
o't ichida xoshok.
Hayvon suyi jonimni olur la'lidin ayru
ul jur'ayi maykim,
Tegmish anga maygun labi, jonimg'a davodur
ne zahru, ne taryok.
Bu nav'ki, oylar mayi vasli havasidin
maxmur bo'lubmen,
Mushkilki, yozilg'ay bu xumoreki mangadur,
sog'ar bo'lub aflok.
Soyilmenu maqsudum erur naqdi visoling,
buxl aylama, jono,
Kim barcha mazohibdaki ishq ahli arodur
mazmum erir imsok.
Hajringda yuzi sorg'oribon, dam ura olmas
bechora Navoiy,
Go'yoki xazon faslida bebargu navodur
ul bulbuli g'amnok.

3

Ne vo'smavu ne kesmadur ul zulfi sumansoy,
ne g'amzayi jodu,
Mashshota sanga zoli falakdur magar, ey oy,
xurshid anga ko'zgu.
Qosh yosi bila kirpik o'qin har sori otsang,
imkoni xato yo'q,
Har kimsaki, bo'lg'ay anga bu nav' o'qu yoy,
tuz bo'lg'usi qobu.
Masjid yo'lin asrab necha din ahli yo'luqsa,
rahanlik etarsen,
Tengri yo'lini asramoq, ey kofiri xudroy,
bu nav' bo'lurmu?!

Gar istamadi subhi umidimni yoshurg'ay
mehnat qaro shomi,
Har yon sochilib, bas ne uchun bo'ldi sumansoy
ul turrayi hindu?

Hijron kunining tiyralig'in kavkabi ashkim
daf' aylasa, tong yo'q,
Anjum sipahi ko'prak erur anjumanoroy
tun bo'lsa qarong'u.
G'am dashtini qat' aylabon ul ko'yig'a yetmon,
ko'rmon oni tush ham,
Kim bo'lsa haram shavqi bila bodiyapaymoy,
ko'zdin uchar uyqu.
Ul sho'x Navoiyni dedikim qilayin qatl
bir ko'z uchi birla,
Ey voyki, bir ham anga ko'z solmadi, ey voy,
qatl ushбудur, ushbu!

Muxammaslar

1

Sharbati «yuhyl-izom» erni mayi nobindadur,
Surayi «vash-shams» tafsiri yuzi bobindadur,
Sharhi «mozog'al-basar» nargislari xobindadur,
Laylatul-me'rojning sharhi sochi tobindadur,
Qoba qavsayn ittihodi qoshi mehrobindadur.
Ey, qadi to'bidin ortuq, yuzi rizvondin jamil,
Kim berur jon la'li har kim bo'lsa ko'zidin qatil,
La'li rashkidin fig'on aylab, qilib ashkin sabil,
Ko'p yugurdi ravzada aynan tusammo salsabil,
Topmadi ul choshnikim, shakkari nobindadur.
Jon berur erdi Xizr suyi xaloyiqqa sarikh,
Iso o'luk tirguzur erdi deb alfozi fasihi,
La'lidin tokim takallum qildi ul sho'xi malih,
Xizrning ayni yoshunmish, ko'kdin inmas ham Masih,
Netsun, ul mu'jiz bu dam yoquti serobindadur.
Xattidin bo'ldi xijil sunbul bila mushki tator,
Qomatig'a sarv ila shamshoddin yuz qatla or,
Farrux ermas orazi navro'zidek iydu bahor,
Zulfig'a qadru barot o'xshar, vale yuz farqi bor,
So'z oning yonindag'i xurshidu mahtobindadur.
Har gado egnida bo'lsa eski to'n yo choki jayb,
Bilmay asli niyatin qilmoq g'alatdur shakku rayb,
Ey Navoiy, chun sanga ma'lum emastur sirri g'ayb,
Lutfiyni mayxonada oshufta ko'rsang, qilma ayb,
Kim bu majnun ixtiyori zulfi qullobindadur.

2

Masnadi husn uzra tokim ko'rmisham ul shohni,
Tiya aylabmen fig'ondin niylgun xirgohni,
Ey sabo, arz ayla nogah ko'rsang ul dilxohni,
Ko'kdadur har dam fig'onim ko'rgali sen mohni,

Da'viyi mehringga tonuq tortadurmen ohni.
Ey, g'ubori markabing kun ko'zgusining sayqali,
Nechakim men bir gado, sen podshahdursen, bale,
Yo'q ajab, sen husn shohin mayl qilsam sevgali,
Sen kibi sultonni sevmak haddim ermastur, vale
Bu baloliq ishq farq etmas gadovu shohni.
Xirmaning vasling to'la senda, ey xalq ahsani,
Sabzayi xatting tamoshosinda, ey ko'z ravshani,
Sunbuli zulfung xayolotida, ey jon gulshani,
Donayi xoling tamannosinda, ey gul xirmaning,
Rahm qilkim, chehrayi zardim yoshurdi kohni.
Zulfu yuzung ko'rduy kuydi ko'ngul hasrat bila,
Vasling ummedig'a jon qildi fido rag'bat bila,
Senda yo'q ermish vafo, tek men kuyub mehnat bila,
Zulfunu yuzung firoqinda tuman hasrat bila,
Hayfkim, zoyi' kechurdum muncha solu mohini.
Eyki, yo'qtur husn iqlimida sendek podsho,
Oshiqingni necha tutqaysen munungdek benavo,
Nechakim bo'ldi eshigingda Navoiydek gado,
Qovma Lutfiyning eshikdin, ber zakoti husn ango,
Qayda aytsun sen g'ani borinda shay'allohni?

3

Halqayi zulfungda ko'nglum bo'lg'ali g'am mahrami,
Ul qaro qayg'u bila savdoda chun ortar g'ami,
Der sanga devonavu shaydoliq'idin har dami,
Ey, soching shaydo ko'ngullarning savodi a'zami,
Halqa-halqa ruhning sarmanzilidur har xami.
Ey, guli savriy jamoling daftaridin bir varaq,
Sabzavu rayhon sening xattingdin elturlar sabaq,
Chini zulfungni ochibon, ilgingta olsang taraq,
Sunbulingni tarag'anda gul uza tongdur araq,
Kim bulutluq kechaning, albatta, bo'lmas shabnami.
Rashkdin har dam yaqindur bag'rim erib oqqali,
Yuzungga mashshotavu ko'zgusi mundoq yoqqali,
Zulfungga mashg'ul erur mashshota zezar toqqali,
Men yiroqdin jon berurmen, toqatim yo'q boqqali,
Yuzy qattiq ko'zgukim, bo'lmish jamoling hamdami.
Og'zining ramzini mushkildur farovon saxlamoq,
Kim adam bo'lsa bilur ul rozi pinhon saxlamoq,
Barcha dilbarlarning o'lur jonni oson saxlamoq,
Sen parivash hurdin mushkildurur jon saxlamoq,
Kim malak hayrondur ul suratg'a, netsun odamiy?
Zulfi vaslin istasam ruxsori mehrafro'zidin,
Yo'q ajab, chun yil kelishi bilgurur navro'zidin,
Ko'zlarim uyi buzuldi ashki selanduzidin,

Men bu ko'z birla uyotlig' men jamoling yuzidin,
Kim kelur har lahzavu ul go'shaking bordur nami.
Atlasi gardung'a yetti rostiyo ushshoq uni,
Kim qabo nevchun quchar nozik tanin vuslat tuni,
Yo'q ajab, sarrishtadur, ko'rgil, aro yerda muni,
Ul badanning davlatidin tug'di ko'nglakning kuni,
Husni toli' ko'rkim, uldur holi ichki mahrami.
Ey, labing Iso damidek xasta jong'a choraras,
Vah, necha g'amzang Navoiy qatlin etgay multamas,
Ul muborak ko'ngliga bo'lg'ay muyassar bu havas,
Lutfiyni boshtin yana tirguzsang, ey Isonafas,
Kim yetibdur, vah, ani o'lturgali hijron g'ami.

4

Ohkim, tarki muhabbat qildi jonon oqibat,
Bo'ldum ushbu g'ussadin rasvoyo davron oqibat,
Qolmadi maxfiy g'amim el ichra pinhon oqibat,
Yoshurun dardimni zohir qildi afg'on oqibat,
Asrag'on rozimni yoydi seli mujgon oqibat.
Toki chekti o'qu yo qasdimg'a ul mujgonu qosh,
Ayladi paykonlari har sori bag'rimni xarosh,
Pardayi sabru salomat yoyibon, ey bag'ri tosh,
Yoshurub erdim bag'ir chokini, vahkim, qildi fosh
Har taraf ko'z din tarashshuh aylagan qon oqibat.
Ko'p yugurdum ishq yo'lida meni gumrohkim,
Bilgasen holimni, lekin bo'lmading ogohkim,
Ishq aro o'lgumdurur, bil emdi, ey dilxohkim,
Tig'i hajringdin nihon ko'ksun shikofin, ohkim,
Elga ravshan ayladi choki giribon oqibat.
Tiyrboroni g'aming yog'durg'ali ko'nglumga sahm,
Yuz tuman dog'i nihon qo'ymish edi ul xavfu sahm,
Xalq ani fahm etmasun deb, bor edi ko'nglumda vahm,
Voykim, ko'ksun shikofidin ulusg'a bo'ldi fahm
Ishq o'ti bag'rimda qo'yg'on dog'i pinhon oqibat.
Ul parikim, telbalarga ishqidin monand edim,
Zulfi zanjirida Majnundek asiri band edim,
Javrig'a qoni' bo'lub, vaslig'a hojatmand edim,
Shavqidin dam urmayin, bedodig'a xursand edim,
Vahki, bo'ldum hajridin rasvoyo davron oqibat.
Orazi qoshida gul yuz vajh ila bordur karih,
Ming jihatdin nutqi ollinda erur bulbul safih.
Ko'ziyu zulfig'a ermas nargisu sunbul shabih,
Gar budur kofir ko'zu zunnor zulfi, ey faqih,
Bo'lg'udekmen dayr aro mastu parishon oqibat.
Jonni majnun ul pari ruxsora yodi ayladi,
Ko'zni giryon ishq zulmi may fasodi ayladi,

Tanni uryon, aqlu donish xayrbodi ayladi,
Ishq ko'yida jununumni munodi ayladi
Hajr toshidin munaqqash jismi uryon oqibat.
Boda ichkim, davr ishida i'tidole ko'rmaduk,
Navbahori husn aro sohibjamole ko'rmaduk,
Kim xazoni umrdin anda zavole ko'rmaduk,
Dahr bo'stoni aro sarkash nihole ko'rmaduk
Soya yanglig' bo'Imag'on yer birla yakson oqibat.
Shahliq etgandin ne hosil faqr sirrin bilmayin,
Hech kim mulki baqo sultoni bo'lg'onmu ekin,
Foniyi mahz o'Imayin sulton Abulg'oziy bikin,
Ey Navoiy, davlati boqiy tilarsen vaslidin,
Oni kasb etmak fano bo'Imay, ne imkon oqibat?

5

{{poem|:Ohkim, volamen ul sarvi xiromondin judo,
Ko'zlarim giryondur ul gulbargi xandondin judo,
Benavodur jon dog'i ul huri rizvondin judo,
Ne navo soz aylagay bulbul gulistondin judo,
Aylamas to'ti takallum shakkaristondin judo.
Vah, necha ishq o'ti jismimda so'ngakni o'rtagay.
Ko'nglagim jaybig'a o't solg'ay, etakni o'rtagay,
Telbalik ohim samodin to samakni o'rtagay,
Ul quyosh hajrida qo'rqarmen falakni o'rtagay
Har sharorekim bo'lur bu o'tlug' afg'ondin judo.
Vahki, bag'rim to'kti ko'zlar yo'lidin pargola ko'p,
Ko'z ham ul gul hajridin yog'durdi gulgun jola ko'p,
Za'f etibmen qonlig' ashkim baski to'kti lola ko'p,
Dema, hijronimda chekmaysen fig'onu nola ko'p,
Jism aylarmu fig'on bo'lg'on nafas jondin judo?
Qilg'ali mahrum jomi vasldin jonon meni,
Talxkom etmish tiriklik bodasidin jon meni,
Har zamone o'lturur g'am zahridin hijron meni,
Hajr o'lumdin talx emish, mundin so'ng, ey davron, meni
Aylagil jondin judo qilg'uncha jonondin judo.
Bag'rima, ey xori hijron, har zamon sanchilmag'il,
Ey ko'ngul, yuz javr yetsa, ko'zga g'ayrin ilmag'il,
Ming balo yuzlansa, ey jon, yordin ayrilmag'il,
Bo'lsa yuz ming jonim ol, ey hajr, lekin qilmag'il
Yorni mendin judo yoxud meni ondin judo.
Jonni andoq husnang o'ti shu'lasi kul qildikim,
Jism o'tundek shu'layi ruxsorig'a yoqildikim,
Sharhi holig'a alarning bu raqam yozildikim,
Vasl aro parvona o'rtandi hamono bildikim,
Qilg'udekdur subh oni sham'i shabistondin judo.
Oshiqekim, bo'lg'ay ul bir sho'xi gulruxsorsiz,

Uyla bulbuldurki qolmishdur gulu gulzorsiz,
Voy ul bedilg'akim, qolg'ay tirik dildorsiz,
Bir iyosiz it bo'lub erdi Navoiy yorsiz,
Bo'lmasun, yo rabki, hargiz banda sultondin judo.

Musaddaslar

1

Jonim o'rtarga ul o'tlug' chehra gulzori Xalil,
Oni ravshan aylagan gugird o'ti yonida nil,
Yo rab, ul husnu jamol avjida yuz ming oyu yil,
Ne jamolingg'a zavol o'lsun, ne husnungga badil,
Ey, jamoling loyazolu bebadal husnung jamil,
Oy yuzungdur ahsani taqvim uchun ravshan dalil.
Turfa ko'rkim, yuz uza ikki labing go'yo bo'lur,
Bir quyosh ikki Masihog'a qachon ma'vo bo'lur,
Ko'nglum ichra qoshlaringdin hayratim paydo bo'lur,
Kim qachon bu nav' bir qurbonda ikki yo bo'lur,
Zulfungiz hayronimenkim, yilda bir yaldo bo'lur,
Oyda kim ko'rdi iki yaldo tuni mundoq taval?
Ul og'iz paydo emastur nuktaye aytilmayin,
Bel dog'i mavjud emas borikbinliq qilmayin,
Ul ayon ermas adam sori nazar ochilmayin,
Bu yaqin bo'lmas vujud asbobidin ayrilmayin,
Og'zingu belingning asrorin kamohiy bilmayin,
Mushigofu xurdabinlar ichra tushti qolu qil.
Ko'zlaring bodomi hajridin bo'lub jismim saqim,
Chiqti jonim ey qaroko'z, baski hajring berdi biym,
Bu vasiyat qilmishamkim, mushfiqu yoru nadim
Na'shima ul ko'y tufrog'ini qilg'aylar harim,
Chun qaro bodom tobut uzra rasmedur qadim,
Ko'z janozam sori solkim, sensizin bo'ldum qatil.
Borakalloh, ey sabo, ahlan va sahlan marhabo,
Kim xabar ko'p berding ul gulchehradin qilmay ibo,
Vaslig'a chun yettimu ochti jamol ul dilrabo,
Uzlukum bordi fano yeliga andoqkim habo,
Ishq mahv etti meni, sen chiq arodin, ey sabo,
Li ma'allohning maqomida ne hojat Jabrail?
Nechakim sursun Masih anfosi jonparvar kalom,
Yoki jannat vasfida Idris qilsun ihtimom,
Charx bog'i birla jannat gulshanin qilmon maqom,
Kim manga holo banaqd, ey zodi sarvi xushxirom,
Sunbulungdur uqdayi ra'su yuzung mohi tamom,
Orazing Firdavsu qad to'biyu la'ling salsabil.
Ul parining chun erur qon to'kkali mohir ko'zi,
Ul sababdin har nafas yuz qatl etar zohir ko'zi,

Ey Navoiy, sehr birla chun bo'lur nozir ko'zi,
Bir nazarda o'lturur sen xastani sohir ko'zi,
Jon berur Lutfiyu qilmas bir nazar kofir ko'zi,
Toli'img'a, ohkim, usruk ekach bo'ldi baxil.

2

Zulfu siymin jisming af'i ganji Qorun ustina,
Ganj uza sohir ko'zung af'ig'a afsun ustina,
Dardi ishqing ulki qo'ydi joni mahzun ustina,
Dedi, ko'rgach orazing ul qaddi mavzun ustina,
Ey, qading to'biyu jannat xaddi gulgun ustina,
Ko'rmadi davron seningdek oy gardun ustina.
Topti jon har dam o'lar holatda bu jismi zaif,
La'lidin jonbaxsh so'z ayturda ul sho'xi zarif,
Qoldi ko'zum tiyra, jismim xastavu jonim nahif,
Zulfu ko'zu la'li hajrig'a bo'la olmay harif.
Bo'ldi so'zum nozuku ko'nglim xushu tab'im latif,
Har qachon soldim nazar ul shakli mavzun ustina.
Kelsa Chin suratgari bir dam jamoling qoshig'a,
Jon fido qilg'ay hamul dam surating naqqoshig'a,
Loladur shirin labing, Farhodekim qon yoshig'a
G'arq o'lub, tushmish guzori hajr tog'u toshig'a,
Sarv aningdek qomating hayronidurkim, boshig'a
Qildi qushlar oshyon andoqki Majnun ustina.
Ko'z yo'lin, ey ishq, har soat to'la yosh aylama,
Ey ko'ngul, yoshimg'a pargolangni yo'ldosh aylama,
Ey ko'z, ashkimni sorig' yuzumga durposh aylama,
Yoshurun ishqim so'zin mashhuri avbosh aylama,
Har dam, ey ko'z yoshi, yuz ko'rmay, meni fosh aylama,
Davlatimdin ag'nading yillar chu oltun ustina.
Jubbayi sinjobing ichra vusla-vusla qoqumi,
Tug'di hijron shomida bir-bir saodat anjumi,
Bor qamar, aqrab demay, ishqing malomat qulzumi,
Orazing kofurida ul zulfi mushkin gajdumi,
Anbarin qoshing xamida xoldek ko'z mardumi,
Mushki tardin nuqtayi sulsiydurur nun ustina.
To ko'ngul saydig'a qo'ydi ul g'azoli Chin ko'ngul,
Bo'ldi sherafganlar a'zosi aro xunin ko'ngul,
Baski tortar har sanamdin bir jafo g'amgin ko'ngul,
Qildi javridin alarning tarki aqlu din ko'ngul,
Necha cheksun xo'blar ilgidin jafo miskin ko'ngul,
Munchamu ofat kelur bir qatrayi xun ustina?
Chun Navoiy ashki bahr o'ldi chekib ranju taab,
Kemalikdin ko'zlari ul bahr aro topti laqab,
Ko'zida, tong yo'q, agar tuttung maqom, ey no'shlab,
Chun kirar el kemaga qilmoq uchun ayshu tarab,

Gar vatan Lutfiy ko'zida tutmading, yo'qtur ajab,
Uy qo'pormog'lig' erur dushvor Jayhun ustina.

Tarji'bandlar

1

I

Ketur soqiy, ul mayki, subhi alast
Aning nash'asidin ko'ngul erdi mast.
Mayekim, qilur quysalar jom aro,
O'zi mastu kayfiyati mayparast.
Eshit sarguzashteki, bugun manga
Necha mayparast o'ldilar hamnishast.
May olmoqqa piri mug'on jazbasi
Meni chekti andoqki, mohini shast.
Qilib xirqa may rahniyu zarfining
Etib og'zini mum ila sangbast.
Qelur erdim egnimda mayliq sabu,
Bo'lub to'quz aflok ollimda past.
Ki ogoh o'lub to'sh-to'shimdin qobob,
Manga toptilar ihtisob ahli dast.
Shikastim mening oncha ermas edi,
Ki may zarfi topti aroda shikast.
Chu sindi sabu, choraye topmadim,
Meni muflisi uru giryonni mast.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'on safol.

II

Ketur, soqiyo, mujdaye jomdin,
Ki pajmurda bo'lmishmen anjomdin.
Bu gulshan guliga chu yo'qtur vafo,
Ne parhez etay jomi gulfomdin?
Chu yo'q shomi hijron xumorig'a subh,
Ichib anglamay subhni shomdin.
Xalos aylay o'zni mayu nuqlning
Suvu donasi birla bu domdin.
Bo'lay dayr pirig'a andoq murid,
Ki yod etmayin shayxul-islomdin.
Kiray dayr aro uyla majnunu mast,
Ki ketsun xirad xos ila omdin.
Solay bir alolo xarobot aro,
Ki chiqsun fig'on ahli ayyomdin.
Xarobotiy o'lmoqlig'im, zohido,
Savol etma men zori badnomdin.
Garav qilg'ali mayg'a chun qolmadi

Ne tasbihi, ne hirqa nokomdin.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'on safol.

III

Safol ichra bir jur'a loye manga
Erur jomi gitinamoye manga.
Ketarmakka xudbinlig'im ranjini
Qoni boda yanglig' davoye manga?
Chu men dayr piri vafosidamen,
Falakdin yetishmas jafoye manga.
Falakdin jafo yetsa, ey mug'bacha,
Ne g'am sendin o'lsa vafoye manga.
Tariqat sulukini kasb etgali,
Hamul kunki, bo'ldi havoye manga.
Burun zuhdu taqvoni aylab shior,
Dedimkim, yetishgay safoye manga.
Borib xonaqah ichra qildim maqom,
Bu ma'ni xud o'ldi baloye manga.
Boqib xilvatu zikru sajjodani
Zuhur etti har dam riyoe manga,
Bulardin o'zumni xalos ayladim,
Ki to hosil o'lg'ay fanoye manga.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'on safol.

IV

Tilarmen bu dayr ichra koshonaye,
Ki bo'lg'ay jivorida xumxonaye.
Bu xumxona sahnidag'i mayfurush
Saxo shevalik piri farzonaye.
Oning qurratul-ayni kup ollida,
Iligida paymona, jononaye.
Sumanbarlar ichra parichehraye,
Parichehralar ichra devonaye.
Menga gohi ul bersa may birla jon,
Bu qilsa gahi qatl mastonaye.
Erur telbalikdin ishim tunu kun
Xayol aylamak bila afsonaye.
Necha muflis istab, dedim may uchun
Qiloli ichin ora dangonaye.
Eshittimki, qilmish yana piri dayr
Xarobot ahlig'a mayxonaye.
Bugun ochib ul maykada eshigin,
Berur har gado yetsa paymonaye.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'on safol.

V

Yana bo‘lmisham oshiqu zor ham,
Xarobotiyu rindu xammor ham.
Mubohot etib durdkashlik bila,
Qilib tavqiyu zuhddin or ham.
Surohiyni but aylabon og‘zida,
Qilidin eshib belga zunnor ham.
Bo‘lub mayg‘a sajjodavu xirqa rahn,
Borib nuql uchun kafshu dastor ham.
Fano dayri ichra qalandar sifat
Kezib, balki devonakirdor ham.
Parichehra atfolning toshidin
Bo‘lub sarbasar jismim afgor ham.
Meni ishqdin o‘rtagan mug‘bacha,
Ki devonavashdur, parivor ham.
Chu bildimki, bu nav’ birla erur
Xarobot ko‘yida mayxor ham.
Erur chunki yakranglik sharti ishq,
Bu taqrib birla meni zor ham
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing‘on safol.

VI

Qani soqiyi gul’uzorim mening?
Ki jon qasdi etmish xumorim mening.
Firoq ichra ko‘p mehnatu dardu ranj,
Chekibtur tani xoksorim mening.
Xumor emgagidek vale ko‘rmamish
Tani g‘amkashu joni zorim mening.
Bu xayli balo daf‘ig‘a avlo ul,
Ki mayxona bo‘lg‘ay hisorim mening.
Ko‘pu ozdin tutsa may piri dayr,
Fidosi aning yo‘qu borim mening.
Yetursa qadam boshima mug‘bacha,
Erur javhari jon nisorim mening.
Xarobot aro kirganim, ey faqih,
Deyin, bo‘l dame rozdorim mening.
Kecha xonaqah ichra sarmast edim,
Bugun maysiz itti qarorim mening.
Xumor aylab ul nav’ oshuftakim,
Ilikdin borib ixtiyorim mening,
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing‘on safol.

VII

Meni may bas oshuftahol ayladi,
Bu vodiya Majnunmisol ayladi.

Boshimni kup atrofida mayfurush
Uzum jismidek poymol ayladi.
Chog'ir kasrati may batidek manga
Xirad bulbulin gungu lol ayladi.
Sabukashligim ayni idbordin
Qadimni yuk ostida dol ayladi.
Mayi la'l oltun qadah shaklidek
Yuzum sorig', ashkimni ol ayladi.
Qadimdin falak ofiyat xirqasin
Chekib, rahni jomi zilol ayladi.
Sipehr atlası dayr ko'yi aro
Mening kisvatim eski shol ayladi.
May istarda idboru oshuftaliq
Manga jom sing'on safol ayladi.
Xarobot piri chu bir jom uchun
Meni mundoq oshuftahol ayladi.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'on safol.

VIII

Yana durdkashmen mubohot uchun,
Berib jon havoyi xarobot uchun.
Ketur, soqiyo, boda og'zimg'a quy,
Damekim, o'lubmen bu mir'ot uchun.
Ne mir'ot, balkim quyosheki, fayz
Anga om erur barcha zarrot uchun.
Manga zohid etti base sarzanish
May ichmakka sarf o'lg'on avqot uchun.
Dedim: «yaxshiroq boda ul zuhddin,
Ki qilg'oy kishi shuhratu ot uchun.
Manga bodadin bo'ldi nafyi vujud,
Sanga zuhd go'yoki isbot uchun».
Bo'lub tund, masjid sori qildi azm,
Meni qarg'ayin deb munojot uchun.
Munojot etib kirdi xilvat aro,
Yasalg'on riyoyi karomot uchun.
Karomot men qildim ul lahzakim,
Riyo biymidin daf'i ofot uchun, —
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'on safol.

IX

Yana boshlamish boda ichmak habib,
Manga ichmay o'lg'aymu sabru shikib?
Icharmen vale qon, nedinkim ichar
Habibim bila boda har dam raqib.
Nasibi raqibining ar may bo'lub,

Nasibim mening bo'lsa qon, yo nasib.
Ne zulmeki, gulshanda gul mahrami
Bo'lub zog'u mahrum erur andalib.
Ne tong, bog'lamoq kofiri ishq o'lub
Kishi belga zunnoru osmoq salib.
Yoqam chok etib, ko'ksuna tosh urub,
Solib rustaxez el aro men g'arib.
Bular naf' chun qilmadi ko'ngluma,
Labolab qadah birla berdim firib.
Chu bildimki, bexudlug'umdur iloj,
Xarobot yo'lida bo'ldum nishib.
Nechukkim yetib Rustame ko'yig'a,
Qirar erdi sarmast Mahmudi Habib.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'on safol.

X

Nechuk may bila bo'lmasun ulfatim,
Ki jon qasdi aylar g'amu mehnatim.
Nazar ayla bu korgah vaz'ig'a,
Ki ortar tamoshosida hayratim.
Quyosh yo'qki, bir zarra mohiyatin
Topa olmadi sa'y ila fikratim.
Ne kelmak ayon bo'ldi, ne ketmagim,
Ne mabda' yaqin bo'ldi, ne raj'atim.
Ne kasbi ulum etti hal mushkilim,
Ne tutti ilik taqviyu toatim.
Topay deb xabar ushbu maqsuddin,
Tutashti base qavm ila suhbatim.
Ne qildi bu dardim ilojin hakim,
Ne shayx ayladi daf' bu illatim.
Ne qilmoqqa bir amrdin hosilim,
Ne kechmakka bu fikrdin jur'atim.
Mening boshima bas qotiq tushti ish,
Chu toq o'ldi bu dard ila toqatim.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'on safol.,

2

I

Jahon qasrig'adur suv uzra bunyod,
Chu yo'q bunyodi, ondin bo'lmag'il shod.
Ne shod o'lg'ay kishi bir qasrdinkim,
Oni tengri yaratmish mehnatobod.
Emastur qasr, balkim qosiredur,
Ki taqsir aylamas aylarga bedod.
Tiriklik qushlarig'a yoyibon dom,

Tengiz amvojidin andoqki sayyod.
Kiyib qatl aylamakka loladin to'n,
Qiyodin tiyg' tortib misli jallod.
Emas qotil, parivash dilbaredur,
Ki javridin qutulmas odamizod.
Fununu lobasi andoq muassir,
Ki mum aylar ko'ngul gar bo'lsa po'lod.
Vale ne ishvasig'a i'timode,
Ne oning va'dayi vaslig'a bunyod.
Visoli ko'z yumub-ochquncha oxir,
Firoqi ko'z ochib-yumg'uncha barbod.
Ko'ngul qo'yma angakim boqiy ermas,
Inonmas bo'lsalar aylay qasamyod:
«Baqosizdur jahon ra'nosi, valloh,
Jahon ra'nosi yo'qkim, mosivalloh».

II

Jahon tufrog' erur, shakli mudavvar,
Anga qaydin baqo bo'lsun muyassar?
Xususankim, fano dashtidin esgay
O'shal tufrog' atrofig'a sarsar.
Bu tufrog' uzra ul sarsar yo'lida
Maqar kim qilsa g'ofildur muqarrar.
Qaro tufrog'ki, yel sovurg'ay oni,
Yaqindurkim bo'lur zulmat sarosar.
Bu zulmat ichra bir suv hasratida
Halok aylar agar bo'lsun Sikandar.
Chekar go'r ichra oxir gar jahonni
Kishi Bahromdek qilsun musaxxar.
Fano g'orig'a Kayxusrav masallik
Solur gar xud seningdur yetti kishvar.
Ko'rar ondin futur ar bo'lsa fag'fur,
Topar ondin qusur ar bo'lsa Qaysar.
Kechib ondin, ko'ngul tengriga bog'la,
Taolo sha'naullohu akbar.
Ki haq boqiydurur, dunyo arusi
Erur foniy, necha ko'rguzsa zavar.
Dedingkim, ayt pandi mushfiqona,
Agar mendin qilursen so'zni bovar:
«Baqosizdir jahon ra'nosi, valloh,
Jahon ra'nosi yo'qkim, mosivalloh».

III

Jahon sho'xidin olmish haq vafoni,
Ne olmoqkim, anga bermaydur oni.
Bukim yo'qtur vafosi, bas emastur,
Ki dardu mehnatidur jovidoniy.

Bu mehnatlar bila istar oni xalq
Faho'm loya'rifu hozal-maoniy.
Tikandin gulga har dam yetkurub nesh,
Ki aylar la'lgun jismini qoni.
Sabo kojini urub savsang'a andoq,
Ki qolib ko'klugi ondin nishoni.
Choqin tiyg'idin aylab pora-pora,
Chamanda g'unchaning ko'nglin nihoniy.
Yog'inning yig'labon ondin nafiri,
Bulutning titrabon ondin fig'oni.
G'alat qildim, bu tuhmatdin baridur,
Jahon ra'no arusi dilsitone.
Ki haq taqdiridindur olam ichra
Yomonu yaxshining yaxshi-yomoni.
Jahon fonydurur, ey xoja, zinhor,
Ki sen boqiy tasavvur qilma oni.
Ko'ngul berma o'shul ra'nog'akim, haq
Erur boqiyu boqiy barcha fony.
Baqosizdur jahon ra'nosi, valloh,
Jahon ra'nosi yo'qkim, mosivalloh.

IV

Jahonkim, zohir aylar lolavu bog',
Erur ul bog' zindon, lolasi dog'.
Arusedur fusunsoz, ul diloshub,
Ishi ko'rguzmak elga lobavu log'.
Kishikim, saydi domi bo'ldi, bordur
Oning ollida ming bulbulcha bir zog'.
Yoqibon otashin gul jonig'a o't,
Quyur yomg'uridin ul o't ustiga tog'.
Ko'rub nargisni savsan g'unchasidin,
Chekar oning ko'zi qasdig'a barmog'.
Taaddi birla nasrin yafrog'idin
Yasar gul chehrasin yirtarg'a tirnog'.
Xazon bedodidin yel sa'yi birla
Sochar shamshodu gul boshig'a tufrog'.
Jafosi toshidin yog'durdi paykon,
Gumon qilma shajar jismida yafrog'.
Nechukkim bo'stonning yo'q baqosi,
Xususunkim, xazon yeli esar chog'.
Oning ham nisbatin gar istar o'lsang.
Oningdekkim, xazon ayyomida bog'.
Baqosizdur jahon ra'nosi, valloh,
Jahon ra'nosi yo'qkim, mosivalloh.

V

Jahon ra'nosidin bo'lg'il mujarrad,

Ki qilmishlar qabul ahli oni rad.
Nechuk maqbulung o'lg'ay ulki, bo'lg'ay
Anga mardudlug' asbobi behad.
Agar hikmatda ul miqdor bo'lkim,
O'qusin Bu Ali ollingda abjad.
Vagar bo'lsang fasohat ichra nav'e,
Ki nazming aylagay Hassonni bexad.
Tamavvul kasratidin bo'lsang andog',
Ki dargohingda Qorun aylagay kad.
Shijoat dashtida raxshingg'a bo'lsa,
Rikob o'pmak uchun Rustam nigunqad.
Sikandar yanglig' olib bahru barni,
Balo ya'juji uchun bog'lasang sad.
Aningdek bo'lsa taxting rif'atikim,
Guharliq aylasa tojingg'a farqad.
Jahong'a chun baqo yo'qtur, bu barcha
Necha kundur vale ermas muxallad.
Tamanno aylasang bir nav' iqbol,
Ki bo'lg'ay ham muxallad, ham muabbad.
Demon yolg'uz jahondin ayla tajrid,
Nekim haq g'ayridur, bo'lg'il mujarrad.
Baqosizdur jahon ra'nosi, valloh,
Jahon ra'nosi yo'qkim, mosivalloh.

VI

Jahon ra'nosi birla qilma payvand,
Er o'lsang bo'l aning hajrig'a xursand.
Erur olam uyi rahravg'a zindon,
Oning har qaydi yo'l man'ig'a bir band.
Ushatmoq istasang bu bandlarni
Muqayyad bo'lma anda, ushbudur pand.
Jahon no'shi aro qilmish nihon zahr,
Sen oni no'sh etarsen uylakim qand.
Topib lazzatkim, aylarsen tabassum,
Erur ul zahrxand, ermas shakarxand.
G'araz irfon ekandurkim, adamdin
Seni mavjud aylabtur xudovand.
Qo'yub ko'nglung aro naqdi amonat,
Malak bo'lmay sanga bu ishga monand.
Seni g'ofil qilib asli ishingdin,
Sarovu bog'u rog'u zavju farzand.
O'zungga kelsang, ozdur gar o'zungni
Bu g'amdin aylasang parkand-parkand,
Jahon johilg'a mahbub o'ldi, lekin
Oning ollindakim, bo'lg'ay xiradmand:
Baqosizdur jahon ra'nosi, valloh,

Jahon ra'nosi yo'qkim, mosivalloh.

VII

Jahon jomi to'ladur zahri qotil,
Anga mayl aylamas kim bo'lsa oqil.
Ajab ishdurki, mundoq zahr icharga
Jahon ahli erur jon birla moyil.
Ajabroq buki, ichgan soyi bo'lmas,
Bu zahr ichganga ichmak hirsiz zoyil.
G'arobat ko'rki, gar yuz mingni har kun
Qilur ul zahr o'lgan elga doxil.
Yana yuz mingdurur ichmakka mashg'ul,
Yana yuz ming oni istarga shog'il.
Magar bu zahrdin qutqarg'ay elni
Fano taryoqi birla piri komil.
Vale Qof ustida ul kimyogar,
Oni ko'rmakka Anqo parri hoyil.
Jihatsiz, ey ko'ngul, sevdung jahonni,
Mening pandimdin aylab o'zni otil.
Chu berding barcha sarmoyangni barbod,
Pushaymon bo'lmog'ing emdi ne hosil?
Magar yodingda yo'qturkim, sanga men
Dedim yuz qatla: k-ey majnuni g'ofil,
Baqosizdur jahon ra'nosi, valloh,
Jahon ra'nosi yo'qkim, mosivalloh.

VIII

Jahon ayyorasidin tut kanora,
Ki makru fannig'a yo'qtur shumora.
Ayoqu ilgida zarrinasi o't,
To'ni zar basmasi ondin sharora.
Bo'lubon ruh to'tisig'a sayyod,
Ishi qilmoq aning qasdig'a chora.
Bu ishga gardi Yazdiy me'jari dom,
Ichinda inju dona go'shvora.
Nazar maqsud ruxsorig'a solmoq
Tilar bo'lsang, anga qilma nazora.
Chekibon kun shuo'iydin sinonlar,
Qilayin deb ulus bag'rini yora.
Anga hino shafaq rangida aylab,
Kecha nushodridin oni qora.
Yiroq bo'l, ey ko'ngul, ul dilrabodin,
Ri sensen shisha, oning ko'ngli xora.
Borib xush-xush anga sayd o'lg'aningdin,
Qilay dermen yoqamni pora-pora.
Deding, kechmoq nechuk bo'lg'ay jahondin,
Ne hojat xayr ishiga istixora.

Demon, yolg'uz jahondin tut kanore,
Ki tutqil mosivallohdin kanora.
Baqosizdur jahon ra'nosi, valloh,
Jahon ra'nosi yo'qkim, mosivalloh.

IX

Jahon sho'xin aruse qilg'il ixsos,
Ri kiymish tun bila kundan kishu os.
Bu rangomezliqdin ganji Qorun
Kishida bo'lsa, tutqay ganji iflos.
Tiriklik mazra'i qasdig'a har oy
Ayon aylab yangi oy shaklidan dos.
Falak birla shafaq ermaski, qilmish .
Muhayyo dam-badam qon to'kkali tos.
Emas qon, bodadurkim, bexud aylab
Yiqarg'a elni qilmish charxdin kos.
Sog'inma bodayi la'l, onikim, bor
Ulus qonig'a rangin bo'lg'on olmos.
Bu qon to'kmak bila kimdurki yo'qtur
Aning savdosidin ko'nglida vasvos.
Bu pandimni eshit sen dog'i, ey do'st,
Irodat yuzidin tut posi anfos.
Jafolarkim, men onglabmen jahondin,
Vafosidin manga g'olibdurur yos.
Valavhozal-maoniy anta qultum,
Taqulu i'lamu yo ayyuhannos.
Baqosizdur jahon ra'nosi, valloh,
Jahon ra'nosi yo'qkim, mosivalloh.

3

I

Ey, kirpiki neshu ko'zi xunxor,
Jonimni necha qilursen afgor?
La'ling g'amidin ko'ngulda erdi
Har qonki, sirishkim etti izhor.
Hayhotki, hajar ilgidindur
Jonimda alam, tanimda ozor.
Yuzungni ko'rub meni ramida,
Ishq o'tig'a bo'lg'ali giriftor.
Sen erding majlisim harifi,
Kim yedi hasad sipehri g'addor.
Yuz hasrat ila meni ayirdi
Vaslingdin, ayo, xujasta diydor.
Emdiki, firoq aro tushubmen,
Topquncha yana harif yo yor,—
Yodingni qilay harify majlis,
Fikringni etay ko'ngulga munis.

II

Joning'a qilur esang jafoni,
Gah-goh aroda ko'r xudoni.
Darding bila uyla shodmenkim,
O'lsam dog'i istamon davoni.
Sendin der edimki, chora bo'lg'ay,
Hajr etsa hazin bu mubtaloni.
Har lutfki, men tutar edim ko'z,
Yuz voyki, senda ko'rmay oni.
Vasling bila dedim aylayin shod
Bu shiftayi joni benavoni.
Qasding'a vale chekibdudurur xalq
Yuz xanjaru novaki jafoni.
Men dog'i qachon zarurat o'lsa,
Bir go'shada o'lturub nihoniy,—
Yodingni qilay harifi majlis,
Fikringni etay ko'ngulga munis.

III

Gah-goh itim deb aylagil yod
Devona qulungni, ey parizod.
Bir lahzada buzdi seli ashkim
Har tarhki sabr qildi bunyod.
Har ruq'aki yozdi sabr ila hush,
Sovug' nafasimdin o'ldi barbod.
Ko'p istama ko'nglum iztirobin,
Qush talpinurin nechukki sayyod.
Sen garchi g'amimdin etmading fikr,
Yotelbaligimni qilmading yod.
Sultonsenu yo'qturur sanga hukm,
Lekin meni dardmandi noshod.
Bu g'ussag'a topmasam chu tadbir,
Har lahza chekib fig'onu faryod,—
Yodingni qilay harifi majlis,
Fikringni etay ko'ngulga munis.
Tahqiq chu angladimki, emdi
Vaslingg'a yetarga yo'qtur imkon,—
Yodingni qilay harifi majlis,
Fikringni etay ko'ngulga munis.

V

Jismingki, emas hayottin kam,
Ne jismki, ruh erur mujassam.
Bir-bir sog'inib labing hadisin,
Qon yig'lar iki ko'zum damo-dam.
G'aming tilasang meni qutulmay,
G'amdin tilasam o'zumni xurram.

To o'ldi bu zori xasta mahrum
Vaslingdin, g'amg'a bo'ldi mahram.
Chekti ko'ngul andoq o'tlug' ohe,
Kim kuydi sharori birla olam.
Bu nav' sharoralig o'turning
Taskini uchun meni hazin ham
Ranjingni tilay tanimg'a rohat,
Neshingni deyin yaramg'a marham,—
Yodingni qilay harifi majlis,
Fikringni etay ko'ngulga munis.

VI

Ul durji aqiqu la'li serob
Juzg'imdin oqizdilar duri nob.
To jomi muhabbatingni tortib,
Ko'nglumba yetishti ishqdin tob.
Ham do'stlar o'ldi manga dushman,
Ham tarki muhabbat etti ahbob.
Sendin ajab erdi bori, ey do'st,
Dushmanlar uchun tuzatmak asbob.
Mahrum qulungni mahram etsa
Vasling haramig'a hayyi vahhob.
Ko'yungni qilay o'zumga qibla,
Qoshingni etay ko'zumga mehrob.
Yoxud yetibon xumori hijron,
Vasling mayi bo'ldi ersa noyob,—
Yodingni qilay harifi majlis,
Fikringni etay ko'ngulga munis.

VII

Ey, kishvari husn uzra hokim,
Xo'blar bori hazratingda xodim.
Buzdung bu ko'ngulni, lojaram mulk
Vayron bo'lur, o'lsa shohi zolim.
Hijron meni chunki o'lturur zor,
Sen ham madad etmaging ne lozim?
Dar nechaki beinoyat o'lub,
Qilding meni begunoh mujrim.
Ummed budurki, yona tengri
Solsa meni maqdamingg'a solim.
Iqbol kibi turub qoshingda,
Bo'lsam yana xizmatingg'a ozim.
Vaslingg'a g'azal tafakkur aylab,
Unutg'amen ushbu baytnikim,—
«Yodingni qilay harifi majlis,
Fikringni etay ko'ngulga munis».

Qit'alar

1

Haq zotig'a biravki xirad birla fikr etar,
Otin el ichra oqilu farzona aylabon.
Miqdorini tengiz suyining istar anglamoq,
Lekin hubob jomini paymona aylabon.

2

Muhammadi arabiy sha'ni ondin a'zam erur,
Ki nuqs bo'lg'ay ulus bo'lsa nafyig'a qoyil.
Quyosh ashi'asig'a lam'a andin ortuq erur,
Ki zarra kasrati bo'lg'ay ziyosig'a hoyil.

3

Foniyi mutlaq o'lmayin solik,
Anga yo'qtur umidi maqsadi kul.
Qaro tufroqqa singmayin qatra,
Andin imkoni yo'q ochilmoq gul.

4

Soliki ozodani ko'rsang, g'aniy qilg'ay debon,
Mol aning man'i suluki qilmag'il inkor anga.
Kema tiyri mol aro bo'lmish muqayyad, demagil,
Ko'rki, oncha mol o'lurmu moni'i raftor anga.

5

Ey ko'ngul, tan taxtasin bu qa'ri yo'q girdobdin
Istasang sohilg'a chekmak, bilki, bu oson emas.
Piru iste'dodu tavfiq o'lmasa bo'lmas bu ish,
Kimdururkim, bag'ri bu hasratdin oning qon emas.

6

Vajhi maosh uchun kishikim desa fikr etay,
Qismat rizosidin anga begonaliq kerak.
Ganji qanoat archi erur saltanat, valek
Eldin tama'ni uzgali mardonaliq kerak.
Lazzoti nafs tarki samari ofiyat berur,
Lek ul shajarni ekkali farzonaliq kerak.
Kim ishq asiri bo'lsaki, mumkin emas visol,
Dardu balog'a hamdamu hamxonaliq kerak,
Tajrid nuridin kishi ko'z yorutay desa,
Ahhbob hajri sham'ig'a parvonaliq kerak,
Gar anjumanni desa muridu muti' etay,
Ko'p nuktavu fasonada afsonaliq kerak.
Botin harimida tilasa maxzani huzur,
Zohir uyi asosig'a vayronaliq kerak.
Zohir yuzidin ar tilasa toju izzu joh,
Dardu balo muhitig'a durdonaliq kerak.

7

Qanoat tariqig'a kir, ey ko'ngul,
Ki xatm o'lg'ay oyini izzat sanga.
Desang, shoh o'lay, yeru ko'k basdurur,
Bu bir taxtu ul chatri rif'at sanga.
Fano shu'lasida yoshur jismni,
Kerak bo'lsa zarbaft xil'at sanga.
Yetar lola butgan qiyo qullasi,
Murod o'lsa gulgun hashmat sanga.
Erur bas arig' nuktavu qon yoshing,
Duru la'ldin zebu ziynat sanga.
Desang, xilvatim anjuman bo'lmasun,
Kerak anjuman ichra xilvat sanga.
Vatan ichra sokin bo'lub soyir o'l,
Safardin agar yetsa mehnat sanga.
Nazarni qadamdin yiroq solmag'il,
Bu yo'l azmi gar bo'lsa rag'bat sanga.
Damingdin yiroq tutmag'il hushni,
Ki yuzlanmagay har dam ofat sanga.
Bu to'rt ish bila rub'i maskun aro
Cholinmoq, ne tong, ko'si davlat sanga.
Bu ohang ila bo'lg'asen naqshband,
Navoiy, agar yetsa navbat sanga.

8

Tavakkulni ulkim qo'yub xotirig'a,
Tushar shoh ollinda qulluq havosi.
Nasibi aning bir ayoq osh erur bas,
Agar ganji Qorun erur muddaosi.
Biravkim, bo'lur bir ayoq osh uchun qul,
Yuziga keraktur qazonning qarosi.

9

Kimki maxluq xizmatig'a kamar
Chust etar — yaxshiroq ushalsa beli.
Qo'l qovushturg'ucha bu avlodur,
Ki aning chiqsa egni, sinsa ili.
Chun xushomad demakii boshlasa kosh,
Kim tutulsa dami, kesilsa tili.

10

Kamol et kasbkim, olam uyidin
Sanga farz o'lmag'ay g'amnok chiqmoq.
Jahondin notamom o'tmak biaynih
Erur hammomdin nopok chiqmoq.

11

Biravki, jabhasida chin erur tuta olmas

Murod shohidining soidini komi bila.
Agarchi fannida sohib kamol erur sayyod,
Qachon balig' tuta olg'ay suv mavji domi bila?

12

Quloqda asra garonmoya so'zniyu fikr et,
Ki dursiz o'lsa, ne bo'lg'usidur sadaf holi.
So'zungni dog'i ko'ngul ichra asrag'ilkim, hayf,—
Kim uyla durjni guhardin etgasen xoli.
Bu darju ikki sadafni to'la dur etganga,
Zihi uluvvi guhar, balki gavhari oliy.

13

Ne rahraveki, toji hidoyat boshidadur,
Yo'q bok anga havodisi aflok toshidin.
Hudhudki, qo'ydilar azaliy toj boshig'a,
Tushgaymu jola yoqqon ila toji boshidin?

14

Ko'rsang, ey zohid, muqomirvash qalandarpeshaye,
Bo'lma ko'p mashg'ulu dunyo shug'lidin qil ijtinob.
Dona o'ynab vajhin isor etsang, andin yaxshikim,
Evurub tasbihi yormoq sudin etgaysen hisob.

15

Yuziga asli yamonning ko'p ochma gulshani xulq,
Siyah gilemga albatta mehr aylama fosh.
Qi qilmadi gul isi birla toza ruh jual,
Quyosh charog'ig'a parvona bo'lmadi xuffosh.

16

Chu dushman o'ldi qadimiy, ziyonidin hazar et,
Agarchi nutqi ravonbaxshi jong'a rohat erur.
Suv birla o't aro ziddiyat o'ldi chun azaliy,
Agar hayot suyidurki, o'tg'a ofat erur.

17

Viqor gavhariyu hilm ma'dani bo'lako'r,
Desangki, qilg'ay itoat sanga gado bila shoh.
Bu sheva tog'da zohirdururki, davrondin
Qachonki tafriqa yetti, ulusg'a bo'ldi panoh,

18

Biyik maqomig'a ulkim tilar sabot kerak,
Ki egrilikni qo'yub, tuzluk aylasa qonun.
Tuz o'lsa soyasida el tinib minor kibi,
Sipehr uyida turar qarnlar nechukki sutun.
Gar egridur, yog'ibon o'qu bog'lanib bo'yni,
Bo'lur qabaq yig'ochidek besh-o'ncha kunda nigun.

19

Xiromon suvda soyir bo'lmoqu uchmoq havo uzra,

Ajab ermas, qachonkim rostravliq qilsa ozoda.
Shior aylab bu ishni kema tiyri, ko'rki, suv uzra
Xirom aylab havog'a bodbondin soldi sajjoda.

20

Poklar joni bo'lur ozurda tazvir ashkidin,
Ko'zgu ruxsori nechukkim zang tutqay nam bila.
Rostlar ko'nglini aylar tiyra nodon yovadin,
Sham'ni ul nav'kim johil o'churg'ay dam bila.

21

Saxiy uldurki, nav'i bazl qilg'ay,
Agar xud sufra ichra bo'lsa noni.
Kim ul chodir ko'mochidek yetishgay
Gado uyiga ko'zlardin nihoniy.
Falakdek yo'qki, avval jilva bergay
Quyoshning qursidek olamg'a oni.

22

To'nni zarbaft aylabon xiffatdin uchqon har taraf,
Yo'q ajab, gar bor esa dunyo mato'i kom anga.
Ul chibinkim, ko'zga oltun yanglig' ishnor xil'ati,
Ko'pragi bilkim, najosat uzradur orom anga.

23

Navoiy, tiling asrag'il zinhor,
Desangkim, yemay dahr ishidin fusus.
Nazar hilki, o'q og'zi tilsiz uchun
Qilur tojvarlar bila dastbo's.
Necha tojvardur, kesarlar boshin,
Chu hangomsiz nag'ma tortar xuro's.

24

Issig' nafas bila hindug'a tarbiyat qilsang,
Xisoli har yon o'lur jahl tavsanin surmak.
Ko'murni o'tqa solib, la'li otashin etsang,
Natija bo'lg'ay anga qayda tushsa kuydurmak.

25

Laim farqig'a iqbol tojini qo'ymoq,
Yaqinki, bo'lg'usidur mujibi azobi aning.
Nutuqchi boshig'a shunqor tumog'asi tong emas,
Ki bo'lg'usi sababi ranju iztirobi aning.

26

Biyik maqomliq el tifi ekanda ham bo'lmas,
Ki tiyra qilg'ay oni jahlu zulmat ahli tili.
Qamar charog'i agar bo'lsa barcha bir kechalik,
Ne nav' o'churgay oni shabparak qanota yeli?

27

Debon bergan kishi erdur, va lekin

Demay berganga erlik bil musallam.
Ne deb, ne bersa, bilgil oni xotun,
Debon bermasni xotundin dog'i kam.

28

Ne ro'za bo'lg'ay angakim, ochuq bo'lib og'zi
Damekim o'lmag'ay ondin kalomu harza kalom.
G'aribroq buki, qilg'ay bamonaye sunnat,
Ki sharbat aylagay oshom zohir o'lmay shom.
Namoz qilmag'ayu qilsa ham namoz ichra
Taxayyul aylamagay g'ayri lavn-lavn taom.
Chiqib namozdin, o'lg'ay taom ila mamlu,
Bu shart birlaki, bo'lg'ay taomi barcha harom.
Dimog' topsa rutubat bu nav' at'imadin,
Kunas bosh urg'ucha uyg'onmag'ay kase nokom.
Ko'zin chu ochti yana ro'za aylagay niyat,
Agarchi fosid erur me'davu saqil andom.
Bu turfakim, tilagay bu qadar qabohat ila
Ki ro'za tutmog'ini anglag'ay xosu avom.
Bu savm ilaki, malak oni yozmag'ay juz fisq,—
Zixi malakvash soyim, zixi xujasta sayom.
Navoyiyo, erur ortuq. bu yemak-ichmakdin
Yilon etini yebon, zahrin aylamak oshom!

29

Uyla g'arqi maydururlar xalq bu dayr ichrakim,
Shar'ning aynul-hayotidin asar mafhum emas.
Ul sifatkim, bahrning achchig' suyida ba'zi el,
Topilur derlar chuchuk suv ham, vale ma'lum emas.

30

Shahg'a muqarrab o'lsa birav barcha xaylidin,
El barcha dushman o'lsa aning birla vajhi bor.
Kim xaylu shoh oshiqu ma'shuq erur yaqin,
Gulchehrayeki, oshiq ancha bo'lsa beshumor.
Ul barchasidin o'lsa birisiga multafit,
Dushman bo'lurda o'zgalariga ne ixtiyor?

31

Biravning xavfi ko'prak shah qoshinda,
Ki shahning bor anga ta'zimi ko'prak.
Erur shah majlisi o't, kimki o'tg'a
Yaqinroq bo'lsa, kuymak biymi ko'prak.

33

Shaho, el javhari jonin chiqarding,
Javohir hirsidin bedod etib fosh.
Chu o'lgungdur, ne osig', to'kmak oni
Mazoring uzra andoqkim ushoq tosh.

34

Qarilar xotiri nozikdur, ey tifi,
Shikastidin qilib vahm, o'lma gustox.
Unuttungmuki, atfol o'ynag'anda
Sinar oz mayl ko'rgandin quruq shox.

35

Ne toli'durki, har kimii desam yor,
Manga ul oqibat bo'lur badandesh.
Biravdurkim, oni desam ko'zumsen,
Chekar mujgon kibi qasding'a yuz nesh.

36

Ul turfa qush havosida ko'z to'kti durri ashk,
Jon yoydi rishtasin anga aylab havoyi qayd.
Lekin gar inju sochsa kishi dona o'rnig'a,
Tovusni qachon qilur o'rgamchi domi sayd?

37

Kiyib samur ila kish, qilma asru ra'noliq,
Ipak libos ila tutma g'urur jomi to'lo.
Tiyning o'z tuki-o'q bo'ldi jonig'a ofat,
Farisaning paridin keldi o'z boshig'a balo.

38

Shohi sipehrqadr Abobakr, ul shahe,
Kim ko'k ravoqi dargahi qadrig'a toq erur.
Bu charxi lojuvard uza xurshid go'yiyo
Ko'kbo'z takovarig'a muzahhab janoq erur.
Bir pora lojuvard sari go'yi angladi,
Kim bu zaifi xastag'a ko'p ishtiyoq erur.

39

Chu ko'rdikim, safol ichinda solib
Ichadur boda bu mehnat qarini.
Dedi, chiniy sarohim bordur, olg'il,
So'zi dedi, vale yo'q erdi chini.

40

Falon boykim, qo'yi besh mingdin o'tmish,
Yana ham mingdin ortuq sog'lig' o'chku.
Qo'ziliq qo'y dediyu tondi oxir,
Ki ondin yaxshiroq o'g'log'lig' o'chku.

41

Sohibi a'zam Nizomul-mulk, chunkim bo'ldi azal,
Hajvlar qildi Utorud charxi kajraftorni.
Chun havodis tundbodi esdi, barbod ayladi,
Yo'qki muhru daftaru zelucha yo'qu borni.
Bandu tutqunluq bas ermas erdikim, bemorlig'
Bir yo'li soldi ayoqdin ul faqiri zorni.

Keltururlar so'rg'ali devong'a oni xojalar,
Voqian bu nav' so'rg'ay do'stlar bemorni.

42

Bu yurushda iki ulog'im bor,
Lek bormen sipohiylikda yayoq.
Iki shatranj otidek, birisi
Ko'tara olmay o'z yeridin ayoq.
Chopsa shatranj xonasi xatidin,
Sekremaklik alarg'a behad shoq.
Biri rangi qarodurur, biri bo'z,
Qaro yerdur dog'iyu bo'z tufroq.

45

Falon kotib ar xatni mundoq yozar,
Bu mansabdin ani qo'pormoq kerak,
Yuzin nomasidek qaro aylabon,
Qalamdek boshin dog'i yormoq kerak.
Qarodin qarog'a beribon ulog',
Qalamravdin ani chiqarmoq kerak.

46

Sadr kotib yo'q mening she'rimki, har kim she'rina
Yozg'ali oldi qalam, borin g'alat qildi raqam.
To qalam urdi qarog'a, yozmadi bir harf rost,
Kim xudo qilg'ay aning yuzin qaro, ilgin qalam.

Ruboiylar

1

Subhonallohu xoliqi zul-majdu alo,
Kim andin erur to'la xalo birla malo,
Gar mehr aning misli degaylar uqalo,
Mehr ollida zarra yanglig' o'lg'ay masalo.

2

Ko'k po'yavu sayr ila talabgor sanga,
Kun sorg'oribon ishqda bemor sanga,
Oy dog' ila qulluq aylab izhor sanga,
Tun anjumi naqdidin xaridor sanga.

3

Yo rabki, inoyatingni yor ayla manga,
Yo'qluqqa hidoyatingni bor ayla manga,
Har kahfi kifoyatingni dor ayla manga,
Har durri inoyating nisor ayla manga.

5

Jonimdog'i «jim» ikki dolingg'a fido,
Anding so'ng «alif» toza niholingg'a fido,

«Nun»i dog'i anbarin hilolingg'a fido,
Qolg'on iki nuqta ikki xolingg'a fido.

6

Bu qosid ishim ohu fig'on ayladilo,
Bu ruq'a tanimni notavon ayladilo,
Bu sa'b xabar ichimni qon ayladilo,
Bu qonlig' ichim haloki jon ayladilo.

7

Nomangki, tirikligimdin uldur matlub,
Ochib o'qug'och bir necha lafzi marg'ub,
Ko'p to'lg'onib, ashk ichra o'zumdin bordim,
Ul nav'ki, suv ichiga tushgay maktub.

8

Nomangkim, erur boisi iqbolu tarab,
Yetkursa tarab meni hazing'a, ne ajab,
Yolg'uz mendin ketarmadi ranju taab,
Kim bo'ldi base xalq hayotig'a sabab.

9

Bir aybg'a garchi xalq qilg'ay mansub,
Faqr ahlidin iztirob emastur mahsub,
Sidq ersa xud etmak kerak o'z fe'lini xo'b,
Kizb ersa malomat dog'i bordur matlub.

10

Suv ko'zgusini bog' aro aylarda shitob,
Siymob qilur erdi taharruk bila tob.
Day qildi bu simobni andoq ko'zgu,
Kim ko'zgu aning qoshida bo'lg'ay siymob.

11

Ey ulki, so'zung tushti habib ollida xo'p,
Mendin yo'lig'a boshing qo'yub, tufrog'in o'p,
Ahhobg'a ham birin-birin xizmat etib,
Arz ayla, niyoz ila duo ko'ptin-ko'p.

12

Gardun uza bazm uchun maqom ayladi tut,
Ul bazmda xurshidni jom ayladi tut,
Ul jom ila ishratni mudom ayladi tut,
Oxir dame yer quyi xirom ayladi tut.

13

Gar oshiq esang, zebu takallufni unut,
Yaxshiyu yamon ishda taxallufni unut,
O'tgan gar erur yamon, taassufni unut,
Kelgan gar erur yaxshi, tasarrufni unut.

14

Ey ishq, aning ko'yida tavfi haram et,
Bizni dog'i ul tavfg'a boshla, karam et,
Bir doira ko'yi tegrasida raqam et,
Gar chiqsa ayog'im, raqamingdvn qalam et.

15

Chun xanjari hajring manga qat' etti hayot,
Bori g'amu darding o'qini tinmayin ot,
Kim oncha qovursun par o'lub butsa qanot,
Toyir bo'lubon yetgamen oxir sanga bot.

16

Bo'ldi mening o'lmagimga savdo bois,
Savdog'a havoyi jomi sahbo bois,
Sahbog'a dog'i dayru chalipo bois,
Bu barchag'a ul dilbari tarso bois.

17

Ko'nglumni olibdur ul shahi sabzdavoj,
Kim g'amza bila olur mamolikdin boj.
Boshi uzra mamlakat xiroji bir toj,
Toji uza gavhari mamolikka xiroj.

18

Kunduz ko'rsang o'zungni mahzun qadah ich,
Andoqki quyosh ravshanu mavzun qadah ich,
Ul damki quyosh botti, shafaqgun qadah ich,
Jomingni qilib nechukki gardun, qadah ich.

19

Gul vaqti muyassar o'lsa gulfom qadah,
Andin so'ng tutsa bir gulandom qadah,
Man' aylasa barcha ahli islom qadah,
Qofirmen agar qilmasam oshom qadah.

20

Ruhumg'aki maydin erdi har lahza futuh,
Nosih tili neshi qildi ani majruh.
May loyini marham qilayin shomu sabuh,
Ul vaqtqachaki, toza bo'lg'ay manga ruh.

21

Qo'rqutma meni tomug'din, ey zohidi yax,
Jannat manga bo'lg'usi debon urma zanax,
Kim do'zax oning yodi bila jannat erur,
Jannat bori sening biladur do'zax.

22

Ruxsori uza xollarin ul dilband
Ochti chu meni ko'rdi base hojatmand.
Ayshimg'a yamon ko'z etmagay emdi gazand,
Xossaki, ul-o'q bo'lubtur o't uzra sipand.

23

Yoshimg'a bag'ir qoni chu erdi monand,
Ko'z asradi yoshdek bo'lub andin xursand.
Turmadi ko'zumda yetkach ul sarvi baland,
Bo'lmas kishi farzandi kishiga farzand.

24

Ey, sharbati la'ling obi hayvondin alaz,
Hayvon suyini qo'yki, chuchuk jondin alaz.
Ne jondin alaz, ne obi hayvondin alaz,
Kim har neki yo'q, ondin alaz, ondin alaz.

25

Budur tilagimki, ulki ma'budung erur,
Tutkay seni ulyonki, sening sudung erur.
Ko'nglungga yeturgay ulcha behbudung erur,
Ilgingga keturgay ulcha maqsudung erur.

26

Gul zikrin eshiturmenu yo'q guldin asar,
Bu bog' eshigidin istaram oncha guzar,
Kim topmasa gul jamolidin bahra nazar,
Bori isidin yetsa dimog'img'a xabar,

27

Soqiy, badanimni notavon etti xumor,
Ko'nglumni qadahdek to'la qon etti xumor,
Har uzvuma yuz ranj ayon etti xumor,
Tutqil qadaheki, qasdi jon etti xumor.

28

Ko'zum uchadur, magarki yorim keladur,
Es har dam ozar, magar nigorim keladur.
Yo bodiyayi firoq sayrida qilib
Yuz marhala qat' shahsuvorim keladur.

30

Har garmro'yki, bo'lg'ay ul koshifi roz,
Maqsud harimi sori qilg'ach parvoz,
Tong yo'q, falak uzra aylabon jilvavu noz,
Na'layni malakka bo'lsa mehrobi namoz.

31

Olam bor emish, Navoyiyo, sho'rangiz,
Olam dog'i el boshtin-ayoq rangomiz.
Ishq istar emish seni adam misri sari
Borg'ilki, erur el tilagan yerda aziz.

32

Ahbob, dengizki, xonumondin tama' uz,
Ne xonu ne mon, kavnu makondin tama' uz,

Ne kavnu makon, jonu jahondin tama' uz,
Lekin demangiz muniki ondin tama' uz.

33

La'lingni qilib nuktasaro, ey qaroko'z,
Ishq ahli hayotig'a yaro, ey qaroko'z.
Chekma yana surma ko'z aro, ey qaroko'z,
El jonig'a qilma ko'z qaro, ey qaroko'z.

34

Ul ko'zki, dame bo'lmadi sog', ey qaroko'z,
Qonimdin ichar mudom ayog', ey qaroko'z.
Bilmonki, erur anga qarog', ey qaroko'z,
Yo mast edi, qo'ydi toza dog', ey qaroko'z?

35

Jonbaxsh labing chashmayi hayvonmu emas?!
Hajridin oning ichim to'la qonmu emas?!
Har qatravi qon la'li Badaxshonmu emas?!
Har porayi la'li javhari jonmu emas?!

39

G'urbatda g'arib shodmon bo'lmas emish,
El anga shafiqu mehribon bo'lmas emish.
Oltun qafas ichra gar qizil gul butsa,
Bulbulg'a tikandek oshyon bo'lmas emish.

40

Ul durri saminki, bor edi ko'zuma yosh,
Aylarda ajal anga jafo rasmini fosh.
G'am tnrnog'idin qilib qarog'imni xarosh,
Yoshurg'ay edim oni ko'zum uyida kosh.

41

Yo'q bodayi vasl, obi hayzon ul emish,
Ahbob muloqoti, dema, jon ul emish.
Gardun g'amu ranj suratin naqsh etsa,
Jon chehrasi atrofig'a hijron ul emish.

42

Yillar tutubon shayx maqolotig'a go'sh,
Ne ko'ngluma zavq yetti, ne jonima jo'sh.
Jonimg'a navo soldiyu ko'nglumga xurush,
Bir jur'a bila mug'bachayi bodafurush.

43

Soqiy, meni xor-xordin ayla xalos,
Gul-gul yuzung och, bahordin ayla xalos,
Yo may beru intizordin ayla xalos,
Yo o'lturubon xumordin ayla xalos.

44

Ber jomu ol, ey mug'bacha, jonimni ivaz,
Qo'sh tutqilu, ol ikki jahonimni ivaz.
Oni sumururda qatraye tomsa agar,
Sen ham to'k aning o'rnida qonimni ivaz.

45

Kim istasa saltanat, saxodur anga shart,
Har va'daki aylasa, vafodur anga shart.
Kim faqr talab qilsa, fanodur anga shart,
Ollig'a nekim kelsa, rizodur anga shart.

46

Bu davrda yo'q sen kibi xushxon hofiz,
Huffoz aro sarhalqayi davron hofiz.
Qur'onga sen o'lg'on kibi yakson hofiz,
Bo'lsun sanga barcha ishda qur'on hofiz.

47

Kim aylasa soqiya gulandom tama',
Ilgidin oning sog'ari gulfom tama',
Andin so'ng agar taqviyu islom tama'
Aylar esa ul mardak erur xom tama'.

48

Ul damki, quyosh ayladi mag'ribqa ruju',
Gar suhbat o'shul quyosh bila topsa vuqu',
Xushtur qilmoq jom quyoshig'a shuru',
Ul damg'achakim, qilur quyosh jomi tulu'.

49

Mug' dayrida dast bersa bir lahza farog',
Kim mug'bacha ishqidin qizig' bo'lsa dimog'.
Ul tutsa mug'ona lahn ila har dam ayog',
Bosh olsam ayog'idin, kerak boshima dog',

50

Bir gul g'amidin dedim qo'yay bag'rima dog',
Bergaymu debon atri dimog'img'a farog',
Bargin chu mulavvas ayladi bum ila zog',
Emdi oni islamoqqa yuz hayf dimog'.

51

Berding manga dayr aro iqomat, ey mug',
Tuttung qadahi mayi malomat, ey mug',
Bu ishni xud aylading karomat, ey mug',
Yo rabki, hamisha bo'l salomat, ey mug'.

52

Nomang yetibon topti ko'ngul izzu sharaf,
Har lafzi bo'lub murod durrig'a sadaf.
Har satri alam cherikining daf'i uchun
Iqbol sipohidin chekibon bir saf.

53

Soqiy, badanimni qildi g'am tig'i shikof,
Qonim bori oqti, tutma o'zungni maof.
Tutqil badali moyatahallal mayi sof,
To mast qilay g'am cheriki birla masof.

54

Yuz mehnatu g'am ko'ngluma yetkurdi firoq,
Jonimg'a balovu dard o'qin urdi firoq,
Jismimni fano o'tig'a kuydurdi firoq,
Chun kuydi, kulini ko'kka sovurdi firoq.

55

Ko'nglumni g'amu dard ila qon ayladi ishq,
Ko'z yo'lidin ul qonni ravon ayladi ishq,
Har qatrani bilmadim qayon ayladi ishq,
Bedil ekanim buyla ayon ayladi ishq.

56

Ul damki quyosh bottiyu sorg'ordi shafaq,
Bazmingg'a shafaqgun may ila ber ravnaq.
Ne haqni unut, ne mayni kuyg'il mutlak,
Kim tongla erur tengri karimu barhaq.

57

Yo'q dahrda bir besaru somon mendek,
O'z holig'a sargashtavu hayron mendek,
G'am ko'yida xonumoni vayroi mendek,
Ya'niki, aloxonu alomon mendek.

55

Berahmdurur olamu zolim aflok,
Bemehrdurur anjumu davron bebok.
Qay sarvi chamanki, jilva qildi cholok,
Kim yerga to'kulmadi nechukkim xoshok.

59

Zohid senu hur, manga jonona kerak,
Jannat sanga bo'lsun, manga mayxona kerak.
Mayxona aro soqiyu paymona kerak,
Paymona necha bo'lsa, to'la yona kerak.

60

Gar dilbar emas malakvashu hur xisol,
Andin so'ng ulusning ko'zi ko'ru tili lol.
Ne husnig'a ru'yatu ne ishqimg'a maqol,
Billah, menu oshiqlik erur amrimahol.

61

Bir sori sorig' po'lovu men tutsog' yo'l,
Ne tog'u, ne tuz desang, ne obodu, ne cho'l.

Yirtuq kapanakdin chiqorib yalang qo'l,
Ul qochsavu men qovsamu, men qochsamu ul.

62

Turmay meni zoru notavon birla ko'ngul,
Ulfat tutmish ul oston birla ko'ngul.
Yoreki manga jon edi ham azm etti,
Men mundavu xizmatingda jon birla ko'ngul.

63

Umrung quyoshig'a bermasun charx zavol,
Joning qamarini qilmasun davr hilol.
Tun-kun bo'lg'il mahravishu mehrxisol,
Dahr ahlig'a nurbaxshu farxunda jamol.

64

Ey, joni habibu ko'ngli ahbobg'a lol,
Men ham qildim jonu ko'ngulni irsol.
Ko'nglumga ber ahbob bila jomi visol,
Jonimni habib ayog'i tufrog'ig'a sol.

65

Mug' dayri sori bukun tamanno qildim,
Ul mug'bacha husnini tamosho qildim,
Din naqdini kufri birla savdo qildim,
Kim qildi bu ishkim, meni rasvo qildim?

66

Yoshung'on emish qaro bulutg'a mohim,
Gardunni sovurmog'lig' erur diltxohim.
Kirmish qaro tufroqqa quyoshdek shohim,
Nevchun qaro qilmasun quyoshni ohim?!

67

Johilki, hasad bo'lg'ay aning jahlig'a zam,
Nur el ko'zidin anglasa o'z ko'zida kam.
Ko'zlarni olishmoqqa chekib tig'i sitam,
El ko'zini ham o'yg'ayu o'z ko'zini ham.

68

Bahru kemadin ko'ngulda ko'pdur alamim,
Kim sekrimayin qadam, yugurmay qalamim.
Maqsuddin oncha soldi bir damda yiroq,
Kim yuz yil oni tay qila olmas qadamim.

69

Masjiddg'a necha ahli riyodek yetayin,
Yo rind kibi azimati dayr etayin.
Maqsud topilsa yaxshi, yo'qsa netayin,
Boshimni olib qay sori emdi ketayin?!

70

Gul bordi esa, chaman muattar bo'lsun,
Sham' o'chti esa, qamar munavvar bo'lsun.
Shahzodag'a gar ravza muyassar bo'ldi,
Sultong'a jahon mulki muyassar bo'lsun.

71

Jonim aro o't la'li suxandoning uchun,
Yuzum uza kavkab mahi toboning uchun,
Ko'ksunda alif sarvi xiromoning uchun,
So'zlab, yuz ochib kel bu taraf joning uchun.

72

Zulfung girihig'a poybast o'lmishmen,
La'ling mayidin bodaparast o'lmishmen,
Ul mayni ichib yo'lungda past o'lmishmen,
Hay-hay, ne dedim, magarki mast o'lmishmen?

73

Menmenmu visol umididin shod o'lg'on,
Bir-bir g'amu anduhdin ozod o'lg'on.
Oz-ozg'ina bergan soyi gul atri nasim,
Bulbuldek ishim nolavu faryod o'lg'on.

74

Zog'eki cho'qub oqizdi qon ko'nglumdin,
Tirnog' ila uzdi notavon ko'nglumdin,
A'zosida ko'r asar damim dudidiya,
Minqor ila changida nishon ko'nglumdin.

75

Ko'nglum gulu sarv mayli qilmas, netayin?
Sarvu gul ila dame ochilmas, netayin?
Dar sho'x ko'runsa, ko'zga ilmas, netaynn?
Bir sho'xkim, ul tilar — topilmas, netayin?

76

Dayr ichra tilab jomi hiloliy partav,
Sajjoda garav bo'lsa, ne tong, ey rahrav.
Chun mug'bacha ollida qilur sajda birav,
Yo'q ayb musallosi oning mayg'a garav.

77

Gar qilsa kishi qilib gunohe tavba,
Ul jurmg'a bo'lsa uzrxohi tavba.
Qilmoq necha goh jurmu gohi tavba,
Bu jurm ila tavbadin, ilohi, tavba!

78

Yo koshifi asrori nihon bo'lsa kishi,
Halloli ramuzi osmon bo'lsa kishi,
Yo oshiqi zori notavoi bo'lsa kishi,
Devonavu rasvoyi jahon bo'lsa kishi.

79

Eykim, borasen, ko'ngulni qaytarg'il axi,
Bedilliq o'tidin meni qutqarg'il axi.
Yo tig' chekib to'sh-to'shidin yorg'il axi,
Bir porasini bizga berib, borg'il axi.

80

Sen borg'ali ortmish ko'ngul zorlig'i,
Oh o'qlaridin har nafas afgorlig'i.
Bilmon, unutulg'onmu ekandur manga hajr,
Yo ko'prak erur bu qatla dushvorlig'i?

81

Joning'a yetibturur xumor, ey soqiy,
May tutqilu berma intizor, ey soqiy,
Avval o'zung ayla ixtiyor, ey soqiy,
Tutqil manga so'ngra zinhor, ey soqiy.

82

Oxir dame umr etsa shitob, ey soqiy,
Tutqil manga oncha mayi nob, ey soqiy,
Kim hashrda mast o'lay xarob, ey soqiy,
To anglamay etsalar azob, ey soqiy.

83

Dedim zaqaning tutub saqog'ingni o'pay,
Ko'z qoshingga surtubon qabog'ingni o'pay,
Guldek yuzung islabon, dudog'ingni o'pay,
Yo'q, yo'q, yo'q, agar desang ayog'ingni o'pay.

84

Har zulf xamig'a qilma vobasta meni,
Har ko'z havasidin etmagil xasta meni,
Har qosh tama'ig'a solma payvasta meni,
Yo rab, borisidin ayla vorasta meni.

85

Til so'z bila to qizitti hangomamni,
Bir ham tiya olmadim bu xudkomamni.
Har necha itikrak ayladim xomamni,
Ul xoma qaroroq ayladi nomamni.

Lug'zlar

Qalam

Ne lo'lidurki, chun hangoma tutsa,
Qadam boshtin qilib tortar navozir.

Boshin keskandin ortib anga tahrik,
Tilin yorg'andin o'lub anga tahrir.
Qaro suvg'a boshin yuz g'o'ta bersa,
To'lar og'ziyu bo'lmas lek damgir.
Kiromul-kotibin ondin qilib sabt,
El etkondin yamon-yaxshini bir-bir.
Vale oshiq bila majnun ishiga
Qazo yetkurmay andin ranju tashvir.
Bihamdillahki, ollimda azaldin
Jununu ishq yozdi kilki taqdir.

Tanga

Ne sho'x erurki, ulus ko'ngli ichra savdosi
Oning yuzidagi xatlar kibi muharrardur.
Kumishdurur tayaiyu qiymati oning lekin
O'n ikki o'z tanidek vajh ila muqarrardur.
Ishi ul o'n ikkidin har birisidur diynor,
Ki adl sikkasidin yuzlarida zevardur.
Magarki angladi xumsul-muborak asrorin,
Ki soni bu adad o'lmish, agarchi yuz mardur.
Gadog'a xumsidin ar saltanatdurur, ne ajab,
Qachonki beklik oning rub'idin muyassardur.

Igna

Qaysi ayyor erkin ulkim, naqb urar san'atda bor
Bir sinon yanglig' ayog'din, bosh qotiliqdin tayen.
Nozaninlariing libosi «echakim sangin erur,
Toru pudi ko'zlaridin ichkari kirmak fani.
Pardayi ismatda har gulruxki ursun lofi zuhd,
Ko'nglakining darzi-darzi ichra ko'rmishlar ani,
Bu sifatkim topti ul ayyorliq sarrishtasin,
Tongemastur, gar otin qo'yg'aylar oning so'zani.

Miqroz

Ne qushlar erkin alarkim, birardurur qanoti,
Qanotining uchida har birisiga minqor.
Biror ayog'lari ham boru turfaroq bukim,
Ayog' uchida biror ko'z ham ettilar izhor.
Qachon ayog'larin olmashtururlar, ul soat
Qanot urarg'a bo'lurlar tuyurdek tayyor.
Qanot ko'p urmog' ila bir qori ucharlari yo'q,
Ucharda garchi qoridur alarg'a istizhor.

O'q

Ne qushdururki, uchar uch qanot bila, lekin
Agar qo'nar ham, ochuqdur qanotlari bori.
Qanoti soridur og'zi, valek doim ochuq,
Bu turfaroqki, bo'lur quyrug'ida minqori.

Erur aning kibi tuz ko'ngli oshyonida o'q,
Sipehr ja'basidin istasang namudori.

Anor

Ne mijmardur, to'la axgar, vale ul mijmar andomi
Erur sun' ilgidin gohe musaddas, gah musamman ham.
Chiqar ravzandin axgari dudiya bu turfakim, oning
O'tig'a dud yo'qtur, mijmarig'a balki ravzan ham.
O'tu mijmar dema, bor ul sadafkim, durlarin oning
Evurdi qong'a davroni musha'bid, charxi purfan ham.
Agar bu nav' emas, bas ne uchun, barmoq kuchi birla
Bo'shar jismi, oqar qoni, anga majruh o'lub tan ham.
Nechakim tab'i noridur, va lekin me'da norig'a
Berur taskin, munung naf'in topibmen voqian men ham.

Bel

Ne nav' paykar konidur ul uzun tillik,
Ki og'zig'a qoqilur bnr uzun yig'och mahkam.
Munungdek og'zini mahkam qilib emas mumkin,
Ki ul uzun tilidii hech nav' qilg'ay kam.
Teparlar, onchaki maqdur erur, va lekin ul
Bu tepmak ila qotiq yerni chok etar har dam.
Bu nav' yer yora olmas jahonda ul kishikim,
Yo'q ersa belida kuch, gar oni degil Rustam.

Yumurtqa

Ul huqqayi ohkim, qilurlar gulfom,
Kim javfi paniru maskadin to'ldi tamom.
Kim oning urushturmog'idin istar kom,
Nokom ushatqusidur oni, nokom.

Poki

Ne johildurki, aylar nochaxin tez,
O'zi birla durur lekin masofiy.
Magar Bahromi Cho'bin naslidindur,
Ki ahvolida zohirdur xilofiy.
Ravondur tig'i el boshida doim,
Vale o'z ko'ksidur oning g'ilofi.
Bu holatda tonug'dur el boshining
Safosi, dog'i o'z ko'ksi shikofi.
Chu men qildim ayon pokiy nishonin,
Kerakkim, topqay emdi tab'i sofiy.

Parvona

Ul qushki, taashshuqdurur andesha anga,
Bir naxlg'akim shomdadur besha anga.
Shoxi uchidin bo'lib ayon resha anga,
Gul ochmoq o'shul reshasidin peshang anga.

Muammolar

1

Odam

Qon to‘kar yuzdin damodam ashku, vahkim, har zamon
Bog‘lanib ohimdin aylar ko‘kka mayl ul qatra qon.

2

Ahmad

Mayda ikki yuz agar ko‘rguzmasa ul mahjabin,
Durd dardin istabon jon bermagay ahli yaqin.

3

Boqiy Va Boqir

Jannat gulu nasrinig‘a bo‘lsang mushtoq,
Gah yor yuzi.ga, gah kafi poyig‘a boq.

4

Baho

Dayr aro kir, pandni go‘sh aylagil,
Boda beshak sof erur, no‘sh aylagil.

5

Taqiy

Mustaqim erdi ko‘ngul ishqingda, ey oromijon,
O‘rtanur ul mustaqimim emdi g‘amdin har zamon.

6

Toj

Yuz ko‘ngul saydin ajal domidin ozod ayladi,
To jamoling toblig‘ zulfini barbod ayladi.

10

Hasan

Qoshing go‘shasi chekkali g‘amza dosin
Yangi oyning ustida ko‘rguzdi yosin.

11

Hamza

Yoshun, ey gulki, ul gulrux jamoli
Erur ham sodavu ham toza holi.

12

Xolid

Nuqtayi mushkinki ul yuz uzra bo‘lmish jilvagar
To hisobin anglasun el yuz yoshur, ey siymbar.

13

Xusrav

Ul niholekim qadingg‘a yo‘q shabih, andoq nihol
Boshida ko‘rguzsa yuz xurshid o‘lur sendin misol.

14

Dovud

O't tushti vahm dudi aro furqatidin,
To kuydiyu o'rta-ndi ko'ngul hirqatidin.

15

Darvesh

Har ne topsang davr aro, soqiy, ayoqqa sol oni,
Yuz ko'rardin o'tti ish, tut zmdi molomol oni.

16

Zunnun

Vasli sa'yidin emish ishq ahli ichra mojarro,
Zavqdin, ko'rkim, yuzum oltundek o'lmish ishq aro.

17

Rustam

Nechakim yor sitam etgan ila uzdi vafo,
Yodin etgancha oti virdi zabon bo'ldi mango.

18

Rajab

Oyu quyosh aylamish yuzung bila da'vo,
Bizga alardin ajab ko'rundi bu ma'no.

19

Zayni Va Zayd

Ko'z uchi qoshi yosidur sohir,
Oni yod ol olardin, ey somir.

20

Zohid

Oy yuzida holini ko'rgach, ul oy topti jamol,
Oxir ul yuzdinki yopti, vahki, pinhon bo'ldi xol.

21

Sa'd

Bu gulshan ichraki yo'qtur baqo guliga sabot,
Ajab saodat erur chiqsa yaxshiliq bila ot.

22

Salmon

Qilur esang manga somon, ayo rafiq, havas,
Oning ayogig'a yetkur mening boshimniyu bas.

23

Shoh

Jon qushi chu bo'ldi donayi xolig'a zor,
Shod o'ldiyu halqa ayladi zulfini yor.

24

Shukurulloh

Qaro erdi ko'zum hajringdin, ey moh,
Yana ko'rdum yuzungni shukrililloh.

25

Siddiq

Yuzung bila yuzuma kosh bo'lsa uyla visol,
Ki bo'lmasa oralarinda g'ayr ul xatu xol.

26

Safiy Va Safo

Qasdi jonimg'a chu mujgoning ikki saf tuzdi,
Biri qosh yosi, biri g'amzang o'qin ko'rguzdi.

27

Ziyo

Gul avroqin sabo qildi parishon,
Qabul etti nechakim topti imkon.

28

Tohir

Girihni turradin to ochti mohim,
Parishon qildi filhol oni ohim.

29

Tolib

Og'iz labig'a chu qo'ydim, yana talab qilayin,
Ki g'ayr naqshi gum o'lg'ay, yana tarab qilayin.

30

Zahir

Xalq ichra zuhuri husn ul siyminbar
Ko'rguzdi, vayo bo'ldi qiyomat yaksar?
Kim jilvagar erdi gar kichik, yoxud ulug',
Bir-bir harakatin ayladi zero zabar.

31

Omir

Jumlayi ashyog'a bo'ldum oshiqu oshuftahol,
Olamu odam yuzin chin qildi mir'ot ul jamol.

32

Odil

Ham qoshi birla orazi xush erur,
Ham ko'zi birla qaddi dilkash erur.

33

G'arib

Chok bag'rim tarfin aylading ikki parkand,
Birini tashlabon oxir birin etting payvand.

34

G'aybiy

So'zga evurdi ikki labingni takallumung,
Yo bargi gulni iki oyirdi tabassumung.

35

Farhod

Har kecha ko'nglum g'aming tog'ida faryod aylagay,
Uylakim faryod, faryodini Farhod aylagay.

36

Farrux

Gar yuzungdin husn eli yuzinda bir xol etsa fosh,
Ul aroda besarupo zarradek kirgay quyosh.

37

Qubod

Soching g'ubori gahi yuz yopar, gahi yuz ochar,
Ne zulfdurki yopar oyni, chunki mushk sochar.

38

Qosim

Ruxsorasi uzra, ey ko'ngul, xol nedur?
Zulfi ayog'i ostida pomol nedur?
Qoni oni ko'rgan seni ko'rsa, meni ham,
Kim oyidin ayru elga ahvol nedur?

39

Kamol

Yuzinkim qatra xay serob qilmish,
Guldurkim, suv ichgandin ochilmish.

40

Koko

Jon qilg'ay ikki yuzung guli sori shitob,
Gar bo'lmasa ikki sunbulungdin qullob.

41

Lolo

Sabodin ko'rdi chun mashshota ikki zulfini darham,
Oningdek uchlarin kestiki, qat' o'ldi girihlar ham.

42

Latif

Saf chekti har taraf yuzidin kirpik, ey ko'ngul,
Ul shaklni ko'rub xiradu sabrdin to'ngul.

43

Muhsin

Majlisda shayx bu kecha ko'p shayn boshladi,
Sindurdi sham'u nuqlni havz ichra tashladi.

44

Murod

Lutfung yeli chun esti bu mardudg'a filhol,
Idbor nihoyatqa yetib keldi yuz iqbol.

45

Nekiy

O'qungg'a tan, va'dangg'a jon xush qilmish erdi xotirin,
Kesti chu paykoning birin, kuydurdi payg'oming birin.

46

Nosir

Ko'runsa ko'zga nogah-nogah ul oy,
Ko'zum hayron qolur yuziga, ey voy.

47

Vali

Chun ul oyg'a qul o'ldi bu g'amkash,
Qulidin yuz yoshurdi ul mahvash.

48

Varqa

Javr ila qahringki haddin oshti bag'oyat,
Vahki, ne bor ibtido anga, ne nihoyat,

49

Humom

Ul sho'x oncha javrda ko'rguzdi ihtimom,
Kim ot chiqardi, balki anga ushbu erdi kom.

50

Xilol

Ko'nglum halok bo'ldi, chu ishqingni boshladi,
Oxir boshinda har neki bor erdi, tashladi.

51

Yusuf

Sayr ichra qachonkim yuzungga yetti quyosh,
Ter oqib, aning chehrasidin bordi yosh.

52

Yunus

Zulf ochmaki, yuzungdur manga sham'i majlis,
Mahv qil tun raqamin kun yuzidin, ey munis.

Tuyuqlar

1

Yo rab, ul shahdu shakar yo labdurur,
Yo magar shahdu shakar yolabdurur.
Jonima payvasta novak otqali
G'amza o'qin qoshig'a yolabdurur.

2

Javr o'qin jonimg'a soqiy yozmadi,
Vasl jomidin xumorim yozmadi.
Kilki qudrat sabzxatlar ishqidin

O'zga ish ollimg'a go'yo yozmadi.

3

Yo qoshingdin necha bir o'q ko'z tutay,
Otki, o'trusig'a oning ko'z tutay.
Necha ko'rgach o'zga mahvashlar qoshin,
Yangi oy ko'rgan kishidek ko'z tutay.

4

La'lidin jonimg'a o'tlar yoqilur,
Qoshi qaddimni jafodin yo qilur.
Men vafosi va'dasidin shodmen,
Ul vafo, bilmonki, qilmas yo qilur?

5

Bovujud ul yuz erur gulgunasiz,
Kim ko'rinur ollida gul gunasiz.
Yuz qizilliq yo'qturur, ey ahli zuhd,
Toki munkirsiz mayi gulguna siz.

6

Charx tortib xanjari hijron bu tun,
Qo'ymadi bir zarra bag'rimni butun.
Tunga borib bizni behol aylading,
Ne baloliq yor emish, yo rab, bu Tun?!

7

O'tkali ul sarvi gulrux soridin,
Yo'q xabar ul sarvi gulruxsoridin.
Hajridin bog' ichra berur yodima
Qoshidin sarvu gul ruxsoridin.

8

Tiyg'i ishqing yorasidur butmagon,
Dardini har knmga oytib butmagon,
Hajr sahrosidur ohim o'tidin
Anda gul yoxud giyohe butmagon.

9

Vah, qachong'a tegru ishqing kojidin
Ko'zuma har lahza o't chaqilg'usi.
Basdurur ko'nglumda ishqing, yoqma o't,
Kim haroratul ham o'tcha qilg'usi.

10

Ul pari ishqida bu devonani,
Eyki istarsen, kelib gulxanda ko'r.
Bir qadah ul gulni xandon ayladi,
Ey ko'ngul, nazzora qil, gul xanda ko'r.

Fardlar

1

- Ulki, haq borinda maqsud istagay har zotdin,
Mehr borinda yorug'luq ko'z tutar zarrotadin.
- 2
- Tama' etma, ko'p o'lsa el moli,
Ko'rmayin haq xazinasin xoli.
- 3
- Nabi shar'ig'a topmoq istiqomat
Erur solikka mushkilrak karomat.
- 4
- Yetar chu rizqing, agar xoradur, vagar yoqut,
O'zungga yuklama anduh tog'in, istab qut.
- 5
- Muruvvat barcha bermakdur, yemak yo'q,
Futuvvat barcha qilmoqdur, demak yo'q.
- 6
- Takalluf erur tang'a farsudaliq,
Aning tarkidur jong'a osudaliq.
- 7
- Muzavvir makri bo'ldi mu'jibi qayd,
Nechukkim tulki la'bi boisi sayd.
- 8
- Qotiq el jisminin anburklar olmay naqd emas vosil
Ki tog'ni pora-pora qilmayin, la'l o'lmadi hosil.
- 9
- Ko'k bahridin yana tama' kom tutmayin,
Kim qatra suv tomizmas, el og'zin qurutmayin.
- 10
- Tindurur boyu chig'oyini hokimi ravshan zamir,
Yorutur obod ila vayronani mehri munir.
- 11
- Ne safo lofin urar hinduyi otashdoni,
Uy yorutmas ko'sov, o'n qatla yorutsang oni.
- 12
- Mast mug' dayri riyoyi xilvatimdin yaxshiroq,
Yoshurun isyoni zohir toatimdin yaxshiroq.
- 13
- Ranjcash bo'lkim, chu tortar chug'z vayron ichra ranj,
Ajdahodin biymi yo'q, ammo erur ummidi ganj.
- 14
- El ichra, ey hasud, seni qildi haq zalil,
Kim nohaq elga zidsenu haq molig'a baxil.
- 15
- Xaliq o'lg'on saxiydin elga bo'ldi ikki baxshoyish,

Ham ehsonidin oroyish, ham axloqidin osoyish.

16

Yolg'on demakda tajriba avvalg'i subh bas,
Yolg'on nafas chu urdi, qarordi hamul nafas.

17

Avliyo poyasig'adur yetmak,
Topmasa shukru topsa bazl etmak.

18

Bazl hayvonvashlar ilgidin agar istar ko'ngul,
Uyladurkim orzu qilg'ay bug'u shoxida gul.

19

Elni xor aylagan tama', bilgil,
Doimo azza man qana' bilgil.

20

Ko'ngulga futur o'lmayin, roz ochilmas,
Sadaf gar butun bo'lsa, gavhar sochilmas.

21

G'ofil o'lma, nazardin itsa adu,
Sham' o'churganda yel ko'runurmu?

22

Yuqar yamonlig' angakim, kirar yamon el aro,
Ko'mur aro ilik urg'an qilur ilgini qaro.

23

Forig' el davronda bori qondadur,
Kim bu davrondadurur darmondadur.

24

Dunyovu uqbo ikkisi jam' o'lmas, ey rafiq,
Kimki ikki kema uchini tutar, bo'lur g'ariq.

25

Ablax oni bilki, olamdin baqo qilg'ay tama',
Axmaq ulkim, olam ahlidin vafo qilg'ay tama'.

26

Istasangkim, ko'rmagaysen bevafolig', ey rafiq,
Qilma olam ahli birla oshnolig', ey rafiq.

27

Jahon arusi uchun, eyki, asru tolpinding,
Qachon oning boshidin kechting, ul zamon tinding.

28

Ulki, sanga eldin erur aybgo',
Elga dog'i sendin erur aybjo'.

29

Kishi aybing desa, dam urmag'ilkim, ul erur ko'zgu,
Chu ko'zgu tiyra bo'ldi, o'zga aybing zohir aylarmu?

30

Kishi aybin yuziga qilma izhor,
Tahammul ayla o'z aybingg'a zinhor.

31

Qotiq ko'nglungdin oqti xalq yoshi,
Ki yomg'ur boisidur yoda toshi.

32

Bu kun iasimi firoqi mening-sari esti,
Ki jonni yelga berib, vasl rishtasin kesti.

33

Qizil to'nung bila yuz xasta jong'a ofatsen,
Hadisi muxtasar aylan, qizil qiyomatsen.

34

Noz ila avval meni firifta qilding,
Emdiki, toptim firib — shifta qilding.

35

Chu sen yoru jahon bir dushmanimdur,
Mening uchun jahon turg'uncha sen tur.

36

Manga emdi go'shaye mehrob ila toat yetar,
Ey ko'z, ul mehrobi qoshni ko'rmakim, ofat yetar,

37

Labingni so'zga to go'yo qilibsen,
Masiho mu'jizin ihyo qilibsen.

38

Andoq ko'rundi sabza arosinda lolalar,
Kim sabzxatlar ilgida gulgun piyolalar.

39

Ne xam qoshlardururkim, hasrati qaddimni yo qilmish,
Ne kirpiklar o'qikim, ro'zgorimni qaro qilmish*.

40

Yor vaslin toptimu mehr oshkora qilmadi,
Uylakim hijroni o'rtar chog'da parvo qilmadi.

41

Ne ajab, gar qilmasam gulrang bo'yin orzu,
Kim erur ondin dimog'im ichra o't, ko'zumda su.

42

Furqatingdin suvdurur ko'nglum, xayoling ul sudin
Uyla zohirdurki, zohirdur jamoling ko'zgudin.

43

Baloyidur buki, mendin hamisha yor judodur,
Dame bu dardu balodin xalos emon, ne balodur?

44

Chun ilik bermaski, o'psam ul sitamkor ilginn,
Ul kishi ilgin o'paykim, tutqay ul yor ilgini.

45

Elga bo'lmish ruhparvar bog'u ruhafzo bahor,
Yor hajridin manga, bilmon, xazondur yo bahor?

46

Deding, sog'indim, erur ashkdin yuzung gulgun,
Begim uzun yasha, sog'ing'aning sorig' oltun.

47

Netay elning bahorinkim, manga oshubi hijrondur,
Ko'zumga sarv o'qdur, ko'nglum ichra g'uncha paykondur.

48

Istaram, sho'xe chiqib, jonimg'a bedod aylagay,
Sabru hushu aqlu imonimni barbod aylagay.

49

Necha bo'lg'ay, ey ko'ngul, oshiqliqu aftodaliq,
Necha kun ham xushturur forig'liqu ozodaliq,

50

Ikki ko'zungu labiig g'amidin
Men xasta o'lub-o'lub tirildim.

51

O'q edi, ey tongki, otting jonima vuslat tuni,
Bu jihatdin yoruma dermen seni har subhidam.

52

Belu og'zidin, dedilarkim, degil afsonaye,
Boshladim filholkim: «Bir bor edi, bir yo'q edi».

53

Sel yo'lida fano dashtida mujgonim emas,
Ko'z alochuqlarining dud yegon o'qlaridurur.

Ko'rsatkichlar

Tarixiy, Adabiy Va Mifik Shaxslar Ismi Kursatkichi

Abdurahmon Jomiy—debocha 7.

Abobakr— qit'a 38, 1.

Ayoz — g'azal 255, 6.

Aziz — g'azal 552, 4.

Ali — g'azal 301, 5.

Amir Xusrav Dehlaviy — debocha 7.

Afridun — g'azal 19, 7; 105, 9; 256, 7; 422, 6,

Ahmad — muammo 2.

Baho — muammo 4.

Bahrom (Go'r) — g'azal 162,6; tarji'band 2, 11.

Bahrom Cho'bin — Lug'z 9, 2.

Bilqis — g'azal 257, 9.

Boqibek — qit'a 48, 1, 2,
Boqiy — muammo 3.
Boqir — muammo 3.
Bu Ali (Abu Ali ibn Sino) — tarji'band 2, V,
Bul-Alo — g'azal 68, 8.
Bu Lahab — g'azal 68, 8.
Vali — muammo 47.
Varqa — muammo 48.
Vomiq — g'azal 2, 6; 29, 3; 137, 5; 451, 3; 481, 6; 564, 7; 710, 6.
Darvesh — muammo 16.
Dovud — g'azal 259, 6; 642, 4.
Dovud — muammo 15.
Doro — g'azal 707, 7.
Jabrail (Jibril) — g'azal 10, 8; 272, 6; 295, 7; 431, 5; mustazod 1, 5.
Jamshid (Jam) — g'azal 1, 3; 26, 6; 55, 9; 99, 7; 105, 8; 117 7; 169, 6; 188, 5; 256, 7 297, 7;
337, 8; 369, 6; 401, 5; 422, 6; 488, 3; 506, 8; 670, 5; 692, 7; 769, 4.
Ja'far — muammo 10.
Junayd — muammo 9.
Zayd — muammo 19.
Zayni — muammo 19.
Zahir — muammo 30.
Ziyo — muammo 27.
Zol — g'azal 54, 3.
Zohid — muammo 20.
Zunnun — muammo 17.
Idris — mustazod 1, 6.
Iskandar (Sikandar) — debocha g'azal 19; 122, 8; 295, 7; tarji' band 2, II; 2, V.
Iso (Masih, Ruhulloh) — g'azal 14, 3; 31, 2; 49, 6; 65, 5; 71, 5; 75, 1; 83, 4; 90, 2; 92, 1; 101, 3;
117, 5; 123, 2; 129, 4; 338, 5; 144, 5; 152, 4; 154, 3; 164, 3; 176, 1; 197, 5; 200, 4; 203, 6; 505, 4;
223, 2; 227, 6; 249, 5; 259, 2; 260, 3; 256, 5; 272, 7 295, 3; 308, 2; 310, 2; 314, 5; 332, 4; 354, 2;
366, 4; 369, 4; 70; 416, 3; 419, 5; 439, 3; 406, 6; 424, 3; 448, 2; 457, 7; 469, 1; 535, 13; 536, 2;
538, 4; 544, 6; 548, 1; 558, 1; 563, 1; 565, 1; 577, 9; 591, 5; 607, 6; 611, 5; 622, 4; 675, 4; 681,
6; 686, 3; 689, 4; 722, 3; 729, 3; mustazod 1, 2, 6; muxammas 1, 3; 3, 7; fard 37.
Kayxusrav (Kay)—g'azal 619, 5; 692, 7; 711, 5; tarji'band 2, 11.
Kalimulloh (Muso) — g'azal 682, 4.
Kamol— muammo 39.
Koko — muammo 40.
Ko'ragon (Abusaid Mirzo)—debocha 4.
Layli (Laylo)—g'azal 2,4; 18,4; 68,6; 76,5; 177,5; 230,5; 232, 5; 250, 7; 262, 1; 358, 1; 363, 3;
384, 5; 385, 5; 410, 4; 444, 4; 513, 4; 566, 3; 599, 2; 672, 6; 677, 6; 696, 3; mustazod 1, 2.
Latif — muammo 42.
Lolo — muammo 41.
Lutfiy — debocha 8; g'azal 530, 6; muxammas 1, 5; 2, 5; 3, 7; musaddas 1, 7; 2, 7.
Majnun —g'azal 2, 4; 18, 4; 29, 3; 33, 9; 50, 5; 51, 8; 68, 6; 74, 3 76,5; 81, 7; 91, 2; 91, 5; 105,
6; 137, 5; 177, 5; 180, 5; 185, 5; 691, 4; 696, 3; 761, 4; 764, 1192, 3; 193, 6; 197, 4; 207, 7; 227,
5; 230, 5; 250, 7; 256, 1; 12, 3; 261. 6; 262, 1; 266, 5; 267, 7; 295, 5310, 4; 327, 5; 334, 5; 335,
7; 342, 2; 347, 5; 358, 1; 363, 3; 379, 2; 384, 5; 386, 5; 403, 7; 410, 4; 432, 7; 444, 4; 451, 3; 458,
7; 481, 6; 482, 3; 484, 7; 501, 4; 505, 5; 512, 2; 513, 4; 522, 6; 526, 4; 528, 7; 531, 7; 554, 2;
557, 6; 564, 7; 566, 3; 570, 6; 593, 6; 599, 2; 619, 3; 656, 7; 662, 5; 672, 6; 677, 6; 712, 2; 719, 6;
741, 7; 742, 2; 751, 7; 756, 2; 761,4; 764, 1; mustazod 1, 2; muxammas 4, 5; musaddas 2, 3;
tarji'band 1, VII.

Maryam — gʻazal 406, 6.
Mahmud (Gʻaznaviy) — gʻazal 255, 6.
Mahmud Habib — tarjiʻband 1, IX.
Mirzo Chuchuk — gʻazal 677, 1.
Moniy — gʻazal 732, 4.
Murod — muammo 44.
Muhammad (paygʻambar) — debocha; qitʻa 2, 1
Muhammad Sulton — debocha 6.
Muhsin — muammo 43.
Namrud — gʻazal 47, 6.
Nekiy — muammo 45.
Nizomul-mulk — qitʻa 41, 3.
Nosir — muammo 46.
Nuh — gʻazal 102, 5; 122, 7; 220, 7.
Nuyon barlos — qitʻa 39, 1.
Odam — gʻazal 6, 1; 33, 4; 167, 6; 649, 7; 677, 4; 733, 4; 770, 6.
Odam — muammo 1.
Odil — muammo 32.
Omir — muammo 31.
Rustam — tarjiʻband 1, IX; 2, V; lugʻz 7, 4.
Rustam — muammo 18.
Sadr kotib — qitʻa 46, 1.
Sakkokiy — debocha 8.
Salmon — muammo 22.
Samud — muammo 7.
Safiy — muammo 26.
Safo — muammo 26.
Saʻd — muammo 21.
Siddiq — muammo 25.
Sulaymon — gʻazal 7, 7; 145, 8; 220, 7; 291, 7; 506, 3; 711, 5.
Suhayliy — debocha 8.
Taqiy — muammo 5.
Toj — muammo 6.
Tolib — muammo 29.
Tohir — muammo 28.
Uzro — gʻazal 2, 6.
Farrux — muammo 36.
Farxod — gʻazal 2, 7; 29, 3; 47, 5; 51, 8; 72, 4; 91, 2; 114, 5; 137, 5; 180, 5; 192, 4; 203, 5; 203, 8; 207, 7; 213, 7; 225, 6; 227, 5; 256 1 2-342, 2; 347, 5; 372, 3; 451, 3; 481, 6; 484, 7; 505, 5; 512, 2; 531, 7; 558, 2; 566, 4; 570, 6; 575, 1; 593, 6; 645, 4; 668, 3; 705, 3; 710, 6; 717, 2; 738, 1; 741, 7; 760, 4; 764, 1; musaddas 2, 3.
Farhod — muammo 35.
Fagʻfur — tarjiʻband 2, 11.
Fuzayl Ayozi — gʻazal 301, 3.
Fuzayl Barmakiy — gʻazal 301, 3.
Xalil — debocha 19; gʻazal 1, 8; 450, 7; 545, 5; musaddas 1, I
Xizr — gʻazal 23, 6; 25, 2; 26, 6; 71, 5; 74, 3; 84 1; 101 36, 154, 6; 164, 3; 200, 6; 259, 3; 285, 6; 303, 1; 346, 3; 386, 3; 391, 6; 398, 5; 412, 6; 439 5; 446, 6; 449, 7; 459, 5; 468, 5; 469, 1; 509, 1; 565, 8; 613, 2; 756, 7; 767, 6, 8; muxammas 1, 3.
Xoja Hofiz Sheroziy — debocha 7.
Xolid — muammo 13.

Xusrav (Parvez) — gʻazal 144, 9; 203, 8; 372, 3; 645, 4.
Xusrav — muammo 14,
Shirin — gʻazal 2, 7; 72, 4; 225, 6; 240, 6; 558, 2; 566, 4; 645, 4.
Shoh — muammo 23.
Shukrulloh — muammo 24.
Yunus — muammo 52.
Yusuf — gʻazal 17, 5; 153, 5; 195, 2; 383, 1; 389, 5; 416, 3; 507, 3; 514, 8; 534, 9; 535, 3; 552, 4; 580, 3; 623, 1; 642 4; 675, 4.
Yusuf — muammo 51.
Yusuf Xoja — kitʼa 47, 2.
Yaʼqub — gʻazal 535, 2; 642, 4.
Qaysar—tarjiʼband 2, 11.
Qosim — muammo 38.
Qorun — gʻazal 47, 6; 73, 7; 99, 7; 549, 2; 572, 8; musaddas 2, 1 tarjiʼband 2, V; 2, IX; qitʼa 8, 2.
Qubod — gʻazal 117, 7; 369, 6.
Qubod — muammo 37.
Gʻaybiy — muammo 34.
Gʻarib — muammo 33.
Hamza — muammo 12.
Hasan — muammo 11.
Hasson — tarjiʼband 2, V.
Hilol — muammo 50.
Hotam — gʻazal 99, 7.
Humom — muammo 49.
Husayn Boyqaro (Abulgʻoziy, Gʻoziy)—debocha 10; gʻazal 9, 10; 77, 7; 126, 9; 603, 7; 698, 7; mustazod 1, 7; muxammas 4, R.

Geografik Nomlar Koʻrsatkichi

Adan — gʻazal 548, 4.
Ajam — gʻazal 233, 9; 329, 7; 340, 7.
Aras — gʻazal 407, 7.
Afranj — gʻazal 94, 9.
Badaxshon — gʻazal 474, 5; ruboiy 35, 2.
Batho — gʻazal 6, 7.
Besutun — gʻazal 47, 5; 213, 7.
Bobil—gʻazal 17, 5.
Dajla — gʻazal 431, 2.
Iram — gʻazal 617, 1; 662, 1.
Irok —debocha 8; gʻazal 233, 9; 329, 7; 340, 7; 416, 7.
Jayxun (Omu)— gʻazal 18. 1, 2; 407, 7; 46, 3; 572, 3.
Kanʼoya —gʻazal 134, 2; 212, 6; 535, 2.
Qaʼba — gʻazal 6, 4; 76, 7; 113, 9; 307, 3; 316, 8; 399, 9; 412, 6; 416, 5; 440, 2; 455, 6; 459, 9; 497, 7; 501, 9; 513, 9; 578, 9; 579, 8; 708, 6; 716, 8.
Madina — gʻazal 94, 9.
Mashhad — gʻazal 602, 1.
Misr —gʻazal 212, 6.
Musallo — gʻazal 598, 6.
Naxshab— gʻazal 644, 1.
Neruz — gʻazal 329, 7.
Nil— gʻazal 431, 2.
Tun — tuyuq 6, 2.

Turkiston — debocha 8.

Ummon — gʻazal 461, 4; 474, 6; 629, 3.

Xaybar — gʻazal 384, 1.

Xuroson — debocha 8; gʻazal 108, 7; 416, 7; 588, 9.

Xoʻtan — gʻazal 758, 5.

Chakar — qitʻa 47, 1.

Chin — debocha 12; gʻazal 25, 1; 42, 5; 129, 2; 155, 2; 198, 1; 198, 2265, 2; 599, 5; 739, 5; 776, 2; mustazod 2, 3; musaddas 2, 6.

Yaman — gʻazal 21, 4.

Yasrib — gʻazal 6, 8.

Qof — gʻazal 33, 3; 47, 5; 123, 6; 206, 6; 272, 6; 538, 5; tarjiʻ band 2, VII.

Hijoz — gʻazal 233, 9; 255, 7; 324, 7; 340, 7; 416, 7.

Hinduston (Hind) — gʻazal 157, 5; 776, 2.

Etnik Nomlar Koʻrsatkichi

Arab — gʻazal 68, 6; 90, 6; 568, 3; 578, 8.

Juhud — gʻazal 111, 4.

Loʻli — gʻazal 130, 7; 209, 9; lugʻz, 1, 1.

Turk — gʻazal 255, 5; 555, 5; 717, 3.

Charkas — gʻazal 712, 4.